

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
ARTES SCIENTIA VERITAS
1817

Indische Studien VII

Indische Studien

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums

VII

Im Vereine mit mehreren Gelehrten
herausgegeben von
Albrecht Weber

1973

Georg Olms Verlag
Hildesheim · New York

Dem Nachdruck liegt das Exemplar der Niedersächsischen Staats- und Universitätsbibliothek
Göttingen zugrunde.
Signatur: H. Asiae II, 444.
Das Format des Nachdrucks ist geringfügig kleiner
als das der Vorlage.

Nachdruck der Ausgabe Berlin 1863
Printed in Germany
Herstellung: fotokop wilhelm weihert kg, Darmstadt
ISBN 3 487 04836 1

Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

Dr. Albrecht Weber,

Professor e. o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften daselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Bairischen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Asiatic Society of Bengal in Calcutta und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg und der American Oriental Society, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Siebenter Band.

Berlin,
Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung.
Harrwitz und Gofsmann.
1863.

Die
Hymnen des Ṛigveda.

Herausgegeben

von

TH. AUFRECHT.

Zweiter Theil.

Maṇḍala VII—X.

Berlin,
Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung.
Harrwitz und Gofsmann.
1863.

John Muir Esq.

D. C. L.

freundschaftlichst zugeeignet

von Th. Aufrecht.

Den Freunden des Indischen Alterthums überreiche ich diese vollständige Ausgabe des Ṛigveda mit dem frohen Bewufstsein einer willkommenen Entgegennahme. Die Aufgabe, die Friedrich Rosen in seiner im Jahre 1838 erschienenen Ausgabe des ersten Ashṭaka sich gestellt hatte, den Text mit Uebersetzung und Erläuterungen zu begleiten, hätte ich gern als ein Erbstück von diesem eben so gründlichen als bescheidenen Gelehrten übernommen. Welche Anregung wir jenem Buche schuldig sind, in nachhaltiger Wirkung nur der vergleichlich, die wir durch Roth's Abhandlungen zur Litteratur und Geschichte des Weda erhielten, mufs uns allen in dankbarer Erinnerung haften. Aber die Schwierigkeiten, die einer vollständigen Uebersetzung und Deutung der ältesten Indischen Urkunden sich entgegenstellen, sind den Verständigen seitdem bewufster geworden, und ich kann nur das Versprechen geben, zur Lösung dieser Aufgabe nach Kräften beizutragen.

Die Weise der Umschreibung des Sanskrit-Alphabetes erhellt aus der nachstehenden Tabelle. Nur in wenigen Stücken weicht sie von derjenigen Modification des Jones'schen Alphabetes ab, die Hermann Brockhaus vorgeschlagen hat. Durch ihre

Durchsichtigkeit und leichte Herstellbarkeit zeichnet sie sich vor allen anderen Versuchen aus, Indische Laute in Europäischem Gewande zu vergegenwärtigen.

Aus dem Pada ist so viel herausgehoben, als zum klaren Verständnisse des gebundenen Textes nöthig war. Zusammenziehungen zweier oder mehrerer Wörter, Veränderungen von Vokalen vor anderen, Dualformen in î û e, Wechsel vom Accent in Folge eines Zusammentreffens von betonten mit unbetonten Sylben, und anderes Bemerkenswerthe, ist geflissentlich bemerkt worden. Der Hiatus, der durch Verlust eines s nach a vor â und ungleichartigen Vokalen entsteht, und der analoge von â für âs vor allen Vokalen, konnte unbezeichnet bleiben, weil einem Mifsverständnisse durchgängig vorgebeugt ist.

Für die ersten sieben Maṇḍala stand mir die vortreffliche Textausgabe von Professor Müller zu Gebote. Durch eine Vergleichung dieser mit Handschriften der Wilson'schen Sammlung in Oxford ist eine geringe Anzahl von Druckfehlern, die in jene Ausgabe sich eingeschlichen hatte, beseitigt worden. Die letzten drei Maṇḍala sind aus vier Handschriften derselben Sammlung, und zwei Pada-Handschriften der India Office Library herausgegeben worden. Regnier's Ausgabe des Ṛigveda-Prâtiçâkhya war für die Sicherstellung des Textes von vorzüglichem Werthe. Trotz aller angewandten Sorgfalt liefsen, wie das angehängte Druckfehlerverzeichnifs lehrt, in Folge der Schwierigkeit des Satzes accentuirter Texte, einzelne Irrthümer sich nicht vermeiden.

Professor Weber hat mit grofser Aufopferung der Mühe sich unterzogen, die erste und dritte Cor-

rectur zu lesen und, so oft ich dessen bedurfte, die Berliner Handschriften für mich eingesehen. Unsere Fachgenossen werden ihm mit mir dafür Dank wissen. Die Akademie der Wissenschaften in Berlin hat mit gewohnter Liberalität dieser Ausgabe ihre Unterstützung angedeihen lassen.

Edinburgh 7. Januar 1863.

Schrifttabelle.

Vokale	a	â	i	î	u	û	ṛi	ṛî	ḷi*)	e	ai	o	au
Gutturale	k	kh	g	gh	ṅ								
Palatale	c	ch	j	jh	ñ								
Linguale	ṭ	ṭh	ḍ	ḍh	ṇ	(ḷ, ḷh)							
Dentale	t	th	d	dh	n								
Labiale	p	ph	b	bh	m								
Halbvokale	y	r	l	v									
Zischlaute	ç	sh	s.	Spirans h.									

Anusvâra im Inlaute eines einfachen Wortes vor ç sh s h ist durch ṅ bezeichnet, in allen anderen Fällen durch ṃ, der Anunâsika durch ň, Visarga durch ḥ. Die beiden Accente sind Udâtta –́, Svarita –̀.

---

*) blos in √kḷip.

1 (517). virâj. 19 — 25 trishṭubh.

Agníṃ náro dī́dhitibhir aráṇyor hástacyutī́ janayanta praçastám | dûredṛ́çaṃ gṛihápatim atharyúm || 1 || tám agním áste vásavo ny ṛiṇvant supraticáksham ávase kútaç cit | dakshā́yyo yó dáma ā́sa nítyaḥ || 2 || préddho agne dîdihi puró nó 'jasrayâ sûrmyā̂ yavishṭha | tvā́ṃ çáçvanta úpa yanti vā́jâḥ || 3 || prá te agnáyo 'gníbhyo váraṃ níḥ suvī́râsaḥ çoçucanta dyumántaḥ | yátrâ náraḥ samā́sate sujâtā́ḥ || 4 || dā́ no agne dhiyā́ rayíṃ suvī́raṃ svapatyáṃ sahasya praçastám | ná yáṃ yā́vâ tárati yâtumā́vân ||5|| 23 ||

úpa yám éti yuvatíḥ sudáksham doshā́ vástor havíshmatī́ ghṛitā́cî | úpa svaínam arámatir vasûyúḥ || 6 || víçvâ agné 'pa dahā́râtîr yébhis tápobhir ádaho járûtham | prá nisvaráṃ câtayasvā́mîvâm || 7 || ā́ yás te agna idhaté ánîkaṃ vásishṭha çúkra dī́divaḥ pā́vaka | utó na ebhíḥ stavátbair ihá syâḥ || 8 || ví yé te agne bhejiré ánîkam mártâ náraḥ pítryâsaḥ purutrā́ | utó na ebhíḥ sumánâ ihá syâḥ || 9 || imé náro vṛitrahátyeshu çū́râ víçvâ ádevîr abhí santu mâyā́ḥ | yé me dhíyam panáyanta praçastā́m || 10 || 24 ||

1, 2 ní ṛiṇvan. dáme. 3 prá-iddhaḥ. naḥ ájasrayâ. 4 yátra. 5 dā́ḥ. yâtu-mā́vân. 6 svā́ enam. 7 agne ápa daha árâtîḥ. câtayasva ámîvâm. 8 agne. utó *iti.* 9 mártâḥ. 10 çū́râḥ.

mā́ çū́ne agne ní shadâma nṛiṇā́m mā́çéshaso 'vī́ratâ pári tvâ | prajā́vatīshu dúryâsu durya || 11 || yám açvī́ nítyam upayā́ti yajnám prajā́vantaṃ svapatyáṃ ksháyaṃ naḥ | svájanmanâ çéshasâ vâvṛidhânám || 12 || pâhí no agne raksháso ájushṭât pâhí dhū́rtér ára rusho aghâyóḥ | tvā́ yujā́ pṛitanâyū́ñr abhí shyâm || 13 || séd agnír agnī́ñr áty astv anyā́n yátra vâjī́ tánayo vī́ḷúpâṇiḥ | sahásrapâthâ akshárâ saméti || 14 || séd agnír yó vanushyató nipā́ti sameddhā́ram áṅhasa urushyā́t | sujâtā́saḥ pári caranti vīrā́ḥ || 15 || 25 ||

ayáṃ só agnír ā́hutaḥ purutrā́ yám ī́çânaḥ sám íd indhé havíshmân | pári yám éty adhvaréshu hótâ || 16 || tvé agna âhávanâni bhū́rīçânā́sa ā́ juhuyâma nítyâ | ubhā́ kṛiṇvánto vahatū́ miyédhe || 17 || imó agne vītátamâni havyā́jasro vakshi devátâtim ácha | práti na īṃ surabhī́ṇi vyantu || 18 || mā́ no agne 'vī́rate párâ dâ durvā́sasé 'mataye mā́ no asyaí | mā́ naḥ kshudhé mā́ rakshása ṛitâvo mā́ no dáme mā́ vána ā́ juhûrthâḥ || 19 || nū́ me bráhmâṇy agna úc chaçâdhi tváṃ deva maghávadbhyaḥ sushûdaḥ | râtaú syâmobhháyâsa ā́ te yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 20 || 26 ||

tvám agne suhávo raṇvásaṃdṛik sudītī́ sûno sahaso didīhi | mā́ tvé sácâ tánaye nítya ā́ dhaṅ mā́ vīró asmán náryo ví dâsīt || 21 || mā́ no agne durbhṛitáye sácaishú devéddheshv agníshu prá vocaḥ | mā́ te asmā́n durmatáyo bhṛimā́c cid devásya sûno sahaso naçanta || 22 || sá márto agne svanīka revā́n ámartye yá âjuhóti havyám | sá devátâ vasuvániṃ dadhâti yáṃ sûrír arthī́ pṛichámâna éti || 23 ||

1, 11 mā́ açéshasaḥ. 13 syâm. 14 sáḥ ít. 17 tvé *iti* agne. bhū́ri ī́çânā́saḥ. vahatū́ *iti*. 18 imó *iti*. havyā́ ájasraḥ. 19 dâḥ duḥ-vā́sase ámataye. rakshâse. váne. 20 nú. agne út çaçâdhi. syâma ubháyâsaḥ. 21 nítye ā́ dhak. asmát. 22 sácâ ·shú devá-iddheshu. bhṛimā́t.

mahó no agne suvitásya vidvā́n rayím̃ sûríbhya ā́ vahâ bṛihántam | yéna vayám̃ sahasâvan mádemā́vikshitâsa ā́yushâ suvī́râḥ || 24 || nū́ me bráhmâṇy agna — || 25 || 27 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

2 (518). trishṭubh.

Jushásva naḥ samídham agne adyá çócâ bṛihád yajatám̃ dhûmám ṛiṇván | úpa spṛiça divyám̃ sā́nu stū́paiḥ sám̃ raçmíbhis tatanaḥ sū́ryasya || 1 || nárâçáṅsasya mahimā́nam eshâm úpa stoshâma yajatásya yajnaíḥ | yé sukrátavaḥ çúcayo dhiyam̃dhā́ḥ svádanti devā́ ubháyâni havyā́ || 2 || īḷényam̃ vo ásuram̃ sudáksham antár dûtám̃ ródasî satyavā́cam | manushvád agním mánunâ sámiddham̃ sám adhvarā́ya sádam ín mahema || 3 || saparyávo bháramâṇâ abhijnú prá vṛiñjate námasâ barhír agnaú | âjúhvânâ ghṛitápṛishṭham pṛíshadvad ádhvaryavo havíshâ marjayadhvam || 4 || svâdhyò ví dúro devayántó 'çiçrayû rathayúr devátâtâ | pûrvī́ çíçum̃ ná mâtárâ rihâṇé sám agrúvo ná sámaneshv añjan || 5 || 1 ||

utá yóshaṇe divyé mahī́ na ushā́sânáktâ sudúgheva dhenúḥ | barhishádâ puruhûté maghónî ā́ yajníye suvitā́ya çrayetâm || 6 || víprâ yajnéshu mā́nusheshu kârū́ mánye vâm̃ jâtávedasâ yájadhyai | ûrdhvám̃ no adhvarám̃ kṛitam̃ háveshu tā́ devéshu vanatho vā́ryâṇi || 7 || ā́ bhā́ratî bhā́ratîbhiḥ — || 8 || tán nas turī́pam — || 9 || vánaspaté 'va — || 10 | ā́ yâhy agne — || 11 || 2 ||

1, 24 vaha. mádema ávi-kshitâsaḥ. — 2, 1 çóca. 3 ródasî *iti.* ít. 4 â-júhvânâḥ. 5 deva-yántaḥ áçiçrayuḥ. pûrvī́-rihâṇé *iti.* 6 y. d. mahī́ *iti.* sudúghâ-iva. puruhûté-maghónî-yajníye *iti.* 7 kârū́ *iti.* 8—11 = 238, 8—11.

3 (519). trishṭubh.

Agním vo devám agníbhiḥ sajóshâ yájishṭhaṃ dûtám adhvaré kriṇudhvam | yó mártyeshu nídhruvir ritā́vâ tápurmûrdhâ ghritā́nnaḥ pâvakáḥ ‖ 1 ‖ próthad áçvo ná yávase ’vishyán yadā́ maháḥ saṃváraṇâd vy ásthât | ā́d asya vā́to ánu vâti çocír ádha sma te vrájanaṃ krishṇám asti ‖ 2 ‖ úd yásya te návajâtasya vríshṇó ’gne cáranty ajárâ idhânā́ḥ | áchâ dyā́m arushó dhûmá eti sáṃ dûtó agna îyase hí devā́n ‖ 3 ‖ ví yásya te prithivyā́m pā́jo áçret trishú yád ánnâ samávrikta jámbhaiḥ | séneva srishṭā́ prásitish ṭa eti yávaṃ ná dasma juhvā̂ vivekshi ‖ 4 ‖ tám íd doshā́ tám ushási yávishṭham agním átyaṃ ná marjayanta náraḥ | niçíçânâ átithim asya yónau dîdā́ya çoçír ā́hutasya vríshṇaḥ ‖ 5 ‖ 3 ‖

susaṃdrík te svanîka prátîkaṃ ví yád rukmó ná rócasa upâké | divó ná te tanyatúr eti çúshmaç citró ná sū́raḥ práti cakshi bhânúm ‖ 6 ‖ yáthâ vaḥ svā́hâgnáye dā́çema párî́ḷâbhir ghritávadbhiç ca havyaíḥ | tébhir no agne ámitair máhobhiḥ çatám pûrbhír ā́yasîbhir ní pâhi ‖ 7 ‖ yā́ vâ te sánti dâçúshe ádhrishṭâ gíro vâ yā́bhir nrivátîr urushyā́ḥ | tā́bhir naḥ sûno sahaso ní pâhi smát sûrī́ñ jaritrī́ñ jâtavedaḥ ‖ 8 ‖ nír yát pûtéva svádhitiḥ çúcir gā́t sváyâ kripā́ tanvā̂ rócamânaḥ | ā́ yó mâtrór uçényo jánishṭa devayájyâya sukrátuḥ pâvakáḥ ‖ 9 ‖ etā́ no agne saúbhagâ didîhy ápi krátuṃ sucétasaṃ vatema | víçvâ stotríbhyo griṇaté ca santu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 10 ‖ 4 ‖

3, 1 sa-jóshâḥ. ghritá-annaḥ. 2 ví. ā́d — çocíḥ 148, 4. 3 vríshṇaḥ ágne. ácha. agne. 4 sénâ-iva. prá-sitiḥ te. 6 su-anîka. rócase. 7 svā́hâ agnáye. pári íḷâbhiḥ. 8 yā́ḥ. ádhrishṭâḥ. 9 pûtā́-iva.

4 (520). trishṭubh.

Prá vaḥ çukrā́ya bhânáve bharadhvaṃ havyám matíṃ câgnáye súpûtam | yó daívyâni mā́nushâ janū́ṅshy antár víçvâni vidmánâ jígâti || 1 || sá gṛítso agnís táruṇaç cid astu yáto yávishṭho ájanishṭa mâtúḥ | sáṃ yó vánâ yuváte çúcidan bhū́ri cid ánnâ sám íd atti sadyáḥ || 2 || asyá devásya saṃsády ánîke yám mártâsaḥ çyetáṃ jagṛibhré | ní yó gṛíbham paúrusheyîm uvóca durókam agnír âyáve çuçoca || 3 || ayáṃ kavír ákavishu prácetâ márteshv agnír amṛíto ní dhâyi | sá mā́ no átra juhuraḥ sahasvaḥ sádâ tvé sumánasaḥ syâma || 4 || ā́ yó yóniṃ devákṛitaṃ sasā́da krátvâ hy àgnír amṛítāñ átârît | tám óshadhîç ca vanínaç ca gárbham bhū́miç ca viçvádhâyasam bibharti || 5 || 5 ||

ī́çe hy àgnír amṛítasya bhū́rer ī́çe râyáḥ suvī́ryasya dā́toḥ | mā́ tvâ vayáṃ sahasâvann avī́râ mā́psavaḥ pári shadâma mā́duvaḥ || 6 || parishádyaṃ hy áraṇasya rékṇo nítyasya râyáḥ pátayaḥ syâma | ná çésho agne anyájâtam asty ácetânasya mā́ pathó ví dukshaḥ || 7 || nahí grábhâyā́raṇaḥ suçévo 'nyódaryo mánasâ mántavā́ u | ádhâ cid ókaḥ púnar ít sá ety ā́ no vâjy àbhîshā́ḷ etu návyaḥ || 8 || tvám agne vanushyató — || 9 || etā́ no agne saúbhagâ — || 10 || 6 ||

5 (521). trishṭubh.

Prā́gnáye taváse bharadhvaṃ gíraṃ divó aratáye pṛithivyā́ḥ | yó víçveshâm amṛítânâm upásthe vaiçvânaró vâvṛidhé jâgṛivádbhiḥ || 1 || pṛishṭó diví dhā́yy agníḥ pṛithivyā́ṃ netā́ síndhûnâṃ vṛishabháḥ stíyânâm | sá mā́nushîr

4, 1 ca agnáye. 4 prá-cetâḥ. 5 hí agníḥ. 6 avī́râḥ mā́ ápsavaḥ pári sadâma mā́ áduvaḥ. 7 hí. 8 grábhâya áraṇaḥ. anyá -udaryaḥ. mántavaí. ádha. vâjī́ abhîshā́ṭ. 9 456, 12. — 5, 1 prá agnáye.

abhí víço ví bhâti vaiçvânaró vâvṛidhânó várena || 2 || tvád bhiyā̆ víça âyann ásiknîr asamanā̆ jáhatîr bhójanâni | vaíçvânara pûráve çóçucânaḥ púro yád agne daráyann ádîdeḥ || 3 || táva tridhā̆tu pṛithivī́ utá dyaúr vaíçvânara vratám agne sacanta | tvám bhâsā̆ ródasî ā̆ tatanthā̆jasreṇa çocíshâ çóçucânaḥ || 4 || tvā̆m agne haríto vâvaçânā̆ gíraḥ sacante dhúnayo ghṛitā̆cîḥ | pátiṃ kṛishṭînā̆ṃ rathyàṃ rayîṇā̆ṃ vaiçvânarám ushásâṃ ketúm áhnâm || 5 || 7 ||

tvé asuryàṃ vásavo ny ṛiṇvan krátuṃ hí te mitramaho jushánta | tváṃ dásyū̆ṅr ókasa agna âja urú jyótir janáyann ā̆ryâya || 6 || sá jā̆yamânaḥ paramé vyòman vâyúr ná pā̆thaḥ pári pâsi sadyáḥ | tvám bhúvanâ janáyann abhí krann ápatyâya jâtavedo daçasyán || 7 || tā̆m agne asmé ísham érayasva vaíçvânara dyumátîṃ jâtavedaḥ | yáyâ rā̆dhaḥ pínvasi viçvavâra pṛithú çrávo dâçúshe mártyâya || 8 || táṃ no agne maghávadbhyaḥ purukshúṃ rayíṃ ní vā̆jaṃ çrútyaṃ yuvasva | vaíçvânara máhi naḥ çárma yacha rudrébhir agne vásubhiḥ sajóshâḥ || 9 || 8 ||

6 (522). trishṭubh.

Prá samrā̆jo ásurasya práçastim puṅsáḥ kṛishṭînā̆m anumā̆dyasya | índrasyeva prá tavásas kṛitā̆ni vánde dârúṃ vándamâno vivakmi || 1 || kavíṃ ketúṃ dhâsím bhânúm ádrer hinvánti çáṃ rā̆jyáṃ ródasyoḥ | puraṃdarásya gîrbhír ā̆ vivâse 'gnér vratā̆ni pûrvyā̆ mahā̆ni || 2 || ny àkratū̆n grathíno mṛidhrávâcaḥ paṇī̆ṅr açraddhā̆ṅ avṛidhā̆ṅ ayajnā̆n | prá-pra tā̆n dásyū̆ṅr agnír vivâya pū̆rvaç cakârā́parā̆ṅ

5, 3 asamanā̆ḥ. 4 pṛithivī́. ródasî *iti.* tatantha ā́jasrena. 5 vâvaçânā̆ḥ. 6 ní ṛiṇvan. agne. 8 asmé *iti.* ā̆ írayasva. — 6, 1 índrasya-iva. 3 ní akratū̆n. cakâra áparân.

áyajyûn ‖ 3 ‖ yó apâcī́ne támasi mádantîḥ prā́cîç cakā́ra nṛítamaḥ çácîbhiḥ | tám ī́çânam vásvo agním gṛiṇīshé 'nâ-natam damáyantam pṛitanyū́n ‖ 4 ‖ yó dehyò ánamayad vadhasnaír yó aryápatnîr ushásaç cakā́ra | sá nirúdhyâ náhusho yahvó agnír víçaç cakre balihṛítaḥ sáhobhiḥ ‖ 5 ‖ yásya çármann úpa víçve jánâsa évais tasthúḥ sumatím bhíkshamâṇâḥ | vaiçvânaró váram ā́ ródasyor ā́gníḥ sasâda pitrór upástham ‖ 6 ‖ ā́ devó dade budhnyâ vásûni vaiçvâ-nará úditâ sū́ryasya | ā́ samudrā́d ávarâd ā́ párasmâd ā́gnír dade divá ā́ pṛithivyā́ḥ ‖ 7 ‖ 9 ‖

7 (528). trishṭubh.

Prá vo devám cit sahasânám agním áçvam ná vâjínam hishe námobhiḥ | bhávâ no dûtó adhvarásya vidvā́n tmánâ devéshu vivide mitádruḥ ‖ 1 ‖ ā́ yâhy agne pathyâ ánu svā́ mandró devā́nâm sakhyám jushâṇáḥ | ā́ sā́nu çúshmair na-dáyan pṛithivyā́ jámbhebhir víçvam uçádhag vánâni ‖ 2 ‖ prâcī́no yajnáḥ súdhitam hí barhíḥ prîṇîté agnír îḷitó ná hótâ | ā́ mâtárâ viçvávâre huvânó yáto yavishṭha jajnishé suçévaḥ ‖ 3 ‖ sadyó adhvaré rathirám jananta mā́nushâso vícetaso yá eshâm | viçā́m adhâyi viçpátir duroṇè 'gnír mandró mádhuvacâ ṛitā́vâ ‖ 4 ‖ ásâdi vṛitó váhnir âjagan-vā́n agnír brahmā́ nṛishádane vidhartā́ | dyaúç ca yám pṛi-thivī́ vâvṛidhā́te ā́ yám hótâ yájati viçvávâram ‖ 5 ‖ eté dyumnébhir víçvam ā́tiranta mántram yé vā́ram náryâ áta-kshan | prá yé víças tiránta çróshamâṇâ ā́ yé me asyá dī́-dhayann ṛitásya ‖ 6 ‖ nū́ tvā́m agna îmahe vásishṭhâ îçâ-

---

6, 4 gṛiṇīshe ánânatam. 5 ni-rúdhya. 6. 7 ā́ agníḥ. — 7, 1 bháva. 2 svā́ḥ. pṛithivyā́ḥ. 3 viçvávâre *iti*. 4 duroṇé agníḥ. 5 vavṛidhā́te *iti*. 6 ā́ atiranta. vâ áram. 7 nú. agne.

nâṃ sûno sahaso vásûnâm | íshaṃ stotṛíbhyo maghávadbhya ânaḍ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 10 ||

8 (524). trishṭubh.

Indhé rā́jâ sám aryó námobhir yásya prátîkam ā́hutaṃ ghṛiténa | náro havyébhir îḷate sabā́dha ā́gnír ágra ushásâm açoci || 1 || ayám u shyá súmahâñ avedi hótâ mandró mánusho yahvó agníḥ | ví bhā́ akaḥ sasṛijânáḥ pṛithivyā́ṃ kṛishṇápavir óshadhîbhir vavakshe || 2 || káyâ no agne ví vasaḥ suvṛiktíṃ kā́m u svadhā́m ṛiṇavaḥ çasyámânaḥ | kadā́ bhavema pátayaḥ sudatra râyó vantā́ro dushṭárasya sâdhóḥ || 3 || prá-prâyám agnír bharatásya çṛiṇve ví yát sū́ryo ná rócate bṛihád bhā́ḥ | abhí yáḥ pûrúm pṛítanâsu tasthaú dyutânó daívyo átithiḥ çuçoca || 4 || ásann ít tvé âhávanâni bhū́ri bhúvo víçvebhiḥ sumánâ ánîkaiḥ | stutáç cid agne çṛiṇvishe gṛiṇânáḥ svayáṃ vardhasva tanvàṃ sujâta || 5 || idáṃ vácaḥ çatasā́ḥ sáṃsahasram úd agnáye janishîshṭa dvibárhâḥ | çáṃ yát stotṛíbhya âpáye bhávâti dyumád amîvacā́tanaṃ rakshohā́ || 6 || nū́ tvā́m agna îmahe — || 7 || 11 ||

9 (525). trishṭubh.

Ábodhi jârá ushásâm upásthâd dhótâ mandráḥ kavítamaḥ pâvakáḥ | dádhâti ketúm ubháyasya jantór havyā́ devéshu dráviṇaṃ sukṛítsu || 1 || sá sukrátur yó ví dúraḥ paṇînā́m punânó arkám purubhójasaṃ naḥ | hótâ mandró viçā́ṃ dámûnâs tirás támo dadṛiçe râmyā́ṇâm || 2 || ámûraḥ kavír áditir vivásvânt susaṃsán mitró átithiḥ çivó naḥ | citrábhânur ushásâm bhâty ágre 'pā́ṃ gárbhaḥ prasvà ā́

8, 1 á agníḥ ágre. 2 syáḥ. 4 prá-pra ayám. 5 tvé iti. 6 çám — bhávâti = 229, 11. — 9, 1 hótâ. 3 su saṃsát.

viveça ‖ 3 ‖ îḷényo vo mánusho yugéshu samanagắ açucaj jâtávedâḥ | susaṃdṛíçâ bhânúnâ yó vibhắti práti gắvaḥ samidhânám budhanta ‖ 4 ‖ ágne yâhí dûtyàm mắ rishaṇyo devắñ áchâ brahmakṛítâ gaṇéna | sárasvatîm marúto açvínâpó yákshi devắn ratnadhéyâya víçvân ‖ 5 ‖ tvắm agne samidhânó vásishṭho járûthaṃ han yákshi râyé púraṃdhim | puruṇîthắ jâtavedo jarasva yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 6 ‖ 12 ‖

10 (526). trishṭubh.

Ushó ná jâráḥ pṛithú pắjo açred dávidyutad dī́dyac chóçucânaḥ | vṛíshâ háriḥ çúcir ắ bhâti bhâsắ dhíyo hinvâná uçatī́r ajîgaḥ ‖ 1 ‖ svàr ṇá vástor ushásâm aroci yajnáṃ tanvânắ uçíjo ná mánma | agnír jánmâni devá ắ ví vidvắn dravád dûtó devayắvâ vánishṭhaḥ ‖ 2 ‖ áchâ gíro matáyo devayántîr agníṃ yanti dráviṇam bhíkshamâṇâḥ | susaṃdṛíçaṃ suprátîkaṃ sváñcaṃ havyavắham aratím mắnushâṇâm ‖ 3 ‖ índraṃ no agne vásubhiḥ sajóshâ rudráṃ rudrébhir ắ vahâ bṛihántam | âdityébhir áditiṃ viçvájanyâm bṛíhaspátim ṛíkvabhir viçvávâram ‖ 4 ‖ mandráṃ hótâram uçíjo yávishṭham agníṃ víça îḷate adhvaréshu | sá hí kshápâvâñ ábhavad rayîṇắm átandro dûtó yajáthâya devắn ‖ 5 ‖ 13 ‖

11 (527). trishṭubh.

Mahắñ asy adhvarásya praketó ná ṛité tvád amṛítâ mâdayante | ắ víçvebhiḥ saráthaṃ yâhi devaír ny àgne

---

9, 4 samana-gắḥ açucat. 5 ácha. açvínâ apáḥ. 6 puru-nîthắ. — 10, 1 dī́dyat çóçucânaḥ. 2 ná. 3 ácha. su-áñcam 4 sa-jóshâḥ. vaha. — 11, 1 ná. amṛítâḥ. ní agne.

hótâ prathamáḥ sadehá ‖ 1 ‖ tvā́m îḷate ajirám̐ dûtyầya havíshmantaḥ sádam ín mā́nushâsaḥ | yásya devaír ā́sado barhír agné 'hâny asmai sudínâ bhavanti ‖ 2 ‖ tríç cid aktóḥ prá cikitur vásûni tvé antár dâçúshe mártyâya | manushvád agna ihá yakshi devā́n bhávâ no dûtó abhiçastipā́vâ ‖ 3 ‖ agnír îçe bṛiható adhvarásyâgnír víçvasya havíshaḥ kṛitásya | krátum̐ hy àsya vásavo jushántā́thâ devā́ dadhire havyavā́ham ‖ 4 ‖ ā́gne vaha havirádyâya devā́n índrajyeshṭhâsa ihá mâdayantâm | imám̐ yajnám̐ diví devéshu dhehi yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 14 ‖

12 (528). trishṭubh.

Áganma mahā́ námasâ yávishṭham̐ yó dîdā́ya sámiddhaḥ své duroṇé | citrábhânum̐ ródasî antár urvī́ svâhutam̐ viçvátaḥ pratyáñcam ‖ 1 ‖ sá mahnā́ víçvâ duritā́ni sâhvā́n agníḥ shṭave dáma ā́ jâtávedâḥ | sá no rakshishad duritā́d avadyā́d asmā́n gṛiṇatá utá no maghónaḥ ‖ 2 ‖ tvám̐ váruṇa utá mitró agne tvā́m̐ vardhanti matíbhir vásishṭhâḥ | tvé vásu sushaṇanā́ni santu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 3 ‖ 15 ‖

13 (529). trishṭubh.

Prā́gnáye viçvaçúce dhiyam̐dhé 'suraghné mánma dhîtím bharadhvam | bháre havír ná barhíshi prîṇânó vaiçvânarā́ya yátaye matînā́m ‖ 1 ‖ tvám agne çocíshâ çóçucâna ā́ ródasî apṛiṇâ jā́yamânaḥ | tvám̐ devā́ñ abhíçaster amuñco vaíçvânara jâtavedo mahitvā́ ‖ 2 ‖ jâtó yád agne bhúvanâ

11, 1 sada ihá. 2 ít. ā́ ásadaḥ. agne áhâni. 3 agne. bháva. 4 adhvarásya agníḥ. hí asya. jushánta átha deváḥ. 5 ā́ agne. — 12, 1 ródasí *iti*. urvī́ *iti* sú-âhutam. 2 sahvā́n agníḥ stave dáme. 3 su-sananā́ni. — 13, 1 prá agnáye. 2 ródasí *iti* apṛiṇâḥ.

vy ákhyaḥ paçū́n ná gopā́ íryaḥ párijmâ | vaíçvânara bráhmaṇe vinda gâtúṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 16 ||

14 (580). 1 bṛihatî. 2. 3 trishṭubh.

Samídhâ jâtávedase devā́ya deváhûtibhiḥ | havírbhiḥ çukráçocishe namasvíno vayáṃ dâçemâgnáye || 1 || vayáṃ te agne samídhâ vidhema vayáṃ dâçema sushṭutī́ yajatra | vayáṃ ghṛiténâdhvarasya hotar vayáṃ deva havíshâ bhadraçoce || 2 || ā́ no devébhir úpa deváhûtim ágne yâhí váshaṭkṛitiṃ jushâṇáḥ | túbhyaṃ devā́ya dā́çataḥ syâma yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 17 ||

15 (581). gâyatrî.

Upasádyâya mîlhúsha âsyè juhutâ havíḥ | yó no nédishṭham ā́pyam || 1 || yáḥ páñca carshaṇī́r abhí nishasā́da dáme-dame | kavír gṛihápatir yúvâ || 2 || sá no védo amā́tyam agnī́ rakshatu viçvátaḥ | utā́smā́n pâtv áṅhasaḥ || 3 || návaṃ nú stómam agnáye diváḥ çyenā́ya jîjanam | vásvaḥ kuvíd vanā́ti naḥ || 4 || spârhā́ yásya çríyo dṛiçé rayír vîrávato yathâ | ágre yajnásya çócataḥ || 5 || 18 ||

sémā́ṃ vetu váshaṭkṛitim agnír jushata no gíraḥ | yájishṭho havyavā́hanaḥ || 6 || ní tvâ nakshya viçpate dyumántaṃ deva dhîmahi | suvī́ram agna âhuta || 7 || kshápa usráç ca dîdihi svagnáyas tváyâ vayám | suvī́ras tvám asmayúḥ || 8 || úpa tvâ sâtáye náro víprâso yanti dhîtíbhiḥ | úpā́ksharâ sahasríṇî || 9 || agnī́ rákshâṅsi sedhati çukráçociṛ ámartyaḥ | çúciḥ pâvaká ī́ḍyaḥ || 10 || 19 ||

13, 3 ví. — 14, 1 dâçema agnáye. 2 ghṛiténa adhvarasya. — 15, 1 mîlhúshe. juhuta. 2 kavír-yúvâ 12, 6. agníḥ. utá asmā́n. 5 spârhā́ḥ. 6 sáḥ imā́m. 7 agne. 8 su-agnáyaḥ. 9 úpa ákshará. 10 agníḥ.

sá no rấdhâṅsy â bharéçânaḥ sahaso yaho | bhágaç ca dâtu vấryam || 11 || tvám agne vîrávad yáço deváç ca savitấ bhágaḥ | dítiç ca dâti vấryam || 12 || ágne rákshâ ṇo áṅhasaḥ práti shma deva rī́shataḥ | tápishṭhair ajáro daha || 13 || ádhâ mahī́ na ấyasy ánâdhṛishṭo nṛípîtaye | pū́r bhavâ çatábhujiḥ || 14 || tvám̐ naḥ pâhy áṅhaso dóshâvastar aghâyatáḥ | dívâ náktam adâbhya || 15 || 20 ||

16 (532). Strophe um Strophe bṛihatī und satobṛihatī.

Enấ vo agním̐ námasorjó nápâtam ấ huve | priyám̐ cétishṭham aratím̐ svadhvarám̐ víçvasya dûtám amṛítam || 1 || sá yojate arushấ viçvábhojasâ sá dudravat svâhutaḥ | subráhmâ yajnáḥ suçámî vásûnâm̐ devám̐ rấdho jánânâm || 2 || úd asya çocír asthâd âjúhvânasya mîḷhúshaḥ | úd dhûmấso arushấso divispṛíçaḥ sám agním indhate náraḥ || 3 || tám̐ tvâ dûtám̐ kṛiṇmahe yaçástamam̐ devấṅ ấ vîtáye vaha | víçvâ sûno sahaso martabhójanâ rấsva tád yát tvémahe || 4 || tvám agne gṛihápatis tvám̐ hótâ no adhvaré | tvám pótâ viçvavâra prácetâ yákshi véshi ca vấryam || 5 || kṛidhí rátnam̐ yájamânâya sukrato tvám̐ hí ratnadhấ ási | ấ na ṛité çiçîhi víçvam ṛitvíjam̐ suçáṅso yáç ca dákshate || 6 || 21 ||

tvé agne svâhuta priyấsaḥ santu sûráyaḥ | yantấro yé maghávâno jánânâm ûrvấn dáyanta gónâm || 7 || yéshâm íḷâ ghṛitáhastâ duroṇá ấṅ ápi prâtấ nishī́dati | tấṅs trâyasva sahasya druhó nidó yáchâ naḥ çárma dîrghaçrút || 8 || sá mandráyâ ca jihváyâ váhnir âsấ vidúshṭaraḥ | ágne rayím maghávadbhyo na ấ vaha havyádâtim̐ ca sûdaya || 9 ||

15, 11 bhara ī́çânaḥ. 13 ráksha naḥ. sma. ríshataḥ. 14 ádha. ấyasî. bhava. — 16, 1 námasâ ûrjáḥ. 2 sú-âhutaḥ. 4 tvâ ī́mahe. 5 prá-cetâḥ. 8 duroṇé ấ. yácha.

yé rā́dhâṅsi dádaty áçvyâ maghā́ kā́mena çrávaso maháḥ | tā́ñ áṅhasaḥ piprihi partṛíbhish ṭvám çatám pûrbhír yavishṭhya || 10 || devó vo draviṇodā́ḥ pûrṇā́m vivashṭy âsícam | úd vâ siñcádhvam úpa vâ pṛiṇadhvam ā́d íd vo devá ohate || 11 || tám hótâram adhvarásya prácetasam váhnim devā́ akṛiṇvata | dádhâti rátnam vidhaté suvī́ryam agnír jánâya dâçúshe || 12 || 22 ||

17 (588). dvipadâ trishṭubh.

Ágne bháva sushamídhâ sámiddha utá barhír urviyā́ ví stṛiṇîtâm || 1 || utá dvā́ra uçatī́r ví çrayantâm utá devā́ñ uçatá ā́ vahehá || 2 || ágne vîhí havíshâ yákshi devā́nt svadhvarā́ kṛiṇuhi jâtavedaḥ || 3 || svadhvarā́ karati jâtávedâ yákshad devā́ñ amṛítân pipráyac ca || 4 || váṅsva víçvâ vā́ryâṇi pracetaḥ satyā́ bhavantv âçísho no adyá || 5 || tvā́m u té dadhire havyavā́ham devā́so agna ûrjá ā́ nápâtam || 6 || té te devā́ya dā́çataḥ syâma mahó no rátnâ ví dadha iyânáḥ || 7 || 23 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

18 (584). trishṭubh.

Tvé ha yát pitáraç cin na indra víçvâ vâmā́ jaritā́ro ásanvan | tvé gā́vaḥ sudúghâs tvé hy áçvâs tvám vásu devayaté vánishṭhaḥ || 1 || rā́jeva hí jánibhiḥ kshéshy evā́va dyúbhir abhí vidúsh kavíḥ sán | piçā́ gíro maghavan góbhir áçvais tvâyatáḥ çiçîhi râyé asmā́n || 2 || imā́ u tvâ paspṛidhânā́so átra mandrā́ gíro devayántîr úpa sthuḥ | arvā́cî

16, 10 partṛí-bhiḥ tvám. — 17, 1 su-samídhâ. 2 vaha ihá. 3 su-adhvarā́. 4 jâtá-vedâḥ. pipráyat. 5 satyā́ḥ. 6 agne. — 18, 1 cit. hí. 2 rā́jâ-iva. evá áva. vidúḥ. 3 mandrā́ḥ.

te pathyâ râyá etu syā́ma te sumatā́v indra çárman || 3 || dhenúṃ ná tvâ sûyávase dúdukshann úpa bráhmâṇi sasṛije vásishṭhaḥ | tvā́m ín me gópatiṃ víçva âhā́ na índraḥ sumatíṃ gantv ácha || 4 || árṇâṅsi cit paprathânā́ sudā́sa índro gâdhā́ny akṛiṇot supârā́ | çárdhantaṃ çimyúm ucáthasya návyaḥ çā́paṃ síndhûnâm akṛiṇod áçastîḥ || 5 || 24 ||

puroḷā́ ít turváço yákshur âsîd râyé mátsyâso níçitâ ápîva | çrushṭíṃ cakrur bhṛ́gavo druhyávaç ca sákhâ sákhâyam atarad víshûcoḥ || 6 || ā́ pakthā́so bhalânáso bhanantā́linâso vishâṇínaḥ çivā́saḥ | ā́ yó 'nayat sadhamā́ ā́ryasya gavyā́ tṛ́tsubhyo ajagan yudhā́ nṛ́n || 7 || durâdhyò áditiṃ srevâyanto 'cetáso ví jagṛibhre párushṇîm | mahnā́vivyak pṛithivī́m pátyamânaḥ paçúsh kavír açayac cā́yamânaḥ || 8 || îyúr ártham ná nyarthám párushṇîm âçúç canéd abhipitváṃ jagâma | sudā́sa índraḥ sutúkâñ amítrân árandhayan mā́nushe vádhrivâcaḥ || 9 || îyúr gā́vo ná yávasâd ágopâ yathâkṛitám abhí mitráṃ citā́saḥ | pṛ́çnigâvaḥ pṛ́çninipreshitâsaḥ çrushṭíṃ cakrur niyúto rántayaç ca || 10 || 25 ||

ékaṃ ca yó viṅçatíṃ ca çravasyā́ vaikarṇáyor jánân rā́jâ ny ástaḥ | dasmó ná sádman ní çiçâti barhíḥ çū́raḥ sárgam akṛiṇod índra eshâm || 11 || ádha çrutáṃ kavásham vṛiddhám apsv ánu druhyúṃ ní vṛiṇag vájrabâhuḥ | vṛiṇânā́ átra sakhyā́ya sakhyáṃ tvâyánto yé ámadann ánu tvâ || 12 || ví sadyó víçvâ dṛiṅhitā́ny eshâm índraḥ púraḥ sáhasâ saptá dardaḥ | vy ā́navasya tṛ́tsave gáyam bhâg jéshma pûrúṃ vidáthe mṛidhrávâcam || 13 || ní gavyávó 'navo

---

18, 4 su-yávase dúdhukshan. ít. âha ā́. 4 su-dā́se. 6 ápi -iva. 7 bhananta ā́ álinâsaḥ. ánayat sadha-mā́ḥ. 8 duḥ-âdhyàḥ. mahnā́ avivyak. paçúḥ kavíḥ açayat. 9 ni-arthám. caná ít. su-dā́se. árandhayat. 10 ágopâḥ yathâ-kṛitám. 11 ní ástar *ity* ástaḥ. 12 ap-sú. 18 ví. 14 gavyávaḥ ánavaḥ.

druhyávaç ca shashṭíḥ çatā́ sushupuḥ sháṭ sahásrâ | shashṭír vîrā́so ádhi sháḍ duvoyú víçvéd índrasya vîryầ kṛitā́ni || 14 || índreṇaité trítsavo vévishâṇâ ā́po ná sṛishṭā́ adhavanta nī́cîḥ | durmitrā́saḥ prakalavín mímânâ jahúr víçvâni bhójanâ sudā́se || 15 || 26 ||

ardhám vîrásya çṛitapā́m anindrám párâ çárdhantam nunude abhí kshā́m | índro manyúm manyumyò mimâya bhejé pathó vartaním pátyamânaḥ || 16 || âdhréṇa cit tád v ékam cakâra siṅhyàm cit pétvenâ jaghâna | áva sraktī́r veçyầvṛiçcad índraḥ prā́yachad víçvâ bhójanâ sudā́se || 17 || çáçvanto hí çátravo râradhúsh ṭe bhedásya cic chárdhato vinda rándhim | mártâñ énaḥ stuvató yáḥ kṛiṇóti tigmám tásmin ní jahi vájram indra || 18 || ā́vad índram yamúnâ trítsavaç ca prā́tra bhedám sarvátâtâ mushâyat | ajā́saç ca çígravo yákshavaç ca balím çîrshā́ṇi jabhrur áçvyâni || 19 || ná ta indra sumatáyo ná rā́yaḥ saṃcákshe pū́rvâ usháso ná nū́tnâḥ | dévakam cin mânyamânám jaghanthā́va tmánâ bṛihatáḥ çámbaram bhet || 20 || 27 ||

prá yé gṛihā́d ámamadus tvâyā́ parâçaráḥ çatáyâtur vásishṭhaḥ | ná te bhojásya sakhyám mṛishantā́dhâ sûríbhyaḥ sudínâ vy ùchân || 21 || dvé náptur devávataḥ çaté gór dvā́ ráthâ vadhū́mantâ sudā́saḥ | árhann agne paijavanásya dā́nam hóteva sádma pári emi rébhan || 22 || catvā́ro mâ paijavanásya dā́nâḥ smáddishṭayaḥ kṛiçaníno nireké | ṛijrā́so mâ pṛithivishṭhā́ḥ sudā́sas tokám tokā́ya çrávase vahanti || 23 || yásya çrávo ródasî antár urvī́ çîrshṇé-çîrshṇe vi-

---

18, 14 duvaḥ-yú víçvâ ít. 15 índreṇa eté. prakala-vít mímânâḥ. 16 manyu-myàḥ. 17 pétvena. veçyấ avṛiçcat. prá ayachat. 18 raradhúḥ te. cit.çárdhataḥ. 19 prá átra. 20 te. cit. jaghantha áva. 21 mṛishanta ádha. ví uchân. 22 dvé-çaté *iti*. hótâ-iva. 23 ni-reké. 24 ródasi-urvī́ *iti*.

babhā́jâ vibhaktā́ | saptéd índram ná sraváto griṇanti ní yudhyâmadhím açiçâd abhī́ke || 24 || imám naro marutaḥ saçcatā́nu dívodâsam ná pitáram sudā́saḥ | avishṭánâ paijavanásya kétam dûṇā́çam kshatrám ajáram duvoyú || 25 || 28 ||

19 (585). trishṭubh.

Yás tigmáçriñgo vrishabhó ná bhîmá ékaḥ krishṭī́ç cyâváyati prá víçvâḥ | yáḥ çáçvato ádâçusho gáyasya prayantā́si súshvitarâya védaḥ || 1 || tvám ha tyád indra kútsam âvaḥ çúçrûshamâṇas tanvầ samaryé | dā́sam yác chúshṇam kúyavam ny àsmâ árandhaya ârjuneyā́ya çíkshan || 2 || tvám dhrishṇo dhrishatā́ vītáhavyam prā́vo víçvâbhir ûtíbhiḥ sudā́sam | prá paúrukutsim trasádasyum âvaḥ kshétrasâtâ vritrahátyeshu pûrúm || 3 || tvám nríbhir nrimaṇo devávītau bhū́rîṇi vritrā́ haryaçva haṅsi | tvám ní dásyum cúmurim dhúnim cā́svâpayo dabhī́taye suhántu || 4 || táva cyautnā́ni vajrahasta tā́ni náva yát púro navatím ca sadyáḥ | nivéçane çatatamā́viveshîr áhañ ca vritrám námucim utā́han || 5 || 29 ||

sánâ tā́ ta indra bhójanâni râtáhavyâya dâçúshe sudā́se | vríshṇe te hárî vríshaṇâ yunajmi vyántu bráhmâṇi puruçâka vā́jam || 6 || mā́ te asyā́m sahasâvan párishṭâv aghā́ya bhûma harivaḥ parâdaí | trā́yasva no 'vrikébhir várûthais táva priyā́saḥ sûríshu syâma || 7 || priyā́sa ít te maghavann abhíshṭau náro madema çaraṇé sákhâyaḥ | ní turváçam ní yā́dvam çiçîhy atithigvā́ya çáṅsyam karishyán || 8 || sadyáç cin nú te maghavann abhíshṭau náraḥ çaṅ-

---

18, 24 vi-babhā́ja. saptá ít. 25 saçcata ánu. avishṭána. duḥ-náçam. duvaḥ-yú. — 19, 1 pra-yantā́ asi súsvi-tarâya. 2 yát çúshṇam kúyavam ní asmai. 3 prá âvaḥ. 4 ca ásvâpayaḥ. 5 çata-tamā́ aviveshîḥ. utá ahan. 6 tā́ te. 7 parâ-daí. 9 cit.

santy ukthaçấsa ukthấ | yé te hávebhir ví paṇī́̃r ádâçann asmā́n vṛiṇîshva yújyâya tásmai || 9 || eté stómâ narā́m nṛitama túbhyam asmadryàñco dádato maghā́ni | téshâm indra vṛitrahátye çivó bhûḥ sákhâ ca çū́ro 'vitā́ ca nṛiṇā́m || 10 || nū́ indra çûra stávamâna ûtī́ bráhmajûtas tanvầ vâvṛidhasva | úpa no vā́jân mimîhy úpa stī́n yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 11 || 30 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

20 (586). trishṭubh.

Ugró jajne vîryâya svadhā́vâñ cákrir ápo náryo yát karishyán | jágmir yúvâ nṛishádanam ávobhis trâtā́ na índra énaso maháç cit || 1 || hántâ vṛitrám índraḥ çū́çuvânaḥ prā́vîn nú vîró jaritā́ram ûtī́ | kártâ sudā́se áha vā́ u lokám dā́tâ vásu múhur ā́ dâçúshe bhût || 2 || yudhmó anarvā́ khajakṛít samádvâ çū́raḥ satrâshā́ḍ janúshem áshâḷhaḥ | vy âsa índraḥ pṛítanâḥ svójâ ádhâ víçvam çatrûyántam jaghâna || 3 || ubhé cid indra ródasî mahitvā́ paprâtha távishîbhis tuvishmaḥ | ní vájram índro hárivân mímikshant sám ándhasâ mádeshu vā́ uvoca || 4 || vṛíshâ jajâna vṛíshaṇam ráṇâya tám u cin nā́rî náryam sasûva | prá yáḥ senânī́r ádha nṛíbhyo ástînáḥ sátvâ gavéshaṇaḥ sá dhṛishṇúḥ || 5 || 1 ||

nū́ cit sá bhreshate jáno ná reshan máno yó asya ghorám âvívâsât | yajnaír yá índre dádhate dúvâṅsi kshá̱yat sá râyá ṛitapā́ ṛitejā́ḥ || 6 || yád indra pū́rvo áparâya çíkshann áyaj jyā́yân káṇîyaso deshṇám | amṛíta ít páry

19, 10 stómâḥ. 11 nú. — 20, 2 prá âvît. vaí. 3 samát-vâ. janúshâ îm. ví âse. su-ójâḥ ádha. 4 ubhé *iti*. ródasî *iti* mahi-tvā́ ā́. vaí. 5 cit. ásti ináḥ. go-éshaṇaḥ. 6 nú. reshat. râyé. ṛite-jā́ḥ. 7 áyat.

âsîta dûrám ắ citra cítryam bharâ rayíṃ naḥ || 7 || yás ta indra priyó jáno dádâçad ásan nireké adrivaḥ sákhâ te | vayáṃ te asyắṃ sumataú cánishṭhâḥ syắma várûthe ághnato nṛípîtau || 8 || eshá stómo acikradad vṛíshâ ta utá stâmúr maghavann akrapishṭa | râyás kắmo jaritắraṃ ta ắgan tvám añgá çakra vásva ắ çako naḥ || 9 || sá na indra tváyatâyâ ishé dhâs tmánâ ca yé maghávâno junánti | vásvî shú te jaritré astu çaktír yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 2 ||

21 (587). trishṭubh.

Ásâvi deváṃ góṛijîkam ándho ny àsminn índro janúshem uvoca | bódhâmasi tvâ haryaçva yajnaír bódhâ naḥ stómam ándhaso mádeshu || 1 || prá yanti yajnáṃ vipáyanti barhíḥ somamắdo vidáthe dudhrávâcaḥ | ny ù bhriyante yaçáso gṛibhắd ắ dûráûpabdo vṛíshaṇo nṛishắcaḥ || 2 || tvám indra srávitavắ apás kaḥ párishṭhitâ áhinâ çûra pûrvîḥ | tvád vâvakre rathyò ná dhénâ réjante víçvâ kṛitrímâṇi bhîshắ || 3 || bhîmó viveshắyudhebhir eshâm ápâṅsi víçvâ náryâṇi vidvắn | índraḥ púro járhṛishâṇo ví dûdhod ví vájrahasto mahinắ jaghâna || 4 || ná yâtáva indra jûjuvur no ná vándanâ çavishṭha vedyắbhiḥ | sá çardhad aryó víshuṇasya jantór mắ çiçnádevâ ápi gur ṛitáṃ naḥ || 5 || 3 ||

abhí krátvendra bhûr ádha jmán ná te vivyañ mahimắnaṃ rájâṅsi | svénâ hí vṛitráṃ çávasâ jaghántha ná çátrur ántaṃ vividad yudhắ te || 6 || devắç cit te asuryâya pûrvé 'nu kshatrắya mamire sáhâṅsi | índro maghắni dayate vi-

20, 7 bhara. 8 yáḥ te. ásat. 9 te. te ắ agan. 10 tvá -yatâyai. sú. — 21, 1 ní asmin. janúshâ îm. bódha. 2 soma-mắdaḥ. dudhrá-vâcaḥ. ní ûṃ *iti*. dûré-upabdaḥ. 3 srávitavaí apáḥ kar *iti* kaḥ. dhénâḥ. 4 vivesha ắyudhebhiḥ. 6 krátvâ indra. vivyak. svéna. 7 pûrve ánu.

sháhyéndram vā́jasya johuvanta sâtaû ‖ 7 ‖ kî́riç cid dhí tvā́m ávase juhā́véçânam indra saúbhagasya bhū́reḥ | ávo babhûtha çatamûte asmé abhikshattús tvā́vato varûtā́ ‖ 8 ‖ sákhâyas ta indra viçváha syâma namovṛidhā́so mahinā́ tarutra | vanvántu smâ té 'vasâ samîkè 'bhî́tim aryó vanúshâṃ çávâṅsi ‖ 9 ‖ sá na indra tváyatâyâ — ‖ 10 ‖ 4 ‖

22 (588). virâj. 9 trishṭubh.

Píbâ sómam indra mándatu tvâ yám te sushā́va haryaçvā́driḥ | sotúr bâhúbhyâṃ súyato nā́rvâ ‖ 1 ‖ yás te mádo yújyaç cā́rur ásti yéna vṛitrā́ṇi haryaçva háṅsi | sá tvā́m indra prabhûvaso mamattu ‖ 2 ‖ bódhâ sú me maghavan vā́cam émā́ṃ yā́ṃ te vásishṭho árcati práçastim | imā́ bráhma sadhamā́de jushasva ‖ 3 ‖ çrudhî́ hávaṃ vipipânásyā́drer bódhâ víprasyā́rcato manî́shā́m | kṛishvā́ dúvâṅsy ántamâ sácemā́ ‖ 4 ‖ ná te gíro ápi mṛishye turásya ná sushṭutím asuryàsya vidvā́n | sádâ te nā́ma svayaço vivakmi ‖ 5 ‖ 5 ‖

bhū́ri hí te sávanâ mā́nusheshu bhū́ri manîshî́ havate tvā́m ít | mā́ré asmán maghavañ jyók kaḥ ‖ 6 ‖ túbhyéd imā́ sávanâ çûra víçvâ túbhyam bráhmâṇi várdhanâ kṛiṇomi | tvám nṛíbhir hávyo viçvádhâsi ‖ 7 ‖ nū́ cin nú te mányamânasya dasmód açnuvanti mahimā́nam ugra | ná vîryàm indra te ná rā́dhaḥ ‖ 8 ‖ yé ca pū́rva ṛíshayo yé ca nū́tnâ índra bráhmâṇi janáyanta víprâḥ | asmé te santu sakhyā́ çivā́ni yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 9 ‖ 6 ‖

21, 7 vi-sáhya índram. 8 hí. juhā́va î́çânam. 9 te. sma te ávasâ sam-îké abhí-itim. — 22, 1 píba. hari-açva ádriḥ. ná árvâ. 2 prabhuvaso *iti*. 3 bódha. ā́ imā́m. 4 çrudhí. vi-pipânásya ádreḥ bódha víprasya árcataḥ. kṛishvá. sácâ imā́. 6 mā́ âré asmát. 7 túbhya ít. viçvádhâ asi. 8 nú cit. dasma út. 9 pū́rve.

23 (539). trishṭubh.

Úd u bráhmâṇy airata çravasyéndram samaryé mahayâ vasishṭha | ā́ yó víçvâni çávasâ tatā́nopaçrotā́ ma ī́vato vácâṅsi || 1 || áyâmi ghósha indra devájâmir irajyánta yác churúdho vívâci | nahí svám ā́yuç cikité jáneshu tā́nī́d áṅhâṅsy áti parshy asmā́n || 2 || yujé rátham gavéshaṇam háribhyâm úpa bráhmâṇi jujushâṇám asthuḥ | ví bâdhishṭa syá ródasî mahitvéndro vṛitrā́ṇy apratī́ jaghanvā́n || 3 || ā́paç cit pipyuḥ staryò ná gā́vo nákshann ṛitám jaritā́ras ta indra | yâhí vâyúr ná niyúto no áchâ tvám hí dhībhír dáyase ví vā́jân || 4 || té tvâ mádâ indra mâdayantu çushmíṇam tuvirā́dhasam jaritré | éko devatrā́ dáyase hí mártân asmíñ chûra sávane mâdayasva || 5 || evéd índram vṛíshaṇam vájrabâhum vásishṭhâso abhy àrcanty arkaíḥ | sá naḥ stutó vîrávat pâtu gómad yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 7 ||

24 (540). trishṭubh.

Yónish ṭa indra sádane akâri tám ā́ nṛíbhiḥ puruhûta prá yâhi | áso yáthâ no 'vitā́ vṛidhé ca dádo vásûni mamádaç ca sómaiḥ || 1 || gṛibhītám te mána indra dvibárhâḥ sutáḥ sómaḥ párishiktâ mádhûni | vísṛishṭadhenâ bharate suvṛiktír iyám índram jóhuvatî manîshā́ || 2 || ā́ no divá ā́ pṛithivyā́ ṛijīshinn idám barhíḥ somapéyâya yâhi | váhantu tvâ hárayo madryàñcam âñgûshám áchâ tavásam mádâya || 3 || ā́ no víçvâbhir ûtíbhiḥ sajóshâ bráhma jushâṇó haryaçva yâhi | várîvṛijat sthávirebhiḥ suçiprâsmé dádhad

---

23, 1 çravasyā́ índram. mahaya. tatā́na upa-çrotā́ me. 2 yát çurúdhaḥ. tā́ni ít. 3 go-éshaṇam. mahi-tvā́ índraḥ. apratí. 4 te. ácha. 5 çûra. 6 evá ít. abhí arcanti. — 24, 1 yóniḥ te 3 ácha. 4 sa-jóshâḥ. su-çipra asmé *iti*.

vṛíshaṇam çúshmam indra || 4 || eshá stómo mahá ugrā́ya vā́he dhurī́vā́tyo ná vâjáyann adhâyi | índra tvâyám arká îṭṭe vásûnâm divī́va dyā́m ádhi naḥ çrómatam dhâḥ || 5 || evā́ na indra vā́ryasya pûrdhi prá te mahī́m sumatím vevidâma | ísham pinva maghávadbhyaḥ suvī́râm yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 8 ||

25 (541). trishṭubh.

Ā́ te mahá indrôty ùgra sámanyavo yát samáranta sénâḥ | pátâti didyún náryasya bâhvór mā́ te máno vishvadryàg ví cârît || 1 || ní durgá indra çnathihy amítrân abhí yé no mártâso amánti | âré táṃ çáṅsaṃ kṛiṇuhi ninitsór ā́ no bhara sambháraṇaṃ vásûnâm || 2 || çatáṃ te çiprinn ûtáyaḥ sudā́se sahásraṃ çáṅsâ utá râtír astu | jahí vádhar vanúsho mártyasyâsmé dyumnám ádhi rátnaṃ ca dhehi || 3 || tvā́vato hī́ndra krátve ásmi tvā́vato 'vitúḥ çûra râtaú | víçvéd áhâni tavishîva ugrañ ókaḥ kṛiṇushva harivo ná mardhîḥ || 4 || kútsâ eté háryaçvâya çûshám índre sáho devájûtam iyânā́ḥ | satrā́ kṛidhi suhánâ çûra vṛitrā́ vayáṃ tárutrâḥ sanuyâma vā́jam || 5 || evā́ na indra vā́ryasya — || 6 || 9 ||

26 (542). trishṭubh.

Ná sóma índram ásuto mamâda nā́brahmâṇo maghávânaṃ sutā́saḥ | tásmâ ukthám janaye yáj jújoshan nṛiván návîyaḥ çṛiṇávad yáthâ naḥ || 1 || ukthá-ukthe sóma índram mamâda nîthé-nîthe maghávânaṃ sutā́saḥ | yád îṃ sabā́-

---

24, 5 mahé. dhurí-iva átyaḥ. tvā́ ayám. diví-iva. 6 evá. — 25, 1 indra ûtī́ ugra. sam-áranta. didyút. 2 duḥ-gé. 3 vádhaḥ. mártyasya asmé *iti*. 4 hí indra. víçvâ ít. tavishí-vaḥ ugra. — 26, 1 ná ábrahmâṇaḥ. tásmai. yát jújoshat nṛi-vát. 2 ukthé-ukthe.

dhaḥ pitáraṃ ná putrā́ḥ samânádakshâ ávase hávante ‖ 2 ‖ cakā́ra tā́ kriṇávan nûnám anyā́ yā́ni bruvánti vedhásaḥ sutéshu | jánîr iva pátir ékaḥ samânó ní mâmṛije púra índraḥ sú sárvâḥ ‖ 3 ‖ evā́ tám âhur utá çriṇva índra éko vibhaktā́ taráṇir maghā́nâm | mithastúra ûtáyo yásya pûrvī́r asmé bhadrā́ṇi saçcata priyā́ṇi ‖ 4 ‖ evā́ vásishṭha índram ûtáye nṛ́̄n krishṭīnā́ṃ vṛishabháṃ suté gṛiṇâti | sahasríṇa úpa no mâhi vā́jân yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 10 ‖

27 (543). trishṭubh.

Índraṃ náro nemádhitâ havante yát pā́ryâ yunájate dhíyas tā́ḥ | çū́ro nṛíshâtâ çávasaç cakâná ā́ gómati vrajé bhajâ tváṃ naḥ ‖ 1 ‖ yá indra çúshmo maghavan te ásti çíkshâ sákhibhyaḥ puruhûta nṛíbhyaḥ | tváṃ hí dṛiḷhā́ maghavan vícetâ ápâ vṛidhi párivṛitaṃ ná rā́dhaḥ ‖ 2 ‖ índro rā́jâ jágataç carshaṇînā́m ádhi kshámi víshurûpaṃ yád ásti | táto dadâti dâçúshe vásûni códad rā́dha úpastutaç cid arvā́k ‖ 3 ‖ nū́ cin na índro maghávâ sáhûtî dânó vā́jaṃ ní yamate na ûtī́ | ánûnâ yásya dákshiṇâ pîpā́ya vâmáṃ nṛíbhyo abhívîtâ sákhibhyaḥ ‖ 4 ‖ nū́ indra râyé várivas kṛidhî na ā́ te máno vavṛityâma maghā́ya | gómad áçvâvad ráthavad vyánto yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 11 ‖

28 (544). trishṭubh.

Bráhmâ ṇa indrópa yâhi vidvā́n arvā́ñcas te hárayaḥ

26, 3 kriṇávat. mamṛije. 4 evá. çṛiṇve. 5 evá. — 27, 1 pā́ryâḥ. nṛí-sâtâ. bhaja. 2 çíksha. ápa. 4 nú cit. 5 nú indra. kṛidhi. — 28, 1 bráhma naḥ indra úpa.

santu yuktā́ḥ | víçve cid dhí tvâ viháv̂anta mártâ asmā́kam íc chriṇuhi viçvaminva || 1 || hávaṃ ta indra mahimā́ vy ânaḍ bráhma yát pā́si çavasinn ṛíshîṇâm | ā́ yád vájraṃ dadhishé hásta ugra ghoráḥ sán krátvâ janishṭhâ áshâḷhaḥ || 2 || táva práṇîtî̀ndra jóhuvânânt sáṃ yán nṝ́n ná ródasî ninétha | mahé kshatrā́ya çávase hí jajné 'tûtujiṃ cit tū́tujir açiçnat || 3 || ebhír na indrā́habhir daçasya durmitrā́so hí kshitáyaḥ pávante | práti yác cáshṭe ánṛitam anenā́ áva dvitā́ váruṇo mâyī́ naḥ sât || 4 || vocéméd índram maghávânam enam mahó râyó rā́dhaso yád dádan naḥ | yó árcato bráhmakṛitim ávishṭho yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 12 ||

29 (545). trishṭubh.

Ayáṃ sóma indra túbhyaṃ sunva ā́ tú prá yâhi harivas tádokâḥ | píbâ tv àsyá súshutasya cā́ror dádo maghā́ni maghavann iyânáḥ || 1 || bráhman vîra bráhmakṛitiṃ jushâṇò 'rvâcînó háribhir yâhi tū́yam | asmínn û shú sávane mâdayasvópa bráhmâṇi çṛiṇava imā́ naḥ || 2 || kā́ te asty áraṃkṛitiḥ sûktaíḥ kadā́ nûnáṃ te maghavan dâçema | víçvâ matī́r ā́ tatane tvâyā́dhâ ma indra çṛiṇavo hávemā́ || 3 || utó ghâ té purushyā̂ íd âsan yéshâm pū́rveshâm áçṛiṇor ṛíshîṇâm | ádhâháṃ tvâ maghavañ johavîmi tváṃ na indrâsi prámatiḥ pitéva || 4 || vocéméd índram maghávânam enam — || 5 || 13 ||

28, 1 hí. ít çṛiṇuhi viçvam-inva. 2 te. ví ânaṭ. háste. 3 prá-nîtí indra. yát. átûtujim. 4 indra áha-bhiḥ. yát. 5 vocéma ít. dádat. — 29, 1 sunve. tát-okâḥ piba tú asyá. 2 jushâṇáḥ arvâcînáḥ. ûṃ *iti* su. mâdayasva úpa. 3 su-uktaíḥ. víçvâḥ. tvâ-yā́ ádha me. hávâ imā́. utó *iti* gha. ádha ahám. indra asi. pitā́-iva.

30 (546). trishṭubh.

Ā́ no deva çávasâ yâhi çushmin bhávâ vṛidhá indra râyó asyá | mahé nṛimṇā́ya nṛipate suvajra máhi kshatrā́ya paúṅsyâya çûra || 1 || hávanta u tvâ hávyaṃ vívâci tanū́shu çū́râḥ sū́ryasya sâtaú | tvám̐ víçveshu sényo jáneshu tvám̐ vṛitrā́ṇi randhayâ suhántu || 2 || áhâ yád indra sudínâ vyuchā́n dádho yát ketúm upamám̐ samátsu | ny àgníḥ sîdad ásuro ná hótâ huvânó átra subhágâya devā́n || 3 || vayám̐ té ta indra yé ca deva stávanta çûra dádato maghā́ni | yáchâ sûríbhya upamám̐ várûtham̐ svâbhúvo jaraṇā́m açnavanta || 4 || vocéméd índram — || 5 || 14 ||

31 (547). gâyatrî. 10—12 virâj.

Prá va índrâya mā́danam̐ háryaçvâya gâyata | sákhâyaḥ somapā́vne || 1 || çáṅséd ukthám̐ sudā́nava utá dyukshám̐ yáthâ náraḥ | cakṛimā́ satyárâdhase || 2 || tvám̐ na indra vâjayús tvám̐ gavyúḥ çatakrato | tvám̐ hiraṇyayúr vaso || 3 || vayám indra tvâyávo 'bhí prá ṇonumo vṛishan | viddhí tv àsyá no vaso || 4 || mā́ no nidé ca váktave 'ryó randhîr árâvṇe | tvé ápi krátur máma || 5 || tvám̐ vármâsi sapráthaḥ puroyodháç ca vṛitrahan | tváyâ práti bruve yujā́ || 6 || 15 ||

mahā́m̐ utā́si yásya té 'nu svadhā́varî sáhaḥ | mamnā́te indra ródasî || 7 || tám̐ tvâ marútvatî pári bhúvad vā́ṇî sayā́varî | nákshamâṇâ sahá dyúbhiḥ || 8 || ûrdhvā́sas tvā́nv índavo bhúvan dasmám úpa dyávi | sám̐ te namanta kṛishṭáyaḥ || 9 || prá vo mahé mahivṛídhe bharadhvam prácetase

---

30, 1 bháva. 2 hávante. randhaya. 3 su-dínâ vi-uchā́n. ní agníḥ. 4 te. yácha. su-âbhúvaḥ. — 31, 2 çáṅsa ít. su-dā́nave. cakṛimá. 4 tú asyá. 6 várma asi. puraḥ-yodháḥ. 7 utá asi. te ánu. svadhā́varî-mamnā́te-ródasî *iti*. 9 tvâ ánu.

prá sumatím̐ kriṇudhvam | víçaḥ purvī́ḥ prá carâ carshaṇiprā́ḥ || 10 || uruvyácase mahíne suvṛiktím índrâya bráhma janayanta víprâḥ | tásya vratā́ni ná minanti dhī́râḥ || 11 || índram̐ vā́ṇîr ánuttamanyum evá satrā́ rā́jânam̐ dadhire sáhadhyai | háryaçvâya barhayâ sám âpī́n || 12 || 16 ||

32 (548). 1 bṛihatî. 2 satobṛihatî. 3 dvipadâ virâj. Sodann Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Mó shú tvâ vâghátaç canā́ré asmán ní rīraman | ârā́ttâc cit sadhamā́dam̐ na ā́ gahîhá vâ sánn úpa çrudhi || 1 || imé hí te brahmakṛítaḥ suté sácâ mádhau ná máksha ā́sate | índre kā́mam̐ jaritā́ro vasûyávo ráthe ná pā́dam ā́ dadhuḥ || 2 || râyáskâmo vájrahastam̐ sudákshiṇam putró ná pitáram̐ huve || 3 || imá índrâya sunvire sómâso dádhyâçiraḥ | tā́ñ ā́ mádâya vajrahasta pîtáye háribhyâm̐ yâhy óka ā́ || 4 || çrávac chrútkarṇa îyate vásûnâm̐ nū́ cin no mardhishad gíraḥ | sadyáç cid yáḥ sahásrâṇi çatā́ dádan nákir dítsantam ā́ minat || 5 || 17 ||

sá vîró ápratishkuta índreṇa çûçuve nṛíbhiḥ | yás te gabhîrā́ sávanâni vṛitrahant sunóty ā́ ca dhā́vati || 6 || bhávâ várûtham maghavan maghónâm̐ yát samájâsi çárdhataḥ | ví tvā́hatasya védanam bhajemahy ā́ dûṇā́ço bharâ gáyam || 7 || sunótâ somapā́vne sómam índrâya vajríṇe | pácatâ paktī́r ávase kriṇudhvám ít priṇánn ít priṇaté máyaḥ || 8 || mā́ sredhata somino dákshatâ mahé kriṇudhvám̐ râyá âtúje | taráṇir íj jayati kshéti púshyati ná devā́saḥ kavatnáve || 9 ||

31, 10 cara. 12 ánutta-manyum barhaya. — 32, 1 mó *iti* sú. caná âré asmát. ârā́ttât. gahi ihá. 3 râyáḥ-kâmaḥ. 4 imé, 5 çrúvat çrút-karṇaḥ. nú cit. dádat. 7 bháva. sam-ájâsi. tvā́-hatasya. duḥ-náçaḥ bhara. 8 sunóta. pácata. 9 dákshata. râyé â-tújе. ít.

nákiḥ sudā̆so rátham páry âsa ná rīramat | índro yásyâvitā̆ yásya marúto gámat sá gómati vrajé || 10 || 18 ||

gámad vā̆jaṃ vâjáyann indra mártyo yásya tvám avitā̆ bhúvaḥ | asmā̆kam bodhy avitā̆ ráthânâm asmā̆kaṃ çûra nṛiṇā̆m || 11 || úd ín nv àsya ricyaté 'ṅço dhánaṃ ná jigyúshaḥ | yá índro hárivân ná dabhanti táṃ rípo dákshaṃ dadhâti somíni || 12 || mántram ákharvaṃ súdhitaṃ supéçasaṃ dádhâta yajníyeshv ā̆ | pûrvī̆ç caná prásitayas taranti táṃ yá índre kármaṇâ bhúvat || 13 || kás tám indra tvā̆vasum ā̆ mártyo dadharshati | çraddhā̆ ít te maghavan pā̆rye diví vâjī̆ vā̆jaṃ sishâsati || 14 || maghónaḥ sma vṛitrahátyeshu codaya yé dádati priyā̆ vásu | táva práṇîtî haryaçva sûríbhir víçvâ tarema duritā̆ || 15 || 19 ||

távéd indrâvamáṃ vásu tvám pushyasi madhyamám | satrā̆ víçvasya paramásya râjasi nákish ṭvâ góshu vṛiṇvate || 16 || tváṃ víçvasya dhanadā̆ asi çrutó yá îm bhávanty âjáyaḥ | távâyáṃ víçvaḥ puruhûta pā̆rthivo 'vasyúr nā̆ma bhikshate || 17 || yád indra yā̆vatas tvám etā̆vad ahám ī̆çîya | stotā̆ram íd didhisheya radâvaso ná pâpatvā̆ya râsîya || 18 || çíksheyam ín mahayaté divé-dive râyá ā̆ kuhacidvíde | nahí tvád anyán maghavan na ā̆pyaṃ vásyo ásti pitā̆ caná || 19 || táraṇir ít sishâsati vā̆jam púraṃdhyâ yujā̆ | ā̆ va índram puruhûtáṃ name girā̆ nemíṃ táshṭeva sudrvàm || 20 || 20 ||

ná dushṭutī̆ mártyo vindate vásu ná srédhantaṃ rayír naçat | suçáktir ín maghavan túbhyam mā̆vate deshṇáṃ yát pā̆rye diví || 21 || abhí tvâ çûra nonumó 'dugdhâ iva

---

32, 10 yásya avitā̆. 12 ít nú asya ricyate áṅçaḥ. 14 tvā̆-vasum. çraddhā̆ ít. 16 táva ít indra avamám. nákiḥ tvâ. 17 yé. táva ayám. 18 radavaso *iti*. 19 ít. kuhacit-víde. anyát. 20 táshṭâ -iva su-drvàm. 21 duḥ-stutī̆. ít. mā̆-vate. 22 nonumaḥ ádugdhâḥ.

dhenávaḥ | ī́çânam asyá jágataḥ svardṛ́çam ī́çânam indra tasthúshaḥ || 22 || ná tvā́vāñ anyó divyó ná pā́rthivo ná jâtó ná janishyate | açvâyánto maghavann indra vâjíno gavyántas tvâ havâmahe || 23 || abhī́ shatás tád ā́ bharéndra jyā́yaḥ kánīyasaḥ | purûvásur hí maghavant sanā́d ási bháre-bhare ca hávyaḥ || 24 || párâ ṇudasva maghavann amítrânt suvédâ no vásû kṛidhi | asmā́kam bodhy avitā́ mahâdhané bhávâ vṛidháḥ sákhînâm || 25 || índra krátuṃ na ā́ bhara pitā́ putrébhyo yáthâ | çíkshâ ṇo asmín puruhûta yā́mani jîvā́ jyótir açîmahi || 26 || mā́ no ájnâtâ vṛijánâ durâdhyò mā́çivâso áva kramuḥ | tváyâ vayám pravátaḥ çáçvatîr apó 'ti çûra tarâmasi || 27 || 21 ||

33 (549). trishṭubh.

Çvityáñco mâ dakshiṇatáskapardâ dhiyaṃjinvā́so abhí hí pramandúḥ | uttíshṭhan voce pári barhísho nṛ́̄n ná me dûrā́d ávitave vásishṭhâḥ || 1 || dûrā́d índram anayann ā́ suténa tiró vaiçantám áti pā́ntam ugrám | pā́çadyumnasya vâyatásya sómât sutā́d índro avṛiṇîtâ vásishṭhân || 2 || evén nú kaṃ síndhum ebhis tatârevén nú kam bhedám ebhir jaghâna | evén nú kaṃ dâçarâjné sudā́sam prā́vad índro bráhmaṇâ vo vasishṭhâḥ || 3 || júshṭî naro bráhmaṇâ vaḥ pitṛ́̄ṇā́m áksham avyayaṃ ná kílâ rishâtha | yác chákvarîshu bṛihatā́ ráveṇéndre çúshmam ádadhâtâ vasishṭhâḥ || 4 || úd dyā́m ivét tṛishṇájo nâthitā́só 'dîdhayur dâçarâjné vṛitā́saḥ | vásishṭhasya stuvatá índro açrod urúṃ tṛ́tsubhyo akṛiṇod u lokám || 5 || 22 ||

32, 24 abhí satáḥ. bhara índra. 25 nudasva. vásu. bháva. 26 çíksha naḥ. jîvā́ḥ. 27 ájnâtâḥ vṛijánâḥ duḥ-âdhyàḥ mā́ áçivâsaḥ. apáḥ áti. — 33, 1 dakshiṇatáḥ-kapardâḥ. 2 avṛiṇîta. 3 evá ít. tatâra evá ít. prá âvat. 4 kíla. yát çákvarîshu. ráveṇa índre. ádadhâta. 5 ıva ít. nâthitā́saḥ ádîdhayuḥ.

daṇḍā ivéd goájanâsa âsan párichinnâ bharatā́ arbhakā́-saḥ | ábhavac ca puraĕtā́ vásishṭha ā́d ít tṛítsûnâm víço aprathanta || 6 || tráyaḥ kṛiṇvanti bhúvaneshu rétas tisráḥ prajā́ ā́ryâ jyótiragrâḥ | tráyo gharmā́sa ushásam sacante sárvâñ ít tā́ñ ánu vidur vásishṭhâḥ || 7 || sū́ryasyeva vakshá-tho jyótir eshâm samudrásyeva mahimā́ gabhîráḥ | vā́ta-syeva prasavó nā́nyéna stómo vasishṭhâ ánvetave vaḥ || 8 || tá ín niṇyám hṛídayasya praketaíḥ sahásravalçam abhí sám caranti | yaména tatám paridhím váyanto 'psarása úpa se-dur vásishṭhâḥ || 9 || vidyúto jyótiḥ pári saṃjíhânam mitrā́-váruṇâ yád ápaçyatâm tvâ | tát te jánmotaíkam vasishṭhâ-gástyo yát tvâ viçá âjabhā́ra || 10 || 23 ||

utā́si maitrâvaruṇó vasishṭhorváçyâ brahman mánasó 'dhi jâtáḥ | drapsám skannám bráhmaṇâ daívyena víçve devā́ḥ púshkare tvâdadanta || 11 || sá praketá ubháyasya pravidvā́nt sahásradâna utá vâ sádânaḥ | yaména tatám paridhím vayishyánn apsarásaḥ pári jajne vásishṭhaḥ || 12 || satré ha jâtā́v ishitā́ námobhiḥ kumbhé rétaḥ sishicatuḥ samânám | táto ha mā́na úd iyâya mádhyât táto jâtám ṛí-shim âhur vásishṭham || 13 || ukthabhṛítam sâmabhṛítam bi-bharti grā́vâṇam bíbhrat prá vadâty ágre | úpainam âdhvam sumanasyámânâ ā́ vo gachâti pratṛido vásishṭhaḥ || 14 || 24 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

34 (550). dvipâdâ. 22—25 trishṭubh.

Prá çukraítu deví manîshā́ asmát sútashṭo rátho ná

33, 6 iva ít. pári-chinnâḥ. ábhavat. 7 ā́ryâḥ. 8 sū́ryasya -iva. samudrásya-iva. vā́tasya-iva. ná anyéna. 9 té ít. 10 jánma utá ékam vasishṭha agástyaḥ. 11 utá asi. vasishṭha urváçyâḥ. mána-saḥ ádhi. tvâ adadanta. 12 sá-dânaḥ. 14 úpa enam. — 34, 1 çukrá etu. manîshā́.

vâjī́ || 1 || vidúḥ prithivyā́ divó janítram çriṇvánty ā́po ádha ksháranti̇̂ḥ || 2 || ā́paç cid asmai pínvanta prithvī́r vritréshu çū́râ máṅsanta ugrā́ḥ || 3 || ā́ dhûrshv àsmai dádhâtā́çvân índro ná vajrī́ híraṇyabâhuḥ || 4 || abhí prá sthâtā́heva yajnám yā́teva pátman tmánâ hinota || 5 || tmánâ samátsu hinóta yajnám dádhâta ketúm jánâya vîrám || 6 || úd asya çúshmâd bhânúr nā́rta bíbharti bhârám prithivī́ ná bhū́ma || 7 || hváyâmi devā́ñ áyâtur agne sā́dhann riténa dhíyam dadhâmi || 8 || abhí vo devī́m dhíyam dadhidhvam prá vo devatrā́ vā́cam kriṇudhvam || 9 || ā́ cashṭa âsâm pā́tho nadī́nâm váruṇa ugráḥ sahásracakshâḥ || 10 || 25 ||

rā́jâ râshṭrā́ṇâm péço nadī́nâm ánuttam asmai kshatrám viçvā́yu || 11 || ávishṭo asmā́n víçvâsu vikshv ádyum kriṇota çáṅsam ninitsóḥ || 12 || vy ètu didyúd dvishā́m áçevâ yuyóta víshvag rápas tanū́nâm || 13 || ávîn no agnír havyā́n námobhiḥ préshṭho asmâ adhâyi stómaḥ || 14 || sajū́r devébhir apā́m nápâtam sákhâyam kridhvam çivó no astu || 15 || abjā́m ukthaír áhim griṇîshe budhné nadī́nâm rájaḥsu shī́dan || 16 || mā́ nó 'hir budhnyò rishé dhân mā́ yajnó asya sridhad ritâyóḥ || 17 || utá na eshú nríshu çrávo dhuḥ prá râyé yantu çárdhanto aryáḥ || 18 || tápanti çátrum svàr ná bhū́mâ mahā́senâso ámebhir eshâm || 19 || ā́ yán naḥ pátnîr gámanty áchâ tváshṭâ supâṇír dádhâtu vîrā́n || 20 || 26 ||

práti naḥ stómam tváshṭâ jusheta syā́d asmé arámatir vasûyúḥ || 21 || tā́ no râsan râtishā́co vásûny ā́ ródasî varuṇânī́ çriṇotu | várûtrîbhiḥ suçaraṇó no astu tváshṭâ su-

---

34, 2 prithivyā́ḥ. 3 çū́râḥ. máṅsante. 4 dhûḥ-sú asmai dádhâta áçvân. 5 sthâta áhâ-iva. yā́tâ-iva. 7 ná ârta. 10 cashṭe. 11 viçvá-âyu. 12 ávishṭo *iti*. vikshú. 13 ví etu. 14 ávît. havya-át. asmai. 16 ap-jā́m. sī́dan. 17 naḥ áhiḥ. dhât. 19 ná bhū́ma. 20 yát. ácha. 22 ródasî *iti*.

dátro ví dadhâtu rấyaḥ ‖ 22 ‖ tán no rấyaḥ párvatâs tán na ấpas tád râtishấca óshadhîr utá dyaúḥ | vánaspátibhiḥ pṛithiví̂ sajóshâ ubhé ródasî pári pâsato naḥ ‖ 23 ‖ ánu tád urví̂ ródasî jihâtâm ánu dyukshó váruṇa índrasakhâ | ánu víçve marúto yé sahấso râyáḥ syâma dharúṇam dhiyádhyai ‖ 24 ‖ tán na índro váruṇo mitró agnír ấpa óshadhîr vaníno jushanta | çármant syâma marútâm upásthe yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 25 ‖ 27 ‖

35 (551). trishṭubh.

Çáṃ na indrâgní̂ bhavatâm ávobhiḥ çáṃ na índrâváruṇâ râtáhavyâ | çám índrâsómâ suvitấya çáṃ yóḥ çáṃ na índrâpûsháṇâ vấjasâtau ‖ 1 ‖ çáṃ no bhágaḥ çám u naḥ çáṅso astu çáṃ naḥ púraṃdhiḥ çám u santu rấyaḥ | çáṃ naḥ satyásya suyámasya çáṅsaḥ çáṃ no aryamấ purujâtó astu ‖ 2 ‖ çáṃ no dhâtấ çám u dhartấ no astu çáṃ na urûcí̂ bhavatu svadhấbhiḥ | çáṃ ródasî bṛihatí̂ çáṃ no ádriḥ çáṃ no devấnâṃ suhávâni santu ‖ 3 ‖ çáṃ no agnír jyótiranîko astu çáṃ no mitrấváruṇâv açvínâ çám | çáṃ naḥ sukṛítâṃ sukṛitấni santu çáṃ na ishiró abhí vâtu vấtaḥ ‖ 4 ‖ çáṃ no dyấvâpṛithiví̂ pûrváhûtau çám antárikshaṃ dṛiçáye no astu | çáṃ na óshadhîr vaníno bhavantu çáṃ no rájasas pátir astu jishṇúḥ ‖ 5 ‖ 28 ‖

çáṃ na índro vásubhir devó astu çám âdityébhir váruṇaḥ suçáṅsaḥ | çám no rudró rudrébhir jálâshaḥ çáṃ nas tváshṭâ gnấbhir ihá çriṇotu ‖ 6 ‖ çáṃ naḥ sómo bhavatu bráhma çáṃ naḥ çáṃ no grấvâṇaḥ çám u santu yajnấḥ | çáṃ naḥ svárûṇâm mitáyo bhavantu çáṃ naḥ prasvàḥ çám

---

34, 23 tát. 24 urví-ródasî iti. 25 tát. — 35, 3 r. bṛihatí̂ iti.

v astu védiḥ || 7 || çám naḥ sū́rya urucákshâ úd etu çám naç cátasraḥ pradíço bhavantu | çám naḥ párvatâ dhruváyo bhavantu çám naḥ síndhavaḥ çám u santv ā́paḥ || 8 || çám no áditir bhavatu vratébhiḥ çám no bhavantu marútaḥ svarkā́ḥ | çám no víshṇuḥ çám u pûshā́ no astu çám no bhavítram çám v astu vâyúḥ || 9 || çám no deváḥ savitā́ trā́yamâṇaḥ çám no bhavantûsháso vibhâtī́ḥ | çám no parjányo bhavatu prajā́bhyaḥ çám naḥ kshétrasya pátir astu çambhúḥ || 10 || 29 ||

çám no devā́ viçvádevâ bhavantu çám sárasvatî sahá dhîbhír astu | çám abhishā́caḥ çám u râtishā́caḥ çám no divyā́ḥ pā́rthivâḥ çám no ápyâḥ || 11 || çám naḥ satyásya pátayo bhavantu çám no árvantaḥ çám u santu gā́vaḥ | çám na ṛibhávaḥ sukṛítaḥ suhástâḥ çám no bhavantu pitáro háveshu || 12 || çám no ajá ékapâd devó astu çám nó 'hir budhnyàḥ çám samudráḥ | çám no apā́m nápât perúr astu çám naḥ pṛíçnir bhavatu devágopâḥ || 13 || âdityā́ rudrā́ vásavo jushantedám bráhma kriyámâṇam návîyaḥ | çṛiṇvántu no divyā́ḥ pā́rthivâso gójâtâ utá yé yajníyâsaḥ || 14 || yé devā́nâm yajníyâ yajníyânâm mánor yájatrâ amṛ́tâ ṛitajnā́ḥ | té no râsantâm urugâyám adyá yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 15 || 30 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

36 (552). trishṭubh.

Prá bráhmaitu sádanâd ṛitásya ví raçmíbhiḥ sasṛije sū́ryo gā́ḥ | ví sā́nunâ pṛithivī́ sasra urvī́ pṛithú prátîkam

---

35, 8 ûm iti astu. párvatâḥ. 9 su-arkā́ḥ. 10 bhavantu ushásaḥ. 11 devā́ḥ viçvá-devâḥ. 13 naḥ áhiḥ. 14 âdityā́ḥ rudrā́ḥ. jushanta idám. 15 yajníyâḥ. — 36, 1 bráhma etu. sasre.

ádhy édhe agníḥ ‖ 1 ‖ imā́ṃ vâm mitrâvaruṇâ suvṛiktím ísham ná kṛiṇve asurâ návîyaḥ | inó vâm anyáḥ padavī́r ádabdho jánaṃ ca mitró yatati bruvâṇáḥ ‖ 2 ‖ ā́ vā́tasya dhrájato ranta ityā́ ápîpayanta dhenávo ná sū́dâḥ | mahó diváḥ sádane jā́yamânó 'cikradad vṛishabháḥ sásminn ū́dhan ‖ 3 ‖ girā́ yá etā́ yunájad dhárî ta índra priyā́ suráthâ çûra dhâyū́ | prá yó manyúṃ rírikshato minā́ty ā́ sukrátum aryamáṇaṃ vavṛityâm ‖ 4 ‖ yájante asya sakhyáṃ váyaç ca namasvínaḥ svá ṛitásya dhā́man | ví pṛíksho bâbadhe nṛíbhiḥ stávâna idáṃ námo rudrā́ya préshṭham ‖ 5 ‖ 1 ‖

ā́ yát sâkáṃ yaçáso vâvaçânā́ḥ sárasvatî saptáthî síndhumâtâ | yā́ḥ sushváyanta sudúghâḥ sudhârā́ abhí svéna páyasâ pī́pyânâḥ ‖ 6 ‖ utá tyé no marúto mandasânā́ dhíyaṃ tokáṃ ca vâjíno 'vantu | mā́ naḥ pári khyad ákshará cáranty ávîvṛidhan yújyaṃ te rayíṃ naḥ ‖ 7 ‖ prá vo mahī́m arámatiṃ kṛiṇudhvam prá pûsháṇaṃ vidathyàṃ ná vîrám | bhágaṃ dhiyò 'vitā́raṃ no asyā́ḥ sâtaú vā́jaṃ râtishā́cam púraṃdhim ‖ 8 ‖ áchâyáṃ vo marutaḥ çlóka etv áchâ víshṇuṃ nishiktapā́m ávobhiḥ | utá prajā́yai gṛiṇaté váyo dhur yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 9 ‖ 2 ‖

37 (558). trishṭubh.

Ā́ vo vā́hishṭho vahatu stavádhyai rátho vâjâ ṛibhukshaṇo ámṛiktaḥ | abhí tripṛishṭhaíḥ sávaneshu sómair máde suçiprâ mahábhiḥ pṛiṇadhvam ‖ 1 ‖ yûyáṃ ha rátnam maghávatsu dhattha svardṛíça ṛibhukshaṇo ámṛiktam | sáṃ

36, 1 ā́ îdhe. 3 rante. jā́yamânaḥ ácikradat. 4 hárî *iti* te. 5 své. 7 mandasânā́ḥ. cárantî. 8 dhiyáḥ avitā́ram. 9 ácha ayám. ácha. nisikta-pā́m. — 37, 1 su-çiprâḥ.

yajnéshu svadhâvantaḥ pibadhvaṃ ví no rā́dhâṅsi matíbhir dayadhvam || 2 || uvócitha hí maghavan deshṇám mahó árbhasya vásuno vibhâgé | ubhā́ te pûrṇā́ vásunâ gábhastî ná sûnṛítâ ní yamate vasavyầ || 3 || tvám indra sváyaçâ ṛibhukshā́ vā́jo ná sâdhúr ástam eshy ṛíkvâ | vayáṃ nú te dâçvā́ṅsaḥ syâma bráhma kṛiṇvánto harivo vásishṭhâḥ || 4 || sánitâsi praváto dâçúshe cid yā́bhir vívesho haryaçva dhî́bhíḥ | vavanmā́ nú te yújyâbhir ûtî́ kadā́ na indra râyá ā́ daçasyeḥ || 5 || 3 ||

vâsáyasîva vedhásas tváṃ naḥ kadā́ na indra vácaso bubodhaḥ | ástaṃ tâtyā́ dhiyā́ rayíṃ suvī́raṃ pṛikshó no árvâ ny ùhîta vâjî́ || 6 || abhí yáṃ devī́ nírṛitiç cid ī́çe nákshanta índraṃ çarádaḥ supṛíkshaḥ | úpa tribandhúr jarádashṭim ety ásvaveçaṃ yáṃ kṛiṇávanta mártâḥ || 7 || ā́ no rā́dhâṅsi savitaḥ stavádhyâ ā́ rā́yo yantu párvatasya râtaú | sádâ no divyáḥ pâyúḥ sishaktu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 8 || 4 ||

38 (554). trishṭubh.

Úd u shyá deváḥ savitā́ yayâma hiraṇyáyîm amátiṃ yā́m áçiçret | nûnám bhágo hávyo mā́nushebhir ví yó rátnâ purûvásur dádhâti || 1 || úd u tishṭha savitaḥ çrudhy àsyá híraṇyapâṇe prábhṛitâv ṛitásya | vy ùrvī́m pṛithvī́m amátiṃ sṛijâná ā́ nṛíbhyo martabhójanaṃ suvânáḥ || 2 || ápi shṭutáḥ savitā́ devó astu yám ā́ cid víçve vásavo gṛiṇánti | sá naḥ stómân namasyàç cáno dhâd víçvebhiḥ pâtu pâyúbhir ní sûrī́n || 3 || abhí yáṃ devy áditir gṛiṇā́ti savám devásya sa-

---

37, 3 gábhastî iti. 4 ṛibhukshā́ḥ. 5 sánitâ asi. vavanmá. 6 vâsáyasi-iva. ní uhîta. 7 nákshante. ásva-veçam. 8 stavádhyai. — 38, 1 syáḥ. 2 çrudhí asyá. ví urvī́m. 3 stutáḥ 4 devī́.

vitúr jushâṇā́ | abhí samrā́jo váruṇo gṛiṇanty abhí mitrā́so aryamā́ sajóshâḥ || 4 || abhí yé mithó vanúshaḥ sápante râtím divó râtishā́caḥ pṛithivyā́ḥ | áhir budhnyà utá naḥ çṛiṇotu várûtry ékadhenubhir ní pâtu || 5 || ánu tán no jā́spátir maṅsîshṭa rátnam devásya savitúr iyânáḥ | bhágam ugró 'vase jóhavîti bhágam ánugro ádha yâti rátnam || 6 || çám no bhavantu vâjíno háveshu devátâtâ mitádravaḥ svarkā́ḥ | jambháyantó 'him vṛíkam rákshâṅsi sánemy asmád yuyavann ámîvâḥ || 7 || vā́je-vâje 'vata vâjino no dháneshu víprâ amṛitâ ṛitajnâḥ | asyá madhváḥ pibata mâdáyadhvam tṛiptā́ yâta pathíbhir devayā́naiḥ || 8 || 5 ||

39 (555). trishṭubh.

Ûrdhvó agníḥ sumatím vásvo açret pratîcī́ jûrṇír devátâtim eti | bhejā́te ádrî rathyèva pánthâm ṛitám hótâ na ishitó yajâti || 1 || prá vâvṛije suprayā́ barhír eshâm ā́ viçpátîva bī́riṭa iyâte | viçā́m aktór ushásaḥ pûrváhûtau vâyúḥ pûshā́ svastáye niyútvân || 2 || jmayā́ átra vásavo ranta devā́ urā́v antárikshe marjayanta çubhrā́ḥ | arvā́k pathá urujrayaḥ kṛiṇudhvam çrótâ dûtásya jagmúsho no asyá || 3 || té hí yajnéshu yajníyâsa ū́mâḥ sadhástham víçve abhí sánti devā́ḥ | tā́ñ adhvará uçató yakshy agne çrushṭī́ bhágam nā́satyâ púraṃdhim || 4 || ā́gne gíro divá ā́ pṛithivyā́ mitrám vaha váruṇam índram agním | ā́ryamáṇam áditim víshṇum eshâm sárasvatî marúto mâdayantâm || 5 || raré havyám matíbhir yajníyânâm nákshat kā́mam mártyânâm ásinvan | dhā́tâ rayím avidasyám sadâsā́m sakshîmáhi yújyebhir nú

38, 5 várûtrî. 6 tát. jā́ḥpátiḥ. ávase. 7 mitá-dravaḥ su-arkā́ḥ jambháyantaḥ áhim. 8 tṛiptā́ḥ. — 39, 1 bhejā́te-ádrî *iti* rathyā́-iva. 2 vavṛije su-prayā́ḥ. viçpátî-iv*eti* bī́riṭe iyâte *iti*. 3 çróta 4 adhvaré. 5 ā́ agne. pṛithivyā́ḥ. ā́ aryamáṇam. 6 dhā́ta. avi dasyám sadâ-sā́m.

devaíḥ ‖ 6 ‖ nū́ ródasî abhíshṭute vásishṭhair ṛitā́vâno váruṇo mitró agníḥ | yáchantu candrā́ upamáṃ no arkáṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 7 ‖ 6 ‖

40 (556). trishṭubh.

Ó çrushṭír vidathyā̂ sám etu práti stómaṃ dadhîmahi turā́ṇâm | yád adyá deváḥ savitā́ suvā́ti syā́mâsya ratníno vibhâgé ‖ 1 ‖ mitrás tán no váruṇo ródasî ca dyúbhaktam índro aryamā́ dadâtu | dídeshṭu devy áditî rékṇo vâyúç ca yán niyuvaíte bhágaç ca ‖ 2 ‖ séd ugró astu marutaḥ sá çushmī́ yáṃ mártyam pṛishadaçvâ ávâtha | utém agníḥ sárasvatî junánti ná tásya râyáḥ paryetā́sti ‖ 3 ‖ ayáṃ hí netā́ váruṇa ṛitásya mitró rā́jâno aryamā́po dhuḥ | suhávâ devy áditir anarvā́ té no áṅho áti parshann árishṭân ‖ 4 ‖ asyá devásya mîḷhúsho vayā́ víshṇor eshásya prabhṛithé havírbhiḥ | vidé hí rudró rudríyam mahitváṃ yâsishṭáṃ vartír açvinâv írâvat ‖ 5 ‖ mā́tra pûshann âghṛiṇa irasyo várûtrî yád râtishā́caç ca rā́san | mayobhúvo no árvanto ní pântu vṛishṭím párijmâ vā́to dadâtu ‖ 6 ‖ nū́ ródasî abhíshṭute vásishṭhair — ‖ 7 ‖ 7 ‖

41 (557). trishṭubh. 1 jagatî.

Prâtár agním prâtár índraṃ havâmahe prâtár mitrā́váruṇâ prâtár açvínâ | prâtár bhágam pûsháṇam bráhmaṇas pátim prâtáḥ sómam utá rudráṃ huvema ‖ 1 ‖ prâtarjítam bhágam ugráṃ huvema vayám putrám áditer yó vidhartā́ | âdhráç cid yám mányamânas turáç cid rā́jâ cid yám bhá-

---

39, 7 nú r. abhí-stute *iti.* — 40, 1 ó *iti.* syā́ma asya. 2 tát. ródasî *iti.* devî áditiḥ. yát niyuvaíte *iti.* 3 sáḥ ít. utá îm. pari-etā́ asti. 4 aryamā́ â̂paḥ. devî́. 5 vayā́ḥ. 6 mā́ átra. â-ghṛiṇe.

gam bhakshīty ā́ha ‖ 2 ‖ bhága prá̄ṇetar bhága sátyarâdho bhágemā́ṃ dhíyam úd avâ dádan naḥ | bhága prá ṇo janaya góbhir áçvair bhága prá nṛíbhir nṛivántaḥ syâma ‖ 3 ‖ utédā́nîm bhágavantaḥ syâmotá prapitvá utá mádhye áhnâm | utóditâ maghavant sū́ryasya vayáṃ devā́nâṃ sumataú syâma ‖ 4 ‖ bhága evá bhágavā̃n astu devâs téna vayám bhágavantaḥ syâma | táṃ tvâ bhaga sárva íj johavîti sá no bhaga puraĕtā́ bhavehá ‖ 5 ‖ sám adhvarā́yosháso namanta dadhikrā́veva çúcaye padā́ya | arvâcînáṃ vasuvídam bhágaṃ no rátham ivā́çvâ vâjína ā́ vahantu ‖ 6 ‖ áçvâvatîr gómatîr na ushā́so vîrávatîḥ sádam uchantu bhadrā́ḥ | ghṛitáṃ dúhânâ viçvátaḥ prápîtâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 7 ‖ 8 ‖

42 (558). trishṭubh.

Prá brahmā́ṇo áñgiraso nakshanta prá krandanúr nabhanyàsya vetu | prá dhenáva udaprúto navanta yujyā́tâm ádrî adhvarásya péçaḥ ‖ 1 ‖ sugás te agne sánavitto ádhvâ yuñkshvā́ suté haríto rohítaç ca | yé vâ sádmann arushā́ vîravā́ho huvé devā́nâṃ jánimâni sattáḥ ‖ 2 ‖ sám u vo yajnám mahayan námobhiḥ prá hótâ mandró ririca upâké | yájasva sú purvaṇîka devā́n ā́ yajníyâm arámatiṃ vavṛityâḥ ‖ 3 ‖ yadā́ vîrásya reváto duroṇé syonaçī́r átithir âcíketat | súprîto agníḥ súdhito dáma ā́ sá viçé dâti vā́ryam íyatyai ‖ 4 ‖ imáṃ no agne adhvaráṃ jushasva marútsv índre yaçásaṃ kṛidhî naḥ | ā́ náktâ barhíḥ sadatâm ushā́so-

---

41, 2 bhakshi íti. 3 bhága imā́m. ava dádat. naḥ. 4 utá idā́nîm. syâma utá pra-pitvé. utá út-itâ. 5 ít. bhava ihá. 6 adhvarā́ya ushásaḥ. dadhikrā́vâ-iva. iva áçvâḥ. 7 ushásaḥ. dúhânâḥ. prá-pîtâḥ. — 42, 1 ádrî *iti*. 2 yuñkshvá. arushā́ḥ. 3 ririce. puru-anîka. 4 dáme. 5 kṛidhi. ushásâ.

çántâ mitrā́váruṇâ yajehá ‖ 5 ‖ evā́gním sahasyàm vásishṭho râyáskâmo viçvápsnyasya staut | ísham rayím paprathad vā́jam asmé yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 6 ‖ 9 ‖

43 (559). trishṭubh.

Prá vo yajnéshu devayánto arcan dyā́vâ námobhiḥ pṛithivī́ ishádhyai | yéshâm bráhmâṇy ásamâni víprâ víshvag viyánti vaníno ná çā́khâḥ ‖ 1 ‖ prá yajná etu hétvo ná sáptir úd yachadhvam sámanaso ghṛitā́cîḥ | stṛiṇītá barhír adhvarā́ya sâdhū́rdhvā́ çocī́ṅshi devayū́ny asthuḥ ‖ 2 ‖ ā́ putrā́so ná mâtáram víbhṛitrâḥ sā́nau devā́so barhíshaḥ sadantu | ā́ viçvā́cî vidathyā̂m anaktv ágne mā́ no devátâtâ mṛídhas kaḥ ‖ 3 ‖ té sîshapanta jósham ā́ yájatrâ ṛitásya dhā́râḥ sudúghâ dúhânâḥ | jyéshṭham vo adyá máha ā́ vásûnâm ā́ gantana sámanaso yáti shṭhá ‖ 4 ‖ evā́ no agne vikshv ā́ daçasya tváyâ vayám sahasâvann ā́skrâḥ | râyā́ yujā́ sadhamā́do árishṭâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 10 ‖

44 (560). trishṭubh. 1 jagatî.

Dadhikrā́m vaḥ prathamám açvínoshásam agním sámiddham bhágam ûtáye huve | índram víshṇum pûsháṇam bráhmaṇas pátim âdityā́n dyā́vâpṛithivī́ apáḥ svàḥ ‖ 1 ‖ dadhikrā́m u námasâ bodháyanta udī́râṇâ yajnám upaprayántaḥ | íḷâm devī́m barhíshi sâdáyanto ’çvínâ víprâ suhávâ huvema ‖ 2 ‖ dadhikrā́vâṇam bubudhânó agním úpa bruva ushásam sū́ryam gā́m | bradhnám mâṅçcatór váruṇasya ba-

---

42, 5 uçántâ. yaja ihá. 6 evá agním. râyáḥ-kâmaḥ. — 43, 1 pṛithivī́ *iti*. vi-yánti. 2 sâdhú ûrdhvā́. 4 su-dúghâḥ. sthá. 5 evá. vikshú. árishṭâḥ. — 44, 1 açvínâ ushásam. dyā́vâpṛithivī́ *iti*. 2 ut-ī́râṇâḥ. 3 bruve. maṅçcatóḥ.

bhrúṃ té víçvâsmád duritā́ yâvayantu || 3 || dadhikrā́vâ prathamó vâjy árvā́gre ráthânâm bhavati prajânán | saṃvidâná ushásâ sū́ryeṇâdityébhir vásubhir áñgirobhiḥ || 4 || ā́ no dadhikrā́ḥ pathyâm anaktv ṛitásya pánthâm ánvetavā́ u | çṛiṇótu no daívyaṃ çárdho agníḥ çṛiṇvántu víçve mahishā́ ámûrâḥ || 5 || 11 ||

45 (561). trishṭubh.

Ā́ devó yâtu savitā́ surátno 'ntarikshaprā́ váhamâno áçvaiḥ | háste dádhâno náryâ purū́ṇi niveçáyañ ca prasuváñ ca bhū́ma || 1 || úd asya bâhū́ çithirā́ bṛihántâ hiraṇyáyâ divó ántâñ anashṭâm | nûnáṃ só asya mahimā́ panishṭa sū́raç cid asmâ ánu dâd apasyā́m || 2 || sá ghâ no deváḥ savitā́ sahā́vā́ sâvishad vásupatir vásûni | viçrâyamâṇo amátim urûcī́m martabhójanam ádha râsate naḥ || 3 || imā́ gíraḥ savitā́raṃ sujihvám pûrṇágabhastim īḷate supâṇím | citráṃ váyo bṛihád asmé dadhâtu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 4 || 12 ||

46 (562). jagatī. 4 trishṭubh.

Imā́ rudrā́ya sthirádhanvane gíraḥ kshipréshave devā́ya svadhā́vne | áshâḷhâya sáhamânâya vedháse tigmā́yudhâya bharatâ çṛiṇótu naḥ || 1 || sá hí ksh※áyeṇa kshámyasya jánmanaḥ sā́mrâjyena divyásya cétati | ávann ávantīr úpa no dúraç carânamīvó rudra jā́su no bhava || 2 || yā́ te didyúd ávasṛishṭâ divás pári kshmayā́ cárati pári sā́ vṛiṇaktu naḥ | sahásraṃ te svapivâta bheshajā́ mā́ nas tokéshu tánayeshu

---

44, 3 víçvâ asmát duḥ-itā́ yavayantu. 4 vâjī́ árvâ ágre. sū́ryeṇa âdityébhiḥ. 5 ánu-etavaí. — 45, 1 antariksha-prā́ḥ. 2 asmai. 3 gha. sahá-vâ ā́. 4 imā́ḥ. — 46, 1 imā́ḥ. kshiprá-ishave. bharata. 2 cara anamīváḥ. 3 su-apivâta.

rîrishaḥ || 3 || mā́ no vadhî rudra mā́ párâ dâ mā́ te bhûma prásitau hîḷitásya | ā́ no bhaja barhíshi jîvaçaṅsé yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 4 || 13 ||

47 (563). trishṭubh.

Ā́po yáṃ vaḥ prathamáṃ devayánta indrapā́nam ûrmím ákṛiṇvateḷáḥ | táṃ vo vayáṃ çúcim ariprám adyá ghṛitaprúsham mádhumantaṃ vanema || 1 || tám ûrmím âpo mádhumattamaṃ vo 'pā́ṃ nápâd avatv âçuhémâ | yásminn índro vásubhir mâdáyâte tám açyâma devayánto vo adyá || 2 || çatápavitrâḥ svadháyâ mádantîr devī́r devā́nâm ápi yanti pā́thaḥ | tā́ índrasya ná minanti vratā́ni síndhubhyo havyáṃ ghṛitávaj juhota || 3 || yā́ḥ sū́ryo raçmíbhir âtatā́na yā́bhya índro áradad gâtúm ûrmím | té síndhavo várivo dhâtanâ no yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 4 || 14 ||

48 (564). trishṭubh.

Ṛíbhukshaṇo vâjâ mâdáyadhvam asmé naro maghavânaḥ sutásya | ā́ vo 'rvā́caḥ krátavo ná yâtā́ṃ víbhvo ráthaṃ náryaṃ vartayantu || 1 || ṛibhúr ṛibhúbhir abhí vaḥ syâma víbhvo vibhúbhiḥ çávasâ çávâṅsi | vā́jo asmā́ñ avatu vā́jasâtâv índreṇa yujā́ tarushema vṛitrám || 2 || té cid dhí pûrvī́r abhí sánti çâsā́ víçvâñ aryá uparátâti vanvan | índro víbhvâñ ṛibhukshā́ vā́jo aryáḥ çátror mithatyā́ kṛiṇavan ví nṛimṇám || 3 || nū́ devâso várivaḥ kartanâ no bhûtá no víçvé 'vase sajóshâḥ | sám asmé ísham vásavo dadîran yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 4 || 15 ||

46, 3 ririshaḥ. 4 vadhîḥ. dâḥ. — 47, 1 ákṛiṇvata iḷáḥ. 3 ghṛitá-vat. 4 dhâtana. — 48, 1 vâjâḥ. ví-bhvaḥ. 3 hí. ví-bhvâ ṛibhukshā́ḥ. 4 nú. kartana. víçve ávase. asmé *iti*.

49 (565). trishṭubh.

Samudrájyeshṭhâḥ salilásya mádhyât punânā́ yanty ániviçamânâḥ | índro yā́ vajrī́ vṛishabhó rarā́da tā́ ā́po devī́r ihá mā́m avantu || 1 || yā́ ā́po divyā́ utá vâ srávanti khanítrimâ utá vâ yā́ḥ svayaṃjā́ḥ | samudrā́rthâ yā́ḥ çúcayaḥ pâvakā́s tā́ ā́po — || 2 || yā́sâṃ rā́jâ váruṇo yā́ti mádhye satyânṛité avapáçyañ jánânâm | madhuçcútaḥ çúcayo yā́ḥ pâvakā́s tā́ ā́po — || 3 || yā́su rā́jâ váruṇo yā́su sómo víçve devā́ yā́sū́rjam mádanti | vaiçvânaró yā́sv agníḥ právishṭas tā́ ā́po — || 4 || 16 ||

50 (566). jagatî. 4 atijagatî oder çakvarî.

Ā́ mā́m mitrâvaruṇehá rakshataṃ kulâyáyad viçváyan mā́ na ā́ gan | ajakâváṃ durdṛíçîkaṃ tiró dadhe mā́ mā́m pádyena rápasâ vidat tsáruḥ || 1 || yád vijā́man párushi vándanam bhúvad ashṭhîvántau pári kulphaú ca déhat | agnísh ṭác chócann ápa bâdhatâm itó mā́ mā́m pádyena — || 2 || yác chalmalaú bhávati yán nadī́shu yád óshadhîbhyaḥ pári jā́yate vishám | víçve devā́ nír itás tát suvantu mā́ mā́m pádyena — || 3 || yā́ḥ praváto niváta udváta udanvátîr anudakā́ç ca yā́ḥ | tā́ asmábhyam páyasâ pínvamânâḥ çivā́ devī́r açipadā́ bhavantu sárvâ nadyò açimidā́ bhavantu || 4 || 17 ||

51 (567). trishṭubh.

Âdityânā́m ávasâ nū́tanena sakshîmáhi çármaṇâ çáṃtamena | anâgâstvé adititvé turā́sa imáṃ yajnáṃ dadhatu çróshamâṇâḥ || 1 || âdityā́so áditir mâdayantâm mitró aryamā́

49, 1 punânā́ḥ. yā́ḥ. 2 samudrá-arthâḥ. 3 satyânṛité *iti*. 4 devā́ḥ yā́su ū́rjam. — 50, 1 mitrâvaruṇâ ihá. vi-çváyat. ajakâ-vám. 2 vi-jā́man. agníḥ tát çócan. 3 yát çalmalaú. yát. devā́ḥ. 4 çivā́ḥ. açipadā́ḥ. sárvâḥ. açimidā́ḥ.

váruṇo rájishṭhâḥ | asmákam santu bhúvanasya gopấḥ píbantu sómam ávase no adyá || 2 || âdityấ víçve marútaç ca víçve devấç ca víçva ṛibhávaç ca víçve | índro agnír açvínâ tushṭuvânấ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 18 ||

52 (568). trishṭubh.

Âdityấso áditayaḥ syâma pū́r devatrấ vasavo martyatrấ | sánema mitrâvaruṇâ sánanto bhávema dyâvâpṛithivî bhávantaḥ || 1 || mitrás tán no váruṇo mâmahanta çárma tokấya tánayâya gopấḥ | mấ vo bhujemânyájâtam éno mấ tát karma vasavo yác cáyadhve || 2 || turaṇyávó 'ñgiraso nakshanta rátnam devásya savitúr iyânấḥ | pitấ ca tán no mahấn yájatro víçve devấḥ sámanaso jushanta || 3 || 19 ||

53 (569). trishṭubh.

Prá dyấvâ yajnaíḥ pṛithiví námobhiḥ sabấdha íḷe bṛihatí yájatre | té cid dhí pū́rve kaváyo gṛiṇántaḥ puró mahí dadhiré deváputre || 1 || prá pûrvajé pitárâ návyasîbhir gîrbhíḥ kṛiṇudhvam sádane ṛitásya | ấ no dyâvâpṛithivî daívyena jánena yâtam máhi vâm várûtham || 2 || utó hí vâm ratnadhéyâni sánti purū́ṇi dyâvâpṛithivî sudấse | asmé dhattam yád ásad áskṛidhoyu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 20 ||

54 (570). trishṭubh.

Vấstosh pate práti jânîhy asmấnt svâveçó anamîvó bhavâ naḥ | yát tvémahe práti tán no jushasva çám no bhava

---

51, 3 âdityấḥ. víçve ṛibhávaḥ. tustuvânấḥ. — 52, 2 tát. bhujema anyá-jâtam. yát. 3 turaṇyávaḥ áñgirasaḥ. tát. — 53, 1 pṛithiví-bṛihatí-yájatre-té-mahí-deváputre *iti*. hí. 2 pûrvajé-sádane *iti*. 3 utó *iti*. — 54, 1 su-âveçáḥ. bhava. tvâ ímahe. tát.

dvipáde çám cátushpade || 1 || vā́stosh pate pratárano na edhi gayasphā́no góbhir áçvebhir indo | ajárâsas te sakhyé syâma pitéva putrā́n práti no jushasva || 2 || vā́stosh pate çagmáyâ samsádâ te sakshîmáhi ranváyâ gâtumátyâ | pâhí kshéma utá yóge váram no yûyám pâta svastíbhih sádâ naḥ || 3 || 21 ||

55 (571). gâyatrî. 2 — 4 uparishṭâdbṛihatî. 5 — 8 anushṭubh.

Amîvahā́ vâstosh pate víçvâ rûpā́ny âviçán | sákhâ suçéva edhi naḥ || 1 || yád arjuna sârameya datáḥ piçaṅga yáchase | vī́va bhrâjanta ṛishṭáya úpa srákveshu bápsato ní shú svapa || 2 || stenám râya sârameya táskaram vâ punaḥsara | stotṛī́n índrasya râyasi kím asmā́n duchunâyase ní shú svapa || 3 || tvám sûkarásya dardṛihi táva dardartu sûkaráḥ | stotṛī́n índrasya — || 4 || sástu mâtā́ sástu pitā́ sástu çvā́ sástu viçpátiḥ | sasántu sárve jnâtáyaḥ sástv ayám abhíto jánaḥ || 5 || yá ā́ste yáç ca cárati yáç ca páçyati no jánaḥ | téshâm sám hanmo akshā́ni yáthedám harmyám táthâ || 6 || sahásraçṛiṅgo vṛishabhó yáḥ samudrā́d udā́carat | ténâ sahasyènâ vayám ní jánant svâpayâmasi || 7 || proshṭheçayā́ vahyeçayā́ nā́rîr yā́s talpaçī́varîḥ | stríyo yā́ḥ púṇyagandhâs tā́ḥ sárvâḥ svâpayâmasi || 8 || 22 ||

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

56 (572). 1 — 11 dvipadâ. 12 — 25 trishṭubh.

Ká îm vyàktâ náraḥ sánîḷâ rudrásya máryâ ádhâ sváçvâḥ || 1 || nákir hy èshâm janū́ṅshi véda té aṅgá vidre mi-

---

54, 2 gâya-sphā́naḥ. pitā́-iva. 3 kshéme. — 55, 2 ví-iva bhrâjante. sú. 3 duchuna-yase. 6 yáthâ idám. 7 ut-ā́carat. téna sahasyèna. 8 proshṭhe-çayā́ḥ vahye-çayā́ḥ. — 56, 1 ké. ví-aktâḥ. sá-nîḷâḥ. ádha. 2 hí eshâm.

thó janítram || 2 || abhí svapū́bhir mithó vapanta vā́tasvanasaḥ çyenā́ aspṛidhran || 3 || etā́ni dhī́ro niṇyā́ ciketa pṛíçnir yád ū́dho mahī́ jabhā́ra || 4 || sā́ víṭ suvī́râ marúdbhir astu sanā́t sáhantî púshyantî nṛimṇám || 5 || yā́mam yéshṭhâḥ çubhā́ çóbhishṭhâḥ çriyā́ sámmiçlâ ójobhir ugrā́ḥ || 6 || ugrám va ójaḥ sthirā́ çávâṅsy ádhâ marúdbhir gaṇás túvishmân || 7 || çubhró vaḥ çúshmaḥ krúdhmî mánâṅsi dhúnir múnir iva çárdhasya dhṛishṇóḥ || 8 || sánemy asmád yuyóta didyúm mā́ vo durmatír ihá práṇañ naḥ || 9 || priyā́ vo nā́ma huve turā́ṇâm ā́ yát tṛipán maruto vâvaçânā́ḥ || 10 || 23 ||

svâyudhā́sa ishmíṇaḥ sunishkā́ utá svayáṃ tanvàḥ çúmbhamânâḥ || 11 || çúcî vo havyā́ marutaḥ çúcînâṃ çúciṃ hinomy adhvaráṃ çúcibhyaḥ | ṛiténa satyám ṛitasā́pa âyañ chúcijanmânaḥ çúcayaḥ pâvakā́ḥ || 12 || áṅseshv ā́ marutaḥ khâdáyo vo vákshaḥsu rukmā́ upaçiçriyâṇā́ḥ | ví vidyúto ná vṛishṭíbhî rucânā́ ánu svadhā́m ā́yudhair yáchamânâḥ || 13 || prá budhnyâ va îrate máhâṅsi prá nā́mâni prayajyavas tiradhvam | sahasríyaṃ dámyam bhâgám etáṃ gṛihamedhī́yam maruto jushadhvam || 14 || yádi stutásya maruto adhîthétthā́ víprasya vâjíno hávîman | makshū́ râyáḥ suvī́ryasya dâta nū́ cid yám anyá âdábhad árâvâ || 15 || 24 ||

átyâso ná yé marútaḥ sváñco yakshadṛíço ná çubháyanta máryâḥ | té harmyeshṭhā́ḥ çíçavo ná çubhrā́ vatsā́so ná prakrîḷínaḥ payodhā́ḥ || 16 || daçasyánto no marúto mṛiḷantu varivasyánto ródasî suméke | âré gohā́ nṛihā́ vadhó vo astu sumnébhir asmé vasavo namadhvam || 17 || ā́ vo hótâ johavîti sattáḥ satrā́cîṃ râtím maruto gṛiṇânáḥ | yá

56, 8 sva-pū́bhiḥ. 7 ádha. 9 práṇak. 10 tṛipát. 12 âyan çúci-janmânaḥ. 13 vṛishṭí-bhiḥ. 15 adhi-ithá itthā́. makshú. nú. â-dábhat. 16 su-áñcaḥ yaksha-dṛíçaḥ. harmye-sthā́ḥ. çubhrā́ḥ. 17 ródasî-suméke íti.

ī́vato vṛishaṇo ásti gopā́ḥ só ádvayâvî havate va ukthaíḥ || 18 || imé turám maruto râmayantîmé sáhaḥ sáhasa ā́ namanti | imé çáṅsaṃ vanushyató ní pânti gurú dvésho árarushe dadhanti || 19 || imé radhráṃ cin marúto junanti bhṛ́imiṃ cid yáthâ vásavo jushánta | ápa bâdhadhvaṃ vṛishaṇas támâṅsi dhattá víçvaṃ tánayaṃ tokám asmé || 20 || 25 ||

mā́ vo dâtrā́n maruto nír arâma mā́ paççā́d daghma rathyo vibhâgé | ā́ naḥ spârhé bhajatanâ vasavyè yád îṃ sujâtáṃ vṛishaṇo vo ásti || 21 || sáṃ yád dhánanta manyúbhir jánâsaḥ çū́râ yahvī́shv óshadhîshu vikshú | ádha smâ no maruto rudriyâsas trâtā́ro bhûta pṛítanâsv aryáḥ || 22 || bhū́ri cakra marutaḥ pítryâṇy ukthā́ni yā́ vaḥ çasyánte purā́ cit | marúdbhir ugráḥ pṛítanâsu sā́ḻhâ marúdbhir ít sánitâ vā́jam árvâ || 23 || asmé vîró marutaḥ çushmy àstu jánânâṃ yó ásuro vidhartā́ | apó yéna sukshitáye táremā́dha svám óko abhí vaḥ syâma || 24 || tán na índro váruṇo mitró agnír — || 25 || 26 ||

57 (578). trishṭubh.

Mádhvo vo nā́ma mā́rutaṃ yajatrâḥ prá yajnéshu çávasâ madanti | yé rejáyanti ródasî cid urvī́ pínvanty útsaṃ yád áyâsur ugrā́ḥ || 1 || nicetā́ro hí marúto gṛiṇántam praṇetā́ro yájamânasya mánma | asmā́kam adyá vidátheshu barhír ā́ vîtáye sadata pipriyâṇā́ḥ || 2 || naítā́vad anyé marúto yáthemé bhrā́jante rukmaír ā́yudhais tanū́bhiḥ | ā́ ródasî viçvapíçaḥ piçânā́ḥ samânám añjy àñjate çubhé kám || 3 || ṛídhak sā́ vo maruto didyúd astu yád va ā́gaḥ puru-

---

56, 19 ramayanti imé. 20 cit. 21 dâtrā́t. bhajatana. 22 hánanta. çū́râḥ. sma. 24 çushmī́ astu. tárema ádha. 25 = 550, 25. — 57, 1 ródasî-urvī́ *iti.* 3 ná etā́vat. yáthâ imé. añjí añjate.

shátâ kárâma | mấ vas tásyâm ápi bhûmâ yajatrâ asmé vo astu sumatíç cánishṭhâ || 4 || kṛité cid átra marúto raṇantânavadyấsaḥ çúcayaḥ pâvakấḥ | prá ṇo 'vata sumatíbhir yajatrâḥ prá vấjebhis tirata pushyáse naḥ || 5 || utá stutấso marúto vyantu víçvebhir nấmabhir náro havî́ṅshi | dádâta no amṛítasya prajấyai jigṛitá râyáḥ sûnṛítâ maghấni || 6 || ấ stutấso maruto víçva ûtî́ áchâ sûrî́nt sarvátâtâ jigâta | yé nas tmánâ çatíno vardháyanti yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 27 ||

58 (574). trishṭubh.

Prá sâkamúkshe arcatâ gaṇấya yó daívyasya dhấmnas túvishmân | utá kshodanti ródasî mahitvấ nákshante nấkaṃ nírṛiter avaṅçất || 1 || janū́ç cid vo marutas tveshyèṇa bhî́mâsas túvimanyavó 'yâsaḥ | prá yé máhobhir ójasotá sánti víçvo vo yấman bhayate svardṛík || 2 || bṛihád váyo maghávadbhyo dadhâta jújoshann ín marútaḥ sushṭutím naḥ | gató nấdhvâ ví tirâti jantúm prá ṇaḥ spârhấbhir ûtíbhis tireta || 3 || yushmóto vípro marutaḥ çatasvî́ yushmóto árvâ sáhuriḥ sahasrî́ | yushmótaḥ samrấḷ utá hanti vṛitrám prá tád vo astu dhûtayo deshṇám || 4 || tấṅ ấ rudrásya mîḷhúsho vivâse kuvín náṅsante marútaḥ púnar naḥ | yát sasvártâ jihîḷiré yád âvír áva tád éna îmahe turấṇâm || 5 || prá sấ vâci sushṭutír maghónâm idáṃ sûktám marúto jushanta | ârấc cid dvésho vṛishaṇo yuyota yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 28 ||

57, 4 bhûma. 5 raṇanta anavadyấsaḥ. naḥ avata. 7 víçve ûtî́ ácha. — 58, 1 sâkam-úkshe arcata. 2 túvi-manyavaḥ áyâsaḥ. ójasâ utá. 3 ít. ná ádhvâ. prá naḥ. 4 yushmấ-ûtaḥ. 5 kuvít. 6 ârất.

59 (575). 1. 3. 5 bṛihatî. 2. 4. 6 satobṛihatî. 7. 8 trishṭubh. 9—11 gâyatrî. 12 anushṭubh.

Yám trā́yadhva idám-idam dévâso yám ca náyatha | tásmâ agne váruṇa mítrā́ryaman márutaḥ çárma yachata || 1 || yushmā́kam devâ ávasā́hani priyá îjânás tarati dvíshaḥ | prá sá ksháyam tirate ví mahī́r ísho yó vo várâya dā́çati || 2 || nahí vaç caramám caná vásishṭhaḥ parimáṅsate | asmā́kam adyá marutaḥ suté sácâ víçve pibata kâmínaḥ || 3 || nahí va ûtíḥ pṛítanâsu márdhati yásmâ árâdhvam naraḥ | abhí va ā́vart sumatír návîyasî tū́yam yâta pipîshavaḥ || 4 || ó shú ghṛishvirâdhaso yâtánā́ndhâṅsi pîtáye | imā́ vo havyā́ maruto raré hí kam mó shv ànyátra gantana || 5 || ā́ ca no barhíḥ sádatâvitā́ ca naḥ spârhā́ṇi dā́tave vásu | ásredhanto marutaḥ somyé mádhau svā́hehá mâdayâdhve || 6 || 29 ||

sasváç cid dhí tanvàḥ çúmbhamânâ ā́ háṅsâso nî́lapṛishṭhâ apaptan | víçvam çárdho abhíto mâ ní sheda náro ná raṇvā́ḥ sávane mádantaḥ || 7 || yó no maruto abhí durhṛiṇâyús tiráç cittā́ni vasavo jíghâṅsati | druháḥ pā́çân práti sá mucîshṭa tápishṭhena hánmanâ hantanâ tám || 8 || sā́mtapanâ idám havír márutas táj jujushṭana | yushmā́kotī́ riçâdasaḥ || 9 || gṛíhamedhâsa ā́ gata máruto mā́pa bhûtana | yushmā́kotī́ sudânavaḥ || 10 || ihéha vaḥ svatavasaḥ kávayaḥ sū́ryatvacaḥ | yajnám maruta ā́ vṛiṇe || 11 || tryàmbakam yajâmahe sugándhim pushṭivárdhanam | urvârukám iva bándhanân mṛityór mukshîya mā́mṛítât || 12 || 30 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

59, 1 trâyadhve. tásmai. mítra áryaman. 2 ávasâ áhani priyé. 4 yásmai. ā́ avart. 5 ó *iti* sú ghṛishvi-râdhasaḥ yâtána ándhâṅsi. mó *iti* sú anyátra. 6 sádata avitá. svā́hâ ihá. 7 sasvár *iti*. hí. seda. 8 hantana. 9 tát. yushmā́ka utī́. 10 mā́ ápa. 11 ihá-iha.

60 (576). trishṭubh.

Yád adyá sûrya brávó 'nâgâ udyán mitrā́ya váruṇâya satyám | vayáṃ devatrā́dite syâma táva priyā́so aryaman griṇántaḥ || 1 || eshá syá mitrâvaruṇâ nṛicákshâ ubhé úd eti sū́ryo abhí jmán | víçvasya sthâtúr jágataç ca gopā́ ṛijú márteshu vṛijinā́ ca páçyan || 2 || áyukta saptá harítaḥ sadhásthâd yā́ îṃ váhanti sū́ryaṃ ghṛitā́cîḥ | dhā́mâni mitrâvaruṇâ yuvā́kuḥ sáṃ yó yûthéva jánimâni cáshṭe || 3 || úd vâm pṛikshā́so mádhumanto asthur ā́ sū́ryo aruhac chukrám árṇaḥ | yásmâ âdityā́ ádhvano rádanti mitró aryamā́ váruṇaḥ sajóshâḥ || 4 || imé cetā́ro ánṛitasya bhū́rer mitró aryamā́ váruṇo hí sánti | imá ṛitásya vâvṛidhur duroṇé çagmā́saḥ putrā́ áditer ádabdhâḥ || 5 || imé mitró váruṇo dû́ḷábhâso 'cetásaṃ cic citayanti dákshaiḥ | ápi krátuṃ sucétasaṃ vátantas tiráç cid áṅhaḥ supáthâ nayanti || 6 || 1 ||

imé divó ánimishâ pṛithivyā́ç cikitvā́ṅso acetásaṃ nayanti | pravrâjé cin nadyò gâdhám asti pâráṃ no asyá vishpitásya parshan || 7 || yád gopā́vad áditiḥ çárma bhadrám mitró yáchanti váruṇaḥ sudā́se | tásminn ā́ tokáṃ tánayaṃ dádhânâ mā́ karma devahéḷanaṃ turâsaḥ || 8 || áva védiṃ hótrâbhir yajeta rípaḥ kā́ç cid varuṇadhrútaḥ sáḥ | pári dvéshobhir aryamā́ vṛiṇaktûrúṃ sudā́se vṛishaṇâ u lokám || 9 || sasváç cid dhí sámṛitis tveshy èshâm apîcyèna sáhasâ sáhante | yushmád bhiyā́ vṛishaṇo réjamânâ dákshasya cin mahinā́ mṛiḷátâ naḥ || 10 || yó bráhmaṇe sumatím âyájâte vā́jasya sâtaú paramásya râyáḥ | sī́kshanta manyúm maghá-

---

60, 1 brávaḥ ánâgâḥ ut-yán. deva-trā́ adite. 2 ubhé *iti*. 3 yûthā́-iva. 4 aruhat çukrám. yásmai. 5 imé ṛitásya. 6 acetásam cit. 7 pra-vrâjé cit. 8 dádhânâḥ. 9 varuṇa-dhrútaḥ. vṛiṇaktu urúm. vṛishaṇau. 10 sasvár *iti*. hí. tveshī́ eshâm. réjamânâḥ. cit. mṛiláta.

nirṇíjo dadîran | havyám̃ no mitró aryamā́ sújâto rā́jâ sukshatró váruṇo jushanta || 1 || ā́ râjânâ maha ṛitasya gopâ síndhupatî kshatriyâ yâtam arvā́k | iḷâm̃ no mitrâvaruṇotá vṛishṭím áva divá invatam̃ jîradânû || 2 || mitrás tán no váruṇo devó aryáḥ prá sā́dhishṭhebhiḥ pathíbhir nayantu | brávad yáthâ na ā́d aríḥ sudā́sa ishā́ madema sahá devágopâḥ || 3 || yó vâm̃ gártam mánasâ tákshad etám ûrdhvā́m̃ dhîtím̃ kṛiṇávad dhâráyac ca | ukshéthâm mitrâvaruṇâ ghṛiténa tā́ râjânâ sukshitī́s tarpayethâm || 4 || eshá stómo varuṇa mitra túbhyam̃ sómaḥ çukró ná vâyáve 'yâmi | avishṭám̃ dhíyo jigṛitám púramdhîr yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 6 ||

65 (581). trishṭubh.

Práti vâm̃ sū́ra údite sûktaír mitrám̃ huve váruṇam pûtádaksham | yáyor asuryàm ákshitam̃ jyéshṭham̃ víçvasya yā́mann âcítâ jigatnú || 1 || tā́ hí devā́nâm ásurâ tā́v aryā́ tā́ naḥ kshitī́ḥ karatam ûrjáyantîḥ | açyā́ma mitrâvaruṇâ vayám̃ vâm̃ dyā́vâ ca yátra pîpáyann áhâ ca || 2 || tā́ bhū́ripâçâv ánṛitasya sétû duratyétû ripáve mártyâya | ṛitásya mitrâvaruṇâ pathā́ vâm apó ná nâvā́ duritā́ tarema || 3 || ā́ no mitrâvaruṇâ havyájushṭim̃ ghṛitaír gávyûtim ukshatam íḷâbhiḥ | práti vâm átra váram ā́ jánâya pṛiṇîtám udnó divyásya cā́roḥ || 4 || eshá stómo varuṇa mitra — || 5 || 7 ||

66 (582). gâyatrî. 10—15 abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî. 16 purâushṇih.

Prá mitráyor váruṇayoḥ stómo na etu çûshyàḥ | ná-

64, 2 mitrâvaruṇâ utá. 3 tát. su-dā́se. 4 dhâráyat. 5 avishṭám — púraṃdhîr = 346, 11. — 65, 1 práti — údite = 579, 5. su-uktaíḥ. â-cítâ. 8 sétû *iti* duratyétû *iti* duḥ-atyétû.

hásram çurúdho radantv ṛitā́vâno váruṇo mitró agníḥ | yáchantu candrā́ upamáṃ no arkám ā́ naḥ kā́mam pûpurantu stávânâḥ || 3 || dyā́vâbhûmî adite trā́sîthâṃ no yé vâṃ jajnúḥ sujánimâna ṛishve | mā́ héḷe bhûma váruṇasya vâyór mā́ mitrásya priyátamasya nṛiṇā́m || 4 || prá bâhávâ sisṛitaṃ jîváse na ā́ no gávyûtim ukshataṃ ghṛiténa | ā́ no jáne çravayataṃ yuvânâ çrutám me mitrâvaruṇâ hávemā́ || 5 || nū́ mitró váruṇo aryamā́ nas tmáne tokā́ya várivo dadhantu | sugā́ no víçvâ supáthâni santu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 4 ||

63 (579). trishṭubh.

Úd v eti subhágo viçvácakshâḥ sā́dhâraṇaḥ sū́ryo mā́nushâṇâm | cákshur mitrásya váruṇasya deváç cármeva yáḥ samávivyak támâṅsi || 1 || úd v eti prasavîtā́ jánânâm mahā́n ketúr arṇaváḥ sū́ryasya | samânáṃ cakrám paryâvívṛitsan yád etaçó váhati dhûrshú yuktáḥ || 2 || vibhrā́jamâna ushásâm upásthâd rebhaír úd ety anumadyámânaḥ | eshá me deváḥ savitā́ cachanda yáḥ samânáṃ ná praminā́ti dhā́ma || 3 || divó rukmá urucákshâ úd eti dûréarthas taráṇir bhrā́jamânaḥ | nûnáṃ jánâḥ sū́ryeṇa prásûtâ áyann árthâni kṛiṇávann ápâṅsi || 4 || yátrâ cakrúr amṛítâ gâtúm asmai çyenó ná dī́yann ánv eti pā́thaḥ | práti vâṃ sū́ra údite vidhema námobhir mitrâvaruṇotá havyaíḥ || 5 || nū́ mitró váruṇo aryamā́ — || 6 || 5 ||

64 (580). trishṭubh.

Diví ksháyantâ rájasaḥ pṛithivyā́m prá vâṃ ghṛitásya

62, 3 ṛitā́vâno — arkám = 555, 7. 4 dyā́vâbhûmî *iti*. ṛishve *iti*. 5 hávâ imā́. 6 nú. — 63, 1 cárma-iva. sam-ávivyak. 2 pra-savitā́. pari-âvívṛitsan. 5 yátra. amṛítâḥ. sū́re út-ite. mitrâvaruṇâ utá.

yâtaṃ varuṇa dyumát | mitráç ca sómapîtaye || 17 || divó dhā́mabhir varuṇa mitráç cā́ yâtam adrúhâ | píbataṃ sómam âtujī́ || 18 || ā́ yâtam mitrâvaruṇâ jushâṇā́v ā́hutiṃ narâ | pâtáṃ sómam ṛitâvṛidhâ || 19 || 11 ||

67 (583). trishṭubh.

Práti vâṃ ráthaṃ nṛipatî jarádhyai havíshmatâ mánasâ yajníyena | yó vâṃ dûtó ná dhishṇyâv ájîgar áchâ sûnúr ná pitárâ vivakmi || 1 || áçocy agníḥ samidhânó asmé úpo adṛiçran támasaç cid ántâḥ | áceti ketúr ushásaḥ purástâc chriyé divó duhitúr jā́yamânaḥ || 2 || abhí vâṃ nûnám açvinâ súhotâ stómaiḥ sishakti nâsatyâ vivakvā́n | pûrvī́bhir yâtam pathyâbhir arvā́k svarvídâ vásumatâ ráthena || 3 || avór vâṃ nûnám açvinâ yuvā́kur huvé yád vâṃ suté mâdhvî vasûyúḥ | ā́ vâṃ vahantu stháviráso áçvâḥ píbâtho asmé súshutâ mádhûni || 4 || prā́cîm u devâçvinâ dhíyam mé 'mṛidhrâṃ sâtáye kṛitaṃ vasûyúm | víçvâ avishṭaṃ vā́ja ā́ púraṃdhîs tā́ naḥ çaktaṃ çacîpatî çácîbhiḥ || 5 || 12 ||

avishṭáṃ dhîshv àçvinâ na âsú prajā́vad réto áhrayaṃ no astu | ā́ vâṃ toké tánaye tū́tujânâḥ surátnâso devávîtiṃ gamema || 6 || eshá syá vâm pûrvagátveva sákhye nidhír hitó mâdhvî râtó asmé | áheḷatâ mánasâ yâtam arvā́g açnántâ havyám mā́nushîshu vikshú || 7 || ékasmin yóge bhuraṇâ samâné pári vâṃ saptá sraváto rátho gât | ná vâyanti subhvò deváyuktâ yé vâṃ dhûrshú táraṇayo váhanti || 8 || asaçcátâ maghávadbhyo hí bhûtáṃ yé râyā́ maghadéyaṃ junánti | prá yé bándhuṃ sûnṛítâbhis tiránte gávyâ pṛiñ-

---

66, 18 ca ā́. âtujī́ *ity* â-tujī́. — 67, 1 ácha. 2 asmé *iti* úpo *iti*. purástât çriyé. 4 mâdhvî *iti*. 5 devâ açvinâ. me ámṛidhrâm. vā́je. 6 dhîshú açvinâ. 7 pûrvagátvâ-iva. 8 su-bhvàḥ devá -yuktâḥ.

cánto áçvyâ maghā̆ni || 9 || nū̆ me hávam ā̆ çriṇutaṃ yuvânâ yâsishṭáṃ vartír açvinâv írâvat | dhattáṃ rátnâni járataṃ ça sûrī̆n yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 13 ||

68 (584). virâj. 8. 9 trishṭubh.

Ā̆ çubhrâ yâtam açvinâ sváçvâ' gíro dasrâ jujushâṇā̆ yuvā̆koḥ | havyā̆ni ca prátibhṛitâ vîtáṃ naḥ || 1 || prá vâm ándhâṅsi mádyâny asthur áraṃ gantaṃ havísho vîtáye me | tiró aryó hávanâni çrutáṃ naḥ || 2 || prá vâṃ rátho mánojavâ iyarti tiró rájâṅsy açvinâ çatótiḥ | asmábhyaṃ sûryâvasû iyânáḥ || 3 || ayáṃ ha yád vâṃ devayā̆ u ádrir ûrdhvó vívakti somasúd yuvábhyâm | ā̆ valgū̆ vípro vavṛitîta havyaíḥ || 4 || citráṃ ha yád vâm bhójanaṃ nv ásti ny átraye máhishvantaṃ yuyotam | yó vâm omā̆naṃ dádhate priyáḥ sán || 5 || 14 ||

utá tyád vâṃ juraté açvinâ bhûc cyávânâya pratī̆tyaṃ havirdé | ádhi yád várpa itáûti dhatthāḥ || 6 || utá tyám bhujyúm açvinâ sákhâyo mádhye jahur durévâsaḥ samudré | nír îm parshad árâvâ yó yuvā̆kuḥ || 7 || vṛíkâya cij jásamânâya çaktam utá çrutaṃ çayáve hûyámânâ | yā̆v aghnyā̆m ápinvatam apó ná staryàṃ cic chakty àçvinâ çácîbhiḥ || 8 || eshá syá kârúr jarate sûktaír ágre budhâná ushásâṃ sumánmâ | ishā̆ táṃ vardhad aghnyā̆ páyobhir yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 9 || 15 ||

69 (585). trishṭubh.

Ā̆ vâṃ rátho ródasî badbadhânó hiraṇyáyo vṛíshabhir

67, 10 nú. — 68, 1 su-áçvâ. 3 çatá-ûtiḥ. sûryâvasû *iti*. 4 valgū̆ *iti*. 5 nú. ní. 6 bhût. haviḥ-dé. 8 cit. cit çaktī̆ açvinâ.

yâtv áçvaiḥ | ghṛitávartaniḥ pavíbhî rucâná ishā́ṃ voḷhā́ nṛipátir vâjínîvân || 1 || sá paprathânó abhí páñca bhū́mâ trivandhuró mánasā́ yâtu yuktáḥ | víço yéna gáchatho devayántîḥ kútrâ cid yā́mam açvinâ dádhânâ || 2 || sváçvâ yaçásā́ yâtam arvā́g dásrâ nidhím mádhumantam pibâthaḥ | ví vâṃ rátho vadhvā̂ yā́damânó 'ntân divó bâdhate vartaníbhyâm || 3 || yuvóḥ çríyam pári yóshâvṛiṇîta sū́ro duhitā́ páritakmyâyâm | yád devayántam ávathaḥ çácîbhiḥ pári ghraṅsám ománâ vâṃ váyo gât || 4 || yó ha syá vâṃ rathirâ vásta usrā́ rátho yujânáḥ pariyā́ti vartíḥ | téna naḥ çáṃ yór ushásо vyùshṭau ny àçvinâ vahataṃ yajné asmín || 5 || nárâ gauréva vidyútaṃ tṛishâṇā́smā́kam adyá sávanópa yâtam | purutrā́ hí vâm matíbhir hávante mā́ vâm anyé ní yaman devayántaḥ || 6 || yuvám bhujyū́m ávaviddhaṃ samudrá úd ûhathur árṇaso ásridhânaiḥ | patatríbhir açramaír avyathíbhir daṅsánâbhir açvinâ pâráyantâ || 7 || nū́ me hávam ā́ çṛiṇutaṃ yuvânâ — || 8 || 16 ||

70 (586). trishṭubh.

Ā́ viçvavârâçvinâ gataṃ naḥ prá tát sthā́nam avâci vâm pṛithivyā́m | áçvo ná vâjī́ çunápṛishṭho asthâd ā́ yát sedáthur dhruváse ná yónim || 1 || síshakti sā́ vâṃ sumatíç cánishṭhā́tâpi gharmó mánusho duroṇé | yó vâṃ samudrā́nt sarítaḥ píparty étagvâ cin ná suyújâ yujânáḥ || 2 || yā́ni sthā́nâny açvinâ dadhā́the divó yahvī́shv óshadhîshu vikshú | ní párvatasya mûrdháni sádantésham jánâya dâçúshe

---

69, 1 paví-bhiḥ. 2 bhū́ma. mánasâ ā́. kútra. 3 yaçásâ ā́. yā́damânaḥ ántân. 4 yóshâ avṛiṇîta. 5 váste usrā́ḥ. ní açvinâ. 6 gaurā́-iva. tṛishâṇā́ asmā́kam. sávanâ úpa. 7 samudré. — 70, 1 viçva-vârâ açvinâ. 2 cánishṭhâ átâpi. éta-gvâ cit. 8 sádantâ ísham.

váhantâ ‖ 3 ‖ canishṭáṃ devâ óshadhîshv apsú yád yogyā́ açnávaithe ṛíshîṇâm | purū́ṇi rátnâ dádhatau ny àsmé ánu pū́rvâṇi cakhyathur yugā́ni ‖ 4 ‖ çuçruvā́ṅsâ cid açvinâ purū́ṇy abhí bráhmâṇi cakshâthe ṛíshîṇâm | práti prá yâtaṃ váram ā́ jánâyâsmé vâm astu sumatíç cánishṭhâ ‖ 5 ‖ yó vâṃ yajnó nâsatyâ havíshmân kṛitábrahmâ samaryò bhávâti | úpa prá yâtaṃ váram ā́ vásishṭham imā́ bráhmâṇy ṛicyante yuvábhyâm ‖ 6 ‖ iyám manîshā́ iyám açvinâ gī́r imā́ṃ suvṛiktíṃ vṛishaṇâ jushethâm | imā́ bráhmâṇi yuvayū́ny agman yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 7 ‖ 17 ‖

Caturtho 'nuvâkaḥ.

71 (587). trishṭubh.

Ápa svásur usháso nág jihîte riṇákti kṛishṇī́r arushā́ya pánthâm | áçvâmaghâ gómaghâ vâṃ huvema dívâ náktaṃ çárum asmád yuyotam ‖ 1 ‖ upā́yâtaṃ dâçúshe mártyâya ráthena vâmám açvinâ váhantâ | yuyutám asmád ánirâm ámîvâṃ dívâ náktam mâdhvî trā́sîthâṃ naḥ ‖ 2 ‖ ā́ vâṃ rátham avamásyâṃ vyùshṭau sumnâyávo vṛíshaṇo vartayantu | syū́magabhastim ṛitayúgbhir áçvair ā́çvinâ vásumantaṃ vahethâm ‖ 3 ‖ yó vâṃ rátho nṛipatî ásti voḷhā́ trivandhuró vásumā́ṅ usráyâmâ | ā́ na enā́ nâsatyópa yâtam abhí yád vâṃ viçvápsnyo jígâti ‖ 4 ‖ yuváṃ cyávânaṃ jaráso 'mumuktaṃ ní pedáva ûhathur âçúm áçvam | nír áṅhasas támasaḥ spartam átriṃ ní jâhusháṃ çithiré dhâtam antáḥ ‖ 5 ‖ iyám manîshā́ iyám açvinâ gī́r — ‖ 6 ‖ 18 ‖

70, 4 devau. açnávaithe *iti.* ní asmé *iti.* 5 cakshâthe *iti.* jánâya asmé *iti.* 6 sa-maryàḥ. 7 manîshā́. — 71, 1 áçva-maghâ. 2 upa-ā́yâtam. 3 sumna-yávo. ā́ açvinâ. 4 nṛipatî *iti.* nâsatyâ úpa. 5 ní — áçvam = 117, 9 und vgl. 117, 18.

72 (588). trishṭubh.

Ā gómatà nàsatyà ráthenā́çvàvatà puruçcandréṇa yàtam | abhí vàm viçvà niyútaḥ sacante spàrháyà çriyā́ tanvā̂ çubhànā́ ‖ 1 ‖ ā́ no devébhir úpa yàtam arvā́k sajóshasâ nàsatyà ráthena | yuvór hí naḥ sakhyā́ pítryàṇi samànó bandhúr utá tásya vittam ‖ 2 ‖ úd u stómàso açvínor abudhrañ jàmí bráhmàṇy ushásaç ca devī́ḥ | àvívàsan ródasî dhishṇyemé áchà vípro nā́satyà vivakti ‖ 3 ‖ ví céd uchánty açvinà ushā́saḥ prá vàm bráhmàṇi kàrávo bharante | ùrdhvám bhânúṃ savitā́ devó açred bṛihád agnáyaḥ samídhà jarante ‖ 4 ‖ ā́ paççā́tàn nàsatyā́ purástàd ā́çvinà yàtam adharā́d údaktàt | ā́ viçvátaḥ pā́ñcajanyena ràyā́ yùyám pâta svastíbhiḥ sádà naḥ ‖ 5 ‖ 19 ‖

73 (589). trishṭubh.

Átàrishma támasas pàrám asyá práti stómaṃ devayánto dádhânâḥ | purudáṅsâ purutámà puràjā́martyà havate açvínà gī́ḥ ‖ 1 ‖ ny ù priyó mánushaḥ sàdi hótà nā́satyà yó yájate vándate ca | açnîtám mádhvo açvinà upàká ā́ vâṃ voce vidátheshu práyasvàn ‖ 2 ‖ áhema yajnám pathā́m uràṇā́ imā́ṃ suvṛiktíṃ vṛishaṇà jushethàm | çrushṭîvéva préshito vâm abodhi práti stómair járamàṇo vásishṭhaḥ ‖ 3 ‖ úpa tyā́ váhnî gamato víçaṃ no rakshohá̀ṇà sámbhṛità vîḷúpâṇî | sám ándhâṅsy agmata matsarā́ṇi mā́ no mardhishṭam ā́ gatam çivéna ‖ 4 ‖ ā́ paççā́tàn nàsatyā́ purástàd — ‖ 5 ‖ 20 ‖

72, 1 ráthena áçva-vatà puru-candréṇa. víçvâḥ. 3 ródasî-dhishṇye -imé *iti*. ácha. 4 ca ít. açvinau ushásaḥ. ûrdhvám — açret = 309, 2. 5 paççā́tàt nàsatyà ā́. ā́ açvinà. — 73, 1 purà-jā́ ámartyà. 2 ní ûṃ *iti*. açvinau upàké. 3 çrushṭívā́-iva prá-ishitaḥ. 4 váhni *iti*.

74 (590). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Imā́ u vâm dívishṭaya usrā́ havante açvinâ | ayám vâm ahvé 'vase çacîvasû víçam-viçam hí gáchathaḥ || 1 || yuvám citrám dadathur bhójanam narâ códethâm sûnṛítâvate | arvā́g rátham sámanasâ ní yachatam píbatam somyám mádhu || 2 || ā́ yâtam úpa bhûshatam mádhvaḥ pibatam açvinâ | dugdhám páyo vṛishaṇâ jenyâvasû mā́ no mardhishṭam ā́ gatam || 3 || áçvâso yé vâm úpa dâçúsho gṛihám yuvā́m dī́yanti bíbhrataḥ | makshûyúbhir narâ háyebhir açvinā́ devâ yâtam asmayū́ || 4 || ádhâ ha yánto açvínâ pṛíkshaḥ sacanta sûráyaḥ | tā́ yaṅsato maghávadbhyo dhruvám yáçaç chardír asmábhyam nā́satyâ || 5 || prá yé yayúr avṛikā́so ráthâ iva nṛipâtā́ro jánânâm | utá svéna çávasâ çûçuvur nára utá kshiyanti sukshitím || 6 || 21 ||

75 (591). trishṭubh.

Vy ùshā́ âvo divijā́ ṛiténâvishkṛiṇvânā́ mahimā́nam ā́gât | ápa drúhas táma âvar ájushṭam áṅgirastamâ pathyā̂ ajîgaḥ || 1 || mahé no adyá suvitā́ya bodhy úsho mahé saúbhagâya prá yandhi | citrám rayím yaçásam dhehy asmé dévi mártesbu mânushi çravasyúm || 2 || eté tyé bhânávo darçatā́yâç citrā́ usháso amṛítâsa ā́guḥ | janáyanto daívyâni vratā́ny âpṛiṇánto antárikshâ vy àsthuḥ || 3 || eshā́ syā́ yujânā́ parâkā́t páñca kshitī́ḥ pári sadyó jigâti | abhipáçyantî vayúnâ jánânâm divó duhitā́ bhúvanasya pátnî || 4 || vâjínîvatî sū́ryasya yóshâ citrā́maghâ râyá îçe vásûnâm | ṛishishṭutâ jaráyantî maghóny ushā́ uchati váhnibhir gṛiṇânā́ || 5 ||

74, 1 ahve ávase. 4 makshuyú-bhiḥ. açvinâ ā́. 5 ádha. — 75, 1 ví ushā́ḥ. âvaḥ. ṛiténa âviḥ-kṛiṇvânā́. ā́ agât. âvaḥ. ajîgar *iti*. 3 ā́ aguḥ. ví asthuḥ. 5 citrá-maghâ. ṛíshi-stutâ. maghónî.

práti dyutânấm arushấso áçvâç citrấ adṛiçrann ushásam váhantaḥ | yấti çubhrấ viçvapíçâ ráthena dádhâti rátnam vidhaté jánâya ‖ 6 ‖ satyấ satyébhir mahatí mahádbhir deví devébhir yajatấ yájatraiḥ | rujád dṛiḷhấni dádad usríyâṇâm práti gấva ushásam vâvaçanta ‖ 7 ‖ nú no gómad vîrávad dhehi rátnam úsho áçvâvad purubhójo asmé | mấ no barhíḥ purushátâ nidé kar yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 8 ‖ 22 ‖

76 (592). trishṭubh.

Ud u jyótir amṛ́tam viçvájanyam viçvấnaraḥ savitấ devó açret | krátvâ devấnâm ajanishṭa cákshur âvír akar bhúvanam víçvam ushấḥ ‖ 1 ‖ prá me pánthâ devayấnâ adṛiçrann ámardhanto vásubhir íshkṛitâsaḥ | ábhûd u ketúr ushásaḥ purástât pratîcy ấgâd ádhi harmyébhyaḥ ‖ 2 ‖ tấnîd áhâni bahulấny âsan yấ prâcî́nam úditâ sū́ryasya | yátaḥ pári jârá ivâcáranty úsho dadṛikshé ná púnar yatî́va ‖ 3 ‖ tá íd devấnâm sadhamấda âsann ṛitấvânaḥ kaváyaḥ pûrvyấsaḥ | gûḷhám jyótiḥ pitáro ánv avindant satyámantrâ ajánayann ushấsam ‖ 4 ‖ samânấ ûrvé ádhi sámgatâsaḥ sám jânate ná yatante mithás té | té devấnâm ná minanti vratấny ámardhanto vásubhir yấdamânâḥ ‖ 5 ‖ práti tvâ stómair îḷate vásishṭhâ usharbúdhaḥ subhage tushṭuvấṅsaḥ | gávâm netrî́ vấjapatnî na uchósḥaḥ sujâte prathamấ jarasva ‖ 6 ‖ eshấ netrî́ rấdhasaḥ sûnṛ́tânâm ushấ uchántî ribhyate vásishṭhaiḥ | dîrghaçrútam rayím asmé dádhânâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 7 ‖ 23 ‖

75, 8 nú. — 76, 2 pánthâḥ. pratî́cî́ ấ agât. 3 tấni ít. iva â-cárantî. yatî́-iva. 4 té. ṛitá-vânaḥ. 5 samâné. 6 ucha úshaḥ.

77 (593). trishṭubh.

Úpo ruruce yuvatír ná yóshâ víçvam jîvám prasuvántî carā́yai | ábhûd agníḥ samídhe mā́nushâṇâm ákar jyótir bā́dhamânâ támâṅsi || 1 || víçvam pratîcī́ sapráthâ úd asthâd rúçad vā́so bíbhratî çukrám açvait | híraṇyavarṇâ sudṛíçîkasaṃdṛig gávâm mâtā́ netry áhnâm aroci || 2 || devā́nâṃ cákshuḥ subhágâ váhantî çvetáṃ náyantî sudṛíçîkam áçvam | ushā́ adarçi raçmíbhir vyàktâ citrā́maghâ víçvam ánu prábhûtâ || 3 || ántivâmâ dûré amítram uchorvī́ṃ gávyûtim ábhayaṃ kṛidhî naḥ | yâváya dvésha ā́ bharâ vásûni codáya rā́dho gṛiṇaté maghoni || 4 || asmé çréshṭhebhir bhânúbhir ví bhâhy úsho devi pratirántî na ā́yuḥ | íshaṃ ca no dádhatî viçvavâre gómad áçvâvad ráthavac ca rā́dhaḥ || 5 || yā́ṃ tvâ divo duhitar vardháyanty úshaḥ sujâte matíbhir vásishṭhâḥ | sā́smā́su dhâ rayím ṛishvám bṛihántaṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 24 ||

78 (594). trishṭubh.

Práti ketávaḥ prathamā́ adṛiçrann ûrdhvā́ asyâ añjáyo ví çrayante | úsho arvā́câ bṛihatā́ ráthena jyótishmatâ vâmám asmábhyaṃ vakshi || 1 || práti shîm agnír jarate sámiddhaḥ práti víprâso matíbhir gṛiṇántaḥ | ushā́ yâti jyótishâ bā́dhamânâ víçvâ támâṅsi duritā́pa devī́ || 2 || etā́ u tyā́ḥ práty adṛiçran purástâj jyótir yáchantîr usháso vibhâtī́ḥ | ájîjanant sū́ryaṃ yajnám agním apâcī́naṃ támo agâd ájushṭam || 3 || áceti divó duhitā́ maghónî víçve paçyanty ushásaṃ vibhâtī́m | ā́sthâd ráthaṃ svadháyâ yujyámânam ā́

77, 1 úpo *iti*. 2 sudṛíçîka-saṃdṛik. netrī́. 3 ví-aktâ citrá-maghâ. 4 ucha urvī́m. kṛidhi. yaváya. bhara. 5 áçva-vat rátha-vat. 6 sā́ asmā́su dhâḥ. — 78, 2 sîm. ushā́ḥ. duḥ-itā́ ápa. 3 purástât. 4 ā́ asthât.

yám áçvâsaḥ suyújo váhanti ‖ 4 ‖ práti tvâdyá sumánaso budhantâsmấkâso maghávâno vayáṃ ca | tilvilâyádhvam ushaso vibhâtî́r yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 25 ‖

79 (595). trishṭubh.

Vy ùshấ âvaḥ pathyầ jánânâm páñca kshitî́r mấnushîr bodháyantî | susaṃdṛ́gbhir ukshábhir bhânúm açred ví sū́ryo ródasî cákshasâvaḥ ‖ 1 ‖ vy àñjate divó ánteshv aktū́n víço ná yuktấ usháso yatante | sáṃ te gấvas táma ấ vartayanti jyótir yachanti savitéva bâhū́ ‖ 2 ‖ ábhûd ushấ índratamâ maghóny ájîjanat suvitấya çrávâṅsi | ví divó devī́ duhitấ dadhâty áṅgirastamâ sukṛ́te vásûni ‖ 3 ‖ tấvad usho rấdho asmábhyaṃ râsva yấvat stotṛ́bhyo árado gṛiṇânấ | yấṃ tvâ jajnúr vṛishabhásyâ rávena ví dṛilhásya dúro ádrer aurṇoḥ ‖ 4 ‖ devám-devaṃ rấdhase codáyanty asmadryàk sûnṛ́tâ îráyantî | vyuchántî naḥ sanáye dhíyo dhâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 26 ‖

80 (596). trishṭubh.

Práti stómebhir ushásaṃ vásishṭhâ gîrbhír víprâsaḥ prathamấ abudhran | vivartáyantîṃ rájasî sámante âvishkṛiṇvatī́m bhúvanâni víçvâ ‖ 1 ‖ eshấ syấ návyam ấyur dádhânâ gûḍhvī́ támo jyótishoshấ abodhi | ágra eti yuvatír áhrayâṇâ prấcikitat sū́ryaṃ yajnám agním ‖ 2 ‖ áçvâvatîr gómatîr na ushấso — ‖ 3 ‖ 27 ‖

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

78, 5 tvâ adyá. budhanta asmấkâsaḥ. — 79, 1 ví ushấḥ. ródasî *iti* cákshasâ âvar *ity* âvaḥ. 2 ví añjate. savitấ-iva. 3 maghónî. 4 vṛishabhásya. 5 codáyantî. dhấḥ. — 80, 1 vásishṭhâḥ. rájasî-sámante *iti*. 2 jyótishâ ushấḥ. ágre. prá acikitat. 3 = 557, 7.

81 (597). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Práty u adarçy âyaty ùchántî duhitā́ diváḥ | ápo máhi vyayati cákshase támo jyótish kṛiṇoti sûnárî ‖ 1 ‖ úd usríyâḥ sṛijate sū́ryaḥ sácâñ udyán nákshatram arcivát | távéd usho vyúshi sū́ryasya ca sám bhakténa gamemahi ‖ 2 ‖ práti tvâ duhitar diva úsho jîrā́ abhutsmahi | yā́ váhasi purú spârhám vananvati rátnam ná dâçúshe máyaḥ ‖ 3 ‖ uchántî yā́ kṛiṇóshi maṅhánâ mahi prakhyaí devi svàr dṛiçé | tásyâs te ratnabhā́ja îmahe vayám syā́ma mâtúr ná sûnávaḥ ‖ 4 ‖ tác citrám rā́dha ā́ bharósho yád dîrghaçrúttamam | yát te divo duhitar martabhójanam tád râsva bhunájâmahai ‖ 5 ‖ çrávaḥ sûríbhyo amṛítam vasutvanám vā́jâñ asmábhyam gómataḥ | codayitrī́ maghónaḥ sûnṛítâvaty ushā́ uchad ápa srídhaḥ ‖ 6 ‖ 1 ‖

82 (598). jagatî.

Índrâvaruṇâ yuvám adhvarā́ya no viçé jánâya máhi çárma yachatam | dîrghápraýajyum áti yó vanushyáti vayám jayema pṛítanâsu dū́ḍhyàḥ ‖ 1 ‖ samrā́ḷ anyáḥ svarā́ḷ anyá ucyate vâm mahā́ntâv índrâváruṇâ mahā́vasû | víçve devā́saḥ paramé vyòmani sám vâm ójo vṛishaṇâ sám bálam dadhuḥ ‖ 2 ‖ ánv apā́m khā́ny atṛintam ójasā́ sū́ryam airayatam diví prabhúm | índrâvaruṇâ máde asya mâyínó 'pinvatam apítaḥ pínvatam dhíyaḥ ‖ 3 ‖ yuvā́m íd yutsú pṛítanâsu váhnayo yuvā́m kshémasya prasavé mitájnavaḥ | îçânā́ vásva ubháyasya kâráva índrâvaruṇâ suhávâ havâmahe ‖ 4 ‖ índrâvaruṇâ yád imā́ni cakráthur víçvâ jâtā́ni

---

81, 1 ûm *iti* adarçi â-yatī́ uchántî. ápo *iti*. jyótiḥ. 2 sácâ ut-yát. táva ít ushaḥ vi-úshi. 3 vanan-vati. 5 tát. bhara úshaḥ. 6 sûnṛítâ-vatî. — 82, 3 ójasâ ā́. mâyínaḥ ápinvatam.

bhúvanasya majmánâ | kshémeṇa mitró váruṇaṃ duvasyáti marúdbhir ugráḥ çúbham anyá îyate || 5 || 2 ||

mahé çulkā́ya váruṇasya nú tvishá ójo mimâte dhruvám asya yát svám | ájâmim anyáḥ çnatháyantam ā́tirad dabhrébhir anyáḥ prá vriṇoti bhū́yasaḥ || 6 || ná tám áṅho ná duritā́ni mártyam índrâvaruṇâ ná tápaḥ kútaç caná | yásya devâ gáchatho vîthó adhvaráṃ ná tám mártasya naçate párihvṛitiḥ || 7 || arvā́ṅ narâ daívyenā́vasā́ gataṃ çriṇutáṃ hávaṃ yádi me jújoshathaḥ | yuvór hí sakhyám utá vâ yád ā́pyam mârḍîkám indrâvaruṇâ ní yachatam || 8 || asmā́kam indrâvaruṇâ bháre-bhare puroyodhā́ bhavataṃ kṛishṭyojasâ | yád vâṃ hávanta ubháye ádha spṛidhí náras tokásya tánayasya sâtíshu || 9 || asmé índro váruṇo mitró aryamā́ dyumnáṃ yachantu máhi çárma sapráthaḥ | avadhráṃ jyótir áditer ṛitâvṛídho devásya çlókaṃ savitúr manâmahe || 10 || 3 ||

83 (599). jagatî.

Yuvā́ṃ narâ páçyamânâsa ā́pyam prâcā́ gavyántaḥ pṛithupárçavo yayuḥ | dā́sâ ca vṛitrā́ hatám ā́ryâṇi ca sudā́sam indrâvaruṇā́vasâvatam || 1 || yátrâ náraḥ samáyante kṛitádhvajo yásminn âjā́ bhávati kíṃ caná priyám | yátrâ bháyante bhúvanâ svardṛíças tátrâ na indrâvaruṇā́dhi vocatam || 2 || sám bhū́myâ ántâ dhvasirā́ adṛikshaténdrâvaruṇâ diví ghósha ā́ruhat | ásthur jánânâm úpa mā́m árâtayo 'rvā́g ávasâ havanaçrutā́ gatam || 3 || índrâvaruṇâ vadhánâbhir aprati bhedáṃ vanvántâ prá sudā́sam âvatam |

82, 6 tvishé. mimâte *iti*. ā́ átirat. 8 arvā́k. daívyena ávasâ ā́. 9 kṛishṭi-ojasâ. hávante. 10 asmé *iti*. — 83, 1 indrâvaruṇâ ávasâ avatam. 2 yátra. sam-áyante kṛitá-dhvajaḥ. yátra. tátra. indrâvaruṇâ ádhi. 3 ántâḥ. adṛikshata índrâvaruṇâ. ā́ aruhat. havana-çrutâ ā́.

bráhmâṇy eshâṃ çṛiṇutaṃ hávîmani satyā́ tṛítsûnâm abhavat puróhitiḥ ‖ 4 ‖ índrâvaruṇâv abhy ā́ tapanti mâghā́ny aryó vanúshâm árâtayaḥ | yuváṃ hí vásva ubháyasya rā́jathó 'dha smâ no 'vatam pā́rye diví ‖ 5 ‖ 4 ‖

yuvā́ṃ havanta ubháyâsa âjíshv índraṃ ca vásvo váruṇaṃ ca sâtáye | yátra rā́jabhir daçábhir níbâdhitam prá sudā́sam ā́vataṃ tṛítsubhiḥ sahá ‖ 6 ‖ dáça rā́jânaḥ sámitâ áyajyavaḥ sudā́sam indrâvaruṇâ ná yuyudhuḥ | satyā́ nṛiṇā́m admasádâm úpastutir devā́ eshâm abhavan deváhûtishu ‖ 7 ‖ dâçarâjñé páriyattâya viçvátaḥ sudā́sa indrâvaruṇâv açikshatam | çvityáñco yátra námasâ kapardíno dhiyā́ dhī́vanto ásapanta tṛítsavaḥ ‖ 8 ‖ vṛitrā́ṇy anyáḥ samithéshu jíghnate vratā́ny anyó abhí rakshate sádâ | hávâmahe vâṃ vṛishaṇâ suvṛiktíbhir asmé indrâvaruṇâ çárma yachatam ‖ 9 ‖ asmé índro váruṇo mitró — ‖ 10 ‖ 5 ‖

84 (600). trishṭubh.

Ā́ vâṃ râjânâv adhvaré vavṛityâṃ havyébhir indrâvaruṇâ námobhiḥ | prá vâṃ ghṛitā́cî bâhvór dádhânâ pári tmánâ víshurûpâ jigâti ‖ 1 ‖ yuvó râshṭrám bṛihád invati dyaúr yaú setṛíbhir arajjúbhiḥ sinîtháḥ | pári no héḷo váruṇasya vṛijyâ urúṃ na índraḥ kṛiṇavad u lokám ‖ 2 ‖ kṛitáṃ no yajnáṃ vidátheshu cā́ruṃ kṛitám bráhmâṇi sûríshu praçastā́ | úpo rayír devájûto na etu prá ṇaḥ spârhā́bhir ûtíbhis tiretam ‖ 3 ‖ asmé indrâvaruṇâ viçvávâraṃ rayíṃ dhattaṃ vásumantam purukshúm | prá yá âdityó ánṛitâ mināty ámitâ çū́ro dayate vásûni ‖ 4 ‖ iyám índraṃ váru-

---

83, 5 abhí. mâ aghā́ni. rā́jathaḥ ádha sma. 6 havante. 7 sám -itâḥ. 8 su-dā́se. 9 asmé *iti*. — 84, 1 yuvóḥ. 3 úpo *iti*. prá naḥ. 4 asmé *iti*.

ṇam ashṭa me gī́ḥ prā́vat toké tánaye tū́tujânâ | surátnâso devávîtiṃ gamema yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 6 ||

85 (601). trishṭubh.

Punîshé vâm arakshásam manîshā́ṃ sómam índrâya váruṇâya júhvat | ghṛitápratîkâm ushásaṃ ná devī́ṃ tā́ no yā́mann urushyatâm abhī́ke || 1 || spárdhante vā́ u devahū́ye átra yéshu dhvajéshu didyávaḥ pátanti | yuváṃ tā́ñ indrâvaruṇâv amítrân hatám párâcaḥ çárvâ víshûcaḥ || 2 || ā́paç cid dhí sváyaçasaḥ sádaḥsu devī́r índraṃ váruṇaṃ devátâ dhúḥ | kṛishṭī́r anyó dhâráyati práviktâ vṛitrā́ṇy anyó apratī́ni hanti || 3 || sá sukrátur ṛitacíd astu hótâ yá âditya çávasâ vâṃ námasvân | âvavártad ávase vâṃ havíshmân ásad ít sá suvitā́ya práyasvân || 4 || iyám índraṃ váruṇam ashṭa me gī́ḥ — || 5 || 7 ||

86 (602). trishṭubh.

Dhī́râ tv àsya mahinā́ janū́ṅshi ví yás tastámbha ródasî cid urvī́ | prá nā́kam ṛishváṃ nunude bṛihántaṃ dvitā́ nákshatram papráthac ca bhū́ma || 1 || utá sváyâ tanvấ sáṃ vade tát kadā́ nv àntár váruṇe bhuvâni | kím me havyám áhṛiṇâno jusheta kadā́ mṛilîkáṃ sumánâ abhí khyam || 2 || pṛiché tád éno varuṇa didṛíkshū́po emi cikitúsho vipṛícham | samânám ín me kaváyaç cid âhur ayáṃ ha túbhyaṃ váruṇo hṛiṇîte || 3 || kím ā́ga âsa varuṇa jyéshṭhaṃ yát stotā́raṃ jíghâṅsasi sákhâyam | prá tán me voco dûḷabha svadhâvó 'va tvânenā́ námasâ turá iyâm || 4 || áva dugdhā́ni

---

84, 5 prá ávat. — 85, 2 vaí. 3 dhúr *iti* dhúḥ. prá-viktâḥ. 4 âdityâ. â-vavártat. — 86, 1 tú asya. ródasî-urvī́ *iti*. papráthat. 2 nú antáḥ. 3 didṛíkshu úpo *iti*. vi-pṛícham. ít. 4 tát. duḥ-dabha svadhâ-vaḥ áva tvâ anenā́ḥ.

pítryâ sṛijâ nó ’va yā̆ vayáṃ cakṛimā̆ tanū̆bhiḥ | áva râjan paçutṛípaṃ ná tâyúṃ sṛijā̆ vatsáṃ ná dā̆mno vásishṭham || 5 || ná sá svó dáksho varuṇa dhrútiḥ sā̆ súrâ manyúr vibhī̆dako ácittiḥ | ásti jyā̆yân kánîyasa upâré svápnaç canéd ánṛitasya prayotā̆ || 6 || áraṃ dâsó ná mîḷhúshe karâṇy aháṃ devā̆ya bhū̆rṇayé ’nâgâḥ | ácetayad acíto devó aryó gṛítsaṃ râyé kavítaro junâti || 7 || ayáṃ sú túbhyaṃ varuṇa svadhâvo hṛidí stóma úpaçritaç cid astu | çáṃ naḥ kshéme çám u yóge no astu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 8 || 8 ||

87 (603). trishṭubh.

Rádat pathó váruṇaḥ sū̆ryâya prā̆rṇâṅsi samudríyâ nadī̆nâm | sárgo ná sṛishṭó árvatîr ṛitâyā́ñ cakā̆ra mahī̆r avánîr áhabhyaḥ || 1 || âtmā̆ te vā̆to rája ā̆ navînot paçúr ná bhū̆rṇir yávase sasavā̆n | antár mahī̆ bṛihatī̆ ródasîmé víçvâ te dhā̆ma varuṇa priyā̆ṇi || 2 || pári spáço váruṇasya smádishṭâ ubhé paçyanti ródasî suméke | ṛitā̆vânaḥ kaváyo yajnádhîrâḥ prácetaso yá isháyanta mánma || 3 || uvā̆ca me váruṇo médhirâya tríḥ saptá nā̆mâghnyâ bibharti | vidvā̆n padásya gúhyâ ná vocad yugā̆ya vípra úparâya çíkshan || 4 || tisró dyā̆vo níhitâ antár asmin tisró bhū̆mîr úparâḥ sháḍvidhânâḥ | gṛítso rā̆jâ váruṇaç cakra etáṃ diví preṅkháṃ hiraṇyáyaṃ çubhé kám || 5 || áva síndhuṃ váruṇo dyaúr iva sthâd drapsó ná çvetó mṛigás túvishmân | gambhîráçaṅso rájaso vimā̆naḥ supârákshatraḥ sató asyá rā̆jâ || 6 || yó mṛiḷáyâti cakrúshe cid ā̆go vayáṃ syâma váruṇe

---

86, 5 sṛija naḥ áva. cakṛimá. sṛijá. 6 vi-bhī̆dakaḥ. upa-aré. caná ít. 7 bhū̆rṇaye ánâgâḥ. — 87, 1 prá árṇâṅsi. ṛita-yán. 2 mahī̆-bṛihatī̆-ródasí-imé *iti*. 3 smát-ishṭâḥ ubhé-ródasí-suméke *iti*. yé. 4 náma ághnyâ. 5 shát-vidhânâḥ. cakre. pra-īṅkhám.

ánâgâḥ | ánu vratā́ny áditer ṛidhánto yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 9 ||

88 (604). trishṭubh.

Prá çundhyúvam várunâya préshṭhâm matím vasishṭha mîḷhúshe bharasva | yá îm arvā́ñcam kárate yájatram sahásrâmagham vṛíshaṇam bṛihántam || 1 || ádhâ nv àsya saṃdṛíçam jaganvā́n agnér ánîkam váruṇasya maṅsi | svàr yád áçmann adhipā́ u ándho 'bhí mâ vápur dṛiçáye ninîyât || 2 || ā́ yád ruhā́va váruṇaç ca nā́vam prá yát samudrám îráyâva mádhyam | ádhi yád apā́ṃ snúbhiç cárâva prá preñkhá îñkhayâvahai çubhé kám || 3 || vásishṭhaṃ ha váruṇo nâvy ā́dhâd ṛishiṃ cakâra svápâ máhobhiḥ | stotā́raṃ vípraḥ sudinatvé áhnâṃ yā́n nú dyā́vas tatánan yā́d ushā́saḥ || 4 || kvà tyā́ni nau sakhyā́ babhûvuḥ sácâvahe yád avṛikám purā́ cit | bṛihántam mā́naṃ varuṇa svadhâvaḥ sahásradvâram jagamâ gṛiháṃ te || 5 || yá âpír nítyo varuṇa priyáḥ sán tvā́m ā́gâṅsi kṛiṇávat sákhà te | mā́ ta énasvanto yakshin bhujema yandhí shmâ vípraḥ stuvaté várûtham || 6 || dhruvā́su tvâsú kshitíshu kshiyánto vy àsmát pā́çaṃ váruṇo mumocat | ávo vanvânā́ áditer upásthâd yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 10 ||

89 (605). gâyatrî. 5 jagatî.

Mó shú varuṇa mṛinmáyaṃ gṛiháṃ râjann aháṃ gamam | mṛilā́ sukshatra mṛiláya || 1 || yád émi prasphuránn iva dṛítir ná dhmâtó adrivaḥ | mṛilā́ s. m. || 2 || krátvaḥ sa-

---

88, 1 sahásra-magham. 2 ádha nú asya. adhi-pā́ḥ ûṃ iti. 3 pra -îñkhé. 4 nâví ā́ adhât. su-ápâḥ. yā́t. ushásaḥ. 5 jagama. 6 te. sma. 7 tvâ ású. ví asmát. — 89, 1 mó iti sú. mṛit-máyam. mṛiḷá.

maha dînátâ pratîpám̃ jagamâ çuce | mṛilá̆ s. m. || 3 || apá̆m mádhye tasthivá̆ṅsam̃ tríshṇâvidaj jaritá̆ram | mṛilá̆ s. m. || 4 || yát kím̃ cedám̃ varuṇa daívye jáne 'bhidrohám manushyâç cárâmasi | ácittî yát táva dhármâ yuyopimá má̆ nas tásmâd énaso deva rîrishaḥ || 5 || 11 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

90 (606). trishṭubh.

Prá vîrayá̆ çúcayo dadrire vâm adhvaryúbhir mádhumantaḥ sutá̆saḥ | váha vâyo niyúto yâhy áchâ píbâ sutásyá̆ndhaso mádâya || 1 || îçâná̆ya práhutim̃ yás ta á̆naṭ çúcim̃ sómam̃ çucipâs túbhyam̃ vâyo | kṛiṇóshi tám mártyeshu praçastám̃ jâtó-jâto jâyate vâjy àsya || 2 || râyé nú yám̃ jajnátû ródasîmé râyé deví̆ dhishá̆ṇâ dhâti devám | ádha vâyúm̃ niyútaḥ saçcata svá̆ utá çvetám̃ vásudhitim̃ nireké || 3 || uchánn ushásaḥ sudínâ aripra̅́ urú jyótir vividur dí̆dhyânâḥ | gávyam̃ cid û́rvám uçíjo ví vavrus téshâm ánu pradívaḥ sasrur á̆paḥ || 4 || té satyéna mánasâ dí̆dhyânâḥ svéna yuktá̆saḥ krátunâ vahanti | índravâyû vîravá̆ham̃ rátham̃ vâm îçânáyor abhí pṛíkshaḥ sacante || 5 || îçâná̆so yé dádhate svàr ṇo góbhir áçvebhir vásubhir híraṇyaiḥ | índravâyû sûráyo víçvam á̆yur árvadbhir vîraíḥ pṛítanâsu sahyuḥ || 6 || árvanto ná çrávaso bhíkshamâṇâ indravâyú̆ sushṭutíbhir vásishṭhâḥ | vâjayántaḥ sv ávase huvema yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 12 ||

91 (607). trishṭubh.

Kuvíd aṅgá námasâ yé vṛidhá̆saḥ purá̆ devá̆ anavadyá̆sa

89, 3 prati-îpám jagama. 4 tṛíshṇâ avidat. 5 ca idám. dhárma. ririshaḥ. — 90, 1 vîra-yá̆. ácha píba sutásya ándhasaḥ. 2 te. vâjí̆ asya. 3 jajnátuḥ ródasî *iti* imé *iti*. 6 naḥ. 7 sú.

ā́san | té vâyáve mánave bâdhitā́yā́vâsayann ushásaṃ sū́ryeṇa || 1 || uçántâ dûtā́ ná dábhâya gopā́ mâsáç ca pâtháḥ çarádaç ca pûrvī́ḥ | índravâyû sushṭutír vâm iyânā́ mârḍîkám îṭṭe suvitám ca návyam || 2 || pī́voannâṅ rayivṛídhaḥ sumedhā́ḥ çvetáḥ sishakti niyútâm abhiçrī́ḥ | té vâyáve sámanaso ví tasthur víçvén naraḥ svapatyā́ni cakruḥ || 3 || yā́vat táras tanvò yā́vad ójo yā́van náraç cákshasâ dī́dhyânâḥ | çúciṃ sómaṃ çucipâ pâtam asmé índravâyû sádatam barhír édám || 4 || niyuvânā́ niyútaḥ spârhávîrâ índravâyû saráthaṃ yâtam arvā́k | idáṃ hí vâm prábhṛitam mádhvo ágram ádha prîṇânā́ ví mumuktam asmé || 5 || yā́ vâṃ çatáṃ niyúto yā́ḥ sahásram índravâyû viçvávârâḥ sácante | ā́bhir yâtaṃ suvidátrâbhir arvā́k pâtáṃ narâ prátibhṛitasya mádhvaḥ || 6 || árvanto ná çrávaso bhíkshamâṇâ — || 7 || 13 ||

92 (608). trishṭubh.

Ā́ vâyo bhûsha çucipâ úpa naḥ sahásraṃ te niyúto viçvavâra | úpo te ándho mádyam ayâmi yásya deva dadhishé pûrvapéyam || 1 || prá sótâ jîró adhvaréshv asthât sómam índrâya vâyáve píbadhyai | prá yád vâm mádhvo agriyám bháranty adhvaryávo devayántaḥ çácîbhiḥ || 2 || prá yā́bhir yā́si dâçvā́ṅsam áchâ niyúdbhir vâyav ishṭáye duroṇé | ní no rayíṃ subhójasaṃ yuvasva ní vîráṃ gávyam áçvyaṃ ca rā́dhaḥ || 3 || yé vâyáva indramā́danâsa ā́devâso nitóçanâso aryáḥ | ghnánto vṛitrā́ṇi sûríbhiḥ shyâma sâsahvā́ṅso yudhā́ nṛíbhir amítrân || 4 || ā́ no niyúdbhiḥ ça-

---

91, 1 bâdhitā́ya ávâsayan. 3 víçvâ ít. su-apatyā́ni. 4 yā́vat náraḥ. çuci-pâ. asmé *iti*. ā́ idám. 6 yā́ḥ vâm. ā́ âbhiḥ — 92, 1 úpo *iti*. 3 ácha. vâyo *iti*. 4 vâyáve indra-mā́danâsaḥ ā́-devâsaḥ ni-tóçanâsaḥ. syâma sasahvā́ṅsaḥ. 5 ā́ no — yâhi = 135, 3.

tínîbhir adhvarám̃ sahasríṇîbhir úpa yâhi yajnám | vā́yo asmínt sávane mâdayasva yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 14 ||

93 (609). trishṭubh.

Çúcim̃ nú stómam̃ návajâtam adyéndrâgnî vṛitrahaṇâ jushéthâm | ubhā́ hí vâm̃ suhávâ jóhavîmi tā́ vā́jam̃ sadyá uçaté dhéshṭhâ || 1 || tā́ sânasī́ çavasânâ hí bhûtám̃ sâkam̃vṛídhâ çávasâ çûçuvā́ṅsâ | ksháyantau râyó yávasasya bhū́reḥ priñktám̃ vā́jasya sthávirasya ghṛíshveḥ || 2 || úpo ha yád vidátham̃ vâjíno gúr dhîbhír víprâḥ prámatim ichámâ-nâḥ | árvanto ná kā́shṭhâm̃ nákshamâṇâ indrâgnī́ jóhuvato náras té || 3 || gîrbhír vípraḥ prámatim ichámâna ī́ṭṭe rayím̃ yaçásam pûrvabhā́jam | índrâgnî vṛitrahaṇâ suvajrâ prá no návyebhis tiratam̃ deshṇaíḥ || 4 || sám̃ yán mahī́ mithatī́ spárdhamâne tanū́rúcâ çū́rasâtâ yátaite | ádevayum̃ vidáthe devayúbhiḥ satrā́ hatam̃ somasútâ jánena || 5 || 15 ||

imā́m u shú sómasutim úpa na éndrâgnî saumanasā́ya yâtam | nū́ cid dhí parimamnā́the asmā́n ā́ vâm̃ çáçvadbhir vavṛitîya vā́jaiḥ || 6 || só agna enā́ námasâ sámiddhó 'châ mitrám̃ váruṇam índram̃ voceḥ | yát sîm ā́gaç cakṛimā́ tát sú mṛiḷa tád aryamā́ditiḥ çiçrathantu || 7 || etā́ agna âçushâ-ṇā́sa ishṭī́r yuvóḥ sácâbhy àçyâma vā́jân | méndro no víshṇur marútaḥ pári khyan yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 8 || 16 ||

94 (610). gâyatrî. 12 anushṭubh.

Iyám̃ vâm asyá mánmana índrâgnî pûrvyástutiḥ | abhrā́d

93, 1 adyá índrâgnî *iti*. 2 sânasī́ *iti*. 3 úpo *iti*. 5 yát. mahī́-mithatī́-spárdhamâne-yátaite *iti*. 6 sú. ā́ indrâgnî *iti*. nú. hí pa-rimamnā́the *iti*. 7 agne. sám-iddhaḥ ácha. cakṛimá. aryamā́ áditiḥ. 8 ágne. sácâ abhí açyâma. mā́ índraḥ.

vṛishṭír ivâjani ‖ 1 ‖ çṛiṇutám jaritúr hávam índrâgnî vánatam gíraḥ | îçânā́ pipyatam dhíyaḥ ‖ 2 ‖ mā́ pâpatvā́ya no naréndrâgnî mā́bhiçastaye | mā́ no rîradhatam nidé ‖ 3 ‖ índre agnā́ námo bṛihát suvṛiktím érayâmahe | dhiyā́ dhénâ avasyávaḥ ‖ 4 ‖ tā́ hí çáçvanta ī́ḷata itthā́ víprâsa ûtáye | sabā́dho vā́jasâtaye ‖ 5 ‖ tā́ vâm gīrbhír vipanyávaḥ práyasvanto havâmahe | medhásâtâ sanishyávaḥ ‖ 6 ‖ 17 ‖

índrâgnî ávasā́ gatam asmábhyam carshaṇîsahâ | mā́ no duḥçáṅsa îçata ‖ 7 ‖ mā́ kásya no árarusho dhûrtíḥ práṇaṅ mártyasya | índrâgnî çárma yachatam ‖ 8 ‖ gómad dhíraṇyavad vásu yád vâm áçvâvad ī́mahe | índrâgnî tád vanemahi ‖ 9 ‖ yát sóma ā́ suté nára indrâgnī́ ájohavuḥ | sáptîvantâ saparyávaḥ ‖ 10 ‖ ukthébhir vṛitrahántamâ yā́ mandânā́ cid ā́ girā́ | âṅgûshaír âvívâsataḥ ‖ 11 ‖ tā́v íd duḥçáṅsam mártyam dúrvidvâṅsam rakshasvínam | âbhogám hánmanâ hatam udadhím hánmanâ hatam ‖ 12 ‖ 18 ‖

95 (611). trishṭubh.

Prá kshódasâ dhā́yasâ sasra eshā́ sárasvatî dharúṇam ā́yasî pū́ḥ | prabā́badhânâ rathyèva yâti víçvâ apó mahinā́ síndhur anyā́ḥ ‖ 1 ‖ ékâcetat sárasvatî nadī́nâm çúcir yatī́ giríbhya ā́ samudrā́t | râyáç cétantî bhúvanasya bhū́rer ghṛitám páyo duduhe nā́hushâya ‖ 2 ‖ sá vâvṛidhe náryo yóshaṇâsu vṛíshâ çíçur vṛishabhó yajníyâsu | sá vâjínam maghávadbhyo dadhâti ví sâtáye tanvàm mâmṛijîta ‖ 3 ‖ utá syā́ naḥ sárasvatî jushâṇópa çravat subhágâ yajné asmín |

94, 1 iva ajani. 3 narâ índrâgnî *iti* mā́ abhí-çastaye. 4 ā́ îrayâmahe. 5 ī́ḷate. 7 índrâgnî *iti* ávasâ ā́. mā́ îçata = 23, 9. 8 árarusho — mártyasya = 18, 3. índrâgnî — yachatam = 21, 6. 9 híraṇya-vat. 10 sóme. indrâgnī́ *iti*. sápti-vantâ. — 95, 1 sasre. rathyā́-iva. 2 ékâ acetat. 3 mamṛijîta. 4 jushâṇā́ úpa.

mitájnubhir namasyaìr iyânā̆ râyā̆ yujā̆ cid úttarâ sákhibhyaḥ || 4 || imā̆ júhvânâ yushmád ā̆ námobhiḥ práti stómaṃ sarasvati jushasva | táva çárman priyátame dádhânâ úpa stheyâma çaraṇáṃ ná vṛikshám || 5 || ayám u te sarasvati vásishṭho dvā̆râv ṛitásya subhage vy âvaḥ | várdha çubhre stuvaté râsi vā̆jân yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 19 ||

96 (612). 1 bṛihatî. 2 satobṛihatî. 3 prastârapaṅkti. 4—6 gâyatrî.

Bṛihád u gâyishe váco 'suryâ nadī́nâm | sárasvatîm ín mahayâ suvṛiktíbhiḥ stómair vasishṭha ródasî || 1 || ubhé yát te mahinā̆ çubhre ándhasî adhikshiyánti pûrávaḥ | sā̆ no bodhy avitrī́ marútsakhâ códa rā̆dho maghónâm || 2 || bhadrám íd bhadrā̆ kṛiṇavat sárasvaty ákavârî cetati vâjínîvatî | gṛiṇânā̆ jamadagnivát stuvânā̆ ca vasishṭhavát || 3 || janîyánto nv ágravaḥ putrîyántaḥ sudā̆navaḥ | sárasvantaṃ havâmahe || 4 || yé te sarasva ûrmáyo mádhumanto ghṛitaçcútaḥ | tébhir no 'vitā̆ bhava || 5 || pîpivā̆ṅsaṃ sárasvataḥ stánaṃ yó viçvádarçataḥ | bhakshîmáhi prajā̆m ísham || 6 || 20 ||

97 (613). trishṭubh.

Yajné divó nṛishádane pṛithivyā̆ náro yátra devayávo mádanti | índrâya yátra sávanâni sunvé gáman mádâya prathamáṃ váyaç ca || 1 || ā̆ daívyâ vṛiṇîmahé 'vâṅsi bṛíhaspátir no maha ā̆ sakhâyaḥ | yáthâ bhávema mîḷhúshe ánâgâ yó no dâtā̆ parâvátaḥ pitéva || 2 || tám u jyéshṭhaṃ

95, 5 juhvânā́ḥ. 6 ví âvar *ity* âvaḥ. — 96, 1 ít mahaya. 2 ubhé -ándhasî *iti*. 3 sárasvatî ákava-arí. 4 jani-yántaḥ nú ágravaḥ putri-yántaḥ. — 97, 1 nṛi-sádane pṛithivyā́ḥ. gámat. 2 vṛiṇîmahe ávâṅsi. mahe. ánâgâḥ. pitá-iva.

námasâ havírbhiḥ suçévaṃ bráhmaṇas pátiṃ gṛiṇîshe | índraṃ çlóko máhi daívyaḥ sishaktu yó bráhmaṇo devákṛitasya rā̆jâ || 3 || sá ā̆ no yóniṃ sadatu préshṭho bṛíhaspátir viçvávâro yó ásti | kā̆mo râyáḥ suvī̆ryasya táṃ dât párshan no áti saçcáto árishṭân || 4 || tám ā̆ no arkám amṛítâya júshṭam imé dhâsur amṛítâsaḥ purâjā̆ḥ | çúcikrandaṃ yajatám pastyânâm bṛíhaspátim anarvā̆ṇaṃ huvema || 5 || 21 ||

táṃ çagmā̆so arushā̆so áçvâ bṛíhaspátiṃ sahavā̆ho vahanti | sáhaç cid yásya nī̆ḷavat sadhásthaṃ nábho ná rûpám arusháṃ vásânâḥ || 6 || sá hí çúciḥ çatápatraḥ sá çundhyúr híraṇyavâçîr ishiráḥ svarshā̆ḥ | bṛíhaspátiḥ sá svâveçá ṛishváḥ purū̆ sákhibhya âsutíṃ kárishṭhaḥ || 7 || devī̆ devásya ródasî jánitrî bṛíhaspátiṃ vâvṛidhatur mahitvā̆ | dakshā̆yyâya dakshatâ sakhâyaḥ kárad bráhmaṇe sutárâ sugâdhā̆ || 8 || iyáṃ vâm brahmaṇas pate suvṛiktír bráhméndrâya vajríṇe akâri | avishṭáṃ dhíyo jigṛitám púraṃdhîr jajastám aryó vanúshâm árâtîḥ || 9 || bṛíhaspate yuvám índraç ca vásvo divyásyeçâthe utá pā̆rthivasya | dhattáṃ rayíṃ stuvaté kîráye cid yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 22 ||

98 (614). trishṭubh.

Ádhvaryavo 'ruṇáṃ dugdhám aṅçúṃ juhótana vṛishabhā̆ya kshitînā̆m | gaurā̆d védîyāṅ avapā̆nam índro viçvā̆héd yâti sutásomam ichán || 1 || yád dadhishé pradívi cā̆rv ánnaṃ divé-dive pîtím íd asya vakshi | utá hṛidótá mánasâ jushâṇá uçánn indra prásthitân pâhi sómân || 2 || jajnânáḥ

97, 4 párshat. 6 áçvâḥ. 7 svaḥ-sā̆ḥ. su-âveçáḥ. purú. 8 devī̆-ródasî-jánitrî *iti.* dakshata. 9 bráhma índrâya. avishṭáṃ — árâtîḥ = 346, 11. 10 divyásya îçâthe *iti.* — 98, 1 viçváhâ ít. 2 hṛidā̆ utá.

sómam sáhase papâtha prá te mâtā́ mahimā́nam uvâca | éndra paprâthorv àntárikshaṃ yudhā́ devébhyo várivaç cakartha || 3 || yád yodháyâ maható mányamânânt sā́kshâma tā́n bâhúbhiḥ çā́çadânân | yád vâ nríbhir vríta indrâbhiyúdhyâs táṃ tváyâjíṃ sauçravasáṃ jayema || 4 || préndrasya vocam prathamā́ kritā́ni prá nū́tanâ maghávâ yā́ cakā́ra | yadéd ádevîr ásahishṭa mâyā́ áthâbhavat kévalaḥ sómo asya || 5 || távedáṃ víçvam abhítaḥ paçavyàṃ yát páçyasi cákshasâ sū́ryasya | gávâm asi gópatir éka indra bhakshîmáhi te práyatasya vásvaḥ || 6 || bríhaspate yuvám índraç ca vásvo — || 7 || 28 ||

99 (615). trishṭubh.

Paró mā́trayâ tanvầ vridhâna ná te mahitvám ánv açnuvanti | ubhé te vidma rájasî prithivyā́ víshṇo deva tvám paramásya vitse || 1 || ná te vishṇo jā́yamâno ná jâtó déva mahimnáḥ páram ántam âpa | úd astabhnâ nā́kam rishvám brihántaṃ dâdhártha prā́cîṃ kakúbham prithivyā́ḥ || 2 || írâvatî dhenumátî hí bhûtáṃ sûyavasínî mánushe daçasyā́ | vy àstabhnâ ródasî vishṇav eté dâdhártha prithivī́m abhíto mayū́khaiḥ || 3 || urúṃ yajnā́ya cakrathur u lokáṃ janáyantâ sū́ryam ushā́sam agním | dā́sasya cid vrishaçiprásya mâyā́ jaghnáthur narâ pritanā́jyeshu || 4 || índrâvishṇû driṅhitā́ḥ çámbarasya náva púro navatíṃ ca çnathishṭam | çatáṃ varcínaḥ sahásraṃ ca sâkáṃ hathó apraty ásurasya vîrā́n || 5 || iyám manîshā́ brihatī́ brihántorukramā́ tavásâ vardháyantî |

98, 3 ā́ indra paprâtha urú antáriksham. 4 yodháyâḥ. indra abhi -yúdhyâḥ. tváyâ âjím. 5 prá índrasya. yadā́ ít. átha abhavat. 6 táva idám. — 99, 1 ubhé-rájasî *iti* prithivyā́ḥ. 2 astabhnâḥ. 3 írâvatî-dhenumátî-suyavasínî-ródasî-vishṇo-eté *iti*. ví astabhnâḥ. 4 ushásam. vrisha-çiprásya mâyā́ḥ. 5 apratí. 6 brihántâ uru-kramā́.

raré vâṃ stómaṃ vidátheshu vishṇo pínvatam ísho vṛijáneshv indra || 6 || váshaṭ te vishṇav âsá ấ kṛiṇomi tán me jushasva çipivishṭa havyám | várdhantu tvâ sushṭutáyo gíro me yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 24 ||

100 (616). trishṭubh.

Nű márto dayate sanishyán yó víshṇava urugâyấya dấçat | prá yáḥ satrấcâ mánasâ yájâta etấvantaṃ náryam âvívâsât || 1 || tváṃ vishṇo sumatíṃ viçvájanyâm áprayutâm evayâvo matíṃ dâḥ | párco yáthâ naḥ suvitásya bhűrer áçvâvataḥ puruçcandrásya râyáḥ || 2 || trír deváḥ pṛithivī́m eshá etấṃ ví cakrame çatárcasam mahitvấ | prá víshṇur astu tavásas távîyân tvesháṃ hy àsya sthávirasya nấma || 3 || ví cakrame pṛithivī́m eshá etấṃ kshétrâya víshṇur mánushe daçasyán | dhruvấso asya kîráyo jánâsa urukshitíṃ sujánimâ cakâra || 4 || prá tát te adyá çipivishṭa nấmâryáḥ çaṅsâmi vayúnâni vidvấn | táṃ tvâ gṛiṇâmi tavásam átavyân ksháyantam asyá rájasaḥ parâké || 5 || kím ít te vishṇo paricákshyam bhût prá yád vavakshé çipivishṭó asmi | mấ várpo asmád ápa gûha etád yád anyárûpaḥ samithé babhűtha || 6 || váshaṭ te vishṇav âsá ấ kṛiṇomi — || 7 || 25 ||

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

101 (617). trishṭubh.

Tisró vấcaḥ prá vada jyótiragrâ yấ etád duhré madhudoghám űdhaḥ | sá vatsáṃ kṛiṇván gárbham óshadhînâṃ

99, 7 vishṇo *iti.* tát. çipi-vishṭa. — 100, 1 nú. víshṇave. yájâte. 2 eva-yâvaḥ. áçva-vataḥ puru-candrásya. 3 çatá-arcasam. hí asya. 5 nấma aryáḥ. — 101, 1 jyótiḥ-agrâḥ. madhu-doghám.

sadyó jâtó vṛishabhó roravîti || 1 || yó várdhana óshadhî-nâṃ yó apā́ṃ yó víçvasya jágato devá ī́çe | sá tridhā́tu çaraṇáṃ çárma yaṅsat trivártu jyótiḥ svabhishṭy àsmé || 2 || starī́r u tvad bhávati sū́ta u tvad yathâvaçáṃ tanvàṃ ca-kra esháḥ | pitúḥ páyaḥ práti gṛibhṇâti mâtā́ téna pitā́ vardhate téna putráḥ || 3 || yásmin víçvâni bhúvanâni ta-sthús tisró dyā́vas tredhā́ sasrúr ā́paḥ | tráyaḥ kóçâsa upa-sécanâso mádhvaḥ çcotanty abhíto virapçám || 4 || idáṃ vácaḥ parjányâya svarā́je hṛidó astv ántaraṃ táj jujoshat | mayobhúvo vṛishṭáyaḥ santv asmé supippalā́ óshadhîr devá-gopâḥ || 5 || sá retodhā́ vṛishabháḥ çáçvatînâṃ tásminn âtmā́ jágatas tasthúshaç ca | tán ma ṛitám pâtu çatáçâradâya yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 1 ||

102 (618). gâyatrî.

Parjányâya prá gâyata divás putrā́ya mîḷhúshe | sá no yávasam ichatu || 1 || yó gárbham óshadhînâṃ gávâṃ kṛi-ṇóty árvatâm | parjányaḥ purushī́ṇâm || 2 || tásmâ íd âsyè havír juhótâ mádhumattamam | íḷâṃ naḥ saṃyátaṃ karat || 3 || 2 ||

103 (619). trishṭubh. 1 anushṭubh.

Saṃvatsaráṃ çaçayânā́ brâhmaṇā́ vratacâríṇaḥ | vā́cam parjányajinvitâm prá maṇḍū́kâ avâdishuḥ || 1 || divyā́ ā́po abhí yád enam ā́yan dṛítiṃ ná çúshkaṃ sarasī́ çáyânam | gávâm áha ná mâyúr vatsínînâm maṇḍū́kânâṃ vagnúr átrâ sám eti || 2 || yád îm enẫ uçató abhy ávarshît tṛishyā́vataḥ

101, 2 su-abhishṭí asmé *iti*. 3 sū́te. cakre. 4 vi-rapçám. 5 tát. 6 retaḥ-dhā́ḥ. tát mâ. — 102, 3 tásmai. juhóta. sam-yátam. — 103, 1 çaçayânā́ḥ brâhmaṇā́ḥ. 2 sarasī́ *iti*. átra. 3 abhí.

prâvṛíshy ā́gatâyâm | akhkhalîkṛítyâ pitáram ná putró anyó anyám úpa vádantam eti || 3 || anyó anyám ánu gṛibhṇâty enor apā́m prasargé yád ámandishâtâm | maṇḍū́ko yád abhívṛishṭaḥ kánishkan pṛíçniḥ sampṛiṅkté háritena vā́cam || 4 || yád eshâm anyó anyásya vā́cam çâktásyeva vádati çíkshamâṇaḥ | sárvam tád eshâm samṛídheva párva yát suvā́co vádathanā́dhy apsú || 5 || 3 ||

gómâyur éko ajámâyur ékaḥ pṛíçnir éko hárita éka eshâm | samânám nā́ma bíbhrato vírûpâḥ purutrā́ vā́cam pipiçur vádantaḥ || 6 || brâhmaṇā́so atirâtré ná sóme sáro ná pûrṇám abhíto vádantaḥ | saṃvatsarásya tád áhaḥ pári shṭha yán maṇḍûkâḥ prâvṛishī́ṇam babhū́va || 7 || brâhmaṇā́saḥ somíno vā́cam akrata bráhma kṛiṇvántaḥ parivatsarī́ṇam | adhvaryávo gharmíṇaḥ sishvidânā́ âvír bhavanti gúhyâ ná ké cit || 8 || deváhitim jugupur dvâdaçásya ṛitúm náro ná prá minanty eté | saṃvatsaré prâvṛíshy ā́gatâyâm taptā́ gharmā́ açnuvate visargám || 9 || gómâyur adâd ajámâyur adât pṛíçnir adâd dhárito no vásûni | gávâm maṇḍū́kâ dádataḥ çatā́ni sahasrasâvé prá tiranta ā́yuḥ || 10 || 4 ||

104 (620). trishṭubh. 1—6. 18. 21. 23 jagatî. 7 jagatî oder trishṭubh. 25 anushṭubh.

Índrâsomâ tápatam ráksha ubjátam ny àrpayatam vṛishaṇâ tamovṛídhaḥ | párâ çṛiṇītam acíto ny òshatam hatám nudéthâm ní çiçîtam atríṇaḥ || 1 || índrâsomâ sám aghá-çaṅsam abhy àghám tápur yayastu carúr agnivā́ñ iva | brah-

---

103, 3 akhkhalîkṛítya. 4 kániskan. sam-pṛiṅkté. 5 çâktásya-iva. samṛídhâ-iva. vádathana ádhi. 6 gó-mâyuḥ. ajá-mâyuḥ. 7 áhar *iti*. stha yát. 8 sisvidânā́ḥ. gúhyâḥ. 9 dvâdaçásya. taptā́ḥ. 10 háritaḥ. maṇḍū́kâḥ. tirante. — 104, 1 ní arpayatam. ní oshatam. 2 abhí aghám.

madvíshe kravyā́de ghorácakshase dvésho dhattam anavâyáṃ kimî́díne || 2 || índrâsomâ dushkṛíto vavré antár anârambhaṇé támasi prá vidhyatam | yáthâ nā́taḥ púnar ékaç canódáyat tád vâm astu sáhase manyumác chávaḥ || 3 || índrâsomâ vartáyataṃ divó vadháṃ sám pṛithivyā́ agháçaṅsâya tárhaṇam | út takshataṃ svaryàm párvatebhyo yéna ráksho vâvṛidhânáṃ nijū́rvathaḥ || 4 || índrâsomâ vartáyataṃ divás páry agnitaptébhir yuvám áçmahanmabhiḥ | tápurvadhebhir ajárebhir atríṇo ní párçâne vidhyataṃ yántu nisvarám || 5 || 5 ||

índrâsomâ pári vâm bhûtu viçváta iyám matíḥ kakshyā́çveva vâjínâ | yā́ṃ vâṃ hótrâm parihinómi medháyemā́ bráhmâṇi nṛipátîva jinvatam || 6 || práti smarethâṃ tujáyadbhir évair hatáṃ druhó raksháso bhaṅgurā́vataḥ | índrâsomâ dushkṛíte mā́ sugám bhûd yó naḥ kadā́ cid abhidā́sati druhā́ || 7 || yó mâ pā́kena mánasâ cárantam abhicáshṭe ánṛitebhir vácobhiḥ | ā́pa iva kâçínâ sáṃgṛibhîtâ ásann astv ā́sata indra vaktā́ || 8 || yé pâkaçaṅsáṃ viháranta évair yé vâ bhadráṃ dûsháyanti svadhā́bhiḥ | áhaye vâ tā́n pradádâtu sóma ā́ vâ dadhâtu nírṛiter upásthe || 9 || yó no rásaṃ dípsati pitvó agne yó áçvânâṃ yó gávâṃ yás tanū́nâm | ripúḥ stenáḥ steyakṛíd dabhrám etu ní shá hîyatâṃ tanvầ tánâ ca || 10 || 6 ||

paráḥ só astu tanvầ tánâ ca tisráḥ pṛithivī́r adhó astu víçvâḥ | práti çushyatu yáço asya devâ yó no dívâ dípsati yáç ca náktam || 11 || suvijnânáṃ cikitúshe jánâya sác cā́sac ca vácasî paspṛidhâte | táyor yát satyáṃ yatarád ṛíjîyas

---

104, 2 kravya-áde. 3 ná átaḥ. caná ut-áyat. manyu-mát çávaḥ. 6 kakshyầ áçvâ-iva. medháyâ imā́. nṛipátî-iveti nṛipátî-iva. 7 bhaṅgurá-vataḥ. 8 ásataḥ. 9 pâka-çaṅsám vi-hárante. 10 ní sáḥ. 11 devâḥ. 12 sác ca ásat ca vácasî *iti* paspṛidhâte *iti*.

tád ít sómo 'vati hánty ắsat ‖ 12 ‖ ná vắ u sómo vṛijinám hinoti ná kshatríyam mithuyắ dhâráyantam | hánti ráksho hánty ắsad vádantam ubhắv índrasya prásitau çayâte ‖ 13 ‖ yádi vâhám ánṛitadeva ắsa mógham vâ devắñ apyûhé agne | kím asmábhyam jâtavedo hṛiṇîshe droghavắcas te nirṛithám sacantâm ‖ 14 ‖ adyắ murîya yádi yâtudhắno ásmi yádi vắyus tatápa pắrushasya | ádhâ sá vîraír daçábhir ví yûyâ yó mâ mógham yắtudhânéty ắha ‖ 15 ‖ 7 ‖

yó mắyâtum yắtudhânéty ắha yó vâ rakshắḥ çúcir asmî́ty ắha | índras tám hantu mahatắ vadhéna víçvasya jantór adhamás padîshṭa ‖ 16 ‖ prá yắ jígâti khargáleva náktam ápa druhắ tanvàm gắhamânâ | vavrắñ anantắñ áva sắ padîshṭa grắvâṇo ghnantu rakshása upabdaíḥ ‖ 17 ‖ ví tishṭhadhvam maruto vikshv ìcháta gṛibhâyáta rakshásaḥ sám pinashṭana | váyo yé bhûtvî́ patáyanti naktábhir yé vâ rípo dadhiré devé adhvaré ‖ 18 ‖ prá vartaya divó áçmânam indra sómaçitam maghavant sám çiçâdhi | prắktâd ápâktâd adharắd údaktâd abhí jahi rakshásaḥ párvatena ‖ 19 ‖ etá u tyé patayanti çváyâtava índram dipsanti dipsávó 'dâbhyam | çíçîte çakráḥ píçunebhyo vadhám nûnám sṛijad açánim yâtumádbhyaḥ ‖ 20 ‖ 8 ‖

índro yâtûnắm abhavat parâçaró havirmáthînâm abhy ắvívâsatâm | abhî́d u çakráḥ paraçúr yáthâ vánam pắtreva bhindánt satá eti rakshásaḥ ‖ 21 ‖ úlûkayâtum çuçulắkayâtum jahí çváyâtum utá kókayâtum | suparṇáyâtum utá gṛídhrayâtum dṛishádeva prá mṛiṇa ráksha indra ‖ 22 ‖ mắ

104, 12 ásat. 13 vaí. ásat. 14 vâ ahám. api-ûhé. 15 adyá. yâtu-dhắnaḥ. vâ ắyuḥ. púrushasya. ádha. yûyàḥ. yắtu-dhâna íti. 16 mâ áyâtum yắtu-dhâna íti. asmi íti. 17 khargálâ-iva. 18 vikshú ichâta. 20 eté. çvá-yâtavaḥ. dipsávaḥ ádâbhyam. 21 haviḥ-máthînâm abhí â-vívâsatâm abhí ít. pắtrâ-iva. 22 dṛishádâ-iva.

no ráksho abhí naḍ yâtumā́vatâm ápochatu mithunā́ yā́ kimîdínâ | pṛithivī́ naḥ pā́rthivât pâtv áṅhaso 'ntárikshaṃ divyā́t pâtv asmā́n || 23 || índra jahí púmâṅsaṃ yâtudhā́nam utá stríyam mâyáyâ çā́çadânâm | vígrîvâso mū́radevâ ṛidantu mā́ té dṛiçant sū́ryam uccárantam || 24 || práti cakshva ví cakshvéndraç ca soma jâgṛitam | rákshobhyo vadhám asyatam açánim yâtumádbhyaḥ || 25 || 9 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

SAPTAMAM MAṆḌALAM.

104, 23 náṭ yâtu-mā́vatâm ápa uchatu. 24 ví-grîvâsaḥ. ut-cárantam. 25 cakshva índraḥ.

1 (621). bṛihatî. 2. 4 satobṛihatî. 33. 34 trishṭubh.

Mā́ cid anyád ví çaṅsata sákhâyo mā́ rishaṇyata | índram ít stotâ vṛíshaṇaṃ sácâ suté múhur ukthā́ ca çaṅsata || 1 || avakrakshíṇaṃ vṛishabháṃ yathâjúraṃ gā́ṃ ná carshaṇîsáham | vidvéshaṇaṃ saṃvánanobhayaṃkarám máṅhishṭham ubhayâvínam || 2 || yác cid dhí tvâ jánâ imé nā́nâ hávanta ûtáye | asmā́kam bráhmedám indra bhûtu té 'hâ víçvâ ca várdhanam || 3 || ví tartûryante maghavan vipaçcíto 'ryó vípo jánânâm | úpa kramasva pururū́pam ā́ bhara vā́jaṃ nédishṭham ûtáye || 4 || mahé caná tvā́m adrivaḥ párâ çulkā́ya deyâm | ná sahásrâya nā́yútâya vajrivo ná çatā́ya çatâmagha || 5 || 10 ||

vásyā́ñ indrâsi me pitúr utá bhrā́tur ábhuñjataḥ | mâtā́ ca me chadayathaḥ samā́ vaso vasutvanā́ya rā́dhase || 6 || kvèyatha kvéd asi purutrā́ cid dhí te mánaḥ | álarshi yudhma khajakṛit puraṃdara prá gâyatrā́ agâsishuḥ || 7 || prā́smai gâyatrám arcata vâvā́tur yáḥ puraṃdaráḥ | yā́bhiḥ kâṇvásyópa barhír âsádaṃ yā́sad vajrī́ bhinát púraḥ || 8 || yé te sánti daçagvínaḥ çatíno yé sahasríṇaḥ | áçvâso yé te vṛíshaṇo raghudrúvas tébhir nas tū́yam ā́ gahi || 9 || ā́ tv

---

1, 1 stota. 2 yathâ ajúram. vi-dvéshaṇam saṃ-vánanâ ubhayam-karám. 3 yát cit hí. hávante. bráhma idám. te áhâ. 5 ná ayútâya. çata-magha. 6 indra asi. 7 kvà iyatha kvà ít. hí. 8 prá asmai. vavā́tuḥ. kâṇvásya úpa. 9 daça-gvínaḥ. 10 tú.

àdyá sabardúghâṃ huvé gâyatrávepasam | índraṃ dhenúṃ sudúghâm ányâm ísham urúdhârâm araṃkṛítam || 10 || 11 ||

yát tudát sū́ra étaçaṃ vaṅkū́ vā́tasya parṇínâ | váhat kútsam ârjuneyáṃ çatákratus tsárad gandharvám ástṛitam || 11 || yá ṛité cid abhiçríshaḥ purā́ jatrúbhya âtṛídaḥ | sáṃdhâtâ saṃdhím maghávâ purūvásur íshkartâ víhrutam púnaḥ || 12 || mā́ bhūma níshṭyâ ivéndra tvád áraṇâ iva | vánâni ná prajahitā́ny adrivo duróshâso amanmahi || 13 || ámanmahī́d anâçávo 'nugrā́saç ca vṛitrahan | sakṛít sú te mahatā́ çūra rā́dhasā́nu stómam mudîmahi || 14 || yádi stómam máma çrávad asmā́kam indram índavaḥ | tiráḥ pavítraṃ sasṛivā́ṅsa âçávo mándantu tugryâvṛídhaḥ || 15 || 12 ||

ā́ tv àdyá sadhástutiṃ vâvā́tuḥ sákhyur ā́ gahi | úpastutir maghónâm prá tvâvatv ádhâ te vaçmi sushṭutím || 16 || sótâ hí sómam ádribhir ém enam apsú dhâvata | gavyā́ vástreva vâsáyanta ín náro nír dhukshan vakshánâbhyaḥ || 17 || ádha jmó ádha vâ divó bṛihetó rocanā́d ádhi | ayā́ vardhasva tanvâ girā́ mámā́ jâtā́ sukrato pṛiṇa || 18 || índrâya sú madíntamaṃ sómaṃ sotâ váreṇyam | çakrá eṇam pîpayad víçvayâ dhiyā́ hinvânáṃ ná vâjayúm || 19 || mā́ tvâ sómasya gáldayâ sádâ yā́cann aháṃ girā́ | bhū́rṇim mṛigáṃ ná sávaneshu cukrudhaṃ ká ī́çânaṃ ná yâcishat || 20 || 13 ||

mádeneshitám mádam ugrám ugréṇa çávasâ | víçveshâṃ tarutā́ram madacyútam máde hí shmâ dádâti naḥ || 21 || çévâre vā́ryâ purú devó mártâya dâçúshe | sá sunvaté ca

---

1, 10 adyá sabaḥ-dúghâm. 11 vaṅkū́ *iti*. 12 abhi-çríshaḥ. â-tṛídaḥ. 13 iva índra. pra-jahitā́ni. 14 ámanmahi ít. rā́dhasâ ánu. 15 tugrya-vṛídhaḥ. 16 tú adyá. vavā́tuḥ. tvâ avatu ádha. 17 sóta. ā́ îm. vástrâ-iva. ít. 18 máma ā́. 19 enam sota. 21 mádena ishitám. sma.

stuvaté ca râsate viçvágûrto arishṭutáḥ ‖ 22 ‖ éndra yâhi mátsva citréṇa deva rā́dhasâ | sáro ná prâsy udáram sápîtibhir ā́ sómebhir urú sphirám ‖ 23 ‖ ā́ tvâ sahásram ā́ çatáṃ yuktā́ ráthe hiraṇyáye | brahmayújo háraya indra keçíno váhantu sómapîtaye ‖ 24 ‖ ā́ tvâ ráthe hiraṇyáye hárî mayū́raçepyâ | çitipṛishṭhā́ vahatâm mádhvo ándhaso vivákshaṇasya pîtáye ‖ 25 ‖ 14 ‖

píbâ tv àsyá girvaṇaḥ sutásya pûrvapā́ iva | párishkṛitasya rasína iyám âsutíç cā́rur mádâya patyate ‖ 26 ‖ yá éko ásti daṅsánâ mahā́ñ ugró abhí vrataíḥ | gámat sá çiprī́ ná sá yoshad ā́ gamad dhávaṃ ná pári varjati ‖ 27 ‖ tvám púraṃ carishṇvàṃ vadhaíḥ çúshṇasya sám piṇak | tvám bhā́ ánu caro ádha dvitā́ yád indra hávyo bhúvaḥ ‖ 28 ‖ máma tvâ sū́ra údite máma madhyáṃdine diváḥ | máma prapitvé apiçarvaré vasav ā́ stómâso avṛitsata ‖ 29 ‖ stuhí stuhī́d eté ghâ te máṅhishṭhâso maghónâm | ninditā́çvaḥ prapathī́ paramajyā́ maghásya medhyâtithe ‖ 30 ‖ 15 ‖

ā́ yád áçvân vánanvataḥ çraddháyâháṃ ráthe ruhám | utá vâmásya vásunaç ciketati yó ásti yā́dvaḥ paçúḥ ‖ 31 ‖ yá ṛijrā́ máhyam mâmahé sahá tvacā́ hiraṇyáyâ | eshá víçvâny abhy àstu saúbhagâsaṅgásya svanádrathaḥ ‖ 32 ‖ ádha plā́yogir áti dâsad anyā́n âsaṅgó agne daçábhiḥ sahásraiḥ | ádhokshá̄ṇo dáça máhyaṃ rúçanto naḷā́ iva sáraso nír atishṭhan ‖ 33 ‖ ánv asya sthûráṃ dadṛiçe purástâd anasthá ûrúr avarámbamâṇaḥ | çáçvatî nā́ry abhicákshyâha súbhadram arya bhójanam bibharshi ‖ 34 ‖ 16 ‖

1, 22 ari-stutáḥ. 23 ā́ indra. 24 yuktā́ḥ. 25 mayū́ra-çepyâ. 26 píba tú asyá. pári-kṛitasya. 27 hávam. 29 sū́re út-ite. api-çarvaré vaso *iti*. 30 stuhí ít. gha. ninditá-açvaḥ pra-pathī́ parama-jyā́ḥ. medhya-atithe. 31 vánan-vataḥ çraddháyâ ahám. 32 ma-mahé. abhí astu saúbhagâ â-saṅgásya svanát-rathaḥ. 33 ádha ukshá-ṇaḥ. 34 nā́rî abhi-cákshya âha.

2 (622). gâyatrî. 28 anushṭubh.

Idáṃ vaso sutám ándhaḥ píbâ súpûrṇam udáram | ánâbhayin rarimā́ te || 1 || nṛíbhir dhûtáḥ sutó áçnair ávyo vā́raiḥ páripûtaḥ | áçvo ná niktó nadī́shu || 2 || táṃ te yávaṃ yáthâ góbhiḥ svâdúm akarma çrîṇántaḥ | índra tvâsmínt sadhamā́de || 3 || índra ít somapā́ éka índraḥ sutapā́ viçvā́yuḥ | antár devā́n mártyâṅç ca || 4 || ná yáṃ çukró ná dúrâçîr ná tṛiprā́ uruvyácasam | apaspṛiṇvaté suhā́rdam || 5 || 17 ||

góbhir yád îm anyé asmán mṛigáṃ ná vrā́ mṛigáyante | abhitsáranti dhenúbhiḥ || 6 || tráya índrasya sómâḥ sutā́saḥ santu devásya | své ksháye sutapā́vnaḥ || 7 || tráyaḥ kóçâsaḥ çcotanti tisráç camvàḥ súpûrṇâḥ | samâné ádhi bhā́rman || 8 || çúcir asi purunishṭhā́ḥ kshîraír madhyatá ā́çîrtaḥ | dadhnā́ mándishṭhaḥ çū́rasya || 9 || imé ta indra sómâs tîvrā́ asmé sutā́saḥ | çukrā́ âçíraṃ yâcante || 10 || 18 ||

tā́ñ âçíram puroḷā́çam índremáṃ sómaṃ çrîṇîhi | revántaṃ hí tvâ çṛiṇómi || 11 || hṛitsú pîtā́so yudhyante durmádâso ná súrâyâm | ū́dhar ná nagnā́ jarante || 12 || revā́ñ íd revátaḥ stotā́ syā́t tvā́vato maghónaḥ | préd u harivaḥ çrutásya || 13 || ukthám caná çasyámânam ágor arír ā́ ciketa | ná gâyatráṃ gîyámânam || 14 || mā́ na indra pîyatnáve mā́ çárdhate párâ dâḥ | çíkshâ çacîvaḥ çácîbhiḥ || 15 || 19 ||

vayám u tvâ tadídarthâ índra tvâyántaḥ sákhâyaḥ | káṇvâ ukthébhir jarante || 16 || ná ghem anyád ā́ papana vájrinn apáso návishṭau | távéd u stómaṃ ciketa || 17 || ichánti devā́ḥ sunvántaṃ ná svápnâya spṛihayanti | yánti

---

2, 1 píba. rarimá. 3 tvâ asmín. 4 suta-pā́ḥ viçvá-âyuḥ. 5 dúḥ-âçîḥ. apa-spṛiṇvaté su-hā́rdam. 6 asmát. vrā́ḥ. 9 puruniḥ-sthā́ḥ. 10 te. â-çíram. 11 índra imám. 12 nagnā́ḥ. 13 prá ít. 15 çíksha. 16 tadít-arthâḥ. 17 gha îm. táva ít.

pramā́dam átandrâḥ || 18 || ó shú prá yâhi vā́jebhir mā́ hṛiṇî́thâ abhy àsmā́n | mahā́ñ̐ iva yúvajâniḥ || 19 || mó shv àdyá durhā́ṇâvânt sâyáṃ karad âré asmát | açrîrá iva jā́mâtâ || 20 || 20 ||

vidmā́ hy àsya vîrásya bhûridā́varîṃ sumatím | trishú ĵâtásya mánâṅsi || 21 || ā́ tū́ shiñca káṇvamantaṃ ná ghâ vidma çavasânā́t | yaçástaraṃ çatámûteḥ || 22 || jyéshṭhena sotar índrâya sómaṃ vîrā́ya çakrā́ya | bhárâ píban náryâya || 23 || yó védishṭho avyathíshv áçvâvantaṃ jaritṛíbhyaḥ | vā́jaṃ stotṛíbhyo gómantam || 24 || pányam-panyam ít sotâra ā́ dhâvata mádyâya | sómaṃ vîrā́ya çū́râya || 25 || 21 ||

pā́tâ vṛitrahā́ sutám ā́ ghâ gaman nā́ré asmát | ní yamate çatámûtiḥ || 26 || éhá hárî brahmayújâ çagmā́ vakshataḥ sákhâyam | gîrbhíḥ çrutáṃ gírvaṇasam || 27 || svâdávaḥ sómâ ā́ yâhi çrî́tā́ḥ sómâ ā́ yâhi | çíprinn ṛíshîvaḥ çácîvo nā́yám áchâ sadhamā́dam || 28 || stútaç ca yā́s tvâ várdhanti mahé rā́dhase nṛimṇā́ya | índra kâríṇaṃ vṛidhántaḥ || 29 || gíraç ca yā́s te girvâha ukthā́ ca túbhyaṃ tā́ni | satrā́ dadhire çávâṅsi || 30 || 22 ||

evéd eshá tuvikûrmír vā́jâñ̐ éko vájrahastaḥ | sanā́d ámṛikto dayate || 31 || hántâ vṛitráṃ dákshiṇenéndraḥ purū́ puruhûtáḥ | mahā́n mahî́bhiḥ çácîbhiḥ || 32 || yásmin víçvâç carshaṇáya utá cyautnā́ jráyâṅsi ca | ánu ghén mandî́ maghónaḥ || 33 || eshá etā́ni cakâréndro víçvâ yó 'ti çṛiṇvé | vâjadā́vâ maghónâm || 34 || prábhartâ ráthaṃ gavyántam apâkā́c cid yám ávati | inó vásu sá hí vólhâ || 35 || 23 ||

2, 19 ó *iti* sú. abhí asmā́n. yúva-jâniḥ. 20 mó *iti* sú adyá duḥ-hánâvân. 21 vidmá hí asya. 22 tú siñca. gha. çatám-ûteḥ. 32 bhára píbat. 26 gha gamat ná âré. 27 ā́ ihá. 28 ṛíshi -vaḥ. ná ayám ácha. 31 evá ít. 32 dákshiṇena índraḥ purú. 33 gha ít. 34 cakâra índraḥ. áti. 35 apâkā́t.

sánitâ vípro árvadbhir hántâ vṛitrám̐ nṛíbhiḥ çû́raḥ | satyò 'vitā́ vidhántam || 36 || yájadhvainam priyamedhâ índram̐ satrā́câ mánasâ | yó bhū́t sómaiḥ satyámadvâ || 37 || gâtháçravasam̐ sátpatim̐ çrávaskâmam purutmā́nam | káṇvâso gâtá vâjínam || 38 || yá ṛité cid gā́s padébhyo dā́t sákhâ nṛíbhyaḥ çácîvân | yé asmin kā́mam áçriyan || 39 || itthā́ dhī́vantam adrivaḥ kâṇvám médhyâtithim | meshó bhûtò 'bhí yánn áyaḥ || 40 || çíkshâ vibhindo asmai catvā́ry ayútâ dádat | ashṭā́ paráḥ sahásrâ || 41 || utá sú tyé payovṛídhâ mâkī́ ráṇasya naptyā̂ | janitvanā́ya mâmahe || 42 || 24 ||

3 (623). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî. 21 anushṭubh. 22. 23 gâyatrî. 24 bṛihatî.

Píbâ sutásya rasíno mátsvâ na indra gómataḥ | âpír no bodhi sadhamā́dyo vṛidhè 'smā́ñ̐ avantu te dhíyaḥ || 1 || bhûyā́ma te sumataú vâjíno vayám mā́ naḥ star abhímâtaye | asmā́ñ̐ citrā́bhir avatâd abhíshṭibhir ā́ naḥ sumnéshu yâmaya || 2 || imā́ u tvâ purûvaso gíro vardhantu yā́ máma | pâvakávarṇâḥ çúcayo vipaçcíto 'bhí stómair anûshata || 3 || ayám̐ sahásram ṛíshibhiḥ sáhaskṛitaḥ samudrá iva paprathe | satyáḥ só asya mahimā́ gṛiṇe çávo yajnéshu viprarā́jye || 4 || índram íd devátâtaya índram prayaty àdhvaré | índram̐ samîké vaníno havâmaha índram̐ dhánasya sâtáye || 5 || 25 ||

índro mahnā́ ródasî paprathac cháva índraḥ sū́ryam aro-

3, 36 satyáḥ avitā́. 37 yájadhva enam. satyá-madvâ. 38 çrávaḥ-kâmam puru-tmā́nam. 40 bhûtáḥ abhí. 41 çíksha vibhindo *iti* vi-bhindo. ashṭá. 42 tyé-mâkī́ *iti*. mamahe. — 3, 1 píba. mátsva. vṛidhé asmā́n. 2 yamaya. 3 yā́ḥ. 5 devá-tâtaye. pra-yatí adhvaré. havâmahe. 6 paprathat çávaḥ.

cayat | índre ha víçvâ bhúvanâni yemira índre suvânā́sa índavaḥ || 6 || abhí tvâ pûrvápîtaya índra stómebhir âyávaḥ | samîcînā́sa ṛibhávaḥ sám asvaran rudrā́ gṛiṇanta pū́rvyam || 7 || asyéd índro vâvṛidhe vṛíshṇyaṃ çávo máde sutásya víshṇavi | adyā́ tám asya mahimā́nam âyávó 'nu shṭuvanti pûrváthâ || 8 || tát tvâ yâmi suvī́ryaṃ tád bráhma pûrvácittaye | yénâ yátibhyo bhṛígave dháne hité yéna práskaṇvam ā́vitha || 9 || yénâ samudrám ásṛijo mahī́r apás tád indra vṛíshṇi te çávaḥ | sadyáḥ só asya mahimā́ ná saṃnáçe yáṃ kshoṇī́r anucakradé || 10 || 26 ||

çagdhī́ na indra yát tvâ rayíṃ yā́mi suvī́ryam | çagdhí vā́jâya prathamáṃ síshâsate çagdhí stómâya pûrvya || 11 || çagdhī́ no asyá yád dha paurám ā́vitha dhíya indra síshâsataḥ | çagdhí yáthâ rúçamaṃ çyā́vakaṃ kṛípam índra prā́vaḥ svàrṇaram || 12 || kán návyo atasī́nâṃ turó gṛiṇîta mártyaḥ | nahī́ nv àsya mahimā́nam indriyáṃ svàr gṛiṇánta ânaçúḥ || 13 || kád u stuvánta ṛitayanta deváta ṛíshiḥ kó vípra ohate | kadā́ hávam maghavann indra sunvatáḥ kád u stuvatá ā́ gamaḥ || 14 || úd u tyé mádhumattamâ gíraḥ stómâsa îrate | satrâjíto dhanasā́ ákshitotayo vâjayánto ráthâ iva || 15 || 27 ||

káṇvâ iva bhṛígavaḥ sū́ryâ iva víçvam íd dhîtám ânaçuḥ | índraṃ stómebhir maháyanta âyávaḥ priyámedhâso asvaran || 16 || yukshvā́ hí vṛitrahantama hárî indra parâvátaḥ | arvâcînó maghavant sómapîtaya ugrá ṛishvébhir ā́ gahi || 17 || imé hí te kâravo vâvaçúr dhiyā́ víprâso medhásâ-

---

3, 6 yemire. 7 pûrvá-pîtaye. rudrā́ḥ. 8 asyá ít. vavṛidhe. adyá. âyávaḥ ánu stuvanti. 9. 10 yéna. 11 çagdhí naḥ. 12 çagdhí. ha. prá ávaḥ svàḥ-naram. 13 kát. nahí nú asya. 14 devátâ. 15 mádhumat-tamâḥ. satrâ-jítaḥ. 17 yukshvá. hárî íti. sóma-pîtaye.

taye | sá tvā́ṃ no maghavann indra girvaṇo venó ná çriṇudhî hávam || 18 || nír indra bṛihatī́bhyo vṛitrā́ṃ dhánubhyo asphuraḥ | nír árbudasya mṛígayasya mâyíno níḥ párvatasya gā́ âjaḥ || 19 || nír agnáyo rurucur nír u sū́ryo níḥ sóma indriyó rásaḥ | nír antárikshâd adhamo mahā́m áhiṃ krishé tád indra paúṅsyam || 20 || 28 ||

yā́m me dúr índro marútaḥ pā́kasthâmâ kaúrayâṇaḥ | víçveshâṃ tmánâ çóbhishṭham úpeva diví. dhā́vamânam || 21 || róhitam me pā́kasthâmâ sudhúraṃ kakshyaprā́m | ádâd râyó vibódhanam || 22 || yásmâ anyé dáça práti dhúraṃ váhanti váhnayaḥ | ástaṃ váyo ná túgryam || 23 || âtmā́ pitús tanū́r vā́sa ojodā́ abhyáñjanam | turī́yam íd róhitasya pā́kasthâmânam bhojáṃ dâtā́ram abravam || 24 || 29 ||

4 (624). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî. 21 purâushṇih.

Yád indra prā́g ápâg údaṅ nyàg vâ hûyáse nṛíbhiḥ | símâ purū́ nṛíshûto asy ā́navé 'si praçardha turváçe || 1 || yád vâ rúme rúçame çyā́vake kṛípa índra mâdáyase sácâ | káṇvâsas tvâ bráhmabhiḥ stómavâhasa índrā́ yachanty ā́ gahi || 2 || yáthâ gauró apā́ kṛitáṃ tṛíshyann éty áyériṇam | âpitvé naḥ prapitvé tū́yam ā́ gahi káṇveshu sú sácâ píba || 3 || mándantu tvâ maghavann indréndavo râdhodéyâya sunvaté | âmúshyâ sómam apibaç camū́ sutáṃ jyéshṭhaṃ tád dadhishe sáhaḥ || 4 || prá cakre sáhasâ sáho babhañja manyúm ójasâ | víçve ta indra pṛitanâyávo yaho ní vṛikshā́ iva yemire || 5 || 30 ||

sahásreṇeva sacate yavîyúdhâ yás ta ā́naḷ úpastutim |

3, 18 çṛiṇudhi. 21 úpa-iva. 23 yásmai. 24 ojaḥ-dā́ḥ abhi-áñjanam. — 4, 1 údak. síma purú nṛí-sûtaḥ asi ā́nave ási pra-çardha. 2 kṛípe. índra ā́. 3 áva íriṇam. 4 indra índavaḥ râdhaḥ-déyâya. â-múshya. camū́ iti. 5 te. yaho iti. 6 sahásreṇa-iva. yavi-yúdhâ. te.

putrám prâvargám kriṇute suvī́rye dâçnóti námaüktibhiḥ || 6 || mā́ bhema mā́ çramishmográsya sakhyé táva | mahát te vṛ́ishṇo abhicákshyam kṛitám páçyema turváçam yádum || 7 || savyā́m ánu sphigyàm vâvase vṛíshâ ná dânó asya roshati | mádhvâ sámpṛiktâḥ sâraghéṇa dhenávas tū́yam éhi drávâ píba || 8 || açvī́ rathī́ surûpá íd gómâñ íd indra te sákhâ | çvâtrabhā́jâ váyasâ sacate sádâ candró yâti sabhā́m úpa || 9 || ṛíçyo ná tṛíshyann avapā́nam ā́ gahi píbâ sómam váçâñ ánu | nimégharnâno maghavan divé-diva ójishṭham dadhishe sáhaḥ || 10 || 31 ||

ádhvaryo drâváyâ tvám sómam índraḥ pipâsati | úpa nûnám yuyuje vṛíshaṇâ hárî ā́ ca jagâma vṛitrahā́ || 11 || svayám cit sá manyate dā́çurir jáno yátrâ sómasya tṛimpási | idám te ánnam yújyam sámukshitam tásyéhi prá dravâ píba || 12 || ratheshṭhā́yâdhvaryavaḥ sómam índrâya sotana | ádhi bradhnásyā́drayo ví cakshate sunvánto dâçvàdhvaram || 13 || úpa bradhnám vâvā́tâ vṛíshaṇâ hárî índram apásu vakshataḥ | arvā́ñcam tvâ sáptayo 'dhvaraçríyo váhantu sávanéd úpa || 14 || prá pûsháṇam vṛiṇîmahe yújyâya purûvásum | sá çakra çiksha puruhûta no dhiyā́ túje râyé vimocana || 15 || 32 ||

sám naḥ çiçîhi bhuríjor iva kshurám rā́sva râyó vimocana | tvé tán naḥ suvédam usríyam vásu yám tvám hinóshi mártyam || 16 || vémi tvâ pûshann ṛiñjáse vémi stótava âghṛiṇe | ná tásya vemy áraṇam hí tád vaso stushé pajrā́ya sā́mne || 17 || párâ gā́vo yávasam kác cid âghṛiṇe

---

4, 7 çramishma ugrásya. 8 vavase. ā́ ihi dráva. 10 píba. divé-dive. 11 draváya. hárî *iti*. 12 yátra. tásya ā́ ihi. drava. 13 rathe-sthā́ya adhvaryavaḥ. bradhnásya ádrayaḥ. dâçú-adhvaram. 14 vavā́tâ. hárî *iti*. sávanâ ít. sáptayo — úpa = 47, 8. 15 puru-vásum. 16 tát. 17 stótave. 18 kát.

nítyam̐ rékṇo amartya | asmā́kam pûshann avitā́ çivó bhava máṅhishṭho vā́jasâtaye || 18 || sthûrám̐ rā́dhaḥ çatā́çvam̐ kuruṅgásya dívishṭishu | rā́jnas tveshásya subhágasya râtíshu turváçeshv amanmahi || 19 || dhîbhíḥ sâtā́ni kâṇvásya vâjínaḥ priyámedhair abhídyubhiḥ | shashṭím̐ sahásrā́nu nírmajâm aje nír yûthā́ni gávâm ṛíshiḥ || 20 || vṛikshā́ç cin me abhipitvé arâraṇuḥ | gā́m bhajanta mehánā́çvam bhajanta mehánâ || 21 || 33 ||

Saptamo 'dhyâyaḥ.

5 (625). gâyatrî. 37. 38 bṛihatî. 39 anushṭubh.

Dûrā́d ihéva yát saty àruṇápsur áçiçvitat | ví bhânúm̐ viçvádhâtanat || 1 || nṛivád dasrâ manoyújâ ráthena pṛithupā́jasâ | sácethe açvinoshásam || 2 || yuvā́bhyâm̐ vâjinîvasû práti stómâ adṛikshata | vā́cam̐ dûtó yáthohishe || 3 || purupriyā́ ṇa ûtáye purumandrā́ purûvásû | stushé káṇvâso açvínâ || 4 || máṅhishṭhâ vâjasā́tameshá̄yantâ çubhás pátî | gántârâ dâçúsho gṛihám || 5 || 1 ||

tā́ sudevā́ya dâçúshe sumedhā́m ávitâriṇîm | ghṛitaír gávyûtim ukshatam || 6 || ā́ naḥ stómam úpa dravát tū́yam̐ çyenébhir âçúbhiḥ | yâtám áçvebhir açvinâ || 7 || yébhis tisráḥ parâváto divó víçvâni rocanā́ | trī́ṅr aktū́n paridī́yathaḥ || 8 || utá no gómatîr ísha utá sâtī́r aharvidâ | ví patháḥ sâtáye sitam || 9 || ā́ no gómantam açvinâ suvī́ram̐ suráthamַ rayím | voḷhám áçvâvatîr íshaḥ || 10 || 2 ||

vâvṛidhânā́ çubhas patî dásrâ híraṇyavartanî | píbatam̐

4, 19 çatá-açvam. 20 sahásrâ ánu niḥ-májâm. 21 cit. araraṇuḥ. mehánâ áçvam. — 5, 1 ihá-iva. satī́ aruṇá-psuḥ. viçvádhâ atanat. 2 sácethe *iti* açvinâ ushásam. 3 yáthâ ohishe. 4 naḥ. puru-mandrā́ puru-vásû *iti*. 5 vâja-sā́tamâ isháyantâ. 6 ávi-târiṇîm. ghṛitaír — ukshatam = 296, 16. 9 ahaḥ-vidâ. 11 vavṛidhânā́.

somyám mádhu ‖ 11 ‖ asmábhyaṃ vâjinîvasû maghávadbhyaç ca saprátháḥ | chardír yantam ádâbhyam ‖ 12 ‖ ní shú bráhma jánânâṃ yắvishṭaṃ tŭ́yam ắ gatam | mó shv anyắñ úpâratam ‖ 13 ‖ asyá pibatam açvinâ yuvám mádasya cắruṇaḥ | mádhvo râtásya dhishṇyâ ‖ 14 ‖ asmé ắ vahataṃ rayíṃ çatávantaṃ sahasríṇam | purukshúṃ viçvádhâyasam ‖ 15 ‖ 3 ‖

purutrắ cid dhí vâṃ narâ vihváyante manîshíṇaḥ | vâghádbhir açvinắ gatam ‖ 16 ‖ jánâso vṛiktábarhisho havíshmanto araṃkṛítaḥ | yuvắṃ havante açvinâ ‖ 17 ‖ asmắkam adyá vâm ayáṃ stómo vắhishṭho ántamaḥ | yuvắbhyâm bhûtv açvinâ ‖ 18 ‖ yó ha vâm mádhuno dṛítir ắhito rathacárshaṇe | tátaḥ pibatam açvinâ ‖ 19 ‖ téna no vâjinîvasû páçve tokắya çáṃ gáve | váhatam pī́varîr íshaḥ ‖ 20 ‖ 4 ‖

utá no divyắ ísha utá síndhûñr aharvidâ | ápa dvắreva varshathaḥ ‖ 21 ‖ kadắ vâṃ taugryó vidhat samudré jahitó narâ | yád vâṃ rátho víbhish pátât ‖ 22 ‖ yuváṃ káṇvâya nâsatyắpiriptâya harmyé | çáçvad ûtī́r daçasyathaḥ ‖ 23 ‖ tắbhir ắ yâtam ûtíbhir návyasîbhiḥ suçastíbhiḥ | yád vâṃ vṛishaṇvasû huvé ‖ 24 ‖ yáthâ cit káṇvam ắvatam priyámedham upastutám | átriṃ çiñjắram açvinâ ‖ 25 ‖ 5 ‖

yáthotá kṛítvye dháne 'ṅçúṃ góshv agástyam | yáthâ vắjeshu sóbharim ‖ 26 ‖ etắvad vâṃ vṛishaṇvasû áto vâ bhŭ́yo açvinâ | gṛiṇántaḥ sumnám îmahe ‖ 27 ‖ ráthaṃ híraṇyavandhuraṃ híraṇyâbhîçum açvinâ | ắ hí sthắtho divispṛíçam ‖ 28 ‖ hiraṇyáyî vâṃ rábhir îshắ áksho hiraṇyáyaḥ | ubhắ cakrắ hiraṇyáyâ ‖ 29 ‖ téna no vâjinîvasû parâvátaç cid ắ gatam | úpemắṃ sushṭutím máma ‖ 30 ‖ 6 ‖

5, 13 sú. mó *iti* sú anyắn úpa aratam. 15 asmé *iti*. 16 hí. açvinâ ắ. 21 dvắrâ-iva. 22 yád — pátât = 46, 3. 28 nâsatyâ ápi-riptâya. 26 yáthâ utá. 27 vṛishaṇvasû *iti*. 28 híraṇya-abhîçum. 29 îshắ. 30 úpa imắm.

ắ vahethe parâkắt pûrvī́r açnántâv açvinâ | ísho dắsîr amartyâ || 31 || ắ no dyumnaír ắ çrávobhir ắ râyắ yâtam açvinâ | púruçcandrâ nắsatyâ || 32 || éhá vâm prushitápsavo váyo vahantu parṇínaḥ | áchâ svadhvarám̃ jánam || 33 || rátham̃ vâm ánugâyasam̃ yá ishắ vártate sahá | ná cakrám abhí bâdhate || 34 || hiraṇyáyena ráthena dravátpâṇibhir áçvaiḥ | dhī́javanâ nắsatyâ || 35 || 7 ||

yuvám mṛigám̃ jâgṛivắn̈sam̃ svádatho vâ vṛishaṇvasû | tắ naḥ pṛiñktam ishắ rayím || 36 || tắ me açvinâ sanînắm̃ vidyắtam̃ návânâm | yáthâ cic caidyáḥ kaçúḥ çatám úshṭrâṇâm̃ dádat sahásrâ dáça gónâm || 37 || yó me híraṇyasam̃dṛiço dáça rắjno ámañhata | adhaspadắ íc caidyásya kṛishṭáyaç carmamnắ abhíto jánâḥ || 38 || mắkir enắ pathắ gâd yénemé yánti cedáyaḥ | anyó nét sûrír óhate bhûridắvattaro jánaḥ || 39 || 8 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

6 (626). gâyatrî.

Mahắn̈ índro yá ójasâ parjányo vṛishṭimắn̈ iva | stómair vatsásya vâvṛidhe || 1 || prajắm ṛitásya pípratah prá yád bháranta váhnayaḥ | víprâ ṛitásya vắhasâ || 2 || káṇvâ índram̃ yád ákrata stómair yajnásya sắdhanam | jâmí bruvata ắyudham || 3 || sám asya manyáve víço víçvâ namanta kṛishṭáyaḥ | samudrắyeva síndhavaḥ || 4 || ójas tád asya titvisha ubhé yád samávartayat | índraç cármeva ródasî || 5 || 9 ||

ví cid vṛitrásya dódhato vájreṇa çatáparvaṇâ | çíro bibheda vṛishṇínâ || 6 || imắ abhí prá ṇonumo vipắm ágreshu

---

5, 32 púru-candrâ. 33 ắ ihá. ácha su-adhvarám. 34 ánu-gâyasam. 35 dhī́-javanâ. 37 cit. 38 adhaḥ-padắḥ ít. carma-mnắḥ. 39 yéna imé. ná ít. — 6, 1 vavṛidhe. 3 bruvate. 4 víçvâḥ. samudrắya-iva. 5 titvishe. ubhé *iti*. cárma-iva ródasî *iti*. 7 nonumaḥ.

dhîtáyaḥ | agnéḥ çocír ná didyútaḥ || 7 || gúhâ satī́r úpa tmánâ prá yác chócanta dhîtáyaḥ | káṇvâ ṛitásya dhā́rayâ || 8 || prá tám indra naçîmahi rayíṃ gómantam açvínam | prá bráhma pûrvácittaye || 9 || ahám íd dhí pitúsh pári medhā́m ṛitásya jagrábha | aháṃ sū́rya ivâjani || 10 || 10 ||

ahám pratnéna mánmanâ gíraḥ çumbhâmi kaṇvavát | yénéndraḥ çúshmam íd dadhé || 11 || yé tvā́m indra ná tushṭuvúr ṛíshayo yé ca tushṭuvúḥ | máméd vardhasva súshṭutaḥ || 12 || yád asya manyúr ádhvanîd ví vṛitrám parvaçó ruján | apáḥ samudrám aírayat || 13 || ní çúshṇa indra dharṇasíṃ vájraṃ jaghantha dásyavi | vṛíshâ hy ùgra çṛiṇvishé || 14 || ná dyā́va índram ójasâ nā́ntárikshâṇi vajríṇam | ná vivyacanta bhū́mayaḥ || 15 || 11 ||

yás ta indra mahī́r apáḥ stabhûyámâna ā́çayat | ní tám pádyâsu çiçnathaḥ || 16 || yá imé ródasî mahī́ samîcī́ samájagrabhît | támobhir indra táṃ guhaḥ || 17 || yá indra yátayas tvâ bhṛígavo yé ca tushṭuvúḥ | máméd ugra çrudhî hávam || 18 || imā́s ta indra pṛíçnayo ghṛitáṃ duhata âçíram | enā́m ṛitásya pipyúshîḥ || 19 || yā́ indra prasvàs tvâsā́ gárbham ácakriran | pári dhármeva sū́ryam || 20 || 12 ||

tvā́m íc chavasas pate káṇvâ ukthéna vâvṛidhuḥ | tvā́ṃ sutā́sa índavaḥ || 21 || távéd indra práṇîtishûtá práçastir adrivaḥ | yajnó vitantasā́yyaḥ || 22 || ā́ na indra mahī́m ísham púraṃ ná darshi gómatîm | utá prajā́ṃ suvī́ryam || 23 || utá tyád âçváçvyaṃ yád indra nā́hushîshv ā́ | ágre

---

6, 8 yát çócanta. 10 hí pitúḥ. iva ajani. 11 yéna índraḥ. 12 máma ít. 13 parva-çáḥ. 14 çúshṇe. hí ugra. 15 ná antárikshâṇi. 16 te. stabhu-yámânaḥ ā́ áçayat. 17 i. r. m. samîcī́ *iti*. 18 yé. máma ít. çrudhi. 19 te. duhate. 20 pra-svàḥ tvâ âsā́. dhárma-iva. 21 ít çavasaḥ. vavṛidhuḥ. 22 táva ít. prá-nîtishu utá. 24 âçu-áçvyam.

vikshú pradī́dayat || 24 || abhí vrajáṃ ná tatnishe sū́ra upâkácakshasam | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 25 || 13 ||

yád aṅgá tavishîyása índra prarā́jasi kshitī́ḥ | mahā́ñ apârá ójasâ || 26 || táṃ tvâ havíshmatîr víça úpa bruvata ûtáye | urujráyasam índubhiḥ || 27 || upahvaré girîṇā́ṃ saṃgathé ca nadī́nâm | dhiyā́ vípro ajâyata || 28 || átaḥ samudrám udvátaç cikitvā́ñ áva paçyati | yáto vipâná éjati || 29 || ā́d ít pratnásya rétaso jyótish paçyanti vâsarám | paró yád idhyáte divā́ || 30 || 14 ||

káṇvâsa indra te matíṃ víçve vardhanti paúṅsyam | utó çavishṭha vṛíshṇyam || 31 || imā́m ma indra sushṭutíṃ jushásva prá sú mā́m ava | utá prá vardhayâ matím || 32 || utá brahmaṇyā́ vayáṃ túbhyam pravṛiddha vajrivaḥ | víprâ atakshma jîváse || 33 || abhí káṇvâ anûshatā́po ná pravátâ yatī́ḥ | índraṃ vánanvatî matíḥ || 34 || índram ukthā́ni vâvṛidhuḥ samudrám iva síndhavaḥ | ánuttamanyum ajáram || 35 || 15 ||

ā́ no yâhi parâváto háribhyâṃ haryatā́bhyâm | imám indra sutám piba || 36 || tvā́m íd vṛitrahantama jánâso vṛiktábarhishaḥ | hávante vā́jasâtaye || 37 || ánu tvâ ródasî ubhé cakráṃ ná varty étaçam | ánu suvânā́sa índavaḥ || 38 || mándasvâ sú svàrṇara uténdra çaryaṇā́vati | mátsvâ vívasvato matī́ || 39 || vâvṛidhâná úpa dyávi vṛíshâ vajry àroravît | vṛitrahā́ somapā́tamaḥ || 40 || 16 ||

ṛíshir hí pûrvajā́ ásy éka ī́çâna ójasâ | índra coshkûyáse vásu || 41 || asmā́kaṃ tvâ sutā́ñ úpa vîtápṛishṭhâ abhí práyaḥ | çatáṃ vahantu hárayaḥ || 42 || imā́ṃ sú pûrvyā́ṃ

6, 26 tavishî-yáse. 27 bruvate. 30 jyótiḥ. 31 utó *iti*. 32 me. vardhaya.. 33 vajri-vaḥ. 34 anûshata ā́paḥ. 35 vavṛidhuḥ. 38 ródasî-ubhé *iti*. 39 mándasva. svàḥ-nare utá indra çaryaṇā́-vati mátsva. 40 vavṛidhânáḥ. vajrī́ aroravît.

dhíyam mádhor ghṛitásya pipyúshîm | káṇvâ ukthéna vâvṛidhuḥ || 43 || índram íd vímahînâm médhe vṛiṇîta mártyaḥ | índraṃ sanishyúr ûtáye || 44 || arvā́ñcaṃ tvâ purushṭuta priyámedhastutâ hárî | somapéyâya vakshataḥ || 45 || çatám ahám tiríndire sahásram párçâv ā́ dade | rā́dhâṅsi yā́dvânâm || 46 || trī́ṇi çatā́ny árvatâṃ sahásrâ dáça gónâm | dadúsh pajrā́ya sā́mne || 47 || úd ânaṭ kakuhó dívam úshṭrâñ caturyújo dádat | çrávasâ yā́dvaṃ jánam || 48 || 17 ||

7 (627). gâyatrî.

Prá yád vas trishṭúbham ísham máruto vípro áksharat | ví párvateshu râjatha || 1 || yád aṅgá tavishîyavo yā́maṃ çubhrâ ácidhvam | ní párvatâ ahâsata || 2 || úd îrayanta vâyúbhir vâçrā́saḥ pṛíçnimâtaraḥ | dhukshánta pipyúshîm ísham || 3 || vápanti marúto míham prá vepayanti párvatân | yád yā́maṃ yā́nti vâyúbhiḥ || 4 || ní yád yā́mâya vo girír ní síndhavo vídharmaṇe | mahé çushmā́ya yemiré || 5 || 18 ||

yushmā́ñ u náktam ûtáye yushmā́n dívâ havâmahe | yushmā́n prayaty àdhvaré || 6 || úd u tyé aruṇápsavaç citrā́ yā́mebhir îrate | vâçrā́ ádhi shṇúnâ diváḥ || 7 || sṛijánti raçmím ójasâ pánthâṃ sū́ryâya yā́tave | té bhânúbhir ví tasthire || 8 || imā́m me maruto gíram imáṃ stómam ṛibhukshaṇaḥ | imám me vanatâ hávam || 9 || trī́ṇi sárâṅsi pṛíçnayo duduhré vajríṇe mádhu | útsaṃ kávandham udríṇam || 10 || 19 ||

máruto yád dha vo diváḥ sumnâyánto hávâmahe | ā́ tū́ na úpa gantana || 11 || yûyáṃ hí shṭhā́ sudânavo rúdrâ

6, 43 vavṛidhuḥ. 44 ví-mahînâm. 45 puru-stuta priyámedha-stutâ hárî *iti*. 47 dadúḥ. 48 catuḥ-yújaḥ. — 7, 5 ví-dharmaṇe. 6 pra-yatí adhvaré. 7 citrā́ḥ. snúnâ. 9 vanata. 11 ha. tú. 12 sthá.

ṛibhukshaṇo dáme | utá prácetaso máde || 12 || ā́ no rayím madacyútam purukshúṃ viçvádhâyasam | íyartâ maruto diváḥ || 13 || ádhîva yád girîṇā́ṃ yā́maṃ çubhrâ ácidhvam | suvânaír mandadhva índubhiḥ || 14 || etā́vataç cid eshâṃ sumnám bhiksheta mártyaḥ | ádâbhyasya mánmabhiḥ || 15 || 20 ||

yé drapsā́ iva ródasî dhámanty ánu vṛishṭíbhiḥ | útsaṃ duhánto ákshitam || 16 || úd u svânébhir îrata úd ráthair úd u vâyúbhiḥ | út stómaiḥ pṛíçnimâtaraḥ || 17 || yénâvá turváçaṃ yáduṃ yéna káṇvaṃ dhanaspṛítam | râyé sú tásya dhîmahi || 18 || imā́ u vaḥ sudânavo ghṛitáṃ ná pipyúshîr íshaḥ | várdhân kâṇvásya mánmabhiḥ || 19 || kvà nûnáṃ sudânavo mádathâ vṛiktabarhishaḥ | brahmā́ kó vaḥ saparyati || 20 || 21 ||

nahí shma yád dha vaḥ purā́ stómebhir vṛiktabarhishaḥ | çárdhâñ ṛitásya jínvatha || 21 || sám u tyé mahatī́r apáḥ sáṃ kshoṇī́ sám u sū́ryam | sáṃ vájram parvaçó dadhuḥ || 22 || ví vṛitrám parvaçó yayur ví párvatâñ arâjínaḥ | cakrâṇā́ vṛíshṇi paúṅsyam || 23 || ánu tritásya yúdhyataḥ çúshmam âvann utá krátum | ánv índraṃ vṛitratū́rye || 24 || vidyúddhastâ abhídyavaḥ çíprâḥ çîrshán hiraṇyáyîḥ | çubhrā́ vy àñjata çriyé || 25 || 22 ||

uçánâ yát parâváta ukshṇó rándhram áyâtana | dyaúr ná cakradad bhiyā́ || 26 || ā́ no makhásya dâváné 'çvair híraṇyapâṇibhiḥ | dévâsa úpa gantana || 27 || yád eshâm pṛíshatî ráthe práshṭir váhati róhitaḥ | yā́nti çubhrā́ riṇánn apáḥ || 28 || sushóme çaryaṇā́vaty ârjîké pastyầvati | yayúr

---

7, 18 íyarta. 14 ádhi-iva. mandadhve. 17 írate. 18 yéna âvá. 20 mádatha. 21 sma. ha. 22 kshoṇī́ *iti*. parva-çáḥ. 23 cakrâṇā́ḥ. 25 vidyút-hastâḥ. çubhrā́ḥ ví añjata. 27 dâváne áçvaiḥ. 28 pṛíshatîḥ. çubhrā́ḥ. 29 su-sóme çaryaṇā́-vati. pastyà-vati.

nícakrayâ náraḥ || 29 || kadā́ gachâtha maruta itthā́ vípram hávamânam | mârḍîkébhir nā́dhamânam || 30 || 23 ||

kád dha nûnám kadhapriyo yád índram ájahâtana | kó vaḥ sakhitvá ohate || 31 || sahó shú ṇo vájrahastaiḥ káṇvâso agním marúdbhiḥ | stushé híraṇyavâçîbhiḥ || 32 || ó shú vṛíshṇaḥ práyajyûn ā́ návyase suvitā́ya | vavṛityā́m citrávâjân || 33 || giráyaç cin ní jihate párçânâso mányamânâḥ | párvatâç cin ní yemire || 34 || ā́kshṇayā́vâno vahanty antárikshеṇa pátataḥ | dhā́târaḥ stuvaté váyaḥ || 35 || agnír hí jā́ni pûrvyáç chándo ná sū́ro arcíshâ | té bhânúbhir ví tasthire || 36 || 24 ||

8 (628). anushṭubh.

Ā́ no víçvâbhir ûtíbhir áçvinâ gáchatam yuvám | dásrâ híraṇyavartanî píbatam somyám mádhu || 1 || ā́ nûnám yâtam açvinâ ráthena sū́ryatvacâ | bhújî híraṇyapeçasâ kávî gámbhîracetasâ || 2 || ā́ yâtam náhushas páry ā́ntárikshât suvṛiktíbhiḥ | píbâtho açvinâ mádhu káṇvânâm sávane sutám || 3 || ā́ no yâtam divás páry ā́ntárikshâd adhapriyâ | putráḥ káṇvasya vâm ihá sushā́va somyám mádhu || 4 || ā́ no yâtam úpaçruty áçvinâ sómapîtaye | svā́hâ stómasya vardhanâ prá kavî dhîtíbhir narâ || 5 || 25 ||

yác cid dhí vâm purá ṛíshayo juhūré 'vase narâ | ā́ yâtam açvinā́ gatam úpemā́m sushṭutím máma || 6 || diváç cid rocanā́d ádhy ā́ no gantam svarvidâ | dhîbhír vatsapracetasâ stómebhir havanaçrutâ || 7 || kím anyé páry âsate

---

7, 29 ní-cakrayâ. 31 ha. kadha-priyaḥ. sakhi-tvé. 32 sahó *iti* sú naḥ. 33 ó *iti* sú. 34 cit. 35 ā́ akshṇa-yā́vânaḥ. 36 jáni. — 8, 2 bhújî-kávî *iti*. 3 ā́ antárikshât. 4 ā́ antárikshât adha-priyâ. 6 yát. hí. purā́. ávase. açvinâ ā́. úpa imā́m. 7 vatsa -pracetasâ.

'smát stómebhir açvínâ | putráḥ káṇvasya vâm ṛíshir gîrbhír vatsó avîvṛidhat || 8 || ắ vâṃ vípra ihắvasé 'hvat stómebhir açvinâ | áriprâ vṛítrahantamâ tắ no bhûtam mayobhúvâ || 9 || ắ yád vâṃ yóshaṇâ rátham átishṭhad vâjinîvasû | víçvâny açvinâ yuvám prá dhîtắny agachatam || 10 || 26 ||

átaḥ sahásranirṇijâ ráthenắ yâtam açvinâ | vatsó vâm mádhumad vácó 'çaṅsît kâvyáḥ kavíḥ || 11 || purumandrắ purûvásû manotárâ rayîṇắm | stómam me açvínâv imám abhí váhnî anûshâtâm || 12 || ắ no víçvâny açvinâ dhattáṃ rắdhâṅsy áhrayâ | kṛitáṃ na ṛitvíyâvato mắ no rîradhataṃ nidé || 13 || yán nâsatyâ parâváti yád vâ sthó ádhy ámbare | átaḥ sahásranirṇijâ ráthenắ yâtam açvinâ || 14 || yó vâṃ nâsatyâv ṛíshir gîrbhír vatsó ávîvṛidhat | tásmai sahásranirṇijam ísham dhattaṃ ghṛitaçcútam || 15 || 27 ||

prắsmâ ū́rjaṃ ghṛitaçcútam áçvinâ yáchataṃ yuvám | yó vâṃ sumnắya tushṭávad vasûyắd dânunas patî || 16 || ắ no gantaṃ riçâdasemáṃ stómam purubhujâ | kṛitáṃ naḥ suçríyo naremắ dâtam abhíshṭaye || 17 || ắ vâṃ víçvâbhir ûtíbhiḥ priyámedhâ ahûshata | rắjantâv adhvarắṇâm áçvinâ yắmahûtishu || 18 || ắ no gantam mayobhúvắçvinâ çambhúvâ yuvám | yó vâṃ vípanyû dhîtíbhir gîrbhír vatsó ávîvṛidhat || 19 || yắbhiḥ káṇvam médhâtithiṃ yắbhir váçaṃ dáçavrajam | yắbhir góçaryam ắvataṃ tắbhir no 'vataṃ narâ || 20 || 28 ||

yắbhir narâ trasádasyum ắvataṃ kṛítvye dháne | tắbhiḥ shv àsmắñ̐ açvinâ prắvataṃ vắjasâtaye || 21 || prá vâṃ stó-

---

8, 9 ihá ávase áhvat. 11 sahásra-nirnijâ ráthena ắ. vácaḥ áçaṅsît. 12 váhnî *iti*. 13 ṛitvíya-vataḥ. 14 yán — ádhy = 47, 7, und der zweite Halbvers ist gleich oben 11ª. 16 prá asmai. tustávat vasu-yắt. 17 riçâdasâ imám. narâ imắ. 19 mayaḥ-bhúvâ áçvinâ. vipanyû *iti*. 20 gó-çaryam. 21 sú asmắn. prá avatam.

mâḥ suvṛiktáyo gíro vardhantv açvinâ | púrutrâ vṛítrahantamâ tấ no bhûtam puruspṛíhâ || 22 || trĩṇi padấny açvínor âvíḥ sấnti gúhâ paráḥ | kavĩ ṛitásya pátmabhir arvấg jîvébhyas pári || 23 || 29 ||

9 (629). 1. 4. 6. 14. 15 bṛihatî. 2. 3. 20. 21 gâyatrî. 5 kakubh. 7—9. 13. 16—19 anushṭubh. 10 trishṭubh. 11 virâj. 12 jagatî.

Ấ nûnám açvinâ yuváṃ vatsásya gantam ávase | prấsmai yachatam avṛikám pṛithú chardír yuyutáṃ yấ árâtayaḥ || 1 || yád antárikshe yád diví yát páñca mấnushâñ ánu | nṛimṇáṃ tád dhattam açvinâ || 2 || yé vâṃ dáṅsâṅsy açvinâ víprâsaḥ parimâmṛiçúḥ | evét kâṇvásya bodhatam || 3 || ayáṃ vâṃ gharmó açvinâ stómena pári shicyate | ayáṃ sómo mádhumân vâjinîvasû yéna vṛitráṃ cíketathaḥ || 4 || yád apsú yád vánaspátau yád óshadhîshu purudaṅsasâ kṛitám | téna mâvishṭam açvinâ || 5 || 30 ||

yán nâsatyâ bhuraṇyátho yád vâ deva bhishajyáthaḥ | ayáṃ vâṃ vatsó matíbhir ná vindhate havíshmantaṃ hí gáchathaḥ || 6 || ấ nûnám açvínor ṛíshiḥ stómaṃ ciketa vâmáyâ | ấ sómam mádhumattamaṃ gharmáṃ siñcâd átharvaṇi || 7 || ấ nûnáṃ raghúvartaniṃ ráthaṃ tishṭhâtho açvinâ | ấ vâṃ stómâ imé máma nábho ná cucyavîrata || 8 || yád adyá vâṃ nâsatyokthaír âcucyavîmáhi | yád vâ vấṇîbhir açvinevét kâṇvásya bodhatam || 9 || yád vâṃ kakshĩvâñ utá yád vyàçva ṛíshir yád vâṃ dîrghátamâ juhấva | pṛíthî yád vâṃ vainyáḥ sấdaneshv evéd áto açvinâ cetayethâm || 10 || 31 ||

8, 22 púru-trâ. 23 sánti. kavĩ *iti.* — 9, 1 prá asmai. 3 pari -mamṛiçúḥ evá ít. 4 sicyate. 5 mâ avishṭam. 6 yát. devâ. 9 nâsatyâ ukthaíḥ. açvinâ evá ít. 10 ví-açvaḥ. dîrghá-tamâḥ. sádaneshu evá ít.

yâtáṃ chardishpā́ utá naḥ paraspā́ bhûtáṃ jagatpā́ utá nas tanûpā́ | vartís tokā́ya tánayâya yâtam || 11 || yád índreṇa sarátham yâthó açvinâ yád vâ vâyúnâ bhávathaḥ sámokasâ | yád âdityébhir ṛibhúbhiḥ sajóshasâ yád vâ víshṇor vikrámaṇeshu tíshṭhathaḥ || 12 || yád adyā́çvínâv aháṃ huvéya vā́jasâtaye | yát pṛitsú turváṇe sáhas tác chréshṭham açvínor ávaḥ || 13 || ā́ nûnáṃ yâtam açvinemā́ havyā́ni vâṃ hitā́ | imé sómâso ádhi turváçe yádâv imé káṇveshu vâm átha || 14 || yán nâsatyâ parâké arvâké ásti bheshajám | téna nûnáṃ vimadā́ya pracetasâ chardír vatsā́ya yachatam || 15 || 32 ||

ábhutsy u prá devyā́ sâkáṃ vâcā́hám açvínoḥ | vy âvar devy ā́ matíṃ ví râtím mártyebhyaḥ || 16 || prá bodhayosho açvínâ prá devi sûnṛite mahi | prá yajnahotar ânushák prá mádâya çrávo bṛihát || 17 || yád usho yā́si bhânúnâ sáṃ sū́ryeṇa rocase | ā́ hâyám açvíno rátho vartír yâti nṛipā́yyam || 18 || yád ā́pîtâso aṅçávo gā́vo ná duhrá ū́dhabhiḥ | yád vâ vā́ṇîr ánûshata prá devayánto açvínâ || 19 || prá dyumnā́ya prá çávase prá nṛishā́hyâya çármaṇe | prá dákshâya pracetasâ || 20 || yán nûnáṃ dhîbhír açvinâ pitúr yónâ nishī́dathaḥ | yád vâ sumnébhir ukthyâ || 21 || 33 ||

10 (630). 1. 5 bṛihatí. 2 madhyejyotis. 3 anushṭubh. 4 âstârapañkti.
6 satobṛihatí.

Yát sthó dîrgháprasadmani yád vâdó rocané diváḥ | yád vâ samudré ádhy ā́kṛite gṛihé 'ta ā́ yâtam açvinâ || 1 ||

9, 11 chardiḥ-paú. paraḥ-pā́. jagat-paú. 13 adyá açvínau. tát çréshṭham. 14 açvinâ imā́. 15 yát. 16 vâcā́ ahám. ví âvaḥ devi. 17 bodhaya ushaḥ. 18 ha ayám açvínoḥ. 19 ā́-pîtâsaḥ. duhré. 20 nṛi-sáhyâya. 21 yát. — 10, 1 dîrghá-prasadmani. vâ adáḥ. átaḥ.

yád vâ yajnám mánave sammimikshâthur evét kâṇvásya bodhatam | bṛíhaspátiṃ víçvân devā́ñ aháṃ huva índrâvíshṇû açvínâv âçuhéshasâ || 2 || tyā́ nv àçvínâ huve sudáṅsasâ gṛibhé kṛitā́ | yáyor ásti prá ṇaḥ sakhyáṃ devéshv ádhy ā́pyam || 3 || yáyor ádhi prá yajnā́ asûré sánti sûráyaḥ | tā́ yajnásyâdhvarásya prácetasâ svadhā́bhir yā́ píbataḥ somyám mádhu || 4 || yád adyā́çvinâv ápâg yát prā́k sthó vâjinîvasû | yád druhyávy ánavi turváçe yádau huvé vâm átha mā́ gatam || 5 || yád antárikshe pátathaḥ purubhujâ yád vemé ródasî ánu | yád vâ svadhā́bhir adhitíshṭhatho rátham áta ā́ yâtam açvinâ || 6 || 34 ||

11 (631). gâyatrî. 1 pratishṭhâ. 2 vardhamânâ. 10 trishṭubh.

Tvám agne vratapā́ asi devá ā́ mártyeshv ā́ | tváṃ yajnéshv ī́ḍyaḥ || 1 || tvám asi praçásyo vidátheshu sahantya | ágne rathī́r adhvarā́ṇâm || 2 || sá tvám asmád ápa dvísho yuyodhí jâtavedaḥ | ádevîr agne árâtîḥ || 3 || ánti cit sántam áha yajnám mártasya ripóḥ | nópa veshi jâtavedaḥ || 4 || mártâ ámartyasya te bhū́ri nā́ma manâmahe | víprâso jâtávedasaḥ || 5 || 35 ||

vípraṃ víprâsó 'vase devám mártâsa ûtáye | agníṃ gîrbhír havâmahe || 6 || ā́ te vatsó máno yamat paramā́c cit sadhásthât | ágne tvā́ṃkâmayâ girā́ || 7 || purutrā́ hí sadṛíññ ási víço víçvâ ánu prabhúḥ | samátsu tvâ havâmahe || 8 || samátsv agním ávase vâjayánto havâmahe | vā́jeshu citrárâdhasam || 9 || pratnó hí kam ī́ḍyo adhvaréshu sanā́c ca

10, 2 evá ít. huve índrâvíshṇû *iti*. 3 nú açvínâ. naḥ. 4 yajnásya adhvarásya. 5 adyá açvinau. mâ ā́. 6 vâ imé-ródasî *iti*. — 11, 4 ná úpa. 6 víprâsaḥ ávase. 7 paramā́t. tvā́m-kâmayâ. 8 sa-dṛíñ. 10 sanā́t.

hótâ návyaç ca sátsi | svā́ṃ câgne tanvàm pipráyasvâsmábhyaṃ ca saúbhagam ā́ yajasva || 10 || 36 ||

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

PAÑCAMO 'SHṬAKAḤ.

12 (682). ushṇih.

Yá indra somapā́tamo mádaḥ çavishṭha cétati | yénâ háñsi ny àtríṇaṃ tám îmahe || 1 || yénâ dáçagvam ádhriguṃ vepáyantaṃ svàrṇaram | yénâ samudrám ā́vithâ tám îmahe || 2 || yéna síndhum mahī́r apó ráthāñ iva pracodáyaḥ | pánthâm ṛitásya yā́tave tám îmahe || 3 || imáṃ stómam abhíshṭaye ghṛitáṃ ná pûtám adrivaḥ | yénâ nú sadyá ójasâ vavákshitha || 4 || imáṃ jushasva girvaṇaḥ samudrá iva pinvate | índra víçvâbhir ûtíbhir vavákshitha || 5 || 1 ||

yó no deváḥ parâvátaḥ sakhitvanā́ya mâmahé | divó ná vṛishṭím pratháyan vavákshitha || 6 || vavakshúr asya ketávo utá vájro gábhastyoḥ | yát sū́ryo ná ródasî ávardhayat || 7 || yádi pravṛiddha satpate sahásram mahishā́ñ ágháḥ | ā́d ít ta indriyám máhi prá vâvṛidhe || 8 || índraḥ sū́ryasya raçmíbhir ny àrçasânám oshati | agnír váneva sâsahíḥ prá vâvṛidhe || 9 || iyáṃ ta ṛitvíyâvatî dhîtír eti návîyasî | saparyántî purupriyā́ mímîta ít || 10 || 2 ||

gárbho yajnásya devayúḥ krátum punîta ânushák | stómair índrasya vâvṛidhe mímîta ít || 11 || sanír mitrásya

---

11, 10 ca agne. pipráyasva asmábhyam. — 12, 1 yéna. ní atríṇam. 2 yéna. ā́vitha. 4 yéna. 6 mamahé. 7 ródasî *iti*. 8 te. vavṛidhe. 9 ní arçasânám. vánâ-iva. sasahíḥ. 10 te ṛitvíya-vatî. mímîte. 11 punîte.

tûtujânó mahematé 'çvebhiḥ prushitápsubhiḥ | ā́ yâhi yajnám âçúbhiḥ çám íd dhí te || 11 || índra çavishṭha satpate rayím̱ grinátsu dhâraya | çrávaḥ sûríbhyo amrítam̱ vasutvanám || 12 || háve tvâ sū́ra údite háve madhyám̱dine diváḥ | jushâṇá indra sáptibhir na ā́ gahi || 13 || ā́ tū́ gahi prá tú drava mátsvâ sutásya gómataḥ | tántum̱ tanushva pûrvyám̱ yáthâ vidé || 14 || yác chakrā́si parâváti yád arvâváti vritrahan | yád vâ samudré ándhaso 'vitéd asi || 15 || 9 ||

índram̱ vardhantu no gíra índram̱ sutā́sa índavaḥ | índre havíshmatîr víço arâṇishuḥ || 16 || tám íd víprâ avasyávaḥ pravátvatîbhir ûtíbhiḥ | índram̱ kshoṇī́r avardhayan vayā́ iva || 17 || tríkadrukeshu cétanam̱ devā́so yajnám atnata | tám íd vardhantu no gíraḥ sadā́vridham || 18 || stotā́ yát te ánuvrata ukthā́ny rituthā́ dadhé | çúciḥ pâvaká ucyate só ádbhutaḥ || 19 || tád íd rudrásya cetati yahvám pratnéshu dhā́masu | máno yátrâ ví tád dadhúr vícetasaḥ || 20 || 10 ||

yádi me sakhyám âvára imásya pâhy ándhasaḥ | yéna víçvâ áti dvísho átârima || 21 || kadā́ ta indra girvaṇaḥ stotā́ bhavâti çám̱tamaḥ | kadā́ no gávye áçvye vásau dadhaḥ || 22 || utá te súshṭutâ hárî vríshaṇâ vahato rátham | ajuryásya madíntamam̱ yám ī́mahe || 23 || tám îmahe purushṭutám̱ yahvám pratnā́bhir ûtíbhiḥ | ní barhíshi priyé sadad ádha dvitā́ || 24 || várdhasvâ sú purushṭuta ríshishṭutâbhir ûtíbhiḥ | dhukshásva pipyúshîm ísham ávâ ca naḥ || 25 || 11 ||

índra tvám avitéd asîtthā́ stuvató adrivaḥ | ritā́d iyarmi

13, 11 mahe-mate áçvebhiḥ. hí. 13 sū́re út-ite. 14 tú gahi. mátsva. tántum — pûrvyám = 142, 1. 15 yát çakra ási. avitā́ ít. 18 sadā́-vridham. 20 yátra. 21 â-váraḥ. 22 te. 25 várdhasva. puru-stuta ríshi-stutâbhiḥ. áva. 26 avitā́ ít asi itthā́.

te dhíyam manoyújam ‖ 26 ‖ ihá tyā́ sadhamā́dyâ yujânáḥ sómapîtaye | hárî indra pratádvasû abhí svara ‖ 27 ‖ abhí svarantu yé táva rudrā́saḥ sakshata çríyam | utó marútvatîr víço abhí práyaḥ ‖ 28 ‖ imā́ asya prátûrtayaḥ padáṃ jushanta yád diví | nā́bhâ yajnásya sáṃ dadhur yáthâ vidé ‖ 29 ‖ ayáṃ dîrghā́ya cákshase prā́ci prayaty àdhvaré | mímîte yajnám ânusháģ vicákshya ‖ 30 ‖ 12 ‖

vṛíshâyám indra te rátha utó te vṛíshaṇâ hárî | vṛíshâ tváṃ çatakrato vṛíshâ hávaḥ ‖ 31 ‖ vṛíshâ grā́vâ vṛíshâ mádo vṛíshâ sómo ayáṃ sutáḥ | vṛíshâ yajnó yám ínvasi vṛíshâ hávaḥ ‖ 32 ‖ vṛíshâ tvâ vṛíshaṇaṃ huve vájriñ citrā́bhir ûtíbhiḥ | vâvántha hí prátishṭutiṃ vṛíshâ hávaḥ ‖ 33 ‖ 13 ‖

14 (684). gâyatrî.

Yád indrâháṃ yáthâ tvám î́çîya vásva éka ít | stotā́ me góshakhâ syât ‖ 1 ‖ çíksheyam asmai dítseyaṃ çácîpate manîshíṇe | yád aháṃ gópatiḥ syā́m ‖ 2 ‖ dhenúsh ṭa indra sûnṛítâ yájamânâya sunvaté | gā́m áçvam pipyúshî duhe ‖ 3 ‖ ná te vartā́sti rā́dhasa índra devó ná mártyaḥ | yád dítsasi stutó maghám ‖ 4 ‖ yajná índram avardhayad yád bhū́miṃ vy ávartayat | cakrâṇá opaçáṃ diví ‖ 5 ‖ 14 ‖

vâvṛidhânásya te vayáṃ víçvâ dhánâni jigyúshaḥ | ûtím indrā́ vṛiṇîmahe ‖ 6 ‖ vy àntáriksham atiran máde sómasya rocanā́ | índro yád ábhinad valám ‖ 7 ‖ úd gā́ âjad áñgirobhya âvísh kṛiṇván gúhâ satī́ḥ | arvā́ñcaṃ nunude valám ‖ 8 ‖ índreṇa rocanā́ divó dṛiḷhā́ni dṛiṅhitā́ni ca | sthirā́ṇi

---

13, 27 harī́ *iti.* pratádvasû *iti* pratát-vasû. 28 utó *iti.* 30 pra-yatí adhvaré. 31 vṛíshâ ayám. utó *iti.* 32 vṛíshâ — sutáḥ = 394, 2. 33 vṛíshâ — ûtíbhiḥ = 394, 3. vavántha. práti-stutim. — 14, 1 indra ahám. gó-sakhâ. 3 dhenúḥ te. 4 vartā́ asti. 5 ví. 6 indra ā́. 7 ví antáriksham atirat. 8 âvíḥ.

ná parâṇúde ‖ 9 ‖ apā́m ûrmír mádann iva stóma indrâjirâyate | ví te mádâ arâjishuḥ ‖ 10 ‖ 15 ‖

tvám̃ hí stomavárdhana índrā́sy ukthavárdhanaḥ | stotṛîṇā́m utá bhadrakṛít ‖ 11 ‖ índram ít keçínâ hárî somapéyâya vakshataḥ | úpa yajnám̃ surā́dhasam ‖ 12 ‖ apā́m phénena námuceḥ çíra indród avartayaḥ | víçvâ yád ájayaḥ spṛídhaḥ ‖ 13 ‖ mâyā́bhir utsísṛipsata índra dyā́m ârúrukshataḥ | áva dásyū̂ñr adhûnuthâḥ ‖ 14 ‖ asunvā́m indra sam̃sádam̃ víshûcîm̃ vy ànâçayaḥ | somapā́ úttaro bhávan ‖ 15 ‖ 16 ‖

15 (685). ushṇih.

Tám v abhí prá gâyata puruhûtám purushṭutám | índram̃ gîrbhís tavishám ā́ vivâsata ‖ 1 ‖ yásya dvibárhaso bṛihát sáho dâdhā́ra ródasî | girī́ñr ájrâñ apáḥ svàr vṛishatvanā́ ‖ 2 ‖ sá râjasi purushṭutañ éko vṛitrā́ṇi jighnase | índra jaítrâ çravasyā́ ca yántave ‖ 3 ‖ tám̃ te mádam̃ gṛiṇîmasi vṛíshaṇam pṛitsú sâsahím | u lokakṛitnúm adrivo hariçríyam ‖ 4 ‖ yéna jyótîñshy âyáve mánave ca vivéditha | mandânó asyá barhísho ví râjasi ‖ 5 ‖ 17 ‖

tád adyā́ cit ta ukthínó 'nu shṭuvanti pûrváthâ | vṛíshapatnîr apó jayâ divé-dive ‖ 6 ‖ táva tyád indriyám bṛihát táva çúshmam utá krátum | vájram̃ çiçâti dhishánâ várenyam̃ ‖ 7 ‖ táva dyaúr indra paúñsyam pṛithivī́ vardhati çrávaḥ | tvā́m ā́paḥ párvatâsaç ca hinvire ‖ 8 ‖ tvā́m̃ víshṇur bṛihán ksh//áyo mitró gṛiṇâti váruṇaḥ | tvā́m̃ çárdho madaty

---

14, 9 parâ-núde. 10 indra ajira-yate. 11 índra ási. 13 indra út. víçvâḥ. 14 ut-sísṛipsataḥ. â-rúrukshataḥ. 15 ví anâçayaḥ. — 15, 2 ródasî *iti*. 3 puru-stuta. 4 sasahím. 6 adyá çit té ukthínaḥ ánu stuvanti. jaya.

ánu mā́rutam ‖ 9 ‖ tvám̐ vṛishâ jánânâm máṅhishṭha indra jajnishe | satrā́ víçvâ svapatyā́ni dadhishe ‖ 10 ‖ 18 ‖

satrā́ tvám purushṭutaň éko vṛitrā́ṇi toçase | nā́nyá índrât káraṇam bhū́ya invati ‖ 11 ‖ yád indra manmaçás tvâ nā́nâ hávanta ûtáye | asmā́kebhir nṛíbhir átrâ svàr jaya ‖ 12 ‖ áram̐ kshá́yâya no mahé víçvâ rûpā́ṇy âviçán | índram̐ jaítrâya harshayâ çácîpátim ‖ 13 ‖ 19 ‖

16 (636). gâyatrî.

Prá samrā́jam̐ carshaṇînā́m índram̐ stotâ návyam̐ gîrbhíḥ | náram̐ nṛishā́ham máṅhishṭham ‖ 1 ‖ yásminn ukthā́ni ráṇyanti víçvâni ca çravasyầ | apā́m ávo ná samudré ‖ 2 ‖ tám̐ sushṭutyā́ vivâse jyeshṭharā́jam bháre kṛitnúm | mahó vâjínam̐ saníbhyaḥ ‖ 3 ‖ yásyā́nûnâ gabhîrā́ mádâ urávas tárutrâḥ | harshumántaḥ çū́rasâtau ‖ 4 ‖ tám íd dháneshu hitéshv adhivâkā́ya havante | yéshâm índras té jayanti ‖ 5 ‖ tám íc cyautnaír ā́ryanti tám̐ kṛitébhiç carshaṇáyaḥ | eshá índro varivaskṛít ‖ 6 ‖ 20 ‖

índro brahméndra ṛíshir índraḥ purū́ puruhûtáḥ | mahā́n mahī́bhiḥ çácîbhiḥ ‖ 7 ‖ sá stómyaḥ sá hávyaḥ satyáḥ sátvâ tuvikûrmíḥ | ékaç cit sánn abhíbhûtiḥ ‖ 8 ‖ tám arkébhis tám̐ sā́mabhis tám̐ gâyatraíç carshaṇáyaḥ | índram̐ vardhanti kshitáyaḥ ‖ 9 ‖ praṇetā́ram̐ vásyo áchâ kártâram̐ jyótiḥ samátsu | sâsahvā́ṅsam̐ yudhā́mítrân ‖ 10 ‖ sá naḥ pápriḥ pârayâti svastí nâvā́ puruhûtáḥ | índro víçvâ áti dvíshaḥ ‖ 11 ‖ sá tvám̐ na indra vā́jebhir daçasyā́ ca gâtuyā́ ca | áchâ ca naḥ sumnám̐ neshi ‖ 12 ‖ 21 ‖

15, 11 puru-stuta. ná anyáḥ. 12 manma-çáḥ. hávante. átra. 13 â-viçán. harshaya. — 16, 1 stota. nṛi-sáham. 2 su-stutyā́ ā́. 4 yásya ánûnâḥ gabhîrā́ḥ. 6 ít. 7 brahmā́ índraḥ. purú. 10 ácha. sasahvā́ṅsam yudhā́ amítrân. 12 daçasyá. gâtu-yá. ácha.

17 (637). gâyatrî. 14 bṛihatî. 15 satobṛihatî.

Ā́ yâhi sushumā́ hí ta índra sómam píbâ imám | édám barhíḥ sado máma || 1 || ā́ tvâ brahmayújâ hárî váhatâm indra keçínâ | úpa bráhmâṇi naḥ çṛiṇu || 2 || brahmā́ṇas tvâ vayáṃ yujā́ somapā́m indra somínaḥ | sutā́vanto havâmahe || 3 || ā́ no yâhi sutā́vato 'smā́kaṃ sushṭutī́r úpa | píbâ sú çiprinn ándhasaḥ || 4 || ā́ te siñcâmi kukshyór ánu gā́trâ ví dhâvatu | gṛibhâyá jihváyâ mádhu || 5 || 22 ||

svâdúsh ṭe astu saṃsúde mádhumân tanvè táva | sómaḥ çám astu te hṛidé || 6 || ayám u tvâ vicarshaṇe jánîr ivâbhí sáṃvṛitaḥ | prá sóma indra sarpatu || 7 || tuvigrī́vo vapódaraḥ subâhúr ándhaso máde | índro vṛitrā́ṇi jighnate || 8 || índra préhi purás tvám víçvasyéçâna ójasâ | vṛitrā́ṇi vṛitrahañ jahi || 9 || dîrghás te astv añkuçó yénâ vásu prayáchasi | yájamânâya sunvaté || 10 || 23 ||

ayáṃ ta indra sómo nípûto ádhi barhíshi | éhîm asyá drávâ píba || 11 || çā́cigo çā́cipûjanâyáṃ ráṇâya te sutáḥ | ā́khaṇḍala prá hûyase || 12 || yás te çṛiñgavṛisho napât prá-ṇapât kuṇḍapā́yyaḥ | ny àsmin dadhra ā́ mánaḥ || 13 || vā́stosh pate dhruvā́ sthū́ṇā́ṅsatraṃ somyā́nâm | drapsó bhettā́ purā́ṃ çáçvatînâm índro múnînâṃ sákhâ || 14 || pṛídâkusâ-nur yajató gavéshaṇa ékaḥ sánn abhí bhū́yasaḥ | bhū́rṇim áçvaṃ nayat tujā́ puró gṛibhéndraṃ sómasya pîtáye || 15 || 24 ||

18 (638). ushṇih.

Idáṃ ha nûnám eshâṃ sumnám bhiksheta mártyaḥ |

17, 1 susumá. te. píba. ā́ idám. 4 píba. 6 svâdúḥ te. 7 iva abhí. 8 vapā́-udaraḥ. 9 prá ihi. víçvasya ī́çânaḥ. 10 yéna. 11 te. ā́ ihi îm. dráva. 12 çā́cigo *iti* çā́ci-go çā́ci-pûjana ayám. 13 çṛiñga-vṛishaḥ.. pránapâd *iti* prá-napât kuṇḍa-pā́yyaḥ ní asmin dadhre. 14 sthū́ṇâ áṅsatram. 15 pṛídâku-sânuḥ. go-éshaṇaḥ. gṛibhā́ índram.

âdityā́nâm ápûrvyaṃ sávîmani ‖ 1 ‖ anarvā́ṇo hy èshâm pánthâ âdityā́nâm | ádabdhâḥ sánti pâyávaḥ sugevṛ́dhaḥ ‖ 2 ‖ tát sú naḥ savitā́ bhágo váruṇo mitró aryamā́ | çárma yachantu saprátho yád ī́mahe ‖ 3 ‖ devébhir devy adité 'rishṭabharmann ā́ gahi | smát sûríbhiḥ purupriye suçármabhiḥ ‖ 4 ‖ té hí putrā́so áditer vidúr dvéshâṅsi yótave | aṅhóç cid urucákrayo 'nehásaḥ ‖ 5 ‖ 25 ‖

áditir no dívâ paçúm áditir náktam ádvayâḥ | áditiḥ pâtv áṅhasaḥ sadâvṛ́dhâ ‖ 6 ‖ utá syā́ no dívâ matír áditir ûtyā́ gamat | sā́ çáṃtâti máyas karad ápa srídhaḥ ‖ 7 ‖ utá tyā́ daívyâ bhishájâ çáṃ naḥ karato açvínâ | yuyuyā́tâm itó rápo ápa srídhaḥ ‖ 8 ‖ çám agnír agníbhiḥ karac cháṃ nas tapatu sū́ryaḥ | çáṃ vā́to vâtv arapā́ ápa srídhaḥ ‖ 9 ‖ ápā́mîvâm ápa srídham ápa sedhata durmatím | ā́dityâso yuyótanâ no áṅhasaḥ ‖ 10 ‖ 26 ‖

yuyótâ çárum asmád ā́ṅ ā́dityâsa utā́matim | ṛ́dhag dvéshaḥ kṛiṇuta viçvavedasaḥ ‖ 11 ‖ tát sú naḥ çárma yachatā́dityâ yán múmocati | énasvantaṃ cid énasaḥ sudânavaḥ ‖ 12 ‖ yó naḥ káç cid rírikshati rakshastvéna mártyaḥ | svaíḥ shá évai ririshîshṭa yúr jánaḥ ‖ 13 ‖ sám ít tám aghám açnavad duḥçáṅsam mártyaṃ ripúm | yó asmatrā́ durháṇâvā́ṅ úpa dvayúḥ ‖ 14 ‖ pâkatrā́ sthana devâ hṛitsú jânîtha mártyam | úpa dvayúṃ cā́dvayuṃ ca vasavaḥ ‖ 15 ‖ 27 ‖

ā́ çárma párvatânâm ótā́pā́ṃ vṛiṇîmahe | dyā́vâkshâmâré asmád rápas kṛitam ‖ 16 ‖ té no bhadréṇa çármaṇâ yushmā́kaṃ nâvā́ vasavaḥ | áti víçvâni duritā́ pipartana ‖ 17 ‖

18, 2 hí eshâm. suge-vṛ́dhaḥ. 3 tát — aryamā́ = 351, 10. 4 adite árishṭa-bharman. 6 sadā́-vṛidhâ. 7 ûtyā́ ā́. 9 karat çám. 10 ápa ámîvâm. yuyótana. 11 yuyóta. ā́. utá ámatim. 12 yachata ā́dityâḥ yát. 13 sáḥ évaiḥ. 14 duḥ-hánâvân. 15 pâka-trā́. devâḥ. ca ádvayum. 16 ā́ utá apā́m. dyā́vâkshâmâ âré.

tucé tánâya tát sú no drā́ghîya ā́yur jîváse | ā́dityâsaḥ sumahasaḥ kriṇótana || 18 || yajnó hîḷó vo ántara ā́dityâ ásti mṛiḷáta | yushmé íd vo ápi shmasi sajâtyè || 19 || bṛihád várûtham marútâṃ deváṃ trâtā́ram açvínâ | mitrám îmahe váruṇaṃ svastáye || 20 || anehó mitrâryaman nṛivád varuṇa çáṅsyam | trivárûtham maruto yanta naç chardíḥ || 21 || yé cid dhí mṛityubándhava ā́dityâ mánavaḥ smási | prá sū́ na ā́yur jîváse tiretana || 22 || 28 ||

19 (639). 1—26 Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî. 27 dvipadâ. 28—33 abwechselnd kakubh und satobṛihatî. 34 ushnih. 35 satobṛihatî. 36 kakubh. 37 paṅkti.

Táṃ gûrdhayâ svàrṇaraṃ devā́so devám aratíṃ dadhanvire | devatrā́ havyám óhire || 1 || víbhûtarâtiṃ vipra citráçocisham agním îḷishva yantúram | asyá médhasya somyásya sobhare prém adhvarā́ya pū́rvyam || 2 || yájishṭhaṃ tvâ vavṛimahe deváṃ devatrā́ hótâram ámartyam | asyá yajnásya sukrátum || 3 || ûrjó nápâtaṃ subhágaṃ sudī́ditim agníṃ çréshṭhaçocisham | sá no mitrásya váruṇasya só apā́m ā́ sumnáṃ yakshate diví || 4 || yáḥ samídhâ yá ā́hutî yó védena dadā́ça márto agnáye | yó námasâ svadhvaráḥ || 5 || 29 ||

tásyéd árvanto raṅhayanta âçávas tásya dyumnítamaṃ yáçaḥ | ná tám áṅho devákṛitaṃ kútaç caná ná mártyakṛitaṃ naçat || 6 || svagnáyo vo agníbhiḥ syā́ma sûno sahasa ûrjâm pate | suvī́ras tvám asmayúḥ || 7 || praçáṅsamâno átithir ná mitríyo 'gnī́ rátho ná védyaḥ | tvé kshémâso ápi

---

18, 19 yushmé iti. smasi. 21 mitra aryaman. 22 hí. ā́dityâḥ. sú. — 19, 1 gûrdhaya svàḥ-naram. ā́ ûhire. 2 prá îm. 6 tásya ít. raṅhayante. 7 su-agnáyaḥ. 8 agníḥ.

santi sâdhávas tvám̩ rā́jâ rayîṇā́m ‖ 8 ‖ só addhā́ dâçvàdhvaró 'gne mártaḥ subhaga sá praçáṅsyaḥ | sá dhîbhír astu sánitâ ‖ 9 ‖ yásya tvám ûrdhvó adhvarā́ya tíshṭhasi kshayádvîraḥ sá sâdhate | só árvadbhiḥ sánitâ sá vipanyúbhiḥ sá çū́raiḥ sánitâ kṛitám ‖ 10 ‖ 30 ‖

yásyâgnír vápur gṛihé stómam̩ cáno dádhîta viçvávâryaḥ | havyā́ vo vévishad víshaḥ ‖ 11 ‖ víprasya vâ stuvatáḥ sahaso yaho makshū́tamasya râtíshu | avódevam upárimartyam̩ kṛidhi váso vividúsho vácaḥ ‖ 12 ‖ yo agním̩ havyádâtibhir námobhir vâ sudáksham âvívâsati | girā́ vâjiráçocisham ‖ 13 ‖ samídhâ yó níçitî dā́çad áditim̩ dhā́mabhir asya mártyaḥ | víçvét sá dhîbhíḥ subhágo jánâñ áti dyumnaír udná iva târishat ‖ 14 ‖ tád agne dyumnám ā́ bhara yát sâsáhat sádane kám̩ cid atríṇam | manyúm̩ jánasya dûḍhyàḥ ‖ 15 ‖ 31 ‖

yéna cáshṭe várūṇo mitró aryamā́ yéna nā́satyâ bhágaḥ | vayám̩ tát te çávasâ gâtuvíttamâ índratvotâ vidhemahi ‖ 16 ‖ té ghéd agne svâdhyò yé tvâ vipra nidadhiré nṛicákshasam | víprâso deva sukrátum ‖ 17 ‖ tá íd védim̩ subhaga tá ā́hutim̩ té sótum̩ cakrire diví | tá íd vā́jebhir jigyur mahád dhánam̩ yé tvé kā́mam̩ nyeriré ‖ 18 ‖ bhadró no agnír ā́huto bhadrā́ râtíḥ subhaga bhadró adhvaráḥ | bhadrā́ utá práçastayaḥ ‖ 19 ‖ bhadrám mánaḥ kṛiṇushva vṛitratū́rye yénâ samátsu sâsáhaḥ | áva sthirā́ tanuhi bhū́ri çárdhatâm̩ vanémâ te abhíshṭibhiḥ ‖ 20 ‖ 32 ‖

ī́ḷe girā́ mánurhitam̩ yám̩ devā́ dûtám aratím̩ nyeriré |

19, 9 dâçú-adhvaraḥ ágne. 11 yásya agníḥ. 12 makshú-tamasya. aváḥ-devam upári-martyam. 13 vâ ajirá-çocisham. 14 ní -çitî. víçvâ ít. 15 sasáhat. duḥ-dhyàḥ. 16 índratvâ-ûtâḥ. 17 gha ít. su-âdhyàḥ. 18 té ít. té ā́-hutim. ni-eriré. 20 yéna. sasáhaḥ. vanéma. 21 deváḥ.

yájishṭhaṃ havyavā̃hanam ‖ 21 ‖ tigmájambhâya táruṇâya rā̃jate práyo gâyasy agnáye | yáḥ piñçáte sûnṛ́tâbhiḥ suvī̃ryam agnír ghṛitébhir ā̃hutaḥ ‖ 22 ‖ yádî ghṛitébhir ā̃huto vā̃çîm agnír bhárata úc cā̃va ca | ásura iva nirṇíjam ‖ 23 ‖ yó havyā̃ny aírayatâ mánurhito devá âsā̃ sugandhínâ | vívâsate vā̃ryâṇi svadhvaró hótâ devó ámartyaḥ ‖ 24 ‖ yád agne mártyas tváṃ syā̃m ahám mitramaho ámartyaḥ | sáhasaḥ sûnav âhuta ‖ 25 ‖ 33 ‖

ná tvâ râsîyâbhíçastaye vaso ná pâpatvā̃ya santya | ná me stotā̃matîvā̃ ná dúrhitaḥ syā̃d agne ná pâpáyâ ‖ 26 ‖ pitúr ná putráḥ súbhṛito duroṇá ā̃ devā̃ñ etu prá ṇo havíḥ ‖ 27 ‖ távâhám agna ûtíbhir nédishṭhâbhiḥ saceya jósham ā̃ vaso | sádâ devásya mártyaḥ ‖ 28 ‖ táva krátvâ saneyaṃ táva râtíbhir ágne táva práçastibhiḥ | tvā̃m íd âhuḥ prámatiṃ vaso mámā̃gne hárshasva dā̃tave ‖ 29 ‖ prá só agne távotíbhiḥ suvī̃râbhis tirate vā̃jabharmabhiḥ | yásya tváṃ sakhyám âváraḥ ‖ 30 ‖ 34 ‖

táva drapsó nī̃lavân vâçá ṛitvíya índhânaḥ sishṇav ā̃ dade | tvám mahînā̃m ushásâm asi priyáḥ kshapó vástushu râjasi ‖ 31 ‖ tám ā̃ganma sóbharayaḥ sahásramushkaṃ svabhishṭím ávase | samrā̃jaṃ trā̃sadasyavam ‖ 32 ‖ yásya te agne anyé agnáya upakshíto vayā̃ iva | vípo ná dyumnā̃ ní yuve jánânâṃ táva kshatrā̃ṇi vardháyan ‖ 33 ‖ yám âdityâso adruhaḥ pâráṃ náyatha mártyam | maghónâṃ víçveshâṃ sudânavaḥ ‖ 34 ‖ yûyáṃ râjânaḥ káṃ cic carshaṇîsahaḥ kshàyantam mā̃nushâñ ánu | vayáṃ té vo váruṇa mítrā̃ryamant syā̃méd ṛitásya rathyàḥ ‖ 35 ‖ ádân me paurukutsyáḥ

19, 23 yádi. bhárate út ca áva. 24 aírayata. 25 sûno *iti*. 26 râsíya abhí-çastaye. stotā̃ amati-vā̃. 27 duroṇé. naḥ. 28 táva ahám agne. 29 máma ágne. 30 táva ûtí-bhiḥ. â-váraḥ. 31 sishṇo *iti*. 32 ā̃ aganma. su-abhishṭím. 35 cit. mítra áryaman syā̃ma ít. 36 ádât.

pañcaçátaṃ trasádasyur vadhū́nâm | máṅhishṭho aryáḥ sátpatiḥ || 36 || utá me prayíyor vayíyoḥ suvā́stvâ ádhi túgvani | tisṝṇā́ṃ saptatînā́ṃ çyâváḥ praṇetā́ bhuvad vásur díyânâm pátiḥ || 37 || 35 ||

20 (640). Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî.

Ā́ gantâ mā́ rishaṇyata prásthâvâno mā́pa sthâtâ samanyavaḥ | sthirā́ cin namayishṇavaḥ || 1 || vîḷupavíbhir maruta ṛibhukshaṇa ā́ rudrâsaḥ sudîtíbhiḥ | ishā́ no adyā́ gatâ puruspṛiho yajnám ā́ sobharîyávaḥ || 2 || vidmā́ hí rudríyâṇâṃ çúshmam ugrám marútâṃ çímîvatâm | víshṇor eshásya mîḷhúshâm || 3 || ví dvîpā́ni pā́patan tíshṭhad duchúnobhé yuñjata ródasî | prá dhánvâny airata çubhrakhâdayo yád éjatha svabhânavaḥ || 4 || ácyutâ cid vo ájmann ā́ nā́nadati párvatâso vánaspátiḥ | bhū́mir yā́meshu rejate || 5 || 36 ||

ámâya vo maruto yā́tave dyaúr jíhîta úttarâ bṛihát | yátrâ náro dédiçate tanū́shv ā́ tvákshâṅsi bâhvòjasaḥ || 6 || svadhā́m ánu çríyaṃ náro máhi tveshā́ ámavanto vṛíshapsavaḥ | váhante áhrutapsavaḥ || 7 || góbhir vâṇó ajyate sóbharîṇâṃ ráthe kóçe hiraṇyáye | góbandhavaḥ sujâtā́sa ishé bhujé mahā́nto naḥ spárase nú || 8 || práti vo vṛishadañjayo vṛíshṇe çárdhâya mā́rutâya bharadhvam | havyā́ vṛíshaprayâvṇe || 9 || vṛishaṇaçvéna maruto vṛíshapsunâ ráthena vṛíshanâbhinâ | ā́ çyenā́so ná pakshíṇo vṛíthâ naro havyā́ no vîtáye gata || 10 || 37 ||

samânám añjy èshâṃ ví bhrâjante rukmā́so ádhi bâ-

20, 1 ganta. mā́ ápa sthâta. cit. 2 adyá ā́ gata. 3 vidmá. 4 duchúnâ ubhé *iti.* ródasî *iti.* 6 jíhîte. yátra. bâhú-ojasaḥ. 9 vṛishat-añjayaḥ. vṛísha-prayâvne. 10 vṛísha-psunâ. vṛísha-nâbhinâ. 11 añjí eshâm.

búshu | dávidyutaty ṛishṭáyaḥ || 11 || tá ugrā́so vṛíshaṇa ugrábâhavo nákish ṭanū́shu yetire | sthirā́ dhánvâny ā́yudhâ rátheshu vó 'nîkeshv ádhi çríyaḥ || 12 || yéshâm árṇo ná saprátho nā́ma tveshám̐ çáçvatâm ékam íd bhujé | váyo ná pítryam̐ sáhaḥ || 13 || tā́n vandasva marútas tā́m̐ úpa stuhi téshâm̐ hí dhúnînâm | arā́ṇâm̐ ná caramás tád eshâm̐ dânā́ mahnā́ tád eshâm || 14 || subhágaḥ sá va ū́tíshv ā́sa pū́rvâsu maruto vyùshṭishu | yó vâ nūnám utā́sati || 15 || 38 ||

yásya vâ yūyám práti vâjíno nara ā́ havyā́ vîtáye gathá | abhí shá dyumnaír utá vā́jasâtibhiḥ sumnā́ vo dhū́tayo naçat || 16 || yáthâ rudrásya sūnávo divó váçanty ásurasya vedhásaḥ | yúvânas táthéd asat || 17 || yé cā́rhanti marútaḥ sudā́navaḥ smán mî́ḷhúshaç cáranti yé | átaç cid ā́ na úpa vásyasâ hṛidā́ yúvâna ā́ vavṛidhvam || 18 || yū́na ū shú návishṭhayâ vṛíshṇaḥ pâvakā́m̐ abhí sobhare girā́ | gā́ya gā́ iva cárkṛishat || 19 || sâhā́ yé sánti mushṭihéva hávyo víçvâsu pṛitsú hótṛishu | vṛíshṇaç candrā́n ná suçrávastamân girā́ vándasva marúto áha || 20 || 39 ||

gā́vaç cid ghâ samanyavaḥ sajâtyèna marutaḥ sábandhavaḥ | rihaté kakúbho mitháḥ || 21 || mártaç cid vo nṛitavo rukmavakshasa úpa bhrâtṛitvám ā́yati | ádhi no gâta marutaḥ sádâ hí va âpitvám ásti nídhruvi || 22 || máruto mā́rutasya na ā́ bheshajásya vahata sudânavaḥ | yūyám̐ sakhâyaḥ saptayaḥ || 23 || yā́bhiḥ síndhum ávatha yā́bhis tū́rvatha yā́bhir daçasyáthâ krívim | máyo no bhū́totíbhir mayobhuvaḥ çivā́bhir asacadvishaḥ || 24 || yát síndhau yád ásiknyâm̐ yát samudréshu marutaḥ subarhishaḥ | yát párva-

---

20, 12 té. nákiḥ tanū́shu. vaḥ ánîkeshu. 15 utá ásati. 16 sáḥ 17 táthâ ít. 18 ca árhanti. smát. 19 ūm̐ *iti* sú. 20 sahā́ḥ. mushṭihā́-iva. 21 gha. 22 ā́ ayati. ní-dhruvi. 24 daçasyátha. bhûta ūtí-bhiḥ. asaca-dvishaḥ.

teshu bheshajám || 25 || víçvam páçyanto bibhṛithâ tanū́shv ā́ ténâ no ádhi vocata | kshamā́ rápo maruta ā́turasya na íshkartâ víhrutam púnaḥ || 26 || 40 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

21 (641). Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî.

Vayám u tvā́m apûrvya sthûrám ná kác cid bháranto 'vasyávaḥ | vā́je citrám havâmahe || 1 || úpa tvâ kármann ûtáye sá no yúvográç cakrâma yó dhṛishát | tvā́m íd dhy àvitā́ram vavṛimáhe sákhâya indra sânasím || 2 || ā́ yâhîmá índavó 'çvapate gópata úrvarâpate | sómam somapate piba || 3 || vayám hí tvâ bándhumantam abandhávo víprâsa indra yemimá | yā́ te dhā́mâni vṛishabha tébhir ā́ gahi víçvebhiḥ sómapîtaye || 4 || sīdantas te váyo yáthâ góçrîte mádhau madiré vivákshaṇe | abhí tvā́m indra nonumaḥ || 5 || 1 ||

áchâ ca tvainā́ námasâ vádâmasi kím múhuç cid ví dîdhayaḥ | sánti kā́mâso harivo dadísh ṭvám smó vayám sánti no dhíyaḥ || 6 || nū́tnâ íd indra te vayám ûtī́ abhûma nahí nū́ te adrivaḥ | vidmā́ purā́ párîṇasaḥ || 7 || vidmā́ sakhitvám utá çûra bhojyàm ā́ te tā́ vajrinn îmahe | utó samasminn ā́ çiçîhi no vaso vā́je suçipra gómati || 8 || yó na idám-idam purā́ prá vásya âninā́ya tám u vaḥ stushé | sákhâya índram ûtáye || 9 || háryaçvam sátpatim carshaṇîsáham sá hí shmâ yó ámandata | ā́ tú naḥ sá vayati gávyam áçvyam stotṛíbhyo maghávâ çatám || 10 || 2 ||

tváyâ ha svid yujā́ vayám práti çvasántam vṛishabha

20, 26 bibhṛitha. téna. íshkarta. — 21, 1 kát. 2 yúvâ ugráḥ. hí avitáram. 3 yâhi imé índavaḥ áçva-pate gó-pate úrvarâ-pate. 6 ácha. tvâ enā́. dadíḥ tvám. 7 ûtī́. nú. vidmá. 8 vidmá. utó *iti*. 10 carshaṇi-sáham. sma.

bruvîmahi | saṃsthé jánasya gómataḥ || 11 || jáyema kâré puruhûta kâríṇo 'bhí tishṭhema dûḍhyàḥ | nṛíbhir vṛitrám hanyā́ma çûçuyā́ma cā́ver indra prá ṇo dhíyaḥ || 12 || abhrâtṛivyó anā́ tvám ánâpir indra janúshâ sanā́d asi | yudhéd âpitvám ichase || 13 || nákî revántaṃ sakhyā́ya vindase pī́yanti te surâçvàḥ | yadā́ kṛiṇóshi nadanúṃ sám ûhasy ā́d ít pitéva hûyase || 14 || mā́ te amâjúro yathâ mûrā́sa indra sakhyé tvā́vataḥ | ní shadâma sácâ suté || 15 || 3 ||

mā́ te godatra nír arâma rā́dhasa índra mā́ te gṛihâmahi | dṛiḷhā́ cid aryáḥ prá mṛiçâbhy ā́ bhara ná te dâmā́na âdábhe || 16 || índro vâ ghéd íyan maghám sárasvatî vâ subhágâ dadír vásu | tvám vâ citra dâçúshe || 17 || cítra íd rā́jâ râjakā́ íd anyaké yaké sárasvatîm ánu | parjánya iva tatánad dhí vṛishṭyā́ sahásram ayútâ dádat || 18 || 4 ||

22 (642). 1—7 Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî. 8 anushṭubh. 9. 10. 13—18. Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî. 11. 12 kakummadhye jyotishî.

Ó tyám ahva ā́ rátham adyā́ dáṅsishṭham ûtáye | yám açvinâ suhavâ rudravartanî ā́ sûryā́yai tasthátbuḥ || 1 || pûrvâyúshaṃ suhávam puruspṛíham bhujyúṃ vā́jeshu pū́rvyam | sacanā́vantaṃ sumatíbhiḥ sobhare vídveshasam anehásam || 2 || ihá tyā́ purubhū́tamâ devā́ námobhir açvínâ | arvâcînā́ sv ávase karâmahe gántârâ daçúsho gṛihám || 3 || yuvó ráthasya pári cakrám îyata îrmā́nyád vâm ishaṇyati | asmā́ñ áchâ sumatír vâṃ çubhas patî ā́ dhenúr iva dhâ-

21, 12 ca ávеḥ. naḥ. 13 yudhā́ ít. 14 nákiḥ. pitā́-iva. 15 amâ-júraḥ. sadâma. 16 go-datra. mṛiça abhí. â-dábhe. 17 gha ít íyat. 18 hí. — 22, 1 ó *iti*. ahve. adyá. rudravartanî *iti*. 2 pûrva -âyúsham. sacanā́-vantam. 3 sú. 4 yuvóḥ. îyate îrmā́ anyát. ácha. patî *iti*.

vatu ‖ 4 ‖ rátho yó vâṃ trivandhuró híraṇyâbhîçur açvinâ | pári dyắvâpṛithiví̂ bhű̂shati çrutás téna nâsatyắ gatam ‖ 5 ‖ 5 ‖

daçasyántâ mánave pûrvyáṃ diví yávaṃ vṛíkeṇa karshathaḥ | tắ vâm adyá sumatíbhiḥ çubhas patî áçvinâ prá stuvîmahi ‖ 6 ‖ úpa no vâjinîvasû yâtám ṛitásya pathíbhiḥ | yébhis tṛikshíṃ vṛishaṇâ trâsadasyavám mahé kshatrắya jínvathaḥ ‖ 7 ‖ ayáṃ vâm ádribhiḥ sutáḥ sómo narâ vṛishaṇvasû | ắ yâtaṃ sómapîtaye píbataṃ dâçúsho gṛihé ‖ 8 ‖ ắ hí ruhátam açvinâ ráthe kóçe hiraṇyáye vṛishaṇvasû | yuñjắthâm pí̂varîr íshaḥ ‖ 9 ‖ yắbhiḥ pakthám ávatho yắbhir ádhriguṃ yắbhir babhrúṃ víjoshasam | tắbhir no makshű̂ tű̂yam açvinắ gatam bhishajyátaṃ yád ắturam ‖ 10 ‖ 6 ‖

yád ádhrigâvo ádhrigû idắ cid áhno açvínâ hávâmahe | vayáṃ gîrbhír vipanyávaḥ ‖ 11 ‖ tắbhir ắ yâtaṃ vṛishaṇópa me hávaṃ viçvápsuṃ viçvávâryam | ishắ máṅhishṭhâ purubhű̂tamâ narâ yắbhiḥ krívim vâvṛidhús tắbhir ắ gatam ‖ 12 ‖ tắv idắ cid áhânâṃ tắv açvínâ vándamâna úpa bruve | tắ û námobhir îmahe ‖ 13 ‖ tắv íd doshắ tắ usháси çubhás pátî tắ yắman rudrávartanî | mắ no mártâya ripáve vâjinîvasû paró rudrâv áti khyatam ‖ 14 ‖ ắ súgmyâya súgmyam prâtắ ráthenâçvínâ vâ sakshánî | huvé pitéva sóbharî ‖ 15 ‖ 7 ‖

mánojavasâ vṛishaṇâ madacyutâ makshuṃgamắbhir ûtíbhiḥ | ârắttâc cid bhûtam asmé ávase pûrví̂bhiḥ purubhojasâ ‖ 16 ‖ ắ no áçvâvad açvinâ vartír yâsishṭam madhupâtamâ narâ | gómad dasrâ híraṇyavat ‖ 17 ‖ suprâvargáṃ

22, 5 nâsatyâ ắ. 6 patî *iti*. 10 makshú. açvinâ ắ. 11 ádhrigû *ity* ádhri-gû. 12 vṛishaṇâ úpa. 13 taú ûṃ *iti*. 14 taú usháси. rudrávartanî *iti*. 15 prâtár *iti* ráthena açvínâ vâ sakshánî *iti*. pitắ-iva. 16 ârắttât. 17 gómad d. h. = 30, 17. 18 su-prâvargám.

suvī́ryam sushṭhú vā́ryam ánâdhṛishṭam rakshasvínâ | asmínn ā́ vâm âyā́ne vâjinîvasû víçvâ vâmā́ni dhîmahi || 18 || 8 ||

23 (648). ushṇih.

Ī́ḷishvâ hí pratîvyàm yájasva jâtávedasam | carishṇúdhûmam ágṛibhîtaçocisham || 1 || dâmā́nam viçvacarshaṇe 'gním viçvamano girā́ | utá stushe víshpardhaso ráthânâm || 2 || yéshâm âbâdhá ṛigmíya isháḥ pṛiksháç ca nigrábhe | upavídâ váhnir vindate vásu || 3 || úd asya çocír asthâd dîdiyúsho vy àjáram | tápurjambhasya sudyúto gaṇaçríyaḥ || 4 || úd u tishṭha svadhvara stávâno devyā́ kṛipā́ | abhikhyā́ bhâsā́ bṛihatā́ çuçukvániḥ || 5 || 9 ||

ágne yâhí suçastíbhir havyā́ júhvâna ânushák | yáthâ dûtó babhū́tha havyavā́hanaḥ || 6 || agním vaḥ pûrvyám huve hótâram carshaṇînā́m | tám ayā́ vâcā́ gṛiṇe tám u vaḥ stushe || 7 || yajnébhir ádbhutakratum yám kṛipā́ sûdáyanta ít | mitrám ná jáne súdhitam ṛitā́vani || 8 || ṛitā́vânam ṛitâyavo yajnásya sā́dhanam girā́ | úpo enam jujushur námasas padé || 9 || áchâ no áṅgirastamam yajnā́so yantu samyátaḥ | hótâ yó ásti vikshv ā́ yaçástamaḥ || 10 || 10 ||

ágne táva tyé ajaréndhânâso bṛihád bhā́ḥ | áçvâ iva vṛíshaṇas tavishîyávaḥ || 11 || sá tvám na ûrjâm pate rayím râsva suvī́ryam | prā́va nas toké tánaye samátsv ā́ || 12 || yád vā́ u viçpátiḥ çitáḥ súprîto mánusho viçí | víçvéd agníḥ práti rákshâṅsi sedhati || 13 || çrushṭy àgne návasya me stómasya vîra viçpate | ní mâyínas tápushâ raksháso daha || 14 || ná tásya mâyáyà caná ripúr îçîta mártyaḥ | yó agnáye dadā́ça havyádâtibhiḥ || 15 || 11 ||

23, 1 ī́ḷishva. 2 ví-spardhasaḥ. 3 ni-grábhe. 4 ví ajáram. 5 abhi-khyā́. 8 sûdáyante. ṛitá-vani. 9 ṛitá-vânam ṛita-yavaḥ. úpo *iti*. 10 ácha. vikshú. 11 ajara índhânâsaḥ. 12 prá ava. 13 vaí. víçvâ ít. 14 çrushṭī́ agne.

vyàçvas tvâ vasuvídam ukshaṇyúr aprîṇâd ṛishiḥ | mahó râyé tám u tvâ sám idhîmahi || 16 || uçánâ kâvyás tvâ ní hótâram asâdayat | âyajím tvâ mánave jâtávedasam || 17 || víçve hí tvâ sajóshaso devā́so dûtám ákrata | çrushṭī́ deva prathamó yajníyo bhuvaḥ || 18 || imám ghâ vîró amṛ́tam dûtám kṛiṇvîta mártyaḥ | pâvakám kṛishṇávartanim víhâyasam || 19 || tám huvema yatásrucaḥ subhā́sam çukráçocisham | viçā́m agním ajáram pratnám ī́ḍyam || 20 || 12 ||

yó asmai havyádâtibhir ā́hutim mártó 'vidhat | bhū́ri pósham sá dhatte vîrávad yáçaḥ || 21 || prathamám jâtávedasam agním yajnéshu pûrvyám | práti srúg eti námasâ havíshmatî || 22 || ā́bhir vidhemâgnáye jyéshṭhâbhir vyaçvavát | máṅhishṭhâbhir matíbhiḥ çukráçocishe || 23 || nûnám arca víhâyase stómebhiḥ sthûrayûpavát | ṛíshe vaiyyaçva dámyâyâgnáye || 24 || átithim mā́nushâṇâm sûnúm vánaspátînâm | víprâ agním ávase pratnám îḷate || 25 || 13 ||

mahó víçvāñ abhí shatò 'bhí havyā́ni mā́nushâ | ágne ní shátsi námasā́dhi barhíshi || 26 || váṅsvâ no vā́ryâ purú váṅsva râyáḥ puruspṛ́haḥ | suvī́ryasya prajā́vato yáçasvataḥ || 27 || tvám varo sushā́mṇé 'gne jánâya codaya | sádâ vaso râtím yavishṭha çáçvate || 28 || tvám hí supratū́r ási tvám no gómatîr íshaḥ | mahó râyáḥ sâtím agne ápâ vṛidhi || 29 || ágne tvám yaçā́ asy ā́ mitrā́váruṇâ vaha | ṛitā́vânâ samrā́jâ pûtádakshasâ || 30 || 14 ||

24 (644). ushṇih. 30 anushṭubh.

Sákhâya ā́ çishâmahi bráhméndrâya vajríṇe | stushá û

23, 16 ví-açvaḥ. 19 gha. 21 mártaḥ ávidhat. 23 vidhema agnáye. 24 dámyâya agnáye. 26 satáḥ abhí. satsi námasâ ádhi. 27 váṅsva naḥ. 28 varo *iti* su-sā́mne ágne. 29 ápa. 30 ṛitá-vânâ. — 24, 1 bráhma índrâya. stushé ûm *iti*.

shú vo nṛítamâya dhṛishṇáve || 1 || çávasâ hy ási çrutó vṛitrahátyena vṛitrahā́ | maghaír maghóno áti çûra dâçasi || 2 || sá naḥ stávâna ā́ bhara rayíṃ citráçravastamam | nireké cid yó harivo vásur dadíḥ || 3 || ā́ nirekám utá priyám índra dárshi jánânâm | dhṛishatā́ dhṛishṇo stávamâna ā́ bhara || 4 || ná te savyáṃ ná dákshiṇaṃ hástaṃ varanta âmúraḥ | ná paribā́dho harivo gávishṭishu || 5 || 15 ||

ā́ tvâ góbhir iva vrajáṃ gîrbhír ṛiṇomy adrivaḥ | ā́ smâ kā́maṃ jaritúr ā́ mánaḥ pṛiṇa || 6 || víçvâni viçvámanaso dhiyā́ no vṛitrahantama | úgra praṇetar ádhi shū́ vaso gahi || 7 || vayáṃ te asyá vṛitrahan vidyā́ma çûra návyasaḥ | vásoḥ spârhásya puruhûta rā́dhasaḥ || 8 || índra yáthâ hy ásti té 'parîtaṃ nṛito çávaḥ | ámṛiktâ râtíḥ puruhûta dâçúshe || 9 || ā́ vṛishasva mahâmaha mahé nṛitama rā́dhase | dṛiḷháç cid dṛihya maghavan maghάttaye || 10 || 16 ||

nū́ anyátrâ cid adrivas tván no jagmur âçásaḥ | mághavañ chagdhí táva tán na ûtíbhiḥ || 11 || nahy àṅgá nṛito tvád anyáṃ vindā́mi rā́dhase | râyé dyumnā́ya çávase ca girvaṇaḥ || 12 || éndum índrâya siñcata píbâti somyám mádhu | prá rā́dhasâ codayâte mahitvanā́ || 13 || úpo hárîṇâm pátiṃ dáksham pṛiñcántam abravam | nûnáṃ çrudhi stuvató açvyásya || 14 || nahy àṅgá purā́ caná jajñé vîrátaras tvát | nákî râyā́ naívâthâ ná bhandánâ || 15 || 17 ||

éd u mádhvo madíntaraṃ siñcá vâdhvaryo ándhasaḥ | evā́ hí vîráḥ stávate sadā́vṛidhaḥ || 16 || índra sthâtar harîṇâṃ nákish ṭe pûrvyástutim | úd ânaṅça çávasâ ná bhan-

---

24, 1 sú. 2 hí. 5 varante â-múraḥ. gó-ishṭishu. 6 sma. 7 pranetar *iti* pra-netaḥ. sú. 9 hí ásti te ápari-itam. 10 mahâ-maha. 11 nú anyátra. tvát. çagdhí. tát. 12 nahí aṅgá. 13 ā́ índum. 14 úpo *iti*. 15 nahí aṅgá. nákiḥ. ná evá-thâ. 16 ā́ ít. vâ adhvaryo *iti*. evá. sadā́-vṛidhaḥ. 17 nákiḥ te.

dánâ ‖ 17 ‖ táṃ vo vā́jânâm pátim áhûmahi çravasyávaḥ | áprâyubhir yajnébhir vâvṛidhényam ‖ 18 ‖ éto nv índraṃ stávâma sákhâyaḥ stómyaṃ náram | kṛishṭī́r yó víçvâ abhy ásty éka ít ‖ 19 ‖ ágorudhâya gavíshe dyukshā́ya dásmyaṃ vácaḥ | ghṛitā́t svā́dîyo mádhunaç ca vocata ‖ 20 ‖ 18 ‖

yásyā́mitâni vîryā̀ ná rā́dhaḥ páryetave | jyótir ná víçvam abhy ásti dákshiṇâ ‖ 21 ‖ stuhī́ndraṃ vyaçvavád ánûrmiṃ vâjínaṃ yámam | aryó gáyam máṅhamânaṃ ví dâçúshe ‖ 22 ‖ evā́ nûnám úpa stuhi vaíyyaçva daçamáṃ návam | súvidvâṅsaṃ carkṛ́tyaṃ caráṇînâm ‖ 23 ‖ vétthâ hí nírṛitînâṃ vájrahasta parivṛ́jam | áhar-ahaḥ çundhyúḥ paripádâm iva ‖ 24 ‖ tád indrā́va ā́ bhara yénâ daṅsishṭha kṛ́tvane | dvitā́ kútsâya çiçnatho ní codaya ‖ 25 ‖ 19 ‖

tám u tvâ nûnám îmahe návyaṃ daṅsishṭha sányase | sá tváṃ no víçvâ abhímâtîḥ sakshániḥ ‖ 26 ‖ yá ṛ́kshâd áṅhaso mucád yó vā́ryât saptá síndhushu | vádhar dâsásya tuvinṛimṇa nînamaḥ ‖ 27 ‖ yáthâ varo sushā́mṇe saníbhya ā́vaho rayím | vyàçvebhyaḥ subhage vâjinîvati ‖ 28 ‖ ā́ nâryásya dákshiṇâ vyàçvā́n̐ etu somínaḥ | sthûráṃ ca rā́dhaḥ çatávat sahásravat ‖ 29 ‖ yát tvâ pṛichā́d îjânáḥ kuhayā́ kuhayâkṛite | eshó ápaçrito való gomatī́m áva tishṭhati ‖ 30 ‖ 20 ‖

25 (645). ushṇih. 28 ushṇiggarbhâ.

Tā́ vâṃ víçvasya gopā́ devā́ devéshu yajníyâ | ṛitā́vânâ yajase pûtádakshasâ ‖ 1 ‖ mitrā́ tánâ ná rathyā̀ váruṇo yáç

24, 18 vavṛidhényam. 19 éto *iti* nú. abhí. 20 ágo-rudhâya go-íshe. 21 yásya ámitâni. pári-etave. abhí. 22 stuhí índram. 23 evá. 24 véttha. 25 indra ávaḥ. yéna. 27 vâ áryât. vádhaḥ. 28 varo *iti* su-sā́mne. ā́ ávahaḥ. ví-açvebhyaḥ. 30 kuhayâ-kṛite.

ca sukrátuḥ | sanā́t sujâtā́ tánayâ dhṛitávratâ || 2 || tā́ mâtā́ viçvávedasâsuryā̂ya prámahasâ | mahī́ jajânā́ditir ṛitā́varî || 3 || mahā́ntâ mitrā́váruṇâ samrā́jâ devā́v ásurâ | ṛitā́vânâv ṛitám ā́ ghoshato bṛihát || 4 || nápâtâ çávaso maháḥ sûnū́ dákshasya sukrátû | sṛiprádânû ishó vā́stv ádhi kshitaḥ || 5 || 21 ||

sáṃ yā́ dā́nûni yemáthur divyā́ḥ pā́rthivîr íshaḥ | nábhasvatîr ā́ vâṃ carantu vṛishṭáyaḥ || 6 || ádhi yā́ bṛiható divò 'bhí yûthéva páçyataḥ | ṛitā́vânâ samrā́jâ námase hitā́ || 7 || ṛitā́vânâ ní shedatuḥ sā́mrâjyâya sukrátû | dhṛitávratâ kshatríyâ kshatrám âçatuḥ || 8 || akshṇáç cid gâtuvíttarânulbaṇéna cákshasâ | ní cin mishántâ nicirā́ ní cikyatuḥ || 9 || utá no devy áditir urushyátâṃ nā́satyâ | urushyántu marúto vṛiddháçavasaḥ || 10 || 22 ||

té no nâvám urushyata dívâ náktaṃ sudânavaḥ | árishyanto ní pâyúbhiḥ sacemahi || 11 || ághnate víshṇave vayám árishyantaḥ sudā́nave | çrudhí svayâvant sindho pûrvácittaye || 12 || tád vā́ryaṃ vṛiṇîmahe várishṭhaṃ gopayátyam | mitró yát pā́nti váruṇo yád aryamā́ || 13 || utá naḥ síndhur apā́ṃ tán marútas tád açvínâ | índro víshṇur mîḍhvā́ṅsaḥ sajóshasaḥ || 14 || té hí shmâ vanúsho náro 'bhímâtiṃ káyasya cit | tigmáṃ ná kshódaḥ pratighnánti bhū́rṇayaḥ || 15 || 23 ||

ayám éka itthā́ purū́rú cashṭe ví viçpátiḥ | tásya vratā́ny ánu vaç carâmasi || 16 || ánu pū́rvâṇy okyā̂ sâmrâjyásya saçcima | mitrásya vratā́ váruṇasya dîrghaçrút || 17 || pári yó raçmínâ divó 'ntân mamé pṛithivyā́ḥ | ubhé ā́ pa-

---

25, 3 viçvá-vedasâ asuryā̂ya. jajâna áditiḥ. 5 sṛiprádânû *iti* sṛiprá-dânû. 7 diváḥ abhí yûthā́-iva. 8 sedatuḥ. 9 gâtuvít-tarâ anulbaṇéna. cit. ni-cirā́. 10 devī́. 12 sva-yâvan. 14 tát. 15 sma. 16 purú urú. 18 ántân. ubhé *iti*.

prau ródasî mahitvā́ ‖ 18 ‖ úd u shyá çaraṇé divó jyótir ayaṅsta sū́ryaḥ | agnír ná çukráḥ samidhâná ā́hutaḥ ‖ 19 ‖ váco dîrgháprasadmanī́çe vā́jasya gómataḥ | ī́çe hí pitvò 'visháśya dâváne ‖ 20 ‖ 24 ‖

tát sū́ryam ródasî ubhé doshā́ vástor úpa bruve | bhojéshv asmā́ñ abhy úc carâ sádâ ‖ 21 ‖ ṛijrám ukshaṇyā́yane rajatám hárayâṇe | rátham yuktám asanâma sushā́maṇi ‖ 22 ‖ tā́ me áçvyânâm hárîṇâm nitóçanâ | utó nú kṛítvyânâm nṛivā́hasâ ‖ 23 ‖ smádabhîçû káçâvantâ víprâ návishṭhayâ matī́ | mahó vâjínâv árvantâ sácâsanam ‖ 24 ‖ 25 ‖

26 (646). ushṇih. 16—19. 21. 25 gâyatrî. 20 anushṭubh.

Yuvór u shū́ rátham huve sadhástutyâya sûríshu | átûrtadakshâ vṛishaṇâ vṛishaṇvasû ‖ 1 ‖ yuvám varo sushā́mṇe mahé táne nâsatyâ | ávobhir yâtho vṛishaṇâ vṛishaṇvasû ‖ 2 ‖ tā́ vâm adyá havâmahe havyébhir vâjinîvasû | pûrvī́r ishá isháyantâv áti kshapáḥ ‖ 3 ‖ ā́ vâm vā́hishṭho açvinâ rátho yâtu çrutó narâ | úpa stómân turásya darçathaḥ çriyé ‖ 4 ‖ juhurâṇā́ cid açvinā́ manyethâm vṛishaṇvasû | yuvám hí rudrâ párshatho áti dvíshaḥ ‖ 5 ‖ 26 ‖

dasrā́ hí víçvam ânusháñ makshū́bhiḥ paridī́yathaḥ | dhiyamjinvā́ mádhuvarṇâ çubhás pátî ‖ 6 ‖ úpa no yâtam açvinâ râyā́ viçvapúshâ sahá | maghávânâ suvī́râv ánapacyutâ ‖ 7 ‖ ā́ me asyá pratîvyàm índranâsatyâ gatam | devā́ devébhir adyá sacánastamâ ‖ 8 ‖ vayám hí vâm hávâmaha ukshaṇyánto vyaçvavát | sumatíbhir úpa viprâv ihā́

25, 18 ródasî *iti*. 19 syáḥ. 20 dîrghá-prasadmani ī́çe. pitváḥ avisháśya. 21 ródasî-ubhé *iti*. abhí út cara. 22 su-sā́mani. 23 utó *iti*. 24 smádabhîçû *iti* smát-abhîçû káçâ-vantâ. sácâ asanam. 26, 1 sú. 2 varo *iti* su-sā́mne. 5 açvinâ ā́. 6 ânushák makshú-bhiḥ. 8 sacánaḥ-tamâ. 9 hávâmahe. ihá ā́.

gatam || 9 || açvínâ sv ṛìshe stuhi kuvít te çrávato hávam | nédîyasaḥ kûḷayâtaḥ paṇī́ñr utá || 10 || 27 ||

vaiyyaçvásya çrutam naroté me asyá vedathaḥ | sajóshasâ váruṇo mitró aryamā́ || 11 || yuvā́dattasya dhishṇyâ yuvā́ṇîtasya sûríbhiḥ | áhar-ahar vṛishaṇâ máhyam çikshatam || 12 || yó vâm yajnébhir ā́vṛitó 'dhivastrâ vadhū́r iva | saparyántâ çubhé cakrâte açvínâ || 13 || yó vâm uruvyácastamam cíketati nṛipā́yyam | vartír açvinâ pári yâtam asmayū́ || 14 || asmábhyam sú vṛishaṇvasû yâtám vartír nṛipā́yyam | vishudrúheva yajnám ûhathur girā́ || 15 || 28 ||

vā́hishṭho vâm hávânâm stómo dûtó huvan narâ | yuvā́bhyâm bhûtv açvinâ || 16 || yád adó divó arṇavá ishó vâ mádatho gṛihé | çrutám ín me amartyâ || 17 || utá syā́ çvetayā́varî vā́hishṭhâ vâm nadī́nâm | síndhur híraṇyavartaniḥ || 18 || smád etáyâ sukîrtyā́çvinâ çvetáyâ dhiyā́ | váhethe çubhrayâvânâ || 19 || yukshvā́ hí tvám rathâsáhâ yuvásva póshyâ vaso | ā́n no vâyo mádhu pibâsmā́kam sávanā́ gahi || 20 || 29 ||

táva vâyav ṛitaspate tváshṭur jâmâtar adbhuta | ávâṅsy ā́ vṛiṇîmahe || 21 || tváshṭur jā́mâtaram vayám ī́çânam râyá îmahe | sutā́vanto vâyúm dyumnā́ jánâsaḥ || 22 || vā́yo yâhí çivā́ divó váhasvâ sú svá̄çvyam | váhasva maháḥ pṛithupákshasâ ráthe || 23 || tvā́m hí supsárastamam nṛishádaneshu hûmáhe | grā́vâṇam nā́çvapṛishṭham maṅhánâ || 24 || sá tvám no deva mánasâ vā́yo mandânó agriyáḥ | kṛidhí vā́jâñ apó dhíyaḥ || 25 || 30 ||

26, 10 sú ṛishe. 11 narâ utó *iti*. 12 yuvā́-dattasya. yuvā́-nîtasya. 13 ā́-vṛitaḥ ádhi-vastrâ. 15 vishudrúhâ-iva. 16 huvat. 17 arṇavé. ít. 18 çveta-yā́varî. 19 su-kîrtyā́ áçvinâ. 20 yukshvá. ratha-sáhâ. vaso *iti*. ā́t. piba asmā́kam sávanâ ā́. 21 vâyo *iti* ṛitaḥpate. 22 sutá-vantaḥ. 23 çiva ā́. váhasva sú su-áçvyam. 24 supsáraḥ-tamam nṛi-sádaneshu. ná áçva-pṛishṭham.

27 (647). Strophe um Strophe bṛhatī und satobṛhatī.

Agnír ukthé puróhito grā́vâṇo barhír adhvaré | ṛcā́ yâmi marúto bráhmaṇas pátiṃ devā́ñ ávo váreṇyam || 1 || ā́ paçúṃ gâsi pṛthivī́ṃ vánaspátîn ushā́sâ náktam óshadhîḥ | víçve ca no vasavo viçvavedaso dhînā́m bhûta prâvitā́raḥ || 2 || prá sū́ na etv adhvarò 'gnā́ devéshu pûrvyáḥ | âdityéshu prá váruṇe dhṛtávrate marútsu viçvábhânushu || 3 || víçve hí shmâ mánave viçvávedaso bhúvan vṛdhé riçā́dasaḥ | árishṭebhiḥ pâyúbhir viçvavedaso yántâ no 'vṛkáṃ chardíḥ || 4 || ā́ no adyá sámanaso gántâ víçve sajóshasaḥ | ṛcā́ girā́ máruto dévy ádite sádane pástye mahi || 5 || 31 ||

abhí priyā́ maruto yā́ vo áçvyâ havyā́ mitra prayâthána | ā́ barhír índro váruṇas turā́ nára âdityā́so sadantu naḥ || 6 || vayáṃ vo vṛktábarhisho hitáprayasa ânushák | sutásomâso varuṇa havâmahe manushvád iddhā́gnayaḥ || 7 || ā́ prá yâta máruto víshṇo áçvinâ pū́shan mā́kînayâ dhiyā́ | índra ā́ yâtu prathamáḥ sanishyúbhir vṛ́shâ yó vṛtrahā́ gṛṇé || 8 || ví no devâso adruhó 'chidraṃ çárma yachata | ná yád dûrā́d vasavo nū́ cid ántito várûtham âdadhárshati || 9 || ásti hí vaḥ sajâtyàṃ riçâdaso dévâso ásty ā́pyam | prá ṇaḥ pū́rvasmai suvitā́ya vocata makshū́ sumnā́ya návyase || 10 || 32 ||

idā́ hí va úpastutim idā́ vâmásya bhaktáye | úpa vo viçvavedaso namasyúr ā́ñ ásṛkshy ányâm iva || 11 || úd u shyá vaḥ savitā́ supraṇîtayó 'sthâd ûrdhvó váreṇyaḥ | ní dvipā́daç cátushpâdo arthínó 'viçran patayishṇávaḥ || 12 ||

27, 2 ushásâ. pra-avitā́raḥ. 3 sú. adhvaráḥ agnā́. 4 sma. yánta. 5 gánta. 6 pra-yâthána. turā́ḥ. 7 iddhá-agnayaḥ. 9 adruhaḥ áchidram. nú. â-dadhárshati. 10 naḥ. makshú. 11 ā́ ásṛkshi. 12 syáḥ. su-pranîtayaḥ ásthât. arthínaḥ áviçran.

devám̐-devam̐ vó 'vase devám̐-devam abhíshṭaye | devám̐-devam̐ huvema vā́jasâtaye griṇánto devyā́ dhiyā́ || 13 || devā́so hí shmâ mánave sámanyavo víçve sâkám̐ sárâtayaḥ | té no adyá té aparám̐ tucé tú no bhávantu varivovídaḥ || 14 || prá vaḥ çaṅsâmy adruhaḥ saṃsthá úpastutînâm | ná tám̐ dhûrtír varuṇa mitra mártyam̐ yó vo dhā́mabhyó 'vidhat || 15 || prá sá ksháyam̐ tirate ví mahī́r ísho yó vo várâya dā́çati | prá prajā́bhir jâyate dhármaṇas páry árishṭaḥ sárva edhate || 16 || 33 ||

ṛité sá vindate yudháḥ sugébhir yâty ádhvanaḥ | aryamā́ mitró váruṇaḥ sárâtayo yám̐ trā́yante sajóshasaḥ || 17 || ájre cid asmai kriṇuthâ nyáñcanam̐ durgé cid ā́ susaraṇám | eshā́ cid asmâd açániḥ paró nú sā́sredhantî ví naçyatu || 18 || yád adyá sū́rya udyatí príyakshatrâ ṛitám̐ dadhá | yán nimrúci prabúdhi viçvavedaso yád vâ madhyám̐dine diváḥ || 19 || yád vâbhipitvé asurâ ṛitám̐ yaté chardír yemá ví dâçúshe | vayám̐ tád vo vasavo viçvavedasa úpa stheyâma mádhya ā́ || 20 || yád adyá sū́ra údite yán madhyám̐dina âtúci | vâmám̐ dhatthá mánave viçvavedaso júhvânâya prácetase || 21 || vayám̐ tád vaḥ samrâja ā́ vriṇîmahe putró ná bahupā́yyam | açyā́ma tád âdityâ júhvato havír yéna vásyo 'náçâmahai || 22 || 34 ||

28 (648). gâyatrî. 4 puraüshṇih.

Yé triṅçáti tráyas paró devā́so barhír ā́sadan | vidánn áha dvitā́sanan || 1 || váruṇo mitró aryamā́ smádrâtishâco agnáyaḥ |

27, 13 vaḥ ávase. 14 sma. 15 sam-sthé. dhā́ma-bhyaḥ ávidhat. 16 prá — dā́çati = 575, 2. prá — dhármaṇas pári = 511, 3. árishṭaḥ — edhate = 41, 2. 18 kriṇutha ni-áñcanam. sā́ ásredhantî. 19 sū́rye ut-yatí. yát ni-mrúci pra-búdhi. 20 vâ abhi-pitvé. mádhye. 21 sū́re út-ite yát madhyámdine â-túci. 22 âdityâḥ. — 28, 1 ā́ ásadan. dvitā́ asanan. 2 smádrâti-sâcaḥ.

ṛátnîvanto váshaṭkṛitâḥ ‖ 2 ‖ té no gopā́ apâcyā́s tá údak tá itthā́ nyàk | purástât sárvayâ viçā́ ‖ 3 ‖ yáthâ váçanti devā́s táthéd asat tád eshâṃ nákir ā́ minat | árâvâ caná mártyaḥ ‖ 4 ‖ saptânā́ṃ saptá ṛishṭáyaḥ saptá dyumnā́ny eshâm | saptó ádhi çríyo dhire ‖ 5 ‖ 35 ‖

29 (649). dvipadâ.

Babhrúr éko víshuṇaḥ sûnáro yúvâñjy àñkte hiraṇyáyam ‖ 1 ‖ yónim éka ā́ sasâda dyótano 'ntár devéshu médhiraḥ ‖ 2 ‖ vā́çîm éko bibharti hásta âyasī́m antár devéshu nídhruviḥ ‖ 3 ‖ vájram éko bibharti hásta ā́hitaṃ téna vṛitrā́ṇi jighnate ‖ 4 ‖ tigmám éko bibharti hásta ā́yudhaṃ çúcir ugró jálâshabheshajaḥ ‖ 5 ‖ pathá ékaḥ pîpâya táskaro yathâñ eshá veda nidhînā́m ‖ 6 ‖ trī́ṇy éka urugâyó ví cakrame yátra devā́so mádanti ‖ 7 ‖ víbhir dvā́ carata ékayâ sahá prá pravâséva vasataḥ ‖ 8 ‖ sádo dvā́ cakrâte upamā́ diví samrā́jâ sarpírâsutî ‖ 9 ‖ árcanta éke máhi sā́ma manvata téna sū́ryam arocayan ‖ 10 ‖ 36 ‖

30 (650). gâyatrî. 2 puraüshṇih. 3 bṛihatî. 4 anushṭubh.

Nahí vo ásty arbhakó dévâso ná kumârakáḥ | víçve satómahânta ít ‖ 1 ‖ íti stutā́so asathâ riçâdaso yé sthá tráyaç ca triñçác ca | máṇor devâ yajniyâsaḥ ‖ 2 ‖ té nas trâdhvaṃ tè 'vata tá u no ádhi vocata | mā́ naḥ patháḥ pítryân mânavā́d ádhi dûrâṃ naishṭa parâvátaḥ ‖ 3 ‖ yé devâsa ihá sthána víçve vaiçvânarā́ utá | asmábhyaṃ çárma saprátho gávé 'çvâya yachata ‖ 4 ‖ 37 ‖

Caturtho 'nuvâkaḥ.

28, 3 té údak té. táthâ ít. 5 saptá ṛishṭáyaḥ. saptó *iti*. — 29, 1 yúvâ añjí añkte. 3 háste. ní-dhruviḥ. 4 háste. 5 háste. jálâsha-bheshajaḥ. 6 yathâ. 8 pravâsā́-iva. 9 cakrâte *iti*. sarpíḥ-âsutî *iti* sarpíḥ-âsutî. — 30, 1 satáḥ-mahântaḥ. 2 asatha. triñçát. devâḥ. 3 té avata té. pítryât. 4 gáve áçvâya.

31 (651). gâyatrî. 9. 14 anushṭubh. 10 pâdanicṛit. 15—18 paṅkti.

Yó yájâti yájâta ít sunávac ca pácàti ca | brahméd índrasya câkanat || 1 || puroḷā́çaṃ yó asmai sómaṃ rárata âçíram | pā́d ít táṃ çakró áṅhasaḥ || 2 || tásya dyumā́ñ asad rátho devájûtaḥ sá çûçuvat | víçvâ vanvánn amitríyâ || 3 || ásya prajā́vatî gṛihé 'saçcantî divé-dive | íḷâ dhenumátî duhe || 4 || yā́ dámpatî sámanasâ sunutá ā́ ca dhā́vataḥ | dévâso nítyayâçírâ || 5 || 38 ||

práti prâçavyā́ñ itaḥ samyáñcâ barhír âçâte | ná tā́ vā́jeshu vâyataḥ || 6 || ná devā́nâm ápi hnutaḥ sumatíṃ ná jugukshataḥ | çrávo bṛihád vivâsataḥ || 7 || putríṇâ tā́ kumâríṇâ víçvam ā́yur vy àçnutaḥ | ubhā́ híraṇyapeçasâ || 8 || vîtíhotrâ kṛitádvasû daçasyántâmṛítâya kám | sám ū́dho romaçáṃ hato devéshu kṛiṇuto dúvaḥ || 9 || ā́ çárma párvatânâṃ vṛiṇîmáhe nadī́nâm | ā́ víshṇoḥ sacâbhúvaḥ || 10 || 39 ||

aítu pûshā́ rayír bhágaḥ svastí sarvadhā́tamaḥ | urúr ádhvâ svastáye || 11 || arámatir anarváṇo víçvo devásya mánasâ | âdityā́nâm anehá ít || 12 || yáthâ no mitró aryamā́ váruṇaḥ sánti gopā́ḥ | sugā́ ṛitásya pánthâḥ || 13 || agníṃ vaḥ pûrvyáṃ girā́ devám îḷe vásûnâm | saparyántaḥ purupriyám mitráṃ ná kshetrasā́dhasam || 14 || makshū́ devávato ráthaḥ çū́ro vâ pṛitsú kā́su cit | devā́nâṃ yá ín máno yájamâna íyakshaty abhī́d áyajvano bhuvat || 15 || ná yajamâna rishyasi ná sunvâna ná devayo | devā́nâṃ yá ín máno — || 16 || nákish ṭáṃ kármaṇâ naçan ná prá yoshan ná yoshati | devā́nâṃ yá ín máno — || 17 || ásad átra suvī́ryam utá tyád âçváçvyam | devā́nâṃ yá ín máno — || 18 || 40 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

31, 1 yájâte. sunávat. brahmā́ ít. 2 rárate. 4 ásaçcantí. 5 nítyayâ â-çírâ. 7 jughukshataḥ. 8 ví açnutaḥ kṛitádvasû iti kṛitát-vasû daçasyántâ amṛítâya. 10 sacâ-bhúvaḥ. 11 ā́ etu. 14 kshetra-sā́dhasam. 15 makshú. ít. abhí ít. 17 nákiḥ tám. naçat. yoshat. 18 âçu-áçvyam.

32 (652). gâyatrî.

Prá kṛitā́ny ṛijîshíṇaḥ káṇvâ índrasya gā́thayâ | máde sómasya vocata || 1 || yáḥ sṛíbindam ánarçanim píprum dâsám ahîçúvam | vádhîd ugró riṇánn apáḥ || 2 || ny árbudasya vishṭápam varshmā́ṇam bṛihatás tira | kṛishé tád indra paúṅsyam || 3 || práti çrutā́ya vo dhṛishát tū́rṇâçam ná girér ádhi | huvé suçiprám ûtáye || 4 || sá gór áçvasya ví vrajám mandânáḥ somyébhyaḥ | púram ná çûra darshasi || 5 || 1 ||

yádi me râráṇaḥ sutá ukthé vâ dádhase cánaḥ | ârā́d úpa svadhā́ gahi || 6 || vayám ghâ te ápi shmasi stotā́ra indra girvaṇaḥ | tvám no jinva somapâḥ || 7 || utá naḥ pitúm ā́ bhara saṃrarâṇó ávikshitam | mághavan bhū́ri te vásu || 8 || utá no gómatas kṛidhi híraṇyavato açvínaḥ | íḷâbhiḥ sám rabhemahi || 9 || bṛibádukthaṃ havâmahe sṛiprákarasnam ûtáye | sā́dhu kṛiṇvántam ávase || 10 || 2 ||

yáḥ saṃsthé cic chatákratur ā́d îm kṛiṇóti vṛitrahā́ | jaritṛíbhyaḥ purûvásuḥ || 11 || sá naḥ çakráç cid ā́ çakad dā́navâñ antarâbharáḥ | índro víçvâbhir ûtíbhiḥ || 12 || yó râyò 'vánir mahā́nt supâráḥ sunvatáḥ sákhâ | tám índram abhí gâyata || 13 || âyántâram máhi sthirám pṛítanâsu çravojítam | bhū́rer ī́çânam ójasâ || 14 || nákir asya çácînâm niyantā́ sûnṛítânâm | nákir vaktā́ ná dâd íti || 15 || 3 ||

ná nûnám brahmáṇâm ṛiṇám prâçûnā́m asti sunvatā́m | ná sómo apratā́ pape || 16 || pánya íd úpa gâyata pánya ukthā́ni çaṅsata | bráhmâ kṛiṇota pánya ít || 17 || pánya ā́ dardirac chatā́ sahásrâ vâjy ávṛitaḥ | índro yó yájvano

---

32, 3 ní. 6 raráṇaḥ suté. svadhā́ ā́. 7 gha. smasi. 8 ávi-kshitam. 10 bṛibát-uktham. sṛiprá-karasnam. 11 cit çatá-kratuḥ. puru-vásuḥ. 12 dā́na-vân antara-âbharáḥ. 13 yó — sákhâ = 4, 10. 17 pánye ít. pánye ukthā́ni. bráhma. pánye. 18 dardirat çatā́. vâjī́.

vṛidháḥ ‖ 18 ‖ ví shū́ cara svadhā́ ánu kṛishṭīnā́m ánv âhúvaḥ | índra píba sutā́nâm ‖ 19 ‖ píba svádhainavânâm utá yás túgrye sácâ | utā́yám indra yás táva ‖ 20 ‖ 4 ‖

átīhi manyushâvíṇaṃ sushuvā́ṅsam upā́raṇe | imáṃ râtáṃ sutám piba ‖ 21 ‖ ihí tisráḥ parâváta ihí páñca jánâñ áti | dhénâ indrâvacā́kaçat ‖ 22 ‖ sū́ryo raçmíṃ yáthâ sṛijā́ tvâ yachantu me gíraḥ | nimnám ā́po ná sadhryàk ‖ 23 ‖ ádhvaryav ā́ tú hí shiñcá sómaṃ vîrā́ya çipríṇe | bhárâ sutásya pîtáye ‖ 24 ‖ yá udnáḥ phaligám bhinán nyàk síndhūñr avā́sṛijat | yó góshu pakváṃ dhâráyat ‖ 25 ‖ 5 ‖

áhan vṛitrám ṛícīshama aurṇavâbhám ahīçúvam | himénâvidhyad árbudam ‖ 26 ‖ prá va ugrā́ya nishṭúré 'shâḷhâya prasakshíṇe | devā́ttam bráhma gâyata ‖ 27 ‖ yó víçvâny abhí vratā́ sómasya máde ándhasaḥ | índro devéshu cétati ‖ 28 ‖ ihá tyā́ sadhamā́dyâ hárī híraṇyakeçyâ | voḷhā́m abhí práyo hitám ‖ 29 ‖ arvā́ñcaṃ tvâ purushṭuta priyámedhastutâ hárī | somapéyâya vakshataḥ ‖ 30 ‖ 6 ‖

33 (653). bṛihatī. 16—18 gâyatrī. 19 anushṭubh.

Vayáṃ gha tvâ sutā́vanta ā́po ná vṛiktábarhishaḥ | pavítrasya prasrávaṇeshu vṛitrahan pári stotā́ra âsate ‖ 1 ‖ sváranti tvâ suté náro váso nireká ukthínaḥ | kadā́ sutáṃ tṛishâṇá óka ā́ gama índra svabdī́va váṅsagaḥ ‖ 2 ‖ káṇvebhir dhṛishṇav ā́ dhṛishád vā́jaṃ darshi sahasríṇam | piçáṅgarûpam maghavan vicarshaṇe makshū́ gómantam īmahe ‖ 3 ‖ pâhí

32, 19 sú. â-húvaḥ. 20 svá-dhainavânâm. utá ayám. 21 áti ihi manyu-sâvínam susu-vā́ṅsam upa-áraṇe. 22 indra ava-cā́kaçat. 23 sṛija ā́. 24 ádhvaryo *iti*. siñcá. bhára. 25 bhinát. ava-ásṛijat. 26 hiména avidhyat. 27 niḥ-túre áshâḷhâya pra-sakshíṇe. devā́ttam — gâyata 37, 4. 30 = 626, 45. — 33, 2 váso *iti* nireké. svabdī́-iva. 3 dhṛishṇo *iti*. makshú.

gā́yā́ndhaso máda índrâya medhyâtithe | yáḥ sámmiçlo háryor yáḥ suté sácâ vajrī́ rátho hiraṇyáyaḥ || 4 || yáḥ sushavyáḥ sudákshiṇa inó yáḥ sukrátur griṇé | yá âkaráḥ sahásrâ yáḥ çatā́magha índro yáḥ pûrbhíd âritáḥ || 5 || 7 ||

yó dhṛishitó yó 'vṛito yó ásti çmáçrushu çritáḥ | víbhûtadyumnaç cyávanaḥ purushṭutáḥ krátvâ gaúr iva çâkináḥ || 6 || ká īm veda suté sácâ píbantam kád váyo dadhe | ayám yáḥ púro vibhinátty ójasâ mandânáḥ çipry ándhasaḥ || 7 || dânā́ mṛigó ná vâraṇáḥ purutrā́ carátham dadhe | nákish ṭvâ ní yamad ā́ suté gamo mahā́ñç carasy ójasâ || 8 || yá ugráḥ sánn ánishṭṛitaḥ sthiró ráṇâya sáṃskṛitaḥ | yádi stotúr maghávâ çṛiṇávad dhávam néndro yoshaty ā́ gamat || 9 || satyám itthā́ vṛíshéd asi vṛíshajûtir nó 'vṛitaḥ | vṛíshâ hy ùgra çṛiṇvishé parâváti vṛísho arvâváti çrutáḥ || 10 || 8 ||

vṛíshaṇas te abhī́çavo vṛíshâ káçâ hiraṇyáyî | vṛíshâ rátho maghavan vṛíshaṇâ hárî vṛíshâ tvám çatakrato || 11 || vṛíshâ sótâ sunotu te vṛíshann ṛijîpinn ā́ bhara | vṛíshâ dadhanve vṛíshaṇam nadī́shv ā́ túbhyam sthâtar harîṇâm || 12 || éndra yâhi pîtáye mádhu çavishṭha somyám | nā́yám áchâ maghávâ çṛiṇávad gíro bráhmokthā́ ca sukrátuḥ || 13 || váhantu tvâ ratheshṭhā́m ā́ hárayo rathayújaḥ | tiráç cid aryám sávanâni vṛitrahann anyéshâm yā́ çatakrato || 14 || asmā́kam adyā́ntamam stómam dhishva mahâmaha | asmā́kam te sávanâ santu çámtamâ mádâya dyuksha somapâḥ || 15 || 9 ||

nahí shás táva nó máma çâstré anyásya ráṇyati | yó

33, 4 gā́ya ándhasaḥ máde. 5 su-savyáḥ. çatá-maghaḥ. 6 ávṛitaḥ. víbhûta-dyumnaḥ. 7 çiprī́. 8 nákiḥ tvâ. 9 áni-stṛitaḥ. hávam ná índraḥ. yoshati. 10 vṛíshâ ít. vṛísha-jûtiḥ naḥ ávṛitaḥ. hí ugra. vṛísho *iti*. 13 ā́ indra. ná ayám ácha. bráhma ukthā́. 14 rathe-sthā́m. 15 adyá ántamam. mahâ-maha. 16 sáḥ. nó *iti*.

asmā́n vîrá ā́nayat ‖ 16 ‖ índraç cid ghâ tád abravît striyā́ açâsyám mánaḥ | utó áha krátum raghúm ‖ 17 ‖ sáptî cid ghâ madacyútâ mithunā́ vahato rátham | évéd dhū́r vṛíshṇa úttarâ ‖ 18 ‖ adháḥ paçyasva mópári saṃtarā́m pâdakaú hara | mā́ te kaçaplakaú dṛiçan strī́ hí brahmā́ babhū́vitha ‖ 19 ‖ 10 ‖

34 (654). anushṭubh. 16—18 gâyatrî.

Éndra yâhi háribhir úpa káṇvasya sushṭutím | divó amúshya çā́sato divā́ṃ yayá divâvaso ‖ 1 ‖ ā́ tvâ grā́vâ vádann ihá somī́ ghósheṇa yachatu | divó amúshya — ‖ 2 ‖ átrâ ví nemír eshâm úrâṃ ná dhûnute vṛíkaḥ | divó amúshya — ‖ 3 ‖ ā́ tvâ káṇvâ ihā́vase hávante vā́jasâtaye | divó amúshya — ‖ 4 ‖ dádhâmi te sutā́nâṃ vṛíshṇe ná pûrvapā́yyam | divó amúshya — ‖ 5 ‖ 11 ‖

smátpuraṃdhir na ā́ gahi viçvátodhîr na ûtáye | divó amúshya — ‖ 6 ‖ ā́ no yâhi mahemate sáhasrote çátâmagha | divó amúshya — ‖ 7 ‖ ā́ tvâ hótâ mánurhito devatrā́ vakshad ī́ḍyaḥ | divó amúshya — ‖ 8 ‖ ā́ tvâ madacyútâ hárî çyenám pakshéva vakshataḥ | divó amúshya — ‖ 9 ‖ ā́ yâhy aryá ā́ pári svā́hâ sómasya pîtáye | divó amúshya — ‖ 10 ‖ 12 ‖

ā́ no yâhy úpaçruty ukthéshu raṇayâ ihá | divó amúshya — ‖ 11 ‖ sárûpair ā́ sú no gahi sámbhṛitaiḥ sámbhṛitâçvaḥ | divó amúshya — ‖ 12 ‖ ā́ yâhi párvatebhyaḥ samudrásyā́dhi vishṭápaḥ | divó amúshya — ‖ 13 ‖ ā́ no gáv-

---

33, 16 ā́ anayat. 17 gha. utó *iti*. 18 gha. evá ít. 19 mā́ upári. kaça-plakaú. — 34, 1 ā́ indra. divâvaso *iti* divâ-vaso. 3 átra. 4 ihá ávase. 6 smát-puraṃdhiḥ. viçvátaḥ-dhîḥ. 7 mahe-mate sáhasra-ûte çáta-magha. 9 pakshā́-iva. 11 raṇaya ihá. 12 sámbhṛita-açvaḥ. 13 samudrásya ádhi.

yâny áçvyâ sahásrâ çûra dardṛihi | divó amúshya — || 14 || ā́ naḥ sahasraçó bharâyútâni çatā́ni ca | divó amúshya — || 15 || ā́ yád índraç ca dádvahe sahásram vásurocishaḥ | ójishṭham áçvyam paçúm || 16 || yá ṛijrā́ vā́taraṅhaso 'rushā́so raghushyádaḥ | bhrā́jante sū́ryâ iva || 17 || pā́râvatasya râtíshu dravā́ccakreshv âçúshu | tíshṭham vánasya mádhya ā́ || 18 || 18 ||

35 (655). uparishṭâjjyotis. 22. 24 paṅkti. 23 mahâbṛihatî.

Agnínéndreṇa váruṇena víshṇunâdityaí rudraír vásubhiḥ sacâbhúvâ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa ca sómam pibatam açvinâ || 1 || víçvâbhir dhîbhír bhúvanena vâjinâ divā́ pṛithivyā́dribhiḥ sacâbhúvâ | sajóshasâ ushásâ — || 2 || víçvair devaís tribhír ekâdaçaír ihā́dbhír marúdbhir bhṛígubhiḥ sacâbhúvâ | sajóshasâ ushásâ — || 3 || jushéthâm yajnám bódhatam hávasya me víçvehá devau sávanā́va gachatam | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa césham no voḷham açvinâ || 4 || stómam jushethâm yuvaçéva kanyánâm víçvehá devau sávanā́va gachatam | sajóshasâ ushásâ sū́ryena césham — || 5 || gíro jushethâm adhvarám jushethâm víçvehá devau sávanā́va gachatam | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa césham — || 6 || 14 ||

hâridravéva patatho vánéd úpa sómam sutám mahishévā́va gachathaḥ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa ca trír vartír yâtam açvinâ || 7 || haṅsā́v iva patatho adhvagā́v iva sómam sutám mahishévā́va gachathaḥ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa

---

34, 15 sahasra-çā́ḥ bhara ayútâni. 16 vásu-rocishaḥ. 17 yé ṛijrā́ḥ. raghu-syádaḥ. 18 dravát-cakreshu. mádhye. — 35, 1 agnínâ índreṇa. víshṇunâ âdityaíḥ. sacâ-bhúvâ. sa-jóshasau. 2 pṛithivyā́ ádri-bhiḥ. 3 ihá at-bhíḥ. 4 víçvâ ihá. sávanâ áva. ca ā́ ísham. 5 yuvaçā́-iva. 7 hâridravā́-iva. vánâ ít. mahishā́-iva áva.

ca trír — ‖ 8 ‖ çyenā́v iva patatho havyádâtaye sómaṃ sutám mahishévā́va gachathaḥ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa ca trír — ‖ 9 ‖ píbataṃ ca tṛipṇutáṃ cā́ ca gachatam prajā́ṃ ca dhattáṃ dráviṇaṃ ca dhattam | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa córjaṃ no dhattam açvinâ ‖ 10 ‖ jáyataṃ ca prá stutaṃ ca prá câvatam prajā́ṃ ca dhattáṃ dráviṇaṃ ca dhattam | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa córjaṃ — ‖ 11 ‖ hatáṃ ca çátrûn yátataṃ ca mitríṇaḥ prajā́ṃ ca dhattáṃ dráviṇaṃ ca dhattam | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa córjaṃ — ‖ 12 ‖ 15 ‖

mitrā́váruṇavantâ utá dhármavantâ marútvantâ jaritúr gachatho hávam | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa câdityaír yâtam açvinâ ‖ 13 ‖ áṅgirasvantâ utá víshṇuvantâ marútvantâ jaritúr gachatho hávam | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa câdityaír — ‖ 14 ‖ ṛibhumántâ vṛishaṇâ vā́javantâ marútvantâ jaritúr gachatho hávam | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa câdityaír — ‖ 15 ‖ bráhma jinvatam utá jinvataṃ dhíyo hatáṃ rákshâṅsi sédhatam ámîvâḥ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa ca sómaṃ sunvató açvinâ ‖ 16 ‖ kshatráṃ jinvatam utá jinvataṃ nṛī́n hatáṃ rákshâṅsi sédhatam ámîvâḥ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa ca sómaṃ — ‖ 17 ‖ dhenū́r jinvatam utá jinvataṃ víço hatáṃ rákshâṅsi sédhatam ámîvâḥ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa ca sómaṃ — ‖ 18 ‖ 16 ‖

átrer iva çṛiṇutam pûrvyástutiṃ çyâvā́çvasya sunvató madacyutâ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa cā́çvinâ tiróahnyam ‖ 19 ‖ sargā́ñ iva sṛijataṃ sushṭutī́r úpa çyâvā́çvasya sunvató madacyutâ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa cā́çvinâ — ‖ 20 ‖ raçmī́ñr iva yachatam adhvarā́ñ úpa çyâvā́çvasya sunvató

35, 10 ca â ca. ca ū́rjam. 11 ca avatam. 13 mitrā́váruṇa-vantau. ca âdityaíḥ. 14 áṅgirasvantau. 19 ca áçvinâ tiráḥ-ahnyam.

madacyutâ | sajóshasâ ushásâ sū́ryeṇa cā́çvinâ — || 21 || arvā́g rátham ní yachatam píbatam somyám mádhu | ā́ yâtam açvinā́ gatam avasyúr vâm ahám huve dhattám rátnâni dâçúshe || 22 || namovâké prásthite adhvaré narâ vivákshaṇasya pîtáye | ā́ yâtam açvinā́ — || 23 || svā́hâkṛitasya tṛimpatam sutásya devâv ándhasaḥ | ā́ yâtam açvinā́ — || 24 || 17 ||

36 (656). çakvarî. 7 mahâpaṅkti.

Avitā́si sunvató vṛiktábarhishaḥ píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yám te bhâgám ádhârayan víçvâḥ sehânáḥ pṛítanâ urú jráyaḥ sám apsujín marútvān̐ indra satpate || 1 || prā́va stotā́ram maghavann áva tvā́m píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yám te bhâgám — || 2 || ūrjā́ devā́n̐ ávasy ójasâ tvā́m píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yám te bhâgám — || 3 || janitā́ divó janitā́ pṛithivyā́ḥ píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yám te bhâgám — || 4 || janitā́çvânâm janitā́ gávâm asi píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yám te bhâgám — || 5 || átrîṇâm stómam adrivo mahás kṛidhi píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yám te bhâgám — || 6 || çyâvā́çvasya sunvatás táthâ çṛiṇu yáthā́çṛiṇor átreḥ kármâṇi kṛiṇvatáḥ | prá trasádasyum âvitha tvám éka ín nṛishā́hya índra bráhmâṇi vardháyan || 7 || 18 ||

37 (657). mahâpaṅkti. 1 atijagatî.

Prédám bráhma vṛitratū́ryeshv âvitha prá sunvatáḥ çacîpata índra víçvâbhir ūtíbhiḥ | mā́dhyamdinasya sávanasya

---

35, 22 píbatam — mádhu = 501, 15. ā́ yâtam — gatam = 628, 6. — 36, 1 avitā́ asi. píba. apsu-jít. 2 prá ava. 5 janitā́ áçvânâm. 7 yáthâ áçṛiṇoḥ. ít nṛi-sáhye. — 37, 1 prá idám. çacî-pate.

vṛitrahann anedya píbâ sómasya vajrivaḥ || 1 || sehâná ugra pṛítanâ abhí drúhaḥ çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mā́dhyaṃdinasya — || 2 || ekarā́ḷ asyá bhúvanasya râjasi çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mā́dhyaṃdinasya — || 3 || sasthā́vânâ yavayasi tvám éka íc chacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mā́dhyaṃdinasya — || 4 || kshémasya ca prayújaç ca tvám îçishe çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mā́dhyaṃdinasya — || 5 || kshatrā́ya tvam ávasi ná tvam âvitha çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mā́dhyaṃdinasya — || 6 || çyâvā́çvasya rébhatas táthâ çṛiṇu yáthā́çṛiṇor átreḥ kármâṇi kṛiṇvatáḥ | prá trasádasyum âvitha tvám éka ín nṛishā́hya índra kshatrā́ṇi vardháyan || 7 || 19 ||

38 (658). gâyatrî.

Yajnásya hí sthá ṛitvíjâ sásnî vā́jeshu kármasu | índrâgnî tásya bodhatam || 1 || toçā́sâ rathayā́vânâ vṛitrahā́ṇā́parâjitâ | índrâgnî tásya bodhatam || 2 || idáṃ vâm madirám mádhv ádhukshann ádribhir náraḥ | índrâgnî tásya bodhatam || 3 || jushéthâṃ yajnám ishṭáye sutáṃ sómaṃ sadhastutî | índrâgnî ā́ gataṃ narâ || 4 || imā́ jushethâṃ sávanâ yébhir havyā́ny ûháthuḥ | índrâgnî ā́ gataṃ narâ || 5 || imā́ṃ gâyatrávartaniṃ jushéthâṃ sushṭutím máma | índrâgnî ā́ gataṃ narâ || 6 || 20 ||

prâtaryā́vabhir ā́ gataṃ devébhir jenyâvasû | índrâgnî sómapîtaye || 7 || çyâvā́çvasya sunvató 'trîṇâṃ çṛiṇutaṃ hávam | índrâgnî sómapîtaye || 8 || evā́ vâṃ ahva ûtáye yáthā́huvanta médhirâḥ | índragnî sómapîtaye || 9 || ā́hâṃ

37, 1 píba. 4 sa-sthā́vânâ. ít çacî-pate. 7 vgl. 656, 7. — 38, 2 vṛitra-hánâ ápara-jitâ. 4 sadhastutî-índrâgnî *iti*. 8 átrîṇâm. 9 evá. ahve. yáthâ áhuvanta. 10 ā́ ahám.

sárasvatîvator indrâgnyór ávo vṛiṇe | yā́bhyâṃ gâyatrám ṛicyáte || 10 || 21 ||

39 (659). mahâpaṅkti.

Agním astoshy ṛigmíyam agním īḷā́ yajádhyai | agnír devā́ñ anaktu na ubhé hí vidáthe kavír antáç cárati dûtyàṃ nábhantâm anyaké same || 1 || ny àgne návyasâ vácas tanū́shu çáṅsam eshâm | ny árâtî rárâvṇâṃ víçvâ aryó árâtīr itó yuchantv âmúro nábhantâm anyaké same || 2 || ágne mánmâni túbhyaṃ káṃ ghṛitáṃ ná juhva âsáni | sá devéshu prá cikiddhi tváṃ hy ási pûrvyáḥ çivó dûtó vivásvato nábhantâm anyaké same || 3 || tát-tad agnír váyo dadhe yáthâ-yathâ kṛipaṇyáti | ûrjā́hutir vásûnâṃ çáṃ ca yóç ca máyo dadhe víçvasyai deváhûtyai nábhantâm anyaké same || 4 || sá ciketa sáhîyasâgníç citréṇa kármaṇâ | sá hótâ çáçvatînâṃ dákshiṇâbhir abhī́vṛita inóti ca pratī́vyàṃ nábhantâm anyaké same || 5 || 22 ||

agnír jâtā́ devā́nâm agnír veda mártânâm apîcyàm | agníḥ sá draviṇodā́ agnír dvā́râ vy ūrṇute svâhuto návîyasâ nábhantâm anyaké same || 6 || agnír devéshu sáṃvasuḥ sá vikshú yajníyâsv ā́ | sá mudā́ kā́vyâ purú víçvam bhū́meva pushyati devó devéshu yajníyo nábhantâm anyaké same || 7 || yó agníḥ saptámânushaḥ çritó víçveshu síndhushu | tám ā́ganma tripastyám mandhâtúr dasyuhántamam agníṃ yajnéshu pûrvyáṃ nábhantâm anyaké same || 8 || agnís trī́ṇi tridhā́tûny ā́ ksheti vidáthâ kavíḥ | sá trīṅ̐r ekâdaçā́ñ ihá yákshac ca pipráyac ca no vípro dûtáḥ párishkṛito

38, 10 sárasvatî-vatoḥ. — 39, 1 ubhé-vidáthe *iti.* 2 ní agne. ní árâtîḥ. 3 juhve. hí. 4 ûrjā́-âhutiḥ. 5 sáhîyasâ agníḥ. abhí-vṛitaḥ. 6 ví ûrṇute sú-âhutaḥ. 7 bhū́ma-iva. 8 ā́ aganma. 9 yákshat ca pipráyat. pári-kṛitaḥ.

nábhantâm anyaké same || 9 || tváṃ no agna âyúshu tváṃ devéshu pûrvya vásva éka irajyasi | tvā́m ā́paḥ parisrútaḥ pári yanti svásetavo nábhantâm anyaké same || 10 || 23 ||

40 (660). mahâpaṅkti. 2 çakvarî. 12 trishṭubh.

Índrâgnî yuváṃ sú naḥ sáhantâ dā́satho rayím | yéna dṛiḻhā́ samátsv ā́ vîḻú cit sâhishîmáhy agnír váneva vā́ta ín nábhantâm anyaké same || 1 || nahí vâṃ vavráyâmahé 'théndram íd yajâmahe çávishṭhaṃ nṛiṇā́ṃ náram | sá naḥ kadā́ cid árvatâ gámad ā́ vā́jasâtaye gámad ā́ medhásâtaye nábhantâm anyaké same || 2 || tā́ hí mádhyam bhárâṇâm indrâgnī́ adhikshitáḥ | tā́ u kavitvanā́ kavī́ pṛichyámânâ sakhîyaté sáṃ dhîtám açnutaṃ narâ nábhantâm anyaké same || 3 || abhy àrca nabhâkavád indrâgnī́ yajásâ girā́ | yáyor víçvam idáṃ jágad iyáṃ dyaúḥ pṛithivī́ mahy ùpásthe bibhṛitó vásu nábhantâm anyaké same || 4 || prá bráhmâṇi nabhâkavád indrâgníbhyâm irajyata | yā́ saptábudhnam arṇaváṃ jihmábâram aporṇutá índra ī́çâna ójasâ nábhantâm anyaké same || 5 || ápi vṛiçca purâṇavád vratáter iva gushpitám ójo dâsásya dambhaya | vayáṃ tád asya sámbhṛitaṃ vásv índreṇa ví bhajemahi nábhantâm anyaké same || 6 || 24 ||

yád indrâgnī́ jánâ imé vihváyante tánâ girā́ | asmā́kebhir nṛíbhir vayáṃ sâsahyā́ma pṛitanyató vanuyā́ma vanushyató nábhantâm anyaké same || 7 || yā́ nú çvetā́v avó divá uccárâta úpa dyúbhiḥ | indrâgnyór ánu vratám úhânâ yanti síndhavo yā́n sîm bandhā́d ámuñcatâṃ nábhantâm

---

39, 10 agne. svá-setavaḥ. — 40, 1 sahishîmáhi. vánâ-iva vā́te ít. 2 vavráyâmahe átha índram. 8 indrâgnī́ *iti* adhi-kshitáḥ taú. sakhi-yaté. 4 abhí arca. mahī́ upá-sthe. 5 jihmá-bâram apa-úrṇutáḥ. 7 sasahyā́ma. 8 ut-cárâtaḥ. úhânâḥ.

anyaké same || 8 || pûrvī́sh ṭa indrópamâtayaḥ pûrvī́r utá práçastayaḥ sū́no hinvásya harivaḥ | vásvo vîrásyâpṛíco yā́ nú sā́dhanta no dhíyo nábhantâm anyaké same || 9 || táṃ çiçîtâ suvṛiktíbhis tvesháṃ sátvânam ṛigmíyam | utó nú cid yá ójasâ çúshṇasyâṇḍā́ni bhédati jéshat svàrvatī́r apó nábhantâm anyaké same || 10 || táṃ çiçîtâ svadhvaráṃ satyáṃ sátvânam ṛitvíyam | utó nó cid yá óhata âṇḍā́ çúshṇasya bhédaty ájaiḥ svàrvatī́r apó nábhantâm anyaké same || 11 || evéndrâgníbhyâm pitṛiván návîyo mandhâtṛivád aṅgirasvád avâci | tridhā́tunâ çármaṇâ pâtam asmā́n vayáṃ syâma pátayo rayîṇā́m || 12 || 25 ||

41 (661). mahâpaṅkti.

Asmā́ û shú prábhûtaye váruṇâya marúdbhyó 'rcâ vidúshṭarebhyaḥ | yó dhîtā́ mā́nushâṇâm paçvó gā́ iva rákshati nábhantâm anyaké same || 1 || tám û shú samanā́ girā́ pitṛīṇā́ṃ ca mánmabhiḥ | nâbhâkásya práçastibhir yáḥ síndhûnâm úpodayé saptásvasâ sá madhyamó nábhantâm anyaké same || 2 || sá kshápaḥ pári shasvaje ny ùsró mâyáyâ dadhe sá víçvam pári darçatáḥ | tásya vénîr ánu vratám ushás tisró avardhayan nábhantâm anyaké same || 3 || yáḥ kakúbho nidhârayáḥ pṛithivyā́m ádhi darçatáḥ | sá mā́tâ pûrvyám padáṃ tád váruṇasya sáptyaṃ sá hí gopā́ ivéryo nábhantâm anyaké same || 4 || yó dhartā́ bhúvanânâṃ yá usrā́ṇâm apîcyâ véda nā́mâni gúhyâ | sá kavíḥ kā́vyâ purú rûpáṃ dyaúr iva pushyati nábhantâm anyaké same || 5 || 26 ||

40, 9 pûrvîḥ te indra úpa-mâtayaḥ. vîrásya â-pṛícaḥ yā́ḥ. 10 çiçîta. utó *iti*. çúshṇasya âṇḍā́ni. 11 çiçîta. utó *iti*. óhate. 12 evá indrâgní-bhyâm pitṛi-vát. — 41, 1 asmaí ûm *iti* sú. marút-bhyaḥ árca vidúḥ-tarebhyaḥ. 2 ûm *iti* sú. úpa ut-ayé. 3 sasvaje ní usrā́ḥ. 4 ni-dhârayáḥ. iva íryaḥ.

yásmin víçvâni kā́vyâ cakré nā́bhir iva çritā́ | tritám jûtī́ saparyata vrajé gā́vo ná saṃyúje yujé áçvāñ ayukshata nábhantâm anyaké same ‖ 6 ‖ yá âsv átka âçáye víçvâ jâtā́ny eshâm | pári dhā́mâni mármṛiçad várunasya puró gáye víçve devā́ ánu vratám nábhantâm anyaké same ‖ 7 ‖ sá samudró apîcyàs turó dyā́m iva rohati ní yád âsu yájur dadhé | sá mâyā́ arcínâ padā́stṛiṇân nā́kam ā́ruhan nábhantâm anyaké same ‖ 8 ‖ yásya çvetā́ vicakshaṇā́ tisró bhū́mîr adhikshitáḥ | trír úttarâṇi paprátur várunasya dhruvám sádaḥ sá saptânā́m irajyati nábhantâm anyaké same ‖ 9 ‖ yáḥ çvetā́ñ ádhinirṇijaç cakré kṛishṇā́ñ ánu vratā́ | sá dhā́ma pûrvyám mame yáḥ skambhéna ví ródasî ajó ná dyā́m ádhârayan nábhantâm anyaké same ‖ 10 ‖ 27 ‖

42 (662). 1—3 trishṭubh. 4—6 anushṭubh.

Ástabhnâd dyā́m ásuro viçvávedâ ámimîta varimā́ṇam pṛithivyā́ḥ | ā́sîdad víçvâ bhúvanâni samrā́ḍ víçvét tā́ni várunasya vratā́ni ‖ 1 ‖ evā́ vandasva várunam bṛihántam namasyā́ dhī́ram amṛ́tasya gopā́m | sá naḥ çárma trivárûtham ví yaṅsat pâtám no dyâvâpṛithivî upásthe ‖ 2 ‖ imā́m dhíyam çíkshamâṇasya deva krátum dáksham varuṇa sám çiçâdhi | yáyā́ti víçvâ duritā́ tárema sutármâṇam ádhi nā́vam ruhema ‖ 3 ‖ ā́ vâm grā́vâṇo açvinâ dhībhír víprâ acucyavuḥ | nā́satyâ sómapîtaye nábhantâm anyaké same ‖ 4 ‖ yáthâ vâm átrir açvinâ gîrbhír vípro ájohavît | nā́satyâ sómapîtaye nábhantâm anyaké same ‖ 5 ‖ evā́ vâm

---

41, 7 â-çáye. 8 padā́ ástṛiṇât. ā́ aruhat. 9 adhi-kshitā́ḥ. 10 ádhi-nirnijaḥ. ródasî *iti*. ádhârayat. — 42, 1 ā́ asîdat. víçvâ ít. 2 evá. namasyā́. dyâvâpṛithivî *iti*. 3 yáyâ áti. su-tármâṇam.

ahva ûtáye yáthâ̆buvanta médhirâḥ | nâ̆satyâ sómapîtaye nábhantâm anyaké same || 6 || 28 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

43 (668). gâyatrî.

Imé víprasya vedháso 'gnér ástṛitayajvanaḥ | gíraḥ stómâsa îrate || 1 || ásmai te pratiháryate jâ̆tavedo vícarshaṇe | ágne jánâmi sushṭutím || 2 || ârokâ̆ iva ghéd áha tigmâ̆ agne táva tvíshaḥ | dadbhír vánâni bapsati || 3 || hárayo dhûmáketavo vâ̆tajûtâ úpa dyávi | yátante vṛíthag agnáyaḥ || 4 || eté tyé vṛíthag agnáya iddhâ̆saḥ sám adṛikshata | ushásâm iva ketávaḥ || 5 || 29 ||

kṛishṇâ̆ rájâṅsi patsutáḥ prayâ̆ṇe jâtávedasaḥ | agnír yád ródhati kshámi || 6 || dhâsíṃ kṛiṇvâná óshadhîr bápsad agnír ná vâyati | púnar yán táruṇîr ápi || 7 || jihvâ̆bhir áha nánnamad arcíshâ jañjaṇâbhávan | agnír váneshu rocate || 8 || apsv àgne sádhish ṭáva saúshadhîr ánu rudhyase | gárbhe sáñ jâyase púnaḥ || 9 || úd agne táva tád ghṛitâ̆d arcî̆ rocata â̆hutam | níṅsânaṃ juhvò múkhe || 10 || 30 ||

ukshâ̆nnâya vaçâ̆nnâya sómapṛishṭhâya vedháse | stómair vidhemâgnáye || 11 || utá tvâ námasâ vayáṃ hótar váreṇyakrato | ágne samídbhir îmahe || 12 || utá tvâ bhṛiguvác chuce manushvád agna âhuta | aṅgirasvád dhavâmahe || 13 || tváṃ hy àgne agnínâ vípro vípreṇa sánt satâ̆ | sákhâ sákhyâ samidhyáse || 14 || sá tváṃ víprâya dâçúshe rayíṃ dehi sahasríṇam | ágne vîrávatîm ísham || 15 || 31 ||

ágne bhrâ̆taḥ sáhaskṛita róhidaçva çúcivrata | imáṃ

42, 6 evâ̆ — médhirâḥ = 658, 9. — 43, 1 gha ít. 8 jañjaṇâ-bhávan. 9 ap-sú agne sádhiḥ táva sáḥ óshadhîḥ. 10 arcíḥ rocate. 11 ukshá-annâya vaçâ̆-annâya. vidhema agnáye. 13 bhṛigu-vát çuce. agne. havâmahe. 14 hí agne.

no gíraḥ ‖ 19 ‖ ádabdhasya svadhā́vato dûtásya rébhataḥ sádâ | agnéḥ sakhyáṃ vṛiṇîmahe ‖ 20 ‖ 39 ‖

agníḥ çúcivratatamaḥ çúcir vípraḥ çúciḥ kavíḥ | çúcî rocata ā́hutaḥ ‖ 21 ‖ utá tvâ dhîtáyo máma gíro vardhantu viçváhâ | ágne sakhyásya bodhi naḥ ‖ 22 ‖ yád agne syā́m ahám tvám tvám vâ ghâ syā́ ahám | syúsh ṭe satyā́ ihā́çíshaḥ ‖ 23 ‖ vásur vásupatir hí kam ásy agne vibhā́vasuḥ | syā́ma te sumatā́v ápi ‖ 24 ‖ ágne dhṛitávratâya te samudrā́yeva síndhavaḥ | gíro vâçrā́sa îrate ‖ 25 ‖ 40 ‖

yúvânaṃ viçpátiṃ kavíṃ viçvā́dam puruvépasam | agníṃ çumbhâmi mánmabhiḥ ‖ 26 ‖ yajnā́nâṃ rathyè vayáṃ tigmájambhâya vîḷáve | stómair ishemâgnáye ‖ 27 ‖ ayám agne tvé ápi jaritā́ bhûtu santya | tásmai pâvaka mṛiḷaya ‖ 28 ‖ dhī́ro hy ásy admasád vípro ná jā́gṛiviḥ sádâ | ágne dîdáyasi dyávi ‖ 29 ‖ purā́gne duritébhyaḥ purā́ mṛidhrébhyaḥ kave | prá ṇa ā́yur vaso tira ‖ 30 ‖ 41 ‖

45 (665). gâyatrî.

Ā́ ghâ yé agním indhaté stṛiṇánti barhír ânushák | yéshâm índro yúvâ sákhâ ‖ 1 ‖ bṛihánn íd idhmá eshâm bhū́ri çastám pṛithúḥ sváruḥ | yéshâm índro yúvâ sákhâ ‖ 2 ‖ áyuddha íd yudhā́ vṛítaṃ çū́ra ā́jati sátvabhiḥ | yéshâm índro yúvâ sákhâ ‖ 3 ‖ ā́ bundáṃ vṛitrahā́ dade jâtáḥ pṛichad ví mâtáram | ká ugrā́ḥ ké ha çṛiṇvire ‖ 4 ‖ práti tvâ çavasī́ vadad girā́v ápso ná yodhishat | yás te çatrutvám âcaké ‖ 5 ‖ 42 ‖

utá tvám maghavañ chṛiṇu yás te váshṭi vavákshi tát |

44, 21 çúciḥ rocate. 23 gha. syúḥ te. ihá â-çíshaḥ. 25 samudrā́ya-iva. 26 viçva-ádam puru-vépasam. 27 ishema agnáye. 28 tásmai — mṛiḷaya = 12, 9. 29 hí ási adma-sát. 30 purā́ agne. naḥ. vaso *iti*. — 45, 1 gha. 3 ā́ ajati. 4 ké ugrā́ḥ. 6 çṛiṇu.

yád vîḷáyâsi vîḷú tát || 6 || yád âjím yā́ty âjikṛíd índraḥ svaçvayúr úpa | rathī́tamo rathī́nâm || 7 || ví shú víçvâ abhiyújo vájrin víshvag yáthâ vṛiha | bhávâ naḥ suçrávastamaḥ || 8 || asmā́kam sú rátham purá índraḥ kṛiṇotu sâtáye | ná yáṃ dhū́rvanti dhûrtáyaḥ || 9 || vṛijyā́ma te pári dvíshó 'raṃ te çakra dâváne | gaméméd indra gómataḥ || 10 || 43 ||

çánaiç cid yánto adrivó 'çvâvantaḥ çatagvínaḥ | vivákshaṇâ anehásaḥ || 11 || ûrdhvā́ hí te divé-dive sahásrâ sûnṛítâ çatā́ | jaritṛíbhyo vimáṅhate || 12 || vidmā́ hí tvâ dhanaṃjayám índra dṛiḷhā́ cid ârujám | âdâríṇaṃ yáthâ gáyam || 13 || kakuháṃ cit tvâ kave mándantu dhṛishṇav índavaḥ | ā́ tvâ paṇíṃ yád ī́mahe || 14 || yás te revā́ñ ádâçuriḥ pramamársha magháttaye | tásya no véda ā́ bhara || 15 || 44 ||

imá u tvâ ví cakshate sákhâya indra somínaḥ | pushṭā́vanto yáthâ paçúm || 16 || utá tvā́badhiraṃ vayáṃ çrútkarṇaṃ sántam ûtáye | dûrā́d ihá havâmahe || 17 || yác chuçrûyā́ imáṃ hávaṃ durmárshaṃ cakriyâ utá | bháver âpír no ántamaḥ || 18 || yác cid dhí te ápi vyáthir jaganvā́ṅso ámanmahi | godā́ íd indra bodhi naḥ || 19 || ā́ tvâ rambháṃ ná jívrayo rarabhmā́ çavasas pate | uçmási tvâ sadhástha ā́ || 20 || 45 ||

stotrám índrâya gâyata purunṛimṇā́ya sátvane | nákir yáṃ vṛiṇvaté yudhí || 21 || abhí tvâ vṛishabhâ suté sutáṃ sṛijâmi pîtáye | tṛimpā́ vy àçnuhî mádam || 22 || mā́ tvâ mûrā́ avishyávo mópahásvâna ā́ dabhan | mā́kîm brahmadvísho vanaḥ || 23 || ihá tvâ góparîṇasâ mahé mandantu rā́-

---

45, 7 svaçva-yúḥ. rathí-tamaḥ rathínâm. 8 sú. bháva. 10 dvíshaḥ áram. gaméma ít. 11 adri-vaḥ áçva-vantaḥ çata-gvínaḥ. 13 vidmá. â-rujám â-dâríṇam. 14 dhṛishṇo *iti*. 16 imé. pushṭá-vantaḥ. 17 tvâ ábadhiram. 18 çuçruyā́ḥ. 19 yát cit hí. 20 rarabhmá. sadhá-sthe. 22 vṛishabha. tṛimpá ví açnuhi. 23 má upa-hásvânaḥ. 24 gó-parîṇasâ.

dhase | sáro gauró yáthâ piba || 24 || yā́ vṛitrahā́ parâváti sánâ návâ ca cucyuvé | tā́ saṃsátsu prá vocata || 25 || 46 ||

ápibat kadrúvaḥ sutám índraḥ sahásrabâhve | átrâdedishṭa paúṅsyam || 26 || satyám tát turváçe yádau vídâno ahnavâyyám | vy ânaṭ turváṇe çámi || 27 || taráṇiṃ vo jánânâṃ tradáṃ vā́jasya gómataḥ | samânám u prá çaṅsisham || 28 || ṛibhukshánaṃ ná vártava ukthéshu tugryâvṛídham | índraṃ sóme sácâ suté || 29 || yáḥ kṛintád íd ví yonyáṃ triçókâya girím pṛithúm | góbhyo gâtúṃ níretave || 30 || 47 ||

yád dadhishé manasyási mandânáḥ préd íyakshasi | mā́ tát kar indra mṛiḷáya || 31 || dabhráṃ cid dhí tvā́vataḥ kṛitáṃ çṛiṇvé ádhi kshámi | jígâtv indra te mánaḥ || 32 || távéd u tā́ḥ sukîrtáyó 'sann utá práçastayaḥ | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 33 || mā́ na ékasminn ā́gasi mā́ dváyor utá trishú | vádhîr mā́ çûra bhū́rishu || 34 || bibháyâ hí tvā́vata ugrā́d abhiprabhaṅgíṇaḥ | dasmā́d ahám ṛitîsháhaḥ || 35 || 48 ||

mā́ sákhyuḥ çū́nam ā́ vide mā́ putrásya prabhûvaso | âvṛítvad bhûtu te mánaḥ || 36 || kó nú maryâ ámithitaḥ sákhâ sákhâyam abravît | jahā́ kó asmád îshate || 37 || evā́re vṛishabhâ suté 'sinvan bhū́ry âvayaḥ | çvaghnī́va nivátâ cáran || 38 || ā́ ta etā́ vacoyújâ hárî gṛibhṇe sumádrathâ | yád îm brahmábhya íd dádaḥ ||39|| bhindhí víçvâ ápa dvíshaḥ pári bā́dho jahī́ mṛídhaḥ | vásu spârháṃ tád ā́ bhara || 40 || yád vîḷā́v indra yát sthiré yát párçâne párâbhṛitam | vásu spârháṃ tád ā́ bhara || 41 || yásya te viçvámânusho bhū́rer dattásya védati | vásu spârháṃ tád ā́ bhara || 42 || 49 ||

Tṛitíyo 'dhyâyaḥ.

45, 26 átra adedishṭa. 27 ví ânaṭ. 29 vártave. tugrya-vṛídham. índram — suté = 5, 2. 30 níḥ-etave. 31 prá ít. 32 hí. 33 táva ít. su-kîrtáyaḥ ásan. yád — naḥ = 626, 25. 35 bibháya. abhi-prabhaṅgínaḥ. ṛiti-sáhaḥ. 36 prabhuvaso *iti* prabhu-vaso â-vṛítvat. 38 vṛishabha suté ásinvan. çvaghnī́-iva. 39 te. sumát-rathâ. 40 jahí.

46 (666). 1 pâdanicṛit. 2—4. 6. 10. 28. 29. 88 gâyatrî. 5 kakubh. 7. 11. 19. 25. 27. 29 bṛihatî. 8 anushṭubh. 9. 26. 28 satobṛihatî. 12 viparîtâ. 18 dvipadâ bṛihatî. 14 pipîlikamadhyâ. 15 kakubh nyaṅkuçirâ. 16 virâj. 71 jagatî. 18 uparishṭâdbṛihatî. 20 vishamapadâ. 21. 22. 24. 82 paṅkti. 80 dvipadâ virâj. 81 ushṇih.

Tvā́vataḥ purûvaso vayám indra praṇetaḥ | smási sthâtar harîṇâm || 1 || tvā́ṃ hí satyám adrivo vidmá dâtā́ram ishā́m | vidmá dâtā́raṃ rayîṇā́m || 2 || ā́ yásya te mahimā́naṃ çátamûte çátakrato | gîrbhír gṛiṇánti kârávaḥ || 3 || sunîthó ghâ sá mártyo yám marúto yám aryamā́ | mitrā́ḥ pā́nty adrúhaḥ || 4 || dádhâno gómad áçvavad suvī́ryam âdityájûta edhate | sádâ râyā́ puruspṛíhâ || 5 || 1 ||

tám índraṃ dā́nam îmahe çavasânám ábhîrvam | ī́çânaṃ râyá îmahe || 6 || tásmin hí sánty ûtáyo víçvâ ábhîravaḥ sácâ | tám ā́ vahantu sáptayaḥ purûvásum mádâya hárayaḥ sutám || 7 || yás te mádo váreṇyo yá indra vṛitrahántamaḥ | yá âdadíḥ svàr nṛíbhir yáḥ pṛítanâsu dushṭáraḥ || 8 || yó dushṭáro viçvavâra çravā́yyo vā́jeshv ásti tarutā́ | sá naḥ çavishṭha sávanā́ vaso gahi gaméma gómati vrajé || 9 || gavyó shú ṇo yáthâ purā́çvayótá rathayā́ | varivasyá mahâmaha || 10 || 2 ||

nahí te çûra rā́dhasó 'ntaṃ vindā́mi satrā́ | daçasyā́ no maghavan nū́ cid adrivo dhíyo vā́jebhir âvitha || 11 || yá ṛishváḥ çrâvayátsakhâ víçvét sá veda jánimâ purushṭutáḥ | táṃ víçve mā́nushâ yugéndraṃ havante tavisháṃ yatásrucaḥ || 12 || sá no vā́jeshv avitā́ purûvásuḥ puraḥsthâtā́ maghávâ vṛitrahā́ bhuvat || 13 || abhí vo vīrám ándhaso má-

---

46, 1 puruvaso *iti* puru-vaso. pranetar *iti* pra-netaḥ. 8 çátam-ûte 4 gha. 7 puru-vásum. 8 dustáraḥ. 9 sávanâ ā́ vaso *iti*. 10 gavyó *iti* (d. i. gavyā́ u) sú naḥ. purā́ açva-yā́ utá ratha-yā́. mahâ-maha. 11 rā́dhasaḥ ántam. daçasyá. nú. 12 çravayát-sakhâ víçvá ít. jánima. yugā́ índram. 18 puru-vásuḥ.

deshu gâya girấ mahấ vícetasam | índram nấma çrútyam çâkínam váco yáthâ || 14 || dadī́ réknas tanvè dadír vásu dadír vấjeshu puruhûta vâjínam | nûnám átha || 15 || 3 ||

víçveshâm irajyántam vásûnâm sâsahvấṅsam cid asyá várpasaḥ | kripayató nûnám áty átha || 16 || maháḥ sú vo áram ishe stávâmahe mîḷhúshe aramgamấya jágmaye | yajnébhir gîrbhír viçvámanushâm marútâm iyakshasi gấye tvâ námasâ girấ || 17 || yé pâtáyante ájmabhir girîṇấm snúbhir eshâm | yajnám mahishváṇînâm sumnám tuvishváṇînâm prấdhvaré || 18 || prabhaṅgám durmatînấm índra çavishṭhấ bhara | rayím asmábhyam yújyam codayanmate jyéshṭham codayanmate || 19 || sánitaḥ súsanitar úgra cítra cétishṭha sū́nṛita | prâsáhâ samrâṭ sáhurim sáhantam bhujyúm vấjeshu pū́rvyam || 20 || 4 ||

ấ sá etu yá ī́vad ấṅ ádevaḥ pûrtám âdadé | yáthâ cid váço açvyáḥ prithuçrávasi kânītè 'syấ vyúshy âdadé || 21 || shashṭím sahásrấçvyasyâyútâsanam úshṭrâṇâm viṅçatím çatấ | dáça çyấvînâm çatấ dáça tryàrushîṇâm dáça gávâm sahásrâ || 22 || dáça çyâvấ ṛidhádrayo vîtávârâsa âçávaḥ | mathrấ nemím ní vâvrituḥ || 23 || dấnâsaḥ prithuçrávasaḥ kânītásya surấdhasaḥ | rátham hiraṇyáyam dádan máṅhishṭhaḥ sûrír abhûd várshishṭham akṛita çrávaḥ || 24 || ấ no vâyo mahé táne yâhí makhấya pấjase | vayám hí te cakṛimấ bhū́ri dâváne sadyáç cin máhi dâváne || 25 || 5 ||

yó áçvebhir váhate vásta usrấs tríḥ saptá saptatînấm | ebhíḥ sómebhiḥ somasúdbhiḥ somapâ dânấya çukrapûtapâḥ

46, 15 dadī́ḥ réknaḥ. 16 kṛipa-yatáḥ. 18 mahi-sváṇînâm. tuvi-sváṇînâm prá adhvaré. 19 çavishṭha ấ. codayat-mate. 20 sánitar *iti* sú-sanitaḥ. pra-sáhâ. 21 ấ. kânīté asyấḥ vi-úshi â-dadé. 22 sahásrâ áçvyasya ayútâ asanam. trí-arushîṇâm. 23 ṛidhát-rayaḥ vītá-vârâsaḥ. mathrấḥ. vavṛituḥ. 24 dádat. 25 cakṛimá. cit. 26 váste. soma-pâḥ. çukrapûta-pâḥ.

|| 26 || yó ma imám̃ cid u tmánā́mandac citrám̃ dâváne | araṭvé ákshe náhushe sukṛítvani sukṛíttarâya sukrátuḥ || 27 || ucathyè vápushi yáḥ svarā́ḷ utá vâyo ghṛitasnā́ḥ | áçveshitam̃ rájeshitam̃ çúneshitam prā́jma tád idám̃ nú tát || 28 || ádha priyám ishirā́ya shashṭím̃ sahásrâsanam | áçvânâm ín ná vṛíshṇâm || 29 || gā́vo ná yûthám úpa yanti vádhraya úpa mā́ yanti vádhrayaḥ || 30 || ádha yác cā́rathe gaṇé çatám úshṭrā̃ñ ácikradat | ádha çvítneshu viṅçatím̃ çatā́ || 31 || çatám̃ dâsé balbûthé vípras táruksha ā́ dade | té te vâyav imé jánâ mádantī́ndragopâ mádanti devágopâḥ || 32 || ádha syā́ yóshaṇâ mahī́ pratîcī́ váçam açvyám | ádhirukmâ ví nîyate || 33 || 6 ||

47 (667). mahâpaṅkti.

Máhi vo mahatā́m ávo váruṇa mítra dâçúshe | yám âdityâ abhí druhó rákshathâ ném aghám̃ naçad aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 1 || vidā́ devâ aghā́nâm ā́dityâso apā́kṛitim | pakshā́ váyo yáthopári vy àsmé çárma yachatâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 2 || vy àsmé ádhi çárma tát pakshā́ váyo ná yantana | víçvâni viçvavedaso varûthyā̂ manâmahe 'neháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 3 || yásmâ árâsata ksháyam̃ jîvā́tum̃ ca prácetasaḥ | mánor víçvasya ghéd imá âdityā́ râyá îçate 'neháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 4 || pári ṇo vṛiṇajann aghā́ durgā́ṇi rathyò yathâ | syā́méd índrasya çármaṇy âdityā́nâm utā́vasy aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 5 || 7 ||

46, 27 me. tmánâ ámandat. 28 áçva-ishitam rájaḥ-ishitam çúnâ -ishitam prá ájma. 29 sahásrâ asanam. ít. 30 mâ ā́. 31 yát. 32 tárukshe. vâyo *iti*. jánâḥ mádanti índra-gopâḥ. 33 ádhi-rukmâ. — 47, 1 rákshatha ná îm. su-útáyaḥ. 2 vidá. apa-ā́kṛitim. yáthâ upári ví asmé *iti*. yachata anehásaḥ. 3 ví asmé *iti*. 4 yásmai. gha ít imé âdityā́ḥ. 5 naḥ. syā́ma ít. utá ávasi. syâméd — çármaṇi = 4, 6.

parihvṛitéd anā́ jáno yushmā́dattasya vâyati | dévâ ádabhram âça vo yám âdityâ áhetanânehâso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 6 || ná táṃ tigmáṃ caná tyájo ná drâsad abhí táṃ gurú | yásmâ u çárma saprátha ā́dityâso árâdhvam anehâso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 7 || yushmé devâ ápi shmasi yúdhyanta iva vármasu | yûyám mahó na énaso yûyám árbhâd urushyatânehâso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 8 || áditir na urushyatv áditiḥ çárma yachatu | mâtā́ mitrásya reváto 'ryamṇó váruṇasya cânehâso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 9 || yád devâḥ çárma çaraṇáṃ yád bhadráṃ yád anâturám | tridhā́tu yád varûthyàṃ tád asmā́su ví yantanânehâso va utáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 10 || 8 ||

ā́dityâ áva hí khyátā́dhi kū́lâd iva spáçaḥ | sutîrthám árvato yathā́nu no neshathâ sugám anehâso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 11 || néhá bhadráṃ rakshasvíne nā́vayaí nópayā́ utá | gáve ca bhadráṃ dhenáve vîrā́ya ca çravasyatè 'nehâso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 12 || yád âvír yád apîcyàṃ dévâso ásti dushkṛitám | trité tád víçvam âptyá âré asmád dadhâtanânehâso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 13 || yác ca góshu dushvápnyaṃ yác câsmé duhitar divaḥ | tritā́ya tád vibhâvary âptyā́ya párâ vahânehâso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 14 || nishkáṃ vâ ghâ kṛiṇávate srájaṃ vâ duhitar divaḥ | trité dushvápnyaṃ sárvam âptyé pári dadmasy anehâso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 15 || 9 ||

47, 6 pari-hvṛitā́ ít. yushmā́-dattasya. áhetana anehásaḥ. 7 yásmai. 8 smasi. urushyata anehásaḥ. 9 ca anehásaḥ. 10 yantana anehásaḥ. 11 khyáta ádhi. yathâ ánu. neshatha. 12 ná ihá. ná ava-yaí ná upa-yaí. çravasyaté anehásaḥ. 13 âptyé. dadhâtana anehásaḥ. 14 yát. duḥ-svápnyam yát ca asmé *iti*. vaha anehásaḥ. 15 gha.

tádannâya tádapase tám bhâgám upasedúshe | tritā́ya ca dvitā́ya cósho dushvápnyaṃ vahâneh※so va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 16 || yáthâ kalā́ṃ yáthâ çapháṃ yátha riṇáṃ saṃnáyâmasi | evā́ dushvápnyaṃ sárvam âptyé sáṃ nayâmasy aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 17 || ájaishmâdyā́sanâma cā́bhûmā́nâgaso vayám | úsho yásmâd dushvápnyâd ábhaishmā́pa tád uchatv aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 18 || 10 ||

48 (668). trishṭubh. 5 jagatî.

Svâdór abhakshi váyasaḥ sumedhā́ḥ svâdhyò varivovíttarasya | víçve yáṃ devā́ utá mártyâso mádhu bruvánto abhí saṃcáranti || 1 || antáç ca prā́gâ áditir bhavâsy avayâtā́ háraso daívyasya | índav índrasya sakhyáṃ jushâṇáḥ çraúshṭîva dhúram ánu râyá ṛidhyâḥ || 2 || ápâma sómam amṛítâ abhûmā́ganma jyótir ávidâma devā́n | kíṃ nûnám asmā́n kṛiṇavad árâtiḥ kím u dhûrtír amṛita mártyasya || 3 || çáṃ no bhava hṛidá ā́ pîtá indo pitéva soma sûnáve suçévaḥ | sákheva sákhya uruçaṅsa dhî́raḥ prá ṇa ā́yur jîváse soma târîḥ || 4 || imé mâ pîtā́ yaçása urushyávo rátham ná gā́vaḥ sám anâha párvasu | té mâ rakshantu visrásaç carítrâd utá mâ srā́mâd yavayantv índavaḥ || 5 || 11 ||

agníṃ ná mâ mathitáṃ sáṃ didîpaḥ prá cakshaya kṛiṇuhí vásyaso naḥ | áthâ hí te máda ā́ soma mánye revā́ñ iva prá carâ pushṭím ácha || 6 || ishiréṇa te mánasâ sutásya bhakshîmáhi pítryasyeva râyáḥ | sóma râjan prá ṇa

---

47, 16 tát-annâya tát-apase. upa-sedúshe. ca úshaḥ. vaha anehásaḥ. 17 yáthâ ṛiṇám. evá. 18 ájaishma adyá ásanâma ca ábhûma ánâgasaḥ. ábhaishma ápa. — 48, 1 su-âdhyàḥ varivovít-tarasya. 2 prá agâḥ. índo iti. çraúshṭî-iva. râyé. 3 abhûma áganma. 4 hṛidé. pitā́-iva. sákhâ-iva. sákhye. naḥ. 5 pîtā́ḥ. 6 átha. máde. cara. 7 pítryasya-iva. naḥ.

ā́yûṅshi târîr áhânîva sū́ryo vâsarā́ṇi || 7 || sóma râjan mṛiḷáyâ naḥ svastí táva smasi vratyầs tásya viddhi | álarti dáksha utá manyúr indo mā́ no aryó anukâmám párâ dâḥ || 8 || tvám hí nas tanvàḥ soma gopā́ gā́tre-gâtre nishasátthâ nṛicákshâḥ | yát te vayám praminā́ma vratā́ni sá no mṛiḷa sushakhā́ deva vásyaḥ || 9 || ṛidū̂dáreṇa sákhyâ saceya yó mâ ná ríshyed dharyaçva pîtáḥ | ayám yáḥ sómo ny ádhâyy asmé tásmâ índram pratíram emy ā́yuḥ || 10 || 12 ||

ápa tyā́ asthur ánirâ ámîvâ nír atrasan támishîcîr ábhaishuḥ | ā́ sómo asmā́ñ aruhad víhâyâ áganma yátra pratiránta ā́yuḥ || 11 || yó na índuḥ pitaro hṛitsú pîtó 'martyo mártyâñ âvivéça | tásmai sómâya havíshâ vidhema mṛiḷīké asya sumataú syâma || 12 || tvám soma pitṛíbhiḥ saṃvidânó 'nu dyā́vâpṛithivī́ ā́ tatantha | tásmai ta indo havíshâ vidhema vayám syâma pátayo rayîṇā́m || 13 || trā́târo devâ ádhi vocatâ no mā́ no nidrā́ îçata mótá jálpiḥ | vayám sómasya viçváha priyā́saḥ suvī́râso vidátham ā́ vadema || 14 || tvám naḥ soma viçváto vayodhā́s tvám svarvíd ā́ viçâ nṛicákshâḥ | tvám na inda ûtíbhiḥ sajóshâḥ pâhí paçcā́tâd utá vâ purástât || 15 || 13 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

49 (669). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ágna ā́ yâhy agníbhir hótâram tvâ vṛiṇîmahe | ā́ tvā́m anaktu práyatâ havíshmatî yájishṭham barhír âsáde || 1 || áchâ hí tvâ sahasaḥ sûno aṅgiraḥ srúcaç cáranty adhvaré | ûrjó nápâtam ghṛitákeçam îmahe 'gním yajnéshu pûrvyám

48, 7 áhâni-iva. 8 mṛiḷáya. 9 gopā́ḥ. ni-sasáttha. su-sakhā́. 10 hari-açva. ní ádhâyi. tásmai. pra-tíram. 11 ámîvâḥ. ví-hâyâḥ. pra-tiránte. 12 ámartyaḥ. 13 ánu dyā́vâpṛithivī́ iti. te. 14 vocata. ni-drā́ îçata mā́ utá. 15 viça. indo iti. — Die vâlakhilya-Hymnen, die, gemäfs der Angabe der anukramaṇî, in den Handschriften an dieser Stelle sich eingeschoben finden, s. am Schlusse. — 49, 1 ágne. 2 ácha.

|| 2 || ágne kavír vedhā́ asi hótâ pâvaka yákshyaḥ | mandró yájishṭho adhvaréshv ī́ḍyo víprebhiḥ çukra mánmabhiḥ || 3 || ádrogham ā́ vahoçató yavishṭhya devā́ñ ajasra vîtáye | abhí práyâṅsi súdhitā́ vaso gahi mándasva dhîtíbhir hitáḥ || 4 || tvám ít sapráthâ asy ágne trâtar ṛitás kavíḥ | tvā́ṃ víprâsaḥ samidhâna dîdiva ā́ vivâsanti vedhásaḥ || 5 || 14 [32] ||

çócâ çocishṭha dîdihí viçé máyo rā́sva stotré mahā́ñ asi | devā́nâṃ çárman máma santu sûráyaḥ çatrûshā́haḥ svagnáyaḥ || 6 || yáthâ cid vṛiddhám atasám ágne saṃjū́rvasi kshámi | evā́ daha mitramaho yó asmadhrúg durmánmâ káç ca vénati || 7 || mā́ no mártâya ripáve rakshasvíne mā́gháçaṅsâya rîradhaḥ | ásredhadbhis táráṇibhir yavishṭhya çivébhiḥ pâhi pâyúbhiḥ || 8 || pâhí no agna ékayâ pâhy ùtá dvitī́yayâ | pâhí gîrbhís tisṛíbhir ū̂rjâm pate pâhí catasṛíbhir vaso || 9 || pâhí víçvasmâd raksháso árâvṇaḥ prá sma vā́jeshu no 'va | tvā́m íd dhí nédishṭhaṃ devátâtaya âpíṃ nákshâmahe vṛidhé || 10 || 15 [33] ||

ā́ no agne vayovṛídhaṃ rayím pâvaka çáṅsyam | rā́svâ ca na upamâte puruspṛíhaṃ súnîtî sváyaçastaram || 11 || yéna váṅsâma pṛítanâsu çárdhatas táranto aryá âdíçaḥ | sá tváṃ no vardha práyasâ çacîvaso jínvâ dhíyo vasuvídaḥ || 12 || çíçâno vṛishabhó yathâgníḥ çṛíṅge dávidhvat | tigmā́ asya hánavo ná pratidhṛíshe sujámbhaḥ sáhaso yahúḥ || 13 || nahí te agne vṛishabha pratidhṛíshe jámbhâso yád vitíshṭhase | sá tváṃ no hotaḥ súhutaṃ havísh kṛidhi váṅsvâ no vā́ryâ purú || 14 || çéshe váneshu mâtróḥ sáṃ tvâ mártâsa indhate | átandro havyā́ vahasi havishkṛíta ā́d íd devéshu râjasi || 15 || 16 [34] ||

49, 4 vaha uçatáḥ. sú-dhitâ ā́. 6 çóca. çatru-sáhaḥ su-agnáyaḥ. 7 evá. asma-dhrúk. mā́ aghá-çaṅsâya. 9 agne. pâhí utá. 10 hí. devá-tâtaye. 11 rā́sva. 12 jínva. 13 yathâ agníḥ çṛíṅge *iti*. 14 havíḥ. váṅsva.

saptá hótâras tám íd îḷate tvā́gne sutyájam áhrayam | bhinátsy ádrim tápasâ ví çocíshâ prā́gne tishṭha jánāñ áti ‖ 16 ‖ agním-agnim vo ádhrigum huvéma vṛiktábarhishaḥ | agním hitáprayasaḥ çaçvatī́shv ā́ hótâram carshaṇīnā́m ‖ 17 ‖ kétena çárman sacate sushâmáṇy ágne túbhyam cikitvánâ | ishaṇyáyâ naḥ pururū́pam ā́ bhara vā́jam nédishṭham ûtáye ‖ 18 ‖ ágne járitar viçpátis tepânó deva rakshásaḥ | áproshivân gṛihápatir mahā́ñ asi divás pâyúr duroṇayúḥ ‖ 19 ‖ má no ráksha ā́ veçîd âghṛiṇîvaso mā́ yâtúr yâtumā́vatâm | parogavyûty ánirâm ápa kshúdham ágne sédha rakshasvínaḥ ‖ 20 ‖ 17 [35] ‖

50 (670). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ubháyam çṛiṇávac ca na índro arvā́g idáṃ vácaḥ | satrā́cyâ maghávâ sómapîtaye dhiyā́ çávishṭha ā́ gamat ‖ 1 ‖ táṃ hí svarā́jaṃ vṛishabháṃ tám ójase dhisháṇe nishṭatakshátuḥ | utópamā́nâm prathamó ní shîdasi sómakâmaṃ hí te mánaḥ ‖ 2 ‖ ā́ vṛishasva purûvaso sutásyendrā́ndhasaḥ | vidmā́ hí tvâ harivaḥ pṛitsú sâsahím ádhṛishṭaṃ cid dadhṛishváṇim ‖ 3 ‖ áprâmisatya maghavan táthéd asad índra krátvâ yáthâ váçaḥ | sanéma vā́jaṃ táva çiprinn ávasâ makshū́ cid yánto adrivaḥ ‖ 4 ‖ çagdhy û shú çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | bhágaṃ ná hí tvâ yaçásaṃ vasuvídam ánu çûra cárâmasi ‖ 5 ‖ 18 [36] ‖

pauró áçvasya purukṛíd gávâm asy útso deva hiraṇyáyaḥ | nákir hí dā́nam parimárdhishat tvé yád-yad yā́mi

---

49, 16 tvâ ágne. prá agne. 18 su-sâmáni. 19 áproshi-vân. 20 âghṛiṇivaso *ity* âghṛiṇi-vaso. yâtu-mā́vatâm. paraḥ-gavyûtí. — 50, 1 çṛiṇávat. 2 dhisháṇe *iti* niḥ-tatakshátuḥ utá upa-mā́nâm. sîdasi. 3 sutásya indra ándhasaḥ vidmá. 4 áprâmi-satya. táthâ ít. makshú. 5 çagdhí ûm *iti* sú çacî-pate.

tád ấ bhara || 6 || tvám̐ hy éhi cérave vidấ bhágam vásuttaye | úd vâvṛishasva maghavan gávishṭaya úd indrấçvamishṭaye || 7 || tvám purū́ sahásrâṇi çatā́ni ca yûthấ dânấya maṅhase | ấ puramdarám̐ cakṛima vípravacasa índram gấyantó 'vase || 8 || aviprό vâ yád ávidhad vípro vendra te vácaḥ | sá prá mamandat tvâyấ çatakrato prấcâmanyo áhamsana || 9 || ugrábâhur mrakshakṛ́itvâ puramdaró yádi me çṛiṇávad dhávam | vasûyávo vásupatim çatákratum stómair índram havâmahe || 10 || 19 [37] ||

ná pâpā́so manâmahe nā́râyâso ná jáḷhavaḥ | yád ín nv índram vṛ́ishaṇam sácâ suté sákhâyam kṛiṇávâmahai || 11 || ugrám yuyujma pṛ́itanâsu sâsahím ṛiṇákâtim ádâbhyam | védâ bhṛimám cit sánitâ rathī́tamo vâjínam yám íd û náçat || 12 || yáta indra bháyâmahe táto no ábhayam kṛidhi | mághavañ chagdhí táva tán na ûtíbhir ví dvísho ví mṛ́idho jahi || 13 || tvám̐ hí râdhaspate rā́dhaso maháḥ ksháyasyā́si vidhatáḥ | tám̐ tvâ vayám maghavann indra girvaṇaḥ sutā́vanto havâmahe || 14 || índraḥ spáḷ utá vṛitrahấ paraspấ no váreṇyaḥ | sá no rakshishac caramám sá madhyamám sá paçcā́t pâtu naḥ puráḥ || 15 || 20 [38] ||

tvám naḥ paçcā́d adharā́d uttarā́t purá índra ní pâhi viçvátaḥ | âré asmát kṛiṇuhi daívyam bhayám âré hetī́r ádevîḥ || 16 || adyā́dyâ çváḥ-çva índra trā́sva paré ca naḥ | víçvâ ca no jaritṝ́nt satpate áhâ dívâ náktam ca rakshishaḥ || 17 || prabhaṅgī́ çū́ro maghávâ tuvī́maghaḥ sámmiçlo

50, 7 hí ấ ihi. vidā́ḥ. vavṛishasva. gó-ishṭaye. indra áçvam-ishṭaye. 8 purú. gấyantaḥ ávase. 9 vâ indra. prā́câmanyo *iti* prā́câ-manyo áham-sana. 10 hávam. 11 ná árâyâsaḥ. ít nú. 12 ṛiṇá-kâtim. véda. rathí-tamaḥ. ûm *iti*. 13 çagdhí. tát. 14 ksháyasya ási. 15 spáṭ. paraḥ-pā́ḥ. rakshishat. 17 adyá-adya. 18 tuví-maghaḥ.

vîryâ̆ya kám | ubhā́ te bâhū́ vṛ́ishaṇâ çatakrato ní yā́ vájram mimikshátuḥ || 18 || 21 [39] ||

51 (671). pañkti. 7—9 bṛihatî.

Pró asmâ úpastutim bháratâ yáj jújoshati | ukthaír índrasya mā́hinaṃ váyo vardhanti somíno bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 1 || ayujó ásamo nṛ́ibhir ékaḥ kṛishṭī́r ayā́syaḥ | pûrvī́r áti prá vâvṛidhe víçvâ jâtā́ny ójasâ bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 2 || áhitena cid árvatâ jîrádânuḥ sishâsati | pravā́cyam indra tát táva vîryâ̆ṇi karishyató bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 3 || ā́ yâhi kṛiṇávâma ta índra bráhmâṇi várdhanâ | yébhiḥ çavishṭha câkáno bhadrám ihá çravasyaté bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 4 || dhṛishatáç cid dhṛishán mánaḥ kṛiṇóshîndra yát tvám | tîvraíḥ sómaiḥ saparyató námobhiḥ pratibhū́shato bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 5 || áva cashṭa ṛícîshamo 'vatā́ñ iva mā́nushaḥ | jushṭvī́ dákshasya somínaḥ sákhâyaṃ kṛiṇute yújam bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 6 || 22 [40] ||

víçve ta indra vîryàṃ devā́ ánu krátuṃ daduḥ | bhúvo víçvasya gópatiḥ purushṭuta bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 7 || gṛiṇé tád indra te çáva upamáṃ devátâtaye | yád dháṅsi vṛitrám ójasâ çacîpate bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 8 || sámaneva vapushyatáḥ kṛiṇávan mā́nushâ yugā́ | vidé tád índraç cétanam ádha çrutó bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 9 || új jâtám indra te çáva út tvā́m út táva krátum | bhū́rigo bhū́ri vâvṛidhur mághavan táva çármaṇi bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 10 || aháṃ ca tváṃ ca vṛitrahant sáṃ yujyâva saníbhya

---

51, 1 pró *iti* asmai. bhárata yát. 4 te. 5 dhṛishát. kṛiṇóshi indra. 6 cashṭe. 7 te. 8 háṅsi. 9 sámanâ-iva. kṛiṇávat. 10 út. bhū́rigo *iti* bhū́ri-go.

ā́ | arâtîvā́ cid adrivó 'nu nau çûra maṅsate bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 11 || satyám íd vā́ u táṃ vayám índraṃ stavâma nā́nṛitam | mahā́ñ ásunvato vadhó bhū́ri jyótîṅshi sunvató bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 12 || 23 [41] ||

52 (672). gâyatrî. 1. 4. 5. 7 anushṭubh. 12 trishṭubh.

Sá pûrvyó mahā́nâṃ venáḥ krátubhir ânaje | yásya dvā́râ mánush pitā́ devéshu dhíya ânajé || 1 || divó mā́naṃ nót sadant sómapṛishṭhâso ádrayaḥ | ukthā́ bráhma ca çáṅsyâ || 2 || sá vidvā́ñ áṅgirobhya índro gā́ avṛiṇod ápa | stushé tád asya paúṅsyam || 3 || sá pratnáthâ kavivṛidhá índro vâkásya vakshápiḥ | çivó arkásya hómany asmatrā́ gantv ávase || 4 || ā́d û nú te ánu krátuṃ svā́hâ várasya yájyavaḥ | çvâtrám arkā́ anûshaténdra gotrásya dâváne || 5 || índre víçvâni vîryā̂ kṛitā́ni kártvâni ca | yám arkā́ adhvaráṃ vidúḥ || 6 || 24 [42] ||

yát pā́ñcajanyayâ viçéndre ghóshâ ásṛikshata | ástṛiṇâd barháṇâ vipò 'ryó mā́nasya sá ksháyaḥ || 7 || iyám u te ánushṭutiç cakṛishé tā́ni paúṅsyâ | prā́vaç cakrásya vartaním || 8 || asyá vríshṇo vyódana urú kramishṭa jîváse | yávaṃ ná paçvá ā́ dade || 9 || tád dádhânâ avasyávo yushmā́bhir dákshapitaraḥ | syā́ma marútvato vṛidhé || 10 || bál ṛitvíyâya dhā́mna ríkvabhiḥ çûra nonumaḥ | jéshâmendra tváyâ yujā́ || 11 || asmé rudrā́ mehánâ párvatâso vṛitrahátye bhárahûtau sajóshâḥ | yáḥ çáṅsate stuvaté dhā́yi pajrá índrajyeshṭhâ asmā́ñ avantu devā́ḥ || 12 || 25 [43] ||

51, 11 arâti-vā́. adri-vaḥ ánu. 12 vaí. ná ánṛitam. — 52, 1 mánuḥ. 2 ná út. 5 ûṃ *iti.* anûshata índra. 7 viçā́ índre. vipáḥ aryáḥ. 8 ánu-stutiḥ. prá âvaḥ. 9 vi-ódane. 11 báṭ. dhā́mne. jéshâma indra. 12 rudrā́ḥ.

53 (673). gâyatrî.

Út tvâ mandantu stómâḥ krinushvá rā́dho adrivaḥ | áva brahmadvísho jahi || 1 || padā́ paṇī̃r arâdháso ní bâdhasva mahā́ñ asi | nahí tvâ káç caná práti || 2 || tvám îçishe sutā́nâm índra tvám ásutânâm | tváṃ rā́jâ jánânâm || 3 || éhi préhi ksháyo divy âghóshañ carshaṇînā́m | óbhé priṇâsi ródasî || 4 || tyáṃ cit párvataṃ giríṃ çatávantaṃ sahasríṇam | ví stotríbhyo rurojitha || 5 || vayám u tvâ dívâ suté vayáṃ náktaṃ havâmahe | asmā́kaṃ kā́mam ā́ priṇa || 6 || 26 [44] ||

kvà syá vrishabhó yúvâ tuvigrī́vo ánânataḥ | brahmā́ kás táṃ saparyati || 7 || kásya svit sávanaṃ vríshâ jujushvā́ñ áva gachati | índraṃ ká u svid ā́ cake || 8 || káṃ te dânā́ asakshata vrítrahan káṃ suvī́ryâ | ukthé ká u svid ántamaḥ || 9 || ayáṃ te mā́nushe jáne sómaḥ pûrúshu sûyate | tásyéhi prá dravâ píba || 10 || ayáṃ te çaryaṇā́vati sushómâyâm ádhi priyáḥ | ârjîkī́ye madíntamaḥ || 11 || tám adyá rā́dhase mahé cā́rum mádâya ghríshvaye | éhîm indra drávâ píba || 12 || 27 [45] ||

54 (674). gâyatrî.

Yád indra prā́g ápâg údañ nyàg vâ hûyáse nríbhiḥ | ā́ yâhi tū́yam âçúbhiḥ || 1 || yád vâ prasrávaṇe divó mâdáyâse svàrṇare | yád vâ samudré ándhasaḥ || 2 || ā́ tvâ gîrbhír mahā́m urúṃ huvé gā́m iva bhójase | índra sómasya pîtáye || 3 || ā́ ta indra mahimā́naṃ hárayo deva te máhaḥ | ráthe vahantu bíbhrataḥ || 4 || índra griṇîshá u stushé mahā́ñ ugrá îçânakrít | éhi naḥ sutám píba || 5 || sutā́vantas

53, 4 ā́ ihi prá ihi. diví â-ghóshan. ā́ ubhé-ródasî *iti*. 10 tásya — píba = 624, 12. 11 çaryaṇā́-vati su-sómâyâm. 12 ā́ ihi îm. dráva — 54, 1 yád — nríbhiḥ = 624, 1. 2 svàḥ-nare. 4 te. 5 griṇîshé. ā́ ihi. 6 sutá-vantaḥ.

tvâ vayám práyasvanto havâmahe | idáṃ no barhír âsáde || 6 || 28 [46] ||

yác cid dhí çáçvatâm ásīndra sā́dhâraṇas tvám | táṃ tvâ vayáṃ havâmahe || 7 || idáṃ te somyám mádhv ádhukshann ádribhir náraḥ | jushâṇá indra tát piba || 8 || víçvāñ aryó vipaçcító 'ti khyas tū́yam ā́ gahi | asmé dhehi çrávo bṛihát || 9 || dâtā́ me pṛíshatînâṃ rā́jâ hiraṇyavī́nâm | mā́ devâ maghávâ rishat || 10 || sahásre pṛíshatînâm ádhi çcandrám bṛihát pṛithú | çukráṃ híraṇyam ā́ dade || 11 || nápâto durgáhasya me sahásreṇa surā́dhasaḥ | çrávo devéshv akrata || 12 || 29 [47] ||

55 (675). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî. 15 anushṭubh.

Tárobhir vo vidádvasum índraṃ sabā́dha ûtáye | bṛihád gā́yantaḥ sutásome adhvaré huvé bháraṃ ná kâríṇam || 1 || ná yáṃ dudhrā́ várante ná sthirā́ múro máde suçiprám ándhasaḥ | yá âdṛítyâ çaçamânā́ya sunvaté dā́tâ jaritrá ukthyàm || 2 || yáḥ çakró mṛikshó áçvyo yó vâ kī́jo hiraṇyáyaḥ | sá ûrvásya rejayaty ápâvṛitim índro gávyasya vṛitrahā́ || 3 || níkhâtaṃ cid yáḥ purusambhṛitáṃ vásū́d íd vápati dâçúshe | vajrī́ suçipró háryaçva ít karad índraḥ krátvâ yáthâ váçat || 4 || yád vâvántha purushṭuta purā́ cic chûra nṛiṇā́m | vayáṃ tát ta indra sám bharâmasi yajnám ukthám turáṃ vácaḥ || 5 || 30 [48] ||

sácâ sómeshu puruhûta vajrivo mádâya dyuksha somapâḥ | tvám íd dhí brahmakṛíte kā́myaṃ vásu déshṭhaḥ

54, 6 idáṃ — âsáde = 13, 7. 7 = 328, 18. 9 vipaḥ-cítaḥ áti. asmé — bṛihát = 9, 8. 10 hiraṇya-vī́nâm. devâḥ. 11 candrám. — 55, 1 vidát-vasum. 2 dudhrā́ḥ. sthirā́ḥ. â-dṛítya. jaritré. 3 ápa -vṛitim. 4 puru-sambhṛitám vásu út. 5 vavántha. cit çûra. te. 6 hí.

sunvaté bhúvaḥ || 6 || vayám enam idā́ hyó 'pîpemehá vajríṇam | tásmâ u adyá samanā́ sutám bharā́ nûnám bhûshata çruté || 7 || vṛ́kaç cid asya vâraṇá urâmáthir ā́ vayúneshu bhûshati | sémáṃ naḥ stómaṃ jujushâṇá ā́ gahî́ndra prá citráyâ dhiyā́ || 8 || kád û nv àsyā́kṛitam índrasyâsti paúṅsyam | kéno nú kaṃ çrómatena ná çuçruve janúshaḥ pári vṛitrahā́ || 9 || kád û mahī́r ádhṛishṭâ asya távishîḥ kád u vṛitraghnó ástṛitam | índro víçvân bekanā́ṭā̃ñ ahardṛ́iça utá krátvâ paṇī̃́r abhí || 10 || 31 [49] ||

vayáṃ ghâ te ápûrvyéndra bráhmâṇi vṛitrahan | purûtámâsaḥ puruhûta vajrivo bhṛitíṃ ná prá bharâmasi || 11 || pûrvī́ç cid dhí tvé tuvikûrminn âçáso hávanta indrotáyaḥ | tiráç cid aryáḥ sávanā́ vaso gahi çávishṭha çrudhí me hávam || 12 || vayáṃ ghâ te tvé íd v índra víprâ ápi shmasi | nahí tvád anyáḥ puruhûta káç caná mághavann ásti marḍitā́ || 13 || tváṃ no asyā́ ámater utá kshudhò 'bhíçaster áva spṛidhi | tváṃ na ûtī́ táva citráyâ dhiyā́ çíkshâ çacishṭha gâtuvít || 14 || sóma íd vaḥ sutó astu kálayo mā́ bibhîtana | ápéd eshá dhvasmā́yati svayáṃ ghaishó ápâyati || 15 || 32 [50] ||

56 (676). gâyatrî.

Tyā́n nú kshatríyā̃ñ áva âdityā́n yâcishâmahe | sumṛilî́kā̃́ñ abhíshṭaye || 1 || mitró no áty aṅhatíṃ váruṇaḥ parshad aryamā́ | âdityā́so yáthâ vidúḥ || 2 || téshâṃ hí citrám ukthyàṃ várûtham ásti dâçúshe | âdityā́nâm araṃkṛíte || 3 || máhi vo mahatā́m ávo váruṇa mítrā́ryaman | ávâṅsy ā́ vṛi-

55, 7 hyáḥ ápîpema ihá. tásmai ûṃ iti. bhara ā́. 8 urâ-máthiḥ. sáḥ imáṃ. gahi índra. 9 ûṃ iti nú asya ákṛitam índrasya asti. kéno iti. 10 ûṃ iti mahī́ḥ. beka-nā́ṭân. 11 gha. ápûrvyâ índra. puru-támâsaḥ. 12 hí. hávante indra ûtáyaḥ. sávanâ ā́ vaso iti. 13 gha. tvé iti. smasi. 14 kshudháḥ abhí-çasteḥ. çíksha. 15 ápa ít. dhvasmā́ ayati. gha esháḥ ápa ayati. — 56, 4 máhi — mítra = 667, 1.

ṇîmahe || 4 || jîvā́n no abhí dhetanā́dityâsaḥ purā́ háthât | kád dha stha havanaçrutaḥ || 5 || 33 [51] ||

yád vaḥ çrântā́ya sunvaté várûtham ásti yác chardíḥ | ténâ no ádhi vocata || 6 || ásti devâ aṅhór urv ásti rátnam ánâgasaḥ | ā́dityâ ádbhutainasaḥ || 7 || mā́ naḥ sétuḥ sished ayám mahé vṛiṇaktu nas pári | índra íd dhí çrutó vaçī́ || 8 || mā́ no mṛicā́ ripûṇā́ṃ vṛijinā́nâm avishyavaḥ | dévâ abhí prá mṛikshata || 9 || utá tvā́m adite mahy aháṃ devy úpa bruve | sumṛiḷîkā́m abhíshṭaye || 10 || 34 [52] ||

párshi dîné gabhîrá ā́ṅ úgraputre jíghâṅsataḥ | mā́kis tokásya no rishat || 11 || anehó na uruvraja úrûci ví prásartave | kṛidhí tokā́ya jîvâse || 12 || yé mûrdhā́naḥ kshitī́nā́m ádabdhâsaḥ sváyaçasaḥ | vratā́ rákshante adrúhaḥ || 13 || té na âsnó vṛíkâṇâm ā́dityâso mumócata | stenám baddhám ivâdite || 14 || ápo shú ṇa iyáṃ çárur ā́dityâ ápa durmatíḥ | asmád etv ájaghnushî || 15 || 35 [53] ||

çáçvad dhí vaḥ sudânava ā́dityâ ûtíbhir vayám | purā́ nûnám bubhujmáhe || 16 || çáçvantaṃ hí pracetasaḥ pratiyántaṃ cid énasaḥ | dévâḥ kṛiṇuthá jîvâse || 17 || tát sú no návyaṃ sányasa ā́dityâ yán múmocati | bandhā́d baddhám ivâdite || 18 || nā́smā́kam asti tát tára ā́dityâso atishkáde | yûyám asmábhyam mṛiḷata || 19 || mā́ no hetír vivásvata ā́dityâḥ kṛitrímâ çáruḥ | purā́ nú jaráso vadhît || 20 || ví shú dvésho vy àṅhatím ā́dityâso ví sáṃhitam | víshvag ví vṛihatâ rápaḥ || 21 || 36 [54] ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

56, 4 ávâṅsy ā́ v. = 646, 21. 5 dhetana ā́dityâsaḥ. ha. 6 yát chardíḥ téna. 7 urú. ádbhuta-enasaḥ. 8 siset. hí. 11 gabhîré ā́. 12 uru-vraje. 14 iva adite. 15 ápo *iti* sú naḥ. 16 hí. 18 sányase. ā́dityâ — múmocati = 638, 12. iva adite. 19 ná asmā́kam. ati-skáde. 21 sú. ví aṅhatím. vṛihata.

57 (677). gâyatrî. 1. 4. 7. 10 anushṭubh.

Ā́ tvâ rátham yáthotáye sumnā́ya vartayâmasi | tuvikûrmím ṛitîsháham índra çávishṭha sátpate || 1 || túviçushma túvikrato çácîvo víçvayâ mate | ā́ paprâtha mahitvanā́ || 2 || yásya te mahinā́ mahâh pári jmâyántam îyátuḥ | hástâ vájram hiraṇyáyam || 3 || viçvā́narasya vas pátim ánânatasya çávasaḥ | évaiç ca carshaṇînā́m ûtī́ huve ráthânâm || 4 || abhíshṭaye sadā́vṛidham svàrmîḷheshu yám náraḥ | nā́nâ hávanta ûtáye || 5 || 1 ||

parómâtram ṛicîshamam índram ugrám surā́dhasam | ī́çânam cid vásûnâm || 6 || tám-tam íd rā́dhase mahá índram codâmi pîtáye | yáḥ pûrvyā́m ánushṭutim ī́çe kṛishṭînā́m nṛitúḥ || 7 || ná yásya te çavasâna sakhyám ânáñça mártyaḥ | nákiḥ çávâṅsi te naçat || 8 || tvótâsas tvā́ yujā́psú sū́rye mahád dhánam | jáyema pṛitsú vajrivaḥ || 9 || tám tvâ yajnébhir îmahe tám gîrbhír girvaṇastama | índra yáthâ cid ā́vitha vā́jeshu purumā́yyam || 10 || 2 ||

yásya te svâdú sakhyám svâdvī́ práṇîtir adrivaḥ | yajnó vitantasā́yyaḥ || 11 || urú ṇas tanvè tána urú ksháyâya nas kṛidhi | urú ṇo yandhi jîváse || 12 || urúm nṛíbhya urúm gáva urúm ráthâya pánthâm | devávîtim manâmahe || 13 || úpa mâ sháḍ dvā́-dvâ náraḥ sómasya hárshyâ | tíshṭhanti svâdurâtáyaḥ || 14 || ṛijrā́v indrotá ā́ dade hárî ṛíkshasya sûnávi | âçvamedhásya róhitâ || 15 || 3 ||

suráthâñ âtithigvé svabhîçū́ñr ârkshé | âçvamedhé supéçasaḥ || 16 || sháḷ áçvâñ âtithigvá indroté vadhū́mataḥ | sácâ pûtákratau sanam || 17 || aíshu cetad vṛíshaṇvaty antár ṛij-

57, 1 yáthâ ûtáye. ṛiti-sáham. 5 svàḥ-mîḷheshu. hávante. 6 paráḥ-mâtram. 7 mahé. 9 tvā́-ûtâsaḥ. yujā́ ap-sú. 10 purumā́yyam. 12 naḥ. táne. 13 gáve. 15 indroté. hárî íti. 16 su-abhîçū́n. 17 âtithi-gvé. 18 ā́ eshu. vṛíshaṇ-vatî.

réshv árushî | svabhîçúḥ káçâvatî || 18 || ná yushmé vâjabandhavo ninitsúç caná mártyaḥ | avadyám ádhi dîdharat || 19 || 4 ||

58 (678). anushṭubh. 2 ushṇih. 4—6 gâyatrî. 11. 16 paṅkti. 17. 18 bṛihatî.

Prá-pra vas trishṭúbham ísham mandádvîrâyéndave | dhiyā́ vo medhásâtaye púraṃdhyā́ vivâsati || 1 || nadáṃ va ódatînâṃ nadáṃ yóyuvatînâm | pátiṃ vo ághnyânâṃ dhenûnā́m ishudhyasi || 2 || tā́ asya sū́dadohasaḥ sómaṃ çrîṇanti pṛíçnayaḥ | jánman devā́nâṃ víças trishv ā́ rocané diváḥ || 3 || abhí prá gópatiṃ giréndram arca yáthâ vidé | sûnúṃ satyásya sátpatim || 4 || ā́ hárayaḥ sasṛijriré 'rushîr ádhi barhíshi | yátrâbhí saṃnávâmahe || 5 || 5 ||

índrâya gā́va âçíraṃ duduhré vajríṇe mádhu | yát sîm upahvaré vidát || 6 || úd yád bradhnásya vishṭápaṃ gṛihám índraç ca gánvahi | mádhvaḥ pîtvā́ sacevahi tríḥ saptá sákhyuḥ padé || 7 || árcata prā́rcata príyamedhâso árcata | árcantu putrakā́ utá púraṃ ná dhṛishṇv àrcata || 8 || áva svarâti gárgaro godhā́ pári sanishvaṇat | píṅgâ pári canishkadad índrâya bráhmódyatam || 9 || ā́ yát pátanty enyàḥ sudúghâ ánapasphuraḥ | apasphúraṃ gṛibhâyata sómam índrâya pā́tave || 10 || 6 ||

ápâd índro ápâd agnír víçve devā́ amatsata | váruṇa íd ihá kshayat tám ā́po abhy ànûshata vatsáṃ saṃçíçvarîr iva || 11 || sudevó asi varuṇa yásya te saptá síndhavaḥ | anukshháranti kâkúdaṃ sûrmyàṃ sushirā́m iva || 12 || yó vyá-

---

58, 1 mandát-vîrâya índave. púram-dhyâ ā́. 3 sū́da-dohasaḥ. trishú. 4 girā́ índram. 5 sasṛijrire árushîḥ. yátra abhí. 8 prá arcata. dhṛishṇú arcata. 9 sanisvanat. caniskadat. bráhma út-yatam. 10 ánapa-sphuraḥ apa-sphúram. 11 abhí anûshata.

tū̆r áphâṇayat súyuktâñ úpa dâçúshe | takvó netā́ tád íd vápur upamā́ yó ámucyata || 13 || átī́d u çakrá ohata índro víçvâ áti dvíshaḥ | bhinát kanī́na odanám pacyámânam paró girā́ || 14 || arbhakó ná kumârakó 'dhi tishṭhan návaṃ rátham | sá pakshan mahishám mṛigám pitré mâtré vibhukrátum || 15 || ā́ tū́ suçipra dampate ráthaṃ tishṭhâ hiraṇyáyam | ádha dyukshám sacevahi sahásrapâdam arusháṃ svastigā́m anehásam || 16 || táṃ ghem itthā́ namasvína úpa svarā́jam âsate | árthaṃ cid asya súdhitaṃ yád étava âvartáyanti dâváne || 17 || ánu pratnásyaúkasaḥ priyámedhâsa eshâm | pū́rvâm ánu práyatiṃ vṛiktábarhisho hitáprayasa âçata || 18 || 7 ||

Saptamo 'nuvâkaḥ.

59 (679). 1—6 abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî. 7—12 bṛihatî. 13 ushṇih. 14 anushṭubh. 15 puraüshṇih.

Yó rā́jâ carshaṇînā́ṃ yā́tâ ráthebhir ádhriguḥ | víçvâsâṃ tarutā́ pṛítanânâṃ jyéshṭho yó vṛitrahā́ gṛiṇé || 1 || índraṃ táṃ çumbha puruhanmann ávase yásya dvitā́ vidhartári | hástâya vájraḥ práti dhâyi darçató mahó divé ná sū́ryaḥ || 2 || nákish ṭáṃ kármaṇâ naçad yáç cakā́ra sadā́vṛidham | índraṃ ná yajnaír viçvágūrtam ṛíbhvasam ádhṛishṭaṃ dhṛishṇvòjasam || 3 || áshâḷham ugrám pṛítanâsu sâsahíṃ yásmin mahī́r urujráyaḥ | sáṃ dhenávo jā́yamâne anonavur dyā́vaḥ kshā́mo anonavuḥ || 4 || yád dyā́va indra te çatáṃ çatám bhū́mîr utá syúḥ | ná tvâ vajrint sahásraṃ sū́ryâ ánu ná jâtám ashṭa ródasî || 5 || 8 ||

58, 14 áti ít. ohate. 15 ádhi tishṭhat. pakshat. 16 tú. tishṭha. 17 táṃ — âsate = 36, 7. sú-dhitam. étave. 18 ánu pratnásyaúkasaḥ = 30, 9. — 59, 3 nákish — naçat = 651, 17. dhṛishṇú-ojasam. 5 syúr *iti* syúḥ. ródasî *iti*.

ā́ paprâtha mahinā́ vṛ́ishṇyâ vṛishan víçvâ çavishṭha çávasâ | asmā́ñ ava maghavan gómati vrajé vájriñ citrā́bhir ûtíbhiḥ || 6 || ná sîm ádeva âpad ísham dîrghâyo mártyaḥ | étagvâ cid yá étaçâ yuyójate hárî índro yuyójate || 7 || tám vo mahó mahā́yyam índram dânā́ya sakshánim | yó gâdhéshu yá ā́raṇeshu hávyo vā́jeshv ásti hávyaḥ || 8 || úd û shú ṇo vaso mahé mṛiçásva çûra rā́dhase | úd û shú mahyaí maghavan maghátaya úd indra çrávase mahé || 9 || tvám na indra ṛitayús tvânído ní tṛimpasi | mádhye vasishva tuvinṛimṇorvór ní dâsám çiçnatho háthaiḥ || 10 || 9 ||

anyávratam ámânusham áyajvânam ádevayum | áva sváḥ sákhâ dudhuvîta párvataḥ sughnā́ya dásyum párvataḥ || 11 || tvám na indrâsâm háste çavishṭha dâváne | dhânā́nâm ná sám gṛibhâyâsmayúr dvíḥ sám gṛibhâyâsmayúḥ || 12 || sákhâyaḥ krátum ichata kathā́ râdhâma çarásya | úpastutim bhojáḥ sûrír yó áhrayaḥ || 13 || bhū́ribhiḥ samaha ṛíshibhir barhíshmadbhiḥ stavishyase | yád itthám ékam-ekam íc chára vatsā́n parâdádaḥ || 14 || karṇagṛíhyâ maghávâ çauradevyó vatsám nas tribhyá ā́nayat | ajā́m sûrír ná dhā́tave || 15 || 10 ||

60 (680). gâyatrî. 10—15 abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Tvám no agne máhobhiḥ pâhí víçvasyâ árâteḥ | utá dvishó mártyasya || 1 || nahí manyúḥ paúrusheya ī́çe hí vaḥ priyajâta | tvám íd asi kshápâvân || 2 || sá no víçvebhir de-

---

59, 7 dîrghâyo *iti* dîrgha-âyo. éta-gvâ. hárî *iti*. 8 â-áraṇeshu. 9 ûm *iti* sú naḥ vaso *iti*. maghátaye. 10 indra ṛita-yúḥ tvâ-nídaḥ. tuvi-nṛimṇa ûrvóḥ. 11 su-ghnā́ya. 12 indra âsâm. gṛibhâya asma-yúḥ. 14 samaha. ít çára. parâ-dádaḥ. 15 karṇa-gṛíhya. ā́ anayat.

vébhir ū́rjo napâd bhádraçoce | rayím̐ dehi viçvávâram || 3 || ná tám agne árâtayo mártam̐ yuvanta râyáḥ | yám̐ trā́yase dâçvā́ṅsam || 4 || yám̐ tvám̐ vipra medhásâtâv ágne hinóshi dhánâya | sá távotī́ góshu gántâ || 5 || 11 ||

tvám̐ rayím puruvī́ram ágne dâçúshe mártâya | prá ṇo naya vásyo ácha || 6 || urushyā́ ṇo mā́ párâ dâ aghâyaté jâtavedaḥ | durâdhyè mártâya || 7 || ágne mā́kish ṭe devásya râtím ádevo yuyota | tvám īçishe vásûnâm || 8 || sá no vásva úpa mâsy ū́rjo napân mā́hinasya | sákhe vaso jaritṛ́bhyaḥ || 9 || áchâ naḥ çīráçocisham̐ gíro yantu darçatám | áchâ yajnā́so námasâ purûvásum purupraçastám ûtáye || 10 || 12 ||

agním̐ sûnúm̐ sáhaso jâtávedasam̐ dânā́ya vā́ryâṇâm | dvitā́ yó bhū́d amṛ́to mártyeshv ā́ hótâ mandrátamo viçí || 11 || agním̐ vo devayajyáyâgním prayaty àdhvaré | agním̐ dhîshú prathamám agním árvaty agním̐ kshaítrâya sā́dhase || 12 || agnír ishā́m̐ sakhyé dadâtu na ī́çe yó vā́ryâṇâm | agním̐ toké tánaye çáçvad îmahe vásum̐ sántam̐ tanûpā́m || 13 || agním îḷishvā́vase gā́thâbhiḥ çīráçocisham | agním̐ râyé purumîḷha çrutám̐ náro 'gním̐ sudîtáye chardíḥ || 14 || agním̐ dvésho yótavaí no gṛiṇīmasy agním̐ çám̐ yóç ca dā́tave | víçvâsu vikshv àvitéva hávyo bhúvad vástur ṛishûṇā́m || 15 || 13 ||

61 (681). gâyatrî.

Havísh kṛiṇudhvam ā́ gamad adhvaryúr vanate púnaḥ | vidvā́ñ asya praçā́sanam || 1 || ní tigmám abhy àṅçúm̐ sī́dad dhótâ manā́v ádhi | jushâṇó asya sakhyám || 2 || antár

---

60, 5 táva ûtī́. 6 naḥ. 7 urushyá naḥ. agha-yaté. 8 mā́kiḥ te. 9 napât. 10 ácha. puru-vásum. 12 deva-yajyáyâ agním pra-yatí adhvaré. 14 îḷishva ávase. 15 vikshú avitā́-iva. — 61, 1 havíḥ. 2 abhí aṅçúm. hótâ.

ichanti táṃ jáne rudrám paró manîsháyâ | gṛibhṇánti jihváyâ sasám || 3 || jâmy àtîtape dhánur vayodhā́ aruhad vánam | dṛishádaṃ jihváyā́vadhît || 4 || cáran vatsó rúçann ihá nidâtā́raṃ ná vindate | véti stótava ambyàm || 5 || 14 ||

utó nv àsya yán mahád áçvâvad yójanam bṛihád | dâmā́ ráthasya dádṛiçe || 6 || duhánti saptaíkâm úpa dvā́ páñca sṛijataḥ | tîrthé síndhor ádhi svaré || 7 || ā́ daçábhir vivásvata índraḥ kóçaṃ acucyavît | khédayâ trivṛítâ diváḥ || 8 || pári tridhā́tur adhvaráṃ jûrṇír eti návîyasî | mádhvâ hótâro añjate || 9 || siñcánti námasâvatám uccā́cakram párijmânam | nîcī́nabâram ákshitam || 10 || 15 ||

abhyā́ram íd ádrayo níshiktam púshkare mádhu | avatásya visárjane || 11 || gā́va úpâvatâvatám mahī́ yajnásya rapsúdâ | ubhā́ kárṇâ hiraṇyáyâ || 12 || ā́ suté siñcata çríyaṃ ródasyor abhiçríyam | rasā́ dadhîta vṛishabhám || 13 || té jânata svám okyàṃ sáṃ vatsā́so ná mâtṛíbhiḥ | mithó nasanta jâmíbhiḥ || 14 || úpa srákveshu bápsataḥ kṛiṇvaté dharúṇaṃ diví | índre agnā́ námaḥ sváḥ || 15 || 16 ||

ádhukshat pipyúshîm ísham ū́rjaṃ saptápadîm aríḥ | sū́ryasya saptá raçmíbhiḥ || 16 || sómasya mitrâvaruṇóditâ sū́ra ā́ dade | tád ā́turasya bheshajám || 17 || utó nv àsya yát padáṃ haryatásya nidhânyàm | pári dyā́ṃ jihváyâtanat || 18 || 17 ||

62 (682). gâyatrî.

Úd îrâthâm ṛitâyaté yuñjā́thâm açvinâ rátham | ánti

61, 4 jâmí atîtape. jihváyâ ā́ avadhît. 5 ni-dâtā́ram. stótave ambyàm. 6 utó *iti* nú asya yát. 7 saptá ékàm. 10 námasâ avatám uccā́-cakram. 11 abhi ā́ram. ní-siktam. 12 úpa avata avatám mahī́ *iti*. 15 úpa — bápsataḥ = 571, 2. 17 mitrâvaruṇâ út-itâ sū́re. 18 utó *iti* nú asya. jihváyâ atanat.

shád bhûtu vâm ávaḥ || 1 || nimíshaç cij jávîyasâ ráthenā́ yâtam açvinâ | ánti shád — || 2 || úpa stṛiṇîtam átraye hiména gharmám açvinâ | ánti shád — || 3 || kúha sthaḥ kúha jagmathuḥ kúha çyenéva petathuḥ | ánti shád — || 4 || yád adyá kárhi kárhi cic chuçrûyā́tam imáṃ hávam | ánti shád — || 5 || 18 ||

açvínâ yâmahū́tamâ nédishṭhaṃ yâmy ā́pyam | ánti shád — || 6 || ávantam átraye gṛihám kṛiṇutáṃ yuvám açvinâ | ánti shád — || 7 || várethe agním âtápo vádate valgv átraye | ánti shád — || 8 || prá saptávadhrir âçásâ dhā́râm agnér açâyata | ánti shád — || 9 || ihā́ gataṃ vṛishaṇvasû çṛiṇutám ma imáṃ hávam | ánti shád — || 10 || 19 ||

kím idáṃ vâm purâṇaváj járator iva çasyate | ánti shád — || 11 || samânáṃ vâṃ sajâtyàṃ samânó bándhur açvinâ | ánti shád — || 12 || yó vâṃ rájâṅsy açvinâ rátho viyā́ti ródasî | ánti shád — || 13 || ā́ no gávyebhir áçvyaiḥ sahásrair úpa gachatam | ánti shád — || 14 || mā́ no gávyebhir áçvyaiḥ sahásrebhir áti khyatam | ánti shád — || 15 || aruṇápsur ushā́ abhûd ákar jyótir ṛitā́varî | ánti shád — || 16 || açvínâ sú vicā́kaçad vṛikshám paraçumā́ñ iva | ánti shád — || 17 || púraṃ ná dhṛishṇav ā́ ruja kṛishṇáyâ bâdhitó viçā́ | ánti shád — || 18 || 20 ||

63 (683). gâyatrî. 1. 4. 7. 10. 13—15 anushṭubh.

Viçó-viço vo átithiṃ vâjayántaḥ purupriyám | agníṃ vo dúryaṃ vácaḥ stushé çûshásya mánmabhiḥ || 1 || yáṃ jánâso havíshmanto mitráṃ ná sarpírâsutim | praçáṅsanti

---

62, 1 sát. 2 cit. ráthena ā́. 4 çyenā́-iva. 5 cit çuçruyā́tam. 8 várethe *iti*. valgú. 10 ihá ā́. me. 11 purâṇa-vát. 18 dhṛishṇo *iti*. — 63, 1 vâja-yántaḥ. 2 sarpíḥ-âsutim.

práçastibhiḥ ‖ 2 ‖ pányâṅsaṃ jâtávedasaṃ yó devátâty údyatâ | havyā́ny aírayat diví ‖ 3 ‖ ā́ganma vṛitrahántamaṃ jyéshṭham agním ā́navam | yásya çrutárvâ bṛihánn ârkshó ánîka édhate ‖ 4 ‖ amṛ́itaṃ jâtávedasaṃ tirás támâṅsi darçatám | ghṛitā́havanam ī́ḍyam ‖ 5 ‖ 21 ‖

sabā́dho yáṃ jánâ imè 'gníṃ havyébhir ī́ḷate | júhvânâso yatásrucaḥ ‖ 6 ‖ iyáṃ te návyasî matír ágne ádhâyy asmád ā́ | mándra sújâta súkrató 'mûra dásmā́tithe ‖ 7 ‖ sā́ te agne çáṃtamâ cánishṭhâ bhavatu priyā́ | táyâ vardhasva súshṭutaḥ ‖ 8 ‖ sā́ dyumnaír dyumnínî bṛihád úpopa çrávasi çrávaḥ | dádhîta vṛitratū́rye ‖ 9 ‖ áçvam íd gā́ṃ rathaprā́ṃ tveshám índraṃ ná sátpatim | yásya çrávâṅsi tū́rvatha pányam-panyaṃ ca kṛishṭáyaḥ ‖ 10 ‖ 22 ‖

yáṃ tvâ gopávano girā́ cánishṭhad agne aṅgiraḥ | sá pâvaka çrudhî hávam ‖ 11 ‖ yáṃ tvâ jánâsa ī́ḷate sabā́dho vā́jasâtaye | sá bodhi vṛitratū́rye ‖ 12 ‖ aháṃ huvâná ârkshé çrutárvaṇi madacyúti | çárdhâṅsîva stukâvínâm mṛikshā́ çîrshā́ caturṇā́m ‖ 13 ‖ mā́ṃ catvā́ra âçávaḥ çávishṭhasya dravitnávaḥ | suráthâso abhí práyo vákshan váyo ná túgryam ‖ 14 ‖ satyám ít tvâ mahenadi párushṇy áva dediçam | ném âpo açvadā́taraḥ çávishṭhâd asti mártyaḥ ‖ 15 ‖ 23 ‖

64 (684). gâyatrî.

Yukshvā́ hí devahū́tamâñ áçvâñ agne rathī́r iva | ní hótâ pûrvyáḥ sadaḥ ‖ 1 ‖ utá no deva devā́ñ áchâ voco vidúshṭaraḥ | çrád víçvâ vā́ryâ kṛidhi ‖ 2 ‖ tváṃ ha yád yavishṭhya sáhasaḥ sûnav âhuta | ṛitā́vâ yajníyo bhúvaḥ ‖ 3 ‖

63, 4 ā́ aganma. ánîke. 5 ghṛitá-âhavanam. 6 imé agním. 7 súkrato *iti* sú-krato ámûra dásma átithe. 9 úpa-upa. 11 çrudhi. 13 çárdhâṅsi-iva stukâ-vínâm. 15 mahe-nadi. ná îm. — 64, 1 yukshvá. 2 ácha. 3 sûno *iti*. ṛitá-vâ.

ayám agníḥ sahasríṇo vā́jasya çatínas pátiḥ | mûrdhā́ kavī́ rayîṇā́m || 4 || tám nemím ṛibhávo yathā́ namasva sáhûtibhiḥ | nédîyo yajnám añgiraḥ || 5 || 24 ||

tásmai nûnám abhídyave vâcā́ virûpa nítyayâ | vṛíshṇe codasva sushṭutím || 6 || kám u shvid asya sénayâgnér ápâkacakshasaḥ | paṇím góshu starâmahe || 7 || mā́ no devā́nâm víçaḥ prasnâtī́r ivosrā́ḥ | kṛiçám ná hâsur ághnyâḥ || 8 || mā́ naḥ samasya dûḍhyàḥ páridveshaso aṅhatíḥ | ûrmír ná nā́vam ā́ vadhît || 9 || námas te agna ójase gṛiṇánti deva kṛishṭáyaḥ | ámair amítram ardaya || 10 || 25 ||

kuvít sú no gávishṭayé 'gne saṃvéshisho rayím | úrukṛid urú ṇas kṛidhi || 11 || mā́ no asmín mahâdhané párâ varg bhârabhṛíd yathâ | saṃvárgaṃ sáṃ rayíṃ jaya || 12 || anyám asmád bhiyā́ iyám ágne síshaktu duchúnâ | várdhâ no ámavac chávaḥ || 13 || yásyā́jushan namasvínaḥ çámîm ádurmakhasya vâ | táṃ ghéd agnír vṛidhā́vati || 14 || párasyâ ádhi saṃvátó 'varâñ abhy ā́ tara | yátrâhám ásmi tā́ñ ava || 15 || vidmā́ hí te purā́ vayám ágne pitúr yáthā́vasaḥ | ádhâ te sumnám îmahe || 16 || 26 ||

65 (685). gâyatrî.

Imáṃ nú mâyínaṃ huva índram î́çânam ójasâ | marútvantaṃ ná vṛiñjáse || 1 || ayám índro marútsakhâ ví vṛitrásyâbhinac chíraḥ | vájreṇa çatáparvaṇâ || 2 || vâvṛidhânó marútsakhéndro ví vṛitrám airayat | sṛijánt samudríyâ apáḥ

64, 4 kavíḥ. 5 yathâ ā́. 7 svit. sénayâ agnéḥ ápâka-cakshasaḥ. 8 iva usrā́ḥ. 9 duḥ-dhyàḥ. 10 agne. 11 gó-ishṭaye ágne. naḥ. 13 bhiyaí. sísaktu. várdha. áma-vat çávaḥ. 14 yásya ájushat. gha ít. vṛidhā́ avati. 15 sam-vátaḥ ávarân abhí. yátra ahám. 16 vidmá. yáthâ ávasaḥ. ádha. — 65, 1 huve. 2 vṛitrásya abhinat çíraḥ. 3 vavṛidhânáḥ marút-sakhâ índraḥ.

|| 3 || ayáṃ ha yéna vā́ idáṃ svàr marútvatâ jitám | índreṇa sómapîtaye || 4 || marútvantam ṛijîshíṇam ójasvantaṃ virapçínam | índraṃ gîrbhír havâmahe || 5 || índram pratnéna mánmanâ marútvantaṃ havâmahe | asyá sómasya pîtáye || 6 || 27 ||

marútvâñ indra mîḍhvaḥ píbâ sómaṃ çatakrato | asmín yajné purushṭuta || 7 || túbhyéd indra marútvate sutā́ḥ sómâso adrivaḥ | hṛidā́ hûyanta ukthínaḥ || 8 || píbéd indra marútsakhâ sutáṃ sómaṃ dívishṭishu | vájraṃ çíçâna ójasâ || 9 || uttíshṭhann ójasâ sahá pîtvī́ çípre avepayaḥ | sómam indra camū́ sutám || 10 || ánu tvâ ródasî ubhé krákshamâṇam akṛipetâm | índra yád dasyuhā́bhavaḥ || 11 || vā́cam ashṭā́padîm aháṃ návasraktim ṛitaspṛíçam | índrât pári tanvàm mame || 12 || 28 ||

66 (686). gâyatrî. 10 bṛihatî. 11 satobṛihatî.

Jajnânó nú çatákratur ví pṛichad íti mâtáram | ká ugrā́ḥ ké ha çṛiṇvire || 1 || ā́d îṃ çavasy àbravîd aurṇavâbhám ahîçúvam | té putra santu nishṭúraḥ || 2 || sám ít tā́n vṛitrahā́khidat khé arā́ñ iva khédayâ | právṛiddho dasyuhā́bhavat || 3 || ékayâ pratidhā́pibat sâkáṃ sárâṅsi triñçátam | índraḥ sómasya kâṇukā́ || 4 || abhí gandharvám atṛiṇad abudhnéshu rájaḥsv ā́ | índro brahmábhya íd vṛidhé || 5 || 29 ||

nír âvidhyad giríbhya ā́ dhâráyat pakvám odanám | índro bundáṃ svâtatam || 6 || çatábradhna íshus táva sahásraparṇa éka ít | yám indra cakṛishé yújam || 7 || téna stotṛí-

---

65, 4 vaí. 7 píba. 8 túbhya ít. hûyante. 9 píba ít. 10 çípre *iti*. camū́ *iti*. 11 ánu — ubhé = 626, 38. dasyu-hā́ ábhavaḥ. — 66, 1 ké ugrā́ḥ. 2 çavasī́ abravît. niḥ-túraḥ. 3 vṛitra-hā́ akhidat. dasyu-hā́ abhavat. 4 prati-dhā́ apibat. 6 avidhyat. sú-âtatam.

bhya ấ bhara nṛíbhyo nấribhyo áttave | sadyó jâtá ṛibhu-shṭhira ‖ 8 ‖ etấ cyautnấni te kṛitấ várshishṭhâni párîṇasâ | hṛidấ vîḍv àdhârayaḥ ‖ 9 ‖ viçvét tấ vishṇur ấbharad uru-kramás tvéshitaḥ | çatám mahishấn kshîrapâkám odanáṃ varâhám índra emushám ‖ 10 ‖ tuvikshámṃ te súkṛitaṃ sû-máyaṃ dhánuḥ sâdhúr bundó hiraṇyáyaḥ | ubhấ te bâhấ ráṇyâ súsaṃskṛita ṛidûpé cid ṛidûvṛídhâ ‖ 11 ‖ 30 ‖

67 (687). gâyatrî. 10 bṛihatî.

Puroḷấçaṃ no ándhasa índra sahásram ấ bhara | çatấ ca çûra gónâm ‖ 1 ‖ ấ no bhara vyáñjanaṃ gấm áçvam abhyáñjanam | sácâ manấ hiraṇyáyâ ‖ 2 ‖ utá naḥ karṇaçó-bhanâ purấṇi dhṛishṇav ấ bhara | tváṃ hí çṛiṇvishé vaso ‖ 3 ‖ nákîṃ vṛidhîká índra te ná sushấ ná sudấ utá | nấn-yás tvác chûra vâghátaḥ ‖ 4 ‖ nákîm índro níkartave ná çakráḥ páriçaktave | víçvaṃ çṛiṇoti páçyati ‖ 5 ‖ 31 ‖

sá manyúm mártyânâm ádabdho ní cikîshate | purấ ni-dáç cikîshate ‖ 6 ‖ krátva ít pûrṇám udáraṃ turásyâsti vi-dhatáḥ | vṛitraghnáḥ somapấvnaḥ ‖ 7 ‖ tvé vásûni sáṃgatâ víçvâ ca soma saúbhagâ | sudấtv áparihvṛitâ ‖ 8 ‖ tvấm íd yavayúr máma kấmo gavyúr hiraṇyayúḥ | tvấm açvayúr éshate ‖ 9 ‖ távéd indrâhám âçásâ háste dấtraṃ canấ dade | dinásya vâ maghavant sámbhṛitasya vâ pûrdhí yávasya kâçínâ ‖ 10 ‖ 32 ‖

68 (688). gâyatrî. 9 anushṭubh.

Ayáṃ kṛitnúr ágṛibhîto viçvajíd udbhíd ít sómaḥ | ṛí-

66, 8 ṛibhu-sthira. 9 vîḷú adhârayaḥ. 10 víçvâ ít. ấ abharat. tvấ-ishitaḥ. 11 tuvi-kshám. su-máyam. sú-saṃskṛitâ ṛidu-pé. ṛidu-vṛídhâ. — 67, 2 vi-áñjanam. abhi-áñjanam. 3 dhṛishṇo *iti*. 4 su-sấḥ. su-dấḥ. ná anyás tvát çûra. 7 turásya asti. 8 su-dấtu. 9 ấ íshate. 10 táva ít indra ahám. caná ấ.

shir vípraḥ kā́vyena ‖ 1 ‖ abhy ûrṇoti yán nagnám bhishákti víçvaṃ yát turám | prém andháḥ khyan níḥ çroṇó bhû́t ‖ 2 ‖ tváṃ soma tanûkṛ́dbhyo dvéshobhyo 'nyákṛitebhyaḥ | urú yantā́si várûtham ‖ 3 ‖ tváṃ cittī́ táva dákshair divá ā́ pṛithivyā́ ṛijîshin | yā́vîr aghásya cid dvéshaḥ ‖ 4 ‖ arthíno yánti céd ártham gáchân íd dadúsho râtím | vavṛijyús tṛíshyataḥ kā́mam ‖ 5 ‖ 33 ‖

vidád yát pûrvyáṃ nashṭám úd îm ṛitâyúm îrayat | prém ā́yus târî́d átîrṇam ‖ 6 ‖ suçévo no mṛiḷayā́kur ádṛiptakratur avâtáḥ | bhávâ naḥ soma çáṃ hṛidé ‖ 7 ‖ mā́ naḥ soma sáṃ vîvijo mā́ ví bîbhishathâ râjan | mā́ no hā́rdi tvishā́ vadhîḥ ‖ 8 ‖ áva yát své sadhásthe devā́nâṃ durmatī́r î́kshe | rā́jann ápa dvíshaḥ sedha mī́ḍhvo ápa srídhaḥ sedha ‖ 9 ‖ 34 ‖

69 (689). gâyatrî. 10 trishṭubh.

Nahy ànyám baḷā́karam marḍitā́raṃ çatakrato | tváṃ na indra mṛiḷaya ‖ 1 ‖ yó naḥ çáçvat purā́vithā́mṛidhro vā́jasâtaye | sá tváṃ na indra mṛiḷaya ‖ 2 ‖ kím añgá radhracódanaḥ sunvânásyâvitéd asi | kuvít sv ìndra ṇaḥ çákaḥ ‖ 3 ‖ índra prá ṇo rátham ava paçcā́c cit sántam adrivaḥ | purástâd enam me kṛidhi ‖ 4 ‖ hánto nú kím âsase prathamáṃ no rátham kṛidhi | upamáṃ vâjayú çrávaḥ ‖ 5 ‖ 35 ‖

ávâ no vâjayúṃ ráthaṃ sukáraṃ te kím ít pári | asmā́nt sú jigyúshas kṛidhi ‖ 6 ‖ índra dṛíhyasva pū́r asi bhadrā́ ta eti nishkṛitám | iyáṃ dhī́r ṛitvíyâvatî ‖ 7 ‖ mā́ sîm avadyá

68, 2 abhí ûrṇoti yát. prá îm. khyat. 3 yantā́ asi. 5 ca ít. 6 ṛita-yúm. prá îm. 7 bháva. 8 bíbhishathâḥ. — 69, 1 nahí anyám baḷā́ ákaram. 2 purā́ ā́vitha ámṛidhraḥ. sá — mṛiḷaya = 486, 17. 3 sunvânásya avitā́ ít. sú indra naḥ. 4 naḥ. paçcā́t. 5 hánto *iti* (d. i. hánta u). 6 áva. 7 te. ṛitvíya-vatî. 8 avadyé.

ā́ bhâg urvī́ kā́shṭhâ hitám dhánam | apā́vṛiktâ aratnáyaḥ || 8 || turī́yam nā́ma yajníyam yadā́ káras tád uçmasi | ā́d ít pátir na ohase || 9 || ávîvṛidhad vo amṛitâ ámandîd ekadyū́r devâ utá yā́ç ca devîḥ | tásmâ u rā́dhaḥ kṛiṇuta praçastám prâtár makshū́ dhiyā́vasur jagamyât || 10 || 36 ||

Ashṭamo 'nuvâkaḥ.

70 (690). gâyatrî.

Ā́ tū́ na indra kshumántam citrám grâbhám sám gṛibhâya | mahâhastī́ dákshiṇena || 1 || vidmā́ hí tvâ tuvikûrmím tuvídeshṇam tuvī́magham | tuvimâtrám ávobhiḥ || 2 || nahí tvâ çûra devā́ ná mártâso dítsantam | bhîmám ná gā́m vâráyante || 3 || éto nv índram stávâméçânam vásvaḥ svarā́jam | ná rā́dhasâ mardhishan naḥ || 4 || prá stoshad úpa gâsishac chrávat sā́ma gîyámânam | abhí rā́dhasâ jugurat || 5 || 37 ||

ā́ no bhara dákshiṇenâbhí savyéna prá mṛiça | índra mā́ no vásor nír bhâk || 6 || úpa kramasvā́ bhara dhṛishatā́ dhṛishṇo jánânâm | ádâçûshṭarasya védaḥ || 7 || índra yá u nú te ásti vā́jo víprebhiḥ sánitvaḥ | asmā́bhiḥ sú tám sanuhi || 8 || sadyojúvas te vā́jâ asmábhyam viçváçcandrâḥ | váçaiç ca makshū́ jarante || 9 || 38 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

71 (691). gâyatrî.

Ā́ prá drava parâváto 'rvâvátaç ca vṛitrahan | mádhvaḥ práti prábharmaṇi || 1 || tîvrā́ḥ sómâsa ā́ gahi sutā́so mâda-

---

69, 8 apa-ā́vṛiktâḥ. 10 eka-dyū́ḥ. tásmai. — 70, 1 tú. 2 vidmá. tuví-magham. 3 devā́ḥ. 4 stávâma ī́çânam. éto — stávâma = 644, 19. mardhishat. 5 gâsishat çrávat. 7 kramasva ā́. ádâçûḥ-tarasya. 9 sadyaḥ-júvaḥ. viçvá-candrâḥ. makshú.

yishṇávaḥ | píbâ dadhṛíg yáthocishé || 2 || ishā́ mandasvā́d u té 'raṃ várâya manyáve | bhúvat ta indra çáṃ hṛidé || 3 || ā́ tv àçatrav ā́ gahi ny ùkthā́ni ca hûyase | upamé rocané diváḥ || 4 || túbhyâyám ádribhiḥ sutó góbhiḥ çrîtó mádâya kám | prá sóma indra hûyate || 5 || 1 ||

índra çrudhí sú me hávam asmé sutásya gómataḥ | ví pîtíṃ tṛiptím açnuhi || 6 || yá indra camaséshv ā́ sómaç camū́shu te sutáḥ | píbéd asya tvám îçishe || 7 || yó apsú candrámâ iva sómaç camū́shu dádṛiçe | píbéd asya tvám îçishe || 8 || yáṃ te çyenáḥ padā́bharat tiró rájâṅsy áspṛitam | píbéd asya tvám îçishe || 9 || 2 ||

72 (692). gâyatrî.

Devā́nâm íd ávo mahát tád ā́ vṛiṇîmahe vayám | vṛíshṇâm asmábhyam ûtáye || 1 || té naḥ santu yújaḥ sádâ váruṇo mitró aryamā́ | vṛidhā́saç ca prácetasaḥ || 2 || áti no vishpitā́ purú naubhír apó ná parshatha | yûyám ṛitásya rathyaḥ || 3 || vâmáṃ no astv aryaman vâmáṃ varuṇa çáṅsyam | vâmáṃ hy âvṛiṇîmáhe || 4 || vâmásya hí pracetasa ī́çânâso riçâdasaḥ | ném âdityâ aghásya yát || 5 || 3 ||

vayám íd vaḥ sudânavaḥ kshiyánto yā́nto ádhvann ā́ | dévâ vṛidhā́ya hûmahe || 6 || ádhi na indraishâṃ víshṇo sajâtyā́nâm | itā́ máruto áçvinâ || 7 || prá bhrâtṛitváṃ sudânavó 'dha dvitā́ samânyā́ | mâtúr gárbhe bharâmahe || 8 || yûyáṃ hí shṭhā́ sudânava índrajyeshṭhâ abhídyavaḥ | ádhâ cid va utá bruve || 9 || 4 ||

71, 2 píba. yáthâ ocishé. 3 mandasva ā́t. te áram. te. 4 tú açatro *iti*. ní ukthā́ni. 5 túbhya ayám. 7 píba ít. 9 padā́ ā́ ábharat. — 72, 4 hí â-vṛiṇîmáhe. 5 ná îm. 6 dévâḥ. 7 indra eshâm. itá. 8 su-dânavaḥ ádha. 9 yûyáṃ — abhídyavaḥ = 492, 15. ádha.

73 (693). gâyatrî.

Préshṭham vo átithim stushé mitrám iva priyám | agním rátham ná védyam || 1 || kavím iva prácetasam yám devā́so ádha dvitā́ | ní mártyeshv âdadhúḥ || 2 || tvám yavishṭha dâçúsho nṛī́ñḥ pâhi çṛiṇudhī́ gíraḥ | rákshâ tokám utá tmánâ || 3 || káyâ te agne añgira ū́rjo napâd úpastutim | várâya deva manyáve || 4 || dā́çema kásya mánasâ yajnásya sahaso yaho | kád u voca idám námaḥ || 5 || 5 ||

ádhâ tvám hí nas káro víçvâ asmábhyam sukshitī́ḥ | vā́jadraviṇaso gíraḥ || 6 || kásya nûnám párîṇaso dhíyo jinvasi dampate | góshâtâ yásya te gíraḥ || 7 || tám marjayanta sukrátum puroyā́vânam âjíshu | svéshu ksháyeshu vâjínam || 8 || kshéti kshémebhiḥ sâdhúbhir nákir yám ghnánti hánti yáḥ | ágne suvī́ra edhate || 9 || 6 ||

74 (694). gâyatrî.

Ā́ me hávam nâsatyā́çvinâ gáchatam yuvám | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 1 || imám me stómam açvinemám me çṛiṇutam hávam | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 2 || ayám vâm kríshṇo açvinâ hávate vâjinîvasû | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 3 || çṛiṇutám jaritúr hávam kríshṇasya stuvató narâ | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 4 || chardír yantam ádâbhyam víprâya stuvaté narâ | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 5 || 7 ||

gáchatam dâçúsho gṛihám itthā́ stuvató açvinâ | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 6 || yuñjā́thâm rā́sabham ráthe vîḍvâñge vṛishaṇvasû | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 7 || trivandhuréṇa trivṛitâ ráthenā́ yâtam açvinâ | mádhvaḥ sómasya

---

73, 3 nṛī́n. çṛiṇudhí. ráksha. 5 voce. 6 ádha. vā́ja-draviṇasaḥ. 7 gó-sâtâ. — 74, 1 nâsatyâ áçvinâ. 2 açvinâ imám. 7 vîḷú-añge. 8 ráthena ā́.

pîtáye || 8 || nū́ me gíro nâsatyā́çvinâ prā́vatam yuvám | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 9 || 8 ||

75 (695). jagatî.

Ubhā́ hí dasrā́ bhishájâ mayobhúvobhā́ dákshasya vácaso babhûváthuḥ | tā́ vâm víçvako havate tanûkrithé mā́ no ví yaushṭam sakhyā́ mumócatam || 1 || kathā́ nûnám vâm vímanâ úpa stavad yuvám dhíyam dadathur vásyaïshṭaye | tā́ vâm víçvako — || 2 || yuvám hí shmâ purubhujemám edhatúm vishṇâpvè dadáthur vásyaïshṭaye | tā́ vâm víçvako — || 3 || utá tyám vîrám dhanasā́m rijîshíṇam dûré cit sántam ávase havâmahe | yásya svā́dishṭhâ sumatíḥ pitúr yathâ mā́ no ví yaushṭam sakhyā́ mumócatam || 4 || riténa deváḥ savitā́ çamâyata ritásya çríngam urviyā́ ví paprathe | ritám sâsâha máhi cit pritanyató mā́ no ví yaushṭam sakhyā́ mumócatam || 5 || 9 ||

76 (696). Strophe um Strophe brihatî und satobrihatî.

Dyumnī́ vâm stómo açvinâ krívir ná séka ā́ gatam | mádhvaḥ sutásya sá diví priyó narâ pâtám gaurā́v ivériṇe || 1 || píbatam gharmám mádhumantam açvinā́ barhíḥ sîdatam narâ | tā́ mandasânā́ mánusho duroṇá ā́ ní pâtam védasâ váyaḥ || 2 || ā́ vâm víçvâbhir ûtíbhiḥ priyámedhâ ahûshata | tā́ vartír yâtam úpa vriktábarhisho júshṭam yajnám dívishṭishu || 3 || píbatam sómam mádhumantam açvinā́ barhíḥ sîdatam sumát | tā́ vâvridhânā́ úpa sushṭutím divó gantám gaurā́v ivériṇam || 4 || ā́ nûnám yâtam açvinā́çvebhiḥ

74, 9 nú. nâsatyâ áçvinâ prá avatam. — 75, 1 mayaḥ-bhúvâ ubhā́. 3 sma puru-bhujâ imám. 5 çam-âyate. sasâha. — 76, 1 séke. iva íriṇe. 2 açvinâ ā́. duroṇé. 3 ā́ — ahûshata = 628, 18. 4 açvinâ ā́. vavridhânaú. 5 açvinâ áçvebhiḥ.

prushitápsubhiḥ | dásrâ híraṇyavartanî çubhas patî || 5 || vayáṃ hí vâṃ hávâmahe vipanyávo víprâso vā́jasâtaye | tā́ valgū́ dasrā́ purudáṅsasâ dhiyā́çvinâ çrushṭy ā́ gatam || 6 || 10 ||

77 (697). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Táṃ vo dasmám ṛitîsháhaṃ vásor mandânám ándhasaḥ | abhí vatsáṃ ná svásareshu dhenáva índraṃ gîrbhír navâmahe || 1 || dyukshám sudā́nuṃ távishîbhir ā́vṛitaṃ giríṃ ná purubhójasam | kshumántaṃ vā́jaṃ çatínaṃ sahasríṇam makshū́ gómantam îmahe || 2 || ná tvâ bṛihánto ádrayo váranta indra vîḷávaḥ | yád dítsasi stuvaté mā́vate vásu nákish ṭád ā́ minâti te || 3 || yóddhâsi krátvâ çávasotá daṅsánâ víçvâ jâtā́bhí majmánâ | ā́ tvâyám arká ûtáye vavartati yáṃ gótamâ ájîjanan || 4 || prá hí ririkshá ójasâ divó ántebhyas pári | ná tvâ vivyâca rája indra pā́rthivam ánu svadhā́ṃ vavakshitha || 5 || nákiḥ párishṭir maghavan maghásya te yád dâçúshe daçasyási | asmā́kam bodhy ucáthasya coditā́ máṅhishṭho vā́jasâtaye || 6 || 11 ||

78 (698). 1. 3. 7 bṛihatî. 2. 4 satobṛihatî. 5. 6 anushṭubh.

Bṛihád índrâya gâyata máruto vṛitrahántamam | yéna jyótir ájanayann ṛitâvṛídho deváṃ devā́ya jā́gṛivi || 1 || ápâdhamad abhíçastîr açastihā́théndro dyumny ā́bhavat | devā́s ta indra sakhyā́ya yemire bṛíhadbhâno márudgaṇa || 2 || prá va índrâya bṛihaté máruto bráhmârcata | vṛitráṃ hanati vṛitrahā́ çatákratur vájreṇa çatáparvaṇâ || 3 || abhí prá bhara

---

76, 6 valgū́ *iti*. dhiyā́ áçvinâ çrushṭī́. — 77, 1 ṛiti-sáham. 2 makshú. 3 várante. mā́-vate. nákiḥ tát. 4 yóddhâ asi. çávasâ utá. jâtā́ abhí. tvâ ayám. 5 ririkshé. — 78, 2 ápa adhamat. açasti-hā́ átha índraḥ dyumnī́ ā́ abhavat. te. 3 bráhma arcata.

dhṛishatā́ dhṛishanmanaḥ çrávaç cit te asad bṛihát | árshantv ā́po jávasâ ví mâtáro háno vṛitrám jáyâ svàḥ || 4 || yáj jā́yathâ apûrvya mághavan vṛitrahátyâya | tát pṛithivī́m aprathayas tád astabhnâ utá dyā́m || 5 || tát te yajnó ajâyata tád arká utá háskṛitiḥ | tád víçvam abhibhū́r asi yáj jâtám yác ca jántvam || 6 || âmā́su pakvám aíraya ā́ sū́ryam rohayo diví | gharmám ná sā́man tapatâ suvṛiktíbhir júshṭam gírvaṇase bṛihát || 7 || 12 ||

79 (699). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ā́ no víçvâsu hávya índraḥ samátsu bhûshatu | úpa bráhmâṇi sávanâni vṛitrahā́ paramajyā́ ṛicîshamaḥ || 1 || tvám dâtā́ prathamó rā́dhasâm asy ási satyá îçânakṛít | tuvidyumnásya yújyā́ vṛiṇîmahe putrásya çávaso maháḥ || 2 || bráhmâ ta indra girvaṇaḥ kriyánte ánatidbhutâ | imā́ jushasva haryaçva yójanéndra yā́ te ámanmahi || 3 || tvám hí satyó maghavann ánânato vṛitrā́ bhū́ri nyṛiñjáse | sá tvám çavishṭha vajrahasta dâçúshe 'rvā́ñcam rayím ā́ kṛidhi || 4 || tvám indra yaçā́ asy ṛijîshī́ çavasas pate | tvám vṛitrā́ṇi haṅsy apratī́ny éka íd ánuttâ carshaṇîdhṛítâ || 5 || tám u tvâ nûnám asura prácetasam rā́dho bhâgám ivemahe | mahī́va kṛíttiḥ çaraṇā́ ta indra prá te sumnā́ no açnavan || 6 || 13 ||

80 (700). anushṭubh. 1. 2 paṅkti.

Kanyâ vā́r avâyatī́ sómam ápi srutā́vidat | ástam bháranty abravîd índrâya sunavai tvâ çakrā́ya sunavai tvâ || 1 ||

78, 4 dhṛishat-manaḥ. jáya. 5 yát. 6 yát jâtám yát. 7 tapata. — 79, 1 parama-jyā́ḥ. 2 yújyâ á. 3 bráhma te. yójanâ índra. 4 ni-ṛiñjáse. 5 carshaṇi-dhṛítâ. 6 iva îmahe mahī́-iva. te. — 80, 1 ava-yatī́. srutā́ avidat. bhárantî.

asaú yá éshi vîrakó gṛihám-gṛiham vicā́kaçad | imám jámbhasutam piba dhânā́vantam karambhíṇam apûpávantam ukthínam || 2 || ā́ caná tvâ cikitsâmó 'dhi caná tvâ némasi | çánair iva çanakaír ivéndrâyendo pári srava || 3 || kuvíc chákat kuvít kárat kuvín no vásyasas kárat | kuvít patidvísho yatī́r índreṇa saṃgámâmahai || 4 || imā́ni trī́ṇi vishṭápâ tā́nîndra ví rohaya | çíras tatásyorvárâm ā́d idám ma úpodáre || 5 || asaú ca yā́ na urvárā́d imā́m tanvàm máma | átho tatásya yác chírah sárvâ tā́ romaçā́ kṛidhi || 6 || khé ráthasya khé 'nasaḥ khé yugásya çatakrato | apâlā́m indra trísh pûtvy ákṛiṇoḥ sū́ryatvacam || 7 || 14 ||

81 (701). gâyatrî. 1 anushṭubh.

Pā́ntam ā́ vo ándhasa índram abhí prá gâyata | viçvâsā́haṃ çatákratum máṅhishṭhaṃ carshaṇînā́m || 1 || puruhûtám purushṭutáṃ gâthânyàṃ sánaçrutam | índra íti bravītana || 2 || índra ín no mahā́nâṃ dâtā́ vā́jânâṃ nṛitúḥ | mahā́ñ abhijnv ā́ yamat || 3 || ápâd u çipry ándhasaḥ sudákshasya prahoshíṇaḥ | índor índro yávâçiraḥ || 4 || tám v abhí prā́rcaténdraṃ sómasya pîtáye | tád íd dhy àsya vár-dhanam || 5 || 15 ||

asyá pîtvā́ mádânâṃ devó devásyaújasâ | víçvâbhí bhúvanâ bhuvat || 6 || tyám u vaḥ satrâsā́haṃ víçvâsu gîrshv ā́yatam | ā́ cyâvayasy ûtáye || 7 || yudhmáṃ sántam anarvā́ṇaṃ somapā́m ánapacyutam | náram avâryákratum || 8 || çíkshâ ṇa indra râyá ā́ purú vidvā́ñ ṛicîshama | ávâ naḥ

80, 2 dhânā́vantam — ukthínam = 286, 1. 3 cikitsâmaḥ ádhi. ná imasi. iva índrâya indo *iti*. 4 kuvít çákat. kuvít naḥ. 5 tā́ni indra. tatásya urvárâm. me úpa udáre. 6 urvárâ ât. átho *iti*. yát çíraḥ. 7 ánasaḥ. tríḥ pûtvī́. — 81, 1 viçva-sáham. 3 ít. abhi-jnú. 4 çiprī́. yáva-âçiraḥ. 5 prá arcata índram. hí asya. 6 devásya ójasâ víçvâ abhí. 7 satrâ-sáham. gīḥ shú. cyavayasi. 9 çíksha naḥ. áva.

pā́rye dháne || 9 || átaç cid indra ṇa úpā́ yâhi çatávâjayâ | ishā́ sahásravâjayâ || 10 || 16 ||

áyâma dhī́vato dhíyó 'rvadbhiḥ çakra godare | jáyema pṛitsú vajrivaḥ || 11 || vayám u tvâ çatakrato gā́vo ná yávaseshv ā́ | ukthéshu raṇayâmasi || 12 || víçvâ hí martyatvanā́nukâmā́ çatakrato | áganma vajrinn âçásaḥ || 13 || tvé sú putra çavasó 'vṛitran kā́makâtayaḥ | ná tvā́m indrā́ti ricyate || 14 || sá no vṛishant sánishṭhayâ sáṃ ghoráyâ dravitnvā́ | dhiyā́viḍḍhi púraṃdhyâ || 15 || 17 ||

yás te nûnáṃ çatakratav índra dyumnítamo mádaḥ | téna nûnám máde madeḥ || 16 || yás te citráçravastamo yá indra vṛitrahántamaḥ | yá ojodā́tamo mádaḥ || 17 || vidmā́ hí yás te adrivas tvā́dattaḥ satya somapâḥ | víçvâsu dasma kṛishṭíshu || 18 || índrâya mádvane sutám pári shṭobhantu no gíraḥ | arkám arcantu kârávaḥ || 19 || yásmin víçvâ ádhi çríyo ráṇanti saptá saṃsádaḥ | índraṃ suté havâmahe || 20 || 18 ||

tríkadrukeshu cétanaṃ devā́so yajnám atnata | tám íd vardhantu no gíraḥ || 21 || ā́ tvâ viçantv índavaḥ samudrám iva síndhavaḥ | ná tvā́m indrā́ti ricyate || 22 || vivyáktha mahinā́ vṛishan bhakshám sómasya jâgṛive | yá indra jaṭháreshu te || 23 || áraṃ ta indra kuksháye sómo bhavatu vṛitrahan | áraṃ dhā́mabhya índavaḥ || 24 || áram áçvâya gâyati çrutákaksho áraṃ gáve | áram índrasya dhā́mne || 25 || áraṃ hí shmâ sutéshu ṇaḥ sómeshv indra bhū́shasi | áraṃ te çakra dâváne || 26 || 19 ||

81, 10 naḥ úpa ā́. 11 dhíyaḥ árvat-bhiḥ. go-dare. 13 martya-tvanā́ anu-kâmā́. 14 çavasaḥ ávṛitran kā́ma-kâtayaḥ. indra áti. 15 dhiyā́ aviḍḍhi. 16 çatakrato *iti*. mader *iti* madeḥ. 18 vidmá. tvā́-dattaḥ. 19 stobhantu. 21 = 633, 18. 22 ā́ — índavaḥ = 15, 1. 24 te. 26 sma. naḥ.

parâkā́ttâc cid adrivas tvā́ṃ nakshanta no gíraḥ | áraṃ gamâma te vayám || 27 || evā́ hy ási vîrayúr evā́ çū́ra utá sthiráḥ | evā́ te rā́dhyam mánaḥ || 28 || evā́ râtís tuvîmagha víçvebhir dhâyi dhâtṛíbhiḥ | ádhâ cid indra me sácâ || 29 || mó shú brahméva tandrayúr bhúvo vâjânâm pate | mátsvâ sutásya gómataḥ || 30 || mā́ na indra abhy âdíçaḥ sū́ro aktúshv ā́ yaman | tvā́ yujā́ vanema tát || 31 || tváyéd indra yujā́ vayám práti bruvîmahi spṛídhaḥ | tvám asmā́kaṃ táva smasi || 32 || tvā́m íd dhí tvâyávo 'nunónuvataç cárân | sákhâya indra kârávaḥ || 33 || 20 ||

82 (702). gâyatrî.

Úd ghéd abhí çrutā́maghaṃ vṛishabháṃ náryâpasam | ástâram eshi sûrya || 1 || náva yó navatím púro bibhéda bâhvòjasâ | áhiṃ ca vṛitrahā́vadhît || 2 || sá na índraḥ çiváḥ sákhā́çvâvad gómad yávamat | urúdhâreva dohate || 3 || yád adyá kác ca vṛitrahann udágâ abhí sûrya | sárvaṃ tád indra te váçe || 4 || yád vâ pravṛiddha satpate ná marâ íti mányase | utó tát satyám ít táva || 5 || 21 ||

yé sómâsaḥ parâváti yé arvâváti sunviré | sárvâṅs tā́ñ indra gachasi || 6 || tám índraṃ vâjayâmasi mahé vṛitrā́ya hántave | sá vṛíshâ vṛishabhó bhuvat || 7 || índraḥ sá dā́mane kṛitá ójishṭhaḥ sá máde hitáḥ | dyumnī́ çlokī́ sá somyáḥ || 8 || girā́ vájro ná sámbhṛitaḥ sábalo ánapacyutaḥ | vavakshá ṛishvó ástṛitaḥ || 9 || durgé cin naḥ sugáṃ kṛidhi gṛiṇâná indra girvaṇaḥ | tváṃ ca maghavan váçaḥ || 10 || 22 ||

81, 27 parâkā́ttât. 28 evá hí. evá. 29 evá. tuvi-magha. ádha. 30 mó *iti* sú brahmā́-iva. mátsva. 31 abhí â-díçaḥ. 32 tváyâ ít. 33 hí. anu-nónuvataḥ. — 82, 1 gha ít. çrutá-magham. nárya-apasam. 2 bâhú-ojasâ. vṛitra-hā́ avadhît. 3 sákhâ áçva-vat. urúdhârâ-iva. 4 kát. ut-ágâḥ. 5 marai. utó *iti*. 9 sá-balaḥ. vavakshé. 10 cit.

yásya te nū́ cid âdíçam ná minánti svarā́jyam | ná devó nā́dhrigur jánaḥ || 11 || ádhâ te ápratishkutam devī́ çúshmam saparyataḥ | ubhé suçipra ródasî || 12 || tvám etád adhârayaḥ krishṇā́su róhiṇîshu ca | párushṇîshu rúçat páyaḥ || 13 || ví yád áher ádha tvishó víçve devā́so ákramuḥ | vidán mṛigásya tā́ñ ámaḥ || 14 || ā́d u me nivaró bhuvad vṛitrahā́dishṭa paúṅsyam | ájâtaçatrur ástṛitaḥ || 15 || 23 ||

çrutám vo vṛitrahántamam prá çárdhaṃ carshaṇînā́m | ā́ çushe rā́dhase mahé || 16 || ayā́ dhiyā́ ca gavyayā́ púruṇâman púrushṭuta | yát sóme-soma ā́bhavaḥ || 17 || bodhínmanâ íd astu no vṛitrahā́ bhū́ryâsutiḥ | çṛiṇótu çakrá âçísham || 18 || káyâ tvám na ûtyā́bhí prá mandase vṛishan | káyâ stotṛíbhya ā́ bhara || 19 || kásya vṛíshâ suté sácâ niyútvân vṛishabhó raṇat | vṛitrahā́ sómapîtaye || 20 || 24 ||

abhī́ shú ṇas tváṃ rayím mandasânáḥ sahasríṇam | prayantā́ bodhi dâçúshe || 21 || pátnîvantaḥ sutā́ imá uçánto yanti vîtáye | apā́ṃ jágmir nicumpuṇáḥ || 22 || ishṭā́ hótrâ asṛikshaténdraṃ vṛidhā́so adhvaré | ácbâvabhṛithám ójasâ || 23 || ihá tyā́ sadhamā́dyâ hárî híraṇyakeçyâ | voḷhā́m abhí práyo hitám || 24 || túbhyaṃ sómâḥ sutā́ imé stîrṇám barhír vibhâvaso | stotṛíbhya índram ā́ vaha || 25 || 25 ||

ā́ te dákshaṃ ví rocanā́ dádhad rátnâ ví dâçúshe | stotṛíbhya índram arcata || 26 || ā́ te dadhâmîndriyám ukthā́ víçvâ çatakrato | stotṛíbhya indra mṛiḷaya || 27 || bhadrám-bhadraṃ na ā́ bharésham ū́rjaṃ çatakrato | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 28 || sá no víçvâny ā́ bhara suvitā́ni çata-

---

82, 11 nú. ná ádhri-guḥ. 12 ádha. áprati-skutam devī́ *iti*. ubhé-ródasî *iti*. 14 vidát. vṛitra-hā́ adishṭa. 17 púru-nâman. sóme-some ā́ ábhavaḥ. 18 bodhít-manâḥ. bhū́ri-âsutiḥ. â-çísham. 19 ûtyā́ abhí. 21 abhí sú naḥ. 22 imé. 23 ishṭā́ḥ. asṛikshata índram. ácha ava-bhṛithám. 24 = 652, 29. 27 dadhâmi indriyám. 28 bhara ísham.

krato | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 29 || tvā́m íd vṛitrahantama sutā́vanto havâmahe | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 30 || 26 ||

úpa no háribhiḥ sutám yâhí madânâm pate | úpa no háribhiḥ sutám || 31 || dvitā́ yo vṛitrahántamo vidá índraḥ çatákratuḥ | úpa no háribhiḥ sutám || 32 || tvám hí vṛitrahann eshâm pâtā́ sómânâm ási | úpa no háribhiḥ sutám || 33 || índra ishé dadâtu na ṛibhuksháṇam ṛibhúm rayím | vâjī́ dadâtu vâjínam || 34 || 27 ||

Navamo 'nuvâkaḥ.

83 (708). gâyatrî.

Gaúr dhayati marútâm çravasyúr mâtā́ maghónâm | yuktā́ váhnî ráthânâm || 1 || yásyâ devā́ upásthe vratā́ víçve dhâráyante | sū́ryâmā́sâ dṛiçé kám || 2 || tát sú no víçve aryá ā́ sádâ gṛiṇanti kârávaḥ | marútaḥ sómapîtaye || 3 || ásti sómo ayám sutáḥ píbanty asya marútaḥ | utá svarā́jo açvínâ || 4 || píbanti mitró aryamā́ tánâ pûtásya váruṇaḥ | trishadhasthásya jā́vataḥ || 5 || utó nv àsya jósham ā́ñ índraḥ sutásya gómataḥ | prâtár hóteva matsati || 6 || 28 ||

kád atvishanta sûráyas tirá ā́pa iva srídhaḥ | árshanti pûtádakshasaḥ || 7 || kád vo adyá mahā́nâm devā́nâm ávo vṛiṇe | tmánâ ca dasmávarcasâm || 8 || ā́ yé víçvâ pā́rthivâni papráthan rocanā́ diváḥ | marútaḥ sómapîtaye || 9 || tyā́n nú pûtádakshaso divó vo maruto huve | asyá sómasya pîtáye || 10 || tyā́n nú yé ví ródasî tastabhúr marúto huve | asyá sómasya pîtáye || 11 || tyám nú mā́rutam gaṇám girishṭhā́m vṛíshaṇam huve | asyá sómasya pîtáye || 12 || 29 ||

82, 30 tvâm — vṛitrahantama = 389, 6. 32 vidé. — 83, 1 váhniḥ. 2 yásyâḥ. 3 tát — kârávaḥ = 486, 38. 5 tri-sadhasthásya jā́-vataḥ. 6 utó iti nú asya. ā́. hótâ-iva.

84 (704). anushṭubh.

Ā́ twâ gíro rathī́r ivā́sthuḥ sutéshu girvaṇaḥ | abhí twâ sám anûshaténdra vatsáṃ ná mâtáraḥ || 1 || ā́ twâ çukrā́ acucyavuḥ sutā́sa indra girvaṇaḥ | píbâ tv àsyā́ndhasa índra víçvâsu te hitám || 2 || píbâ sómam mádâya kám índra çyenā́bhṛitaṃ sutám | tváṃ hí çáçvatînâm pátî rā́jâ viçā́m ási || 3 || çrudhī́ hávaṃ tiraçcyā́ índra yás twâ saparyáti | suvī́ryasya gómato râyás pûrdhi mahā́ṅ asi || 4 || índra yás te návîyasîṃ gíram mandrā́m ájîjanat | cikitvínmanasaṃ dhíyam pratnā́m ṛitásya pipyúshîm || 5 || 30 ||

tám u shṭavâma yáṃ gíra índram ukthā́ni vâvṛidhúḥ | purū́ṇy asya paúṅsyâ síshâsanto vanâmahe || 6 || éto nv índraṃ stávâma çuddháṃ çuddhéna sā́mnâ | çuddhaír ukthaír vâvṛidhvā́ṅsaṃ çuddhá âçī́rvân mamattu || 7 || índra çuddhó na ā́ gahi çuddháḥ çuddhā́bhir ûtíbhiḥ | çuddhó rayíṃ ní dhâraya çuddhó mamaddhi somyáḥ || 8 || índra çuddhó hí no rayíṃ çuddhó ratnā́ni dâçúshe | çuddhó vṛitrā́ṇi jighnase çuddhó vā́jaṃ sishâsasi || 9 || 31 ||

85 (705). trishṭubh. 4 virâj.

Asmā́ ushā́sa ā́tiranta yā́mam índrâya náktam ū́rmyâḥ suvā́caḥ | asmā́ ā́po mâtáraḥ saptá tasthur nṛíbhyas tárâya síndhavaḥ supârā́ḥ || 1 || átividdhâ vithuréṇâ cid ástrâ tríḥ saptá sā́nu sáṃhitâ girîṇā́m | ná tád devó ná mártyas tuturyâd yā́ni právṛiddho vṛishabháç cakā́ra || 2 || índrasya vájra âyasó nímiçla índrasya bâhvór bhū́yishṭham ójaḥ | çîrshánn índrasya krátavo nireká âsánn éshanta çrútyâ

84, 1 iva ásthuḥ. anûshata índra. 2 píba tú asyá ándhasaḥ. 3 píba. çyená-âbhṛitam. pátiḥ. 4 çrudhí. 5 cikitvít-manasam. 6 stavâma. 7 éto — stávâma = 690, 4. vavṛidhvā́ṅsam: âçī́ḥ-vân. — 85, 1 asmaí ushásaḥ ā́ atiranta. asmaí. 2 vithuréṇa. 3 nireké. ā́ íshanta çrútyai.

upâké || 3 || mánye tvâ yajníyaṃ yajníyânâm mánye tvâ cyávanam ácyutânâm | mánye tvâ sátvanâm indra ketúm mánye tvâ vṛishabháṃ carshaṇînā́m || 4 || ā́ yád vájram bâhvór indra dhátse madacyútam áhaye hántavā́ u | prá párvatâ ánavanta prá gā́vaḥ prá brahmā́ṇo abhinákshanta índram || 5 || 32 ||

tám u shṭavâma yá imā́ jajā́na víçvâ jâtā́ny ávarâṇy asmât | índreṇa mitráṃ didhishema gîrbhír úpo námobhir vṛishabháṃ viçema || 6 || vṛitrásya tvâ çvasáthâd ī́shamâṇâ víçve devā́ ajahur yé sákhâyaḥ | marúdbhir indra sakhyáṃ te astv áthemā́ víçvâḥ pṛítanâ jayâsi || 7 || tríḥ shashṭís tvâ marúto vâvṛidhânā́ usrā́ iva râçáyo yajníyâsaḥ | úpa tvémaḥ kṛidhí no bhâgadhéyaṃ çúshmaṃ ta enā́ havíshâ vidhema || 8 || tigmám ā́yudham marútâm áníkaṃ kás ta indra práti vájraṃ dadharsha | anâyudhā́so ásurâ adevā́ç cakréṇa tā́ñ ápa vapa ṛijîshin || 9 || mahá ugrā́ya taváse suvṛiktím préraya çivátamâya paçváḥ | gírvâhase gíra índrâya pûrvī́r dhehí tanvè kuvíd aṅgá védat || 10 || 33 ||

ukthávâhase vibhvè manîshā́ṃ drúṇâ ná pârám îrayâ nadī́nâm | ní spṛiça dhiyā́ tanvì çrutásya júshṭatarasya kuvíd aṅgá védat || 11 || tád viviḍḍhi yát ta índro jújoshat stuhí sushṭutíṃ námasā́ vivâsa | úpa bhûsha jaritar mā́ ruvaṇyaḥ çrâváyâ vā́caṃ kuvíd aṅgá védat || 12 || áva drapsó aṅçumátîm atishṭhad iyânáḥ kṛishṇó daçábhiḥ sahásraiḥ | ā́vat tám índraḥ çácyâ dhámantam ápa snéhitîr nṛimáṇâ adhatta || 13 || drapsám apaçyaṃ víshuṇe cárantam upahvaré nadyò aṅçumátyâḥ | nábho ná kṛishṇám avatasthivā́ṅsam

---

85, 5 hántavaí. 6 stavâma. úpo *iti*. 7 ī́shamâṇâḥ. átha imā́ḥ. pṛítanâḥ. 8 vavṛidhânā́ḥ. tvâ ā́ imaḥ. te. 9 te. vapa. 10 mahé. prá íraya. 11 íraya. 12 te. námasâ ā́. çraváya. 13 nṛi-mánâḥ.

íshyâmi vo vṛishaṇo yúdhyatâjaú || 14 || ádha drapsó aṅçumátyâ upásthé 'dhârayat tanvàm̐ titvishâṇáḥ | víço ádevîr abhy âcárantîr bṛíhaspátinâ yujéndraḥ sasâhe || 15 || 34 ||

tvám̐ ha yát saptábhyo jāyamâno 'çatrúbhyo abhavaḥ çátrur indra | gûḷhé dyāvâpṛithivī ánv avindo vibhumádbhyo bhúvanebhyo ráṇam̐ dhâḥ || 16 || tvám̐ ha tyád apratimânám ójo vájreṇa vajrin dhṛishitó jaghantha | tvám̐ çúshṇasyāvâtiro vádhatrais tvám̐ gā indra çácyéd avindaḥ || 17 || tvám̐ ha tyád vṛishabha carshaṇînām̐ ghanó vṛitrāṇâm̐ tavishó babhûtha | tvám̐ síndhūñr asṛijas tastabhânān tvám apó ajayo dâsápatnîḥ || 18 || sá sukrátû ráṇitâ yáḥ sutéshv ánuttamanyur yó áheva revān | yá éka ín náry ápâṅsi kártâ sá vṛitrahā prátī́d anyám âhuḥ || 19 || sá vṛitrahéndraç carshaṇîdhṛít tám̐ sushṭutyā́ hávyam̐ huvema | sá prâvitā́ maghávâ no 'dhivaktā́ sá vā́jasya çravasyàsya dâtā́ || 20 || sá vṛitrahéndra ṛibhukshā́ḥ sadyó jajnânó hávyo babhûva | kṛiṇvánn ápâṅsi náryâ purū́ṇi sómo ná pîtó hávyaḥ sákhibhyaḥ || 21 || 35 ||

86 (706). bṛihatí. 10. 13 atijagatí. 11. 12 uparishṭâdbṛihatí. 14 trishṭubh. 15 jagatí.

Yā́ indra bhúja ā́bharaḥ svàrvâñ ásurebhyaḥ | stotā́ram ín maghavann asya vardhaya yé ca tvé vṛiktábarhishaḥ || 1 || yám indra dadhishé tvám áçvam̐ gā́m bhâgám ávyayam | yájamâne sunvatí dákshiṇâvati tásmin tám̐ dhehi mā́ paṇaú || 2 || yá indra sásty avratò 'nushvā́pam ádeva-

---

85, 14 yúdhyata âjaú. 15 upá-sthe ádhârayat. abhí â-cárantîḥ. yujā́ índraḥ sasahe. 16 gúḷhé-dyā́vâpṛithivī́ *iti*. 17 çúshṇasya áva atiraḥ. çácyâ ít. 19 su-krátuḥ. áhâ-iva. ít nári. práti ít. 20 vṛitra-hā́ índraḥ carshaṇi-dhṛít. pra-avitā́. 21 vṛitra-hā́ índraḥ. — 86, 1 ā́ ábharaḥ. ít. 3 avratáḥ anu-svā́pam.

yuḥ | svaíḥ shá évair mumurat póshyam rayím sanutár dhehi tám tátaḥ || 3 || yác chakrā́si parâváti yád arvâváti vṛitrahan | átas tvâ gîrbhír dyugád indra keçíbhiḥ sutā́vâñ ā́ vivâsati || 4 || yád vā́si rocané diváḥ samudrásyā́dhi vishṭápi | yát pā́rthive sádane vṛitrahantama yád antáriksha ā́ gahi || 5 || 36 ||

sá naḥ sómeshu somapâḥ sutéshu çavasas pate | mâdáyasva rā́dhasâ sûnṛítâvaténdra râyā́ párîṇasâ || 6 || mā́ na indra párâ vṛiṇag bhávâ naḥ sadhamā́dyaḥ | tvám na ûtī́ tvám ín na ā́pyam mā́ na indra párâ vṛiṇak || 7 || asmé indra sácâ suté ní shadâ pîtáye mádhu | kṛidhī́ jaritré maghavann ávo mahád asmé indra sácâ suté || 8 || ná tvâ devā́sa âçata ná mártyâso adrivaḥ | víçvâ jâtā́ni çávasâbhibhū́r asi ná tvâ devā́sa âçata || 9 || víçvâḥ pṛítanâ abhibhū́taram náram sajū́s tatakshur índram jajanúç ca râjáse | krátvâ várishṭham vára âmúrim utógrám ójishṭham tavásam tarasvínam || 10 || 37 ||

sám îm rebhā́so asvarann índram sómasya pîtáye | svàrpatim yád îm vṛidhé dhṛitávrato hy ójasâ sám ûtíbhiḥ || 11 || nemím namanti cákshasâ mesháṃ víprâ abhisvárâ | sudîtáyo vo adrúhó 'pi kárṇe tarasvínaḥ sám ṛíkvabhiḥ || 12 || tám índram johavîmi maghávânam ugrám satrā́ dádhânam ápratishkutam çávâṅsi | máṅhishṭho gîrbhír ā́ ca yajníyo vavártad râyé no víçvâ supáthâ kṛiṇotu vajrī́ || 13 || tvám púra indra cikíd enâ vy ójasâ çavishṭha çakra nâçayádhyai | tvád víçvâni bhúvanâni vajrin dyā́vâ rejete pṛi-

---

36, 3 sáḥ. sanutáḥ. 4 yác — vṛitrahan = 633, 15. dyu-gát. 5 vâ ási. samudrásya ádhi. antárikshe. 6 sûnṛítâ-vatâ índra. 7 bháva. ít. 8 asmé *iti*. sada. kṛidhí. 9 çávasâ abhi-bhū́ḥ. 10 abhi-bhū́taram. váre â-múrim utá ugrám. 11 svàḥ-patim. hí. 12 abhi-svárâ. adrúhaḥ ápi. 14 enâḥ ví. rejete *iti*.

thivī́ ca bhîshā́ || 14 || tán ma ṛitám indra çûra citra pâtv apó ná vajrin duritā́ti parshi bhū́ri | kadā́ na indra râyá ā́ daçasyer viçvápsnyasya spṛihayā́yyasya râjan || 15 || 38 ||

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

87 (707). ushṇih. 7. 10. 11 kakubh. 9. 12 puraüshṇih.

Índrâya sā́ma gâyata víprâya bṛihaté bṛihát | dharmakṛíte vipaçcíte panasyáve || 1 || tvám indrâbhibhū́r asi tváṃ sū́ryam arocayaḥ | viçvákarmâ viçvádevo mahā́ñ asi || 2 || vibhrā́jañ jyótishâ svàr ágacho rocanáṃ diváḥ | devā́s ta indra sakhyā́ya yemire || 3 || éndra no gadhi priyáḥ satrâjíd ágohyaḥ | girír ná viçvátas pṛithúḥ pátir diváḥ || 4 || abhí hí satya somapâ ubhé babhū́tha ródasî | índrā́si sunvató vṛidhā́ḥ pátir diváḥ || 5 || tváṃ hí çáçvatînâm índra dartā́ purā́m ási | hantā́ dásyor mánor vṛidháḥ pátir diváḥ || 6 || 1 ||

ádhâ hī́ndra girvaṇa úpa tvâ kā́mân maháḥ sasṛijmáhe | udéva yánto udábhiḥ || 7 || vā́r ṇá tvâ yavyā́bhir várdhanti çûra bráhmâṇi | vâvṛidhvā́ṅsaṃ cid adrivo divé-dive || 8 || yuñjánti hárî ishirásya gā́thayoraú rátha urúyuge | indravā́hâ vacoyújâ || 9 || tváṃ na indrā́ bharañ ójo nṛimṇáṃ çatakrato vicarshaṇe | ā́ vîrám pṛitanâsháham || 10 || tváṃ hí naḥ pitā́ vaso tvám mâtā́ çatakrato babhū́vitha | ádhâ te sumnám îmahe || 11 || tvā́ṃ çushmin puruhûta vâjayántam úpa bruve çatakrato | sá no râsva suvī́ryam || 12 || 2 ||

88 (708). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Tvā́m idā́ hyó náró 'pîpyan vajrin bhū́rṇayaḥ | sá in-

86, 14 pṛithivī́ *iti*. 15 tát mâ. duḥ-itā́ áti. kadā́ — daçasyeḥ = 553, 5. — 87, 2 indra abhi-bhū́ḥ. 3 te. 4 ā́ indra. 5 índra ási. 7 ádha hí indra. udā́-iva. 8 ná. vavṛidhvā́ṅsam. 9 hárî *iti*. gā́thayâ uraú ráthe. 10 indra ā́ bhara. pṛitanâ-sáham. 11 ádha. — 88, 1 náraḥ ápîpyan.

dra stómavâhasâm ihá çrudhy úpa svásaram ā́ gahi || 1 || mátsvâ suçipra harivas tád îmahe tvé ā́ bhûshanti vedhásaḥ | táva çrávâṅsy upamā́ny ukthyâ sutéshv indra girvaṇaḥ || 2 || çrā́yanta iva sū́ryaṃ víçvéd índrasya bhakshata | vásûni jâté jánamâna ójasâ práti bhâgáṃ ná dîdhima || 3 || ánarçarâtiṃ vasudā́m úpa stuhi bhadrā́ índrasya râtáyaḥ | só asya kā́maṃ vidható ná roshati máno dânā́ya codáyan || 4 || tvám indra prátûrtishv abhí víçvâ asi spṛídhaḥ | açastihā́ janitā́ viçvatū́r asi tváṃ tûrya tarushyatáḥ || 5 || ánu te çúshmaṃ turáyantam îyatuḥ kshoṇī́ çíçuṃ ná mâtárâ | víçvâs te spṛídhaḥ çnathayanta manyáve vṛitráṃ yád indra tū́rvasi || 6 || itá ûtī́ vo ajáram prahetā́ram áprahitam | âçúṃ jétâraṃ hétâraṃ rathī́tamam átûrtaṃ tugryâvṛídham || 7 || ishkartā́ram ánishkṛitaṃ sáhaskṛitaṃ çatámûtiṃ çatákratum | samânám índram ávase havâmahe vásavânaṃ vasûjúvam || 8 || 3 ||

89 (709). trishṭubh. 6 jagatî. 7—9 anushṭubh.

Ayáṃ ta emi tanvâ purástâd víçve devā́ abhí mâ yanti paççā́t | yadā́ máhyaṃ dī́dharo bhâgám indrā́d ín máyâ kṛiṇavo vîryâṇi || 1 || dádhâmi te mádhuno bhakshám ágre hitás te bhâgáḥ sutó astu sómaḥ | ásaç ca tváṃ dakshiṇatáḥ sákhâ mé 'dhâ vṛitrā́ṇi jañghanâva bhū́ri || 2 || prá sú stómam bharata vâjayánta índrâya satyáṃ yádi satyám ásti | néndro astī́ti néma u tva âha ká îṃ dadarça kám abhí shṭavâma || 3 || ayám asmi jaritaḥ páçya mehá víçvâ jâtā́ny abhy àsmi mahnā́ | ṛitásya mâ pradíço vardhayanty

88, 2 mátsva. tvé *iti*. 3 víçvâ ít. jánamâne. 4 ánarça-râtim. 6 kshoṇī́ *iti*. 7 ápra-hitam. rathí-tamam. tugrya-vṛídham. 8 çatám-ûtim. vasu-júvam. — 89, 1 te. indra ā́t ít. 2 me ádha. 3 ná índraḥ asti íti. stavâma. 4 mâ ihá. abhí asmi.

âdardiró bhúvanâ dardarîmi || 4 || ā́ yán mâ venā́ áruhann ṛitásyañ ékam ā́sînaṃ haryatásya pṛishṭhé | mánaç cin me hṛidá ā́ práty avocad ácikradañ chíçumantaḥ sákhâyaḥ || 5 || víçvét tā́ te sávaneshu pravā́cyâ yā́ cakártha maghavann indra sunvaté | pā́râvataṃ yát purusambhṛitáṃ vásv apā́vṛiṇoḥ çarabhā́ya ríshibandhave || 6 || 4 ||

prá nûnáṃ dhâvatâ pṛíthañ néhá yó vo ávâvarît | ní shîṃ vṛitrásya mármaṇi vájram índro apîpatat || 7 || mánojavâ áyamâna âyasī́m atarat púram | dívaṃ suparṇó gatvā́ya sómaṃ vajríṇa ā́bharat || 8 || samudré antáḥ çayata udnā́ vájro abhī́vṛitaḥ | bháranty asmai saṃyátaḥ puráḥprasravaṇâ balím || 9 || yád vā́g vádanty avicetanā́ni rā́shṭrî devā́nâṃ nishasā́da mandrā́ | cátasra ū́rjaṃ duduhe páyâṅsi kvà svid asyâḥ paramáṃ jagâma || 10 || devī́ṃ vā́cam ajanayanta devā́s tā́ṃ viçvárûpâḥ paçávo vadanti | sā́ no mandrésham ū́rjaṃ dúhânâ dhenúr vā́g asmā́n úpa súshṭutaítu || 11 || sákhe vishṇo vitaráṃ ví kramasva dyaúr dehí lokáṃ vájrâya vishkábhe | hánâva vṛitráṃ riṇácâva síndhûn índrasya yantu prasavé vísṛishṭâḥ || 12 || 5 ||

90 (710). 1. 5. 7. 9. 11. 13 bṛihatî. 2. 4. 6. 8. 10 satobṛihatî. 3 gâyatrî. 14—16 trishṭubh.

Ṛídhag itthā́ sá mártyaḥ çaçamé devátâtaye | yó nûnám mitrā́váruṇâv abhíshṭaya âcakré havyádâtaye || 1 || várshishṭhakshatrâ urucákshasâ nárâ rā́jânâ dîrghaçrúttamâ | tā́ bâhútâ ná daṅsánâ ratharyataḥ sâkáṃ sū́ryasya raçmíbhiḥ

89, 4 â-dardiráḥ. 5 yát. ṛitásya. cit. hṛidé. çíçu-mantaḥ. 6 víçvét — pravā́cyâ = 51, 13. apa-ávṛiṇoḥ çarabhā́ya. 7 dhâvata pṛíthak ná ihá. sîm. 8 vajríṇe ā́ abharat. 9 çayate. abhí-vṛitaḥ. puráḥ-prasravaṇâḥ. 10 vádantî. ni-sasā́da. 11 mandrā́ ísham. sú-stutâ ā́ etu. 12 sákhe — kramasva = 314, 11. vi-skábhe. — 90, 1 abhíshṭaye. 2 várshishṭha-kshatrau.

‖ 2 ‖ prá yó vâm mitrâvaruṇâjiró dûtó ádravat | áyaḥçîrshâ máderaghuḥ ‖ 3 ‖ ná yáḥ sampríche ná púnar hávîtave ná saṃvâdā́ya rámate | tásmân no adyá sámriter urushyatam bâhúbhyâṃ na urushyatam ‖ 4 ‖ prá mitrā́ya prā́ryamṇé sacathyàm ṛitâvaso | varûthyàṃ váruṇe chándyaṃ vácaḥ stotráṃ rā́jasu gâyata ‖ 5 ‖ 6 ‖

té hinvire aruṇáṃ jényaṃ vásv ékam putráṃ tisṛ́ṇā́m | té dhā́mâny amṛítâ mártyânâm ádabdhâ abhí cakshate ‖ 6 ‖ ā́ me vácâṅsy údyatâ dyumáttamâni kártvâ | ubhā́ yâtaṃ nâsatyâ sajóshasâ práti havyā́ni vîtáye ‖ 7 ‖ râtíṃ yád vâm arakshásaṃ hávâmahe yuvā́bhyâṃ vâjinîvasû | prā́cîṃ hótrâm pratirántâv itaṃ narâ gṛiṇânā́ jamádagninâ ‖ 8 ‖ ā́ no yajnáṃ divispṛíçaṃ vā́yo yâhí sumánmabhiḥ | antáḥ pavítra upári çrîṇânò 'yáṃ çukró ayâmi te ‖ 9 ‖ véty adhvaryúḥ pathíbhî rájishṭhaiḥ práti havyā́ni vîtáye | ádhâ niyutva ubháyasya naḥ piba çúciṃ sómaṃ gávâçiram ‖ 10 ‖ 7 ‖

báṇ mahā́ñ asi sûrya báḷ âditya mahā́ñ asi | mahás te sató mahimā́ panasyate 'ddhā́ deva mahā́ñ asi ‖ 11 ‖ báṭ sûrya çrávasâ mahā́ñ asi satrā́ deva mahā́ñ asi | mahnā́ devā́nâm asuryàḥ puróhito vibhú jyótir ádâbhyam ‖ 12 ‖ iyáṃ yā́ nī́cy arkíṇî rûpā́ róhiṇyâ kṛitā́ | citréva práty adarçy âyaty àntár daçásu bâhúshu ‖ 13 ‖ prajā́ ha tisró atyā́yam îyur ny ànyā́ arkám abhíto viviçre | bṛihád dha tasthau bhúvaneshv antáḥ pávamâno haríta ā́ viveça ‖ 14 ‖ mâtā́ rudrā́ṇâṃ duhitā́ vásûnâṃ svásâdityā́nâm amṛítasya nā́bhiḥ | prá nú vocaṃ cikitúshe jánâya mā́ gā́m ánâgâm áditiṃ va-

---

90, 3 mitrâvaruṇâ ajiráḥ. máde-raghuḥ. 4 tásmât. 5 prá aryamṇé. ṛitavaso *ity* ṛita-vaso. 6 amṛítâḥ. 8 jamát-agninâ. 9 divi-spṛíçam. pavítre. çrîṇânáḥ ayám. 10 pathí-bhiḥ. ádha. gó-âçiram. 11 báṭ. 13 nī́cî. citrấ-iva. â-yatī́ antáḥ. 14 pra-jā́ḥ. ati-ā́yam. ní anyā́ḥ. ha. 15 svásâ âdityā́nâm.

dhishṭa || 15 || vacovídam vā́cam udîráyantîm víçvâbhir dhî-bhír upatíshṭhamânâm | devī́m devébhyaḥ páry eyúshîm gā́m ā́ mâvṛikta mártyo dabhrácetâḥ || 16 || 8 ||

91 (711). gâyatrî.

Tvám agne bṛihád váyo dádhâsi deva dâçúshe | kavír gṛihápatir yúvâ || 1 || sá na ī́ḷânayâ sahá devā́ñ agne duvas-yúvâ | cikíd vibhânav ā́ vaha || 2 || tváyâ ha svid yujā́ va-yám códishṭhena yavishṭhya | abhí shmo vā́jasâtaye || 3 || aurvabhṛiguvác chúcim apnavânavád ā́ huve | agním sam-udrávâsasam || 4 || huvé vā́tasvanam kavím parjányakrandyam sáhaḥ | agním samudrávâsasam || 5 || 9 ||

ā́ savám savitúr yathâ bhágasyeva bhujím huve | agním samudrávâsasam || 6 || agním vo vṛidhántam adhvarā́ṇâm purûtámam | áchâ náptre sáhasvate || 7 || ayám yáthâ na âbhúvat tváshṭâ rûpéva tákshyâ | asyá krátvâ yáçasvataḥ || 8 || ayám víçvâ abhí çríyo 'gnír devéshu patyate | ā́ vā́jair úpa no gamat || 9 || víçveshâm ihá stuhi hótṛīṇâm yaçásta-mam | agním yajnéshu pûrvyám || 10 || 10 ||

çîrám pâvakáçocisham jyéshṭho yó dámeshv ā́ | dîdā́ya dîrghaçrúttamaḥ || 11 || tám árvantam ná sânasím gṛiṇîhí vipra çushmíṇam | mitrám ná yâtayájjanam || 12 || úpa tvâ jâmáyo gíro dédiçatîr havishkṛítaḥ | vâyór ánîke asthiran || 13 || yásya tridhā́tv ávṛitam barhís tasthā́v ásamdinam | ā́paç cin ní dadhâ padám || 14 || padám devásya mîḷhúshó 'nâdhṛishṭâbhir ûtíbhiḥ | bhadrā́ sū́rya ivopadṛík || 15 || 11 ||

90, 16 â-îyúshîm. mâ avṛikta. — 91, 1 kavír — yúvâ = 12, 6. 2 vibhâno *iti* vi-bhâno. 3 tváyâ — vayám = 641, 11. smaḥ. 4 aur-vabhṛigu-vát çúcim. 5 vā́ta-svanam. 6 bhágasya-iva. 7 puru -támam ácha. 8 â-bhúvat. rûpâ-iva. 12 tám — sânasím = 311, 6. yâtayát-janam. 14 cit. dadha. 15 mîḷhúshaḥ ánâdhṛishṭâbhiḥ. iva upa-dṛík.

ágne ghṛitásya dhîtíbhis tepânó deva çocíshâ | ấ devấn vakshi yákshi ca || 16 || tám tvâjananta mâtáraḥ kavím devấso aṅgiraḥ | havyavấham ámartyam || 17 || prácetasam tvâ kavé 'gne dûtám várenyam | havyavấham ní shedire || 18 || nahí me ásty ághnyâ ná svádhitir vánanvati | áthaitâdṛíg bharâmi te || 19 || yád agne kấni kấni cid ấ te dấrûṇi dadhmási | tấ jushasva yavishṭhya || 20 || yád átty upajíhvikâ yád vamró atisárpati | sárvam tád astu te ghṛitám || 21 || agním índhâno mánasâ dhíyam saceta mártyaḥ | agním îdhe vivásvabhiḥ || 22 || 12 ||

92 (712). 1—4. 6 bṛihatî. 5 virâḍrûpâ. 7. 9. 11. 13 satobṛihatî. 8. 12 kakubh. 10 hrasîyasî. 14 anushṭubh.

Ádarçi gâtuvíttamo yásmin vratấny âdadhúḥ | úpo shú jâtám ấryasya várdhanam agním nakshanta no gíraḥ || 1 || prá daívodâso agnír devấñ ácbâ ná majmánâ | ánu mâtáram pṛithivím ví vâvṛite tasthaú nấkasya sấnavi || 2 || yásmâd réjanta kṛishṭáyaç carkṛítyâni kṛiṇvatáḥ | sahasrasấm medhásâtâv iva tmánâgním dhîbhíḥ saparyata || 3 || prá yám râyé nínîshasi márto yás te vaso dấçat | sá vîrám dhatte agna ukthaçaṅsínam tmánâ sahasraposhíṇam || 4 || sá dṛilhé cid abhí tṛiṇatti vấjam árvatâ sá dhatte ákshiti çrávaḥ | tvé devatrấ sádâ purûvaso víçvâ vâmấni dhîmahi || 5 || 13 ||

yó víçvâ dáyate vásu hótâ mandró jánânâm | mádhor ná pấtrâ prathamấny asmai prá stómâ yanty agnáye || 6 || áçvam ná gîrbhír rathyàm sudấnavo marmṛijyánte devayávaḥ | ubhé toké tánaye dasma viçpate párshi rấdho ma-

---

91, 16 ấ — ca = 380, 1. Vgl. 227, 4. 17 tvâ ajananta. 18 kave ágne. sedire. 19 svá-dhitiḥ vánan-vati. átha etâdṛík. — 92, 1 úpo *iti* sú. 2 ácha. vavṛite. 3 tmánâ agním. 4 agne. 6 stómâḥ. 7 gíḥ-bhíḥ. ubhé-toké *iti*.

ghónâm || 7 || prá máṅhishṭhâya gâyata ṛitấvne bṛihaté çukráçocishe | úpastutâso agnáye || 8 || ấ vaṅsate maghávâ vîrávad yáçaḥ sámiddho dyumny ấhutaḥ | kuvín no asyá sumatír návîyasy áchâ vấjebhir âgámat || 9 || préshṭham u priyấṇâṃ stuhy âsâvấtithim | agníṃ ráthânâṃ yámam || 10 || 14 ||

úditâ yó nínditâ véditâ vásv ấ yajníyo vavártati | dushṭárâ yásya pravaṇé nórmáyo dhiyấ vấjaṃ síshâsataḥ || 11 || mấ no hṛiṇîtâm átithir vásur agníḥ purupraçastá esháḥ | yáḥ suhótâ svadhvaráḥ || 12 || mó té rishan yé áchoktibhir vasó 'gne kébhiç cid évaiḥ | kîríç cid dhí tvấm îṭṭe dûtyấya râtáhavyaḥ svadhvaráḥ || 13 || ấgne yâhi marútsakhâ rudrébhiḥ sómapîtaye | sóbharyâ úpa sushṭutím mâdáyasva svàrṇare || 14 || 15 ||

Daçamo 'nuvâkaḥ.

ASHṬAMAM MAṆḌALAM.

92, 8 gâyata ṛitá-vne. 9 dyumnî́. kuvít. návîyasî ácha. â-gámat. 10 stuhí â-sâva átithim. 11 út-itâ. ní-ditâ. dustárâḥ. ná ûrmáyaḥ. 12 su-adhvaráḥ. 13 mó *iti*. vaso *iti* ágne. hí. 14 ấ agne. svàḥ-nare.

1 (713). gâyatrî.

Svā́dishṭhayâ mádishṭhayâ pávasva soma dhā́rayâ | índrâya pā́tave sutáḥ || 1 || rakshohā́ viçvácarshanir abhí yónim áyohatam | drúṇâ sadhástham ā́sadat || 2 || varivodhā́tamo bhava máṅhishṭho vṛitrahántamaḥ | párshi rā́dho maghónâm || 3 || abhy àrsha mahā́nâm devā́nâm vītím ándhasâ | abhí vā́jam utá çrávaḥ || 4 || tvā́m áchâ carâmasi tád íd ártham divé-dive | índo tvé na âçásaḥ || 5 || 16 ||

punā́ti te parisrútam sómam sū́ryasya duhitā́ | vā́reṇa çáçvatâ tánâ || 6 || tám īm áṇvīḥ samaryá ā́ gṛibhṇánti yóshaṇo dáça | svásâraḥ pā́rye diví || 7 || tám īm hinvanty agrúvo dhámanti bâkurám dṛítim | tridhā́tu vâraṇám mádhu || 8 || abhī́mám ághnyâ utá çrīṇánti dhenávaḥ çíçum | sómam índrâya pā́tave || 9 || asyéd índro mádeshv ā́ víçvâ vṛitrā́ṇi jighnate | çū́ro maghā́ ca maṅhate || 10 || 17 ||

2 (714). gâyatrî.

Pávasva devavī́r áti pavítram soma ráṅhyâ | índram indo vṛíshā́ viça || 1 || ā́ vacyasva máhi psáro vṛíshendo dyumnávattamaḥ | ā́ yónim dharṇasíḥ sadaḥ || 2 || ádhu-

---

1, 2 ā́ asadat. 4 abhí arsha. 5 ácha. 7 sa-maryé. 9 abhí imám. 10 asyá ít. — 2, 1 deva-vī́ḥ. vṛíshâ ā́. 2 vṛíshâ indo *iti*.

kshata priyám mádhu dhā́râ sutásya vedhásaḥ | apó vasishṭa sukrátuḥ || 3 || mahā́ntaṃ tvâ mahī́r ánv ā́po arshanti síndhavaḥ | yád góbhir vâsayishyáse || 4 || samudró apsú mâmṛije vishṭambhó dharúṇo diváḥ | sómaḥ pavítre asmayúḥ || 5 || 18 ||

ácikradad vṛ́ishâ hárir mahā́n mitró ná darçatáḥ | sáṃ sū́ryeṇa rocate || 6 || gíras ta inda ójasâ marmṛijyánte apasyúvaḥ | yā́bhir mádâya çúmbhase || 7 || táṃ tvâ mádâya ghṛ́ishvaya u lokakṛitnúm îmahe | táva práçastayo mahī́ḥ || 8 || asmábhyam indav indrayúr mádhvaḥ pavasva dhā́rayâ | parjányo vṛishṭimā́ñ iva || 9 || goshā́ indo nṛishā́ asy açvasā́ vâjasā́ utá | âtmā́ yajnásya pū́rvyáḥ || 10 || 19 ||

3 (715). gâyatrî.

Eshá devó ámartyaḥ parṇavī́r iva dîyati | abhí dróṇâny âsádam || 1 || eshá devó vipā́ kṛitó 'ti hvárâṅsi dhâvati | pávamâno ádâbhyaḥ || 2 || eshá devó vipanyúbhiḥ pávamâna ṛitâyúbhiḥ | hárir vā́jâya mṛijyate || 3 || eshá víçvâni vā́ryâ çū́ro yánn iva sátvabhiḥ | pávamânaḥ sishâsati || 4 || eshá devó ratharyati pávamâno daçasyati | âvísh kṛiṇoti vagvanúm || 5 || 20 ||

eshá víprair abhíshṭuto 'pó devó ví gâhate | dádhad rátnâni dâçúshe || 6 || eshá dívaṃ ví dhâvati tiró rájâṅsi dhā́rayâ | pávamânaḥ kánikradat || 7 || eshá dívaṃ vy ā́sarat tiró rájâṅsy ásprітaḥ | pávamânaḥ svadhvaráḥ || 8 || eshá pratnéna jánmanâ devó devébhyaḥ sutáḥ | háriḥ pavítre arshati || 9 || eshá u syá puruvrató jajnânó janáyann íshaḥ | dhā́rayâ pavate sutáḥ || 10 || 21 ||

2, 5 mamṛije. 7 te indo *iti.* 8 ghṛ́ishvaye. 9 indo *iti.* 10 go-sā́ḥ. nṛi-sā́ḥ. açva-sā́ḥ. — 3, 1 â-sádam. 2 áti. 3 ṛitayú-bhiḥ. 5 âvíḥ. 8 ví ā́ asarat.

4 (716). gâyatrî.

Sánâ ca soma jéshi ca pávamâna máhi çrávaḥ | áthâ no vásyasas kṛidhi || 1 || sánâ jyótiḥ sánâ svàr víçvâ ca soma saúbhagâ | áthâ — || 2 || sánâ dáksham utá krátum ápa soma mṛídho jahi | áthâ — || 3 || pávîtâraḥ punîtána sómam índrâya pā̆tave | áthâ — || 4 || tvám sū̆rye na ā̆ bhaja táva krátvâ távotíbhiḥ | áthâ — || 5 || 22 ||

táva krátvâ távotíbhir jyók paçyema sū̆ryam | áthâ — || 6 || abhy àrsha svâyudha sóma dvibárhasam rayím | áthâ — || 7 || abhy àrshā̆napacyuto rayím samátsu sâsahíḥ | áthâ — || 8 || tvā̆m yajnaír avîvṛidhan pávamâna vídharmaṇi | áthâ — || 9 || rayím naç citrám açvínam índo viçvā̆yum ā̆ bhara | áthâ — || 10 || 23 ||

5 (717). gâyatrî. 8—11 anushṭubh.

Sámiddho viçvátas pátiḥ pávamâno ví râjati | prîṇán vṛíshâ kánikradat || 1 || tánûnápât pávamânaḥ çṛíñge çíçâno arshati | antárikshena rā̆rajat || 2 || îḷényaḥ pávamâno rayír ví râjati dyumā̆n | mádhor dhā̆râbhir ójasâ || 3 || barhíḥ prâcī̆nam ójasâ pávamânaḥ stṛiṇán háriḥ | devéshu devá îyate || 4 || úd ā̆tair jihate bṛihád dvā̆ro devī̆r hiraṇyáyîḥ | pávamânena súshṭutâḥ || 5 || 24 ||

suçilpé bṛihatī̆ mahī̆ pávamâno vṛishaṇyati | náktoshā̆sâ ná darçaté || 6 || ubhā̆ devā̆ nṛicákshasâ hótârâ daívyâ huve | pávamâna índro vṛíshâ || 7 || bhā̆ratî pávamânasya sárasvatī̆ḷâ mahī̆ | imám no yajnám ā̆ gaman tisró devī̆ḥ supéçasaḥ || 8 || tváshṭâram agrajā̆m gopā̆m puroyā̆vânam ā̆ huve |

4, 1 sána. átha. 2. 3 sána. 4 pávitâraḥ. 5 táva ûtí -bhiḥ. 7 abhí arsha su-âyudha. 8 abhí arsha ánapa-cyutaḥ. 10 viçvá-âyum. — 5, 2 çṛíñge *iti.* 6 suçilpé-bṛihatī̆-mahī̆ *iti.* náktoshásâ. darçaté *iti.* 8 sárasvatî íḷâ.

índur índro vṛíshâ háriḥ pávamânaḥ prajā̆patiḥ || 9 || vánaspátim pavamâna mádhvâ sám aṅgdhi dhā̆rayâ | sahásravalçaṃ háritam bhrā̆jamânaṃ hiraṇyáyam || 10 || víçve devâḥ svā̆hâkṛitim pávamânasyā̆ gata | vâyúr bṛíhaspátiḥ sū̆ryo 'gnír índraḥ sajóshasaḥ || 11 || 25 ||

6 (718). gâyatrî.

Mandráyâ soma dhā̆rayâ vṛíshâ pavasva devayúḥ | ávyo vā̆reshv asmayúḥ || 1 || abhí tyám mádyam mádam índav índra íti kshara | abhí vâjíno árvataḥ || 2 || abhí tyám pûrvyám mádaṃ suvânó arsha pavítra ā̆ | abhí vā̆jam utá çrávaḥ || 3 || ánu drapsā̆sa índava ā̆po ná pravátâsaran | punânā̆ índram âçata || 4 || yám átyam iva vâjínam mṛijánti yóshaṇo dáça | váne krī̆ḷantam átyavim || 5 || 26 ||

táṃ góbhir vṛíshaṇaṃ rásam mádâya devávîtaye | sutám bhárâya sáṃ sṛija || 6 || devó devā̆ya dhā̆rayéndrâya pavate sutáḥ | páyo yád asya pîpáyat || 7 || âtmā̆ yajnásya ráṅhyâ sushvâṇáḥ pavate sutáḥ | pratnáṃ ní pâti kā̆vyam || 8 || evā̆ punâná indrayúr mádam madishṭha vîtáye | gúhâ cid dadhishe gíraḥ || 9 || 27 ||

7 (719). gâyatrî.

Ásṛigram índavaḥ pathā̆ dhármann ṛitásya suçríyaḥ | vidânā̆ asya yójanam || 1 || prá dhā̆râ mádhvo agriyó mahī̆r apó ví gâhate | havír havíḥshu vándyaḥ || 2 || prá yujó vâcó agriyó vṛíshā̆va cakradad váne | sádmâbhí satyó adhvaráḥ || 3 || pári yát kā̆vyâ kavír nṛimṇā̆ vásâno árshati | svàr vâjī̆

5, 11 pávamânasya ā̆. — 6, 2 índo *iti*. 3 pavítre. 4 pra-vátâ asaran. 5 áti-avim. 7 dhā̆rayâ índrâya. 8 susvânáḥ. 9 evá. — 7, 3 vṛíshâ áva. sádma abhí.

sishâsati || 4 || pávamâno abhí spṛídho víço rā́jeva sîdati | yád îm ṛiṇvánti vedhásaḥ || 5 || 28 ||

ávyo vā́re pári priyó hárir vắneshu sî́dati | rebhó vanushyate matī́ || 6 || sá vâyúm índram açvínâ sâkám mádena gachati | ráṇâ yó asya dhármabhiḥ || 7 || ā́ mitrā́váruṇâ bhágam mádhvaḥ pavanta ûrmáyaḥ | vidânā́ asya çákmabhiḥ || 8 || asmábhyam rodasî́ rayím mádhvo vā́jasya sâtáye | çrávo vásûni sáṃ jitam || 9 || 29 ||

8 (720). gâyatrî.

Eté sómâ abhí priyám índrasya kā́mam aksharan | várdhanto asya vîryàm || 1 || punânā́saç camûshádo gáchanto vâyúm açvínâ | té no dhântu suvī́ryam || 2 || índrasya soma rā́dhase punânó hā́rdi codaya | ṛitásya yónim âsádam || 3 || mṛijánti tvâ dáça kshípo hinvánti saptá dhîtáyaḥ | ánu víprâ amâdishuḥ || 4 || devébhyas tvâ mádâya káṃ sṛijânám áti meshyàḥ | sáṃ góbhir vâsayâmasi || 5 || 30 ||

punânáḥ kaláçeshv ā́ vástrâṇy arushó háriḥ | pári gávyâny avyata || 6 || maghóna ā́ pavasva no jahí víçvâ ápa dvíshaḥ | índo sákhâyam ā́ viça || 7 || vṛishṭíṃ diváḥ pári srava dyumnám pṛithivyā́ ádhi | sáho naḥ soma pṛitsú dhâḥ || 8 || nṛicákshasaṃ tvâ vayám índrapîtaṃ svarvídam | bhakshîmáhi prajā́m ísham || 9 || 31 ||

9 (721). gâyatrî.

Pári priyā́ diváḥ kavír váyâṅsi naptyòr hitáḥ | suvânó yâti kavíkratuḥ || 1 || prá-pra ksháyâya pányase jánâya júshṭo adrúhe | vîty àrsha cánishṭhayâ || 2 || sá sûnúr mâtárâ

7, 5 rā́jâ-iva. 7 ráṇa.. 8 pavante. 9 rodasî iti. — 8, 2 camû h. — 9, 2 vîtī́ arsha.

çúcir jâtó jâté arocayat | mahā́n mahī́ ṛitâvṛídhâ || 3 || sá saptá dhītíbhir hitó nadyò ajinvad adrúhaḥ | yā́ ékam ákshi vâvṛidhúḥ || 4 || tā́ abhí sántam ástṛitam mahé yúvânam ā́ dadhuḥ | índum indra táva vraté || 5 || 32 ||

abhí váhnir ámartyaḥ saptá paçyati vā́vahiḥ | krívir devī́r atarpayat || 6 || ávâ kálpeshu naḥ pumas támâṅsi soma yódhyâ | tā́ni punâna jaṅghanaḥ || 7 || nū́ návyase návîyase sûktā́ya sâdhayâ patháḥ | pratnavád rocayâ rúcaḥ || 8 || pávamâna máhi çrávo gā́m áçvam râsi vîrávat | sánâ medhā́m sánâ sváḥ || 9 || 33 ||

10 (722). gâyatrî.

Prá svânā́so ráthâ ivā́rvanto ná çravasyávaḥ | sómâso râyé akramuḥ || 1 || hinvânā́so ráthâ iva dadhanviré gábhastyoḥ | bhárâsaḥ kâríṇâm iva || 2 || rā́jâno ná práçastibhiḥ sómâso góbhir añjate | yajnó ná saptá dhâtṛíbhiḥ || 3 || pári suvânā́sa índavo mádâya barháṇâ girā́ | sutā́ arshanti dhā́rayâ || 4 || âpânā́so vivásvato jánanta usháso bhágam | sū́râ áṇvam ví tanvate || 5 || 34 ||

ápa dvā́râ matînā́m pratnā́ ṛiṇvanti kârávaḥ | vṛíshṇo hárasa âyávaḥ || 6 || samîcînā́sa âsate hótâraḥ saptájâmayaḥ | padám ékasya pípratah || 7 || nā́bhâ nā́bhim na ā́ dade cákshuç cit sū́rye sácâ | kavér ápatyam ā́ duhe || 8 || abhí priyā́ divás padám adhvaryúbhir gúhâ hitám | sū́raḥ paçyati cákshasâ || 9 || 35 ||

11 (723). gâyatrî.

Úpâsmai gâyatâ naraḥ pávamânâyéndave | abhí devā́ñ

9, 3 jâté *iti.* mahī́ *iti* ṛita-vṛídhâ. 4 vavṛidhúḥ. 7 áva. 8 nú. sâdhaya. rocaya. 9 sána. — 10, 1 iva árvantaḥ. 6 hárase. — 11, 1 úpa asmai gâyata. pávamânâya índave.

íyakshate ‖ 1 ‖ abhí te mádhunâ páyó 'tharvâṇo açiçrayuḥ | devám̐ devā́ya devayú ‖ 2 ‖ sá naḥ pavasva çám̐ gáve çám̐ jánâya çám árvate | çám̐ râjann óshadhîbhyaḥ ‖ 3 ‖ babhráve nú svátavase 'ruṇā́ya divispṛíçe | sómâya gâthám arcata ‖ 4 ‖ hástacyutebhir ádribhiḥ sutám̐ sómam punîtana | mádhâv ā́ dhâvatâ mádhu ‖ 5 ‖ 36 ‖

námaséd úpa sîdata dadhnéd abhí çrîṇîtana | índum índre dadhâtana ‖ 6 ‖ amitrahā́ vícarshaṇiḥ pávasva soma çám̐ gáve | devébhyo anukâmakṛít ‖ 7 ‖ índrâya soma pā́tave mádâya pári shicyase | manaçcín mánasas pátiḥ ‖ 8 ‖ pávamâna suvī́ryam̐ rayím̐ soma rirîhi naḥ | índav índreṇa no yujā́ ‖ 9 ‖ 37 ‖

12 (724). gâyatrî.

Sómâ asṛigram índavaḥ sutā́ ṛitásya sā́dane | índrâya mádhumattamâḥ ‖ 1 ‖ abhí víprâ anûshata gā́vo vatsám̐ ná mâtáraḥ | índram̐ sómasya pîtáye ‖ 2 ‖ madacyút ksheti sā́dane síndhur ûrmā́ vipaçcít | sómo gaurī́ ádhi çritáḥ ‖ 3 ‖ divó nā́bhâ vicakshaṇó 'vyo vā́re mahîyate | sómo yáḥ sukrátuḥ kavíḥ ‖ 4 ‖ yáḥ sómaḥ kaláçeshv ā́m̐ antáḥ pavítra ā́hitaḥ | tám índuḥ pári shasvaje ‖ 5 ‖ 38 ‖

prá vā́cam índur ishyati samudrásyā́dhi vishṭápi | jínvan kóçam madhuçcútam ‖ 6 ‖ nítyastotro vánaspátir dhînā́m antáḥ sabardúghaḥ | hinvânó mā́nushâ yugā́ ‖ 7 ‖ abhí priyā́ divás padā́ sómo hinvânó arshati | víprasya dhā́rayâ kavíḥ ‖ 8 ‖ ā́ pavamâna dhâraya rayím̐ sahásravarcasam | asmé indo svâbhúvam ‖ 9 ‖ 39 ‖

Saptamo 'dhyâyaḥ.

11, 2 páyaḥ átharvàṇaḥ. 5 dhâvata. 6 námasâ ít. dadhnā́ ít. 8 sicyase. manaḥ-cít. 9 índo *iti*. — 12, 1. 3 sádane. 8 gaurī́ *iti*. 4 ávyaḥ. 5 ā́. pavítre. sasvaje. 6 samudrásya ádhi. 7 sabaḥ-dúghaḥ. 9 asmé *iti* indo *iti* su-âbhúvam.

13 (725). gâyatrî.

Sómaḥ punânó arshati sahásradhâro átyaviḥ | vâyór índrasya nishkṛitám || 1 || pávamânam avasyavo vípram abhí prá gâyata | sushvâṇáṃ devávîtaye || 2 || pávante vā́jasâtaye sómâḥ sahásrapâjasaḥ | gṛiṇânā́ devávîtaye || 3 || utá no vā́jasâtaye pávasva bṛihatī́r íshaḥ | dyumád indo suvī́ryam || 4 || té naḥ sahasríṇaṃ rayím pávantâm ā́ suvī́ryam | suvânā́ devā́sa índavaḥ || 5 || 1 ||

átyâ hiyânā́ ná hetṛíbhir ásṛigraṃ vā́jasâtaye | ví vā́ram ávyam âçávaḥ || 6 || vâçrā́ arshantī́ndavo 'bhí vatsáṃ ná dhenávaḥ | dadhanviré gábhastyoḥ || 7 || júshṭa índrâya matsaráḥ pávamâna kánikradat | víçvâ ápa dvísho jahi || 8 || apaghnánto árâvṇaḥ pávamânâḥ svardṛíçaḥ | yónâv ṛitásya sîdata || 9 || 2 ||

14 (726). gâyatrî.

Pári prā́sishyadat kavíḥ síndhor ûrmā́v ádhi çritáḥ | kârám bíbhrat puruspṛíham || 1 || girā́ yádî sábandhavaḥ páñca vrā́tâ apasyávaḥ | parishkṛiṇvánti dharṇasím || 2 || ā́d asya çushmíṇo ráse víçve devā́ amatsata | yádî góbhir vasâyáte || 3 || niriṇânó ví dhâvati jáhac cháryâṇi tā́nvâ | átrâ sáṃ jighnate yujā́ || 4 || naptī́bhir yó vivásvataḥ çubhró ná mâmṛijé yúvâ | gā́ḥ kṛiṇvânó ná nirṇíjam || 5 || 3 ||

áti çritī́ tiraççátâ gavyā́ jigâty áṇvyâ | vagnúm iyarti yáṃ vidé || 6 || abhí kshípaḥ sám agmata marjáyantîr isháa pátim | pṛishṭhā́ gṛibhṇata vâjínaḥ || 7 || pári divyā́ni mármṛiçad víçvâni soma pā́rthivâ | vásûni yâhy asmayúḥ || 8 || 4 ||

13, 1 áti-aviḥ. 2 susvânám. 3 gṛiṇânā́ḥ. 5 suvânā́ḥ. 6 átyâḥ hiyânā́ḥ. 7 arshanti índavaḥ. — 14, 1 prá asisyadat. 2 yádi. pari-kṛiṇvánti. 3 yádi. 4 jáhat çáryâṇi. átra. 5 mamṛijé.

15 (727). gâyatrî.

Eshá dhiyấ yâty áṇvyâ çū́ro ráthebhir âçúbhiḥ | gáchann índrasya nishkṛitám || 1 || eshá purū́ dhiyâyate bṛihaté devátâtaye | yátrâmṛítâsa ā́sate || 2 || eshá hitó ví nī́yate 'ntáḥ çubhrā́vatâ pathā́ | yádî tuñjánti bhū́rṇayaḥ || 3 || eshá çṛíñgâṇi dódhuvac chíçîte yûthyò vṛíshâ | nṛimṇā́ dádhâna ójasâ || 4 || eshá rukmíbhir î́yate vâjī́ çubhrébhir aṅçúbhiḥ | pátiḥ síndhûnâm bhávan || 5 || eshá vásûni pibdanā́ párushâ yayivā́ñ áti | áva çā́deshu gachati || 6 || etám mṛijanti márjyam úpa dróṇeshv âyávaḥ | pracakrâṇám mahī́r íshaḥ || 7 || etám u tyáṃ dáça kshípo mṛijánti saptá dhī́táyaḥ | svâyudhám madíntamam || 8 || 5 ||

16 (728). gâyatrî.

Prá te sotā́ra oṇyò rásam mádâya ghṛíshvaye | sárgo ná takty étaçaḥ || 1 || krátvâ dákshasya rathyàm apó vásânam ándhasâ | goshā́m áṇveshu saçcima || 2 || ánaptam apsú dushṭáraṃ sómam pavítra ā́ sṛija | punîhī́ndrâya pā́tave || 3 || prá punânásya cétasâ sómaḥ pavítre arshati | krátvâ sadhástham ā́sadat || 4 || prá tvâ námobhir índava índra sómâ asṛikshata | mahé bhárâya kâríṇaḥ || 5 || punânó rûpé avyáye víçvâ árshann abhí çríyaḥ | çū́ro ná góshu tishṭhati || 6 || divó ná sā́nu pipyúshî dhā́râ sutásya vedhásaḥ | vṛíthâ pavítre arshati || 7 || tváṃ soma vipaçcítaṃ tánâ punâná âyúshu | ávyo vā́raṃ ví dhâvasi || 8 || 6 ||

17 (729). gâyatrî.

Prá nimnéneva síndhavo ghnánto vṛitrā́ṇi bhū́rṇayaḥ |

15, 2 purú. yátra amṛítâsaḥ. 3 çubhrá-vatâ. yádi. 4 dódhuvat çíçîte. 8 su-âyudhám. — 16, 1 oṇyòḥ. 2 go-sā́m. 3 pavítre. punīhí índrâya. 4 ā́ asadat. — 17, 1 nimnéna-iva.

sómâ asṛigram âçávaḥ || 1 || abhí suvânā́sa índavo vṛishṭá-yaḥ pṛithivī́m iva | índram sómâso aksharan || 2 || átyûrmir matsaró mádaḥ sómaḥ pavítre arshati | vighnán rákshâṅsi devayúḥ || 3 || ā́ kaláçeshu dhâvati pavítre pári shicyate | ukthaír yajnéshu vardhate || 4 || áti trī́ soma rocanā́ róhan ná bhrâjase dívam | ishṇánt sū́ryam ná codayaḥ || 5 || abhí víprâ anûshata mûrdhán yajnásya kârávaḥ | dádhânâç cá-kshasi priyám || 6 || tám u tvâ vâjínam náro dhîbhír víprâ avasyávaḥ | mṛijánti devâtâtaye || 7 || mádhor dhā́râm ánu kshara tîvráḥ sadhástham ā́sadaḥ | cā́rur ṛitā́ya pîtáye || 8 || 7 ||

18 (780). gâyatrî.

Pári suvânó girishṭhā́ḥ pavítre sómo akshâḥ | mádeshu sarvadhā́ asi || 1 || tvám vípras tvám kavír mádhu prá jâ-tám ándhasaḥ | mádeshu — || 2 || táva víçve sajóshaso de-vā́saḥ pîtím âçata | mádeshu — || 3 || ā́ yó víçvâni vā́ryâ vásûni hástayor dadhé | mádeshu — || 4 || yá imé ródasî mahī́ sám mâtáreva dóhate | mádeshu — || 5 || pári yó ró-dasî ubhé sadyó vā́jebhir árshati | mádeshu — || 6 || sá çushmī́ kaláçeshv ā́ punânó acikradat | mádeshu — || 7 || 8 ||

19 (781). gâyatrî.

Yát soma citrám ukthyàm divyám pā́rthivam vásu | tán naḥ punâná ā́ bhara || 1 || yuvám hí sthâḥ svàrpatî índraç ca soma gópatî | îçânā́ pipyatam dhíyaḥ || 2 || vṛíshâ punâná âyúshu stanáyann ádhi barhíshi | háriḥ sán yónim ā́sadat

---

17, 8 áti-ûrmiḥ. 4 sicyate. 8 ā́ asadaḥ. — 18, 1 giri-sthā́ḥ. akshâr *iti*. 5 imé-ródasî-mahī́ *iti*. mâtárâ-iva. 6 ródasî-ubhé *iti*. — 19, 1 tát. 2 svàḥpatî *iti* svàḥ-patî. 3 ā́ asadat.

|| 3 || ávâvaçanta dhîtáyo vṛishabhásyā́dhi rétasi | sûnór vatsásya mâtáraḥ || 4 || kuvíd vṛishaṇyántîbhyaḥ punânó gárbham âdádhat | yā́ḥ çukrā́ṃ duhaté páyaḥ || 5 || úpa çikshâpatasthúsho bhiyásam ā́ dhehi çátrushu | pávamâna vidā́ rayím || 6 || ní çátroḥ soma vṛ́shṇyaṃ ní çúshmaṃ ní váyas tira | dûré vâ sató ánti vâ || 7 || 9 ||

20 (732). gâyatrî.

Prá kavír devávîtayé 'vyo vā́rebhir arshati | sâhvā́n víçvâ abhí spṛ́dhaḥ || 1 || sá hí shmâ jaritṛ́bhya ā́ vā́jaṃ gómantam ínvati | pávamânaḥ sahasríṇam || 2 || pári víçvâni cétasâ mṛiçáse pávase matī́ | sá naḥ soma çrávo vidaḥ || 3 || abhy àrsha bṛihád yáço maghávadbhyo dhruváṃ rayím | íshaṃ stotṛ́bhya ā́ bhara || 4 || tváṃ rā́jeva suvrató gíraḥ somā́ viveçitha | punânó vahne adbhuta || 5 || sá váhnir apsú dushṭáro mṛijyámâno gábhastyoḥ | sómaç camū́shu sîdati || 6 || krîḷúr makhó ná maṅhayúḥ pavítraṃ soma gachasi | dádhat stotré suvī́ryam || 7 || 10 ||

21 (733). gâyatrî.

Eté dhâvantī́ndavaḥ sómâ índrâya ghṛ́shvayaḥ | matsarā́saḥ svarvídaḥ || 1 || pravṛiṇvánto abhiyújaḥ súshvaye varivovídaḥ | svayáṃ stotré vayaskṛ́taḥ || 2 || vṛ́thâ krī́ḷanta índavaḥ sadhástham abhy ékam ít | síndhor ûrmā́ vy àksharan || 3 || eté víçvâni vā́ryâ pávamânâsa âçata | hitā́ ná sáptayo ráthe || 4 || ā́smin piçáṅgam indavo dádhâtâ venám âdíçe | yó asmábhyam árâvâ || 5 || ṛibhúr ná ráthyaṃ ná-

---

19, 4 vṛishabhásya ádhi. 5 â-dádhat. 6 çiksha apa-tasthúshaḥ. vidā́ḥ. — 20, 1 devá-vîtaye ávyaḥ. sahvā́n. 2 sma. 4 abhí arsha. 5 rā́jâ-iva. soma ā́. — 21, 1 dhâvanti índavaḥ. 3 abhí. ví aksharan. 4 hitā́ḥ. 5 ā́ asmin. dádhâta.

vaṃ dádhâtâ kétam âdíçe | çukrā́ḥ pavadhvam árṇasâ || 6 || etá u tyé avîvaçan kā́shṭhâṃ vâjíno akrata | satáḥ prā́sâvishur matím || 7 || 11 ||

22 (734). gâyatrî.

Eté sómâsa âçávo ráthâ iva prá vâjínaḥ | sárgâḥ sṛishṭā́ aheshata || 1 || eté vā́tâ ivorávaḥ parjányasyeva vṛishṭáyaḥ | agnér iva bhramā́ vṛíthâ || 2 || eté pûtā́ vipaçcítaḥ sómâso dádhyâçiraḥ | vipā́ vy ânaçur dhíyaḥ || 3 || eté mṛishṭā́ ámartyâḥ sasṛivā́ṅso ná çaçramuḥ | íyakshantaḥ pathó rájaḥ || 4 || eté pṛishṭhā́ni ródasor viprayánto vy ânaçuḥ | utédám uttamáṃ rájaḥ || 5 || tántuṃ tanvânám uttamám ánu praváta âçata | utédám uttamā́yyam || 6 || tváṃ soma paṇíbhya ā́ vásu gávyâni dhârayaḥ | tatáṃ tántum acikradaḥ || 7 || 12 ||

23 (735). gâyatrî.

Sómâ asṛigram âçávo mádhor mádasya dhā́rayâ | abhí víçvâni kā́vyâ || 1 || ánu pratnā́sa âyávaḥ padáṃ návîyo akramuḥ | rucé jananta sū́ryam || 2 || ā́ pavamâna no bharâryó ádâçusho gáyam | kṛidhí prajā́vatîr íshaḥ || 3 || abhí sómâsa âyávaḥ pávante mádyam mádam | abhí kóçam madhuçcútam || 4 || sómo arshati dharṇasír dádhâna indriyáṃ rásam | suvī́ro abhiçastipā́ḥ || 5 || índrâya soma pavase devébhyaḥ sadhamā́dyaḥ | índo vā́jaṃ sishâsasi || 6 || asyá pîtvā́ mádânâm índro vṛitrā́ṇy aprati | jaghā́na jaghánac ca nú || 7 || 13 ||

21, 6 dádhâta. 7 eté. prá asâvishuḥ. — 22, 2 iva urávaḥ parjányasya-iva. bhramā́ḥ. 3 pûtā́ḥ. ví ânaçuḥ. 5 vi-prayántaḥ ví ânaçuḥ utá idám. 6 utá idám uttamā́yyam. — 23, 3 bhara aryáḥ. 7 jaghánat.

24 (786). gâyatrî.

Prá sómâso adhanvishuḥ pávamânâsa índavaḥ | çrîṇânā́ apsú mṛiñjata || 1 || abhí gā́vo adhanvishur ā́po ná pravátâ yatī́ḥ | punânā́ índram âçata || 2 || prá pavamâna dhanvasi sómé̂ndrâya pā́tave | nṛíbhir yató ví nîyase || 3 || tvám̐ soma nṛimā́danaḥ pávasva carshaṇîsáhe | sásnir yó anumā́dyaḥ || 4 || índo yád ádribhiḥ sutáḥ pavítram paridhā́vasi | áram índrasya dhā́mne || 5 || pávasva vṛitrahantamokthébhir anumā́dyaḥ | çúciḥ pâvakó ádbhutaḥ || 6 || çúciḥ pâvaká ucyate sómaḥ sutásya mádhvaḥ | devâvī́r aghaçaṅsahā́ || 7 || 14 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

25 (787). gâyatrî.

Pávasva dakshasā́dhano devébhyaḥ pītáye hare | marúdbhyo vâyáve mádaḥ || 1 || pávamâna dhiyā́ hitò 'bhí yónim kánikradat | dhármaṇâ vâyúm ā́ viça || 2 || sám devaíḥ çobhate vṛíshâ kavír yónâv ádhi priyáḥ | vṛitrahā́ devavī́tamaḥ || 3 || víçvâ rûpā́ṇy âviçán punânó yâti haryatáḥ | yátrâmṛítâsa ā́sate || 4 || arushó janáyan gíraḥ sómaḥ pavata âyushák | índram gáchan kavíkratuḥ || 5 || ā́ pavasva madintama pavítram dhā́rayâ kave | arkásya yónim âsádam || 6 || 15 ||

26 (788). gâyatrî.

Tám amṛikshanta vâjínam upásthe áditer ádhi | víprâso áṇvyâ dhiyā́ || 1 || tám gā́vo abhy ànûshata sahásradhâram ákshitam | índum dhartā́ram ā́ diváḥ || 2 || tám vedhā́m

---

24, 3 sóma índrâya. 4 carshaṇi-sáhe. 6 vṛitrahan-tama ukthébhiḥ. 7 deva-avī́ḥ. — 25, 2 hitáḥ abhí. 4 yátra amṛítâsaḥ. 5 pavate. — 26, 2 abhí anûshata.

medháyâhyan pávamânam ádhi dyávi | dhraṇasím bhū́ridhâyasam || 3 || tám ahyan bhuríjor dhiyā́ saṃvásânaṃ vivásvataḥ | pátiṃ vâcó ádâbhyam || 4 || táṃ sā́nâv ádhi jâmáyo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | haryatám bhū́ricakshasam || 5 || táṃ tvâ hinvanti vedhásaḥ pávamâna girâvṛídham | índav índrâya matsarám || 6 || 16 ||

27 (739). gâyatrî.

Eshá kavír abhíshṭutaḥ pavítre ádhi toçate | punânó ghnánn ápa srídhaḥ || 1 || eshá índrâya vâyáve svarjít pári shicyate | pavítre dakshasā́dhanaḥ || 2 || eshá nṛíbhir ví nîyate divó mûrdhā́ vṛíshâ sutáḥ | sómo váneshu viçvavít || 3 || eshá gavyúr acikradat pávamâno hiraṇyayúḥ | índuḥ satrâjíd ástṛitaḥ || 4 || eshá sū́ryeṇa hâsate pávamâno ádhi dyávi | pavítre matsaró mádaḥ || 5 || eshá çushmy àsishyadad antárikshe vṛíshâ háriḥ | punâná índur índram ā́ || 6 || 17 ||

28 (740). gâyatrî.

Eshá vâjī́ hitó nṛíbhir viçvavín mánasas pátiḥ | ávyo vā́raṃ ví dhâvati || 1 || eshá pavítre aksharat sómo devébhyaḥ sutáḥ | víçvâ dhā́mâny âviçán || 2 || eshá deváḥ çubhâyaté 'dhi yónâv ámartyaḥ | vṛitrahā́ devavī́tamaḥ || 3 || eshá vṛíshâ kánikradad daçábhir jâmíbhir yatáḥ | abhí dróṇâni dhâvati || 4 || eshá sū́ryam arocayat pávamâno vícarshaṇiḥ | víçvâ dhā́mâni viçvavít || 5 || eshá çushmy ádâbhyaḥ sómaḥ punânó arshati | devâvī́r aghaçaṅsahā́ || 6 || 18 ||

26, 3 medháyâ ahyan. 6 girâ-vṛídham índo iti. — 27, 2 sicyate. 6 çushmī́ asisyadat. — 28, 1 viçva-vít. 3 çubhâyate ádhi. 6 çushmī́ deva-avī́ḥ.

29 (741). gâyatrî.

Prắsya dhắrâ aksharan vríshṇaḥ sutásyaújasâ | devắñ ánu prabhū́shataḥ || 1 || sáptim mṛijanti vedháso griṇántaḥ kârávo girắ | jyótir jajnânám ukthyàm || 2 || susháhâ soma tắni te punânắya prabhûvaso | várdhâ samudrám ukthyàm || 3 || víçvâ vásûni saṃjáyan pávasva soma dhắrayâ | inú dvéshâṅsi sadhryàk || 4 || rákshâ sú no árarushaḥ svanắt samasya kásya cit | nidó yátra mumucmáhe || 5 || éndo pắrthivaṃ rayíṃ divyám pavasva dhắrayâ | dyumántaṃ çúshmam ắ bhara || 6 || 19 ||

30 (742). gâyatrî.

Prá dhắrâ asya çushmíṇo vríthâ pavítre aksharan | punânó vắcam ishyati || 1 || índur hiyânáḥ sotríbhir mṛijyámânaḥ kánikradat | íyarti vagnúm indriyám || 2 || ắ naḥ çúshmaṃ nṛishắhyaṃ vîrávantam puruspríham | pávasva soma dhắrayâ || 3 || prá sómo áti dhắrayâ pávamâno asishyadat | abhí dróṇâny âsádam || 4 || apsú tvâ mádhumattamaṃ hárim hinvanty ádribhiḥ | índav índrâya pîtáye || 5 || sunótâ mádhumattamaṃ sómam índrâya vajríṇe | cắruṃ çárdhâya matsarám || 6 || 20 ||

31 (743). gâyatrî.

Prá sómâsaḥ svâdhyàḥ pávamânâso akramuḥ | rayíṃ kriṇvanti cétanam || 1 || divás prithivyắ ádhi bhávendo dyumnavárdhanaḥ | bhávâ vắjânâm pátiḥ || 2 || túbhyaṃ vắtâ abhipríyas túbhyam arshanti síndhavaḥ | sóma várdhanti te

---

29, 1 prá asya. sutásya ójasâ. 3 su-sáhâ. prabhuvaso *iti* prabhu-vaso várdha. 5 ráksha. 6 ắ indo *iti*. — 30, 3 nṛi-sáhyam. 5 índo *iti*. 6 sunóta. — 31, 1 su-âdhyàḥ. 2 bháva indo *iti*. bháva. 3 abhi-príyaḥ.

máhaḥ ‖ 3 ‖ ā́ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ soma vṛ́shṇyam | bhávâ vā́jasya saṃgathé ‖ 4 ‖ túbhyaṃ gā́vo ghṛtám páyo bábhro duduhré ákshitam | várshishṭhe ádhi sā́navi ‖ 5 ‖ svâyudhásya te sató bhúvanasya pate vayám | índo sakhitvám uçmasi ‖ 6 ‖ 21 ‖

32 (744). gâyatrî.

Prá sómâso madacyútaḥ çrávase no maghónaḥ | sutā́ vidáthe akramuḥ ‖ 1 ‖ ā́d îṃ tritásya yóshaṇo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índum índrâya pîtáye ‖ 2 ‖ ā́d îṃ haṅsó yáthâ gaṇáṃ víçvasyâvîvaçan matím | átyo ná góbhir ajyate ‖ 3 ‖ ubhé somâvacā́kaçan mṛgó ná taktó arshasi | sī́dann ṛtásya yónim ā́ ‖ 4 ‖ abhí gā́vo anûshata yóshâ jârám iva priyám | ágann âjíṃ yáthâ hitám ‖ 5 ‖ asmé dhehi dyumád yáço maghávadbhyaç ca máhyaṃ ca | saním medhā́m utá çrávaḥ ‖ 6 ‖ 22 ‖

33 (745). gâyatrî.

Prá sómâso vipaçcíto 'pā́ṃ ná yanty ûrmáyaḥ | vánâni mahishā́ iva ‖ 1 ‖ abhí dróṇâni babhrávaḥ çukrā́ ṛtásya dhā́rayâ | vā́jaṃ gómantam aksharan ‖ 2 ‖ sutā́ índrâya vâyáve váruṇâya marúdbhyaḥ | sómâ arshanti víshṇave ‖ 3 ‖ tisró vā́ca úd îrate gā́vo mimanti dhenávaḥ | hárir eti kánikradat ‖ 4 ‖ abhí bráhmîr anûshata yahvī́r ṛtásya mâtáraḥ | marmṛjyánte diváḥ çíçum ‖ 5 ‖ râyáḥ samudrā́ṅç catúro 'smábhyaṃ soma viçvátaḥ | ā́ pavasva sahasríṇaḥ ‖ 6 ‖ 23 ‖

34 (746). gâyatrî.

Prá suvânó dhā́rayâ tánéndur hinvânó arshati | rujád

31, 4 = 91, 16. 5 bábhro *iti*. — 32, 1 sutā́ḥ. 3 víçvasya avîvaçat. 4 ubhé *iti* soma ava-cā́kaçat. — 34, 1 tánâ índuḥ.

drilhắ vy ójasâ ‖ 1 ‖ sutá índrâya vâyáve várunâya marúdbhyaḥ | sómo arshati víshṇave ‖ 2 ‖ vṛíshâṇam vṛíshabhir yatám sunvánti sómam ádribhiḥ | duhánti çákmanâ páyaḥ ‖ 3 ‖ bhúvat tritásya márjyo bhúvad índrâya matsaráḥ | sám rûpaír ajyate háriḥ ‖ 4 ‖ abhī́m ṛitásya vishṭápam duhaté pṛíçnimâtaraḥ | cā́ru priyátamam havíḥ ‖ 5 ‖ sám enam áhrutâ imā́ gíro arshanti sasrútaḥ | dhenū́r vâçró avîvaçat ‖ 6 ‖ 24 ‖

35 (747). gâyatrî.

Ā́ naḥ pavasva dhā́rayâ pávamâna rayím pṛithúm | yáyâ jyótir vidā́si naḥ ‖ 1 ‖ índo samudramîṅkhaya pávasva viçvamejaya | râyó dhartā́ na ójasâ ‖ 2 ‖ tváyâ vîréṇa vîravo 'bhí shyâma pṛitanyatáḥ | kshárâ ṇo abhí vā́ryam ‖ 3 ‖ prá vā́jam índur ishyati síshâsan vâjasā́ ṛíshiḥ | vratā́ vidâná ā́yudhâ ‖ 4 ‖ tám gîrbhír vâcamîṅkhayám punânám vâsayâmasi | sómam jánasya gópatim ‖ 5 ‖ víçvo yásya vraté jáno dâdhā́ra dhármaṇas páteḥ | punânásya prabhū́vasoḥ ‖ 6 ‖ 25 ‖

36 (748). gâyatrî.

Ásarji ráthyo yathâ pavítre camvòḥ sutáḥ | kā́rshman vâjī́ ny àkramît ‖ 1 ‖ sá váhniḥ soma jā́gṛiviḥ pávasva devavī́r áti | abhí kóçam madhuçcútam ‖ 2 ‖ sá no jyótînshi pûrvya pávamâna ví rocaya | krátve dákshâya no hinu ‖ 3 ‖ çumbhámâna ṛitâyúbhir mṛijyámâno gábhastyoḥ | pávate vā́re avyáye ‖ 4 ‖ sá víçvâ dâçúshe vásu sómo divyā́ni

34, 1 ví. 5 abhí îm. 6 imā́ḥ. — 35, 2 samudram-îṅkhaya. viçvam-ejaya. 3 vîra-vaḥ abhí syâma. kshára naḥ. 5 vâcam-îṅkhayám. 6 prabhú-vasoḥ. — 36, 1 ní akramît.

pā̆rthivâ | pávatâm ā̆ntárikshyâ || 5 || ā̆ divás prishṭhám açvayúr gavyayúḥ soma rohasi | vîrayúḥ çavasas pate || 6 || 26 ||

37 (749). gâyatrî.

Sá sutáḥ pîtáye vṛíshâ sómaḥ pavítre arshati | vighnán rákshâṅsi devayúḥ || 1 || sá pavítre vicakshaṇó hárir arshati dharṇasíḥ | abhí yóniṃ kánikradat || 2 || sá vâjī̆ rocanā̆ diváḥ pávamâno ví dhâvati | rakshohā̆ vā̆ram avyáyam || 3 || sá tritásyā̆dhi sā̆navi pávamâno arocayat | jâmíbhiḥ sū̆ryaṃ sahá || 4 || sá vṛitrahā̆ vṛíshâ sutó varivovíd ádâbhyaḥ | sómo vā̆jam ivâsarat || 5 || sá deváḥ kavíneshitò 'bhí dróṇâni dhâvati | índur índrâya maṅhánâ || 6 || 27 ||

38 (750). gâyatrî.

Eshá u syá vṛíshâ ráthó 'vyo vā̆rebhir arshati | gáchan vā̆jaṃ sahasríṇam || 1 || etáṃ tritásya yóshaṇo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índum índrâya pîtáye || 2 || etáṃ tyáṃ haríto dáça marmṛijyánte apasyúvaḥ | yā̆bhir mádâya çúmbhate || 3 || eshá syá mā̆nushîshv ā̆ çyenó ná vikshú sîdati | gáchañ jâró ná yoshítam || 4 || eshá syá mádyo rásó 'va cashṭe diváḥ çíçuḥ | yá índur vā̆ram ā̆viçat || 5 || eshá syá pîtáye sutó hárir arshati dharṇasíḥ | krándan yónim abhí priyám || 6 || 28 ||

39 (751). gâyatrî.

Âçúr arsha bṛihanmate pári priyéṇa dhā̆mnâ | yátra

36, 5 ā̆ antárikshyâ. — 37, 4 tritásya ádhi. 5 iva asarat. 6 kavínâ ishitáḥ abhí. — 38, 1 ráthaḥ ávyaḥ. 5 rásaḥ áva. ā̆ áviçat. — 39, 1 bṛihat-mate.

devā́ íti brávan ‖ 1 ‖ parishkriṇvánn ánishkritaṃ jánâya yâtáyann íshaḥ | vṛishṭíṃ diváḥ pári srava ‖ 2 ‖ sutá eti pavítra ā́ tvíshiṃ dádhâna ójasâ | vicákshâṇo virocáyan ‖ 3 ‖ ayáṃ sá yó divás pári raghuyā́mâ pavítra ā́ | síndhor ûrmā́ vy áksharat ‖ 4 ‖ âvívâsan parâváto átho arvâvátaḥ sutáḥ | índrâya sicyate mádhu ‖ 5 ‖ samîcînā́ anûshata háriṃ hinvanty ádribhiḥ | yónâv ṛitásya sîdata ‖ 6 ‖ 29 ‖

40 (752). gâyatrî.

Punânó akramîd abhí víçvâ mṛídho vícarshaṇiḥ | çumbhánti vípraṃ dhîtíbhiḥ ‖ 1 ‖ ā́ yónim aruṇó ruhad gámad índraṃ vṛíshâ sutáḥ | dhruvé sádasi sîdati ‖ 2 ‖ nū́ no rayím mahā́m indo 'smábhyaṃ soma viçvátaḥ | ā́ pavasva sahasríṇam ‖ 3 ‖ víçvâ soma pavamâna dyumnā́nîndav ā́ bhara | vidā́ḥ sahasríṇîr íshaḥ ‖ 4 ‖ sá naḥ punâná ā́ bhara rayíṃ stotré suvî́ryam | jaritúr vardhayâ gíraḥ ‖ 5 ‖ punâná indav ā́ bhara sóma dvibárhasaṃ rayím | vṛíshann indo na ukthyàm ‖ 6 ‖ 30 ‖

41 (753). gâyatrî.

Prá yé gā́vo ná bhū́rṇayas tveshā́ ayā́so ákramuḥ | ghnántaḥ kṛishṇā́m ápa tvácam ‖ 1 ‖ suvitásya manâmahé 'ti sétuṃ durâvyàm | sâhvā́ṅso dásyum avratám ‖ 2 ‖ çṛiṇvé vṛishṭér iva svanáḥ pávamânasya çushmíṇaḥ | cáranti vidyúto diví ‖ 3 ‖ ā́ pavasva mahî́m íshaṃ gómad indo híraṇyavat | áçvâvad vā́javat sutáḥ ‖ 4 ‖ sá pavasva vicarshaṇa ā́ mahî́ ródasî pṛiṇa | ushā́ḥ sū́ryo ná raçmíbhiḥ ‖ 5 ‖ pári

---

39, 2 pari-kṛiṇván. 3. 4 pavítre. 4 ví. 5 átho *iti*. — 40, 1 víçvâḥ. 3 nú. indo *iti*. 4 dyumnā́ni indo *iti*. 5 var dhaya. 6 indo *iti*. — 41, 2 manâmahe áti. duḥ-âvyàm sahvā́ṅsaḥ. 4 áçva-vat. 5 vi-carshaṇe. mahî́-ródasî *iti*.

ṇaḥ çarmayántyâ dhấrayâ soma viçvátaḥ | sárâ raséva vishṭápam || 6 || 31 ||

42 (754). gâyatrî.

Janáyan rocanấ divó janáyann apsú sū́ryam | vásâno gấ apó háriḥ || 1 || eshá pratnéna mánmanâ devó devébhyas pári | dhấrayâ pavate sutáḥ || 2 || vâvṛidhânấya tū́rvaye pávante vấjasâtaye | sómâḥ sahásrapâjasaḥ || 3 || duhânáḥ pratnám ít páyaḥ pavítre pári shicyate | krándan devấñ ajījanat || 4 || abhí víçvâni vấryâbhí devấñ ṛitâvṛídhaḥ | sómaḥ punânó arshati || 5 || góman naḥ soma vîrávad áçvâvad vấjavat sutáḥ | pávasva bṛihatī́r íshaḥ || 6 || 32 ||

43 (755). gâyatrî.

Yó átya iva mṛijyáte góbhir mádâya haryatáḥ | táṃ gîrbhír vâsayâmasi || 1 || táṃ no víçvâ avasyúvo gíraḥ çumbhanti pûrváthâ | índum índrâya pîtáye || 2 || punânó yâti haryatáḥ sómo gîrbhíḥ párishkṛitaḥ | víprasya médhyâtitheḥ || 3 || pávamâna vidấ rayím asmábhyaṃ soma suçríyam | índo sahásravarcasam || 4 || índur átyo ná vâjasṛít kánikranti pavítra ấ | yád ákshâr áti devayúḥ || 5 || pávasva vấjasâtaye víprasya gṛiṇató vṛidhé | sóma rấsva suvī́ryam || 6 || 33 ||

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

SHASHṬHO 'SHṬAKAḤ.

41, 6 naḥ. sara rasấ-iva. — 42, 4 sicyate. 5 vấryâ abhí. 6 gó-mat. — 43, 3 pári-kṛitaḥ. 4 vidấḥ. 6 pavítre.

44 (756). gâyatrî.

Prá ṇa indo mahé tána ûrmíṃ ná bíbhrad arshasi | abhí devā́ñ ayā́syaḥ || 1 || matī́ jushṭó dhiyā́ hitáḥ sómo hinve parâváti | víprasya dhā́rayâ kavíḥ || 2 || ayáṃ devéshu jā́gṛiviḥ sutá eti pavítra ā́ | sómo yâti vícarshaṇiḥ || 3 || sá naḥ pavasva vâjayúç cakrâṇáç cā́rum adhvarám | barhíshmâñ ā́ vivâsati || 4 || sá no bhágâya vâyáve vípravîraḥ sadā́vṛidhaḥ | sómo devéshv ā́ yamat || 5 || sá no adyá vásuttaye kratuvíd gâtuvíttamaḥ | vā́jaṃ jeshi çrávo bṛihát || 6 || 1 ||

45 (757). gâyatrî.

Sá pavasva mádâya káṃ nṛicákshâ devávîtaye | índav índrâya pîtáye || 1 || sá no arshâbhí dûtyàṃ tvám índrâya toçase | devā́nt sákhibhya ā́ váram || 2 || utá tvā́m aruṇáṃ vayáṃ góbhir añjmo mádâya kám | ví no râyé dúro vṛidhi || 3 || áty û pavítram akramîd vâjī́ dhúraṃ ná yā́mani | índur devéshu patyate || 4 || sám î sákhâyo asvaran váne krī́ḷantam átyavim | índuṃ nâvā́ anûshata || 5 || táyâ pavasva dhā́rayâ yáyâ pîtó vicákshase | índo stotré suvī́ryam || 6 || 2 ||

46 (758). gâyatrî.

Ásṛigran devávîtayé 'tyâsaḥ kṛítvyâ iva | kshárantaḥ parvatâvṛídhaḥ || 1 || párishkṛitâsa índavo yósheva pítryâvatî | vâyúṃ sómâ asṛikshata || 2 || eté sómâsa índavaḥ práyasvantaḥ camū́ sutā́ḥ | índraṃ vardhanti kármabhiḥ || 3 ||

44, 1 naḥ. táne. 3 pavítre. — 45, 1 nṛi-cákshâḥ. índo *iti*. 2 arsha abhí. 4 ûṃ *iti*. 5 îm *iti*. áti-avim. — 46, 1 devá-vîtaye átyâsaḥ. parvata-vṛídhaḥ. 2 pári-kṛitâsaḥ. yóshâ-iva pítrya-vatî. 3 camū́ *iti*.

ā̆ dhâvatâ suhastyaḥ çukrā̆ gṛibhṇîta manthínâ | góbhiḥ çrî-ṇîta matsarám || 4 || sá pavasva dhanaṃjaya prayantā̆ rā̆dhaso maháḥ | asmábhyaṃ soma gâtuvít || 5 || etám mṛijanti márjyam pávamânaṃ dáça kshípaḥ | índrâya matsarám mádam || 6 || 3 ||

47 (759). gâyatrî.

Ayā̆ sómaḥ sukṛityáyâ maháç cid abhy àvardhata | mandâná úd vṛishâyate || 1 || kṛitā̆nī́d asya kártvâ cétante dasyutárhaṇâ | ṛiṇā̆ ca dhṛishṇúç cayate || 2 || ā̆t sóma indriyó ráso vájraḥ sahasrasā̆ bhuvat | ukthám yád asya jā̆yate || 3 || svayáṃ kavír vidhartári víprâya rátnam ichati | yádî marmṛijyáte dhíyaḥ || 4 || sishâsátû rayîṇā̆ṃ vā̆jeshv árvatâm iva | bháreshu jigyúshâm asi || 5 || 4 ||

48 (760). gâyatrî.

Táṃ tvâ nṛimṇā̆ni bíbhrataṃ sadhástheshu mahó diváḥ | cā̆ruṃ sukṛityáyemahe || 1 || sáṃvṛiktadhṛishṇum ukthyàm mahā̆mahivratam mádam | çatám púro rurukshāṇim || 2 || átas tvâ rayím abhí rā̆jânaṃ sukrato diváḥ | suparṇó avyathír bharat || 3 || víçvasmâ ít svàr dṛiçé sā̆dhâraṇaṃ rajastúram | gopā̆m ṛitásya vír bharat || 4 || ádhâ hinvâná indriyáṃ jyā̆yo mahitvám ânaçe | abhishṭikṛíd vícarshaṇiḥ || 5 || 5 ||

49 (761). gâyatrî.

Pávasva vṛishṭím ā̆ sú no 'pā̆m ûrmím divás pári | aya-

46, 4 dhâvata su-hastyaḥ çukrā̆ḥ. — 47, 1 abhí avardhata. vṛisha-yate. 2 kṛitā̆ni ít. 3 sahasra-sā̆ḥ. 4 yádi. 5 sisâsátuḥ. — 48, 1 su-kṛityáyâ îmahe. 2 sáṃvṛikta-dhṛishṇum. mahā̆-mahivratam. 4 víçvasmai. 5 ádha.

kshmā́ bṛihatī́r íshaḥ ‖ 1 ‖ táyâ pavasva dhā́rayâ yáyâ gā́va ihā́gáman | jányâsa úpa no gṛihám ‖ 2 ‖ ghṛitám pavasva dhā́rayâ yajnéshu devavī́tamaḥ | asmábhyaṃ vṛishṭím ā́ pava ‖ 3 ‖ sá na ûrjé vy àvyáyam pavítraṃ dhâva dhā́rayâ | devā́saḥ çṛiṇávan hí kam ‖ 4 ‖ pávamâno asishyadad rákshâṅsy apajáṅghanat | pratnavád rocáyan rúcaḥ ‖ 5 ‖ 6 ‖

50 (762). gâyatrî.

Út te çúshmâsa īrate síndhor ûrmér iva svanáḥ | vâṇásya codayâ pavím ‖ 1 ‖ prasavé ta úd īrate tisró vā́co makhasyúvaḥ | yád ávya éshi sā́navi ‖ 2 ‖ ávyo vā́re pári priyáṃ háriṃ hinvanty ádribhiḥ | pávamânam madhuçcútam ‖ 3 ‖ ā́ pavasva madintama pavítraṃ dhā́rayâ kave | arkásya yónim âsádam ‖ 4 ‖ sá pavasva madintama góbhir añjânó aktúbhiḥ | índav índrâya pîtáye ‖ 5 ‖ 7 ‖

51 (763). gâyatrî.

Ádhvaryo ádribhiḥ sutáṃ sómam pavítra ā́ sṛija | punīhī́ndrâya pā́tave ‖ 1 ‖ diváḥ pîyū́sham uttamáṃ sómam índrâya vajríṇe | sunótâ mádhumattamam ‖ 2 ‖ táva tyá indo ándhaso devā́ mádhor vy àçnate | pávamânasya marútaḥ ‖ 3 ‖ tváṃ hí soma vardháyant sutó mádâya bhū́rṇaye | vṛíshant stotā́ram ûtáye ‖ 4 ‖ abhy àrsha vicakshaṇa pavítraṃ dhā́rayâ sutáḥ | ápi vā́jam utá çrávaḥ ‖ 5 ‖ 8 ‖

52 (764). gâyatrî.

Pári dyuksháḥ sanádrayir bhárad vā́jaṃ no ándhasâ |

49, 1 ayakshmā́ḥ. 2 ihá â-gáman. 4 ví avyáyam. — 50, 1 codaya. 2 te. ávye. 4 = 737, 6. 5 índo *iti*. — 51, 1 pavítre. punīhí índrâya. 2 sunóta. 3 tyé. devā́ḥ. ví açnate. 5 abhí arsha. — 52, 1 sanát-rayiḥ.

suvânó arsha pavítra ā́ ‖ 1 ‖ táva pratnébhir ádhvabhir ávyo vā́re pári priyáḥ | sahásradhâro yât tánâ ‖ 2 ‖ carúr ná yás tám îṅkhayéndo ná dā́nam îṅkhaya | vadhaír vadhasnav îṅkhaya ‖ 3 ‖ ní çúshmam indav eshâm púruhûta jánânâm | yó asmā́ṅ âdídeçati ‖ 4 ‖. çatáṃ na inda ûtíbhiḥ sahásraṃ vâ çúcînâm | pávasva maṅhayádrayiḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

53 (765). gâyatrî.

Ut te çúshmâso asthû rákshо bhindánto adrivaḥ | nudásva yā́ḥ parispṛ́dhaḥ ‖ 1 ‖ ayā́ nijaghnír ójasâ rathasaṃgé dháne hité | stávâ ábibhyushâ hṛidā́ ‖ 2 ‖ ásya vratā́ni nā́dhṛíshe pávamânasya dûḍhyâ | rujá yás tvâ pṛitanyáti ‖ 3 ‖ táṃ hinvanti madacyútaṃ háriṃ nadī́shu vâjínam | índum índrâya matsarám ‖ 4 ‖ 10 ‖

54 (766). gâyatrî.

Asyá pratnā́m ánu dyútaṃ çukráṃ duduhre áhrayaḥ | páyaḥ sahasrasā́m ṛíshim ‖ 1 ‖ ayáṃ sū́rya ivopadṛíg ayáṃ sárâṅsi dhâvati | saptá praváta ā́ dívam ‖ 2 ‖ ayáṃ víçvâni tishṭhati punânó bhúvanopári | sómo devó ná sū́ryaḥ ‖ 3 ‖ pári ṇo devávîtaye vā́jâṅ arshasi gómataḥ | punâná indav indrayúḥ ‖ 4 ‖ 11 ‖

55 (767). gâyatrî.

Yávaṃ-yavaṃ no ándhasâ pushṭáṃ-pushṭam pári srava | sóma víçvâ ca saúbhagâ ‖ 1 ‖ índo yáthâ táva stávo yáthâ te jâtám ándhasaḥ | ní barhíshi priyé sadaḥ ‖ 2 ‖ utá no

---

52, 1 pavítre. 3 îṅkhaya índo *iti*. vadhasno *iti* vadha-sno. 4. 5 indo *iti*. 5 maṅhayát-rayiḥ. — 53, 1 asthuḥ. 2 stávai. 3 ná â-dhṛíshe. duḥ-dhyâ̂. — 54, 2 iva upa-dṛík. 3 bhúvanâ upári. 4 naḥ.

govíd açvavít pávasva somā́ndhasâ | makshū́tamebhir áhabhiḥ ‖ 3 ‖ yó jinā́ti ná jī́yate hánti çátrum abhī́tya | sá pavasva sahasrajit ‖ 4 ‖ 12 ‖

56 (768). gâyatrî.

Pári sóma ṛitám bṛihád âçúḥ pavítre arshati | vighnán rákshâṅsi devayúḥ ‖ 1 ‖ yát sómo vā́jam árshati çatáṃ dhā́râ apasyúvaḥ | índrasya sakhyám âviçán ‖ 2 ‖ abhí tvâ yóshaṇo dáça jâráṃ ná kanyấnûshata | mṛijyáse soma sâtáye ‖ 3 ‖ tvám índrâya víshṇave svâdúr indo pári srava | nṛī́nt stotṛī́n pâhy áṅhasaḥ ‖ 4 ‖ 13 ‖

57 (769). gâyatrî.

Prá te dhā́râ asaçcáto divó ná yanti vṛishṭáyaḥ | áchâ vā́jaṃ sahasríṇam ‖ 1 ‖ abhí priyā́ṇi kā́vyâ víçvâ cákshâṇo arshati | háris tuñjâná ā́yudhâ ‖ 2 ‖ sá marmṛijâná âyúbhir íbho rā́jeva suvratáḥ | çyenó ná váṅsu shī́dati ‖ 3 ‖ sá no víçvâ divó vásûtó pṛithivyā́ ádhi | punâná indav ā́ bhara ‖ 4 ‖ 14 ‖

58 (770). gâyatrî.

Tárat sá mandī́ dhâvati dhā́râ sutásyā́ndhasaḥ | tárat sá mandī́ dhâvati ‖ 1 ‖ usrā́ veda vásûnâm mártasya devy ávasaḥ | tárat sá mandī́ dhâvati ‖ 2 ‖ dhvasráyoḥ purushántyor ā́ sahásrâṇi dadmahe | tárat sá mandī́ dhâvati ‖ 3 ‖ ā́ yáyos triṅçátaṃ tánâ sahásrâṇi ca dádmahe | tárat sá mandī́ dhâvati ‖ 4 ‖ 15 ‖

55, 3 soma ándhasâ makshú-tamebhiḥ. 4 abhi-ítya. — 56, 3 kanyấ anûshata. — 57, 1 ácha. 3 rā́jâ-iva. sídati. 4 vásu utó *iti.* indo *iti.* — 58, 1 sutásya ándhasaḥ. 2 devī́. 3 puru-sántyoḥ.

59 (771). gâyatrî.

Pávasva gojíd açvajíd viçvajít soma raṇyajít | prajā́vad rátnam ā́ bhara || 1 || pávasvâdbhyó ádâbhyaḥ pávasvaúshadhîbhyaḥ | pávasva dhishánâbhyaḥ || 2 || tvám soma pávamâno víçvâni duritā́ tara | kavíḥ sîda ní barhíshi || 3 || pávamâna svàr vido jā́yamâno 'bhavo mahā́n | índo víçvā̐ abhī́d asi || 4 || 16 ||

60 (772). gâyatrî. 3 puraüshṇih.

Prá gâyatréṇa gâyata pávamânam vícarshaṇim | índum sahásracakshasam || 1 || tám tvâ sahásracakshasam átho sahásrabharṇasam | áti vā́ram apâvishuḥ || 2 || áti vā́rân pávamâno asishyadat kaláçā̐ abhí dhâvati | índrasya hā́rdy âviçán || 3 || índrasya soma rā́dhase çám pavasva vicarshaṇe | prajā́vad réta ā́ bhara || 4 || 17 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

61 (773). gâyatrî.

Ayá vîtī́ pári srava yás ta indo mádeshv ā́ | avā́han navatī́r náva || 1 || púraḥ sadyá itthā́dhiye dívodâsâya çámbaram | ádha tyám turváçam yádum || 2 || pári ṇo áçvam açvavíd gómad indo híraṇyavat | ksharâ sahasríṇîr íshaḥ || 3 || pávamânasya te vayám pavítram abhyundatáḥ | sakhitvám ā́ vṛiṇîmahe || 4 || yé te pavítram ūrmáyo 'bhiksháranti dhā́rayâ | tébhir naḥ soma mṛiḷaya || 5 || 18 ||

sá naḥ punâná ā́ bhara rayím vîrávatîm ísham | ī́çânaḥ soma viçvátaḥ || 6 || etám u tyám dáça kshípo mṛijánti sín-

---

59, 2 pávasva at-bhyáḥ. pávasva óshadhíbhyaḥ. 4 abhí ít. — 60, 2 átho *iti*. — 61, 1 te. ava-áhan. 2 itthā́-dhiye. 3 naḥ. kshára. 4 abhi-undatáḥ.

dhumâtaram | sám âdityébhir akhyata || 7 || sám índreṇotá vâyúnâ sutá eti pavítra ā́ | sáṃ sū́ryasya raçmíbhiḥ || 8 || sá no bhágâya vâyáve pûshṇé pavasva mádhumân | cā́rur mitré váruṇe ca || 9 || uccā́ te jâtám ándhaso diví shád bhū́my ā́ dade | ugráṃ çárma máhi çrávaḥ || 10 || 19 ||

enā́ víçvâny aryá ā́ dyumnā́ni mā́nushâṇâm | síshâsanto vanâmahe || 11 || sá na índrâya yájyave váruṇâya marúdbhyaḥ | varivovít pári srava || 12 || úpo shú jâtám aptúraṃ góbhir bhaṅgáṃ párishkṛitam | índuṃ devā́ ayâsishuḥ || 13 || tám íd vardhantu no giro vatsáṃ saṃçíçvarîr iva | yá índrasya hṛidaṃsániḥ || 14 || árshâ ṇaḥ soma çáṃ gáve dhukshásva pipyúshîm ísham | várdhâ samudrám ukthyàm || 15 || 20 ||

pávamâno ajījanad diváç citráṃ ná tanyatúm | jyótir vaiçvânarám bṛihát || 16 || pávamânasya te ráso mádo râjann aduchunáḥ | ví vā́ram ávyam arshati || 17 || pávamâna rásas táva dáksho ví râjati dyumā́n | jyótir víçvaṃ svàr dṛiçé || 18 || yás te mádo váreṇyas ténâ pavasvā́ndhasâ | devâvī́r aghaçaṅsahā́ || 19 || jághnir vṛitrám amitríyaṃ sásnir vā́jaṃ divé-dive | goshā́ u açvasā́ asi || 20 || 21 ||

sámmiçlo arushó bhava sûpasthā́bhir ná dhenúbhiḥ | sī́daṅ chyenó ná yónim ā́ || 21 || sá pavasva yá ā́vithéndraṃ vṛitrā́ya hántave | vavrivā́ṅsam mahī́r apáḥ || 22 || suvī́râso vayáṃ dhánâ jáyema soma mîḍhvaḥ | punânó vardha no gíraḥ || 23 || tvótâsas távā́vasâ syā́ma vanvánta âmúraḥ | sóma vratéshu jâgṛihi || 24 || apaghnán pavate mṛídhó 'pa sómo árâvṇaḥ | gáchann índrasya nishkṛitám || 25 || 22 ||

61, 8 índreṇa utá. pavítre. 10 sát bhū́miḥ. 13 úpo *iti* sú. 14 hṛidam-sániḥ. 15 ársha naḥ. várdha. 19 téna pavasva ándhasâ. 20 go-sā́ḥ. 21 su-upasthā́bhiḥ. çyenáḥ. 22 ā́vitha índram. 24 tvā́-ûtâsaḥ táva ávasâ. 25 mṛídhaḥ ápa.

mahó no râyá ấ bhara pávamâna jahí̂ mṛídhaḥ | rấsvendo vîrávad yáçaḥ || 26 || ná tvâ çatám caná hrúto rấdho dítsantam ấ minan | yát punânó makhasyáse || 27 || pávasvendo vṛíshâ sutáḥ kṛidhí̂ no yaçáso jáne | víçvâ ápa dvísho jahi || 28 || ásya te sakhyé vayáṃ távendo dyumná uttamé | sâsahyấma pṛitanyatáḥ || 29 || yấ te bhîmấny ấyudhâ tigmấni sánti dhū́rvaṇe | rákshâ samasya no nidáḥ || 30 || 23 ||

62 (774). gâyatrî.

Eté asṛigram índavas tiráḥ pavítram âçávaḥ | víçvâny abhí saúbhagâ || 1 || vighnánto duritấ purú sugấ tokấya vâjínaḥ | tánâ kṛiṇvánto árvate || 2 || kṛiṇvánto várivo gáve 'bhy àrshanti sushṭutím | íḷâm asmábhyaṃ saṃyátam || 3 || ásâvy aṅçúr mádâyâpsú dáksho girishṭhấḥ | çyenó ná yónim ấsadat || 4 || çubhrám ándho devávâtam apsú dhûtó nṛíbhiḥ sutáḥ | svádanti gấvaḥ páyobhiḥ || 5 || 24 ||

ấd îm áçvaṃ ná hétâró 'çûçubhann amṛítâya | mádhvo rásaṃ sadhamấde || 6 || yấs te dhấrâ madhuçcútó 'sṛigram inda ûtáye | tấbhiḥ pavítram ấsadaḥ || 7 || só arshéndrâya pîtáye tiró rómâṇy avyáyâ | sī́dan yónâ váneshv ấ || 8 || tvám indo pári srava svấdishṭho áṅgirobhyaḥ | varivovíd ghṛitám páyaḥ || 9 || ayáṃ vícarshaṇir hitáḥ pávamânaḥ sá cetati | hinvâná ấpyam bṛihát || 10 || 25 ||

eshá vṛíshâ vṛíshavrataḥ pávamâno açastihấ | kárad vásûni dâçúshe || 11 || ấ pavasva sahasríṇaṃ rayíṃ gómantam açvínam | puruçcandrám puruspṛíham || 12 || eshá syá pári

---

61, 26 jahí. rấsva indo *iti*. 28 pávasva indo *iti*. kṛidhí. 29 táva indo *iti* dyumné. 30 ráksha. — 62, 3 abhí arshanti. 4 mádâya ap-sú. giri-sthấḥ. ấ asadat. 6 hétâraḥ áçûçubhan. 7 dhấrâḥ. madhu-çcútaḥ ásṛigram indo *iti*. ấ asadaḥ. 8 arsha índrâya. 12 puru-candrám.

shicyate marmṛijyámâna âyúbhiḥ | urugâyáḥ kavíkratuḥ || 13 || sahásrotiḥ çatắmagho vimắno rájasaḥ kavíḥ | índrâya pavate mádaḥ || 14 || girắ jâtá ihá stutá índur índrâya dhîyate | vír yónâ vasatắv iva || 15 || 26 ||

pávamânaḥ sutó nṛíbhiḥ sómo vắjam ivâsarat | camū́shu çákmanâsádam || 16 || táṃ triprishṭhé trivandhuré ráthe yuñjanti yắtave | ṛíshîṇâṃ saptá dhîtíbhiḥ || 17 || táṃ sotâro dhanaspṛítam âçúṃ vắjâya yắtave | háriṃ hinota vâjínam || 18 || âviçán kaláçaṃ sutó víçvâ árshann abhí çríyaḥ | çūro ná góshu tishṭhati || 19 || ắ ta indo mádâya kám páyo duhanty âyávaḥ | devắ devébhyo mádhu || 20 || 27 ||

ắ naḥ sómam pavítra ắ sṛijátâ mádhumattamam | devébhyo devaçrúttamam || 21 || eté sómâ asṛikshata gṛiṇânắḥ çrávase mahé | madíntamasya dhắrayâ || 22 || abhí gávyâni vîtáye nṛimṇắ punânó arshasi | sanádvâjaḥ pári srava || 23 || utá no gómatîr ísho víçvâ arsha parishṭúbhaḥ | gṛiṇânó jamádagninâ || 24 || pávasva vâcó agriyáḥ sóma citrắbhir ûtíbhiḥ | abhí víçvâni kắvyâ || 25 || 28 ||

tváṃ samudríyâ apó 'griyó vắca îráyan | pávasva viçvamejaya || 26 || túbhyemắ bhúvanâ kave mahimné soma tasthire | túbhyam arshanti síndhavaḥ || 27 || prá te divó ná vṛishṭáyo dhắrâ yanty asaçcátaḥ | abhí çukrắm upastíram || 28 || índrâyéndum punîtanográṃ dákshâya sắdhanam | îçânáṃ vîtírâdhasam || 29 || pávamâna ṛitáḥ kavíḥ sómaḥ pavítram ắsadat | dádhat stotré suvī́ryam || 30 || 29 ||

63 (775). gâyatrî.

Ã pavasva sahasríṇaṃ rayíṃ soma suvī́ryam | asmé çrá-

62, 13 sicyate. 14 sahásra-ûtiḥ çatá-maghaḥ. 16 iva asarat. çákmanâ â-sádam. 20 te. deváḥ. 21 pavítre. sṛijáta. 23 sanát-vâjaḥ. 24 pari-stúbhaḥ. 26 viçvam-ejaya. 27 túbhya imắ. 28 dhárâḥ. 29 índrâya índum punîtana ugrám. 30 ắ asadat.

vâṅsi dhâraya ‖ 1 ‖ ísham ū́rjaṃ ca pinvasa índrâya matsaríntamaḥ | camū́shv ā́ ní shîdasi ‖ 2 ‖ sutá índrâya víshṇave sómaḥ kaláçe aksharat | mádhumâñ astu vâyáve ‖ 3 ‖ eté asṛigram âçávó 'ti hvárâṅsi babhrávaḥ | sómâ ṛitásya dhā́rayâ ‖ 4 ‖ índraṃ várdhanto aptúraḥ kṛiṇvánto víçvam ā́ryam | apaghnánto árâvṇaḥ ‖ 5 ‖ 30 ‖

sutā́ ánu svám ā́ rájo 'bhy àrshanti babhrávaḥ | índraṃ gáchanta índavaḥ ‖ 6 ‖ ayā́ pavasva dhā́rayâ yáyâ sū́ryam árocayaḥ | hinvânó mā́nushîr apáḥ ‖ 7 ‖ áyukta sū́ra étaçam pávamâno manā́v ádhi | antárikshеṇa yā́tave ‖ 8 ‖ utá tyā́ haríto dáça sū́ro ayukta yā́tave | índur índra íti bruván ‖ 9 ‖ párîtó vâyáve sutáṃ gíra índrâya matsarám | ávyo vā́reshu siñcata ‖ 10 ‖ 31 ‖

pávamâna vidā́ rayím asmábhyaṃ soma dushṭáram | yó dûṇā́ço vanushyatā́ ‖ 11 ‖ abhy àrsha sahasríṇaṃ rayíṃ gómantam açvínam | abhí vā́jam utá çrávaḥ ‖ 12 ‖ sómo devó ná sū́ryó 'dribhiḥ pavate sutáḥ | dádhânaḥ kaláçe rásam ‖ 13 ‖ eté dhā́mâny ā́ryâ çukrā́ ṛitásya dhā́rayâ | vā́jaṃ gómantam aksharan ‖ 14 ‖ sutā́ índrâya vajríṇe sómâso dádhyâçiraḥ | pavítram áty aksharan ‖ 15 ‖ 32 ‖

prá soma mádhumattamo râyé arsha pavítra ā́ | mádo yó devavī́tamaḥ ‖ 16 ‖ tám î mṛijanty âyávo háriṃ nadī́shu vâjínam | índum índrâya matsarám ‖ 17 ‖ ā́ pavasva híraṇyavad áçvâvat soma vîrávat | vā́jaṃ gómantam ā́ bhara ‖ 18 ‖ pári vā́je ná vâjayúm ávyo vā́reshu siñcata | índrâya mádhumattamam ‖ 19 ‖ kavím mṛijanti márjyaṃ dhîbhír víprâ avasyávaḥ | vṛíshâ kánikrad arshati ‖ 20 ‖ 33 ‖

63, 2 pinvase. sídasi. 4 âçávaḥ áti. 6 abhí arshanti. 9 tyā́ḥ. 10 pári itáḥ. 11 vidā́ḥ. duḥ-náçaḥ. 12 abhí arsha. 13 sū́ryaḥ ádri-bhiḥ. 16 pavítre. 17 îm *iti*.

vṛ́shaṇam dhī́bhir aptúram sómam ṛitásya dhā́rayâ | matî víprâḥ sám asvaran ‖ 21 ‖ pávasva devâyushág índram gachatu te mádaḥ | vâyúm ā́ roha dhármaṇâ ‖ 22 ‖ pávamâna ní toçase rayím soma çravā́yyam | priyáḥ samudrám ā́ viça ‖ 23 ‖ apaghnán pavase mṛ́dhaḥ kratuvít soma matsaráḥ | nudásvā́devayum jánam ‖ 24 ‖ pávamânâ asṛikshata sómâḥ çukrā́sa índavaḥ | abhí víçvâni kā́vyâ ‖ 25 ‖ 34 ‖

pávamânâsa âçávaḥ çubhrā́ asṛigram índavaḥ | ghnánto víçvâ ápa dvíshaḥ ‖ 26 ‖ pávamânâ diváḥ páry antárikshâd asṛikshata | pṛithivyā́ ádhi sā́navi ‖ 27 ‖ punânáḥ soma dhā́rayéndo víçvâ ápa srídhaḥ | jahí rákshâṅsi sukrato ‖ 28 ‖ apaghnánt soma raksháso 'bhy àrsha kánikradat | dyumántam çúshmam uttamám ‖ 29 ‖ asmé vásûni dhâraya sóma divyā́ni pā́rthivâ | índo víçvâni vā́ryâ ‖ 30 ‖ 35 ‖

64 (776). gâyatrî.

Vṛ́shâ soma dyumā́ñ asi vṛ́shâ deva vṛ́shavrataḥ | vṛ́shâ dhármâṇi dadhishe ‖ 1 ‖ vṛ́shṇas te vṛ́shṇyam çávo vṛ́shâ vánam vṛ́shâ mádaḥ | satyám vṛishan vṛ́shéd asi ‖ 2 ‖ áçvo ná cakrado vṛ́shâ sám gā́ indo sám árvataḥ | ví no râyé dúro vṛidhi ‖ 3 ‖ ásṛikshata prá vâjíno gavyā́ sómâso açvayā́ | çukrā́so vīrayā́çávaḥ ‖ 4 ‖ çumbhámânâ ṛitâyúbhir mṛijyámânâ gábhastyoḥ | pávante vā́re avyáye ‖ 5 ‖ 36 ‖

té víçvâ dâçúshe vásu sómâ divyā́ni pā́rthivâ | pávantàm ā́ntárikshyâ ‖ 6 ‖ pávamânasya viçvavit prá te sárgâ asṛikshata | sū́ryasyeva ná raçmáyaḥ ‖ 7 ‖ ketúm kṛiṇván

---

63, 22 deva âyushák. nudásva ádeva-yum. 27 pávamânâḥ. 28 dhā́rayâ índo *iti*. 29 abhí arsha. — 64, 2 vṛ́shâ ít. 4 açva-yā́. vīra-yā́ âçávaḥ. 5 mṛijyámânâḥ. 6 sómâḥ. ā́ antárikshyâ. 7 sū́ryasya-iva.

divás pári víçvâ rûpā́bhy àrshasi | samudráḥ soma pinvase || 8 || hinvânó vā́cam ishyasi pávamâna vídharmaṇi | ákrân devó ná sū́ryaḥ || 9 || índuḥ pavishṭa cétanaḥ priyáḥ kavî-nā́m matī́ | sṛijád áçvam rathī́r iva || 10 || 37 ||

ûrmír yás te pavítra ā́ devâvī́ḥ paryáksharat | sī́dann ṛitásya yónim ā́ || 11 || sá no arsha pavítra ā́ mádo yó de-vavī́tamaḥ | índav índrâya pîtáye || 12 || ishé pavasva dhā́-rayâ mṛijyámâno manîshíbhiḥ | índo rucā́bhí gā́ ihi || 13 || punânó várivas kṛidhy ū́rjam jánâya girvaṇaḥ | háre sṛi-jânā́ âçíram || 14 || punânó devávîtaya índrasya yâhi nishkṛi-tám | dyutânó vâjíbhir yatáḥ || 15 || 38 ||

prá hinvânā́sa índavó 'châ samudrám âçávaḥ | dhiyā́ jûtā́ asṛikshata || 16 || marmṛijânā́sa âyávo vṛíthâ samudrám índavaḥ | ágmann ṛitásya yónim ā́ || 17 || pári ṇo yâhy asma-yúr víçvâ vásûny ójasâ | pâhí naḥ çárma vîrávat || 18 || mí-mâti váhnir étaçaḥ padám yujâná ṛíkvabhiḥ | prá yát sam-udrá ā́hitaḥ || 19 || ā́ yád yónim hiraṇyáyam âçúr ṛitásya sī́dati | jáhâty ápracetasaḥ || 20 || 39 ||

abhí venā́ anûshatéyakshanti prácetasaḥ | májjanty ávi-cetasaḥ || 21 || índrâyendo marútvate pávasva mádhumatta-maḥ | ṛitásya yónim âsádam || 22 || tám tvâ víprâ vacoví-daḥ párish kṛiṇvanti vedhásaḥ | sám tvâ mṛijanty âyávaḥ || 23 || rásam te mitró aryamā́ píbanti várunaḥ kave | páva-mânasya marútaḥ || 24 || tvám soma vipaçcítam punânó vā́-cam ishyasi | índo sahásrabharṇasam || 25 || 40 ||

utó sahásrabharṇasam vā́cam soma makhasyúvam | pu-nâná indav ā́ bhara || 26 || punâná indav eshâm púruhûta

---

64, 8 rûpā́ abhí arshasi. 11. 12 pavítre. 12 índo *iti*. 13 rucā́ abhí. 15 devá-vîtaye. 16 índavaḥ ácha. 18 naḥ. 19 samudré. 21 anûshata íyakshanti. 22 índrâya indo *iti*. 23 víp-râḥ. pári kṛiṇvanti. 26 utó *iti*. indo *iti*.

jánânâm | priyáḥ samudrám ắ viça || 27 || dávidyutatyâ rucắ parishṭóbhantyâ kṛipắ | somắḥ çukrắ gávâçiraḥ || 28 || hinvânó hetṛíbhir yatá ắ vắjam vâjy àkramît | sīdanto vanúsho yathâ || 29 || ṛidhák soma svastáye saṃjagmânó diváḥ kavíḥ | pávasva sū́ryo dṛiçé || 30 || 41 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

65 (777). gâyatrî.

Hinvánti sū́ram úsrayaḥ svásâro jâmáyas pátim | mahắm índum mahîyúvaḥ || 1 || pávamâna rucắ-rucâ devó devébhyas pári | víçvâ vásûny ắ viça || 2 || ắ pavamâna sushṭutíṃ vṛishṭíṃ devébhyo dúvaḥ | ishé pavasva saṃyátam || 3 || vṛíshâ hy ási bhânúnâ dyumántaṃ tvâ havâmahe | pávamâna svâdhyàḥ || 4 || ắ pavasva suvī́ryam mándamânaḥ svâyudha | ihó shv ìndav ắ gahi || 5 || 1 ||

yád adbhíḥ parishicyáse mṛijyámâno gábhastyoḥ | drúṇâ sadhástham açnushe || 6 || prá sómâya vyaçvavát pávamânâya gâyata | mahé sahásracakshase || 7 || yásya várṇam madhuçcútaṃ háriṃ hinvánty ádribhiḥ | índum índrâya pîtáye || 8 || tásya te vâjíno vayáṃ víçvâ dhánâni jigyúshaḥ | sakhitvám ắ vṛiṇîmahe || 9 || vṛíshâ pavasva dhắrayâ marútvate ca matsaráḥ | víçvâ dádhâna ójasâ || 10 || 2 ||

táṃ tvâ dhartắram oṇyòḥ pávamâna svardṛíçam | hinvé vắjeshu vâjínam || 11 || ayắ cittó vipắnáyâ háriḥ pavasva dhắrayâ | yújaṃ vắjeshu codaya || 12 || ắ na indo mahī́m ísham pávasva viçvádarçataḥ | asmábhyaṃ soma gâtuvít || 13 || ắ kaláçâ anûshaténdo dhắrâbhir ójasâ | éndrasya pî-

64, 28 pari-stóbhantyâ. çukrắḥ gó-âçiraḥ. 29 vâjī́ akramît. — 65, 4 hí. su-âdhyàḥ. 5 ihó *iti* sú indo *iti*. 6 pari-sicyáse. 12 vipắ anáyâ. 14 anûshata índo *iti*. ắ índrasya.

táye viça ‖ 14 ‖ yásya te mádyaṃ rásaṃ tîvráṃ duhánty ádribhiḥ | sá pavasvâbhimâtihā́ ‖ 15 ‖ 3 ‖

rā́jâ medhā́bhir îyate pávamâno manā́v ádhi | antárikshena yā́tave ‖ 16 ‖ ā́ na indo çatagvínaṃ gávâm pôshaṃ sváçvyam | váhâ bhágattim ûtáye ‖ 17 ‖ ā́ naḥ soma sáho júvo rûpáṃ ná várcase bhara | sushvâṇó devávîtaye ‖ 18 ‖ árshâ soma dyumáttamo 'bhí dróṇâni róruvat | sī́dañ chyenó ná yónim ā́ ‖ 19 ‖ apsā́ índrâya vâyáve váruṇâya marúdbhyaḥ | sómo arshati víshṇave ‖ 20 ‖ 4 ‖

íshaṃ tokā́ya no dádhad asmábhyaṃ soma viçvátaḥ | ā́ pavasva sahasríṇam ‖ 21 ‖ yé sómâsaḥ parâváti yé arvâváti sunviré | yé vâdáḥ çaryaṇā́vati ‖ 22 ‖ yá ârjîkéshu kṛítvasu yé mádhye pastyầnâm | yé vâ jáneshu pañcásu ‖ 23 ‖ té no vṛishṭíṃ divás pári pávantâm ā́ suvī́ryam | suvânā́ devā́sa índavaḥ ‖ 24 ‖ pávate haryató hárir gṛiṇânó jamádagninâ | hinvânó gór ádhi tvací ‖ 25 ‖ 5 ‖

prá çukrā́so vayojúvo hinvânā́so ná sáptayaḥ | çrîṇânā́ apsú mṛiñjata ‖ 26 ‖ táṃ tvâ sutéshv âbhúvo hinviré devátâtaye | sá pavasvânáyâ rucā́ ‖ 27 ‖ ā́ te dáksham mayobhúvaṃ váhnim adyā́ vṛiṇîmahe | pā́ntam ā́ puruspṛíham ‖ 28 ‖ ā́ mandrám ā́ vāreṇyam ā́ vípram ā́ manîshíṇam | pā́ntam ā́ puruspṛíham ‖ 29 ‖ ā́ rayím ā́ sucetúnam ā́ sukrato tanū́shv ā́ | pā́ntam ā́ puruspṛíham ‖ 30 ‖ 6 ‖

66 (778). gâyatrî. 18 anushṭubh.

Pávasva viçvacarshaṇe 'bhí víçvâni kā́vyâ | sákhâ sákhibhya ī́ḍyaḥ ‖ 1 ‖ tā́bhyâṃ víçvasya râjasi yé pavamâna

65, 15 pavasva abhimâti-hā́. 17 váha. 18 susvânáḥ. 19 ársha. çyenáḥ. 22 yé — sunviré = 702, 6. vâ adáḥ. 23 yé. 24 suvânā́ḥ. 27 pavasva anáyâ. 28 adyá. — 66, 2 yé *iti*.

dhā́manî | pratîcī́ soma tasthátuḥ || 2 || pári dhā́mâni yā́ni te tvám̐ somâsi viçvátaḥ | pávamâna ṛitúbhiḥ kave || 3 || pávasva janáyann ísho 'bhí víçvâni vā́ryâ | sákhâ sákhibhya ûtáye || 4 || táva çukrā́so arcáyo divás pṛishṭhé ví tanvate | pavítram̐ soma dhā́mabhiḥ || 5 || 7 ||

távemé saptá síndhavaḥ praçísham̐ soma sisrate | túbhyam̐ dhâvanti dhenávaḥ || 6 || prá soma yâhi dhā́rayâ sutá índrâya matsaráḥ | dádhâno ákshiti çrávaḥ || 7 || sám u tvâ dhîbhír asvaran hinvatī́ḥ saptá jâmáyaḥ | vípram âjā́ vivásvataḥ || 8 || mṛijánti tvâ sám agrúvó 'vye jîrā́v ádhi shváṇi | rebhó yád ajyáse váne || 9 || pávamânasya te kave vā́jint sárgâ asṛikshata | árvanto ná çravasyávaḥ || 10 || 8 ||

áchâ kóçam madhuçcútam ásṛigram̐ vā́re avyáye | ávâvaçanta dhîtáyaḥ || 11 || áchâ samudrám índavó 'stam̐ gā́vo ná dhenávaḥ | ágmann ṛitásya yónim ā́ || 12 || prá ṇa indo mahé ráṇa ā́po arshanti síndhavaḥ | yád góbhir vâsayishyáse || 13 || ásya te sakhyé vayám íyakshantas tvótayaḥ | índo sakhitvám uçmasi || 14 || ā́ pavasva gávishṭaye mahé soma nṛicákshase | éndrasya jaṭháre viça || 15 || 9 ||

mahā́ñ asi soma jyéshṭha ugrā́ṇâm inda ójishṭhaḥ | yúdhvâ sáñ cháçvaj jigetha || 16 || yá ugrébhyaç cid ójîyâñ chū́rebhyaç cic chū́rataraḥ | bhûridā́bhyaç cin máṅhîyân || 17 || tvám̐ soma sū́ra éshas tokásya sâtā́ tanū́nâm | vṛiṇîmáhe sakhyā́ya vṛiṇîmáhe yújyâya || 18 || ágna ā́yûṅshi pavasa ā́ suvórjam ísham̐ ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm || 19 || agnír ṛíshiḥ pávamânaḥ pā́ñcajanyaḥ puróhitaḥ | tám îmahe mahâgayám || 20 || 10 ||

66, 2 dhā́manî-pratîcī́ *iti*. 3 soma asi. pávamâna. 6 táva imé. 9 agrúvaḥ ávye. sváni. 11 ácha. 12 índavaḥ ástam. 13 naḥ. ráṇe. 14 tvā́-ûtayaḥ. 15 gó-ishṭaye. ā́ índrasya. 16 indo *iti*. çáçvat. 17 çū́rebhyaḥ cit çū́ra-taraḥ. cit. 18 ā́ íshaḥ. 19 ágne. pavase. suva ū́rjam.

ágne pávasva svápâ asmé várcaḥ suvī́ryam | dádhad rayím máyi pósham || 21 || pávamâno áti srídho 'bhy àrshati sushṭutím | sū́ro ná viçvádarçataḥ || 22 || sá marmṛijâná âyúbhiḥ práyasvân práyase hitáḥ | índur átyo vicakshaṇáḥ || 23 || pávamâna ṛitám bṛihác chukrám jyótir ajîjanat | kṛishṇā́ támâṅsi jáṅghanat || 24 || pávamânasya jáṅghnato háreç candrā́ asṛikshata | jîrā́ ajiráçocishaḥ || 25 || 11 ||

pávamâno rathī́tamaḥ çubhrébhiḥ çubhráçastamaḥ | háriçcandro marúdgaṇaḥ || 26 || pávamâno vy àçnavad raçmíbhir vâjasā́tamaḥ | dádhat stotré suvī́ryam || 27 || prá suvâná índur akshâḥ pavítram áty avyáyam | punâná índur índram ā́ || 28 || eshá sómo ádhi tvací gávâm krîḷaty ádribhiḥ | índram mádâya jóhuvat || 29 || yásya te dyumnávat páyaḥ pávamânā́bhṛitam diváḥ | téna no mṛiḷa jîváse || 30 || 12 ||

67 (779). gâyatrí. 16—18 dvipadâ gâyatrî. 27. 31. 32 anushṭubh. 30 puraüshṇih.

Tváṃ somâsi dhârayúr mandrá ójishṭho adhvaré | pávasva maṅhayádrayiḥ || 1 || tváṃ sutó nṛimā́dano dadhanvā́n matsaríntamaḥ | índrâya sûrír ándhasâ || 2 || tváṃ sushvâṇó ádribhir abhy àrsha kánikradat | dyumántaṃ çúshmam uttamám || 3 || índur hinvânó arshati tiró vā́râṇy avyáyâ | hárir vā́jam acikradat || 4 || índo vy ávyam arshasi ví çrávâṅsi ví saúbhagâ | ví vā́jânt soma gómataḥ || 5 || 13 ||

ā́ na indo çatagvínaṃ rayíṃ gómantam açvínam | bhárâ soma sahasríṇam || 6 || pávamânâsa índavas tiráḥ pavítram âçávaḥ | índraṃ yā́mebhir âçata || 7 || kakuháḥ somyó rása

---

66, 21 su-ápâḥ. 22 abhí arshati. 24 bṛihát çukrám. 26 rathí-tamaḥ. çubhráças-tamaḥ hári-candraḥ. 27 ví açnavat. 30 pávamâna â-bhṛitam. — 67, 1 soma asi. maṅhayát-rayiḥ. 3 susvânáḥ. abhí arsha. 4 ví ávyam. 6 bhára.

índur índrâya pûrvyáḥ | âyúḥ pavata âyáve || 8 || hinvánti sū́ram úsrayaḥ pávamânam madhuçcútam | abhí girā́ sám asvaran || 9 || avitā́ no ajā́çvaḥ pûshā́ yā́mani-yâmani | ā́ bhakshat kanyā́su naḥ || 10 || 14 ||

ayám sómaḥ kapardíne ghṛitáṃ ná pavate mádhu | ā́ bhakshat kanyā́su naḥ || 11 || ayáṃ ta âghṛiṇe sutó ghṛitáṃ ná pavate çúci | ā́ bhakshat kanyā́su naḥ || 12 || vâcó jantúḥ kavînā́m pávasva soma dhā́rayâ | devéshu ratnadhā́ asi || 13 || ā́ kaláçeshu dhâvati çyenó várma ví gâhate | abhí dróṇâ kánikradat || 14 || pári prá soma te rásó 'sarji kaláçe sutáḥ | çyenó ná taktó arshati || 15 || 15 ||

pávasva soma mandáyann índrâya mádhumattamaḥ || 16 || ásṛigran devávîtaye vâjayánto ráthâ iva || 17 || té sutā́so madíntamâḥ çukrā́ vâyúm asṛikshata || 18 || grā́vṇâ tunnó abhíshṭutaḥ pavítraṃ soma gachasi | dádhat stotré suvī́ryam || 19 || eshá tunnó abhíshṭutaḥ pavítram áti gâhate | rakshohā́ vā́ram avyáyam || 20 || 16 ||

yád ánti yác ca dûraké bhayáṃ vindáti mā́m ihá | pávamâna ví táj jahi || 21 || pávamânaḥ só adyá naḥ pavítreṇa vícarshaṇiḥ | yáḥ potā́ sá punâtu naḥ || 22 || yát te pavítram arcíshy ágne vítatam antár ā́ | bráhma téna punîhi naḥ || 23 || yát te pavítram arcivád ágne téna punîhi naḥ | brahmasavaíḥ punîhi naḥ || 24 || ubhā́bhyâṃ deva savitaḥ pavítreṇa savéna ca | mā́m punîhi viçvátaḥ || 25 || 17 ||

tribhísh ṭváṃ deva savitar várshishṭhaiḥ soma dhā́mabhiḥ | ágne dákshaiḥ punîhi naḥ || 26 || punántu mā́ṃ devajanā́ḥ punántu vásavo dhiyā́ | víçve devâḥ punîtá mâ jā́tavedaḥ punîhí mâ || 27 || prá pyâyasva prá syandasva sóma

---

67, 8 pavate. 10 ajá-açvaḥ. 12 te. 15 rásaḥ ásarji. 18 çukrā́ḥ. 21 yát ca. tát. 26 tri-bhíḥ tvám.

víçvebhir aṅçúbhiḥ | devébhya uttamáṃ havíḥ || 28 || úpa priyám pánipnataṃ yúvânam âhutîvṛídham | áganma bíbhrato námaḥ || 29 || alā̆yyasya paraçúr nanâça tám ā́ pavasva deva soma | âkhúṃ cid evá deva soma || 30 || yáḥ pâvamânī́r adhyéty ṛíshibhiḥ sámbhṛitaṃ rásam | sárvaṃ sá pûtám açnâti svaditám mâtaríçvanâ || 31 || pâvamânī́r yó adhyéty ṛíshibhiḥ sámbhṛitaṃ rásam | tásmai sárasvatî duhe kshîráṃ sarpír mádhûdakám || 32 || 18 ||

Tṛitíyo 'nuvâkaḥ.

68 (780). jagatí. 10 trishṭúbh.

Prá devám áchâ mádhumanta índavó 'sishyadanta gā́va ā́ ná dhenávaḥ | barhishádo vacanā́vanta ū́dhabhiḥ parisrútam usríyâ nirṇíjaṃ dhire || 1 || sá róruvad abhí pū́rvâ acikradad upârúhaḥ çratháyant svâdate háriḥ | tiráḥ pavítram pariyánn urú jráyo ní çáryâṇi dadhate devá ā́ váram || 2 || ví yó mamé yamyâ saṃyatī́ mádaḥ sâkaṃvṛídhâ páyasâ pinvad ákshitâ | mahī́ apâré rájasî vivévidad abhivrájann ákshitam pā́ja ā́ dade || 3 || sá mâtárâ vicáran vâjáyann apáḥ prá médhiraḥ svadháyâ pinvate padám | aṅçúr yávena pipiçe yató nṛíbhiḥ sáṃ jâmíbhir násate rákshate çíraḥ || 4 || sáṃ dákshena mánasâ jâyate kavír ṛitásya gárbho níhito yamā́ paráḥ | yū́nâ ha sántâ prathamáṃ ví jajnatur gúhâ hitáṃ jánima némam údyatam || 5 || 19 ||

mandrásya rûpáṃ vividur manîshíṇaḥ çyenó yád ándho ábharat parâvátaḥ | tám marjayanta suvṛídhaṃ nadī́shv ā́ṅ uçántam aṅçúm pariyántam ṛigmíyam || 6 || tvā́m mṛijanti

---

67, 29 âhuti-vṛídham. 31 adhi-éti. 32 mádhu udakám. — 68, 1 ácha. índavaḥ ásisyadanta. barhi-sádaḥ. usríyâḥ. 2 upa-ârúhaḥ. 3 saṃyatī́ *iti*. m. a. rájasî *iti*. vi-vévidat. 6 ā́.

dáça yóshaṇaḥ sutáṃ sóma ṛíshibhir matíbhir dhîtíbhir hitám | ávyo vā́rebhir utá deváhûtibhir nṛíbhir yató vā́jam ā́ darshi sâtáye || 7 || pariprayántaṃ vayyàṃ sushaṃsádaṃ sómam manîshā́ abhy ànûshata stúbhaḥ | yó dhā́rayâ mádhumâñ ûrmíṇâ divá íyarti vā́caṃ rayishā́ḷ ámartyaḥ || 8 || ayáṃ divá iyarti víçvam ā́ rájaḥ sómaḥ punânáḥ kaláçeshu sîdati | adbhír góbhir mṛijyate ádribhiḥ sutáḥ punâná índur várivo vidat priyám || 9 || evā́ naḥ soma parishicyámâno váyo dádhac citrátamam pavasva | adveshé dyā́vâpṛithivī́ huvema dévâ dhattá rayím asmé suvī́ram || 10 || 20 ||

69 (781). jagatî. 9. 10 trishṭubh.

Íshur ná dhánvan práti dhîyate matír vatsó ná mâtúr úpa sarjy ū́dhani | urúdhâreva duhe ágra âyaty ásya vratéshv ápi sóma ishyate || 1 || úpo matíḥ pṛicyáte sicyáte mádhu mandrā́janî codate antár âsáni | pávamânaḥ saṃtaníḥ praghnatā́m iva mádhumân drapsáḥ pári vā́ram arshati || 2 || ávye vadhûyúḥ pavate pári tvací çrathnîté naptī́r áditer ṛitáṃ yaté | hárir akrân yajatáḥ saṃyató mádo nṛimṇā́ çíçâno mahishó ná çobhate || 3 || ukshā́ mimâti práti yanti dhenávo devásya devī́r úpa yanti nishkṛitám | áty akramîd árjunaṃ vā́ram avyáyam átkaṃ ná niktám pári sómo avyata || 4 || ámṛiktena rúçatâ vā́sasâ hárir ámartyo nirṇijânáḥ pári vyata | divás pṛishṭhám barháṇâ nirṇíje kṛitopastáraṇaṃ camvòr nabhasmáyam || 5 || 21 ||

sū́ryasyeva raçmáyo drâvayitnávo matsarā́saḥ prasúpaḥ sâkám îrate | tántuṃ tatám pári sárgâsa âçávo néndrâd

---

68, 7 sóma. 8 su-saṃsádam. abhí anûshata. 10 evá. pari-sicyámânaḥ. dádhat. adveshé *iti* dyā́vâpṛithivī́ *iti*. dévâḥ. — 69, 1 urúdhârâ-iva. ágre â-yatī́. 2 úpo *iti*. mandra-ájanî. 5 kṛita upa-stáraṇam. 6 sū́ryasya-iva. dravayitnávaḥ. ná índrât.

ṛité pavate dhā́ma kíṃ caná || 6 || síndhor iva pravaṇé nimná âçávo vṛíshacyutâ mádâso gâtúm âçata | çáṃ no niveçé dvipáde cátushpade 'smé vā́jâḥ soma tishṭhantu krishṭáyaḥ || 7 || ā́ naḥ pavasva vásumad dhíraṇyavad áçvâvad gómad yávamat suvī́ryam | yûyáṃ hí soma pitáro máma stháná divó mûrdhā́naḥ prásthitâ vayaskṛ́taḥ || 8 || eté sómâḥ pávamânâsa índraṃ ráthâ iva prá yayuḥ sâtím ácha | sutā́ḥ pavítram áti yanty ávyaṃ hitvī́ vavríṃ haríto vṛishṭím ácha || 9 || índav índrâya bṛihaté pavasva sumṛilîkó anavadyó riçā́dâḥ | bhárâ candrā́ṇi gṛiṇaté vásûni devaír dyâvâpṛithivî prā́vataṃ naḥ || 10 || 22 ||

70 (782). jagatî. 10 trishṭubh.

Trír asmai saptá dhenávo duduhre satyā́m âçíram pûrvyé vyòmani | catvā́ry anyā́ bhúvanâni nirṇíje cā́rûṇi cakre yád ṛitaír ávardhata || 1 || sá bhíkshamâṇo amṛ́tasya cā́ruṇa ubhé dyā́vâ kā́vyenâ ví çaçrathe | téjishṭhâ apó maṅhánâ pári vyata yádî devásya çrávasâ sádo vidúḥ || 2 || té asya santu ketávó 'mṛityavó 'dâbhyâso janúshî ubhé ánu | yébhir nṛimṇā́ ca devyā́ ca punatá ā́d íd rā́jânam mananâ agṛibhṇata || 3 || sá mṛijyámâno daçábhiḥ sukármabhiḥ prá madhyamā́su mâtṛ́shu pramé sácâ | vratā́ni pânó amṛ́tasya cā́ruṇa ubhé nṛicákshâ ánu paçyate víçau || 4 || sá marmṛijâná indriyā́ya dhā́yasa óbhé antā́ ródasî harshate hitáḥ | vṛ́shâ çúshmeṇa bâdhate ví durmatī́r âdédiçânaḥ çaryahéva çurúdhaḥ || 5 || 23 ||

sá mâtárâ ná dádṛiçâna usríyo nā́nadad eti marútâm

69, 7 nimné. vṛ́sha-cyutâḥ. 8 híraṇya-vat. prá-sthitâḥ. 10 índo *iti*. bhára. devaír — naḥ = 31, 8. — 70, 2 kā́vyena. yádi. 3 ketávaḥ ámṛityavaḥ ádâbhyâsaḥ janúshî *iti* ubhé *iti*. punaté. 4 pra-mé. 5 dhā́yase ā́ ubhé *iti* antár *iti*. çaryahā́-iva.

iva svanáḥ | jânánn ṛitám prathamám yát svàrṇaram prá-çastaye kám avṛiṇîta sukrátuḥ || 6 || ruváti bhîmó vṛisha-bhás tavishyáyâ çṛiṅge çíçâno hárinî vicakshaṇáḥ | ấ yó-nim sómaḥ súkṛitam ní shîdati gavyáyî tvág bhavati nirṇíg avyáyî || 7 || çúciḥ punânás tanvàm arepásam ávye hárir ny àdhâvishṭa sấnavi | júshṭo mitrấya várunâya vâyáve tri-dhấtu mádhu kriyate sukármabhiḥ || 8 || pávasva soma de-vávîtaye vṛíshéndrasya hấrdi somadhấnam ấ viça | purấ no bâdhấd duritấti pâraya kshetravíd dhí díça ấhâ vipṛichaté || 9 || hitó ná sáptir abhí vấjam arshéndrasyendo jaṭháram ấ pavasva | nâvấ ná síndhum áti parshi vidvấñ chṹro ná yúdhyann áva no nidáḥ spaḥ || 10 || 24 ||

71 (788). jagatî. 9 trishṭubh.

Ấ dákshiṇâ sṛijyate çushmy ấsádam véti druhó rakshá-saḥ pâti jấgṛiviḥ | hárir opaçám kṛiṇute nábhas páya upa-stíre camvòr bráhma nirṇíje || 1 || prá kṛishṭihéva çûshá eti róruvad asuryàm várṇam ní riṇîte asya tám | jáhâti vavrím pitúr eti nishkṛitám upaprútam kṛiṇute nirṇíjam tánâ || 2 || ádribhiḥ sutáḥ pavate gábhastyor vṛishâyáte nábhasâ vé-pate matî́ | sá modate násate sấdhate girấ nenikté apsú yá-jate párîmaṇi || 3 || pári dyukshám sáhasaḥ parvatâvṛídham mádhvaḥ siñcanti harmyásya sakshánim | ấ yásmin gấvaḥ suhutấda ū́dhani mûrdháñ chrîṇánty agriyám várîmabhiḥ || 4 || sám î rátham ná bhuríjor aheshata dáça svásâro ádi-ter upástha ấ | jígâd úpa jrayati gór apîcyàm padám yád asya matúthâ ájîjanan || 5 || 25 ||

70, 6 svàḥ-naram. 7 çṛíṅge-háriṇî *iti*. sîdati. 8 ní adhâ-vishṭa. 9 vṛíshâ índrasya. duḥ-itấ áti. hí. ấha. 10 arsha ín-drasya indo *iti*. çū́raḥ. spar *iti* spaḥ. — 71, 1 çushmî́ â-sádam. 2 kṛish-ṭihấ-iva. 3 vṛisha-yáte. 4 parvata-vṛídham. suhuta-ádaḥ. çrîṇánti. 5 îm *iti*. upá-sthe.

çyenó ná yónim̱ sádanam̱ dhiyā́ kṛitám̱ hiraṇyáyam âsádam̱ devá éshati | é riṇanti barhíshi priyám̱ girā́çvo ná devā́ñ ápy eti yajníyaḥ || 6 || párâ vyàkto arushó diváḥ kavír vṛíshâ tripṛishṭhó anavishṭa gā́ abhí | sahásraṇîtir yátiḥ parâyátî rebhó ná pûrvī́r usháso ví râjati || 7 || tveshám̱ rûpám̱ kṛiṇute várṇo asya sá yátrā́çayat sámṛitâ sédhati sridháḥ | apsā́ yâti svadháyâ daívyam̱ jánam̱ sám̱ sushṭutī́ násate sám̱ góagrayâ || 8 || ukshéva yûthā́ pariyánn arâvîd ádhi tvíshîr adhita sū́ryasya | divyáḥ suparṇó 'va cakshata kshā́m̱ sómaḥ pári krátunâ paçyate jā́ḥ || 9 || 26 ||

72 (784). jagatî.

Hárim mṛijanty arushó ná yujyate sám̱ dhenúbhiḥ kaláçe sómo ajyate | úd vā́cam îrâyati hinváte matī́ purushṭutásya káti cit paripríyaḥ || 1 || sâkám̱ vadanti bahávo manîshíṇa índrasya sómam̱ jaṭháre yád âduhúḥ | yádî mṛijánti súgabhastayo náraḥ sánîḷâbhir daçábhiḥ kā́myam mádhu || 2 || áramamâṇo áty eti gā́ abhí sū́ryasya priyám̱ duhitús tiró rávam | ánv asmai jósham abharad vinam̱gṛisáḥ sám̱ dvayī́bhiḥ svásṛibhiḥ ksheti jâmíbhiḥ || 3 || nṛídhûto ádrishuto barhíshi priyáḥ pátir gávâm pradíva índur ṛitvíyaḥ | púram̱dhivân mánusho yajnasā́dhanaḥ çúcir dhiyā́ pavate sóma indra te || 4 || nṛibâhúbhyâm̱ coditó dhā́rayâ sutò 'nushvadhám pavate sóma indra te | ā́prâḥ krátûnt sám ajair adhvaré matī́r vér ná drushác camvòr ā́sadad dháriḥ || 5 || 27 ||

aṅçúm̱ duhanti stanáyantam ákshitam̱ kavím̱ kaváyo

71, 6 ā́ îshati. ā́ îm *iti*. girā́ áçvaḥ. 7 ví-aktaḥ. parâ-yátiḥ. 8 yátra áçayat. apsā́ḥ. 9 ukshā́-iva. áva. — 72, 2 yádi. 3 vinam-gṛisáḥ. 4 púramdhi-vân. 5 sutáḥ anu-svadhám. ā́ aprâḥ. dru-sát. ā́ asadat háriḥ.

'páso manîshíṇaḥ | sám î gā̆vo matáyo yanti saṃyáta ṛitásya yónâ sádane punarbhúvaḥ || 6 || nā̆bhâ pṛithivyā̆ dharúṇo mahó divó 'pā̆m ûrmaú síndhushv antár ukshitáḥ | índrasya vájro vṛishabhó vibhū̆vasuḥ sómo hṛidé pavate cā̆ru matsaráḥ || 7 || sá tū̆ pavasva pári pā̆rthivaṃ rájaḥ stotré çíkshann âdhûnvaté ca sukrato | mā̆ no nír bhâg vásunaḥ sâdanaspṛíço rayím piçáñgam bahuláṃ vasîmahi || 8 || ā̆ tū̆ na indo çatádâtv áçvyaṃ sahásradâtu paçumád dhíraṇyavat | úpa mâsva bṛihatī̆ revátîr íshó 'dhi stotrásya pavamâna no gahi || 9 || 28 ||

73 (785). jagatî.

Srákve drapsásya dhámataḥ sám asvarann ṛitásya yónâ sám aranta nā̆bhayaḥ | trī̆n̂t sá mûrdhnó ásuraç cakra ârábhe satyásya nā̆vaḥ sukṛ́itam apîparan || 1 || samyák samyáñco mahishā̆ aheshata síndhor ûrmā̆v ádhi venā̆ avîvipan | mádhor dhā̆râbhir janáyanto arkám ít priyā̆m índrasya tanvàm avîvṛidhan || 2 || pavítravantaḥ pári vā̆cam âsate pitaíshâm pratnó abhí rakshati vratám | maháḥ samudráṃ váruṇas tiró dadhe dhī̆râ íc chekur dharúṇeshv ârábham || 3 || sahásradhâré 'va té sám asvaran divó nā̆ke mádhujihvâ asaçcátaḥ | ásya spáço ná ní mishanti bhū̆rṇayaḥ padé-pade pâçínaḥ santi sétavaḥ || 4 || pitúr mâtúr ádhy ā̆ yé samásvarann ṛicā̆ çócantaḥ saṃdáhanto avratā̆n | índradvishṭâm ápa dhamanti mâyáyâ tvácam ásiknîm bhū̆mano divás pári || 5 || 29 ||

pratnā̆n mā̆nâd ádhy ā̆ yé samásvarañ chlókayantrâso

72, 6 îm *iti*. 7 pṛithivyā̆ḥ. vibhú-vasuḥ. 8 tú. sadana-spṛíçaḥ. 9 tú. híraṇya-vat. bṛihatī̆ḥ. íshaḥ ádhi. — 73, 1 cakre. 3 pitá eshâm. ít çekuḥ. 4 sahásra-dhâre áva. — 73, 6 pratnā̆t. çlóka-yantrâsaḥ.

rabhasásya mántavaḥ | ápânakshā́so badhirā́ ahâsata ṛitásya pánthâm ná taranti dushkṛítaḥ || 6 || sahásradhâre vítate pavítra ā́ vā́cam punanti kaváyo manîshíṇaḥ | rudrā́sa eshâm ishirā́so adrúhaḥ spáçaḥ svā́ñcaḥ sudṛíço nṛicákshasaḥ || 7 || ṛitásya gopā́ ná dábhâya sukrátus trī́ shá pavítrâ hṛidy àntár ā́ dadhe | vidvā́nt sá víçvâ bhúvanâbhí paçyaty ávā́jushṭân vidhyati karté avratā́n || 8 || ṛitásya tántur vítataḥ pavítra ā́ jihvā́yâ ágre váruṇasya mâyáyâ | dhī́râç cit tát samínakshanta âçatā́trâ kartám áva padâty áprabhuḥ || 9 || 30 ||

74 (786). jagatî. 8 trishṭubh.

Çíçur ná jâtó 'va cakradad váne svàr yád vâjy àrusháḥ síshâsati | divó rétasâ sacate payovṛídhâ tám îmahe sumatī́ çárma saprátha ḥ || 1 || divó yáḥ skambhó dharúṇaḥ svầtata ā́pûrṇo aṅçúḥ paryéti viçvátaḥ | sémé mahī́ ródasî yakshad âvṛítâ samîcîné dâdhâra sám íshaḥ kavíḥ || 2 || máhi psáraḥ súkṛitam somyám mádhûrvī́ gávyûtir áditer ṛitám yaté | ī́çe yó vṛishṭér itá usríyo vṛíshâpā́m netā́ yá itáûtir ṛigmíyaḥ || 3 || âtmanván nábho duhyate ghṛitám páya ṛitásya nā́bhir amṛítam ví jâyate | samîcînā́ḥ sudā́navaḥ prîṇanti tám náro hitám áva mehanti péravaḥ || 4 || árâvîd aṅçúḥ sácamâna ûrmíṇâ devâvyàm mánushe pinvati tvácam | dádhâti gárbham áditer upástha ā́ yéna tokám ca tánayam ca dhā́mahe || 5 || 31 ||

sahásradhâré 'va tā́ asaçcátas tṛitī́ye santu rájasi pra-

73, 6 ápa anakshā́saḥ. 7 pavítre. su -áñcaḥ. 8 gopā́ḥ. sáḥ. hṛidí antáḥ. bhúvanâ abhí. áva ájushṭân. 9 pavítre. sam-ínakshantaḥ âçata átra. padâti. — 74, 1 áva. vâjī́ arusháḥ. 2 sú-âtataḥ. sáḥ imé-mahī́-ródasî-samîcîné *iti*. 3 mádhu urvī́. vṛíshâ apā́m. itáḥ-ûtiḥ. 4 âtman-vát. 5 deva-avyàm. upá-sthe. 6 sahásra-dhâre áva.

jā́vatīḥ | cátasro nā́bho níhitâ avó divó havír bharanty amṛ́tam ghṛitaçcútaḥ || 6 || çvetám rûpáṃ kṛiṇute yát síshâsati sómo mîḍhvā́ñ ásuro veda bhū́manaḥ | dhiyā́ çámî sacate sém abhí pravád diváa kávandham áva darshad udríṇam || 7 || ádha çvetáṃ kaláçaṃ góbhir aktáṃ kā́rshmann ā́ vâjy àkramît sasavā́n | ā́ hinvire mánasâ devayántaḥ kakshī́vate çatáhimâya gónâm || 8 || adbhíḥ soma papṛicânásya te rásó 'vyo vā́raṃ ví pavamâna dhâvati | sá mṛijyámânaḥ kavíbhir madintama svádasvéndrâya pavamâna pîtáye || 9 || 32 ||

75 (787). jagatî.

Abhí priyā́ṇi pavate cánohito nā́mâni yahvó ádhi yéshu várdhate | ā́ sū́ryasya bṛiható bṛihánn ádhi rátham víshvañcam aruhad vicakshaṇáḥ || 1 || ṛitásya jihvā́ pavate mádhu priyáṃ vaktā́ pátir dhiyó asyā́ ádâbhyaḥ | dádhâti putráḥ pitrór apîcyàṃ nā́ma tṛitī́yam ádhi rocané diváḥ || 2 || áva dyutânáḥ kaláçā́ñ acikradan nṛíbhir yemânáḥ kóça ā́ hiraṇyáye | abhī́m ṛitásya dohánâ anûshatā́dhi tripṛishṭhá usháso ví râjati || 3 || ádribhiḥ sutó matíbhiç cánohitaḥ prarocáyan ródasî mâtárâ çúciḥ | rómâṇy ávyâ samáyâ ví dhâvati mádhor dhā́râ pínvamânâ divé-dive || 4 || pári soma prá dhanvâ svastáye nṛíbhiḥ punânó abhí vâsayâçíram | yé te mádâ âhanáso víhâyasas tébhir índraṃ codaya dā́tave maghám || 5 || 33 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

76 (788). jagatî.

Dhartā́ diváḥ pavate kṛítvyo ráso dáksho devā́nâm anu-

74, 7 sáḥ îm. 8 ádha — aktám = 323, 5. vâjī́ akramît. 9 rásaḥ ávyaḥ. svádasva índrâya. — 75, 3 acikradat. kóçe. abhī́m — anûshata = 144, 2. ádhi. 5 dhanva. vâsaya â-çíram.

mā́dyo nṛíbhiḥ | háriḥ sṛijânó átyo ná sátvabhir vṛíthâ pā́jâṅsi kṛiṇute nadī́shv ā́ || 1 || çū́ro ná dhatta ā́yudhâ gábhastyoḥ svàḥ síshâsan rathiró gávishṭishu | índrasya çúshmam îráyann apasyúbhir índur hinvânó ajyate manîshíbhiḥ || 2 || índrasya soma pávamâna ûrmíṇâ tavishyámâṇo jaṭháreshv ā́ viça | prá ṇaḥ pinva vidyúd abhréva ródasî dhiyā́ ná vā́jâñ úpa mâsi çáçvataḥ || 3 || víçvasya rā́jâ pavate svardṛíça ṛitásya dhîtím ṛishishā́ḷ avîvaçat | yáḥ sū́ryasyā́sireṇa mṛijyáte pitā́ matînā́m ásamashṭakâvyaḥ || 4 || vṛísheva yûthā́ pári kóçam arshasy apā́m upásthe vṛishabháḥ kánikradat | sá índrâya pavase matsaríntamo yáthâ jéshâma samithé tvótayaḥ || 5 || 1 ||

77 (789). jagatî.

Eshá prá kóçe mádhumâñ acikradad índrasya vájro vápusho vápushṭaraḥ | abhī́m ṛitásya sudúghâ ghṛitaçcúto vâçrā́ arshanti páyaseva dhenávaḥ || 1 || sá pûrvyáḥ pavate yáṃ divás pári çyenó mathâyád ishitás tiró rájaḥ | sá mádhva ā́ yuvate vévijâna ít kṛiçā́nor ástur mánasā́ha bibhyúshâ || 2 || té naḥ pū́rvâsa úparâsa índavo mahé vā́jâya dhanvantu gómate | îksheṇyā̀so ahyò ná cā́ravo bráhma-brahma yé jujushúr havír-haviḥ || 3 || ayáṃ no vidvā́n vanavad vanushyatá índuḥ satrā́câ mánasâ purushṭutáḥ | inásya yáḥ sádane gárbham âdadhé gávâm urubjám abhy árshati vrajám || 4 || cákrir diváḥ pavate kṛítvyo ráso mahā́ñ ádabdho váruṇo hurúg yaté | ásâvi mitró vṛijáneshu yajníyó 'tyo ná yûthé vṛishayúḥ kánikradat || 5 || 2 ||

76, 2 dhatte. gó-ishṭishu. 3 naḥ. abhrā́-iva. 4 sū́ryasya ásireṇa. ásamashṭa-kâvyaḥ. 5 vṛíshâ-iva. tvā́-ûtayaḥ. — 77, 1 vápuḥ-taraḥ. abhí îm. su-dúghâḥ. páyasâ-iva. 2 mánasâ áha. 4 abhí. 5 yajníyaḥ átyaḥ.

78 (790). jagatî.

Prá rā́jâ vā́cam janáyann asishyadad apó vásâno abhí gā́ iyakshati | gṛibhṇā́ti riprám ávir asya tā́nvâ çuddhó devā́nâm úpa yâti nishkṛitám || 1 || índrâya soma pári shicyase nṛíbhir nṛicákshâ ûrmíḥ kavír ajyase váne | pûrvī́r hí te srutáyaḥ sánti yā́tave sahásram áçvâ hárayaç camûshádaḥ || 2 || samudríyâ apsaráso manîshíṇam ā́sînâ antár abhí sómam aksharan | tā́ îm hinvanti harmyásya sakshâṇim yā́cante sumnám pávamânam ákshitam || 3 || gojín naḥ sómo rathajíd dhiraṇyajít svarjíd abjít pavate sahasrajít | yám devā́saç cakriré pîtáye mádam svā́dishṭham drapsám aruṇám mayobhúvam || 4 || etā́ni soma pávamâno asmayúḥ satyā́ni kriṇván dráviṇâny arshasi | jahí çátrum antiké dûraké ca yá urvī́m gávyûtim ábhayam ca nas kṛidhi || 5 || 3 ||

79 (791). jagatî.

Acodáso no dhanvantv índavaḥ prá suvânā́so bṛiháddiveshu hárayaḥ | ví ca náçan na ishó árâtayo 'ryó naçanta sánishanta no dhíyaḥ || 1 || prá ṇo dhanvantv índavo madacyúto dhánâ vâ yébhir árvato junîmási | tiró mártasya kásya cit párihvṛitim vayám dhánâni viçvádhâ bharemahi || 2 || utá svásyâ árâtyâ arír hí shá utā́nyásyâ árâtyâ vṛíko hí sháḥ | dhánvan ná tṛíshṇâ sám arîta tā́ñ abhí sóma jahí pavamâna durâdhyàḥ || 3 || diví te nā́bhâ paramó yá âdadé pṛithivyā́s te ruruhuḥ sā́navi kshípaḥ | ádrayas tvâ bapsati gór ádhi tvacy àpsú tvâ hástair duduhur manîshíṇaḥ || 4 || evā́ ta indo subhvàm supéçasam rásam tuñjanti prathamā́ abhiçríyaḥ | nídam-nidam pavamâna ní târisha âvís te çúshmo bhavatu priyó mádaḥ || 5 || 4 ||

78, 1 sicyase. 2 áçvâḥ. camû-sádaḥ. 4 go-jít. hiraṇya-jít. — 79, 2 naḥ. 3 sáḥ utá anyásyâḥ árâtyâḥ. 4 tvací ap-sú. 5 evá te.

80 (792). jagatî.

Sómasya dhā́râ pavate nṛicákshasa ṛiténa devā́n havate divás pári | bṛíhaspáte ravátheṇâ ví didyute samudrā́so ná sávanâni vivyacuḥ || 1 || yáṃ tvâ vâjinn aghnyā́ abhy ánû-shatā́yohatam yónim ā́ rohasi dyumā́n | maghónâm ā́yuḥ pratirán máhi çráva índrâya soma pavase vṛíshâ mádaḥ || 2 || éndrasya kukshā́ pavate madíntama ū́rjaṃ vásânaḥ çrávase sumaṅgálaḥ | pratyáṅ sá víçvâ bhúvanâbhí paprathe krī́ḷan hárir átyaḥ syandate vṛíshâ || 3 || táṃ tvâ devébhyo mádhumattamaṃ náraḥ sahásradhâraṃ duhate dáça kshí-paḥ | nṛíbhiḥ soma prácyuto grā́vabhiḥ sutó víçvân devā́ṅ ā́ pavasvâ sahasrajit || 4 || táṃ tvâ hastíno mádhumantam ádribhir duhánty apsú vṛishabháṃ dáça kshípaḥ | índraṃ soma mâdáyan daívyaṃ jánaṃ síndhor ivormíḥ pávamâno arshasi || 5 || 5 ||

81 (793). jagatî. 5 trishṭubh.

Prá sómasya pávamânasyormáya índrasya yanti jaṭhá-raṃ supéçasaḥ | dadhnā́ yád îm únnîtâ yaçásâ gávâṃ dâ-nā́ya çū́ram udámandishuḥ sutā́ḥ || 1 || áchâ hí sómaḥ ka-láçā́ṅ ásishyadad átyo ná vóḷhâ raghúvartanir vṛíshâ | áthâ devā́nâm ubháyasya jánmano vidvā́ṅ açnoty amúta itáç ca yát || 2 || ā́ naḥ soma pávamânaḥ kirâ vásv índo bháva ma-ghávâ rā́dhaso mahā́ḥ | çíkshâ vayodho vásave sú cetúnâ mā́ no gáyam âré asmát párâ sicaḥ || 3 || ā́ naḥ pûshā́ pá-vamânaḥ surâtáyo mitró gachantu váruṇaḥ sajóshasaḥ | bṛí-haspátir marúto vâyúr açvínâ tváshṭâ savitā́ suyámâ sá-

---

80, 1 bṛíhaspáteḥ ravátheṇa. 2 abhí ánûshata áyaḥ-hatam. 3 ā́ índrasya. bhúvanâ abhí. 4 pavasva. 5 iva ûrmíḥ. — 81, 1 pá-vamânasya ûrmáyaḥ. út-nîtâḥ. 2 ácha. átha. 3 kíra. çíksha.

rasvatî || 4 || ubhé dyā́vâpṛithivī́ viçvaminvé aryamā́ devó áditir vidhâtā́ | bhágo nṛíçáṅsa urv àntárikshaṃ víçve devā́ḥ pávamânaṃ jushanta || 5 || 6 ||

82 (794). jagatî. 5 trishṭubh.

Ásâvi sómo arushó vṛíshâ hárî rā́jeva dasmó abhí gā́ acikradat | punânó vā́ram páry ety avyáyaṃ çyenó ná yóniṃ ghṛitávantam âsádam || 1 || kavír vedhasyā́ páry eshi mā́hinam átyo ná mṛishṭó abhí vā́jam arshasi | apasédhan duritā́ soma mṛiḷaya ghṛitáṃ vásânaḥ pári yâsi nirṇíjam || 2 || parjányaḥ pitā́ mahishásya parṇíno nā́bhâ pṛithivyā́ giríshu ksháyaṃ dadhe | svásâra ā́po abhí gā́ utā́sarant sáṃ grā́vabhir nasate vîté adhvaré || 3 || jâyéva pátyâv ádhi çéva maṅhase pájrâyâ garbha çṛiṇuhí brávîmi te | antár vā́ṇîshu prá carâ sú jîváse 'nindyó vṛijáne soma jâgṛihi || 4 || yáthâ pū́rvebhyaḥ çatasā́ ámṛidhraḥ sahasrasā́ḥ paryáyâ vā́jam indo | evā́ pavasva suvitā́ya návyase táva vratám ánv ā́paḥ ṣacante || 5 || 7 ||

83 (795). jagatî.

Pavítraṃ te vítatam brahmaṇas pate prabhúr gā́trâṇi páry eshi viçvátaḥ | átaptatanûr ná tád âmó açnute çṛitā́sa íd váhantas tát sám âçata || 1 || táposh pavítraṃ vítataṃ divás padé çócanto asya tántavo vy àsthiran | ávanty asya pavîtā́ram âçávo divás pṛishṭhám ádhi tishṭhanti cétasâ || 2 || árûrucad ushásaḥ pṛíçnir agriyá ukshā́ bibharti bhúvanâni vâjayúḥ | mâyâvíno mamire asya mâyáyâ nṛicákshasaḥ pi-

81, 5 u.-d.-viçvaminvé *iti*. nṛí-çáṅsaḥ urú antáriksham. — 82, 1 háriḥ rā́jâ-iva. 3 pṛithivyā́ḥ. utá asaran. 4 jâyā́-iva. pájrâyâḥ. 4 cara. 5 pari-áyâḥ. evá. — 83, 2 tápoḥ. ví asthiran.

táro gárbham ā́ dadhuḥ ‖ 3 ‖ gandharvá itthā́ padám asya rakshati pā́ti devā́nâm jánimâny ádbhutaḥ | gṛibhṇā́ti ripúm nidháyâ nidhā́patiḥ sukṛíttamâ mádhuno bhakshám âçata ‖ 4 ‖ havír havishmo máhi sádma daívyam nábho vásânaḥ pári yâsy adhvarám | rā́jâ pavítraratho vā́jam ā́ruhaḥ sahásrabhṛishṭir jayasi çrávo bṛihát ‖ 5 ‖ 8 ‖

84 (796). jagatî.

Pávasva devamā́dano vícarshaṇir apsā́ índrâya váruṇâya vâyáve | kṛidhī́ no adyá várivaḥ svastimád urukshitaú gṛiṇîhi daívyam jánam ‖ 1 ‖ ā́ yás tasthaú bhúvanâny ámartyo víçvâni sómaḥ pári tā́ny arshati | kṛiṇvánt saṃçṛítam vicṛítam abhíshṭaya índuḥ sishakty ushásam ná sū́ryaḥ ‖ 2 ‖ ā́ yó góbhiḥ sṛijyáta óshadhîshv ā́ devā́nâm sumná isháyann úpâvasuḥ | ā́ vidyútâ pavate dhā́rayâ sutá índram sómo mâdáyan daívyam jánam ‖ 3 ‖ eshá syá sómaḥ pavate sahasrajíd dhinvânó vā́cam ishirā́m usharbúdham | índuḥ samudrám úd iyarti vâyúbhir éndrasya hā́rdi kaláçeshu sîdati ‖ 4 ‖ abhí tyám gā́vaḥ páyasâ payovṛídham sómam çrîṇanti matíbhiḥ svarvídam | dhanaṃjayáḥ pavate kṛítvyo ráso vípraḥ kavíḥ kā́vyenâ svàrcanâḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

85 (797). jagatî. 11. 12 trishṭubh.

Índrâya soma súshutaḥ pári sravā́pā́mîvâ bhavatu rákshasâ sahá | mā́ te rásasya matsata dvayâvíno drávinasvanta ihá santv índavaḥ ‖ 1 ‖ asmā́nt samaryé pavamâna codaya dáksho devā́nâm ási hí priyó mádaḥ | jahí çátrûn̐r abhy ā́ bhandanâyatáḥ píbendra sómam áva no mṛídho jahi ‖ 2 ‖

83, 4 ni-dháyâ nidhā́-patiḥ sukṛít-tamâḥ. 5 ā́ aruhaḥ. — 84, 1 kṛidhí. 2 abhíshṭaye. 3 sṛijyáte. sumné. úpa-vasuḥ. 4 hinvânáḥ. ā́ índrasya. 5 kā́vyena svàḥ-canâḥ. — 85, 1 sú-sutaḥ. srava ápa ámîvâ. 2 abhí ā́ bhandanâ-yatáḥ píba indra.

ádabdha indo pavase madíntama âtméndrasya bhavasi dhâsír uttamáḥ | abhí svaranti bahávo manîshíṇo rā́jânam asyá bhúvanasya niṅsate || 3 || sahásraṇîthaḥ çatádhâro ádbhuta índrâyénduḥ pavate kā́myam mádhu | jáyan kshétram abhy àrshâ jáyann apá urúṃ no gâtúṃ kṛiṇu soma mîḍhvaḥ || 4 || kánikradat kaláçe góbhir ajyase vy àvyáyaṃ samáyâ vā́ram arshasi | marmṛijyámâno átyo ná sânasír índrasya soma jaṭháre sám aksharaḥ || 5 || svâdúḥ pavasva divyā́ya jánmane svâdúr índrâya suhávîtunâmne | svâdúr mitrā́ya váruṇâya vâyáve bṛíhaspátaye mádhumâñ ádâbhyaḥ || 6 ||10||

átyam mṛijanti kaláçe dáça kshípaḥ prá víprâṇâm matáyo vā́ca îrate | pávamânâ abhy àrshanti sushṭutím éndraṃ viçanti madirā́sa índavaḥ || 7 || pávamâno abhy àrshâ suvī́ryam urvī́ṃ gávyûtim máhi çárma sapráthaḥ | mā́kir no asyá párishûtir îçaténdo jáyema tváyâ dhánaṃ-dhanam || 8 || ádhi dyā́m asthâd vṛishabhó vicakshaṇó 'rûrucad ví divó rocanā́ kavíḥ | rā́jâ pavítram áty eti róruvad diváḥ pîyū́shaṃ duhate nṛicákshasaḥ || 9 || divó nā́ke mádhujihvâ asaçcáto venā́ duhanty ukshánaṃ girishṭhā́m | apsú drapsáṃ vâvṛidhânáṃ samudrá ā́ síndhor ûrmā́ mádhumantam pavítra ā́ || 10 || nā́ke suparṇám upapaptivā́ṅsaṃ gíro venā́nâm akṛipanta pûrvī́ḥ | çíçuṃ rihanti matáyaḥ pánipnataṃ hiraṇyáyaṃ çakunáṃ kshā́maṇi sthā́m || 11 || ûrdhvó gandharvó ádhi nā́ke asthâd víçvâ rûpā́ praticákshâṇo asya | bhânúḥ çukréṇa çocíshâ vy àdyaut prā́rûrucad ródasî mâtárâ çúciḥ || 12 || 11 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

85, 3 âtmā́ índrasya. 4 sahásra-nîthaḥ. índrâya índuḥ. abhí arsha. 5 ví avyáyam. 6 suhávîtu-nâmne. 7 abhí arshanti. ā́ índram. 8 abhí arsha. pári-sûtiḥ îçata índo *iti*. 9 árûrucat. 10 venā́ḥ. giri-sthā́m. samudré. pavítre. 12 ví adyaut prá arûrucat.

86 (798). jagatî.

Prá ta âçávaḥ pavamâna dhîjávo mádâ arshanti raghujā́ iva tmánâ | divyā́ḥ suparṇā́ mádhumanta índavo madíntamâsaḥ pári kóçam âsate || 1 || prá te mádâso madirā́sa âçávó 'sṛikshata ráthyâso yáthâ pṛíthak | dhenúr ná vatsám páyasâbhí vajríṇam índram índavo mádhumanta ûrmáyaḥ || 2 || átyo ná hiyânó abhí vā́jam arsha svarvít kóçaṃ divó ádrimâtaram | vṛíshâ pavítre ádhi sā́no avyáye sómaḥ punâná indriyā́ya dhā́yase || 3 || prá ta ā́çvinîḥ pavamâna dhîjúvo divyā́ asṛigran páyasâ dhárîmaṇi | prā́ntár ṛíshayaḥ sthā́virîr asṛikshata yé tvâ mṛijánty ṛishishâṇa vedhásaḥ || 4 || víçvâ dhā́mâni viçvacaksha ṛíbhvasaḥ prabhós te satáḥ pári yanti ketávaḥ | vyânaçíḥ pavase soma dhármabhiḥ pátir víçvasya bhúvanasya râjasi || 5 || 12 ||

ubhayátaḥ pávamânasya raçmáyo dhruvásya satáḥ pári yanti ketávaḥ | yádî pavítre ádhi mṛijyáte háriḥ sáttâ ní yónâ kaláçeshu sîdati || 6 || yajnásya ketúḥ pavate svadhvaráḥ sómo devā́nâm úpa yâti nishkṛitám | sahásradhâraḥ pári kóçam arshati vṛíshâ pavítram áty eti róruvat || 7 || rā́jâ samudráṃ nadyò ví gâhate 'pā́m ûrmíṃ sacate síndhushu çritáḥ | ádhy asthât sā́nu pávamâno avyáyaṃ nā́bhâ pṛithivyā́ dharúṇo mahó diváḥ || 8 || divó ná sā́nu stanáyann acikradad dyaúç ca yásya pṛithivî́ ca dhármabhiḥ | índrasya sakhyám pavate vivévidat sómaḥ punânáḥ kaláçeshu sîdati || 9 || jyótir yajnásya pavate mádhu priyám pitā́ devā́nâṃ janitā́ vibhū́vasuḥ | dádhâti rátnaṃ svadháyor apîcyàm madíntamo matsará indriyó rásaḥ || 10 || 13 ||

86, 1 te. su-parṇā́ḥ. 2 âçávaḥ ásṛikshata. páyasá abhí. 3 sā́nau. 4 te. prá antáḥ. ṛishi-sâna. 6 yádi. 8 pṛithivyā́ḥ. 9 vi-vévidat. 10 vibhú-vasuḥ.

abhikrándan kaláçam vâjy àrshati pátir diváḥ çatádhâro vicakshaṇáḥ | hárir mitrásya sádaneshu sîdati marmṛijânó 'vibhiḥ síndhubhir vṛíshâ || 11 || ágre síndhûnâm pávamâno arshaty ágre vâcó agriyó góshu gachati | ágre vấjasya bhajate mahâdhanám svâyudháḥ sotṛíbhiḥ pûyate vṛíshâ || 12 || ayám matávâñ chakunó yáthâ hitó 'vye sasâra pávamâna ûrmíṇâ | táva krátvâ ródasî antarấ kave çúcir dhiyấ pavate sóma indra te || 13 || drâpím vásâno yajató divispṛíçam antarikshaprấ bhúvaneshv árpitaḥ | svàr jajnânó nábhasâbhy àkramît pratnám asya pitáram ấ vivâsati || 14 || só asya viçé máhi çárma yachati yó asya dhấma prathamám vyânaçé | padám yád asya paramé vyòmany áto víçvâ abhí sám yâti samyátaḥ || 15 || 14 ||

pró ayâsîd índur índrasya nishkṛitám sákhâ sákhyur ná prá minâti saṃgíram | márya iva yuvatíbhiḥ sám arshati sómaḥ kaláçe çatáyâmnâ pathấ || 16 || prá vo dhíyo mandrayúvo vipanyúvaḥ panasyúvaḥ saṃvásaneshv akramuḥ | sómam manîshấ abhy ànûshata stúbho 'bhí dhenávaḥ páyasem açiçrayuḥ || 17 || ấ naḥ soma saṃyátam pipyúshîm ísham índo pávasva pávamâno asrídham | yấ no dóhate trír áhann ásaçcushî kshumád vấjavan mádhumad suvî́ryam || 18 || vṛíshâ matînấm pavate vicakshaṇáḥ sómo áhnaḥ pratarîtóshâso diváḥ | krâṇấ síndhûnâm kaláçâñ avîvaçad índrasya hấrdy âviçán manîshíbhiḥ || 19 || manîshíbhiḥ pavate pûrvyáḥ kavír nṛíbhir yatáḥ pári kóçâñ acikradat | tritásya nấma janáyan mádhu ksharad índrasya vâyóḥ sakhyấya kártave || 20 || 15 ||

86, 11 vâjî́ arshati. ávi-bhiḥ. 13 çakunáḥ. ávye. ródasî iti. 14 antariksha-prấḥ. nábhasâ abhí akramît. 15 vi-ânaçé. 16 pró iti. 17 abhí anûshata. páyasâ îm. 18 vấja-vat. 19 pra-tarîtấ ushásaḥ.

ayám punâná usháso ví rocayad ayáṃ síndhubhyo abhavad u lokakṛít | ayáṃ tríḥ saptá duduhâná âçíraṃ sómo hṛidé pavate cā́ru matsaráḥ || 21 || pávasva soma divyéshu dhā́masu sṛijâná indo kaláçe pavítra ā́ | sī́dann índrasya jaṭháre kánikradan nṛíbhir yatáḥ sū́ryam ā́rohayo diví || 22 || ádribhiḥ sutáḥ pavase pavítra ā́ñ índav índrasya jaṭhâreshv âviçán | tváṃ nṛicákshâ abhavo vicakshaṇa sóma gotrám áṅgirobhyo 'vṛiṇor ápa || 23 || tvā́ṃ soma pávamânaṃ svâdhyó 'nu víprâso amadann avasyávaḥ | tvā́ṃ suparṇá ā́bharad divás párī́ndo víçvâbhir matíbhiḥ párishkṛitam || 24 || ávye punânám pári vā́ra ûrmíṇâ hárim navante abhí saptá dhenávaḥ | apā́m upásthe ádhy âyávaḥ kavím ṛitásya yónâ mahishā́ aheshata || 25 || 16 ||

índuḥ punânó áti gâhate mṛídho víçvâni kṛiṇvánt supáthâni yájyave | gā́ḥ kṛiṇvâṇó nirṇíjaṃ haryatáḥ kavír átyo ná krī́ḷan pári vā́ram arshati || 26 || asaçcátaḥ çatádhârâ abhiçríyo hárim navanté 'va tā́ udanyúvaḥ | kshípo mṛijanti pári góbhir ā́vṛitaṃ tṛitī́ye pṛishṭhé ádhi rocané diváḥ || 27 || távemā́ḥ prajā́ divyásya rétasas tváṃ víçvasya bhúvanasya râjasi | áthedáṃ víçvam pavamâna te váçe tvám indo prathamó dhâmadhā́ asi || 28 || tváṃ samudró asi viçvavít kave távemā́ḥ páñca pradíço vídharmaṇi | tváṃ dyā́ṃ ca pṛithivī́ṃ cā́ti jabhrishe táva jyótîṅshi pavamâna sū́ryaḥ || 29 || tvám pavítre rájaso vídharmaṇi devébhyaḥ soma pavamâna pûyase | tvā́m uçíjaḥ prathamā́ agṛibhṇata túbhyemā́ víçvâ bhúvanâni yemire || 30 || 17 ||

prá rebhá ety áti vā́ram avyáyaṃ vṛíshâ váneshv áva

86, 22 pavítre. kánikradat. ā́ arohayaḥ. 23 pavítre ā́ índo *iti*. 24 su-âdhyàḥ ánu. ā́ abharat. pári índo *iti*. pári-kṛitam. 25 vā́re. 27 navante áva. 28 táva imā́ḥ pra-jā́ḥ. átha idám. 29 táva imā́ḥ. ca áti. 30 túbhya imā́.

cakradad dhárih | sáṃ dhîtáyo vâvaçânấ anûshata çíçuṃ rihanti matáyaḥ pánipnatam ‖ 31 ‖ sá sū́ryasya raçmíbhiḥ pári vyata tántuṃ tanvânás trivṛ́tam yáthâ vidé | náyann ṛitásya praçísho návîyasîḥ pátir jánînâm úpa yâti nishkṛitám ‖ 32 ‖ rā́jâ síndhûnâm pavate pátir divá ṛitásya yâti pathíbhiḥ kánikradat | sahásradhâraḥ pári shicyate háriḥ punânó vā́caṃ janáyann úpâvasuḥ ‖ 33 ‖ pávamâna máhy árṇo ví dhâvasi sū́ro ná citró ávyayâni pávyayâ | gábhastipûto nṛíbhir ádribhiḥ sutó mahé vā́jâya dhányâya dhanvasi ‖ 34 ‖ ísham ū́rjam pavamânâbhy àrshasi çyenó ná váṅsu kaláçeshu sîdasi | índrâya mádvâ mádyo mádaḥ sutó divó vishṭambhá upamó vicakshaṇáḥ ‖ 35 ‖ 18 ‖

saptá svásâro abhí mâtáraḥ çíçuṃ návaṃ jajnânáṃ jényaṃ vipaçcítam | apā́ṃ gandharváṃ divyáṃ nṛicákshasaṃ sómaṃ víçvasya bhúvanasya râjáse ‖ 36 ‖ îçâná imā́ bhúvanâni vī́yase yujâná indo harítaḥ suparṇyàḥ | tā́s te ksharantu mádhumad ghṛitám páyas táva vraté soma tishṭhantu kṛishṭáyaḥ ‖ 37 ‖ tváṃ nṛicákshâ asi soma viçvátaḥ pávamâna vṛishabha tā́ ví dhâvasi | sá naḥ pavasva vásumad dhíraṇyavad vayáṃ syâma bhúvaneshu jîváse ‖ 38 ‖ govít pavasva vasuvíd dhiraṇyavíd retodhā́ indo bhúvaneshv árpitaḥ | tváṃ suvī́ro asi soma viçvavít táṃ tvâ víprâ úpa girémá âsate ‖ 39 ‖ ún mádhva ûrmír vanánâ atishṭhipad apó vásâno mahishó ví gâhate | rā́jâ pavítraratho vā́jam ā́ruhat sahásrabhṛishṭir jayati çrávo bṛihát ‖ 40 ‖ 19 ‖

sá bhandánâ úd iyarti prajā́vatîr viçvā́yur víçvâḥ subhárâ áhardivi | bráhma prajā́vad rayím áçvapastyam pîtá

86, 31 háriḥ. 33 sicyate. úpa-vasuḥ. 35 pavamâna abhí arshasi. 37 ví îyase. 38 híraṇya-vat. 39 hiraṇya-vít. girā́ imé. 40 út. ấ aruhat.

indav índram asmábhyam̐ yâcatât || 41 || só ágre áhnâm̐ hárir haryató mádaḥ prá cétasâ cetayate ánu dyúbhiḥ | dvā́ jánâ yâtáyann antár îyate nárâ ca çáṅsam̐ daívyam̐ ca dhartári || 42 || añjáte vy àñjate sám añjate krátum̐ rihanti mádhunâbhy àñjate | síndhor ucchvâsé patáyantam ukshánam̐ hiraṇyapâvā́ḥ paçúm âsu gṛibhṇate || 43 || vipaçcíte pávamânâya gâyata mahī́ ná dhā́rā́ty ándho arshati | áhir ná jūrṇā́m áti sarpati tvácam átyo ná krī́ḷann asarad vṛíshâ háriḥ || 44 || agregó rā́jā́pyas tavishyate vimā́no áhnâm bhúvaneshv árpitaḥ | hárir ghṛitásnuḥ sudṛíçîko arṇavó jyotī́rathaḥ pavate râyá okyàḥ || 45 || 20 ||

ásarji skambhó divá údyato mádaḥ pári tridhā́tur bhúvanâny arshati | aṅçúm̐ rihanti matáyaḥ pánipnatam̐ girā́ yádi nirṇíjam ṛigmíṇo yayúḥ || 46 || prá te dhā́râ áty áṇvâni meshyàḥ punânásya sam̐yáto yanti ráṅhayaḥ | yád góbhir indo camvòḥ samajyása ā́ suvânáḥ soma kaláçeshu sīdasi || 47 || pávasva soma kratuvín na ukthyó 'vyo vā́re pári dhâva mádhu priyám | jahí víçvân rakshása indo atríṇo bṛihád vadema vidáthe suvī́râḥ || 48 || 21 ||

87 (799). trishṭubh.

Prá tú drava pári kóçam̐ ní shîda nṛíbhiḥ punânó abhí vā́jam arsha | áçvam̐ ná tvâ vâjínam marjáyantó 'châ barhī́ raçanā́bhir nayanti || 1 || svâyudháḥ pavate devá índur açastihā́ vṛijánam̐ rákshamâṇaḥ | pitā́ devā́nâm̐ janitā́ sudáksho vishṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyā́ḥ || 2 || ṛíshir vípraḥ puraetā́ jánânâm ṛibhúr dhī́ra uçánâ kā́vyena | sá cid vi-

86, 41 indo *iti*. 42 náràçáṅsam ca. 43 ví añjate. mádhunâ abhí añjate. ut-çvâsé. 44 dhā́râ áti. 45 agre-gáḥ rā́jâ ápyaḥ. jyotíḥ-rathaḥ. râyé. 47 sam-ajyáse. 48 kratu-vít. ukthyàḥ ávyaḥ. — 87, 1 marjáyantaḥ ácha barhíḥ.

veda níhitaṃ yád âsâm apîcyàṃ gúhyaṃ nā́ma gónâm ‖ 3 ‖ eshá syá te mádhumâñ indra sómo vṛ́ishâ vṛ́ishṇe pári pavítre akshâḥ | sahasrasā́ḥ çatasā́ bhûridā́vâ çaçvattamám barhír ā́ vâjy àsthât ‖ 4 ‖ eté sómâ abhí gavyā́ sahásrâ mahé vā́jâyâmṛ́itâya çrávâṅsi | pavítrebhiḥ pávamânâ asṛigrañ chravasyávo ná pṛitanā́jo átyâḥ ‖ 5 ‖ 22 ‖

pári hí shmâ puruhûtó jánânâṃ viçvā́sarad bhójanâ pûyámânaḥ | áthā́ bhara çyenabhṛita práyâṅsi rayíṃ túñjâno abhí vā́jam arsha ‖ 6 ‖ eshá suvânáḥ pári sómaḥ pavítre sárgo ná sṛishṭó adadhâvad árvâ | tigmé çíçâno mahishó ná çṛíṅge gā́ gavyánn abhí çū́ro ná sátvâ ‖ 7 ‖ eshā́ yayau paramā́d antár ádreḥ kū́cit satī́r ûrvé gā́ viveda | divó ná vidyút stanáyanty abhraíḥ sómasya te pavata indra dhā́râ ‖ 8 ‖ utá sma râçím pári yâsi gónâm índreṇa soma sarátham punânáḥ | pûrvī́r ísho bṛihatī́r jîradâno çíkshâ çacîvas táva tā́ upashṭút ‖ 9 ‖ 23 ‖

88 (800). trishṭubh.

Ayáṃ sóma indra túbhyaṃ sunve túbhyam pavate tvám asya pâhi | tváṃ ha yáṃ cakṛishé tváṃ vavṛishá índum mádâya yújyâya sómam ‖ 1 ‖ sá îṃ rátho ná bhurishā́ḷ ayoji maháḥ purū́ṇi sâtáye vásûni | ā́d îṃ víçvâ nahushyā́ṇi jâtā́ svàrshâtâ vána ûrdhvā́ navanta ‖ 2 ‖ vâyúr ná yó niyútvâñ ishṭáyâmâ nā́satyeva háva ā́ çámbhavishṭhaḥ | viçvávâro draviṇodā́ iva tmán pûshéva dhījávano 'si soma ‖ 3 ‖ índro ná yó mahā́ kármâṇi cákrir hantā́ vṛitrā́ṇâm asi soma pûrbhít | paidvó ná hí tvám áhinâmnâṃ hantā́ víçvasyâsi soma

---

87, 4 çata-sā́ḥ. vâjī́ asthât. 5 vā́jâya amṛ́itâya. çravasyávaḥ. 6 sma. víçvâ ásarat. átha ā́. 7 tigmé-çṛíṅge *iti* gā́ḥ. 8 eshā́ ā́. gā́ḥ. stanáyantî. pavate. 9 çíksha. upa-stút. — 88, 1 vavṛishé. 2 váne. 3 nā́satyâ-iva. háve. pûshā́-iva. 4 víçvasya asi. 5 váne.

dásyoḥ ‖ 4 ‖ agnír ná yó vána ā́ sṛijyámâno vṛíthâ pā́jâṅsi kṛiṇute nadī́shu | jáno ná yúdhvâ mahatá upabdír íyarti sómaḥ pávamâna ûrmím ‖ 5 ‖ eté sómâ áti vā́râṇy ávyâ divyā́ ná kóçâso abhrávarshâḥ | vṛíthâ samudráṃ síndhavo ná nī́cîḥ sutā́so abhí kaláçāñ asṛigran ‖ 6 ‖ çushmī́ çárdho ná mā́rutam pavasvā́nabhiçastâ divyā́ yáthâ víṭ | ā́po ná makshū́ sumatír bhavâ naḥ sahásrâpsâḥ pṛitanâshā́ṇ ná yajnáḥ ‖ 7 ‖ rā́jno nú te váruṇasya vratā́ni — ‖ 8 ‖ 24 ‖

89 (801). trishṭubh.

Pró syá váhniḥ pathyâbhir asyân divó ná vṛishṭíḥ pávamâno akshâḥ | sahásradhâro asadan ny àsmé mâtúr upásthe vána ā́ ca sómaḥ ‖ 1 ‖ rā́jâ síndhûnâm avasishṭa vā́sa ṛitásya nā́vam ā́ruhad rájishṭhâm | apsú drapsó vâvṛidhe çyenájûto duhá îm pitā́ duhá îm pitúr jā́m ‖ 2 ‖ siṅháṃ nasanta mádhvo ayā́saṃ hárim arusháṃ divó asyá pátim | çū́ro yutsú prathamáḥ pṛichate gā́ ásya cákshasâ pári pâty ukshā́ ‖ 3 ‖ mádhupṛishṭhaṃ ghorám ayā́sam áçvaṃ ráthe yuñjanty urucakrá ṛishvám | svásâra îṃ jâmáyo marjayanti sánâbhayo vâjínam ûrjayanti ‖ 4 ‖ cátasra îṃ ghṛitadúhaḥ sacante samâné antár dharúṇe níshattâḥ | tā́ îm arshanti námasâ punânā́s tā́ îṃ viçvátaḥ pári shanti pûrvī́ḥ ‖ 5 ‖ vishṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyā́ víçvâ utá kshitáyo háste asya | ásat ta útso gṛiṇaté niyútvân mádhvo aṅçúḥ pavata indriyā́ya ‖ 6 ‖ vanvánn ávâto abhí devávîtim índrâya soma vṛitrahā́ pavasva | çagdhí maháḥ puruçcandrásya râyáḥ suvī́ryasya pátayaḥ syâma ‖ 7 ‖ 25 ‖

88, 6 divyā́ḥ. 7 pavasva ánabhi-çastâ. makshú. bhava. sahásra -apsâḥ pṛitanâshā́ṭ. 8 = 91, 3. — 89, 1 pró *iti*. akshâr *iti*. asadat ní asmé *iti*. váne. 2 ā́ aruhat. duhé. 4 uru-cakré. 5 santi. 6 pṛithivyā́ḥ. te. pavate. 7 puru-candrásya.

90 (802). trishṭubh.

Prá hinvânó janitá ródasyo rátho ná vấjaṃ sanishyánn ayâsît | índraṃ gáchann âyudhâ saṃçíçâno víçvâ vásu hástayor âdádhânaḥ ‖ 1 ‖ abhí triprishṭháṃ vríshaṇaṃ vayodhấm âṅgûshấṇâm avâvaçanta vấṇîḥ | vánâ vásâno várumo ná síndhûn ví ratnadhấ dayate vấryâṇi ‖ 2 ‖ çûragrâmaḥ sárvavîraḥ sáhâvâñ jétâ pavasva sánitâ dhánâni | tigmấyudhaḥ kshiprádhanvâ samátsv áshâḷhaḥ sâhvấn pṛitanâsu çátrûn ‖ 3 ‖ urúgavyûtir ábhayâni kṛiṇvánt samîcîné ấ pavasvâ púraṃdhî | apáḥ síshâsann ushásaḥ svàr gấḥ sáṃ cikrado mahó asmábhyaṃ vấjân ‖ 4 ‖ mátsi soma váruṇam mátsi mitrám mátsî́ndram indo pavamâna víshṇum | mátsi çárdho mấrutam mátsi devấn mátsi mahấm índram indo mádâya ‖ 5 ‖ evấ rấjeva krátumâñ ámena víçvâ ghánighnad duritấ pavasva | índo sûktấya vácase váyo dhấ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 6 ‖ 26 ‖

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

91 (803). trishṭubh.

Ásarji vákvâ ráthye yáthâjaú dhiyấ manótâ prathamó manîshî́ | dáça svásâro ádhi sấno ávyé 'janti váhniṃ sádanâny ácha ‖ 1 ‖ vîtî́ jánasya divyásya kavyaír ádhi suvânó nahushyèbhir índuḥ | prá yó nṛíbhir amṛíto mártyebhir marmṛijânó 'vibhir góbhir adbhíḥ ‖ 2 ‖ vṛíshâ vṛíshṇe róruvad aṅçúr asmai pávamâno rúçad îrte páyo góḥ | sahásram ṛíkvâ pathíbhir vacovíd adhvasmábhiḥ sû́ro áṇvaṃ ví yâti ‖ 3 ‖ rujấ dṛiḷhấ cid rakshásaḥ sádâṅsi punâná inda

---

90, 1 ródasyoḥ. 2 ratna-dhấḥ. 3 tigmá-âyudhaḥ. sahvấn. 4 samîcîné *iti.* pavasva púraṃdhî *iti.* 5 mátsi índram. 6 evá rấjâ-iva. dhấḥ. — 91, 1 yáthâ âjaú. sânau ávye ájanti. 2 ávi-bhiḥ. 4 rujá. indo *iti.*

ûrṇuhi ví vā́jân | vṛiçcópárishṭât tujatā́ vadhéna yé ánti dûrā́d upanâyám eshâm || 4 || sá pratnaván návyase viçvavâra sûktā́ya patháḥ kṛiṇuhi prā́caḥ | yé duḥsháhâso vanúshâ bṛihántas tā́ṅs te açyâma purukṛit puruksho || 5 || evā́ punânó apáḥ svàr gā́ asmábhyam tokā́ tánayâni bhū́ri | çám naḥ kshétram urú jyótîṅshi soma jyóṅ naḥ sū́ryam dṛiçáye rirîhi || 6 || 1 ||

92 (804). trishṭubh.

Pári suvânó hárir aṅçúḥ pavítre rátho ná sarji sanáye hiyânáḥ | ā́pac chlókam indriyám pûyámânaḥ práti devā́ṅ ajushata práyobhiḥ || 1 || áchâ nṛicákshâ asarat pavítre nā́ma dádhânaḥ kavír asya yónau | sī́dan hóteva sádane camū́shū́pem agmann ṛ́ishayaḥ saptá víprâḥ || 2 || prá sumedhā́ gâtuvíd viçvádevaḥ sómaḥ punânáḥ sáda eti nítyam | bhúvad víçveshu kā́vyeshu rántā́nu jánân yatate páñca dhī́raḥ || 3 || táva tyé soma pavamâna niṇyé víçve devā́s tráya ekâdaçā́saḥ | dáça svadhā́bhir ádhi sā́no ávye mṛijánti tvâ nadyàḥ saptá yahvī́ḥ || 4 || tán nú satyám pávamânasyâstu yátra víçve kârávaḥ saṃnásanta | jyótir yád áhne ákṛiṇod u lokám prā́van mánum dásyave kar abhī́kam || 5 || pári sádmeva paçumā́nti hótâ rā́jâ ná satyáḥ sámitī́r iyânáḥ | sómaḥ punânáḥ kaláçā́ṅ ayâsī́t sī́dan mṛigó ná mahishó váneshu || 6 || 2 ||

93 (805). trishṭubh.

Sâkamúksho marjayanta svásâro dáça dhī́rasya dhîtáyo

91, 4 vṛiçcá upárishṭât. 5 pratna-vát. 6 evá. jyók. — 92, 1 ā́pat çlókam. 2 ácha. hótâ-iva. camū́shu úpa îm. 3 su-medhā́ḥ. rántâ ánu. 4 sā́nau. 5 tát. pávamânasya astu. prá âvat. 6 sádma-iva paçu-mánti. — 93, 1 sâkam-úkshaḥ.

dhánutrîḥ | háriḥ páry adravaj jā́ḥ sū́ryasya drónam nanakshe átyo ná vâjī́ || 1 || sám mâtṛíbhir ná çíçur vâvaçânó vṛíshâ dadhanve puruvā́ro adbhíḥ | máryo ná yóshâm abhí nishkṛitám yánt sáṃ gachate kaláça usriyā́bhiḥ || 2 || utá prá pipya ū́dhar ághnyâyâ índur dhā́râbhiḥ sacate sumedhā́ḥ | mûrdhā́nam gā́vaḥ páyasâ camū́shv abhí çrîṇanti vásubhir ná niktaíḥ || 3 || sá no devébhiḥ pavamâna radéndo rayím açvínaṃ vâvaçânáḥ | rathirâyátâm uçatī́ púraṃdhir asmadryàg ā́ dâváne vásûnâm || 4 || nū́ no rayím úpa mâsva nṛivántam punânó vâtā́pyaṃ viçváçcandram | prá vanditúr indo târy ā́yuḥ prâtár makshū́ dhiyā́vasur jagamyât || 5 || 8 ||

94 (806). trishṭubh.

Ádhi yád asmin vâjínîva çúbhaḥ spárdhante dhíyaḥ sū́rye ná víçaḥ | apó vṛiṇânáḥ pavate kavîyán vrajáṃ ná paçuvárdhanâya mánma || 1 || dvitā́ vyûrṇvánn amṛítasya dhā́ma svarvíde bhúvanâni prathanta | dhíyaḥ pinvânā́ḥ svásare ná gā́va ṛitâyántîr abhí vâvaçra índum || 2 || pári yát kavíḥ kā́vyâ bhárate çū́ro ná rátho bhúvanâni víçvâ | devéshu yáço mártâya bhū́shan dákshâya râyáḥ purubhū́shu návyaḥ || 3 || çriyé jâtáḥ çriyá ā́ nír iyâya çríyaṃ váyo jaritṛíbhyo dadhâti | çríyaṃ vásânâ amṛitatvám âyan bhávanti satyā́ samithā́ mitádrau || 4 || ísham ū́rjam abhy àrshā́çvaṃ gā́m urú jyótiḥ kṛiṇuhi mátsi devā́n | víçvâni hí sushā́hâ tā́ni túbhyam pávamâna bā́dhase soma çátrûn || 5 || 4 ||

95 (807). trishṭubh.

Kánikranti hárir ā́ sṛijyámânaḥ sī́dan vánasya jaṭháre

93, 1 adravat. 2 kaláçe. 3 pipye ū́dhaḥ. 4 rada índo *iti*. 5 nú. viçvá-candram. — 94, 1 vâjíni-iva. kavi-yán. 2 vi -ûrṇván. vâvaçre. 4 çriyé ā́. 5 abhí arsha áçvam. su-sáhâ.

punânáḥ | nṛíbhir yatáḥ kṛiṇute nirṇíjaṃ gā́ áto matī́r janayata svadhā́bhiḥ || 1 || háriḥ sṛijânáḥ pathyâm ṛitásyéyarti vā́cam aritéva nā́vam | devó devā́nâṃ gúhyâni nā́mâvísh kṛiṇoti barhíshi pravā́ce || 2 || apā́m ivéd ûrmáyas tárturâṇâḥ prá manîshā́ îrate sómam ácha | namasyántîr úpa ca yánti sáṃ cā́ ca viçanty uçatī́r uçántam || 3 || táṃ marmṛijânám mahisháṃ ná sā́nâv aṅçúṃ duhanty ukshánaṃ girishṭhā́m | táṃ vâvaçânám matáyaḥ sacante tritó bibharti váruṇaṃ samudré || 4 || íshyan vā́cam upavaktéva hótuḥ punâná indo ví shyâ manîshā́m | índraç ca yát ksháyathaḥ saúbhagâya suvī́ryasya pátayaḥ syâma || 5 || 5 ||

96 (808). 'trishṭubh.

Prá senânī́ḥ çū́ro ágre ráthânâṃ gavyánn eti hárshate asya sénâ | bhadrā́n kṛiṇvánn indrahavā́nt sákhibhya ā́ sómo vástrâ rabhasā́ni datte || 1 || sám asya háriṃ hárayo mṛijanty açvahayaír ániçitaṃ námobhiḥ | ā́ tishṭhati rátham índrasya sákhâ vidvā́ṅ enâ sumatíṃ yâty ácha || 2 || sá no deva devátâte pavasva mahé soma psárasa indrapā́naḥ | kṛiṇvánn apó varsháyan dyā́m utémā́m urór ā́ no varivasyâ punânáḥ || 3 || ájîtayé 'hataye pavasva svastáye sarvátâtaye bṛihaté | tád uçanti víçva imé sákhâyas tád aháṃ vaçmi pavamâna soma || 4 || sómaḥ pavate janitā́ matînā́ṃ janitā́ divó janitā́ pṛithivyā́ḥ | janitā́gnér janitā́ sū́ryasya janiténdrasya janitótá víshṇoḥ || 5 || 6 ||

brahmā́ devā́nâm padavī́ḥ kavînā́m ṛishir viprâṇâm mahishó mṛigā́ṇâm | çyenó gṛídhrâṇâṃ svádhitir vánânâṃ só-

---

95, 2 ṛitásya. íyarti — nā́vam = 233, 1. nā́ma âvíḥ. 3 iva ít. ca ā́ ca. 4 giri-sthā́m. 5 upavaktā́-iva. 5 sya. — 96, 2 ena. 3 psárase. utá imā́m. varivasya. 4 ájîtaye áhataye. víçve. 5 janitā́ agnéḥ. janitā́ índrasya janitā́ utá.

maḥ pavítram áty eti rébhan ‖ 6 ‖ prā́vîvipad vâcá ûrmím ná síndhur gíraḥ sómaḥ pávamâno manîshā́ḥ | antáḥ páçyan vṛijánemā́varâṇy ā́ tishṭhati vṛishabhó góshu jânán ‖ 7 ‖ sá matsaráḥ pṛitsú vanvánn ávâtaḥ sahásraretâ abhí vā́jam arsha | índrâyendo pávamâno manîshy àṅçór ûrmím îraya gā́ ishaṇyán ‖ 8 ‖ pári priyáḥ kaláçe devávâta índrâya sómo ráṇyo mádâya | sahásradhâraḥ çatávâja índur vâjī́ ná sáptiḥ sámanâ jigâti ‖ 9 ‖ sá pûrvyó vasuvíj jā́yamâno mṛijânó apsú duduhânó ádrau | abhiçastipā́ bhúvanasya rā́jâ vidád gâtúm bráhmaṇe pûyámânaḥ ‖ 10 ‖ 7 ‖

tváyâ hí naḥ pitáraḥ soma pū́rve kármâṇi cakrúḥ pavamâna dhī́râḥ | vanvánn ávâtaḥ paridhī́ṅr áporṇu vîrébhir áçvair maghávâ bhavâ naḥ ‖ 11 ‖ yáthā́pavathâ mánave vayodhā́ amitrahā́ varivovíd dhavíshmân | evā́ pavasva dráviṇaṃ dádhâna índre sáṃ tishṭha janáyā́yudhâni ‖ 12 ‖ pávasva soma mádhumā́ṅ ṛitā́vâpó vásâno ádhi sā́no ávye | áva dróṇâni ghṛitávânti sîda madíntamo matsará indrapā́naḥ ‖ 13 ‖ vṛishṭíṃ diváḥ çatádhâraḥ pavasva sahasrasā́ vâjayúr devávîtau | sáṃ síndhubhiḥ kaláçe vâvaçânáḥ sám usríyâbhiḥ pratirán na ā́yuḥ ‖ 14 ‖ eshá syá sómo matíbhiḥ punânó 'tyo ná vâjī́ táratī́d árâtîḥ | páyo ná dugdhám áditer ishirám urv ìva gâtúḥ suyámo ná vóḷhâ ‖ 15 ‖ 8 ‖

svâyudháḥ sotṛíbhiḥ pûyámâno 'bhy àrsha gúhyaṃ cā́ru nā́ma | abhí vā́jaṃ sáptir iva çravasyā́bhí vâyúm abhí gā́ deva soma ‖ 16 ‖ çíçuṃ jajnânáṃ haryatám mṛijanti çumbhánti váhnim marúto gaṇéna | kavír gîrbhíḥ kā́vyenâ ka-

---

96, 7 prá avîvipat. vṛijánâ imā́ ávarâṇi. 8 índrâya indo íti. manîshī́ aṅçóḥ. 10 vasu-vít. abhiçasti-pā́ḥ. 11 ápa ûrṇu. bhava. 12 yáthâ ápavathâḥ. havíshmân evá. janáya ā́yudhâni. 13 ṛitá-vâ apáḥ. sā́nau. ghṛitá-vanti. 14 sahasra-sā́ḥ. 15 átyaḥ. tárati ít. urú iva. 16 su-âyudháḥ. abhí arsha. çravasyā́ abhí. gā́ḥ. 17 kā́vyena.

víḥ sánt sómaḥ pavítram áty eti rébhan ‖ 17 ‖ ṛishimanâ yá ṛishikṛít svarshấḥ sahásraṇîthaḥ padavī́ḥ kavînā́m | tṛitī́yam dhā́ma mahisháḥ síshâsant sómo virā́jam ánu râjati shṭúp ‖ 18 ‖ camûshác chyenáḥ çakunó vibhṛítvâ govindúr drapsá ā́yudhâni bíbhrat | apā́m ûrmím sácamânaḥ samudrám turī́yam dhā́ma mahishó vivakti ‖ 19 ‖ máryo ná çubhrás tanvàm mṛijânó 'tyo ná sṛítvâ sanáye dhánânâm | vṛísheva yûthā́ pári kóçam árshan kánikradac camvòr ā́ viveça ‖ 20 ‖ 9 ‖

pávasvendo pávamâno máhobhiḥ kánikradat pári vā́râṇy arsha | krī́ḷañ camvòr ā́ viça pûyámâna índram te ráso madiró mamattu ‖ 21 ‖ prā́sya dhā́râ bṛihatī́r asṛigrann aktó góbhiḥ kaláçâñ ā́ viveça | sā́ma kṛiṇvánt sâmanyò vipaçcít krándann ety abhí sákhyur ná jâmím ‖ 22 ‖ apaghnánn eshi pavamâna çátrûn priyā́m ná jâró abhígîta índuḥ | sī́dan váneshu çakunó ná pátvâ sómaḥ punânáḥ kaláçeshu sáttâ ‖ 23 ‖ ā́ te rúcaḥ pávamânasya soma yósheva yanti sudúghâḥ sudhârā́ḥ | hárir ā́nîtaḥ puruvā́ro apsv ácikradat kaláçe devayûnā́m ‖ 24 ‖ 10 ‖

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

97 (809). trishṭubh.

Asyá preshā́ hemánâ pûyámâno devó devébhiḥ sám apṛikta rásam | sutáḥ pavítram páry eti rébhan mitéva sádma paçumā́nti hótâ ‖ 1 ‖ bhadrā́ vástrâ samanyấ vásâno mahā́n kavír nivácanâni çáṅsan | ā́ vacyasva camvòḥ pûyámâno vicakshaṇó jā́gṛivir devávîtau ‖ 2 ‖ sám u priyó mṛij-

---

96, 18 ṛíshi-manấḥ. stúp. 19 camû-sát çyenáḥ. 20 átyaḥ. vṛíshâ-iva. kánikradat. 21 pávasva indo *iti*. 22 prá asya dhā́râḥ. 24 yóshâ-iva. ap-sú. — 97, 1 mitā́-iva. paçu-mánti.

yate sā̆no ávye yaçástaro yaçásâm kshaíto asmé | abhí svara dhánvâ pûyámâno yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || prá gâyatâbhy àrcâma devā̆nt sómam hinota mahaté dhánâya | svâdúḥ pavâte áti vā̆ram ávyam ā̆ sîdâti kaláçam devayúr naḥ || 4 || índur devā̆nâm úpa sakhyám âyánt sahásradhârah pavate mádâya | nṛíbhiḥ stávâno ánu dhā̆ma pū̆rvam ágann índram mahaté saúbhagâya || 5 || 11 ||

stotré râyé hárir arshâ punâná índram mádo gachatu te bhárâya | devaír yâhi sarátham rā̆dho áchâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || prá kā̆vyam uçáneva bruvâṇó devó devā̆nâm jánimâ vivakti | máhivrataḥ çúcibandhuḥ pâvakáḥ padā̆ varâhó abhy èti rébhan || 7 || prá haṅsā̆sas tṛipálam manyúm áchâmā̆d ástam vṛíshagaṇâ ayâsuḥ | âṅgûshyàm pávamânam sákhâyo durmársham sâkám prá vadanti vâṇám || 8 || sá raṅhata urugâyásya jûtím vṛíthâ krī̆ḷantam mimate ná gā̆vaḥ | parîṇasám kṛiṇute tigmáçṛiṅgo dívâ hárir dádṛiçe náktam ṛijráḥ || 9 || índur vâjī̆ pavate gónyoghâ índre sómaḥ sáha ínvan mádâya | hánti ráksho bā̆dhate páry árâtîr várivaḥ kṛiṇván vṛijánasya rā̆jâ || 10 || 12 ||

ádha dhā̆rayâ mádhvâ pṛicânás tiró róma pavate ádridugdhaḥ | índur índrasya sakhyám jushâṇó devó devásya matsaró mádâya || 11 || abhí priyā̆ṇi pavate punânó devó devā̆nt svéna rásena pṛiñcán | índur dhármâṇy ṛituthā̆ vásâno dáça kshípo avyata sā̆no ávye || 12 || vṛíshâ çóṇo abhikánikradad gā̆ nadáyann eti pṛithivī̆m utá dyā̆m | índrasyeva vagnúr ā̆ çṛiṇva âjaú pracetáyann arshati vā̆cam émā̆m || 13 || rasā̆yyaḥ páyasâ pínvamâna îráyann eshi má-

---

97, 3 sā̆nau. dhánva. 4 gâyata abhí arcâma. 5 â-yán. 6 arsha. ácha. 7 uçánâ-iva. jánima. abhí eti. 8 ácha amā̆t. 9 raṅhate. 12 sā̆nau. 13 gā̆ḥ. índrasya-iva. çṛiṇve. ā̆ imā̆m.

dhumantam aṅçúm | pávamânaḥ saṃtaním eshi kṛiṇvánn índrâya soma parishicyámânaḥ || 14 || evā́ pavasva madiró mádâyodagrâbhásya namáyan vadhasnaíḥ | pári várṇam bháramâṇo rúçantaṃ gavyúr no arsha pári soma siktáḥ || 15 || 13 ||

jushṭvī́ na indo supáthâ sugā́ny uraú pavasva várivâṅsi kṛiṇván | ghanéva víshvag duritā́ni vighnánn ádhi shṇúnâ dhanva sā́no ávye || 16 || vṛishṭíṃ no arsha divyā́ṃ jigatnúm íḷâvatîṃ çaṃgáyîṃ jîrádânum | stúkeva vîtā́ dhanvâ vicinván bándhûṅr imā́ṅ ávarâṅ indo vâyū́n || 17 || granthíṃ ná ví shya grathitám punâná ṛijúṃ ca gâtúṃ vṛijináṃ ca soma | átyo ná krado hárir ā́ sṛijânó máryo deva dhanva pastyā̂vân || 18 || júshṭo mádâya devátâta indo pári shṇúnâ dhanva sā́no ávye | sahásradhâraḥ surabhír ádabdhaḥ pári srava vā́jasâtau nṛisháhye || 19 || araçmā́no yè 'rathā́ áyuktâ átyâso ná sasṛijânā́sa âjaú | eté çukrā́so dhanvanti sómâ dévâsas tā́ṅ úpa yâtâ píbadhyai || 20 || 14 ||

evā́ na indo abhí devávîtim pári srava nábho árṇaç camū́shu | sómo asmábhyaṃ kā́myam bṛihántaṃ rayíṃ dadâtu vîrávantam ugrám || 21 || tákshad yádî mánaso vénato vā́g jyéshṭhasya vâ dhármaṇi kshór ánîke | ā́d îm âyan váram ā́ vâvaçânā́ júshṭam pátiṃ kaláçe gā́va índum || 22 || prá dânudó divyó dânupinvá ṛitám ṛitā́ya pavate sumedhā́ḥ | dharmā́ bhuvad vṛijanyàsya rā́jâ prá raçmíbhir daçábhir bhâri bhū́ma || 23 || pavítrebhiḥ pávamâno nṛicákshâ rā́jâ devā́nâm utá mártyânâm | dvitā́ bhuvad rayipátî rayîṇā́m ṛitám bharat súbbṛitaṃ cā́rv índuḥ || 24 || árvâṅ iva

---

97, 15 evá. mádâya uda-grâbhásya. 16 ghanā́-iva. snúnâ. sā́nau. 17 stúkâ-iva. dhanva. 18 sya. pastyā̀-vân. 19 devá-tâte. snúnâ. sā́nau. 20 yé arathā́ḥ. sómâḥ. yâta. 21 evá. 22 yádi. vâvaçânā́ḥ. 23 dânu-dáḥ. 24 nṛi-cákshâḥ. rayi-pátiḥ.

çrávase sâtím áchéndrasya vâyór abhí vîtím arsha | sá naḥ sahásrâ bṛihatī́r ísho dâ bhávâ soma draviṇovít punânáḥ || 25 || 15 ||

devâvyò naḥ parishicyámânâḥ kshâyam suvī́ram dhanvantu sómâḥ | âyajyávaḥ sumatím viçvávârâ hótâro ná diviyájo mandrátamâḥ || 26 || evā́ deva devátâte pavasva mahé soma psárase devapā́naḥ | maháç cid dhí shmási hitā́ḥ samaryé kṛidhí sushṭhâné ródasî punânáḥ || 27 || áçvo ná krado vṛíshabhir yujânáḥ siṅhó ná bhîmó mánaso jávîyân | arvâcī́naiḥ pathíbhir yé rájishṭhâ ā́ pavasva saumanasám na indo || 28 || çatám dhā́râ devájâtâ asṛigrant sahásram enâḥ kaváyo mṛijanti | índo sanítram divá ā́ pavasva puraetā́si maható dhánasya || 29 || divó ná sárgâ asasṛigram áhnâm rā́jâ ná mitrám prá minati dhī́raḥ | pitúr ná putráḥ krátubhir yatâná ā́ pavasva viçé asyā́ ájîtim || 30 || 16 ||

prá te dhā́râ mádhumatîr asṛigran vā́rân yát pûtó atyéshy ávyân | pávamâna pávase dhā́ma gónâm jajnânáḥ sū́ryam apinvo arkaíḥ || 31 || kánikradad ánu pánthâm ṛitásya çukró ví bhâsy amṛítasya dhā́ma | sá índrâya pavase matsarávân hinvânó vā́cam matíbhiḥ kavînā́m || 32 || divyáḥ suparṇó 'va cakshi soma pínvan dhā́râḥ kármaṇâ devávîtau | éndo viça kaláçam somadhā́nam krándann ihi sū́ryasyópa raçmím || 33 || tisró vā́ca îrayati prá váhnir ṛitásya dhîtím bráhmaṇo manîshā́m | gā́vo yanti gópatim pṛichámânâḥ sómam yanti matáyo vâvaçânā́ḥ || 34 || sómam gā́vo dhenávo vâvaçânā́ḥ sómam víprâ matíbhiḥ pṛichámânâḥ | sómaḥ sutáḥ pûyate ajyámânaḥ sóme arkā́s trishṭúbhaḥ sám navante || 35 || 17 ||

97, 25 ácha índrasya. dâḥ bháva. 26 deva-avyàḥ. viçvá-vârâḥ. 27 evá. hí smási. susthâné *iti* ródasî *iti*. 29 dhā́râḥ. puraḥ-etā́ asi. 30 asyaí. 31 dhā́râḥ. 33 su-parṇáḥ áva. ā́ indo *iti*. sū́ryasya úpa. 35 víprâḥ.

evā́ naḥ soma parishicyámâna ā́ pavasva pûyámânaḥ svastí | índram ā́ viça bṛihatā́ ráveṇa vardháyâ vā́caṃ janáyâ púraṃdhim || 36 || ā́ jā́gṛivir vípra ṛitā́ matînā́ṃ sómaḥ punânó asadac camū́shu | sápanti yám mithunā́so níkâmâ adhvaryávo rathirā́saḥ suhástâḥ || 37 || sá punâná úpa sū́re ná dhā́tóbhé aprâ ródasî ví shá âvaḥ | priyā́ cid yásya priyasā́sa ûtī́ sá tū́ dhánaṃ kâríṇe ná prá yaṅsat || 38 || sá vardhitā́ várdhanaḥ pûyámânaḥ sómo mîḍhvā́ñ abhí no jyótishâvît | yénâ naḥ pū́rve pitáraḥ padajnā́ḥ svarvído abhí gā́ ádrim ushṇán || 39 || ákrânt samudráḥ prathamé vídharmañ janáyan prajā́ bhúvanasya rā́jâ | vṛíshâ pavítre ádhi sā́no ávye bṛihát sómo vâvṛidhe suvâná índuḥ || 40 || 18 ||

mahát tát sómo mahisháç cakârâpā́ṃ yád gárbhó 'vṛiṇîta devā́n | ádadhâd índre pávamâna ójó 'janayat sū́rye jyótir índuḥ || 41 || mátsi vâyúm ishṭáye rā́dhase ca mátsi mitrā́váruṇâ pûyámânaḥ | mátsi çárdho mā́rutam mátsi devā́n mátsi dyā́vâpṛithivī́ deva soma || 42 || ṛijúḥ pavasva vṛijinásya hantā́pā́mîvâm bā́dhamâno mṛídhaç ca | abhiçrîṇán páyaḥ páyasâbhí gónâm índrasya tváṃ táva vayáṃ sákhâyaḥ || 43 || mádhvaḥ sū́dam pavasva vásva útsaṃ vîráṃ ca na ā́ pavasvâ bhágaṃ ca | svádasvéndrâya pávamâna indo rayíṃ ca na ā́ pavasvâ samudrā́t || 44 || sómaḥ sutó dhā́rayā́tyo ná hítvâ síndhur ná nimnám abhí vâjy àkshâḥ | ā́ yóniṃ ványam asadat punânáḥ sám índur góbhir asarat sám adbhíḥ || 45 || 19 ||

97, 36 evá. vardháya. janáya. 37 asadat. 38 dhā́tá ā́ ubhé *iti* aprâḥ. sáḥ âvar *ity* âvaḥ. tú. 39 jyótishâ âvît. yénâ — padajnā́ḥ = 62, 2. 40 pra-jā́ḥ. sā́nau. vavṛidhe. 41 cakâra apā́m. gárbhaḥ ávṛiṇîta. ójaḥ ájanayat. 43 hantā́ ápa ámîvâm. páyasâ abhí. 44 pavasva. svádasva índrâya. 45 dhā́rayâ átyaḥ. vâjī́ akshâr *iti*.

eshá syá te pavata indra sómaç camū́shu dhī́ra uçaté távasvân | svàrcakshâ rathirā́ḥ satyáçushmaḥ kā́mo ná yó devayatā́m ásarji || 46 || eshá pratnéna váyasâ punânás tiró várpâṅsi duhitúr dádhânaḥ | vásânaḥ çárma trivárûtham apsú hóteva yâti sámaneshu rébhan || 47 || nū́ nas tváṃ rathiró deva soma pári srava camvòḥ pûyámânaḥ | apsú svā́dishṭho mádhumāñ ṛitā́vâ devó ná yáḥ savitā́ satyámanmâ || 48 || abhí vâyúṃ vī́ty àrshâ gṛinâṇò 'bhí mitrā́váruṇâ pûyámânaḥ | abhī́ náraṃ dhī́jávanaṃ ratheshṭhā́m abhī́ndraṃ vṛíshaṇaṃ vájrabâhum || 49 || abhí vástrâ suvasanā́ny arshâbhí dhenū́ḥ sudúghâḥ pûyámânaḥ | abhí candrā́ bhártave no híraṇyâbhy áçvân rathíno deva soma || 50 || 20 ||

abhī́ no arsha divyā́ vásûny abhí víçvâ pā́rthivâ pûyámânaḥ | abhí yéna dráviṇam açnávâmâbhy ā́rsheyáṃ jamadagniván naḥ || 51 || ayā́ pavā́ pavasvainā́ vásûni māñçcatvá indo sárasi prá dhanva | bradhnáç cid átra vā́to ná jûtáḥ purumédhaç cit tákave náraṃ dât || 52 || utá na enā́ pavayā́ pavasvā́dhi çruté çravā́yyasya tī́rthé | shashṭíṃ sahásrâ naigutó vásûni vṛikshám ná pakváṃ dhûnavad ráṇâya || 53 || máhîmé asya vṛíshanā́ma çûshé mā́ñçcatve vâ pṛíçane vâ vádhatre | ásvâpayan nigútaḥ sneháyac cā́pâmítrāñ ápâcíto acetáḥ || 54 || sáṃ trī́ pavítrâ vítatâny eshy ánv ékaṃ dhâvasi pûyámânaḥ | ási bhágo ási dâtrásya dâtā́si maghávâ maghávadbhya indo || 55 || 21 ||

eshá viçvavít pavate manîshī́ sómo víçvasya bhúvanasya rā́jâ | drapsā́ñ îráyan vidátheshv índur ví vā́ram ávyaṃ

97, 46 pavate. 47 hótâ-iva. 48 nú. ṛitá-vâ. 49 vītī́ arsha gṛiṇânáḥ abhí. abhí náram. rathe-sthā́m. abhí índram. 50 arsha abhí. híraṇyâ abhí. 51 abhí naḥ. açnávâma abhí ā́rsheyám jamadagni-vát. 52 pavasva enā́. mâñçcatvé. 53 pavasva ádhi. 54 máhi imé *iti*. asya vṛíshanā́ma çûshé *iti*. vádhatre *iti*. ásvâpayat ni-gútaḥ sneháyat ca ápa amítrân ápa acítaḥ aca itáḥ. 55 dâtā́ ási.

samáyā́ti yâti || 56 || índuṃ rihanti mahishā́ ádabdhâḥ padé rebhanti kaváyo ná gṛidhrā́ḥ | hinvánti dhī́râ daçábhiḥ kshípâbhiḥ sám añjate rûpám apā́ṃ rásena || 57 || tváyâ vayám pávamânena soma bháre kṛitáṃ ví cinuyâma çáçvat | tán no mitró váruṇo mâmahantâm áditiḥ síndhuḥ pṛithivī́ utá dyaúḥ || 58 || 22 ||

98 (810). anushṭubh. 11 bṛihatî.

Abhí no vâjasā́tamaṃ rayím arsha puruspṛíham | índo sahásrabharṇasaṃ tuvidyumnáṃ vibhvâsáham || 1 || pári shyá suvânó avyáyaṃ ráthe ná várnâvyata | índur abhí drúṇâ hitó hiyânó dhā́râbhir akshâḥ || 2 || pári shyá suvânó akshâ índur ávye mádacyutaḥ | dhā́râ yá ûrdhvó adhvaré bhrâjā́ naíti gavyayúḥ || 3 || sá hí tváṃ deva çáçvate vásu mártâya dâçúshe | índo sahasríṇaṃ rayíṃ çatā́tmânaṃ vivâsasi || 4 || vayáṃ te asyá vṛitrahan váso vásvaḥ puruspṛíhaḥ | ní nédishṭhatamâ isháḥ syā́ma sumnásyâdhrigo || 5 || dvír yáṃ páñca sváyaçasaṃ svásâro ádrisaṃhatam | priyám índrasya kā́myam prasnâpáyanty ûrmíṇam || 6 || 23 ||

pári tyáṃ haryatáṃ hárim babhrúm punanti vā́reṇa | yó devā́n víçvâñ ít pári mádena sahá gáchati || 7 || asyá vo hy ávasâ pā́nto dakshasā́dhanam | yáḥ sûríshu çrávo bṛihád dadhé svàr ṇá haryatáḥ || 8 || sá vâṃ yajnéshu mânavî índur janishṭa rodasî | devó devî girishṭhā́ ásredhan táṃ tuvishváṇi || 9 || índrâya soma pā́tave vṛitraghné pári shicyase | náre ca dákshiṇâvate devā́ya sadanâsáde || 10 || té pratnā́so vyùshṭishu sómâḥ pavítre aksharan | apapróthan-

---

97, 56 samáyâ áti. 57 dhī́rûḥ. 58 tán — dyaúḥ = 94, 16. — 98, 1 vibhva-sáham. 2 syáḥ. várma avyata. 3 akshâr *iti*. ná éti. 4 çatá-âtmânam. 5 váso *iti*. sumnásya adhrigo *iti*. 8 hí. ná. 9 mânavî-rodasî-devî *iti*. giri-sthā́ḥ. tuvi-sváni. 10 sadana-sáde.

taḥ sanutár huraçcítaḥ prâtás tā́ñ ápracetasaḥ ‖ 11 ‖ tám sakhâyaḥ purorúcam yûyám vayám ca sûráyaḥ | açyā́ma vā́jagandhyam sanéma vā́japastyam ‖ 12 ‖ 24 ‖

99 (811). anushṭubh. 1 bṛihatî.

Ā́ haryatā́ya dhṛishṇáve dhánus tanvanti paúṅsyam | çukrā́m vayanty ásurâya nirṇíjam vipā́m ágre mahîyúvaḥ ‖ 1 ‖ ádha kshapā́ párishkṛito vā́jâñ abhí prá gâhate | yádî vivásvato dhíyo hárim hinvánti yā́tave ‖ 2 ‖ tám asya marjayâmasi mádo yá indrapā́tamaḥ | yám gā́va âsábhir dadhúḥ purā́ nûnám ca sûráyaḥ ‖ 3 ‖ tám gā́thayâ purâṇyā́ punânám abhy ànûshata | utó kṛipanta dhîtáyo devā́nâm nā́ma bíbhratîḥ ‖ 4 ‖ tám ukshámâṇam avyáye vā́re punanti dharṇasím | dûtám ná pûrvácittaya ā́ çâsate manîshíṇaḥ ‖ 5 ‖ 25 ‖

sá punânó madíntamaḥ sómaç camū́shu sîdati | paçaú ná réta âdádhat pátir vacasyate dhiyáḥ ‖ 6 ‖ sá mṛijyate sukármabhir devó devébhyaḥ sutáḥ | vidé yád âsu saṃdadír mahī́r apó ví gâhate ‖ 7 ‖ sutá indo pavítra ā́ nṛíbhir yató ví nîyase | índrâya matsaríntamaç camū́shv ā́ ní shîdasi ‖ 8 ‖ 26 ‖

100 (812). anushṭubh.

Abhī́ navante adrúhaḥ priyám índrasya kā́myam | vatsám ná pū́rva ā́yuni jâtám rihanti mâtáraḥ ‖ 1 ‖ punâná indav ā́ bhara sóma dvibárhasam rayím | tvám vásûni pushyasi víçvâni dâçúsho gṛihé ‖ 2 ‖ tvám dhíyam mano-

---

98, 11 huraḥ-cítaḥ. — 99, 2 pári-kṛitaḥ. yádi. 4 abhí anûshata utó *iti*. 5 pûrvá-cittaye. 6 â-dádhat. 8 pavítre. — 100, 1 abhí. pū́rve. 2 índo *iti*.

yújaṃ sṛijā́ vṛishṭíṃ ná tanyatúḥ | tváṃ vásûni pā́rthivâ divyā́ ca soma pushyasi || 3 || pári te jigyúsho yathâ dhā́râ sutásya dhâvati | ráṅhamâṇâ vy àvyáyam vā́raṃ vâjī́va sânasíḥ || 4 || krátve dákshâya naḥ kave pávasva soma dhā́rayâ | índrâya pā́tave sutó mitrā́ya várunâya ca || 5 || 27 ||

pávasva vâjasā́tamaḥ pavítre dhā́rayâ sutáḥ | índrâya soma víshṇave devébhyo mádhumattamaḥ || 6 || tvā́ṃ rihanti mâtáro hárim pavítre adrúhaḥ | vatsáṃ jâtáṃ ná dhenávaḥ pávamâna vídharmaṇi || 7 || pávamâna máhi çrávaç citrébhir yâsi raçmíbhiḥ | çárdhan támâṅsi jighnase víçvâni dâçúsho gṛihé || 8 || tváṃ dyā́ṃ ca mahivrata pṛithivī́ṃ cā́ti jabhrishe | práti drâpím amuñcathâḥ pávamâna mahitvanā́ || 9 || 28 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

101 (818). anushṭubh. 2. 3 gâyatrî.

Purójitî vo ándhasaḥ sutā́ya mâdayitnáve | ápa çvā́naṃ çnathishṭana sákhâyo dîrghajihvyàm || 1 || yó dhā́rayâ pâvakáyâ pariprasyándate sutáḥ | índur áçvo ná kṛítvyaḥ || 2 || táṃ durósham abhī́ náraḥ sómaṃ viçvā́cyâ dhiyā́ | yajnáṃ hinvanty ádribhiḥ || 3 || sutā́so mádhumattamâḥ sómâ índrâya mandínaḥ | pavítravanto aksharan devā́n gachantu vo mádâḥ || 4 || índur índrâya pavata íti devā́so abruvan | vâcás pátir makhasyate víçvasyéçâna ójasâ || 5 || 1 ||

sahásradhâraḥ pavate samudró vâcamîṅkhayáḥ | sómaḥ pátî rayîṇā́ṃ sákhéndrasya divé-dive || 6 || ayám pûshā́ rayír bhágaḥ sómaḥ punânó arshati | pátir víçvasya bhū́mano

---

100, 3 sṛijá. 4 ví avyáyam. vâjī́-iva. 9 ca áti. — 101, 3 abhí. 5 pavate. víçvasya ī́çânaḥ. 6 vâcam-īṅkhayáḥ. pátiḥ. sákhâ índrasya.

vy àkhyad ródasî ubhé ‖ 7 ‖ sám u priyā́ anûshata gā́vo mádâya ghríshvayaḥ | sómâsaḥ kriṇvate patháḥ pávamânâsa índavaḥ ‖ 8 ‖ yá ójishṭhas tám ā́ bhara pávamâna çravā́yyam | yáḥ páñca carshaṇī́r abhí rayím yéna vánâmahai ‖ 9 ‖ sómâḥ pavanta índavo 'smábhyaṃ gâtuvíttamâḥ | mitrā́ḥ suvânā́ arepásaḥ svâdhyàḥ svarvídaḥ ‖ 10 ‖ 2 ‖

sushvâṇā́so vy ádribhiç cítânâ gór ádhi tvací | ísham asmábhyam abhítaḥ sám asvaran vasuvídaḥ ‖ 11 ‖ eté pûtā́ vipaççítaḥ sómâso dádhyâçiraḥ | sū́ryâso ná darçatā́so jigatnávo dhruvā́ ghrité ‖ 12 ‖ prá sunvânásyā́ndhaso márto ná vrita tád vácaḥ | ápa çvā́nam arâdhásaṃ hatā́ makháṃ ná bhrígavaḥ ‖ 13 ‖ ā́ jâmír átke avyata bhujé ná putrá oṇyòḥ | sáraj jâró ná yóshaṇâṃ varó ná yónim âsádam ‖ 14 ‖ sá vîró dakshasā́dhano ví yás tastámbha ródasî | hárih pavítre avyata vedhā́ ná yónim âsádam ‖ 15 ‖ ávyo vā́rebhiḥ pavate sómo gávye ádhi tvací | kánikradad vríshâ hárir índrasyâbhy èti nishkritám ‖ 16 ‖ 3 ‖

102 (814). ushṇih.

Krâṇā́ çíçur mahī́nâṃ hinvánn ritásya dī́dhitim | víçvâ pári priyā́ bhuvad ádha dvitā́ ‖ 1 ‖ úpa tritásya pâshyòr ábhakta yád gúhâ padám | yajnásya saptá dhā́mabhir ádha priyám ‖ 2 ‖ trī́ṇi tritásya dhā́rayâ prishṭhéshv érayâ rayím | mímîte asya yójanâ ví sukrátuḥ ‖ 3 ‖ jajnânáṃ saptá mâtáro vedhā́m açâsata çriyé | ayáṃ dhruvó rayīṇā́ṃ cíketa yát ‖ 4 ‖ asyá vraté sajóshaso víçve devā́so adrúhaḥ | spârhā́ bhavanti rántayo jushánta yát ‖ 5 ‖ 4 ‖

101, 7 ví akhyat ródasî iti ubhé iti. 10 pavante. 11 susvânā́saḥ ví ádri-bhiḥ cítânâḥ. 12 pûtā́ḥ. dhruvā́ḥ. 13 sunvânásya ándhasaḥ. hatá. 14 sárat. 15 vedhā́ḥ. 16 índrasya abhí eti. — 102, 3 ā́ íraya. 5 spârhā́ḥ.

yám î gárbham ṛitâvṛídho dṛiçé cā́rum ájījanan | kavím máṅhishṭham adhvaré puruspṛíham || 6 || samîcîné abhí tmánâ yahvī́ ṛitásya mâtárâ | tanvânā́ yajnám ânushág yád añjaté || 7 || krátvâ çukrébhir akshábhir ṛiṇór ápa vrajáṃ diváḥ | hinvánn ṛitásya dī́dhitim prā́dhvaré || 8 || 5 ||

103 (815). ushṇih.

Prá punânā́ya vedháse sómâya váca údyatam | bhṛitíṃ ná bharâ matíbhir jújoshate || 1 || pári vā́râṇy avyáyâ góbhir añjânó arshati | trī́ shadhásthâ punânáḥ kṛiṇute háriḥ || 2 || pári kóçam madhuçcútam avyáye vā́re arshati | abhí vā́ṇîr ṛíshîṇâṃ saptá nûshata || 3 || pári netā́ matînā́ṃ viçvádevo ádâbhyaḥ | sómaḥ punânáç camvòr viçad dháriḥ || 4 || pári daívîr ánu svadhā́ índreṇa yâhi sarátham | punânó vâghád vâghádbhir ámartyaḥ || 5 || pári sáptir ná vâjayúr devó devébhyaḥ sutáḥ | vyânaçíḥ pávamâno ví dhâvati || 6 || 6 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

104 (816). ushṇih.

Sákhâya ā́ ní shîdata punânā́ya prá gâyata | çíçuṃ ná yajnaíḥ pári bhûshata çriyé || 1 || sám î vatsáṃ ná mâtṛíbhiḥ sṛijátâ gayasā́dhanam | devâvyàm mádam abhí dvíçavasam || 2 || punā́tâ dakshasā́dhanaṃ yáthâ çárdhâya vītáye | yáthâ mitrā́ya váruṇâya çáṃtamaḥ || 3 || asmábhyaṃ tvâ vasuvídam abhí vā́ṇîr anûshata | góbhish ṭe várṇam abhí vâsayâmasi || 4 || sá no madânâm pata índo devápsarâ asi | sákheva sákhye gâtuvíttamo bhava || 5 || sánemi kṛidhy

102, 6 îm *iti.* 7 samîcîné-yahvī́ *iti.* tanvânā́ḥ. 5 prá adhvaré. — 103, 1 bhara. 2 sadhá-sthâ. 4 netā́. háriḥ. 6 vi-ânaçíḥ. — 104, 2 îm *iti.* sṛijáta. 3 punā́ta. 4 góbhiḥ te. 5 pate. sákhâ-iva. 6 kṛidhí asmát.

àsmád ấ rakshásam kám cid atrínam | ápấdevam dvayúm áṅho yuyodhi naḥ || 6 || 7 ||

105 (817). ushṇih.

Tám vaḥ sakhâyo mádâya punânám abhí gâyata | çíçum ná yajnaíḥ svadayanta gûrtíbhiḥ || 1 || sám vatsá iva mâtṛíbhir índur hinvânó ajyate | devâvī́r mádo matíbhiḥ párishkṛitaḥ || 2 || ayám dákshâya sấdhano 'yám çárdhâya vîtáye | ayám devébhyo mádhumattamaḥ sutáḥ || 3 || góman na indo áçvavat sutáḥ sudaksha dhanva | çúcim te várṇam ádhi góshu dîdharam || 4 || sá no harîṇâm pata índo devápsarastamaḥ | sákheva sákhye náryo rucé bhava || 5 || sánemi tvám asmád ấṅ ádevam kám cid atríṇam | sâhvấṅ indo pári bấdho ápa dvayúm || 6 || 8 ||

106 (818). ushṇih.

Índram ácha sutấ imé vṛíshaṇam yantu hárayaḥ | çrushṭī́ jâtấsa índavaḥ svarvídaḥ || 1 || ayám bhárâya sânasír índrâya pavate sutáḥ | sómo jaítrasya cetati yáthâ vidé || 2 || asyéd índro mádeshv ấ grâbhám gṛibhṇîta sânasím | vájram ca vṛíshaṇam bharat sám apsujít || 3 || prá dhanvâ soma jấgṛivir índrâyendo pári srava | dyumántam çúshmam ấ bharâ svarvídam || 4 || índrâya vṛíshaṇam mádam pávasva viçvádarçataḥ | sahásrayâmâ pathikṛíd vicakshaṇáḥ || 5 || 9 ||

asmábhyam gâtuvíttamo devébhyo mádhumattamaḥ | sahásram yâhi pathíbhiḥ kánikradat || 6 || pávasva devávîtaya

---

104, 6 ápa ádevam. — 105, 2 pári-kṛitaḥ. 4 gó-mat. 5 pate. sákhâ -iva. 6 ấ. — 106, 3 asyá ít. apsu-jít. 4 dhanva. índrâya indo íti. bhara. 7 devá-vîtaye.

índo dhā́râbhir ójasâ | ā́ kaláçam mádhumânt soma naḥ sadaḥ || 7 || táva drapsā́ udaprúta índram mádâya vâvṛidhuḥ | tvā́ṃ devā́so amṛítâya kám papuḥ || 8 || ā́ naḥ sutâsa indavaḥ punânā́ dhâvatâ rayím | vṛishṭídyâvo rîtyâpaḥ svarvídaḥ || 9 || sómaḥ punâná ûrmíṇā́vyo vā́raṃ ví dhâvati | ágre vâcáḥ pávamânaḥ kánikradat || 10 || 10 ||

dhîbhír hinvanti vâjínaṃ váne krī́ḷantam átyavim | abhí tripṛishṭhám matáyaḥ sám asvaran || 11 || ásarji kaláçā́ñ abhí mîḷhé sáptir ná vâjayúḥ | punânó vā́caṃ janáyann asishyadat || 12 || pávate haryató hárir áti hvárâṅsi ráṅhyâ | abhyárshant stotṛíbhyo vîrávad yáçaḥ || 13 || ayā́ pavasva devayúr mádhor dhā́râ asṛikshata | rébhan pavítram páry eshi viçvátaḥ || 14 || 11 ||

107 (819). 1. 4. 6. 8—10. 12. 14. 17. 19. 21. 23. 25 bṛihatî. 2. 5. 7. 11. 13. 15. 18. 20. 22. 24. 26 satobṛihatî. 3 dvipadâ virâj bhurij. 16 dvipadâ virâj.

Párîtó shiñcatâ sutáṃ sómo yá uttamáṃ havíḥ | dadhanvā́ñ yó náryo apsv àntár ā́ sushā́va sómam ádribhiḥ || 1 || nûnám punânó 'vibhiḥ pári sravā́dabdhaḥ surabhíntaraḥ | suté cit tvâpsú madâmo ándhasâ çrîṇánto góbhir úttaram || 2 || pári suvânáç cákshase devamā́danaḥ krátur índur vicakshaṇáḥ || 3 || punânáḥ soma dhā́rayâpó vásâno arshasi | ā́ ratnadhā́ yónim ṛitásya sîdasy útso deva hiraṇyáyaḥ || 4 || duhâná ū́dhar divyám mádhu priyám pratnáṃ sadhástham ā́sadat | âpṛíchyaṃ dharúṇaṃ vâjy àrshati nṛíbhir dhûtó vicakshaṇáḥ || 5 || 12 ||

106, 8 vavṛidhuḥ. 9 punânā́ḥ dhâvata. rîti-âpaḥ. 10 ûrmíṇâ ávyaḥ. 11 áti-avim. — 107, 1 pári itáḥ siñcata. ap-sú antáḥ. 2 ávi-bhiḥ. srava ádabdhaḥ. tvâ ap-sú. 4 dhā́rayâ apáḥ. ratna-dhā́ḥ. 5 ā́ asadat. vâjī́ arshati.

punânáḥ soma jấgṛivir ávyo vấre pári priyáḥ | tvám vípro abhavó 'ṅgirastamo mádhvâ yajnám mimiksha naḥ || 6 || sómo mîḍhvấn pavate gâtuvíttama ṛíshir vípro vicakshaṇáḥ | tvám kavír abhavo devavî́tama ấ sû́ryam rohayo diví || 7 || sóma u shuvâṇáḥ sotṛíbhir ádhi shṇúbhir ávînâm | áçvayeva harítâ yâti dhấrayâ mandráyâ yâti dhấrayâ || 8 || anûpé gómân góbhir akshâḥ sómo dugdhấbhir akshâḥ | samudrám ná saṃváraṇâny agman mandî́ mádâya toçate || 9 || ấ soma suvânó ádribhis tiró vấrâṇy avyáyâ | jáno ná purí camvòr viçad dhárịḥ sádo váneshu dadhishe || 10 || 13 ||

sá mâmṛije tiró áṇvâni meshyò mîḷhé sáptir ná vâjayúḥ | anumấdyaḥ pávamâno manîshíbhiḥ sómo víprebhir ṛíkvabhiḥ || 11 || prá soma devávîtaye síndhur ná pipye árṇasâ | aṅçóḥ páyasâ madiró ná jấgṛivir áchâ kóçam madhuçcútam || 12 || ấ haryató árjune átke avyata priyáḥ sûnúr ná márjyaḥ | tám îm hinvanty apáso yáthâ rátham nadî́shv ấ gábhastyoḥ || 13 || abhí sómâsa âyávaḥ pávante mádyam mádam | samudrásyấdhi vishṭápi manîshíṇo matsarấsaḥ svarvídaḥ || 14 || tárat samudrám pávamâna ûrmíṇâ rấjâ devá ṛitám bṛihát | árshan mitrásya váruṇasya dhármaṇâ prá hinvâná ṛitám bṛihát || 15 || 14 ||

nṛíbhir yemânó haryató vicakshaṇó rấjâ deváḥ samudríyaḥ || 16 || índrâya pavate mádaḥ sómo marútvate sutáḥ | sahásradhâro áty ávyam arshati tám î mṛijanty âyávaḥ || 17 || punânáç camû́ janáyan matím kavíḥ sómo devéshu raṇyati | apó vásânaḥ pári góbhir úttaraḥ sî́dan váneshv

---

107, 6 abhavaḥ áṅgiraḥ-tamaḥ. 8 suvânáḥ. snú-bhiḥ. áçvayâ-iva. 9 akshâr *iti*. 10 háriḥ. 12 ácha. 14 samudrásya ádhi. 15 árshat. 17 îm *iti*. 18 camû́ *iti*.

avyata || 18 || távâhám̃ soma rârana sakhyá indo divé-dive | purū́ṇi babhro ní caranti mā́m áva paridhī́ñr áti tā́ñ ihi || 19 || utā́hám̃ náktam utá soma te dívâ sakhyā́ya babhra ū́dhani | ghṛiṇā́ tápantam áti sū́ryam paráḥ çakunā́ iva paptima || 20 || 15 ||

mṛijyámânaḥ suhastya samudré vā́cam invasi | rayím piçáñgam bahulám puruspṛíham pávamânâbhy àrshasi || 21 || mṛijânó vā́re pávamâno avyáye vṛíshā́va cakrado váne | devā́nâm̃ soma pavamâna nishkṛitám̃ góbhir añjânó arshasi || 22 || pávasva vā́jasâtaye 'bhí víçvâni kā́vyâ | tvám̃ samudrám prathamó ví dhârayo devébhyaḥ soma matsaráḥ || 23 || sá tū́ pavasva pári pā́rthivam̃ rájo divyā́ ca soma dhármabhiḥ | tvā́m̃ víprâso matíbhir vicakshaṇa çubhrám̃ hinvanti dhîtíbhiḥ || 24 || pávamânâ asṛikshata pavítram áti dhā́rayâ | marútvanto matsarā́ indriyā́ háyâ medhā́m abhí práyâṅsi ca || 25 || apó vásânaḥ pári kóçam arshatī́ndur hiyânáḥ sotṛíbhiḥ | janáyañ jyótir mandánâ avîvaçad gā́ḥ kṛiṇvânó ná nirṇíjam || 26 || 16 ||

108 (820). 1—12 Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî. 13 gâya trî yavamadhyâ. 14. 16 satobṛihatî. 15 kakubh.

Pávasva mádhumattama índrâya soma kratuvíttamo mádaḥ | máhi dyukshátamo mádaḥ || 1 || yásya te pîtvā́ vṛishabhó vṛishâyáte 'syá pîtā́ svarvídaḥ | sá supráketo abhy àkramîd íshó 'châ vā́jam̃ naítaçaḥ || 2 || tvám̃ hy àñgá daívyâ pávamâna jánimâni dyumáttamaḥ | amṛitatvā́ya ghosháyaḥ || 3 || yénâ návagvo dadhyáññ aporṇuté yéna víprâsa

107, 19 táva ahám. rarana sakhyé. 20 utá ahám. babhro *iti*. 21 pávamâna abhí arshasi. 22 vṛíshâ áva. 24 sá tū́ — rájo = 784, 8. 25 indriyā́ḥ háyâḥ. 26 arshati índuḥ. — 107, 2 abhí akramît íshaḥ ácha vā́jam ná étaçaḥ. 3 hí añgá. 4 yéna. apa-ûrṇuté.

âpiré | devā́nâm̐ sumné amṛ́tasya cā́ruṇo yéna çrávâṅsy ânaçúḥ || 4 || eshá syá dhā́rayâ sutó 'vyo vā́rebhiḥ pavate madíntamaḥ | krī́ḷann ûrmír apā́m iva || 5 || 17 ||

yá usríyâ ápyâ antár áçmano nír gā́ ákṛintad ójasâ | abhí vrajám̐ tatnishe gávyam áçvyam̐ varmī́va dhṛishṇav ā́ ruja || 6 || ā́ sotâ pári shiñcatā́çvam̐ ná stómam aptúram̐ rajastúram | vanakrakshám udaprútam || 7 || sahásradhâram̐ vṛishabhám payovṛ́dham priyám̐ devā́ya jánmane | ṛiténa yá ṛitájâto vivâvṛidhé rā́jâ devá ṛitám bṛihát || 8 || abhí dyumnám bṛihád yáça íshas pate didîhí deva devayúḥ | ví kóçam madhyamám̐ yuva || 9 || ā́ vacyasva sudaksha camvòḥ sutó viçā́m̐ váhnir ná viçpátiḥ | vṛishṭím̐ diváḥ pavasva rītím apā́m̐ jínvâ gávishṭaye dhíyaḥ || 10 || 18 ||

etám u tyám madacyútam̐ sahásradhâram̐ vṛishabhám̐ dívo duhuḥ | víçvâ vásûni bíbhratam || 11 || vṛ́ishâ ví jajne janáyann ámartyaḥ pratápañ jyótishâ támaḥ | sá súshṭutaḥ kavíbhir nirṇíjam̐ dadhe tridhā́tv asya dáṅsasâ || 12 || sá sunve yó vásûnâm̐ yó râyā́m ânetā́ yá íḷânâm | sómo yáḥ sukshitînā́m || 13 || yásya na índraḥ píbâd yásya marúto yásya vâryamáṇâ bhágaḥ | ā́ yéna mitrā́váruṇâ kárâmaha éndram ávase mahé || 14 || índrâya soma pā́tave nṛíbhir yatáḥ svâyudhó madíntamaḥ | pávasva mádhumattamaḥ || 15 || índrasya hā́rdi somadhā́nam ā́ viça samudrám iva síndhavaḥ | júshṭo mitrā́ya váruṇâya vâyáve divó vishṭambhá uttamáḥ || 16 || 19 ||

109 (821). dvipadâ virâj.

Pári prá dhanvéndrâya soma svâdúr mitrā́ya pûshṇé

108, 5 ávyaḥ. 6 varmī́-iva dhṛishṇo *iti*. 7 sota pári siñcata áçvam. 8 vi-vavṛidhé. 10 jínva gó-ishṭaye. 14 vâ aryamáṇâ. kárâmahe ā́ índram. — 109, 1 dhanva índrâya.

bhágâya ‖ 1 ‖ índras te soma sutásya peyâḥ krátve dákshâya víçve ca devā́ḥ ‖ 2 ‖ evā́mṛítâya mahé kshá yâya sá çukró arsha divyáḥ pîyū́shaḥ ‖ 3 ‖ pávasva soma mahā́nt samudráḥ pitā́ devā́nâm víçvâbhí dhā́ma ‖ 4 ‖ çukráḥ pavasva devébhyaḥ soma divé pṛithivyaí çám ca prajā́yai ‖ 5 ‖ divó dhartā́si çukráḥ pîyū́shaḥ satyé vídharman vâjī́ pavasva ‖ 6 ‖ pávasva soma dyumnī́ sudhâró mahā́m ávînâm ánu pûrvyáḥ ‖ 7 ‖ nṛíbhir yemânó jajnânáḥ pûtáḥ ksharad víçvâni mandráḥ svarvít ‖ 8 ‖ índuḥ punânáḥ prajā́m urâṇáḥ kárad víçvâni drávinâni naḥ ‖ 9 ‖ pávasva soma krátve dákshâyā́çvo ná niktó vâjī́ dhánâya ‖ 10 ‖ 20 ‖

tám te sotā́ro rásam mádâya punánti sómam mahé dyumnā́ya ‖ 11 ‖ çíçum jajnânám hárim mṛijanti pavítre sómam devébhya índum ‖ 12 ‖ índuḥ pavishṭa cā́rur mádâyâpā́m upásthe kavír bhágâya ‖ 13 ‖ bíbharti cā́rv índrasya nā́ma yéna víçvâni vṛitrā́ jaghā́na ‖ 14 ‖ píbanty asya víçve devā́so góbhiḥ çrîtásya nṛíbhiḥ sutásya ‖ 15 ‖ prá suvânó akshâḥ sahásradhâras tiráḥ pavítram ví vā́ram ávyam ‖ 16 ‖ sá vâjy àkshâḥ sahásraretâ adbhír mṛijânó góbhiḥ çrîṇânáḥ ‖ 17 ‖ prá soma yâhī́ndrasya kukshā́ nṛíbhir yemânó ádribhiḥ sutáḥ ‖ 18 ‖ ásarji vâjī́ tiráḥ pavítram índrâya sómaḥ sahásradhâraḥ ‖ 19 ‖ añjánty enam mádhvo rásenéndrâya vṛíshṇa índum mádâya ‖ 20 ‖ devébhyas tvâ vṛíthâ pā́jase 'pó vásânam hárim mṛijanti ‖ 21 ‖ índur índrâya toçate ní toçate çrîṇánn ugró riṇánn apáḥ ‖ 22 ‖ 21 ‖

109, 8 evá amṛítâya. 4 víçvâ abhí. 6 dhartā́ asi. 10 dákshâya áçvaḥ. 13 mádâya apā́m. 17 vâjī́ akshâr *iti*. 18 yâhi índrasya. 20 rásena índrâya vṛíshṇe.

110 (822). 1—3 anushṭubh pipîlikâmadhyâ. 4—9 ûrdhvabṛihatî. 10—12 virâj.

Páry û shú prá dhanva vā́jasâtaye pári vṛitrā́ṇi sakshá-ṇiḥ | dvishás tarádhyâ ṛiṇayā́ na îyase || 1 || ánu hí tvâ su-táṃ soma mádâmasi mahé samaryarā́jye | vā́jāñ̆ abhí pava-mâna prá gâhase || 2 || ájîjano hí pavamâna sū́ryaṃ vidhā́re çákmanâ páyaḥ | gójîrayâ ráṅhamânaḥ púraṃdhyâ || 3 || ájî-jano amṛita mártyeshv ā́ñ̆ ṛitásya dhármann amṛítasya cā́-ruṇaḥ | sádâsaro vā́jam áchâ sánishyadat || 4 || abhy-àbhi hí çrávasâ tatárdithótsaṃ ná káṃ cij janapā́nam ákshitam | çáryâbhir ná bháramâṇo gábhastyoḥ || 5 || ā́d îṃ ké cit páçyamânâsa ā́pyaṃ vasurúco divyā́ abhy ànûshata | vā́-raṃ ná deváḥ savitā́ vy ûrṇute || 6 || 22 ||

tvé soma prathamā́ vṛiktábarhisho mahé vā́jâya çrávase dhíyaṃ dadhuḥ | sá tváṃ no vîra vîryâya codaya || 7 || di-váḥ pîyū́sham pûrvyáṃ yád ukthyàm mahó gâhā́d divá ā́ nír adhukshata | índram abhí jā́yamânaṃ sám asvaran || 8 || ádha yád imé pavamâna ródasî imā́ ca víçvâ bhúvanâbhí majmánâ | yûthé ná nishṭhā́ vṛishabhó ví tishṭhase || 9 || só-maḥ punânó avyáye vā́re çíçur ná krī́ḷan pávamâno akshâḥ | sahásradhâraḥ çatávâja índuḥ || 10 || eshá punânó mádhu-mâñ̆ ṛitā́véndrâyénduḥ pavate svâdúr ûrmíḥ | vâjasánir va-rivovíd vayodhā́ḥ || 11 || sá pavasva sáhamânaḥ pṛitanyū́nt sédhan rákshâṅsy ápa durgáhâṇi | svâyudháḥ sâsahvā́nt soma çátrûn || 12 || 23 ||

111 (823). atyashṭi.

Ayā́ rucā́ háriṇyâ punânó víçvâ dvéshâṅsi tarati sva-

110, 1 ûṃ *iti* sú. tarádhyai ṛiṇa-yā́ḥ. 4 ā́. sádâ asaraḥ. ácha. 5 abhí-abhi. tatárditha útsam. cit jana-pā́nam. 6 abhí anûshata. ví ûrṇute. 7 prathamā́ḥ. 9 imé-ródasî *iti*. bhúvanâ abhí. niḥ-sthā́ḥ. 11 ṛitá-vâ índrâya índuḥ. 12 sasahvā́n.

yúgvabhiḥ sū́ro ná svayúgvabhiḥ | dhā́râ sutásya rocate punânó arushó háriḥ | víçvâ yád rûpā́ pariyā́ty ṛíkvabhiḥ saptā́syebhir ṛíkvabhiḥ || 1 || tvám̐ tyát paṇînā́m̐ vido vásu sám mâtṛíbhir marjayasi svá ā́ dáma ṛitásya dhîtíbhir dáme | parâváto ná sā́ma tád yátrâ ráṇanti dhîtáyaḥ | tridhā́tubhir árushîbhir váyo dadhe rócamâno váyo dadhe || 2 || pū́rvâm ánu pradíçam̐ yâti cékitat sám̐ raçmíbhir yatate darçató rátho daívyo darçató ráthaḥ | ágmann ukthā́ni paúṅsyéndram̐ jaítrâya harshayan | vájraç ca yád bhávatho ánapacyutâ samátsv ánapacyutâ || 3 || 24 ||

112 (824). paṅkti.

Nânânám̐ vā́ u no dhíyo ví vratā́ni jánânâm | tákshâ rishṭám̐ rutám bhisháj brahmā́ sunvántam ichatī́ndrâyendo pári srava || 1 || járatîbhir óshadhîbhiḥ parṇébhiḥ çakunā́nâm | kârmâró áçmabhir dyúbhir híraṇyavantam ichatī́ndrâyendo pári srava || 2 || kârúr ahám̐ tató bhisháj upalaprakshíṇî nanā́ | nā́nâdhiyo vasûyávó 'nu gā́ iva tasthiméndrâyendo pári srava || 3 || áçvo vóḷhâ sukhám̐ rátham̐ hasanā́m upamantríṇaḥ | çépo rómaṇvantau bhedaú vā́r ín maṇḍū́ka ichatī́ndrâyendo pári srava || 4 || 25 ||

113 (825). paṅkti.

Çaryaṇā́vati sómam índraḥ pibatu vṛitrahā́ | bálam̐ dádhâna âtmáni karishyán vîryàm mahád índrâyendo pári srava || 1 || ā́ pavasva diçâm pata ârjîkā́t soma mîḍhvaḥ | ṛitavâkéna satyéna çraddháyâ tápasâ sutá índrâyendo pári

111, 1 saptá-âsyebhiḥ. 2 své ā́ dáme. yátra. 3 paúṅsyā índram. — 112, 1 vaí. ichati índrâya indo iti. 3 upala-prakshíṇî. vasu-yávaḥ ánu. tasthima índrâya. 4 ít. — 113, 1 pate.

srava ‖ 2 ‖ parjányavṛiddham mahisháṃ táṃ sū́ryasya duhitā́bharat | táṃ gandharvā́ḥ práty agṛibhṇan táṃ sóme rásam ā́dadhur índrâyendo pári srava ‖ 3 ‖ ṛitáṃ vádann ṛitadyumna satyáṃ vádant satyakarman | çraddhā́ṃ vádant soma râjan dhâtrā́ soma párishkṛita índrâyendo pári srava ‖ 4 ‖ satyámugrasya bṛihatáḥ sáṃ sravanti saṃsravā́ḥ | sáṃ yanti rasíno rásâḥ punânó bráhmaṇâ hara índrâyendo pári srava ‖ 5 ‖ 26 ‖

yátra brahmā́ pavamâna chandasyā̂ṃ vā́caṃ vádan | grā́vṇâ sóme mahīyáte sómenânandáṃ janáyann índrâyendo pári srava ‖ 6 ‖ yátra jyótir ájasraṃ yásmiñ loké svàr hitám | tásmin mā́ṃ dhehi pavamânâmṛíte loké ákshita índrâyendo pári srava ‖ 7 ‖ yátra rā́jâ vaivasvató yátrâvaródhanaṃ diváḥ | yátrâmū́r yahvátîr ā́pas tátra mā́m amṛ́itaṃ kṛidhī́ndrâyendo pári srava ‖ 8 ‖ yátrânukâmáṃ cáraṇaṃ trinâké tridivé diváḥ | lokā́ yátra jyótishmantas tátra mā́m amṛ́itaṃ kṛidhī́ndrâyendo pári srava ‖ 9 ‖ yátra kā́mâ nikâmā́ç ca yátra bradhnásya vishṭápaṃ | svadhā́ ca yátra tṛ́iptiç ca tátra mā́m amṛ́itaṃ kṛidhī́ndrâyendo pári srava ‖ 10 ‖ yátrânandā́ç ca módâç ca múdaḥ pramúda ā́sate | kā́masya yátrâptā́ḥ kā́mâs tátra mā́m amṛ́itaṃ kṛidhī́ndrâyendo pári srava ‖ 11 ‖ 27 ‖

114 (826). paṅkti.

Yá índoḥ pávamânasyā́nu dhā́mâny ákramît | tám âhuḥ suprajā́ íti yás te somā́vidhan mána índrâyendo pári srava

---

113, 8 duhitā́ ā́ abharat. ā́ adadhuḥ. 5 satyám-ugrasya. hare. 6 sómena â-nandám. 7 pavamâna amṛíte. ákshite. 8 yátra ava -ródhanam. yátra amū́ḥ. kṛidhi índrâya. 9 yátra anu-kâmám. lokā́ḥ. 10 kā́mâḥ. 11 yátra â-nandā́ḥ. yátra âptā́ḥ. — 114, 1 pávamânasya ánu. soma ávidhat.

|| 1 || ṛíshe mantrakṛ́tâṃ stómaiḥ káçyapodvardháyan gíraḥ | sómaṃ namasya rā́jânaṃ yó jajné vîrúdhâm pátir índrâyendo pári srava || 2 || saptá díço nā́nâsûryâḥ saptá hótâra ṛitvíjaḥ | devā́ âdityā́ yé saptá tébhiḥ somâbhí raksha na índrâyendo pári srava || 3 || yát te râjañ chṛitáṃ havís téna somâbhí raksha naḥ | arâtîvā́ mā́ nas târîn mó ca naḥ kíṃ canā́mamad índrâyendo pári srava || 4 || 28 ||

Saptamo 'nuvâkaḥ.

NAVAMAM MAṆḌALAM.

114, 2 káçyapa ut-vardháyan. 3 âdityā́ḥ. soma abhí. 4 çṛitám. arâti-vā́. târît mó *iti*. caná âmamat.

1 (827). trishṭubh.

Ágre bṛihánn ushásâm ûrdhvó asthân nirjaganvā́n támaso jyótishā́gât | agnír bhânúnâ rúçatâ sváñga ā́ jâtó víçvâ sádmâny aprâḥ || 1 || sá jâtó gárbho asi ródasyor ágne cā́rur víbhṛita óshadhîshu | citráḥ çíçuḥ pári támâṅsy aktū́n prá mâtṛíbhyo ádhi kánikradat gâḥ || 2 || víshṇur itthā́ paramám asya vidvā́ñ jâtó bṛihánn abhí pâti tṛitī́yam | âsā́ yád asya páyo ákrata svám sácetaso abhy àrcanty átra || 3 || áta u tvâ pitubhṛíto jánitrîr annâvṛídham práti caranty ánnaiḥ | tā́ îm práty eshi púnar anyárûpâ ási tvám vikshú mā́nushîshu hótâ || 4 || hótâram citráratham adhvarásya yajnásya-yajnasya ketúm rúçantam | prátyardhim devásya-devasya mahnā́ çriyā́ tv àgním átithim jánânâm || 5 || sá tú vástrâṇy ádha péçanâni vásâno agnír nā́bhâ pṛithivyā́ḥ | arushó jâtáḥ padá íḷâyâḥ puróhito râjan yakshîhá devā́n || 6 || ā́ hí dyā́vâpṛithivī́ agna ubhé sádâ putró ná mâtárâ tatántha | prá yâhy áchoçató yavishṭhā́thā́ vaha sahasyehá devā́n || 7 || 29 ||

1, 1 asthât. jyótishâ ā́ agât. su-áñgaḥ. 3 abhí arcanti. 4 anna-vṛídham. 5 tú agním. 6 padé. yakshi ihá. 7 dyā́vâ-pṛithivī́ *iti* agne ubhé *iti*. ácha uçatáḥ yavishṭha átha ā́ vaha sahasya ihá.

2 (828). trishṭubh.

Piprîhí devā̃ñ uçató yavishṭha vidvā̃ñ ṛitū̃ñr ṛitupate yajehá | yé daívyâ ṛitvíjas tébhir agne tvám̐ hótṛîṇâm asy ā̆yajishṭhaḥ || 1 || véshi hotrám utá potrám̐ jánânâm mandhâtā̆si draviṇodā̆ ṛitā̆vâ | svā̆hâ vayám̐ kṛiṇávâmâ havī̆ṅshi devó devā̆n yajatv agnír árhan || 2 || ā̆ devā̆nâm ápi pánthâm aganma yác chaknávâma tád ánu právoḷhum | agnír vidvā̆nt sá yajât séd u hótâ só adhvarā̆nt sá ṛitū̆n kalpayâti || 3 || yád vo vayám praminā̆ma vratā̆ni vidúshâm̐ devâ ávidushṭarâsaḥ | agnísh ṭád víçvam ā̆ pṛiṇâti vidvā̆n yébhir devā̃ñ ṛitúbhiḥ kalpáyâti || 4 || yát pâkatrā̆ mánasâ dînádakshâ ná yajnásya manvaté mártyâsaḥ | agnísh ṭád dhótâ kratuvíd vijânán yájishṭho devā̃ñ ṛituçó yajâti || 5 || víçveshâm̐ hy àdhvarā̆ṇâm ánîkam̐ citrám̐ ketúm̐ jánitâ tvâ jajā̆na | sá ā̆ yajasva nṛivátîr ánu kshā̆ḥ spârhā̆ íshaḥ kshumátîr viçvájanyâḥ || 6 || yám̐ tvâ dyā̆vâpṛithivī̆ yám̐ tvā̆pas tváshṭâ yám̐ tvâ sujánimâ jajā̆na | pánthâm ánu pravidvā̆n pitṛiyā̆ṇam̐ dyumád agne samidhânó ví bhâhi || 7 || 30 ||

3 (829). trishṭubh.

Inó râjann aratíḥ sámiddho raúdro dákshâya sushumā̃ñ adarçi | cikíd ví bhâti bhâsā̆ bṛihatā̆siknîm eti rúçatîm apā̆jan || 1 || kṛishṇā̆m̐ yád énîm abhí várpasâ bhū̆j janáyan yóshâm bṛihatáḥ pitúr jā̆m | ûrdhvám bhânúm̐ sū̆ryasya stabhâyán divó vásubhir aratír ví bhâti || 2 || bhadró bhadráyâ sácamâna ā̆gât svásâram̐ jâró abhy èti paççā̆t | su-

2, 1 yaja ihá. 2 véshi — potrám̐ = 76, 4. mandhâtā̆ asi. ṛitá-vâ kṛiṇávâma. 3 yát çaknávâma. sáḥ ít. 4 ávidu̇ḥ-tarâsaḥ agníḥ tát. 5 pâka-trā̆. dîná-dakshâḥ. agníḥ tát hótâ. 6 hí adhvarā̆ṇâm. 7 tvâ ā̆paḥ. pitṛi-yā̆nam. — 3, 1 susu-mā̆n. bṛihatā̆ ásiknîm. apa-ájan. 2 bhū̆t. 3 ā̆ agât. abhí eti.

praketaír dyúbhir agnír vitíshṭhan rúçadbhir várṇair abhí râmám asthât ‖ 3 ‖ asyá yắmâso bṛiható ná vagnū́n índhânâ agnéḥ sákhyuḥ çivásya | ī́ḍyasya vṛíshṇo bṛihatáḥ svắso bhắmâso yắmann aktávaç cikitre ‖ 4 ‖ svanắ ná yásya bhắmâsaḥ pávante rócamânasya bṛihatáḥ sudívaḥ | jyéshṭhebhir yás téjishṭhaiḥ krīḷumádbhir várshishṭhebhir bhânúbhir nákshati dyắm ‖ 5 ‖ asyá çúshmâso dadṛiçânápaver jéhamânasya svanayan niyúdbhiḥ | pratnébhir yó rúçadbhir devátamo ví rébhadbhir aratír bhắti víbhvâ ‖ 6 ‖ sá ắ vakshi máhi na ắ ca satsi divásprithivyór aratír yuvatyóḥ | agníḥ sutúkaḥ sutúkebhir áçvai rábhasvadbhī́ rábhasvẫň éhá gamyâḥ ‖ 7 ‖ 31 ‖

4 (830). trishṭubh.

Prá te yakshi prá ta iyarmi mánma bhúvo yáthâ vándyo no háveshu | dhánvann iva prapắ asi tvám agna iyakshávе pûráve pratna râjan ‖ 1 ‖ yáṃ tvâ jánâso abhí saṃcáranti gắva ushṇám iva vrajáṃ yavishṭha | dûtó devắnâm asi mártyânâm antár mahắṅç carasi rocanéna ‖ 2 ‖ çíçuṃ ná tvâ jényaṃ vardháyantî mâtắ bibharti sácanasyámânâ | dhánor ádhi pravátâ yâsi háryañ jígîshase paçúr ivắvasṛishṭaḥ ‖ 3 ‖ mûrắ amûra ná vayáṃ cikitvo mahitvám agne tvám añgá vitse | çáye vavríç cárati jihváyâdán rerihyáte yuvatíṃ viçpátiḥ sán ‖ 4 ‖ kúcij jâyate sánayâsu návyo váne tasthau palitó dhûmáketuḥ | asnâtắpo vṛishabhó ná prá veti sácetaso yáṃ praṇáyanta mártâḥ ‖ 5 ‖ tanûtyájeva táskarâ vanargū́ raçanắbhir daçábhir abhy àdhîtâm | iyáṃ te agne

---

3, 4 su-ắsaḥ. 5 svanắḥ. su-dívaḥ. 6 dadṛiçâná-paveḥ. 7 diváḥpṛithivyóḥ. su-túkebhiḥ áçvaiḥ rábhasvat-bhiḥ. ắ ihá. — 4, 1 te iyarmi. pra-pắ. agne. 3 iva áva-sṛishṭaḥ. 4 jihváyâ adán. 5 kú-cit. asnâtắ ắpaḥ. pra-náyanta. 6 tanûtyájâ-iva. vanargū́ *iti*. abhí adhitâm.

návyasî manîshā́ yukshvā́ rátham ná çucáyadbhir áṅgaiḥ || 6 || bráhma ca te jâtavedo námaç ceyám ca gī́ḥ sádam íd várdhanî bhût | rákshâ ṇo agne tánayâni tokā́ rákshotá nas tanvò áprayuchan || 7 || 32 ||

5 (881). trishṭubh.

Ékaḥ samudró dharúṇo rayîṇā́m asmád dhṛidó bhū́rijanmâ ví cashṭe | síshakty ū́dhar niṇyór upástha útsasya mádhye níhitam padám véḥ || 1 || samânám nîḷám vṛíshaṇo vásânâḥ sám jagmire mahishā́ árvatîbhiḥ | ṛitásya padám kaváyo ní pânti gúhâ nā́mâni dadhire párâṇi || 2 || ṛitâyínî mâyínî sám dadhâte mitvā́ çíçum jajnatur vardháyantî | víçvasya nā́bhim cárato dhruvásya kavéç cit tántum mánasâ viyántaḥ || 3 || ṛitásya hí vartanáyaḥ sújâtam ísho vā́jâya pradívaḥ sácante | adhîvâsám ródasî vâvasâné ghṛitaír ánnair vâvṛidhâte mádhûnâm || 4 || saptá svásṛîr árushîr vâvaçânó vidvā́n mádhva új jabhârâ dṛiçé kám | antár yeme antárikshe purâjā́ ichán vavrím avidat pûshaṇásya || 5 || saptá maryā́dâḥ kaváyas tatakshus tā́sâm ékâm íd abhy àṅhuró gât | âyór ha skambhá upamásya nîḷé pathā́m visargé dharúṇeshu tasthau || 6 || ásac ca sác ca paramé vyòman dákshasya jánmann áditer upásthe | agnír ha naḥ prathamajā́ ṛitásya pū́rva ā́yuni vṛishabháç ca dhenúḥ || 7 || 33 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

6 (882). trishṭubh.

Ayám sá yásya çármann ávobhir agnér édhate jaritā́-

4, 6 yukshvá. 7 ca iyám. ráksha naḥ. ráksha utá. — 5, 1 hṛidáḥ. sísakti ū́dhaḥ. upá-sthe. vér *iti* véḥ. 3 ṛitayíni *ity* ṛita-yíni. mâyíni-dadhâte-vardháyantî *iti*. vi-yántaḥ. 4 ródasi-vavasâné-vavṛidhâte *iti*. 5 út jabhâra. purâ-jā́ḥ. 6 abhí aṅhuráḥ. 7 ásat ca sát ca. pū́rve.

bhíshṭau | jyéshṭhebhir yó bhânúbhir ṛishûṇā́m paryéti párivîto vibhā́vâ || 1 || yó bhanúbhir vibhā́vâ vibhā́ty agnír devébhir ṛitā́vā́jasraḥ | ā́ yó vivā́ya sákhyâ sákhibhyó 'parihvṛito átyo ná sáptiḥ || 2 || î́çe yó víçvasyâ devávîter î́çe viçvā́yur usháso vyùshṭau | ā́ yásmin manā́ havî́ṅshy agnā́v árishṭarathaḥ skabhnā́ti çûshaíḥ || 3 || çûshébhir vṛidhó jushâṇó arkaír devā́ṅ áchâ raghupátvâ jigâti | mandró hótâ sá juhvấ yájishṭhaḥ sámmiçlo agnír ā́ jigharti devā́n || 4 || tám usrā́m índraṃ ná réjamânam agníṃ gîrbhír námobhir ā́ kṛiṇudhvam | ā́ yáṃ víprâso matíbhir gṛiṇánti jâtávedasaṃ juhvàṃ sahā́nâm || 5 || sáṃ yásmin víçvâ vásûni jagmúr vā́je nā́çvâḥ sáptîvanta évaiḥ | asmé ûtî́r índravâtatamâ arvâcînā́ agna ā́ kṛiṇushva || 6 || ádhâ hy àgne mahnā́ nishádyâ sadyó jajnânó hávyo babhū́tha | táṃ te devā́so ánu kétam âyann ádhâvardhanta prathamā́sa ū́mâḥ || 7 || 1 ||

7 (838). trishṭubh.

Svastí no divó agne pṛithivyā́ viçvā́yur dhehi yajáthâya deva | sácemahi táva dasma praketaír urushyā́ ṇa urúbhir deva çáṅsaiḥ || 1 || imā́ agne matáyas túbhyaṃ jâtā́ góbhir áçvair abhí gṛiṇanti rā́dhaḥ | yadā́ te márto ánu bhógam ā́naḍ váso dádhâno matíbhiḥ sujâta || 2 || agním manye pitáram agním âpím agním bhrā́taraṃ sádam ít sákhâyam | agnér ánîkam bṛihatáḥ saparyan diví çukráṃ yajatáṃ sū́ryasya || 3 || sidhrā́ agne dhíyo asmé sánutrî́r yáṃ trā́yase dáma ā́ nítyahotâ | ṛitā́vâ sá rohídaçvaḥ purukshúr dyúbhir

---

6, 1 jaritá abhíshṭau. pari-éti. 2 ṛitá-vâ ájasraḥ. sákhi-bhyaḥ ápari-hvṛitaḥ. 3 víçvasyâḥ. viçvá-âyuḥ. 4 ácha. 6 ná áçvâḥ sápti-vantaḥ. asmé *iti*. agne. 7 ádha hí agne. ni-sádya. ádha avardhanta. — 7, 1 pṛithivyā́ḥ viçvá-âyuḥ. urushyá naḥ. 2 jâtā́ḥ. yadā́ — ā́ṇaḍ = 163, 7. váso *iti*. 4 dáme. ṛitá-vâ.

asmấ áhabhir vâmám astu || 4 || dyúbhir hitám mitrám iva prayógam pratnám ṛitvíjam adhvarásya jârám | bâhúbhyâm agním âyávo 'jananta vikshú hótâram ny àsâdayanta || 5 || svayáṃ yajasva diví deva devā̃n kíṃ te pā̃kaḥ kṛiṇavad ápracetâḥ | yáthā̃yaja ṛitúbhir deva devā̃n evā̃ yajasva tanvàṃ sujâta || 6 || bhávâ no agne 'vitótá gopā̃ bhávâ vayaskṛíd utá no vayodhā̃ḥ | rā̃svâ ca naḥ sumaho havyádâtiṃ trā̃svotá nas tanvò áprayuchan || 7 || 2 ||

8 (834). trishṭubh.

Prá ketúnâ bṛihatā̃ yâty agnír ā̃ ródasî vṛishabhó roravîti | diváç cid ántâñ upamā̃ñ úd ânaḷ apā̃m upásthe mahishó vavardha || 1 || mumóda gárbho vṛishabháḥ kakúdmân asremā̃ vatsáḥ çímîvâñ arâvît | sá devátâty údyatâni kṛiṇvánt svéshu ksháyeshu prathamó jigâti || 2 || ā̃ yó mûrdhā̃nam pitrór árabdha ny àdhvaré dadhire sū̃ro árṇaḥ | ásya pátmann árushîr áçvabudhnâ ṛitásya yónau tanvò jushanta || 3 || ushá-usho hí vaso ágram éshi tváṃ yamáyor abhavo vibhā̃vâ | ṛitā̃ya saptá dadhishe padā̃ni janáyan mitráṃ tanvè svā̃yai || 4 || bhúvaç cákshur mahá ṛitásya gopā̃ bhúvo váruṇo yád ṛitā̃ya véshi | bhúvo apā̃ṃ nápâj jâtavedo bhúvo dûtó yásya havyáṃ jújoshaḥ || 5 || 3 ||

bhúvo yajnásya rájasaç ca netā̃ yátrâ niyúdbhiḥ sácase çivā̃bhiḥ | diví mûrdhā̃naṃ dadhishe svarshā̃ṃ jihvā̃m agne cakṛishe havyavā̃ham || 6 || asyá tritáḥ krátunâ vavré antár ichán dhîtím pitúr évaiḥ párasya | sacasyámânaḥ pitrór upásthe jâmí bruvâṇá ā̃yudhâni veti || 7 || sá pítryâṇy ā̃yu-

---

7, 4 asmai. 5 ní asâdayanta. 6 yáthâ áyajaḥ. evá. 7 bháva. avitā́ utá gopā̃ḥ bháva vayaḥ-kṛít. rā́sva. trā́sva utá. — 8, 1 ā́-roravîti = 514, 1. 2 kakút-mân asremā́. devá-tâti. 3 ní adhvaré. 4 vaso *iti*. 5 gopā̃ḥ. ´nápât. 6 yátra. svaḥ-sā́m.

dhâni vidvā́n índreshita âptyó abhy àyudhyat | triçîrshā́ṇam saptáraçmim jaghanvā́n tvâshṭrásya cin níḥ sasṛije trító gā́ḥ || 8 || bhū́rī́d índra udínakshantam ójó 'vâbhinat sátpatir mányamânam | tvâshṭrásya cid viçvárûpasya gónâm âcakrâṇás trī́ṇi çîrshā́ párâ vark || 9 || 4 ||

9 (885). gâyatrî. 5 vardhamânâ. 7 pratishṭhâ. 8. 9 anushṭubh.

Ā́po hí shṭhā́ mayobhúvas tā́ na ûrjé dadhâtana | mahé ráṇâya cákshase || 1 || yó vaḥ çivátamo rásas tásya bhâjayatehá naḥ | uçatī́r iva mâtáraḥ || 2 || tásmâ áram gamâma vo yásya ksháyâya jínvatha | ā́po janáyathâ ca naḥ || 3 || çám no devī́r abhíshṭaya ā́po bhavantu pîtáye | çám yór abhí sravantu naḥ || 4 || ī́çânâ vā́ryâṇâm ksháyantī́ç carshaṇînā́m | apó yâcâmi bheshajám || 5 || apsú me sómo abravîd antár víçvâni bheshajā́ | agním ca viçváçambhuvam || 6 || ā́paḥ pṛiṇîtá bheshajám várûtham tanvè máma | jyók ca sū́ryam dṛiçé || 7 || idám âpaḥ prá vahata yát kím ca duritám máyi | yád vâhám abhidudróha yád vâ çepá utā́nṛitam || 8 || ā́po adyā́nv acârisham rásena sám agasmahi | páyasvân agna ā́ gahi tám mâ sám sṛija várcasâ || 9 || 5 ||

10 (886). trishṭubh.

Ó cit sákhâyam sakhyā́ vavṛityâm tiráḥ purū́ cid arṇavám jaganvā́n | pitúr nápâtam ā́ dadhîta vedhā́ ádhi kshámi pratarám dī́dhyânaḥ || 1 || ná te sákhâ sakhyám vashṭy etát sálakshmâ yád víshurûpâ bhávâti | mahás putrā́so ásurasya

---

8, 8 índra-ishitaḥ. abhí ayudhyat. cit. 9 bhū́ri ít. ut-ínakshantam ójaḥ áva abhinat. varg *iti* vark. — 9, 1 sthá. tā́ḥ. 2 bhâjayata ihá. 3 tásmai. janáyatha. 4 abhíshṭaye. 5 ī́çânâḥ. 6—9 = 23, 20—23. Nach 9 folgt das nachstehende khila, das ausnahmsweise hier einen Platz finden mag (vgl. Av. VI, 23, 1): sasrúshîs tádapaso dívâ náktam ca sasrúshîḥ | várenyakratûr ahám ā́ devī́r ávase huve. — 10, 1 ó *iti*. purú. 2 sá-lakshmâ.

vîrā́ divó dhartā́ra urviyā́ pári khyan || 2 || uçánti ghâ té amṛ́tâsa etád ékasya cit tyajásam mártyasya | ní te máno mánasi dhâyy asmé jányuḥ pátis tanvàm ā́ viviçyâḥ || 3 || ná yát purā́ cakṛimā́ kád dha nûnám ṛitā́ vádanto ánṛitam rapema | gandharvó apsv ápyâ ca yóshâ sā́ no nā́bhiḥ paramám jâmí tán nau || 4 || garbhé nú nau janitā́ dámpatî kar devás tváshṭâ savitā́ viçvárûpaḥ | nákir asya prá minanti vratā́ni véda nâv asyá pṛithivī́ utá dyaúḥ || 5 || 6 ||

kó asyá veda prathamásyā́hnaḥ ká îm dadarça ká ihá prá vocat | bṛihán mitrásya váruṇasya dhā́ma kád u brava âhano vī́cyâ nṛ́̄n || 6 || yamásya mâ yamyàm kā́ma ā́gant samâné yónau sahaçéyyâya | jâyéva pátye tanvàm riricyâm ví cid vṛiheva ráthyeva cakrā́ || 7 || ná tishṭhanti ná ní mishanty eté devā́nâm spáça ihá yé cáranti | anyéna mád âhano yâhi tū́yam téna ví vṛiha ráthyeva cakrā́ || 8 || rā́trîbhir asmâ áhabhir daçasyet sū́ryasya cákshur múhur ún mimîyât | divā́ pṛithivyā́ mithunā́ sábandhû yamī́r yamásya bibhṛiyâd ájâmi || 9 || ā́ ghâ tā́ gachân úttarâ yugā́ni yátra jâmáyaḥ kṛiṇávann ájâmi | úpa barbṛihi vṛishabhā́ya bâhúm anyám ichasva subhage pátim mát || 10 || 7 ||

kím bhrā́tâsad yád anâthám bhávâti kím u svásâ yán nírṛitir nigáchât | kā́mamûtâ bahv ètád rapâmi tanvā́ me tanvàm sám pipṛigdhi || 11 || ná vā́ u te tanvā́ tanvàm sám papṛicyâm pâpám âhur yáḥ svásâram nigáchât | anyéna mát pramúdaḥ kalpayasva ná te bhrā́tâ subhage vashṭy etát || 12 || bató batâsi yama naívá te máno hṛídayam câ-

---

10, 2 vī́rā́ḥ. 3 gha. 4 cakṛimá kát ha. ap-sú. tát. 5 pṛithivī́. 6 prathamásya áhnaḥ. bṛihát. âhanaḥ vī́cyâ. 7 ā́ agan. jâyā́-iva. ráthyâ-iva. 9 asmai. út. sábandhû *iti* sá-bandhû. 10 gha. 11 bhrā́tâ asat. yát níḥ-ṛitiḥ. bahú etát. 12 vaí. 13 batáḥ bata asi. ná evá.

vidâma | anyā́ kíla tvā́ṃ kakshyèva yuktám pári shvajâte líbujeva vṛikshám || 13 || anyám û shú tvám yamy anyá u tvā́m pári shvajâte líbujeva vṛiksháṃ | tásya vâ tvám mána ichā́ sá vâ távā́dhâ kṛiṇushva saṃvídaṃ súbhadrâm || 14 || 8 ||

11 (887). jagatî. 7—9 trishṭubh.

Vṛíshâ vṛíshṇe duduhe dóhasâ diváḥ páyâṅsi yahvó áditer ádâbhyaḥ | víçvaṃ sá veda váruṇo yáthâ dhiyā́ sá yajníyo yajatu yajníyâñ ṛitū́n || 1 || rápad gandharvī́r ápyâ ca yóshaṇâ nadásya nâdé pári pâtu me mánaḥ | ishṭásya mádhye áditir ní dhâtu no bhrā́tâ no jyeshṭháḥ prathamó ví vocati || 2 || só cin nú bhadrā́ kshumátî yáçasvaty ushā́ uvâsa mánave svàrvatî | yád îm uçántam uçatā́m ánu krátum agníṃ hótâraṃ vidáthâya jī́janan || 3 || ádha tyáṃ drapsáṃ vibhvàṃ vicakshaṇáṃ vír ā́bharad ishitáḥ çyenó adhvaré | yádî víço vṛiṇáte dasmám ā́ryâ agníṃ hótâram ádha dhī́r ajâyata || 4 || sádâsi raṇvó yávaseva púshyate hótrâbhir agne mánushaḥ svadhvaráḥ | víprasya vâ yác chaçamâná ukthyàṃ vā́jaṃ sasavā́ñ upayā́si bhū́ribhiḥ || 5 || 9 ||

úd îraya pitárâ jârá ā́ bhágam íyakshati haryató hṛittá ishyati | vívakti váhniḥ svapasyáte makhás tavishyáte ásuro vépate matī́ || 6 || yás te agne sumatím márto ákshat sáhasaḥ sûno áti sá prá çṛiṇve | ísham dádhâno váhamâno áçvair ā́ sá dyumā́ñ ámavân bhûshati dyū́n || 7 || yád agna eshā́ sámitir bhávâti devī́ devéshu yajatā́ yajatra | rátnâ ca yád vibhájâsi svadhâvo bhâgáṃ no átra vásumantaṃ vîtât

10, 13 ca avidâma. kakshyâ-iva. svajâte líbujâ-iva. 14 úṃ iti sú. ichá. táva ádha. — 11, 3 só iti cit. yáçasvatî. 4 víḥ ā́ abharat. yádi. 5 sádâ asi. yávasâ-iva. yát çaçamânáḥ. 6 su-apasyáte. 7 sûno iti. 8 agne.

‖ 8 ‖ çrudhī́ no agne sádane sadhásthe yukshvā́ rátham amṛ́tasya dravitnúm | ā́ no vaha ródasî deváputre mā́kir devā́nâm ápa bhûr ihá syâḥ ‖ 9 ‖ 10 ‖

12 (888). trishṭubh.

Dyā́vâ ha kshā́mâ prathamé ṛiténâbhiçrâvé bhavataḥ satyavā́câ | devó yán mártân yajáthâya kṛiṇvánt sī́dad dhótâ pratyáñ svám ásuṃ yán ‖ 1 ‖ devó devā́n paribhū́r ṛiténa váhâ no havyám prathamáç cikitvā́n | dhûmáketuḥ samídhâ bhā́ṛijîko mandró hótâ nítyo vâcā́ yájîyân ‖ 2 ‖ svā́vṛig devásyâmṛ́taṃ yádî gór áto jâtā́so dhârayanta urvī́ | víçve devā́ ánu tát te yájur gur duhé yád énî divyáṃ ghṛitáṃ vā́ḥ ‖ 3 ‖ árcâmi vâṃ várdhâyā́po ghṛitasnû dyā́vâbhûmî çriṇutáṃ rodasî me | áhâ yád dyā́vó 'sunîtim áyan mádhvâ no átra pitárâ çiçîtâm ‖ 4 ‖ kíṃ svin no rā́jâ jagṛihe kád asyā́ti vratáṃ cakṛimâ kó ví veda | mitráç cid dhí shmâ juhurâṇó devā́ñ chlóko ná yâtā́m ápi vā́jo ásti ‖ 5 ‖ 11 ‖

durmántv átrâmṛ́tasya nā́ma sálakshmâ yád víshurûpâ bhávâti | yamásya yó manávate sumántv ágne tám ṛishva pâhy áprayuchan ‖ 6 ‖ yásmin devā́ vidáthe mâdáyante vivásvataḥ sádane dhâráyante | sū́rye jyótir ádadhur mâsy àktū́n pári dyotaníṃ carato ájasrâ ‖ 7 ‖ yásmin devā́ mánmani saṃcáranty apîcyè ná vayám asya vidma | mitró no átrā́ditir ánâgânt savitā́ devó váruṇâya vocat ‖ 8 ‖ çrudhî no agne sádane sadhásthe yukshvā́ — ‖ 9 ‖ 12 ‖

11, 9 çrudhí. yukshvá. ródasî-deváputre *iti*. — 12, 1 prathamé *iti* ṛiténa abhi-çrâvé. yát. hótâ. 2 váha. bhā́ḥ-ṛijîkaḥ. 3 svā́vṛik devásya amṛ́tam yádi. dhârayante urvī́ *iti*. vā́r *iti* vā́ḥ. 4 várdhâya ā́paḥ ghṛitasnû-dyā́vâbhûmî-rodasî *iti*. dyā́vaḥ ásu-nîtim. 5 svit. asya áti. cakṛima. hí sma. devā́n çlókaḥ. 6 átra amṛ́tasya. sálakshmâ — bhávâti 836, 2. 7 devā́ḥ. mâsí aktū́n. 8 devā́ḥ. átra áditiḥ.

13 (839). trishṭubh. 5 jagatî.

Yujé vâm bráhma pûrvyám námobhir ví çlóka etu pathyèva sûréḥ | çriṇvántu víçve amṛ́tasya putrā́ ā́ yé dhā́mâni divyā́ni tasthúḥ || 1 || yamé iva yátamâne yád aítam prá vâm bharan mā́nushâ devayántaḥ | ā́ sîdatam svám u lokám vídâne svâsasthé bhavatam índave naḥ || 2 || páñca padā́ni rupó ánv aroham cátushpadîm ánv emi vraténa | aksháreṇa práti mima etā́m ṛtásya nā́bhâv ádhi sám punâmi || 3 || devébhyaḥ kám avṛṇîta mṛtyúm prajā́yai kám amṛ́tam nā́vṛṇîta | bṛ́haspátim yajnám akṛṇvata ṛ́shim priyā́m yamás tanvàm prā́rirecît || 4 || saptá ksharanti çíçave marútvate pitré putrā́so ápy avîvatann ṛtám | ubhé íd asyobháyasya râjata ubhé yatete ubháyasya pushyataḥ || 5 || 13 ||

14 (840). trishṭubh. 13. 14. 16 anushṭubh. 15 bṛhatî.

Pareyivā́ṅsam praváto mahī́r ánu bahúbhyaḥ pánthâm anupaspaçânám | vaivasvatám samgámanam jánânâm yamám rā́jânam havíshâ duvasya || 1 || yamó no gâtúm prathamó viveda naíshā́ gávyûtir ápabhartavā́ u | yátrâ naḥ pū́rve pitáraḥ pareyúr enā́ jajnânā́ḥ pathyā́ ánu svā́ḥ || 2 || mā́talî kavyaír yamó áñgirobhir bṛ́haspátir ṛ́kvabhir vâvṛdhânā́ḥ | yā́ñç ca devā́ vâvṛdhúr yé ca devā́nt svā́hânyé svadháyânyé madanti || 3 || imám yama prastarám ā́ hí sī́dā́ñgirobhiḥ pitṛ́bhiḥ samvidânā́ḥ | ā́ tvâ mántrâḥ kaviçastā́ vahantv enā́ râjan havíshâ mâdayasva || 4 || áñgirobhir ā́ gahi yajníyebhir yáma vairûpaír ihá mâdayasva | vívasvantam huve yáḥ pitā́ te 'smín yajné barhíshy ā́ nishádya || 5 || 14 ||

13, 1 pathyâ-iva. 2 yamé-yátamâne *iti*. mā́nushâḥ. vídâne *iti* svâsasthé *iti* su-âsasthé. 3 mime. 4 ná avṛṇîta. akṛṇvata. prá arirecît. 5 ubhé *iti*. asya ubháyasya. ubhé-yatete *iti*. — 14, 2 ná eshā́. ápa-bhartavaí. yátra. parâ-îyúḥ. 3 vavṛdhânā́ḥ. devā́ḥ vavṛdhúḥ. svā́hâ anyé svadháyâ anyé. 4 sī́da áñgiraḥ-bhiḥ. kavi-çastā́ḥ. 5 ni-sádya.

áñgiraso naḥ pitáro návagvâ átharvâṇo bhṛígavaḥ somyā́saḥ | téshâṃ vayáṃ sumataú yajníyânâm ápi bhadré saumanasé syâma || 6 || préhi préhi pathíbhiḥ pûrvyébhir yátrâ naḥ pū́rve pitáraḥ pareyúḥ | ubhā́ rā́jânâ svadháyâ mádantâ yamám paçyâsi váruṇaṃ ca devám || 7 || sáṃ gachasva pitṛíbhiḥ sáṃ yaméneshṭâpûrténa paramé vyòman | hitvā́yâvadyám púnar ástam éhi sáṃ gachasva tanvā́ suvárcâḥ || 8 || ápeta vī́ta ví ca sarpatā́to 'smā́ etám pitáro lokám akran | áhobhir adbhír aktúbhir vyàktaṃ yamó dadâty avasā́nam asmai || 9 || áti drava sârameyaú çvā́nau caturakshaú çabálau sâdhúnâ pathā́ | áthâ pitṝ́nt suvidátrâñ úpehi yaména yé sadhamā́dam mádanti || 10 || 15 ||

yaú te çvā́nau yama rakshitā́rau caturakshaú pathirákshî nṛicákshasau | tā́bhyâm enam pári dehi râjant svastí câsmâ anamîváṃ ca dhehi || 11 || urûṇasā́v asutṛípâ udumbalaú yamásya dûtaú carato jánâñ ánu | tā́v asmábhyaṃ dṛiçáye sū́ryâya púnar dâtâm ásum adyéhá bhadrám || 12 || yamā́ya sómaṃ sunuta yamā́ya juhutâ havíḥ | yamáṃ ha yajnó gachaty agnídûto áraṃkṛitaḥ || 13 || yamā́ya ghṛitávad dhavír juhóta prá ca tishṭhata | sá no devéshv ā́ yamad dîrghám ā́yuḥ prá jîváse || 14 || yamā́ya mádhumattamaṃ rā́jne havyáṃ juhotana | idáṃ náma ṛíshibhyaḥ pûrvajébhyaḥ pū́rvebhyaḥ pathikṛídbhyaḥ || 15 || tríkadrukebhiḥ patati shál̤ urvī́r ékam íd bṛihát | trishṭúb gâyatrī́ chándâñsi sárvâ tā́ yamá ā́hitâ || 16 || 16 ||

14, 6 téshâṃ — syâma, vgl. 235, 21. 7 prá ihi prá ihi. 8 yaména ishṭâpûrténa. hitvā́ya avadyám. ā́ ihi. 9 ápa ita ví ita ví ca sarpata átaḥ asmaí. áhaḥ-bhiḥ. ví-aktam. 10 átha. su-vidátrân úpa ihi. 11 pathirákshî *iti* pathi-rákshî. ca asmai. 12 uru-nasaú asu-tṛípau. adyá ihá. 13 juhuta. 14 havíḥ. juhóta — tishṭhata = 15, 9. 16 trí-kadrukebhiḥ. tri-stúp. yamé ā́-hitâ.

15 (841). trishṭubh. 11 jagatî.

Úd îratâm ávara út párâsa ún madhyamā́ḥ pitáraḥ somyā́saḥ | ásuṃ yá îyúr avṛikā́ ṛitajnā́s té no 'vantu pitáro háveshu || 1 || idáṃ pitṛíbhyo námo astv adyá yé pū́rvâso yá úparâsa îyúḥ | yé pā́rthive rájasy ā́ níshattâ yé vâ nûnáṃ suvṛijánâsu vikshú || 2 || ā́háṃ pitṛī́nt suvidátrāñ avitsi nápâtaṃ ca vikrámaṇaṃ ca víshṇoḥ | barhisháдо yé svadháyâ sutásya bhájanta pitvás tá ihā́gamishṭhâḥ || 3 || bárhishadaḥ pitara ûty àrvā́g imā́ vo havyā́ cakṛimâ jushádhvam | tá ā́ gatā́vasâ çáṃtamenā́thâ naḥ çáṃ yór arapó dadhâta || 4 || úpahûtâḥ pitáraḥ somyā́so barhishyèshu nidhíshu priyéshu | tá ā́ gamantu tá ihá çruvantv ádhi bruvantu tè 'vantv asmā́n || 5 || 17 ||

ā́cyâ jā́nu dakshiṇató nishádyemáṃ yajnám abhí gṛiṇîta víçve | mā́ hiṅsishṭa pitaraḥ kéna cin no yád va ā́gaḥ purushátâ kárâma || 6 || ā́sînâso aruṇī́nâm upásthe rayíṃ dhatta dâçúshe mártyâya | putrébhyaḥ pitaras tásya vásvaḥ prá yachata tá ihórjaṃ dadhâta || 7 || yé naḥ pū́rve pitáraḥ somyā́so 'nûhiré somapîthá́ṃ vásishṭhâḥ | tébhir yamáḥ saṃrarâṇó havī́ṅshy uçánn uçádbhiḥ pratikâmám attu || 8 || yé tâtṛishúr devatrā́ jéhamânâ hotrâvídaḥ stómatashṭâso arkaíḥ | ā́gne yâhi suvidátrebhir arvā́ṅ satyaíḥ kavyaíḥ pitṛíbhir gharmasádbhiḥ || 9 || yé satyā́so havirádo havishpā́ índreṇa devaíḥ sarátham dádhânâḥ | ā́gne yâhi sahásraṃ devavandaíḥ páraiḥ pū́rvaiḥ pitṛíbhir gharmasádbhiḥ || 10 || 18 ||

ágnishvâttâḥ pitara éhá gachata sádaḥ-sadaḥ sadata su-

15, 1 ávare. út madhyamā́ḥ. yé. 2 yé úparâsaḥ. ní-sattâḥ. 3 ā́ ahám. barhi-sádaḥ. té ihá ā́-gamishṭhâḥ. 4 ûtī́ arvā́k. cakṛima. té ā́ gata ávasâ çáṃ-tamena átha. 5 té ā́. té ihá. té avantu. 6 â -ácya. ni-sádya imám. cit. yád — kárâma 573, 4. 7 té ihá ū́rjam. 8 anu-ûhiré. 9 tatṛishúḥ deva-trā́ jéhamânâḥ hotrâ-vídaḥ. ā́ agne. 10 haviḥ-ádaḥ haviḥ-pā́ḥ. 11 ágni-svâttâḥ. ā́ ihá.

praṇîtayaḥ | attā́ havī́ṅshi práyatâni barhíshy áthâ rayím̱ sárvavîram̱ dadhâtana || 11 || tvám agna îḷitó jâtavedó 'vâḍ ḍhavyā́ni surabhī́ṇi kṛitvī́ | prā́dâḥ pitṛíbhyaḥ svadháyâ té akshann addhí tvám̱ deva práyatâ havī́ṅshi || 12 || yé cehá pitáro yé ca néhá yā́ṅç ca vidmá yā́ṅ u ca ná pravidmá | tvám̱ vettha yáti té jâtavedaḥ svadhā́bhir yajnám̱ súkṛitam̱ jushasva || 13 || yé agnidagdhā́ yé ánagnidagdhâ mádhye diváḥ svadháyâ mâdáyante | tébhiḥ svarā́ḷ ásunîtim etā́m̱ yathâvaçám̱ tanvàm̱ kalpayasva || 14 || 19 ||

16 (842). trishṭubh. 11—14 anushṭubh.

Maínam agne ví daho mā́bhí çoco mā́sya tvácam̱ cikshipo mā́ çárîram | yadā́ çṛitám̱ kṛiṇávo jâtavedó 'them enam prá hiṇutât pitṛíbhyaḥ || 1 || çṛitám̱ yadā́ kárasi jâtavedó 'them enam pári dattât pitṛíbhyaḥ | yadā́ gáchâty ásunîtim etā́m áthâ devā́nâm̱ vaçanī́r bhavâti || 2 || sū́ryam̱ cákshur gachatu vā́tam âtmā́ dyā́m̱ ca gacha pṛithivī́m̱ ca dhármaṇâ | apó vâ gacha yádi tátra te hitám óshadhîshu práti tishṭhâ çárîraiḥ || 3 || ajó bhâgás tápasâ tám̱ tapasva tám̱ te çocís tapatu tám̱ te arcíḥ | yā́s te çivā́s tanvò jâtavedas tā́bhir vahainam̱ sukṛitâm u lokám || 4 || áva sṛija púnar agne pitṛíbhyo yás ta ā́hutaç cárati svadhā́bhiḥ | ā́yur vásâna úpa vetu çéshaḥ sám̱ gachatâm̱ tanvā́ jâtavedaḥ || 5 || 20 ||

yát te kṛishṇáḥ çakuná âtutóda pipîláḥ sarpá utá vâ çvā́padaḥ | agnísh ṭád viçvā́d agadám̱ kṛiṇotu sómaç ca yó

15, 11 attá. átha. 12 agne. jâta-vedaḥ ávâṭ havyā́ni. prá adâḥ. 13 ca ihá. ná ihá. 14 agni-dagdhā́ḥ. ánagni-dagdhâḥ. sva-rā́ṭ. yathâ-vaçám. — 16, 1 mā́ enam. mā́ abhí. mā́ asya. jâta-vedaḥ átha îm. prá hiṇutât. 2 átha. 3 tishṭha. 4 vaha enam. 5 te. 6 çvā́-padaḥ. agníḥ tát viçva-át.

brâhmaṇā́ñ âvivéça ‖ 6 ‖ agnér várma pári góbhir vyayasva sám prórṇushva pī́vasâ médasâ ca | nét tvâ dhṛishṇúr hárasâ járhṛishâṇo dadhṛíg vidhakshyán paryañkháyâte ‖ 7 ‖ imám agne camasám mā́ ví jihvaraḥ priyó devā́nâm utá somyā́nâm | eshá yáç camasó devapā́nas tásmin devā́ amṛítâ mâdayante ‖ 8 ‖ kravyā́dam agním prá hiṇomi dûrám̃ yamárâjno gachatu ripravâháḥ | ihaívā́yám ítaro jâtávedâ devébhyo havyám̃ vahatu prajânán ‖ 9 ‖ yó agníḥ kravyā́t pravivéça vo gṛihám imám páçyann ítaram̃ jâtávedasam | tám̃ harâmi pitṛiyajnā́ya devám̃ sá gharmám invât paramé sadhásthe ‖ 10 ‖ 21 ‖

yó agníḥ kravyavā́hanaḥ pitṛī́n yákshad ṛitâvṛídhaḥ | préd u havyā́ni vocati devébhyaç ca pitṛíbhya ā́ ‖ 11 ‖ uçántas tvâ ní dhîmahy uçántaḥ sám idhîmahi | uçánn uçatá ā́ vaha pitṛī́n havíshe áttave ‖ 12 ‖ yám̃ tvám agne samádahas tám u nír vâpayâ púnaḥ | kiyā́mbv átra rohatu pâkadûrvā́ vyàlkaçâ ‖ 13 ‖ çī́tike çī́tikâvati hlā́dike hlā́dikâvati | maṇḍûkyā́ sú sám̃ gama imám̃ sv àgním̃ harshaya ‖ 14 ‖ 22 ‖

Prathamo 'nuvâkaḥ.

17 (848). trishṭubh. 14 anushṭubh. 13 anushṭubh oder purastâdbṛihatî.

Tváshṭâ duhitré vahatúm̃ kṛiṇotī́tī́dám̃ víçvam bhúvanam̃ sám eti | yamásya mâtā́ paryuhyámânâ mahó jâyā́ vívasvato nanâça ‖ 1 ‖ ápâgûhann amṛítâm mártyebhyaḥ kṛitvī́ sávarṇâm adadur vívasvate | utā́çvínâv abharad yát tád

---

16, 7 prá úrṇushva. ná ít. pari-añkháyâte. 8 amṛítâḥ. 9 kravya-ádam. prá hiṇomi. ripra-vâháḥ ihá evá ayám. jâtá-vedâḥ. 11 ṛita-vṛídhaḥ prá ít. 13 sam-ádahaḥ. vâpaya. kiyámbu. pâka-dûrvā́ ví-alkaçâ. 14 çī́tikâ-vati. hlā́dikâ-vati. sú agním. — 17, 1 kṛiṇoti íti idám. pari-uhyámânâ. 2 ápa agûhan. utá açvínau.

ấsîd ájahâd u dvấ mithunấ saraṇyū́ḥ || 2 || pûshấ tvetáç cyâvayatu prá vidvấn ánashṭapaçur bhúvanasya gopấḥ | sá tvaitébhyaḥ pári dadat pitṛíbhyo 'gnír devébhyaḥ suvidatríyebhyaḥ || 3 || ấyur viçvấyuḥ pári pâsati tvâ pûshấ tvâ pâtu prápathe purástât | yátrấsate sukṛíto yátra té yayús tátra tvâ deváḥ savitấ dadhâtu || 4 || pûshémấ ấçâ ánu veda sárvâḥ só asmấñ ábhayatamena neshat | svastidấ ấghṛiṇiḥ sárvavîró 'prayuchan purá etu prajânán || 5 || 23 ||

prápathe pathấm ajanishṭa pûshấ prápathe diváḥ prápathe pṛithivyấḥ | ubhé abhí priyátame sadhásthe ấ ca párâ ca carati prajânán || 6 || sárasvatîṃ devayánto havante sárasvatîm adhvaré tâyámâne | sárasvatîṃ sukṛíto ahvayanta sárasvatî dâçúshe vấryaṃ dât || 7 || sárasvati yấ saráthaṃ yayấtha svadhấbhir devi pitṛíbhir mádantî | âsádyâsmín barhíshi mâdayasvânamîvấ ísha ấ dhehy asmé || 8 || sárasvatîṃ yấm pitáro hávante dakshiṇấ yajnám abhinákshamâṇâḥ | sahasrârghám iḷó átra bhâgáṃ râyás póshaṃ yájamâneshu dhehi || 9 || ấpo asmấn mâtáraḥ çundhayantu ghṛiténa no ghṛitapvàḥ punantu | víçvaṃ hí riprám praváhanti devī́r úd íd âbhyaḥ çúcir ấ pûtá emi || 10 || 24 ||

drapsáç caskanda prathamấñ ánu dyū́n imáṃ ca yónim ánu yáç ca pū́rvaḥ | samânáṃ yónim ánu saṃcárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá hótrâḥ || 11 || yás te drapsáḥ skándati yás te aṅçúr bâhúcyuto dhishánâyâ upásthât | adhvaryór vâ pári vâ yáḥ pavítrât táṃ te juhomi mánasâ váshaṭkṛitam || 12 || yás te drapsáḥ skannó yás te aṅçúr aváç ca yáḥ paráḥ srucấ | ayáṃ devó bṛíhaspátiḥ sáṃ táṃ

17, 3 tvâ itáḥ cyavayatu. tvâ etébhyaḥ. 4 viçvá-âyuḥ. yátra ásate. 5 pûshấ imấḥ. ấghṛiṇiḥ sárva-vîraḥ ápra-yuchan. 6 ubhé -priyátame-sadhásthe *iti*. 8 â-sádya asmín. mâdayasva anamîvấḥ. 9 sahasra-arghám. 10 ghṛita-pvàḥ.

siñcatu rā́dhase || 13 || páyasvatîr óshadhayaḥ páyasvan mâmakám vácaḥ | apā́m páyasvad ít páyas téna mâ sahá çundhata || 14 || 25 ||

18 (844). trishṭubh. 11 prastârapañkti. 12 jagatî. 14 anushṭubh.

Páram mṛityo ánu párehi pánthâm yás te svá ítaro devayā́nât | cákshushmate çṛiṇvaté te bravîmi mā́ naḥ prajā́m rîrisho mótá vîrā́n || 1 || mṛityóḥ padám yopáyanto yád aíta drā́ghîya ā́yuḥ pratarám dádhânâḥ | âpyā́yamânâḥ prajáyâ dhánena çuddhā́ḥ pûtā́ bhavata yajniyâsaḥ || 2 || imé jîvā́ ví mṛitaír ā́vavṛitrann ábhûd bhadrā́ deváhûtir no adyá | prā́ñco agâma nṛitáye hásâya drā́ghîya ā́yuḥ pratarám dádhânâḥ || 3 || imám jîvébhyaḥ paridhím dadhâmi maíshâm nú gâd áparo ártham etám | çatám jîvantu çarádaḥ purûcî́r antár mṛityúm dadhatâm párvatena || 4 || yáthā́hâny anupûrvám bhávanti yátha ṛitáva ṛitúbhir yánti sâdhú | yáthâ ná pū́rvam áparo jáhâty evā́ dhâtar ā́yûṅshi kalpayaishâm || 5 || 26 ||

ā́ rohatā́yur jarásam vṛiṇânā́ anupûrvám yátamânâ yáti shṭhá | ihá tváshṭâ sujánimâ sajóshâ dîrghám ā́yuḥ karati jîváse vaḥ || 6 || imā́ nā́rîr avidhavā́ḥ supátnîr ā́ñjanena sarpíshâ sám viçantu | anaçrávo 'namîvā́ḥ surátnâ ā́ rohantu jánayo yónim ágre || 7 || úd îrshva nâry abhí jîvalokám gatā́sum etám úpa çesha éhi | hastagrâbhásya didhishós távedám pátyur janitvám abhí sám babhûtha || 8 || dhánur hástâd âdádâno mṛitásyâsmé kshatrā́ya várcase bálâya |

17, 14 páyasvat mâmakám. — 18, 1 mṛityo *iti*. párâ ihi. ririshaḥ mā́ utá. 2 drā́ghîya — dádhânâḥ = 53, 11. pûtā́ḥ. 3 jîvā́ḥ. ā́ avavṛitran. 4 mā́ eshâm. 5 yáthâ áhâni. yáthâ ṛitávaḥ. evá. kalpaya eshâm. 6 rohata ā́yuḥ. vṛiṇânā́ḥ. yátamânâḥ yáti sthá. sa-jóshâḥ. 7 imā́ḥ. â-áñjanena. 8 gatá-asum. çeshe ā́ ihi. táva idám. 9 mṛitásya asmé *iti*.

átraivá tvám ihá vayám̐ suvī́râ víçvâḥ spṛ́dho abhímâtîr jayema || 9 || úpa sarpa mâtáram bhū́mim etā́m uruvyácasam pṛithivī́m̐ suçévâm | ū́rṇamradâ yuvatír dákshiṇâvata eshā́ tvâ pâtu nírṛiter upásthât || 10 || 27 ||

úc chvañcasva pṛithivi mā́ ní bâdhathâḥ sûpâyanā́smai bhava sûpavañcanā́ | mâtā́ putrám̐ yáthâ sicā́bhy ènam bhûma ûrṇuhi || 11 || ucchváñcamânâ pṛithivī́ sú tishṭhatu sahásram míta úpa hí çráyantâm | té gṛihā́so ghṛitaçcúto bhavantu viçvā́hâsmai çaraṇā́ḥ santv átra || 12 || út te stabhnâmi pṛithivī́m̐ tvát párîmám̐ logám̐ nidádhan mó ahám̐ risham | etā́m̐ sthū́ṇâm pitáro dhârayantu té 'trâ yamáḥ sā́danâ te minotu || 13 || pratîcī́ne mā́m áhanī́shvâḥ parṇám ivā́ dadhuḥ | pratī́cîm̐ jagrabhâ vā́cam áçvam̐ raçanáyâ yathâ || 14 || 28 ||

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

19 (845). anushṭubh. 6 gâyatrî.

Ní vartadhvam mā́nu gâtâsmā́nt sishakta revatī́ḥ | ágnîshomâ punarvasû asmé dhârayatam̐ rayím || 1 || púnar enâ ní vartaya púnar enâ ny ā́ kuru | índra eṇâ ní yachatv agnír enâ upā́jatu || 2 || púnar etā́ ní vartantâm asmín pushyantu gópatau | ihaívā́gne ní dhârayehá tishṭhatu yā́ rayíḥ || 3 || yán niyā́nam̐ nyáyanam̐ sam̐jnā́nam̐ yát parā́yaṇam | âvártanam̐ nivártanam̐ yó gopā́ ápi tám̐ huve || 4 || yá udā́naḍ vyáyanam̐ yá udā́naṭ parā́yaṇam | âvártanam̐ ni-

---

18, 9 átra evá. su-vī́râḥ. 10 ū́rṇa-mradâḥ. dákshiṇâ-vate. 11 út çvañcasva. su-upâyanā́ asmai bhava su-upavañcanā́. sicā́ abhí enam bhûme. 12 ut-çváñcamânâ. viçvā́hâ asmai. 13 pári imám. ni-dádhat mó *iti*. te átra. sádanâ. 14 áhani íshvâḥ. iva ā́. jagrabha. — 19, 1 mā́ ánu gâta asmā́n sisakta. punarvasû *iti* punaḥ-vasû. 2 enâḥ. enâḥ ní ā́. índraḥ enâḥ. upa-ā́jatu. 3 etā́ḥ. ihá evá agne ní dhâraya ihá. 4 yát ni-yā́nam ni-áyanam. parâ-áyanam. 5 ut-ā́naṭ. vi-áyanam.

vártanam ápi gopắ ní vartatâm || 5 || ắ nivarta ní vartaya púnar na indra gắ dehi | jîvắbhir bhunajâmahai || 6 || pári vo viçváto dadha ûrjắ ghṛiténa páyasâ | yé devắḥ ké ca yajnı́yâs té rayyắ sáṃ sṛijantu naḥ || 7 || ắ nivartana vartaya ní nivartana vartaya | bhū́myâç cátasraḥ pradíças tắbhya enâ ní vartaya || 8 || 1 ||

20 (846). gâyatrî. 1 ekapadâ oder ein pâda. 2 anushṭubh. 9 virâj. 10 trishṭubh.

Bhadráṃ no ápi vâtaya mánaḥ || 1 || agním îḷe bhujắṃ yávishṭhaṃ çâsắ mitráṃ durdhárîtum | yásya dhármant svàr énîḥ saparyánti mâtúr ū́dhaḥ || 2 || yám âsắ kṛipánîḷam bhâsắketuṃ vardháyanti | bhrắjate çréṇidan || 3 || aryó viçắṃ gâtúr eti prá yád ắnaḍ divó ántân | kavír abhráṃ dī́dyânaḥ || 4 || jushắd dhavyắ mắnushasyordhvás tasthâv ṛíbhvâ yajné | minvánt sádma purá eti || 5 || sá hí kshémo havír yajnáḥ çrushṭī́d asya gâtúr eti | agníṃ devắ vắçîmantaṃ || 6 || 2 ||

yajnâsắhaṃ dúva ishe 'gním pū́rvasya çévasya | ádreḥ sûnúm âyúm âhuḥ || 7 || náro yé ké câsmád ắ víçvét té vâmá ắ syuḥ | agníṃ havíshâ várdhantaḥ || 8 || kṛishṇáḥ çvetò 'rushó yắmo asya bradhná ṛijrá utá çóṇo yáçasvân | híraṇyarûpaṃ jánitâ jajâna || 9 || evắ te agne vimadó manîshắm ū́rjo napâd amṛítebhiḥ sajóshâḥ | gíra ắ vakshat sumatī́r iyâná ísham ū́rjaṃ sukshitíṃ víçvam ắbhâḥ || 10 || 3 ||

19, 5 gopắḥ. 6 gắḥ. 7 dadhe. 8 enâḥ. — 20, 1 vgl. 851, 1. 3 kṛipá-nîḷam bhâsắ-ketum. çréṇi-dan. 5 havyắ mắnushasya ûrdhváḥ. 6 çrushṭī́ ít. devắḥ. 7 yajna-sáham. 8 ca asmát ắ víçvâ ít té vâmé ắ syur *iti* syuḥ. 9 çvetáḥ arusháḥ. 10 evá. ắ abhâr *ity* abhâḥ.

21 (847). âstârapaṅkti.

Ā̃gním ná svávṛiktibhir hótâram tvâ vṛiṇîmahe | yajnā̆ya stîrṇábarhishe ví vo máde çîrám pâvakáçocisham vívakshase || 1 || tvā̆m u té svâbhúvaḥ çumbhánty áçvarâdhasaḥ | véti tvā̆m upasécanî ví vo máda ṛíjîtir agna ā̆hutir vívakshase || 2 || tvé dharmā̆ṇa âsate juhū̆bhiḥ siñcatī̆r iva | kṛishṇā̆ rûpā̆ṇy árjunâ ví vo máde víçvâ ádhi çríyo dhishe vívakshase || 3 || yám agne mányase rayím sáhasâvann amartya | tám ā̆ no vā̆jasâtaye ví vo máde yajnéshu citrám ā̆ bharâ vívakshase || 4 || agnír jâtó átharvaṇâ vidád víçvâni kā̆vyâ | bhúvad dûtó vivásvato ví vo máde priyó yamásya kā̆myo vívakshase || 5 || 4 ||

tvā̆m yajnéshv îḷaté 'gne prayaty àdhvaré | tvám vásûni kā̆myâ ví vo máde víçvâ dadhâsi dâçúshe vívakshase || 6 || tvā̆m yajnéshv ṛitvíjam cā̆rum agne ní shedire | ghṛitápratîkam mánusho ví vo máde çukrám cétishṭham akshábhir vívakshase || 7 || ágne çukréṇa çocíshorú prathayase bṛihát | abhikrándan vṛishâyase ví vo máde gárbham dadhâsi jâmíshu vívakshase || 8 || 5 ||

22 (848). purastâdbṛihatî. 5. 7. 9 anushṭubh. 15 trishṭubh.

Kúha çrutá índraḥ kásminn adyá jáne mitró ná çrûyate | ṛishîṇâm vâ yáḥ ksh   áye gúhâ vâ cárkṛishe girā̆ || 1 || ihá çrutá índro asmé adyá stáve vajrý ṛícîshamaḥ | mitró ná yó jáneshv ā̆ yáçaç cakré ásâmy ā̆ || 2 || mahó yás pátiḥ çávaso ásâmy ā̆ mahó nṛimṇásya tûtujíḥ | bhartā̆ vájrasya dhṛishṇóḥ pitā̆ putrám iva priyám || 3 || yujânó áçvâ

21, 1 ā̆ agním. 2 su-âbhúvaḥ. máde. agne. 4 bhara. 6 îḷate ágne pra-yatí adhvaré. 7 sedire. 8 çocíshâ urú. vṛisha-yase. — 22, 2 vajrī̆. yáçaç — ā = 25, 15.

vā́tasya dhúnî devó devásya vajrivaḥ | syántâ pathā́ virúkmatâ sṛijânáḥ stoshy ádhvanaḥ ‖ 4 ‖ tváṃ tyā́ cid vā́tasyā́çvā́gâ ṛijrā́ tmánâ váhadhyai | yáyor devó ná mártyo yantā́ nákir vidā́yyaḥ ‖ 5 ‖ 6 ‖

ádha gmántoçánâ pṛichate vâṃ kádarthâ na ā́ gṛihám | ā́ jagmathuḥ parâkā́d diváç ca gmáç ca mártyam ‖ 6 ‖ ā́ na indra pṛikshase ’smā́kam bráhmódyatam | tát tvâ yâcâmahé ’vaḥ çúshṇaṃ yád dhánn ámânusham ‖ 7 ‖ akarmā́ dásyur abhí no amantúr anyávrato ámânushaḥ | tváṃ tásyâmitrahan vádhar dâsásya dambhaya ‖ 8 ‖ tváṃ na indra çûra çū́rair utá tvótâso barháṇâ | purutrā́ te ví pûrtáyo návanta kshoṇáyo yathâ ‖ 9 ‖ tváṃ tā́n vṛitrahátye codayo nṝ́n kârpâṇé çûra vajrivaḥ | gúhâ yádî kavînā́ṃ viçā́ṃ nákshatraçavasâm ‖ 10 ‖ 7 ‖

makshū́ tā́ ta indra dânā́pnasa âkshâṇé çûra vajrivaḥ | yád dha çúshṇasya dambháyo jâtáṃ víçvaṃ sayā́vabhiḥ ‖ 11 ‖ mā́kudhryàg indra çûra vásvîr asmé bhûvann abhíshṭayaḥ | vayáṃ-vayaṃ ta âsâṃ sumné syâma vajrivaḥ ‖ 12 ‖ asmé tā́ ta indra santu satyā́hiṅsantîr upaspṛíçaḥ | vidyā́ma yā́sâm bhújo dhenūnā́ṃ ná vajrivaḥ ‖ 13 ‖ ahastā́ yád apádî várdhata kshā́ḥ çácîbhir vedyā́nâm | çúshṇam pári pradakshiṇíd viçvā́yave ní çiçnathaḥ ‖ 14 ‖ píbâ-pibéd indra çûra sómam mā́ rishaṇyo vasavâna vásuḥ sán | utá trâyasva gṛiṇató maghóno maháç ca râyó revátas kṛidhî naḥ ‖ 15 ‖ 8 ‖

22, 4 dhúnî *iti*. 5 vā́tasya áçvâ ā́ agâḥ. 6 gmántâ uçánâ. kát-arthâ. 7 bráhma út-yatam. yâcâmahe ávaḥ. hán. 8 tásya amitra-han vádhaḥ. 9 tvā́-ûtâsaḥ. 10 yádi. 11 makshú tā́ te indra dâná-apnasaḥ. ha. 12 mā́ akudhryàk. te. 13 te. satyā́ áhiṅsantîḥ. 14 viçvá-âyave. 15 píbâ — somam = 202, 11. kṛidhi.

23 (849). jagatî. 1. 7 trishṭubh. 5 abhisâriṇî.

Yájâmahe índraṃ vájradakshiṇaṃ hárîṇâṃ rathyàṃ vívratânâm | prá çmáçru dódhuvad ûrdhváthâ bhûd ví sénâbhir dáyamâno ví rā́dhasâ || 1 || hárî nv àsya yā́ váne vidé vásv índro maghaír maghávâ vṛitrahā́ bhuvat | ṛibhúr vā́ja ṛibhukshā́ḥ patyate çávó 'va kshṇaumi dā́sasya nā́ma cit || 2 || yadā́ vájraṃ híraṇyam íd áthâ ráthaṃ hárî yám asya váhato ví sûríbhiḥ | ā́ tishṭhati maghávâ sánaçruta índro vā́jasya dîrgháçravasas pátiḥ || 3 || só cin nú vṛishṭír yûthyā̂ svā́ sácâñ índraḥ çmáçrûṇi háritâbhí prushṇute | áva veti sukshấyaṃ suté mádhū́d íd dhûnoti vā́to yáthâ vánam || 4 || yó vâcā́ vívâco mṛidhrávâcaḥ purū́ sahásrā́çivâ jaghā́na | tát-tad íd asya paúṅsyaṃ gṛiṇîmasi pitéva yás távishîṃ vâvṛidhé çávaḥ || 5 || stómaṃ ta indra vimadā́ ajîjanann ápûrvyam purutámaṃ sudā́nave | vidmā́ hy àsya bhójanam inásya yád ā́ paçúṃ ná gopā́ḥ karâmahe || 6 || mā́kir na enā́ sakhyā́ ví yaushus táva cendra vimadásya ca ṛísheḥ | vidmā́ hí te prámatiṃ deva jâmivád asmé te santu sakhyā́ çivā́ni || 7 || 9 ||

24 (850). âstârapaṅkti.

Índra sómam imám piba mádhumantaṃ camū́ sutám | asmé rayíṃ ní dhâraya ví vo máde sahasríṇam purûvaso vívakshase || 1 || tvā́ṃ yajnébhir ukthaír úpa havyébhir îmahe | çácîpate çacînâṃ ví vo máde çréshṭhaṃ no dhehi vā́ryaṃ vívakshase || 2 || yás pátir vā́ryâṇâm ási radhrásya

23, 1 yájâmahe. 2 nú asya. çávaḥ áva. 3 átha. 4 só *iti* cit. sácâ. háritâ abhí. mádhu út. 5 purú sahásrâ áçivâ. tát — gṛiṇîmasi = 155, 4. pitā́-iva. vavṛidhé. 6 te. vidmá hí asya. 7 ca indra. ca ṛísheḥ vidmá. asmé — çivā́ni = 538, 9. — 24, 1 camū́ *iti*. asmé — dhâraya = 30, 22.

coditā́ | índra stotṝṇā́m avitā́ ví vo máde dvishó naḥ pâhy áṅhaso vívakshase || 3 || yuváṃ çakrâ mâyâvínâ samîcī́ nír amanthatam | vimadéna yád īḷitā́ nā́satyâ nirámanthatam || 4 || víçve devā́ akṛipanta samîcyór nishpátantyoḥ | nā́satyâv abruvan devā́ḥ púnar ā́ vahatâd íti || 5 || mádhuman me parā́yaṇam mádhumat púnar ā́yanam | tā́ no devâ devátayâ yuvám mádhumatas kṛitam || 6 || 10 ||

25 (851). Âstârapaṅkti.

Bhadráṃ no ápi vâtaya máno dáksham utá krátum | ádhâ te sakhyé ándhaso ví vo máde ráṇan gā́vo ná yávase vívakshase || 1 || hṛidispṛíças ta âsate víçveshu soma dhā́masu | ádhâ kā́mâ imé máma ví vo máde ví tishṭhante vasûyávo vívakshase || 2 || utá vratā́ni soma te prā́hám minâmi pâkyâ | ádhâ pitéva sûnáve ví vo máde mṛiḷā́ no abhí cid vadhā́d vívakshase || 3 || sám u prá yanti dhîtáyaḥ sárgâso 'vatā́ñ iva | krátuṃ naḥ soma jîváse ví vo máde dhâráyâ camasā́ñ iva vívakshase || 4 || táva tyé soma çáktibhir níkâmâso vy ṛìṇvire | gṛítsasya dhī́râs taváso ví vo máde vrajáṃ gómantam açvínaṃ vívakshase || 5 || 11 ||

paçúṃ naḥ soma rakshasi purutrā́ víshṭhitaṃ jágat | samā́kṛiṇoshi jîváse ví vo máde víçvâ sampáçyan bhúvanâ vívakshase || 6 || tváṃ naḥ soma viçváto gopā́ ádâbhyo bhava | sédha râjann ápa srídho ví vo máde mā́ no duḥçáṅsa îçatâ vívakshase || 7 || tváṃ naḥ soma sukrátur vayodhéyâya jâgṛihi | kshetravíttaro mánusho ví vo máde druhó naḥ pâhy áṅhaso vívakshase || 8 || tváṃ no vṛitra-

---

24, 4 samîcī́ *iti*. 6 mádhu-mat me parâ-áyanam. â-áyanam. — 25, 1 ádha. 2 te. ádha. vasu-yávaḥ. 3 prá ahám. ádha pitā́ -iva. mṛiḷá. 4 dhâráya. 5 ví ṛiṇvire. 6 ví-sthitam. samā́kṛiṇoshi. 7 îçata.

hantaméndrasyendo çiváḥ sákhâ | yát sîm hávante samithé ví vo máde yúdhyamânâs tokásâtau vívakshase || 9 || ayám gha sá turó máda índrasya vardhata priyáḥ | ayám kakshī́vato mahó ví vo máde matím víprasya vardhayad vívakshase || 10 || ayám víprâya dâçúshe vā́jâñ iyarti gómataḥ | ayám saptábhya ā́ váram ví vo máde prā́ndhám çroṇám ca târishad vívakshase || 11 || 12 ||

26 (852). anushṭubh. 1. 4 ushṇih.

Prá hy áchâ manī́shā́ḥ spârhā́ yánti niyútaḥ | prá dasrā́ niyúdrathaḥ pûshā́ avishṭu mā́hinaḥ || 1 || yásya tyán mahitvám vâtā́pyam ayám jánaḥ | vípra ā́ vaṅsad dhîtíbhiç cíketa sushṭutînā́m || 2 || sá veda sushṭutînā́m índur ná pûshā́ vrishâ | abhí psúraḥ prushâyati vrajám na ā́ prushâyati || 3 || maṅsîmáhi tvâ vayám asmā́kam deva pûshan | matînā́m ca sā́dhanam víprâṇâm câdhavám || 4 || prátyardhir yajnā́nâm açvahayó ráthânâm | ṛíshiḥ sá yó mánurhito víprasya yâvayatsakháḥ || 5 || 13 ||

âdhī́shamâṇâyâḥ pátiḥ çucā́yâç ca çucásya ca | vâsovâyó 'vînâm ā́ vā́sâṅsi mármṛijat || 6 || inó vā́jânâm pátir ináḥ pushṭînā́m sákhâ | prá çmáçru haryató dûdhod ví vṛíthâ yó ádâbhyaḥ || 7 || ā́ te ráthasya pûshann ajā́ dhúram vavṛityuḥ | víçvasyârthínaḥ sákhâ sanojā́ ánapacyutaḥ || 8 || asmā́kam ûrjā́ rátham pûshā́ avishṭu mā́hinaḥ | bhúvad vā́jânâm vṛidhá imám naḥ çṛiṇavad dhávam || 9 || 14 ||

25, 9 vṛitrahan-tama índrasya indo *iti*. 11 prá andhám. — 26, 1 hí ácha. spârhā́ḥ. pûshā́ avishṭu. 2 tyát. 4 ca â-dhavám. 5 práti-ardhiḥ. açva-hayáḥ. 5 yavayat-sakháḥ. 6 vâsaḥ-vâyáḥ ávînâm. 8 ajā́ḥ. víçvasya arthínaḥ. sanaḥ-jā́ḥ. 9 pûshā́ avishṭu. hávam.

27 (858). trishṭubh.

Ásat sú me jaritaḥ sā́bhivegó yát sunvaté yájamânâya çíksham | ánâçîrdâm ahám asmi prahantā́ satyadhvṛítam vṛijinâyántam âbhúm || 1 || yádī́d ahám yudháye saṃnáyâny ádevayûn tanvā̀ çū́çujânân | amā́ te túmram vṛishabhám pacâni tī́vrám sutám pañcadaçám ní shiñcam || 2 || nā́hám tám veda yá íti brávîty ádevayûnt samáraṇe jaghanvā́n | yadā́vā́khyat samáraṇam ṛíghâvad ā́d íd dha me vṛishabhā́ prá bruvanti || 3 || yád ájnâteshu vṛijáneshv ā́sam víçve sató maghávâno ma âsan | jinā́mi vét kshéma ā́ sántam âbhúm prá tám kshiṇâm párvate pâdagṛíhya || 4 || ná vā́ u mā́m vṛijáne vârayante ná párvatâso yád ahám manasyé | máma svanā́t kṛidhukárṇo bhayâta evéd ánu dyū́n kiráṇaḥ sám ejât || 5 || 15 ||

dárçan nv átra çṛitapā́ñ anindrā́n bâhukshádaḥ çárave pátyamânân | ghṛíshum vâ yé ninidúḥ sákhâyam ádhy û nv èshu paváyo vavṛityuḥ || 6 || ábhûr v aúkshîr vy ù ā́yur ânaḍ dárshan nú pū́rvo áparo nú darshat | dvé paváste pári tám ná bhûto yó asyá pâré rájaso vivésha || 7 || gā́vo yávam práyutâ aryó akshan tā́ apaçyam sahágopâç cárantîḥ | hávâ íd aryó abhítaḥ sám âyan kíyad âsu svápatiç chandayâte || 8 || sám yád váyam yavasā́do jánânâm ahám yavā́da urvájre antáḥ | átrâ yuktò 'vasâtā́ram ichâd átho áyuktam yunajad vavanvā́n || 9 || átréd u me maṅsase satyám uktám dvipā́c ca yác cátushpât saṃsṛijā́ni | strîbhír yó átra vṛíshaṇam pṛitanyā́d áyuddho asya ví bhajâni védaḥ || 10 || 16 ||

27, 1 sáḥ abhi-vegáḥ. ánâçîḥ-dâm. vṛijina-yántam âbhúm. 2 yádi ít. siñcam. 3 ná ahám. sam-áraṇe. yadā́ ava-ákhyat. ha. 4 me. vâ ít kshéme. 5 vaí. bhayâte evá ít. 6 nú átra çṛita-pā́n. ûm *iti* nú eshu. 7 ví ûm *iti*. darshat. dvé-paváste *iti*. 9 yavasa-ádaḥ. uru-ájre. átra yuktáḥ ava-sâtā́ram. átho *iti*. 10 átra ít. dvi-pā́t ca yát.

yásyânakshấ duhitấ jấtv ấsa kás tấṃ vidvấñ abhí manyâte andhấm | kataró mením práti tám mucâte yá îṃ váhâte yá îṃ vâ vareyất || 11 || kíyatî yóshâ maryató vadhûyóḥ páripritâ pányasâ vấryeṇa | bhadrấ vadhữr bhavati yát supéçâḥ svayáṃ sấ mitráṃ vanute jáne cit || 12 || pattó jagâra pratyáñcam atti çîrshṇấ çíraḥ práti dadhau várûtham | ấsîna ûrdhvấm upási kshiṇâti nyàññ uttânấm ánv eti bhữmim || 13 || bṛihánn achâyó apalâçó árvâ tasthaú mâtấ víshito atti gárbhaḥ | anyásyâ vatsáṃ rihatî́ mimâya káyâ bhuvấ ní dadhe dhenúr ữdhaḥ || 14 || saptá vîrấso adharấd úd âyann ashṭóttarấttât sám ajagmiran té | náva paçcấtât sthivimánta âyan dáça prấk sấnu ví tiranty áçnaḥ || 15 || 17 ||

daçânấm ékaṃ kapiláṃ samânáṃ táṃ hinvanti krátave pấryâya | gárbham mâtấ súdhitaṃ vakshánâsv ávenantaṃ tusháyantî bibharti || 16 || pî́vânam meshám apacanta vîrấ nyùptâ akshấ ánu dîvá âsan | dvấ dhánum bṛihatî́m apsv àntáḥ pavítravantâ carataḥ punántâ || 17 || ví kroçanấso víshvañca âyan pácâti némo nahí pákshad ardháḥ | ayám me deváḥ savitấ tád âha drvànna íd vanavat sarpírannaḥ || 18 || ápaçyaṃ grấmaṃ váhamânam ârấd acakráyâ svadháyâ vártamânam | síshakty aryáḥ prá yugấ jánânâṃ sadyáḥ çiçnấ praminânó návîyân || 19 || etaú me gấvau pramarásya yuktaú mó shú prá sedhîr múhur ín mamandhi | ấpaç cid asya ví naçanty árthaṃ sữraç ca marká úparo babhûvấn || 20 || 18 ||

ayáṃ yó vájraḥ purudhấ vívṛitto 'váḥ sữryasya bṛihatáḥ púrîshât | çráva íd enấ paró anyád asti tád avyathî́

27, 11 yásya anakshấ. vare-yất. 14 ví-sitaḥ. anyásyâ — ữdhaḥ = 289, 13. 15 ashṭá uttarấttât. 16 sú-dhitam. 17 vîráḥ ní-uptâḥ. dívé. ap-sú antár *iti.* 18 drú-annaḥ. 20 mó *iti* sú. ít.

jarimā́ṇas taranti ‖ 21 ‖ vṛikshé-vṛikshe níyatâ mîmayad gaús táto váyaḥ prá patân pûrushā́daḥ | áthedám̐ víçvam bhúvanam bhayâta índrâya sunvád ṛíshaye ca çíkshat ‖ 22 ‖ devā́nâm mā́ne prathamā́ atishṭhan kṛintátrâd eshâm úparâ úd âyan | tráyas tapanti pṛithivī́m anûpā́ dvā́ bṛíbûkam̐ vahataḥ púrîsham ‖ 23 ‖ sā́ te jîvā́tur utá tásya viddhi mā́ smaitâdṛíg ápa gûhaḥ samaryé | âvíḥ sváḥ kṛiṇuté gū́hate busám̐ sá pâdúr asya nirṇíjo ná mucyate ‖ 24 ‖ 19 ‖

28 (854). trishṭubh.

Víçvo hy ànyó arír âjagā́ma máméd áha çváçuro nā́ jagâma | jakshîyā́d dhânā́ utá sómam papîyât svâçitaḥ púnar ástam̐ jagâyât ‖ 1 ‖ sá róruvad vṛishabhás tigmáçṛiñgo várshman tasthau várimann ā́ pṛithivyā́ḥ | víçveshv enam̐ vṛijáneshu pâmi yó me kukshī́ sutásomaḥ pṛiṇā́ti ‖ 2 ‖ ádriṇâ te mandína indra tū́yânt sunvánti sómân píbasi tvám eshâm | pácanti te vṛishabhā́ñ átsi téshâm pṛikshéṇa yán maghavan hûyámânaḥ ‖ 3 ‖ idám̐ sú me jaritar ā́ cikiddhi pratîpám̐ çā́pam̐ nadyò vahanti | lopâçáḥ siñhám pratyáñcam atsâḥ kroshṭā́ varâhám̐ nír atakta kákshât ‖ 4 ‖ kathā́ ta etád ahám ā́ ciketam̐ gṛítsasya pā́kas taváso manîshā́m | tvám̐ no vidvā́ñ ṛituthā́ ví voco yám árdham̐ te maghavan kshemyā́ dhū́ḥ ‖ 5 ‖ evā́ hí mā́m̐ tavásam̐ vardháyanti diváç cin me bṛihatá úttarâ dhū́ḥ | purū́ sahásrâ ní çiçâmi sâkám açatrúm̐ hí mâ jánitâ jajā́na ‖ 6 ‖ 20 ‖

evā́ hí mā́m̐ tavásam̐ jajnúr ugrám̐ kárman-karman vṛíshaṇam indra devā́ḥ | vádhîm̐ vṛitrám̐ vájreṇa mandasânó

27, 22 purusha-ádaḥ átha idám. bhayâte. 23 anûpā́ḥ. 24 sma etâdṛík. — 28, 1 hí anyáḥ. máma ít. ná ā́. sú-âçitaḥ. 2 kukshī́ *iti*. 3 yát. 4 prati-îpám. atsâr *iti*. 5 te. 6 evá. cit. purú. 7 evá.

'pa vrajám mahinā́ dâçúshe vam || 7 || devā́sa âyan paraçū́ṅr abibhran vánâ vṛiçcánto abhí viḍbhír âyan | ní sudrvàm dádhato vakshánâsu yátrâ kṛípîṭam ánu tád dahanti || 8 || çaçáḥ kshurám pratyáñcam jagârā́drim logéna vy àbhedam ârā́t | bṛihántam cid ṛihaté randhayâni váyad vatsó vṛishabhám çū́çuvânaḥ || 9 || suparṇá itthā́ nakhám ā́ sishâyā́varuddhaḥ paripádam ná siṅháḥ | niruddháç cin mahishás tarshyā́vân godhā́ tásmâ ayátham karshad etát || 10 || tébhyo godhā́ ayátham karshad etád yé brahmáṇaḥ pratipī́yanty ánnaiḥ | simá ukshṇò 'vasṛishṭā́ñ adanti svayám bálâni tanvàḥ çṛiṇânā́ḥ || 11 || eté çámî̂bhiḥ suçámî abhûvan yé hinviré tanvàḥ sóma ukthaíḥ | nṛivád vádann úpa no mâhi vā́jân diví çrávo dadhishe nā́ma vîráḥ || 12 || 21 ||

29 (855). trishṭubh.

Váne ná vâ yó ny àdhâyi câkáñ chúcir vâm stómo bhuraṇâv ajîgaḥ | yásyéd índraḥ purudíneshu hótâ nṛiṇā́m náryo nṛítamaḥ kshapā́vân || 1 || prá te asyā́ ushásaḥ prā́parasyâ nṛitaú syâma nṛítamasya nṛiṇā́m | ánu triçókaḥ çatám ā́vahan nṝ́n kútsena rátho yó ásat sasavā́n || 2 || kás te máda indra ráṅhyo bhûd dúro gíro abhy ùgró ví dhâva | kád vā́ho arvā́g úpa mâ manî́shā́ ā́ tvâ çakyâm upamám rā́dho ánnaiḥ || 3 || kád u dyumnám indra tvā́vato nṝ́n káyâ dhiyā́ karase kán na ā́gan | mitró ná satyá urugâya bhṛityā́ ánne samasya yád ásan manî́shā́ḥ || 4 || préraya sū́ro ártham ná pârám yé asya kā́mam janidhā́ iva gmán | gí-

---

28, 7 ápa. 8 su-drvàm. yátra. 9 jagâra ádrim. ví abhedam. 10 sisâya áva-ruddhaḥ. cit. tásmai. 11 godhā́ ayátham. ukshṇáḥ ava-sṛishṭā́n. 12 su-çámî abhûvan. sóme. — 29, 1 ní adhâyi. çúciḥ. ajîgar *iti.* yásya ít. 2 prá áparasyâḥ. ā́ avahat. 3 abhí ugráḥ. manî́shā́ ā́. 4 kát naḥ ā́ agan. bhṛityaí. 5 prá îraya.

raç ca yé te tuvijâta pûrvī́r nára indra pratiçíkshanty ánnaiḥ ‖ 5 ‖ 22 ‖

mā́tre nú te súmite indra pûrvī́ dyaúr majmánâ prithivī́ kā́vyena | várâya te ghṛitávantaḥ sutā́saḥ svā́dman bhavantu pîtáye mádhûni ‖ 6 ‖ ā́ mádhvo asmâ asicann ámatram índrâya pûrṇám sá hí satyárâdhâḥ | sá vâvṛidhe várimann ā́ prithivyā́ abhí krátvâ náryaḥ paúṅsyaiç ca ‖ 7 ‖ vy ânaḷ índraḥ pṛítanâḥ svójâ ā́smai yatante sakhyā́ya pûrvī́ḥ | ā́ smâ rátham ná pṛítanâsu tishṭha yám bhadráyâ sumatyā́ codáyâse ‖ 8 ‖ 23 ‖

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

30 (856). trishṭubh.

Prá devatrā́ bráhmaṇe gâtúr etv apó áchâ mánaso ná práyukti | mahī́m mitrásya váruṇasya dhâsím prithujráyase rîradhâ suvṛiktím ‖ 1 ‖ ádhvaryavo havíshmanto hí bhûtā́châpá itoçatī́r uçantaḥ | áva yā́ç cáshṭe aruṇáḥ suparṇás tám ā́syadhvam ûrmím adyā́ suhastâḥ ‖ 2 ‖ ádhvaryavo 'pá itâ samudrám apā́ṃ nápâtaṃ havíshâ yajadhvam | sá vo dadad ûrmím adyā́ súpûtaṃ tásmai sómam mádhumantaṃ sunota ‖ 3 ‖ yó anidhmó dī́dayad apsv àntár yáṃ víprâsa ī́ḷate adhvaréshu | ápâṃ napân mádhumatîr apó dâ yā́bhir índro vâvṛidhé vîryâya ‖ 4 ‖ yā́bhiḥ sómo módate hárshate ca kalyâṇī́bhir yuvatíbhir ná máryaḥ | tā́ adhvaryo apó áchâ párehi yád âsiñcā́ óshadhîbhiḥ punîtât ‖ 5 ‖ 24 ‖

evéd yū́ne yuvatáyo namanta yád îm uçánn uçatī́r éty ácha | sáṃ jânate mánasâ sáṃ cikitre 'dhvaryávo dhishá-

---

29, 6 mā́tre-súmite-pûrvī́ *iti*. 7 asmai. vavṛidhe. 8 ví ânaṭ. su-ójâḥ ā́ asmai. sma. — 30, 1 ácha. rîradha. 2 bhûtá ácha apáḥ ita uçatī́ḥ uçantaḥ. ā́ asyadhvam. adyá. 3 ita. adyá. 4 ap-sú antáḥ. napât. dâḥ. vavṛidhé. 5 ácha párâ ihi. â-siñcā́ḥ. 6 evá ít.

ṇā́paç ca devī́ḥ ‖ 6 ‖ yó vo vṛitā́bhyo ákṛiṇod u lokám̐ yó vo mahyā́ abhíçaster ámuñcat | tásmâ índrâya mádhumantam ûrmím̐ devamā́danam prá hiṇotanâpaḥ ‖ 7 ‖ prā́smai hinota mádhumantam ûrmím̐ gárbho yó vaḥ sindhavo mádhva útsaḥ | ghṛitápṛishṭham ī́ḍyam adhvaréshv ā́po revatîḥ çṛiṇutā́ hávam me ‖ 8 ‖ tám̐ sindhavo matsarám índrapā́nam ûrmím prá heta yá ubhé íyarti | madacyútam auçânám̐ nabhojā́m pári tritántum̐ vicárantam útsam ‖ 9 ‖ âvárvṛitatîr ádha nú dvidhā́râ goshuyúdho ná niyavám̐ cárantîḥ | ṛíshe jánitrîr bhúvanasya pátnîr apó vandasva savṛídhaḥ sáyonîḥ ‖ 10 ‖ 25 ‖

hinótâ no adhvarám̐ devayajyā́ hinóta bráhma sanáye dhánânâm | ṛitásya yóge ví shyadhvam ū́dhaḥ çrushṭîvárîr bhûtanâsmábhyam âpaḥ ‖ 11 ‖ ā́po revatîḥ ksháyathâ hí vásvaḥ krátum̐ ca bhadrám bibhṛithā́mṛítam̐ ca | râyáç ca sthá svapatyásya pátnîḥ sárasvatî tád gṛiṇaté váyo dhât ‖ 12 ‖ práti yád ā́po ádṛiçram âyatī́r ghṛitám páyâṅsi bíbhratîr mádhûni | adhvaryúbhir mánasâ sam̐vidânā́ índrâya sómam̐ súshutam bhárantîḥ ‖ 13 ‖ émā́ agman revátîr jîvádhanyâ ádhvaryavaḥ sâdáyatâ sakhâyaḥ | ní barhíshi dhattana somyâso 'pā́m̐ náptrâ sam̐vidânā́sa enâḥ ‖ 14 ‖ ā́gmann ā́pa uçatī́r barhír édám̐ ny àdhvaré asadan devayántîḥ | ádhvaryavaḥ sunuténdrâya sómam ábhûd u vaḥ suçákâ devayajyā́ ‖ 15 ‖ 26 ‖

31 (857). trishṭubh.

Ā́ no devā́nâm úpa vetu çáṅso víçvebhis turaír ávase

30, 6 dhishá́ṇâ ā́paḥ. 7 tásmai. hiṇotana âpaḥ. 8 prá asmai. çṛiṇutá. 9 ubhé *iti*. 10 dvi-dhā́râḥ goshu-yúdhaḥ. 11 hinóta. syadhvam. çrushṭi-várîḥ bhûtana asmábhyam. 12 ksháyatha. bibhṛithá amṛítam. su-apatyásya. 13 â-yatī́ḥ. 14 ā́ imā́ḥ. sádáyata. 15 ā́ agman. ā́ idám ní adhvaré. sunutá índrâya.

yájatraḥ | tébhir vayáṃ sushakhā́yo bhavema táranto víçvâ duritā́ syâma || 1 || pári cin márto drávinam mamanyâd ṛitásya pathā́ námasā́ vivâset | utá svéna krátunâ sáṃ vadeta çréyâṅsaṃ dáksham mánasâ jagṛibhyât || 2 || ádhâyi dhîtír ásasṛigram áṅçâs tīrthé ná dasmám úpa yanty ū́mâḥ | abhy ânaçma suvitásya çûsháṃ návedaso amṛítânâm abhûma || 3 || nítyaç câkanyât svápatir dámûnâ yásmâ u deváḥ savitā́ jajā́na | bhágo vâ góbhir aryamém anajyât só asmai cā́ruç chadayad utá syât || 4 || iyáṃ sā́ bhûyâ ushásâm iva kshā́ yád dha kshumántaḥ çávasâ samā́yan | asyá stutíṃ jaritúr bhíkshamâṇâ ā́ naḥ çagmā́sa úpa yantu vā́jâḥ || 5 || 27 ||

asyéd eshā́ sumatíḥ paprathânā́bhavat pûrvyā́ bhū́manâ gaúḥ | asyá sánîḷâ ásurasya yónau samâná ā́ bhárane bíbhramâṇâḥ || 6 || kíṃ svid vánaṃ ká u sá vṛikshá âsa yáto dyā́vâpṛithiví́ nishṭatakshúḥ | saṃtasthâné ajáre itáûtî áhâni pûrvī́r usháso jaranta || 7 || naítā́vad enā́ paró anyád asty ukshā́ sá dyā́vâpṛithiví́ bibharti | tvácam pavítraṃ kṛiṇuta svadhā́vân yád îṃ sū́ryaṃ ná haríto váhanti || 8 || stegó ná kshā́m áty eti pṛithvī́m míhaṃ ná vā́to ví ha vâti bhū́ma | mitró yátra váruṇo ajyámâno 'gnír váne ná vy ásṛishṭa çókam || 9 || starī́r yát sū́ta sadyó ajyámânâ vyáthir avyathī́ḥ kṛiṇuta svágopâ | putró yát pū́rvaḥ pitrór jánishṭa çamyā́ṃ gaúr jagâra yád dha pṛichā́n || 10 || utá káṇvaṃ nṛishádaḥ putrám âhur utá çyâvó dhánam ā́datta vâjí́ | prá kṛishṇā́ya rúçad apinvatódhar ṛitám átra nákir asmâ apîpet || 11 || 28 ||

31, 1 su-sakhā́yaḥ. 2 cit. námasâ ā́. 3 abhí ânaçma. 4 dámûnâḥ yásmai. aryamā́ îm. 5 kshā́ḥ yát ha. sam-ā́yan. 6 asyá ít. paprathânā́ ábhavat. samâné. 7 saṃtasthâné-ajáre-itáûtî íti. 8 ná etā́vat. 9 ví. 10 ha. 11 nṛi-sádaḥ. ā́ adatta. apinvata ū́dhaḥ. asmai.

32 (858). 1—5 jagatî. 6—9 trishṭubh.

Prá sú gmántâ dhiyasânásya saksháṇi varébhir varā́ñ abhí shú prasī́dataḥ | asmā́kam índra ubháyaṃ jujoshati yát somyásyā́ndhaso búbodhati ‖ 1 ‖ vī́ndra yâsi divyā́ni rocanā́ ví pā́rthivâni rájasâ purushṭuta | yé tvâ váhanti múhur adhvarā́ñ úpa té sú vanvantu vagvanā́ñ arâdhásaḥ ‖ 2 ‖ tád ín me chantsat vápusho vápushṭaram putró yáj jā́nam pitrór adhī́yati | jâyā́ pátiṃ vahati vagnúnâ sumát puṅsá íd bhadró vahatúḥ párishkṛitaḥ ‖ 3 ‖ tád ít sadhástham abhí cā́ru dîdhaya gā́vo yác chā́san vahatúṃ ná dhenávaḥ | mâtā́ yán mántur yûthásya pûrvyā́bhí vâṇásya saptádhâtur íj jánaḥ ‖ 4 ‖ prá vó 'châ ririce devayúsh padám éko rudrébhir yâti turváṇiḥ | jarā́ vâ yéshv amṛíteshu dâváne pári va ū́mebhyaḥ siñcatâ mádhu ‖ 5 ‖ 29 ‖

nidhīyámânam ápagûḷham apsú prá me devā́nâṃ vratapā́ uvâca | índro vidvā́ñ ánu hí tvâ cacáksha ténâhám agne ánuçishṭa ā́gâm ‖ 6 ‖ ákshetravit kshetravídaṃ hy áprâṭ sá praíti kshetravídā́nuçishṭaḥ | etád vaí bhadrám anuçā́sanasyotá srutíṃ vindaty añjasī́nâm ‖ 7 ‖ adyéd u prā́ṇîd ámamann imā́hā́pî́vṛito adhayan mâtúr ū́dhaḥ | ém enam âpa jarimā́ yúvânam áheḷan vásuḥ sumánâ babhûva ‖ 8 ‖ etā́ni bhadrā́ kalaça kriyâma kúruçravaṇa dádato maghā́ni | dâná íd vo maghavânaḥ só astv ayáṃ ca sómo hṛidí yám bíbharmi ‖ 9 ‖ 30 ‖

Saptamo 'dhyâyaḥ.

32, 1 abhí sú. somyásya ándhasaḥ. 2 ví indra. 3 ít. yát. adhi-íyati. pári-kṛitaḥ. 4 yát çā́san. yát. pûrvyā́ abhí. ít. 5 vaḥ ácha. deva-yúḥ. siñcata. 6 prá — ā́gâm = 356, 8. 7 hí. prá eti kshetra-vídâ ánu-çishṭaḥ. anu-çā́sanasya utá. 8 adyá ít. prá ânīt. imā́ áhâ ápi-vṛitaḥ adhayat. ā́ îm. su-mánâḥ.

33 (859). 1 trishṭubh. 2 bṛihatí. 3 satobṛihatí. 4—9 gâyatrí.

Prá mâ yuyujre prayújo jánânâm váhâmi sma pûshá-ṇam ántareṇa | víçve devấso ádha mấm arakshan duḥçấsur ấgâd íti ghósha âsît || 1 || sám mâ tapanty abhítaḥ sapátnîr iva párçavaḥ | ní bâdhate ámatir nagnátâ jásur vér ná ve-vîyate matíḥ || 2 || mū́sho ná çiçnấ vy àdanti mâdhyàḥ sto-tấram te çatakrato | sakṛít sú no maghavann indra mṛiḷa-yấdhâ pitéva no bhava || 3 || kuruçrávaṇam âvṛiṇi rấjânam trấsadasyavam | máṅhishṭham vâghátâm ṛíshiḥ || 4 || yásya mâ haríto ráthe tisró váhanti sâdhuyấ | stávai sahásrada-kshiṇe || 5 || 1 ||

yásya prásvâdaso gíra upamáçravasaḥ pitúḥ | kshétram ná raṇvám ûcúshe || 6 || ádhi putropamaçravo nápân mitrâ-tither ihi | pitúsh ṭe asmi vanditấ || 7 || yád î́çîyâmṛítânâm utá vâ mártyânâm | jî́ved ín maghávâ máma || 8 || ná devấ-nâm áti vratám çatấtmâ caná jîvati | táthâ yujấ ví vâvṛite || 9 || 2 ||

34 (860). trishṭubh. 7 jagatí.

Prâvepấ mâ bṛiható mâdayanti pravâtejấ íriṇe várvṛi-tânâḥ | sómasyeva maujavatásya bhakshó vibhî́dako jấgṛivir máhyam achân || 1 || ná mâ mimetha ná jihîḷa eshấ çivấ sákhibhya utá máhyam âsît | akshásyâhám ekaparásya he-tór ánuvratâm ápa jâyấm arodham || 2 || dvéshṭi çvaçrū́r ápa jâyấ ruṇaddhi ná nâthitó vindate marḍitấram | áçva-syeva járato vásnyasya nấhám vindâmi kitavásya bhógam

---

33, 1 ấ agât. 2 sám — párçavaḥ = 105, 8. 3 mū́sho — çatakrato = 105, 8. mṛiḷaya ádha pitấ-iva. 4 avṛiṇi. 6 prá -svâdasaḥ. 7 putra upama-çravaḥ nápât mitra-atitheḥ. pitúḥ te. 8 î́çîya amṛítânâm. ít. 9 çatá-âtmâ. vavṛite. — 34, 1 prâvepấḥ. pravâte-jấḥ. sómasya-iva. vi-bhî́dakaḥ. 2 jihîḷe. akshásya ahám eka -parásya. 3 áçvasya-iva. ná ahám.

|| 3 || anyé jâyā́m pári mṛiçanty asya yásyā́gṛidhad védane vâjy àkshā́ḥ | pitā́ mâtā́ bhrā́tara enam âhur ná jânîmo náyatâ baddhám etám || 4 || yád âdī́dhye ná davishâṇy ebhiḥ parâyádbhyó 'va hîye sákhibhyaḥ | nyùptâç ca babhrávo vā́cam ákrataň émī́d eshâṃ nishkṛitáṃ jâríṇîva || 5 || 8 ||

sabhā́m eti kitaváḥ pṛichámâno jeshyā́mī́ti tanvầ çū́çujânaḥ | akshā́so asya ví tiranti kā́mam pratidī́vne dádhata ā́ kṛitā́ni || 6 || akshā́sa íd aṅkuçíno nitodíno nikṛítvânas tápanâs tâpayishṇávaḥ | kumârádeshṇâ jáyataḥ punarháṇo mádhvâ sámpṛiktâḥ kitavásya barháṇâ || 7 || tripañcâçáḥ krîḷati vrā́ta eshâṃ devá iva savitā́ satyádharmâ | ugrásya cin manyáve nā́ namante rā́jâ cid ebhyo náma ít kṛiṇoti || 8 || nîcā́ vartanta upári sphuranty ahastā́so hástavantaṃ sahante | divyā́ áṅgârâ íriṇe nyùptâḥ çîtā́ḥ sánto hṛídayaṃ nír dahanti || 9 || jâyā́ tapyate kitavásya hînā́ mâtā́ putrásya cárataḥ kvà svit | ṛiṇâvā́ bíbhyad dhánam ichámâno 'nyéshâm ástam úpa náktam eti || 10 || 4 ||

stríyaṃ dṛishṭvā́ya kitaváṃ tatâpânyéshâṃ jâyā́ṃ súkṛitaṃ ca yónim | pûrvâhṇé áçvân yuyujé hí babhrū́nt só agnér ánte vṛishaláḥ papâda || 11 || yó vaḥ senânī́r maható gaṇásya rā́jâ vrā́tasya prathamó babhū́va | tásmai kṛiṇomi ná dhánâ ruṇadhmi dáçâhám prā́cîs tád ṛitáṃ vadâmi || 12 || akshaír mā́ dîvyaḥ kṛishím ít kṛishasva vitté ramasva bahú mányamânaḥ | tátra gā́vaḥ kitava táva jâyā́ tán me ví cashṭe savitā́yám aryáḥ || 13 || mitráṃ kṛiṇudhvaṃ khálu mṛilátâ no mā́ no ghoréṇa caratâbhí dhṛishṇú | ní vo nú

34, 4 yásya ágṛidhat. vâjî́ akshā́ḥ. náyata. 5 ấ-dī́dhye. parâyát-bhyaḥ áva. ní-uptâḥ. ákrata émi ít. 6 jeshyā́mi íti. 7 kumârá-deshṇâḥ. punaḥ-hánaḥ. 8 cit. ná. 9 ní-uptâḥ. vartante. 10 ṛiṇa-vā́. 11 tatâpa anyéshâm. 12 dáça ahám. 13 tát. savitā́ ayám. 14 mṛiḷáta. carata abhí. nú astu.

manyúr viçatàm árâtir anyó babhrûṇā́m prásitau nv àstu || 14 || 5 ||

35 (861). jagatî. 13. 14 trishṭubh.

Ábudhram u tyá índravanto agnáyo jyótir bháranta usháso vyùshṭishu | mahī́ dyā́vâpṛithivī́ cetatâm ápo 'dyā́ devā́nâm áva ā́ vṛiṇîmahe || 1 || divásprithivyór áva ā́ vṛiṇîmahe mâtṝ́nt síndhûn párvatâñ charyaṇā́vataḥ | anâgâstvám̐ sū́ryam ushā́sam îmahe bhadrám̐ sómaḥ suvânó adyā́ kṛiṇotu naḥ || 2 || dyā́vâ no adyá pṛithivī́ ánâgaso mahī́ trâyetâm̐ suvitā́ya mâtárâ | ushā́ uchánty ápa bâdhatâm aghám̐ svasty àgním̐ samidhânám îmahe || 3 || iyám̐ na usrā́ prathamā́ sudevyàm̐ revát sanibhyo revátî vy ùchatu | âré manyúm̐ durvidátrasya dhîmahi svasty àgním̐ samidhânám îmahe || 4 || prá yā́ḥ sísrate sū́ryasya raçmíbhir jyótir bhárantîr usháso vyùshṭishu | bhadrā́ no adyá çrávase vy ùchata svasty àgním̐ samidhânám îmahe || 5 || 6 ||

anamîvā́ ushása ā́ carantu na úd agnáyo jihatâm̐ jyótishâ bṛihát | ā́yukshâtâm açvínâ tū́tujim̐ rátham̐ svasty àgním̐ samidhânám îmahe || 6 || çréshṭham̐ no adyá savitar váreṇyam bhâgám ā́ suva sá hí ratnadhā́ ási | râyó jánitrîm̐ dhishánâm úpa bruve svasty àgním̐ samidhânám îmahe || 7 || pípartu mâ tád ṛitásya pravā́canam̐ devā́nâm̐ yán manushyā̀ ámanmahi | víçvâ íd usrā́ḥ spáḷ úd eti sū́ryaḥ svasty àgním̐ samidhânám îmahe || 8 || adveshó adyá barhíshaḥ stárîmaṇi grā́vṇâm̐ yóge mánmanaḥ sā́dha îmahe | âdityā́nâm̐ çármaṇi sthā́ bhuraṇyasi svasty àgním̐ samidhânám îmahe

---

35, 1 tyé. mahī́-dyā́vâpṛithivī́ iti. adyá. 2 çaryaṇā́-vataḥ. ushásam. adyá. 3 pṛithivī́-mahī́ iti. uchántî. svastí agním. 4 ví uchatu. 5 bhadrā́ḥ. ví uchata. 6 ā́yukshâtâm. 8 yát. 9 sā́dhe. sthā́ḥ.

‖ 9 ‖ ā́ no barhíḥ sadhamā́de bṛihád diví devā́ñ îḷe sâdáyâ saptá hótṝîn | índram mitráṃ váruṇaṃ sâtáye bhágaṃ svasty àgníṃ samidhânám îmahe ‖ 10 ‖ 7 ‖

tá âdityâ ā́ gatâ sarvátâtaye vṛidhé no yajnám avatâ sajoshasaḥ | bṛíhaspátim pûshánam açvínâ bhágaṃ svasty àgníṃ samidhânám îmahe ‖ 11 ‖ tán no devâ yachata supravâcanáṃ chardír âdityâḥ subháraṃ nṛipā́yyam | páçve tokā́ya tánayâya jîváse svasty àgníṃ samidhânám îmahe ‖ 12 ‖ víçve adyá marúto víçva ûtī́ víçve bhavantv agnáyaḥ sámiddhâḥ | víçve no devā́ ávasā́ gamantu víçvam astu dráviṇaṃ vā́jo asmé ‖ 13 ‖ yáṃ devâsó 'vatha vā́jasâtau yáṃ trā́yadhve yám pipṛithā́ty áṅhaḥ | yó vo gopîthé ná bhayásya véda té syâma devávîtaye turâsaḥ ‖ 14 ‖ 8 ‖

36 (862). jagatî. 13. 14 trishṭubh.

Ushā́sânáktâ bṛihatī́ supéçasâ dyā́vâkshā́mâ váruṇo mitró aryamā́ | índraṃ huve marútaḥ párvatâñ apá âdityā́n dyā́vâpṛithivī́ apáḥ svàḥ ‖ 1 ‖ dyaúç ca naḥ pṛithivī́ ca prácetasa ṛitā́varî rakshatâm áṅhaso risháḥ | mā́ durvidátrâ nírṛitir na îçata tád devā́nâm ávo adyā́ vṛiṇîmahe ‖ 2 ‖ víçvasmân no áditiḥ pâtv áṅhaso mâtā́ mitrásya váruṇasya revátaḥ | svàrvaj jyótir avṛikáṃ naçîmahi tád devā́nâm — ‖ 3 ‖ grā́vâ vádann ápa rákshâṅsi sedhatu dushvápnyaṃ nírṛitiṃ víçvam atríṇam | âdityáṃ çárma marútâm açîmahi tád devā́nâm — ‖ 4 ‖ éndro barhíḥ sī́datu pínvatâm íḷâ bṛíhaspátiḥ sā́mabhir ṛikvó arcatu | supraketáṃ jîváse mánma dhîmahi tád devā́nâm — ‖ 5 ‖ 9 ‖

35, 10 sâdáya. 11 tá — sarvátâtaye = 106, 2. avata. 12 tát. devâḥ. 13 víçve ûtī́. ávasâ á. 14 devâsaḥ ávatha. pipṛithá áti. — 36, 1 ushásânáktâ bṛihatī́ *iti.* dyávâpṛithivī́ *iti.* 2 prá-cetasâ ṛitávarî *ity* ṛitá-varî. adyá. 3 víçvasmât. svàḥ-vat. 4 duḥ-svápnyam. 5 á índraḥ.

divispṛíçam yajnám asmā́kam açvinâ jîrā́dhvaram kṛiṇutam sumnám ishṭáye | prâcī́naraçmim ā́hutam ghṛiténa tád devā́nâm — || 6 || úpa hvaye suhávam mā́rutam gaṇám pâvakám ṛishvám sakhyā́ya çambhúvam | râyás pósham sauçravasā́ya dhîmahi tád devā́nâm — || 7 || apā́m pérum jîvádhanyam bharâmahe devâvyàm suhávam adhvaraçríyam | suraçmím sómam indriyám yamîmahi tád devā́nâm — || 8 || sanéma tát susanítâ sanítvabhir vayám jîvā́ jîváputrâ ánâgasaḥ | brahmadvísho víshvag éno bharerata tád devā́nâm — || 9 || yé sthā́ mánor yajníyâs té çṛiṇotana yád vo devâ ī́mahe tád dadâtana | jaítram krátum rayimád vîrávad yáças tád devā́nâm — || 10 || 10 ||

mahád adyá mahatā́m ā́ vṛiṇîmahé 'vo devā́nâm bṛihatā́m anarváṇâm | yáthâ vásu vîrájâtam náçâmahai tád devā́nâm — || 11 || mahó agnéḥ samidhânásya çármaṇy ánâgâ mitré váruṇe svastáye | çréshṭhe syâma savitúḥ sávîmani tád devā́nâm — || 12 || yé savitúḥ satyásavasya víçve mitrásya vraté váruṇasya devā́ḥ | té saúbhagam vîrávad gómad ápno dádhâtana dráviṇam citrám asmé || 13 || savitā́ paçcā́tât savitā́ purástât savitóttarā́ttât savitā́dharā́ttât | savitā́ naḥ suvatu sarvátâtim savitā́ no râsatâm dîrghám ā́yuḥ || 14 || 11 ||

37 (868). jagatî. 10 trishṭubh.

Námo mitrásya váruṇasya cákshase mahó devā́ya tád ṛitám saparyata | dûredṛíçe devájâtâya ketáve divás putrā́ya sū́ryâya çaṅsata || 1 || sā́ mâ satyóktiḥ pári pâtu viçváto

36, 6 jîrá-adhvaram. 9 jivā́ḥ. 10 sthá. 11 vṛiṇîmahe ávaḥ. 12 ánâgâḥ. 14 savitā́ uttarā́ttât savitā́ adharā́ttât. — 37, 1 dûre-dṛíçe. 2 satyá-uktiḥ.

dyā́vâ ca yátra tatánann áhâni ca | víçvam anyán ní viçate yád éjati viçvā́hā́po viçvā́hód eti sū́ryaḥ || 2 || ná te ádevaḥ pradívo ní vâsate yád etaçébhiḥ pataraí ratharyási | prâcī́nam anyád ánu vartate rája úd anyéna jyótishâ yâsi sûrya || 3 || yénâ sûrya jyótishâ bā́dhase támo jágac ca víçvam udiyárshi bhânúnâ | ténâsmád víçvâm ánirâm ánâhutim ápā́mîvâm ápa dushvápnyaṃ suva || 4 || víçvasya hí préshito rákshasi vratám áheḷayann uccárasi svadhā́ ánu | yád adyá tvâ sûryopábrávâmahai táṃ no devā́ ánu maṅsîrata krátum || 5 || táṃ no dyā́vâpṛithivī́ tán na ā́pa índraḥ çṛiṇvantu marúto hávaṃ vácaḥ | mā́ çū́ne bhûma sū́ryasya saṃdṛíçi bhadráṃ jī́vanto jaraṇā́m açîmahi || 6 || 12 ||

viçvā́hâ tvâ sumánasaḥ sucákshasaḥ prajā́vanto anamîvā́ ánâgasaḥ | udyántaṃ tvâ mitramaho divé-dive jyóg jîvā́ḥ práti paçyema sûrya || 7 || máhi jyótir bíbhrataṃ tvâ vicakshaṇa bhā́svantaṃ cákshushe-cakshushe máyaḥ | âróhantam bṛihatáḥ pā́jasas pári vayáṃ jîvā́ḥ práti paçyema sûrya || 8 || yásya te víçvâ bhúvanâni ketúnâ prá cérate ní ca viçánte aktúbhiḥ | anâgâstvéna harikeça sûryā́hnâhnâ no vásyasâ-vasyasód ihi || 9 || çáṃ no bhava cákshasâ çáṃ no áhnâ çám bhânúnâ çáṃ himā́ çáṃ ghṛiṇéna | yáthâ çám ádhvañ chám ásad duroṇé tát sûrya dráviṇaṃ dhehi citrám || 10 || asmā́kaṃ devâ ubháyâya jánmane çárma yachata dvipáde cátushpade | adát píbad ûrjáyamânam ā́çitaṃ tád asmé çáṃ yór arapó dadhâtana || 11 || yád vo devâç cakṛimá jihváyâ gurú mánaso vâ práyutî devahéḷanam | árâvâ yó no abhí duchunâyáte tásmin tád éno vasavo ní dhetana || 12 || 13 ||

37, 2 anyát. viçvā́hâ ā́paḥ viçvā́hâ út. 3 pataraíḥ. 4 yéna. jágat. téna asmát. ápa ámîvâm. 5 prá-ishitaḥ. ut-cárasi. sûrya upa -brávâmahai. 6 tát naḥ. 9 ca ī́rate. sûrya áhnâ-ahnâ. vásyasâ -vasyasâ út. 10 çám ásat.

38 (864). jagatí.

Asmín na indra pṛitsutaú yáçasvati çímîvati krándasi prấva sâtáye | yátra góshâtâ dhṛishitéshu khâdíshu víshvak pátanti didyávo nṛishấhye || 1 || sá naḥ kshumántaṃ sádane vy ûrṇuhi góarṇasaṃ rayím indra çravấyyam | syấma te jáyataḥ çakra medíno yáthâ vayám uçmási tád vaso kṛidhi || 2 || yó no dấsa ấryo vâ purushṭutấdeva indra yudháye cíketati | asmấbhish ṭe susháhâḥ santu çátravas tváyâ vayáṃ tấn vanuyâma saṃgamé || 3 || yó dabhrébhir hávyo yáç ca bhû́ribhir yó abhî́ke varivovín nṛishấhye | táṃ vikhâdé sásnim adyá çrutáṃ náram arvấñcam índram ávase karâmahe || 4 || svavṛíjaṃ hí tvấm ahám indra çuçrávânânudáṃ vṛishabha radhracódanam | prá muñcasva pári kútsâd ihấ gahi kím u tvấvân mushkáyor baddhá âsate || 5 || 14 ||

39 (865). jagatí. 14 trishṭubh.

Yó vâm párijmâ suvṛíd açvinâ rátho doshấm ushấso hávyo havíshmatâ | çaçvattamấsas tám u vâm idáṃ vayám pitúr ná nấma suhávaṃ havâmahe || 1 || codáyataṃ sûnṛ́tâḥ pínvataṃ dhíya út púraṃdhîr îrayataṃ tád uçmasi | yaçásam bhâgáṃ kṛiṇutaṃ no açvinâ sómaṃ ná cấrum maghávatsu nas kṛitam || 2 || amâjúraç cid bhavatho yuvám bhágo 'nâçóç cid avitấrâpamásya cit | andhásya cin nâsatyâ kṛiçásya cid yuvấm íd âhur bhisháјâ rutásya cit || 3 || yuváṃ cyávânaṃ sanáyaṃ yáthâ rátham púnar yúvânaṃ caráthâya takshathuḥ | nísh ṭaugryám ûhathur adbhyás

38, 1 prá ava. gó-sâtâ. 2 ví ûrṇuhi. 3 puru-stuta ádevaḥ. asmấbhiḥ te su-sáhâḥ. 4 varivaḥ-vít nṛi-sáhye. 5 sva-vṛíjam. çuçráva ananu-dám. ihá ấ. — 39, 1 ushásaḥ. 3 amâ-júraḥ. avitấrâ apamásya. cit nâsatyâ. 4 níḥ taugryám.

pári víçvét tā́ vâṃ sávaneshu pravā́cyâ ‖ 4 ‖ purâṇā́ vâṃ vîryầ prá bravâ jáné 'tho hâsathur bhishájâ mayobhúvâ | tā́ vâṃ nú návyâv ávase karâmahe 'yáṃ nâsatyâ çrád árir yáthâ dádhat ‖ 5 ‖ 15 ‖

iyáṃ vâm ahve çriṇutám me açvinâ putrā́yeva pitárâ máhyaṃ çikshatam | ánâpir ájnâ asajâtyā́matiḥ purā́ tásyâ abhíçaster áva spṛitam ‖ 6 ‖ yuváṃ ráthena vimadā́ya çundhyúvaṃ ny ū̀hathuḥ purumitrásya yóshaṇâm | yuváṃ hávaṃ vadhrimatyā́ agachataṃ yuváṃ súshutiṃ cakrathuḥ púraṃdhaye ‖ 7 ‖ yuváṃ víprasya jaraṇā́m upeyúshaḥ púnaḥ kalér akṛiṇutaṃ yúvad váyaḥ | yuváṃ vándanam ṛiçyadā́d úd ûpathur yuváṃ sadyó viçpálâm étave kṛithaḥ ‖ 8 ‖ yuváṃ ha rebháṃ vṛishaṇâ gúhâ hitám úd airayatam mamṛivā́ṅsam açvinâ | yuvám ṛibī́sam utá taptám átraya ómanvantaṃ cakrathuḥ saptávadhraye ‖ 9 ‖ yuváṃ çvetám pedáve 'çvinā́çvaṃ navábhir vā́jair navatī́ ca vâjínam | carkṛítyaṃ dadathur drâvayátsakham bhágaṃ ná nṛíbhyo hávyam mayobhúvam ‖ 10 ‖ 16 ‖

ná táṃ râjânâv adite kútaç caná nā́ṅho açnoti duritáṃ nákir bhayám | yám açvinâ suhavâ rudravartanî puroratháṃ kṛiṇutháḥ pátnyâ sahá ‖ 11 ‖ ā́ téna yâtam mánaso jávîyasâ ráthaṃ yáṃ vâm ṛibhávaç cakrúr açvinâ | yásya yóge duhitā́ jā́yate diváḥ ubhé áhanî sudíne vivásvataḥ ‖ 12 ‖ tā́ vartír yâtaṃ jayúshâ ví párvatam ápinvataṃ çayáve dhenúm açvinâ | vṛíkasya cid vártikâm antár âsyâd yuváṃ çácîbhir grasitā́m amuñcatam ‖ 13 ‖ etáṃ vâṃ stómam açvi-

---

39, 4 víçvâ ít. Vgl. 117, 18. 118, 6. 51, 18. 5 brava jáne átho *iti* ha âsathuḥ. 6 putrā́ya-iva. ájnâḥ asajâtyā́ ámatiḥ. 7 ní ûhathuḥ. Vergl. 117, 20. 116, 18. sú-sutim. 8 upa-îyúshaḥ. 9 átraye. 10 açvinâ áçvam. dravayát-sakham. 11 ná áṅhaḥ. 12 ubhé -áhanî-sudíne *iti*. 13 vgl. 116, 14. 22.

nâv akarmā́takshâma bhṛígavo ná rátham | ny àmṛikshâma yóshaṇâṃ ná márye nítyaṃ ná sûnúṃ tánayaṃ dádhânâḥ || 14 || 17 ||

40 (866). jagatî.

Ráthaṃ yā́ntaṃ kúha kó ha vâṃ narâ práti dyumántaṃ suvitā́ya bhûshati | prâtaryā́vâṇaṃ vibhvàṃ viçé-viçe vástor-vastor váhamânaṃ dhiyā́ çámi || 1 || kúha svid doshā́ kúha vástor açvínâ kúhâbhipitváṃ karataḥ kúhoshatuḥ | kó vâṃ çayutrā́ vidháveva deváram máryaṃ ná yóshâ kṛiṇute sadhástha ā́ || 2 || prâtár jarethe jaraṇéva kā́payâ vástor-vastor yajatā́ gachatho gṛihám | kásya dhvasrā́ bhavathaḥ kásya vâ narâ râjaputréva sávanā́va gachathaḥ || 3 || yuvā́m mṛigéva vâraṇā́ mṛigaṇyávo doshā́ vástor havíshâ ní hvayâmahe | yuváṃ hótrâm ṛituthā́ júhvate narésham jánâya vahathaḥ çubhas patî || 4 || yuvā́ṃ ha ghóshâ páry açvinâ yatī́ rā́jna ûce duhitā́ pṛiché vâṃ narâ | bhûtám me áhna utá bhûtam aktávé 'çvâvate rathíne çaktam árvate || 5 || 18 ||

yuváṃ kavī́ shṭhaḥ páry açvinâ rátham víço ná kútso jaritúr naçâyathaḥ | yuvór ha mákshâ páry açvinâ mádhv âsā́ bharata nishkṛitáṃ ná yóshaṇâ || 6 || yuváṃ ha bhujyúṃ yuvám açvinâ váçaṃ yuváṃ çiñjā́ram uçánâm úpârathuḥ | yuvó rárâvâ pári sakhyám âsate yuvór ahám ávasâ sumnám ā́ cake || 7 || yuváṃ ha kṛiçáṃ yuvám açvinâ çayúṃ yuváṃ vidhántaṃ vidhávâm urushyathaḥ | yuváṃ saníbhyaḥ sta-

---

39, 14 akarma átakshâma. ní amṛikshâma. — 40, 1 prâtaḥ-yā́vânam. 2 kúha abhi-pitvám. kúha ûshatuḥ. çayu-trā́ vidhávâ-iva. sadhá-sthe. 3 jarethe *iti* jaraṇā́-iva. râjaputrā́-iva sávanâ áva. 4 mṛigā́-iva. narâ ísham. 5 áhne. aktáve áçva-vate. 6 sthaḥ. 7 úpa ârathuḥ yuvóḥ.

náyantam açvinā́pa vrajám ûrṇuthaḥ saptā́syam || 8 || jánishṭa yóshâ patáyat kanînakó ví cā́ruhan vîrúdho daṅsánâ ánu | ā́smai rîyante nivanéva síndhavo 'smā́ áhne bhavati tát patitvanám || 9 || jîvám rudanti ví mayante adhvaré dîrghā́m ánu prásitiṃ dîdhiyur náraḥ | vâmám pitṛíbhyo yá idáṃ samериré máyaḥ pátibhyo jánayaḥ parishváje || 10 || 19 ||

ná tásya vidma tád u shú prá vocata yúvâ ha yád yuvatyā́ḥ kshéti yónishu | priyósriyasya vṛishabhásya retíno gṛiháṃ gamemâçvinâ tád uçmasi || 11 || ā́ vâm agant sumatír vâjinîvasû ny àçvinâ hṛitsú kā́mâ ayaṅsata | ábhûtaṃ gopā́ mithunā́ çubhas patî priyā́ aryamṇó dúryâñ açîmahi || 12 || tā́ mandasânā́ mánusho duroṇá ā́ dhattáṃ rayíṃ sahávîraṃ vacasyáve | kṛitáṃ tîrtháṃ suprapâṇáṃ çubhas patî sthâṇúm patheshṭhā́m ápa durmatíṃ hatam || 13 || kvà svid adyá katamā́sv açvínâ vikshú dasrā́ mâdayete çubhás pátî | ká îṃ ní yeme katamásya jagmatur víprasya vâ yájamânasya vâ gṛiháṃ || 14 || 20 ||

41 (867). jagatî.

Samânám u tyám puruhûtám ukthyàṃráthaṃ tricakráṃ sávanâ gánigmatam | párijmânaṃ vidathyàṃ suvṛiktíbhir vayáṃ vyùshṭâ usháso havâmahe || 1 || prâtaryújaṃ nâsatyā́dhi tishṭhathaḥ prâtaryā́vâṇam madhuvā́hanaṃ rátham | víço yéna gáchatho yájvarîr narâ kîréç cid yajnáṃ hótṛimantam açvinâ || 2 || adhvaryúṃ vâ mádhupâṇiṃ su-

40, 8 açvinâ ápa. saptá-âsyam. 9 ca áruhan. ā́ asmai. nivanā́ -iva. asmaí. 10 yé. pari-sváje. 11 sú. priyá-usriyasya. gamema açvinâ. 12 ní açvinâ. 13 tā́ — ā́ = 676, 2. su-prapânám. pathe-sthā́m. — 41, 1 ví-ushṭau. 2 nâsatyâ ádhi. prâtaḥ-yā́vânam.

hástyam agnídhaṃ vâ dhṛitádakshaṃ dámûnasam | víprasya vâ yát sávanâni gáchathó 'ta ấ yâtam madhupéyam açvinâ || 3 || 21 ||

42 (868). trishṭubh.

Ásteva sú pratarám lấyam ásyan bhū́shann iva prá bharâ stómam asmai | vâcấ viprâs tarata vấcam aryó ní râmaya jaritaḥ sóma índram || 1 || dóhena gấm úpa çikshâ sákhâyam prá bodhaya jaritar jârám índram | kóçaṃ ná pûrṇáṃ vásunâ nyṛìshṭam ấ cyâvaya maghadéyâya çū́ram || 2 || kím aṅgá tvâ maghavan bhojám âhuḥ çiçîhí mâ çiçayáṃ tvâ çṛiṇomi | ápnasvatî máma dhī́r astu çakra vasuvídam bhágam indrấ bharâ naḥ || 3 || tvấṃ jánâ mamasatyéshv indra saṃtasthânấ ví hvayante samîké | átrâ yújaṃ kṛiṇute yó havíshmân nấsunvatâ sakhyáṃ vashṭi çū́raḥ || 4 || dhánaṃ ná syandrám bahuláṃ yó asmai tîvrấnt sómâñ âsunóti práyasvân | tásmai çátrûnt sutúkân prâtár áhno ní sváshṭrân yuváti hánti vṛitrám || 5 || 22 ||

yásmin vayáṃ dadhimấ çáṅsam índre yáḥ çiçrấya maghávâ kấmam asmé | ârấc cit sán bhayatâm asya çátrur ny àsmai dyumnấ jányâ namantâm || 6 || ârấc chátrum ápa bâdhasva dûrám ugró yáḥ çámbaḥ puruhûta téna | asmé dhehi yávamad gómad indra kṛidhī́ dhíyaṃ jaritré vấjaratnâm || 7 || prá yám antár vṛishasavấso ágman tīvrấḥ sómâ bahulấntâsa índram | nấha dâmấnam maghávâ ní yaṅsan ní sunvaté vahati bhū́ri vâmám || 8 || utá prahấm atidī́vyâ

41, 8 gáchathaḥ átaḥ. — 42, 1 ástâ-iva. bhara. ramaya. sóme. 2 çiksha. ní-ṛishṭam. cyavaya. 3 indra ấ bhara. 4 jánâḥ mama-satyéshu. sam-tasthânấḥ. átra. ná ásunvatâ. 5 su-áshṭrân. 6 dadhimá. ârất. ní asmai. 7 ârất çátrum. kṛidhí. 8 sómâḥ bahulá-antâsaḥ. ná áha. yaṅsat. 9 ati-dī́vya.

jayâti kṛitám yác chvaghnī́ vicinóti kâlé | yó devákâmo ná dhánâ ruṇaddhi sám ít tám râyā́ sṛijati svadhā́vân || 9 || góbhish ṭaremā́matim durévâm yávena kshúdham puruhûta víçvâm | vayám rā́jabhiḥ prathamā́ dhánâny asmā́kena vṛijánenâ jayema || 10 || bṛíhaspátir naḥ pári pâtu paçcā́d utóttarasmâd ádharâd aghâyóḥ | índraḥ purástâd utá madhyató naḥ sákhâ sákhibhyo várivaḥ kṛiṇotu || 11 || 23 ||

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

43 (869). jagatî. 10. 11 trishṭubh.

Áchâ ma índram matáyaḥ svarvídaḥ sadhrī́cîr víçvâ uçatī́r anûshata | pári shvajante jánayo yáthâ pátim máryam ná çundhyúm maghávânam ûtáye || 1 || ná ghâ tvadríg ápa veti me mánas tvé ít kā́mam puruhûta çiçraya | rā́jeva dasma ní shadó 'dhi barhíshy asmínt sú sóme 'vapā́nam astu te || 2 || vishûvṛíd índro ámater utá kshudháḥ sá íd râyó maghávâ vásva îçate | tásyéd imé pravaṇé saptá síndhavo váyo vardhanti vṛishabhásya çushmíṇaḥ || 3 || váyo ná vṛikshám supalâçám ā́sadant sómâsa índram mandínaç camûshádaḥ | praíshâm ánîkam çávasâ dávidyutad vidát svàr mánave jyótir ā́ryam || 4 || kṛitám ná çvaghnī́ ví cinoti dévane samvárgam yán maghávâ sū́ryam jáyat | ná tát te anyó ánu vîryàm çakan ná purâṇó maghavan nótá nū́tanaḥ || 5 || 24 ||

víçam-viçam maghávâ páry açâyata jánânâm dhénâ avacā́kaçad vṛíshâ | yásyā́ha çakráḥ sávaneshu ráṇyati sá tîvraíḥ sómaiḥ sahate pṛitanyatáḥ || 6 || ā́po ná síndhum abhí

42, 9 yát çva-ghnī́. 10 góbhiḥ tarema ámatim. vṛijánena. 11 utá út-tarasmât. agha-yóḥ. — 43, 1 ácha me. svajante. 2 gha. tvé *iti.* rā́jâ-iva. ní sadaḥ ádhi. 3 vishu-vṛít. tásya ít. 4 ā́ asadan. camû-sádaḥ prá eshâm. 5 yát. çakat. ná utá. 6 vásya áha.

yát samáksharant sómâsa índraṃ kulyā́ iva hradám | várdhanti víprâ máho asya sā́dane yávaṃ ná vṛishṭír divyéna dā́nunâ || 7 || vṛ́ishâ ná kruddháḥ patayad rájaḥsv ā́ yó aryápatnîr ákṛiṇod imā́ apáḥ | sá sunvaté maghávâ jîrádânavé 'vindaj jyótir mánave havíshmate || 8 || új jâyatâm paraçúr jyótishâ sahá bhûyā́ ṛitásya sudúghâ purâṇavát | ví rocatâm arushó bhânúnâ çúciḥ svàr ṇá çukráṃ çuçucîta sátpatiḥ || 9 || góbhish ṭaremā́matiṃ — || 10 || bṛ́ihaspátir naḥ pári — || 11 || 25 ||

44 (870). jagatî. 1—8. 10. 11 trishṭubh.

Ā́ yâtv índraḥ svápatir mádâya yó dhármaṇâ tûtujânás túvishmân | pratvakshâṇó áti víçvâ sáhâṅsy apâréṇa mahatā́ vṛ́ishṇyeṇa || 1 || sushṭhā́mâ ráthaḥ suyámâ hárî te mimyáksha vájro nṛipate gábhastau | çī́bhaṃ râjant supáthā́ yâhy arvā́ṅ várdhâma te papúsho vṛ́ishṇyâni || 2 || éndravā́ho nṛipátiṃ vájrabâhum ugrám ugrā́sas tavishā́sa enam | prátvakshasaṃ vṛishabháṃ satyáçushmam ém asmatrā́ sadhamā́do vahantu || 3 || evā́ pátiṃ droṇasā́caṃ sácetasam ûrjáḥ skambháṃ dharúṇa ā́ vṛishâyase | ójaḥ kṛishva sáṃ gṛibhâya tvé ápy áso yáthâ kenipā́nâm inó vṛidhé || 4 || gámann asmé vásûny ā́ hí çáṅsishaṃ svâçísham bháram ā́ yâhi somínaḥ | tvám îçishe sā́sminn ā́ satsi barhíshy anâdhṛishyā́ táva pā́trâṇi dhármaṇâ || 5 || 26 ||

pṛ́ithak prā́yan prathamā́ deváhûtayó 'kṛiṇvata çravasyâni dushṭárâ | ná yé çekúr yajníyâṃ nā́vam ârúham îrmaivá té ny àviçanta képayaḥ || 6 || evaivā́pâg ápare santu

---

43, 7 víprâḥ. sádane. 8 jîrá-dânave ávindat. 9 út. svàḥ ná. — 44, 2 su-sthā́mâ. su-páthâ ā́. 3 ā́ indra-vā́haḥ. ā́ îm. 4 evá. dharúṇe ā́ vṛisha-yase. ke-nipā́nâm. 5 su-âçísham. sáḥ asmín. 6 prá âyan prathamā́ḥ devá-hûtayaḥ ákṛiṇvata. îrmā́ evá té ní aviçanta. 7 evá evá ápâk.

dûḍhyò 'çvâ yéshâṃ duryúja âyuyujré | itthā́ yé prā́g úpare sánti dâváne purū́ṇi yátra vayúnâni bhójanâ || 7 || girī́ñr ájrân réjamânāñ adhârayad dyaúḥ krandad antárikshâṇi kopayat | samîcîné dhisháṇe ví shkabhâyati vṛíshṇaḥ pîtvā́ máda ukthā́ni çaṅsati || 8 || imám bibharmi súkṛitaṃ te aṅkuçáṃ yénârujā́si maghavañ chaphârújaḥ | asmínt sú te sávane astv okyàṃ sutá ishṭaú maghavan bodhy ā́bhagaḥ || 9 || góbhish ṭaremā́matiṃ — || 10 || bṛíhaspátir naḥ pári — || 11 || 27 ||

45 (871). trishṭubh.

Divás pári prathamáṃ jajne agnír asmád dvitī́yam pári jâtávedâḥ | tṛitī́yam apsú nṛimáṇâ ájasram índhâna enaṃ jarate svâdhī́ḥ || 1 || vidmā́ te agne tredhā́ trayā́ṇi vidmā́ te dhā́ma víbhṛitâ purutrā́ | vidmā́ te nā́ma paramáṃ gúhâ yád vidmā́ tám útsaṃ yáta âjagántha || 2 || samudré tvâ nṛimáṇâ apsv àntár nṛicákshâ îdhe divó agna ū́dhan | tṛitī́ye tvâ rájasi tasthivā́ṅsam apā́m upásthe mahishā́ avardhan || 3 || ákrandad agníḥ stanáyann iva dyaúḥ kshā́mâ rérihad vîrúdhaḥ samañján | sadyó jajnânó ví hī́m iddhó akhyad ā́ ródasî bhânúnâ bhâty antáḥ || 4 || çrîṇā́m udâró dharúṇo rayîṇā́m manîshā́ṇâm prā́rpaṇaḥ sómagopâḥ | vásuḥ sûnúḥ sáhaso apsú rā́jâ ví bhâty ágra ushásâm idhânáḥ || 5 || víçvasya ketúr bhúvanasya gárbha ā́ ródasî apṛiṇâj jā́yamânaḥ | vīḷúṃ cid ádrim abhinat parâyáñ jánâ yád agním áyajanta páñca || 6 || 28 ||

44, 7 √duḥ-dhyàḥ áçvâḥ. 8 samîciné-dhisháṇe *iti* ví skabhâyati. máde. 9 yéna â-rujā́si. çapha-árújaḥ. sutć. ā́-bhagaḥ. — 45, 1 su-âdhī́ḥ. 2 vidmá. 3 ap-sú antáḥ. agne. 4 kshā́ma. hí îm. 5 ut-âráḥ. pra-árpaṇaḥ. ágre. 6 ā́ ródasî — jā́yamânaḥ = 314, 5. parâ-yán jánâḥ.

uçík pâvakó aratíḥ sumedhā́ márteshv agnír amṛíto ní dhâyi | íyarti dhûmám arushám bháribhrad úc chukréṇa çocíshâ dyā́m ínakshan || 7 || dṛiçânó rukmá urviyā́ vy àdyaud durmársham ā́yuḥ çriyé rucânáḥ | agnír amṛíto abhavad váyobhir yád enaṃ dyaúr janáyat surétâḥ || 8 || yás te adyá kṛiṇávad bhadraçoce 'pûpáṃ deva ghṛitávantam agne | prá táṃ naya pratarám vásyo áchâbhí sumnáṃ devábhaktaṃ yavishṭha || 9 || ā́ tám bhaja sauçravaséshv agna ukthá-uktha ā́ bhaja çasyámâne | priyáḥ sū́rye priyó agnā́ bhavâty új jâténa bhinádad új jánitvaiḥ || 10 || tvā́m agne yájamânâ ánu dyū́n víçvâ vásu dadhire vā́ryâṇi | tváyâ sahá dráviṇam ichámânâ vrajáṃ gómantam uçíjo ví vavruḥ || 11 || ástâvy agnír narā́ṃ suçévo vaiçvânará ṛíshibhiḥ sómagopâḥ | adveshé dyā́vâpṛithivī́ huvema dévâ dhattá rayím asmé suvī́ram || 12 || 29 ||

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

SAPTAMO 'SHṬAKAḤ.

46 (872). trishṭubh.

Prá hótâ jâtó mahā́n nabhovín nṛishádvâ sîdad apā́m upásthe | dádhir yó dhā́yi sá te váyâṅsi yantā́ vásûni vidhaté tanûpā́ḥ || 1 || imáṃ vidhánto apā́ṃ sadhásthe paçúṃ ná nashṭám padaír ánu gman | gúhâ cátantam uçíjo námobhir ichánto dhī́râ bhṛígavo 'vindan || 2 || imáṃ tritó bhū́ry

45, 7 su-medhā́ḥ. márteshu — dhâyi = 520, 4. út çukréṇa. 8 ví adyaut. 9 ácha abhí. 10 agne ukthé-ukthe. priyáḥ — bhavâti = 391, 5. út jâténa. út jáni-tvaiḥ. 11 ichámânâḥ. vrájam — vavruḥ = 297, 15. adveshé — suvī́ram = 780, 10. — 46, 1 nabhaḥ-vít nṛi-sádvâ. 2 imám — sadhásthe = 195, 2. dhī́râḥ.

avindad ichán vaibhûvasó mûrdhány ághnyâyâḥ | sá çévṛidho jâtá ā́ harmyéshu nā́bhir yúvâ bhavati rocanásya || 3 || mandrám̐ hótâram uçíjo námobhiḥ prā́ñcam̐ yajnám̐ netā́ram adhvarā́ṇâm | viçā́m akṛiṇvann aratím pâvakám̐ havyavā́ham̐ dádhato mā́nusheshu || 4 || prá bhûr jáyantam mahā́m̐ vipodhā́m mûrā́ ámûram purā́m̐ darmā́ṇam | náyanto gárbham̐ vanā́m̐ dhíyam̐ dhur híriçmaçrum̐ nā́rvâṇam̐ dhánarcam || 5 || 1 ||

ní pastyâsu tritáḥ stabhûyán párivîto yónau sîdad antáḥ | átaḥ sam̐gṛíbhyâ viçā́m̐ dámûnâ vídharmaṇâyantraír îyate nṛī́n || 6 || asyā́járâso damā́m arítrâ arcáddhûmâso agnáyaḥ pâvakā́ḥ | çvitîcáyaḥ çvâtrā́so bhuraṇyávo vanarshádo vâyávo ná sómâḥ || 7 || prá jihváyâ bharate vépo agníḥ prá vayúnâni cétasâ pṛithivyā́ḥ | tám âyávaḥ çucáyantam pâvakám mandrám̐ hótâram̐ dadhire yájishṭham || 8 || dyā́vâ yám agním pṛithivī́ jánishṭâm ā́pas tváshṭâ bhṛígavo yám̐ sáhobhiḥ | îḷényam prathamám mâtaríçvâ devā́s tatakshur mánave yájatram || 9 || yám̐ tvâ devā́ dadhiré havyavā́ham puruspṛího mā́nushâso yájatram | sá yā́mann agne stuvaté váyo dhâḥ prá devayán yaçásaḥ sám̐ hí pûrvī́ḥ || 10 || 2 ||

47 (873). trishṭubh.

Jagṛibhmā́ te dákshiṇam indra hástam̐ vasûyávo vasupate vásûnâm | vidmā́ hí tvâ gópatim̐ çûra gónâm asmábhyam̐ citrám̐ vṛíshaṇam̐ rayím̐ dâḥ || 1 || svâyudhám̐ svávasam̐ sunîthám̐ cátuḥsamudram̐ dharúṇam̐ rayîṇā́m | car-

---

46, 3 vaibhu-vasáḥ. çé-vṛidhaḥ. 5 vipaḥ-dhā́m. ná árvâṇam. dhána-arcam. 6 stabhu-yán. sam-gṛíbhya. dámûnâḥ ví-dharmaṇâ ayantraíḥ. 7 asyá ajárâsaḥ. arcát-dhûmâsaḥ. vana-sádaḥ. 9 pṛithivī́ *iti*. 10 devā́ḥ. — 47, 1 jagṛibhmá. vidmá. 2 su-ávasam.

kṛ́tyaṃ çáṅsyam bhū́rivâram asmábhyaṃ citrā́ṃ vṛ́shaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 2 || subráhmâṇaṃ devávantam bṛihántam urúṃ gabhîrám pṛithúbudhnam indra | çrutáṛishim ugrám abhimâtishā́ham asmábhyaṃ citrā́ṃ vṛ́shaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 3 || sanádvâjaṃ vípravîraṃ tárutraṃ dhanaspṛ́taṃ çûçuvā́ṅsaṃ sudáksham | dasyuhánam pûrbhídam indra satyám asmábhyaṃ citrā́ṃ vṛ́shaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 4 || áçvâvantaṃ rathínaṃ vîrávantaṃ sahasríṇaṃ çatínaṃ vā́jam indra | bhadrávrâtaṃ vípravîraṃ svarshā́m asmábhyaṃ citrā́ṃ vṛ́shaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 5 || 3 ||

prá saptágum ṛitádhîtiṃ sumedhā́m bṛ́haspátim matír áchâ jigâti | yá âṅgirasó námasopasádyo 'smábhyaṃ citrā́ṃ vṛ́shaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 6 || vánîvâno máma dûtā́sa índraṃ stómâç caranti sumatī́r iyânā́ḥ | hṛidispṛ́ço mánasâ vacyámânâ asmábhyaṃ citrā́ṃ vṛ́shaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 7 || yát tvâ yā́mi daddhí tán na indra bṛihántaṃ ksháyam ásamaṃ jánânâm | abhí tád dyā́vâpṛithivī́ gṛiṇîtâm asmábhyaṃ citrā́ṃ vṛ́shaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 8 || 4 ||

48 (874). jagatî. 7. 10. 11 trishṭubh.

Ahám bhuvaṃ vásunaḥ pûrvyás pátir ahám dhánâni sáṃ jayâmi çáçvataḥ | mā́ṃ havante pitáraṃ ná jantávo 'háṃ dâçúshe ví bhajâmi bhójanam || 1 || ahám índro ródho váksho átharvaṇas tritā́ya gā́ ajanayam áher ádhi | ahám dásyubhyaḥ pári nṛimṇám ā́ dade gotrā́ çíkshan dadhîcé mâtaríçvane || 2 || máhyaṃ tváshṭâ vájram atakshad âyasám máyi devā́so 'vṛijann ápi krátum | mámā́nîkaṃ sū́ryasyeva dushṭáram mā́m ā́ryanti kṛiténa kártvena ca || 3 || ahám

47, 3 çrutá-ṛishim. abhimâti-sáham. 6 ácha. námasâ upa-sádyaḥ. 8 tát. — 48, 3 máma ánîkam sū́ryasya-iva.

etáṃ gavyáyam áçvyam paçúm purîshíṇaṃ sā́yakenâ hiraṇyáyam | purū́ sahásrâ ní çiçâmi dâçúshe yán mâ sómâsa ukthíno ámandishuḥ || 4 || ahám índro ná párâ jigya íd dhánaṃ ná mṛityávé 'va tasthe kádâ caná | sómam ín mâ sunvánto yâcatâ vásu ná me pûravaḥ sakhyé rishâthana || 5 || 5 ||

ahám etā́ñ chā́çvasato dvā́-dvéndraṃ yé vájraṃ yudháyé 'kṛiṇvata | âhváyamânâñ áva hánmanâhanaṃ dṛiḷhā́ vádann ánamasyur namasvínaḥ || 6 || abhī́dám ékam éko asmi nishshā́ḷ abhī́ dvā́ kím u tráyaḥ karanti | khále ná parshā́n práti hanmi bhū́ri kím mâ nindanti çátravo 'nindrā́ḥ || 7 || ahám guñgúbhyo atithigvám íshkaram ísham ná vṛitratúraṃ vikshú dhârayam | yát parṇayaghná utá vâ karañjahé prā́hám mahé vṛitrahátye áçuçravi || 8 || prá me námî sâpyá ishé bhujé bhû́d gávâm éshe sakhyā́ kṛiṇuta dvitā́ | didyúṃ yád asya samithéshu maṅháyam ā́d íd enaṃ çáṅsyam ukthyàṃ karam || 9 || prá némasmin dadṛiçe sómo antár gopā́ némam âvír asthā́ kṛiṇoti | sá tigmáçṛiñgaṃ vṛishabháṃ yúyutsan druhás tasthau bahulé baddhó antáḥ || 10 || âdityā́nâṃ vásûnâṃ rudríyâṇâṃ devó devā́nâṃ ná minâmi dhā́ma | té mâ bhadrā́ya çávase tatakshur áparâjitam ástṛitam áshâḷham || 11 || 6 ||

49 (875). jagatî. 2. 11 trishṭubh.

Ahá̱ṃ dâṃ gṛiṇaté pū́rvyaṃ vásv ahám bráhma kṛiṇavam máhyaṃ várdhanam | ahám bhuvaṃ yájamânasya coditā́yajvanaḥ sâkshi víçvasmin bháre || 1 || mā́ṃ dhur índraṃ

48, 4 sā́yakena. purú. yát. 5 jigye. mṛityáve áva. ít. yâcata. 6 çáçvasataḥ dvā́-dvâ índram. yudháye ákṛiṇvata. hánmanâ ahanam. 7 abhí idám. nishshâṭ abhí. 8 parṇaya-ghné. karañja-hé prá ahám. 10 gopā́ḥ. — 49, 1 coditā́ áyajvanaḥ.

nā́ma devátâ diváç ca gmáç câpā́ṃ ca jantávaḥ | ahám hárî vṛíshaṇâ vívratâ raghū́ ahám vájraṃ çávase dhṛishṇv ā́ dade || 2 || ahám átkaṃ kaváye çiçnathaṃ háthair ahám kútsam âvam âbhír ûtíbhiḥ | ahám çúshṇasya çnáthitâ vádhar yamaṃ ná yó rará ā́ryaṃ nā́ma dásyave || 3 || ahám pitéva vetasū́ñr abhíshṭaye túgraṃ kútsâya smádibhaṃ ca randhayam | ahám bhuvaṃ yájamânasya râjáni prá yád bháre tújaye ná priyā́dhṛíshe || 4 || ahám randhayam mṛígayaṃ çrutárvaṇe yán mā́jihîta vayúnâ canā́nushák | ahám veçáṃ namrám âyáve 'karam ahám sávyâya páḍgṛibhim arandhayam || 5 || 7 ||

ahám sá yó návavâstvam bṛihádrathaṃ sáṃ vṛitréva dā́saṃ vṛitrahā́rujam | yád vardháyantam pratháyantam ânushág dûré pâré rájaso rocanā́karam || 6 || ahám sū́ryasya pári yâmy âçúbhiḥ praítaçébhir váhamâna ójasâ | yán mâ sâvó mánusha ā́ha nirṇíja ṛídhak kṛishe dā́saṃ kṛítvyaṃ háthaiḥ || 7 || ahám saptahā́ náhusho náhushṭaraḥ prā́çrâvayaṃ çávasâ turváçaṃ yádum | ahám ny ànyáṃ sáhasâ sáhas karaṃ náva vrā́dhato navatíṃ ca vakshayam || 8 || ahám saptá sraváto dhârayaṃ vṛíshâ dravitnvàḥ pṛithivyā́ṃ sîrā́ ádhi | ahám árṇâṅsi ví tirâmi sukrátur yudhā́ vidam mánave gâtúm ishṭáye || 9 || ahám tád âsu dhârayaṃ yád âsu ná deváç caná tváshṭā́dhârayad rúçat | spârháṃ gávâm ū́dhaḥsu vakshánâsv ā́ mádhor mádhu çvā́tryaṃ sómam âçíram || 10 || evā́ devā́ñ índro vivye nṛī́n prá cyautnéna maghávâ satyárâdhâḥ | víçvét tā́ te harivaḥ çacîvo 'bhí turā́saḥ svayaço gṛiṇanti || 11 || 8 ||

49, 2 ca apā́m. raghū́ *iti*. dhṛishṇú. 3 vádhaḥ. raré. 4 pitā́ -iva. smát-ibham. priyā́ â-dhṛíshe. 5 yát mâ ā́jihîta vayúnâ caná ânushák. pát-gṛibhim. 6 vṛitrā́-iva. vṛitra-hā́ ā́rujam. rocanā́ ā́karam. 7 prá etaçébhiḥ. yát. niḥ-níje. 8 prá açravayam. ní anyám. 10 tváshṭâ ádhârayat. 11 evá. víçvâ ít.

50 (876). jagatî. 3—5 trishṭubh.

Prá vo mahé mándamânâyā́ndhasó 'rcâ viçvā́narâya viçvâbhúve | índrasya yásya súmakhaṃ sáho máhi çrávo nṛimṇáṃ ca ródasî saparyátaḥ || 1 || só cin nú sákhyâ nárya ináḥ stutáç carkṛítya índro mā́vate náre | víçvâsu dhûrshú vâjakṛítyeshu satpate vṛitré vâpsv àbhí çûra mandase || 2 || ké té nára indra yé ta ishé yé te sumnáṃ sadhanyàm íyakshân | ké te vā́jâyâsuryầya hinvire ké apsú svā́sûrvárâsu paúṅsye || 3 || bhúvas tvám indra bráhmaṇâ mahā́n bhúvo víçveshu sávaneshu yajníyaḥ | bhúvo nṛī́ṅç cyautnó víçvasmin bháre jyéshṭhaç ca mántro viçvacarshaṇe || 4 || ávâ nú kaṃ jyā́yân yajnávanaso mahī́ṃ ta ómâtrâṃ kṛishṭáyo viduḥ | áso nú kam ajáro várdhâç ca víçvéd etā́ sávanâ tûtumā́ kṛishe || 5 || etā́ víçvâ sávanâ tûtumā́ kṛishe svayáṃ sûno sahaso yā́ni dadhishé | várâya te pā́traṃ dhármaṇe tánâ yajnó mántro bráhmódyataṃ vácaḥ || 6 || yé te vipra brahmakṛítaḥ suté sácâ vásûnâṃ ca vásunaç ca dâváne | prá té sumnásya mánasâ pathā́ bhuvan máde sutásya somyásyā́ndhasaḥ || 7 || 9 ||

51 (877). trishṭubh.

Mahát tád úlbaṃ sthávirаṃ tád âsîd yénā́vishṭitaḥ pravivéçithâpáḥ | víçvâ apaçyad bahudhā́ te agne jā́tavedas tanvò devá ékaḥ || 1 || kó mâ dadarça katamáḥ sá devó yó me tanvò bahudhā́ paryápaçyat | kvā́ha mitrâvaruṇâ kshiyanty agnér víçvâḥ samídho devayā́nîḥ || 2 || aíchâma tvâ bahudhā́ jâtavedaḥ právishṭam agne apsv óshadhîshu | táṃ

50, 1 mándamânâya ándhasaḥ árca. viçva-bhúve. 2 sáḥ cit. vâ ap-sú abhí. 3 te ishé. sa-dhanyàm. vā́jâya asuryầya. svā́su urvárâsu. 5 áva. te ómâtrâm. víçvâ ít. 6 bráhma út-yatam. 7 somyásya ándhasaḥ. — 51, 1 yéna ā́-vishṭitaḥ pra-vivéçitha apáḥ. 2 kvà áha. 3 ap-sú.

tvâ yamó acikec citrabhâno daçântarushyā́d atirócamânam ‖ 3 ‖ hotrā́d ahám varuṇa bíbhyad âyam néd evá mâ yunájann átra devā́ḥ | tásya me tanvò bahudhā́ níviṣhṭâ etám ártham ná ciketâhám agníḥ ‖ 4 ‖ éhi mánur devayúr yajnákâmo 'raṃkṛítyâ támasi ksheshy agne | sugā́n patháḥ kṛiṇuhi devayā́nân váha havyā́ni sumanasyámânaḥ ‖ 5 ‖ 10 ‖

agnéḥ pū́rve bhrā́taro ártham etám rathī́vā́dhvânam ánv ā́varîvuḥ | tásmâd bhiyā́ varuṇa dûrám âyam gauró ná kshepnór avije jyā́yâḥ ‖ 6 ‖ kurmás ta ā́yur ajáram yád agne yáthâ yuktó jâtavedo ná ríshyâḥ | áthâ vahâsi sumanasyámâno bhâgám devébhyo havíshaḥ sujâta ‖ 7 ‖ prayâjā́n me anuyâjā́ṅç ca kévalân ū́rjasvantam havísho datta bhâgám | ghṛitám câpā́m púrusham caúshadhînâm agnéç ca dîrghám ā́yur astu devâḥ ‖ 8 ‖ táva prayâjā́ anuyâjā́ç ca kévala ū́rjasvanto havíshaḥ santu bhâgā́ḥ | távâgne yajnò 'yám astu sárvas túbhyam namantâm pradíçaç cátasraḥ ‖ 9 ‖ 11 ‖

52 (878). trishṭubh.

Víçve devâḥ çâstána mâ yáthehá hótâ vṛitó manávai yán nishádya | prá me brûta bhâgadhéyam yáthâ vo yéna pathā́ havyám ā́ vo váhâni ‖ 1 ‖ ahám hótâ ny àsîdam yájîyân víçve devā́ marúto mâ junanti | áhar-ahar açvinā́dhvaryavam vâm brahmā́ samíd bhavati sā́hutir vâm ‖ 2 ‖ ayám yó hótâ kír u sá yamásya kám ápy ûhe yát samañjánti devā́ḥ | áhar-ahar jâyate mâsí-mâsy áthâ devā́ da-

---

51, 3 aciket. daça-antarushyā́t. 4 ná ít. ciketa ahám. 5 ā́ ihi. aram-kṛítya. 6 rathī́-iva ádhvânam ánu ā́ avarîvur *iti*. 7 te. átha. 8 ca apā́m. ca óshadhînâm. 9 kévale. táva agne yajnáḥ ayám. — 52, 1 yáthâ ihá. yát ni-sádya. 2 ní asîdam. devā́ḥ. açvinâ ā́dhvaryavam. sā́ ā́-hutiḥ. 3 átha devā́ḥ.

dhire havyavā̆ham || 3 || mā̆ṃ devā̆ dadhire havyavā̆ham ápamluktam bahú kṛichrā̆ cárantam | agnír vidvā̆n yajnáṃ naḥ kalpayâti páñcayâmaṃ trivṛ́taṃ saptátantum || 4 || ā̆ vo yakshy amṛitatváṃ suvī̆raṃ yáthâ vo devâ várivaḥ kárâṇi | ā̆ bâhvór vájram índrasya dheyâm áthemā̆ víçvâḥ pṛ́tanâ jayâti || 5 || trī̆ṇi çatā̆ trī̆ sahásrâṇy agníṃ triñçác ca devā̆ náva câsaparyan | aúkshan ghṛitaír ástṛiṇan barhír asmâ ā̆d íd dhótâraṃ ny àsâdayanta || 6 || 12 ||

53 (879). trishṭubh. 6. 7. 9—11 jagatî.

Yám aíchâma mánasâ sò 'yám ā̆gâd yajnásya vidvā̆n párushaç cikitvā̆n | sá no yakshad devátâtâ yájîyân ní hí shátsad ántaraḥ pū̆rvo asmát || 1 || árâdhi hótâ nishádâ yájîyân abhí práyâṅsi súdhitâni hí khyát | yájâmahai yajníyân hánta devā̆ñ ī̆ḷâmahâ ī̆ḍyâñ ā̆jyena || 2 || sâdhvī̆m akar devávîtiṃ no adyá yajnásya jihvā̆m avidâma gúhyâm | sá ā̆yur ā̆gât surabhír vásâno bhadrā̆m akar deváhûtiṃ no adyá || 3 || tád adyá vâcáḥ prathamám masîya yénā̆surâñ abhí devā̆ ásâma | ū̆rjâda utá yajniyâsaḥ páñca janâ máma hotráṃ jushadhvam || 4 || páñca jánâ máma hotráṃ jushantâṃ gójâtâ utá yé yajníyâsaḥ | pṛithivī̆ naḥ pā̆rthivât pâtv áṅhaso 'ntárikshaṃ divyā̆t pâtv asmā̆n || 5 || 13 ||

tántuṃ tanván rájaso bhânúm ánv ihi jyótishmataḥ pathó raksha dhiyā̆ kṛitā̆n | anulbanáṃ vayata jóguvâm ápo mánur bhava janáyâ daívyaṃ jánam || 6 || akshânáho nahyatanotá somyâ íshkṛiṇudhvaṃ raçanā̆ ótá piñçata |

52, 4 devā̆ḥ. 5 devâḥ. áthemā̆ etc. 705, 7. 6 = 243, 9. — 53, 1 sáḥ ayám ā̆ agât. sá — yájîyân = 253, 1. sátsat. 2 ni-sádâ. ī̆ḷâmahai. 3 ā̆ agât. 4 yéna ásurân. ū̆rja-adaḥ. janâḥ. 5 jánâḥ. gójâtâ — yajníyâsaḥ = 551, 14. pṛithivī̆ — asmā̆n = 620, 23. 6 janáya. 7 aksha-náhaḥ nahyatana utá. ā̆ utá.

ashṭā́vandhuram vahatâbhíto rátham yéna devā́so ánayann abhí priyám ‖ 7 ‖ áçmanvatî rîyate sám rabhadhvam út tishṭhata prá taratâ sakhâyaḥ | átrâ jahâma yé ásann áçevâḥ çivā́n vayám út taremâbhí vā́jân ‖ 8 ‖ tváshṭâ mâyā́ ved apásâm apástamo bíbhrat pā́trâ devapā́nâni çámtamâ | çíçîte nûnám paraçúm svâyasám yéna vṛiçcā́d étaço bráhmaṇas pátiḥ ‖ 9 ‖ sató nûnám kavayaḥ sám çiçîta vā́çîbhir yā́bhir amṛítâya tákshatha | viḍvā́ṅsaḥ padā́ gúhyâni kartana yéna devā́so amṛitatvám ânaçúḥ ‖ 10 ‖ gárbhe yóshâm ádadhur vatsám âsány apîcyèna mánasotá jihváyâ | sá viçvā́hâ sumánâ yogyā́ abhí sishâsánir vanate kârá íj jítim ‖ 11 ‖ 14 ‖

54 (880). trishṭubh.

Tā́m sú te kîrtím maghavan mahitvā́ yát tvâ bhîté ródasî áhvayetâm | prā́vo devā́ñ ā́tiro dā́sam ójaḥ prajā́yai tvasyai yád áçiksha indra ‖ 1 ‖ yád ácaras tanvầ vâvṛidhânó bálânîndra prabruvâṇó jáneshu | mâyét sā́ te yā́ni yuddhā́ny âhúr nā́dyá çátrum nanú purā́ vivitse ‖ 2 ‖ ká u nú te mahimánaḥ samasyâsmát pū́rva ṛíshayó 'ntam âpuḥ | yán mâtáram ca pitáram ca sâkám ájanayathâs tanvàḥ svā́yâḥ ‖ 3 ‖ catvā́ri te asuryâṇi nā́mā́dâbhyâni mahisháya santi | tvám aṅgá tā́ni víçvâni vitse yébhiḥ kármâṇi maghavañ cakártha ‖ 4 ‖ tvám víçvâ dadhishe kévalâni yā́ny âvír yā́ ca gúhâ vásûni | kā́mam ín me maghavan mā́ ví târîs tvám âjnâtā́ tvám indrâsi dâtā́ ‖ 5 ‖ yó ádadhâj jyótishi jyótir antár yó ásṛijan mádhunâ sám mádhûni | ádha

53, 7 vahata abhítaḥ. 8 tarata. átra. tarema abhí. 9 mâyā́ḥ. su-âyasám. 11 mánasâ utá. su-mánâḥ. ít. — 54, 1 bhîté-ródasî *iti*. prá âvaḥ. ā́ atiraḥ. 2 vavṛidhânáḥ bálâni indra. mâyā́ ít. ná adyá. 3 ké. samasya asmát pū́rve ṛíshayaḥ ántam. yát. 4 nā́ma ádâbhyâni. 5 ít. indra asi. 6 ádadhât. ásṛijat.

priyám̩ çûshám índrâya mánma brahmakṛíto bṛihádukthâd avâci || 6 || 15 ||

55 (881). trishṭubh.

Dûré tán nā́ma gúhyam parâcaír yát tvâ bhîté áhvayetâm̩ vayodhaíḥ | úd astabhnâḥ pṛithivī́m̩ dyā́m abhī́ke bhrā́tuḥ putrā́n maghavan titvishâṇáḥ || 1 || mahát tán nā́ma gúhyam purusprṛ́g yéna bhûtám̩ janáyo yéna bhávyam | pratnám̩ jâtám̩ jyótir yád asya priyám priyā́ḥ sám aviçanta páñca || 2 || ā́ ródasî apṛiṇâd ótá mádhyam páñca devā́ñ ṛituçáḥ saptá-sapta | cátustriñçatâ purudhā́ ví cashṭe sárûpeṇa jyótishâ vívratena || 3 || yád usha aúchaḥ prathamā́ vibhā́nâm ájanayo yéna pushṭásya pushṭám | yát te jâmitvám ávaram párasyâ mahán mahatyā́ asuratvám ékam || 4 || vidhúm̩ dadrâṇám̩ sámane bahûnā́m̩ yúvânam̩ sántam palitó jagâra | devásya paçya kā́vyam mahitvā́dyā́ mamā́ra sá hyáḥ sám âna || 5 || 16 ||

çā́kmanâ çâkó aruṇáḥ suparṇá ā́ yó maháḥ çū́raḥ sanā́d ánîḷaḥ | yác cikéta satyám ít tán ná mógham̩ vásu spârhám utá jétotá dā́tâ || 6 || aíbhir dade vṛíshṇyâ paúṅsyâni yébhir aúkshad vṛitrahátyâya vajrī́ | yé kármaṇaḥ kriyámâṇasya mahná ṛitekarmám udájâyanta devā́ḥ || 7 || yujā́ kármâṇi janáyan viçvaújâ açastihā́ viçvámanâs turâshā́ṭ | pîtvī́ sómasya divá ā́ vṛidhânáḥ çū́ro nír yudhā́dhamad dásyûn || 8 || 17 ||

56 (882). trishṭubh. 4—6 jagatî.

Idám̩ ta ékam pará û ta ékam̩ tṛitī́yena jyótishâ sám̩

55, 1 tát. bhîté *iti*. vayaḥ-dhaíḥ. 2 tát. 3 ródasî *iti*. ā́ utá. 4 párasyâḥ mahát. 5 vi-dhúm. mahi-tvā́ adyá. 5 yát. tát. jétâ utá. 7 ā́ ebhiḥ. mahnā́ ṛite-karmám. 8 viçvá-ojâḥ. yudhā́ adhamat. — 56, 1 te ékam. ûm *iti*.

viçasva | saṃvéçane tanvàç cā́rur edhi priyó devā́nâm paramé janítre || 1 || tanū́sh ṭe vâjin tanvàṃ náyantî vâmám asmábhyaṃ dhā́tu çárma túbhyam | áhruto mahó dharúṇâya devā́n divī́va jyótiḥ svám ā́ mimîyâḥ || 2 || vâjy àsi vā́jinenâ suvenī́ḥ suvitáḥ stómaṃ suvitó dívaṃ gâḥ | suvitó dhárma prathamā́nu satyā́ suvitó devā́nt suvitó 'nu pátma || 3 || mahimná eshâm pitáraç canéçire devā́ devéshv adadhur ápi krátum | sám avivyacur utá yā́ny átvishur aíshâṃ tanū́shu ní viviçuḥ púnaḥ || 4 || sáhobhir víçvam pári cakramû́ rájaḥ pū́rvâ dhā́mâny ámitâ mímânâḥ | tanū́shu víçvâ bhúvanâ ní yemire prā́sârayanta purudhá prajā́ ánu || 5 || dvídhâ sûnávó 'suraṃ svarvídam ā́sthâpayanta tṛitī́yena kármaṇâ | svā́ṃ prajā́m pitáraḥ pítryaṃ sáha ā́vareshv adadhus tántum ā́tatam || 6 || nâvā́ ná kshódaḥ pradíçaḥ pṛithivyā́ḥ svastíbhir áti durgā́ṇi víçvâ | svā́m prajā́m bṛihádukthо mahitvā́vareshv adadhâd ā́ páreshu || 7 || 18 ||

57 (888). gâyatrî.

Mā́ prá gâma pathó vayám mā́ yajnā́d indra somínaḥ | mā́ntáḥ sthur no árâtayaḥ || 1 || yó yajnásya prasā́dhanas tántur devéshv ā́tataḥ | tám ā́hutaṃ naçîmahi || 2 || máno nv ā́ huvâmahe nârâçaṅséna sómena | pitṝṇā́ṃ ca mánmabhiḥ || 3 || ā́ ta etu mánaḥ púnaḥ krátve dákshâya jîváse | jyók ca sū́ryaṃ dṛiçé || 4 || púnar naḥ pitaro máno dádâtu daívyo jánaḥ | jîvā́ṃ vrā́taṃ sacemahi || 5 || vayáṃ soma vraté táva mánas tanū́shu bíbhrataḥ | prajā́vantaḥ sacemahi || 6 || 19 ||

56, 2 tanū́ḥ te. diví-iva. 3 vâjī́ asi vā́jinena su-venī́ḥ. prathamā́ ánu. suvitáḥ ánu. 4 caná îçire devā́ḥ. ā́ eshâm. 5 cakramuḥ. prá asârayanta. 6 sûnávaḥ ásuram. ā́ asthâpayanta. ā́ ávareshu. 7 mahi-tvā́ ā́ ávareshu. — 57, 1 mā́ antár *iti*. 3 nú. 4 te. jyók — dṛiçé = 23, 21.

58 (884). anushṭubh.

Yát te yamám̐ vaivasvatám máno jagā́ma dûrakám | tát ta ā́ vartayâmasîhá ksháyâya jîváse || 1 || yát te dívam̐ yát prithivī́m máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 2 || yát te bhū́mim̐ cáturbhrishṭim máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 3 || yát te cátasraḥ pradíço máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 4 || yát te samudrám arṇavám máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 5 || yát te márîcîḥ praváto máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 6 || 20 ||

yát te apó yád óshadhîr máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 7 || yát te sū́ryam̐ yád ushásam máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 8 || yát te párvatân briható máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 9 || yát te víçvam idám̐ jágan máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 10 || yát te párâḥ parâváto máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 11 || yát te bhûtám̐ ca bhávyam̐ ca máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 12 || 21 ||

59 (885). trishṭubh. 8 pañkti. 9 mahâpañkti. 10 pañktyuttarâ.

Prá târy ā́yuḥ pratarám̐ návîyaḥ sthā́târeva krátumatâ ráthasya | ádha cyávâna út tavîty ártham parâtarám̐ sú nírritir jihîtâm || 1 || sā́man nú râyé nidhimán nv ánnam̐ kárâmahe sú purudhá çrávâṅsi | tā́ no víçvâni jaritā́ mamattu parâtarám̐ sú nírritir jihîtâm || 2 || abhī́ shv àryáḥ paúṅsyair bhavema dyaúr ná bhū́mim̐ giráyo nā́jrân | tā́ no víçvâni jaritā́ ciketa parâtarám̐ sú nírritir jihîtâm || 3 || mó shú ṇaḥ soma mrityáve párâ dâḥ páçyema nú sū́ryam uccárantam | dyúbhir hitó jarimā́ sū́ no astu parâtarám̐ sú

58, 1 tát te ā́ vartayâmasi ihá. 10 jágat. — 59, 1 sthā́târâ-iva. parâ-tarám. 2 nidhi-mát nú. 3 abhí sú aryáḥ. ná ájrân. 4 mó *iti* sú naḥ. páçyema — uccárantam vgl. 493, 5. 321, 4. 620, 24. sú naḥ.

nírṛitir jihîtâm || 4 || ásunîte máno asmā́su dhâraya jîvā́tave sú prá tirâ na ā́yuḥ | rârandhí naḥ sū́ryasya saṃdṛíçi ghṛiténa tvám tanvàṃ vardhayasva || 5 || 22 ||

ásunîte púnar asmā́su cákshuḥ púnaḥ prâṇám ihá no dhehi bhógam | jyók paçyema sū́ryam uccárantam ánumate mṛiḷáyâ naḥ svastí || 6 || púnar no ásum pṛithivī́ dadâtu púnar dyaúr devī́ púnar antáriksham | púnar naḥ sómas tanvàṃ dadâtu púnaḥ pûshā́ pathyầṃ yā́ svastíḥ || 7 || çáṃ ródasî subándhave yahvī́ ṛitásya mâtárâ | bháratâm ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamā́ rápo mó shú te kíṃ canā́mamat || 8 || áva dvaké áva trikā́ diváç caranti bheshajā́ | kshamā́ carishṇv èkakám bháratâm ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamā́ rápo mó shú te kíṃ canā́mamat || 9 || sám indreraya gā́m anaḍvā́haṃ yá ā́vahad uçînárâṇyâ ánaḥ | bháratâm ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamā́ rápo mó shú te kíṃ canā́mamat || 10 || 23 ||

60 (886). anushṭubh. 1—5 gâyatrî. 8. 9 paṅkti.

Ā́ jánaṃ tveshásaṃdṛiçam mā́hînânâm úpastutam | áganma bíbhrato námaḥ || 1 || ásamâtiṃ nitóçanaṃ tveshám niyayínaṃ rátham | bhajérathasya sátpatim || 2 || yó jánân mahishā́n̐ ivâtitasthaú pávîravân | utā́pavîravân yudhā́ || 3 || yásyekshvâkúr úpa vraté revā́n marâyy édhate | divī́va páñca kṛishṭáyaḥ || 4 || índra kshatrā́samâtishu ráthaproshṭheshu dhâraya | divī́va sū́ryaṃ dṛiçé || 5 || agástyasya nádbhyaḥ sáptî yunakshi róhitâ | paṇī́n ny àkramîr abhí víçvân râjann arâdhásaḥ || 6 || 24 ||

59, 5 tira. rârandhí. 6 mṛiḷáya. 8 ródasî-yahvī́ *iti.* mó *iti* sú. caná âmamat. 9 dvaké *iti.* carishṇú ekakám. 10 indra îraya. ā́ ávahat. — 60, 2 bhajé-rathasya. 3 iva ati-tasthaú. utá ápavîravân. 4 yásya ikshvâkúḥ. marâyī́. diví-iva. 5 kshatrā́ ásamâtishu rátha-proshṭheshu. diví-iva. 6 sáptî *iti.* ní akramîḥ.

ayám mâtấyám pitấyáṃ jîvấtur ấgamat | idáṃ táva prasárpaṇaṃ súbandhav éhi nír ihi || 7 || yáthâ yugáṃ varatráyâ náhyanti dharúṇâya kám | evấ dâdhâra te máno jîvấtave ná mṛityávé 'tho arishṭátâtaye || 8 || yátheyám pṛithivī́ mahī́ dâdhấremấn vánaspátîn | evấ dâdhâra te máno jîvấtave ná mṛityávé 'tho arishṭátâtaye || 9 || yamấd aháṃ vaivasvatất subándhor mána ấbharam | jîvấtave ná mṛityávé 'tho arishṭátâtaye || 10 || nyàg vấtó 'va vâti nyàk tapati sū́ryaḥ | nîcî́nam aghnyấ duhe nyàg bhavatu te rápaḥ || 11 || ayám me hásto bhágavân ayám me bhágavattaraḥ | ayám me viçvábheshajo 'yáṃ çivấbhimarçanaḥ || 12 || 25 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

61 (887). trishṭubh.

Idám itthấ raúdraṃ gûrtávacâ bráhma krátvâ çácyâm antár âjaú | krâṇấ yád asya pitárâ maṅhaneshṭhấḥ párshat pakthé áhann ấ saptá hótṝîn || 1 || sá íd dânấya dábhyâya vanváñ cyávânaḥ sū́dair amimîta védim | tū́rvayâṇo gûrtávacastamaḥ kshódo ná réta itáûti siñcat || 2 || máno ná yéshu hávaneshu tigmáṃ vípaḥ çácyâ vanuthó drávantâ | ấ yáḥ çáryâbhis tuvinṛimṇó asyấçrîṇîtâdíçaṃ gábhastau || 3 || kṛishṇấ yád góshv aruṇī́shu sî́dad divó nápâtâçvinâ huve vâm | vîtám me yajnám ấ gatam me ánnaṃ vavanvấṅsâ nésham ásmṛitadhrû || 4 || práthishṭa yásya vîrákarmam ishṇád ánushṭhitaṃ nú náryo ápauhat | púnas tád ấ vṛihati yát kanấyâ duhitúr ấ ánubhṛitam anarvấ || 5 || 26 ||

60, 7 mâtấ ayám pitấ ayám. ấ agamat. súbandho *iti* sú-bandho ấ ihi. 8 evá. mṛityáve átho *iti.* 9 yáthâ iyám. dâdhấra imấn. 10 ấ abharam. 11 vấtaḥ áva. 12 çivá-abhimarçanaḥ. — 61, 1 gûrtá-vacâḥ. maṅhane-sthấḥ. 3 asya áçrîṇîta â-díçam. 4 nápâtâ açvinâ. ná ísham ásmṛitadhrû *ity* ásmṛita-dhrû. 5 ápa auhat. kanấyâḥ. ấḥ.

madhyā́ yát kártvam ábhavad abhī́ke kā́mam kṛiṇvâṇé pitári yuvatyā́m | manânág réto jahatur viyántâ sā́nau níshiktam sukṛitásya yónau || 6 || pitā́ yát svā́m duhitáram adhishkán kshmayā́ rétaḥ saṃjagmânó ní shiñcat | svâdhyò 'janayan bráhma devā́ vā́stosh pátim vratapā́m nír atakshan || 7 || sá îm vṛíshâ ná phénam asyad âjaú smád ā́ páraid ápa dabhrácetâḥ | sárat padā́ ná dákshiṇâ parâvṛíñ ná tā́ nú me pṛiçanyò jagṛibhre || 8 || makshū́ ná váhniḥ prajā́yâ upabdír agním ná nagná úpa sîdad ū́dhaḥ | sánitedhmám sánitotá vā́jam sá dhartā́ jajne sáhasâ yavîyút || 9 || makshū́ kanā́yâḥ sakhyám návagvâ ṛitám vádanta ṛitáyuktim agman | dvibárhaso yá úpa gopám ā́gur adakshiṇā́so ácyutâ dudukshan || 10 || 27 ||

makshū́ kanā́yâḥ sakhyám návîyo rā́dho ná réta ṛitám ít turaṇyan | çúci yát te rékṇa ā́yajanta sabardúghâyâḥ páya usríyâyâḥ || 11 || paçvā́ yát paçcā́ víyutâ budhántéti bravîti vaktárî rárâṇaḥ | vásor vasutvā́ kârávo 'nehā́ víçvam viveshṭi dráviṇam úpa kshú || 12 || tád ín nv àsya parishádvâno agman purū́ sádanto nârshadám bibhitsan | ví çúshṇasya sáṃgrathitam anarvā́ vidát puruprajâtásya gúhâ yát || 13 || bhárgo ha nā́motá yásya devā́ḥ svàr ṇá yé trishadhasthé nishedúḥ | agnír ha nā́motá jâtávedâḥ çrudhī́ no hotar ṛitásya hótâdhrúk || 14 || utá tyā́ me raúdrâv arcimántâ nā́satyâv indra gū́rtáye yájadhyai | manushvád vṛiktábarhishe rárâṇâ mandū́ hitáprayasâ vikshú yájyû || 15 || 28 ||

61, 6 vi-yántâ. 7 adhi-skán. siñcat. su-âdhyàḥ ajanayan. devā́ḥ. 8 párâ ait. parâ-vṛík. tā́ḥ. 9 makshú. sánitâ idhmám sánitâ utá. yavi-yút. 10 makshú. yé. ā́ águḥ. dudhukshan. 11 çúci — usríyâyâḥ = 121, 5. 12 budhánta íti. vaktári. anehā́. 13 ít nú asya pari-sádvânaḥ. purú. nârsadám. 14 nā́ma utá. ná. tri-sadhasthé. çrudhí. hótâ adhrúk. 15 mandū́-yájyû *iti*.

ayáṃ stutó rā̆jâ vandi vedhā̆ apáç va vípras tarati svásetuḥ | sá kakshī̆vantaṃ rejayat só agníṃ nemíṃ ná cakrám árvato raghudrú || 16 || sá dvibándhur vaitaraṇó yáshṭâ sabardhúṃ dhenúm asvàṃ duhádhyai | sáṃ yán mitrā̆váruṇâ vṛiñjá ukthaír jyéshṭhebhir aryamáṇaṃ várûthaiḥ || 17 || tádbandhuḥ sûrír diví te dhiyaṃdhā̆ nā̆bhânédishṭho rapati prá vénan | sā̆ no nā̆bhiḥ paramā̆syá vâ ghâháṃ tát paçcā̆ katitháç cid âsa || 18 || iyám me nā̆bhir ihá me sadhástham imé me devā̆ ayám asmi sárvaḥ | dvijā̆ áha prathamajā̆ ṛitásyedáṃ dhenúr aduhaj jā̆yamânâ || 19 || ádhâsu mandró aratír vibhā̆vā̆va syati dvivartanír vaneshā̆ṭ | ûrdhvā̆ yác chréṇir ná çíçur dán makshū̆ sthiráṃ çevṛidháṃ sûta mâtā̆ || 20 || 29 ||

ádhâ gā̆va úpamâtiṃ kanā̆yâ ánu çvântásya kásya cit páreyuḥ | çrudhí tváṃ sudraviṇo nas tváṃ yâḷ âçvaghnásya vâvṛidhe sûnṛítâbhiḥ || 21 || ádha tvám indra viddhy àsmā̆n mahó râyé nṛipate vájrabâhuḥ | rákshâ ca no maghónaḥ pâhí sûrī̆n anehásas te harivo abhíshṭau || 22 || ádha yád râjânâ gávishṭau sárat saraṇyúḥ kâráve jaraṇyúḥ | vípraḥ préshṭhaḥ sá hy èshâm babhū̆va párâ ca vákshad utá parshad enân || 23 || ádhâ nv àsya jényasya pushṭaú vṛíthâ rébhanta îmahe tád û nú | saraṇyúr asya sûnúr áçvo vípraç câsi çrávasaç ca sâtaú || 24 || yuvór yádi sakhyā̆yâsmé çárdhâya stómaṃ jujushé námasvân | viçvátra yásminn ā̆ gíraḥ samîcī̆ḥ pûrvī̆va gâtúr dā̆çat sûnṛítâyai || 25 || sá gṛiṇânó adbhír devávân íti subándhur námasâ sûktaíḥ | vár-

---

61, 16 svá-setuḥ. 17 sabaḥ-dhúm. yát. vṛiñjé. 18 dhiyaṃ-dhā̆ḥ. paramā̆ asyá. gha ahám. 19 ṛitásya idá'n. aduhat. 20 ádha âsu. vibhā̆-vâ áva. vaneshā̆ṭ. yát çréṇiḥ. makshú. 21 ádha. párâ íyuḥ. 22 viddhí asmā̆n. rákshâ — sûrī̆n = 54, 11. 23 hí eshâm. 24 ádha nú asya. ûṃ *iti*. ca asi. 25 sakhyā̆ya asmé *iti*. pûrvī̆-iva. 26 su-ukthaíḥ.

dhad ukthaír vácobhir ấ hí nûnám̐ vy ádhvaiti páyasa usríyâyâḥ ‖ 26 ‖ tá û shú ṇo mahó yajatrâ bhûtá devâsa ûtáye sajóshâḥ | yé vấjâñ ánayatâ viyánto yé sthấ nicetấro ámûrâḥ ‖ 27 ‖ 30 ‖

Prathamo 'dhyâyaḥ.

62 (888). 1—4 jagatí. 5. 8. 9 anushṭubh. 6 bṛihatí. 7 satobṛihatí. 10 gâyatrí. 11 trishṭubh.

Yé yajnéna dákshiṇayâ sámaktâ índrasya sakhyám amṛitatvám ânaçá | tébhyo bhadrám añgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânavám̐ sumedhasaḥ ‖ 1 ‖ yá udấjan pitáro gomáyam̐ vásv ṛiténấbhindan parivatsaré valám | dîrghâyutvám añgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânavám̐ sumedhasaḥ ‖ 2 ‖ yá ṛiténa sấryam ấrohayan divy áprathayan pṛithivî́m mâtáram̐ ví | suprajâstvám añgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânavám̐ sumedhasaḥ ‖ 3 ‖ ayám̐ nấbhâ vadati valgú vo gṛihé dévaputrâ ṛishayas tác chṛiṇotana | subrahmaṇyám añgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânavám̐ sumedhasaḥ ‖ 4 ‖ vírûpâsa íd ṛíshayas tá íd gambhîrávepasaḥ | té áñgirasaḥ sûnávas té agnéḥ pári jajnire ‖ 5 ‖ 1 ‖

yé agnéḥ pári jajniré vírûpâso divás pári | návagvo nú dáçagvo áñgirastamo sácâ devéshu maṅhate ‖ 6 ‖ índreṇa yujấ níḥ sṛijanta vâgháto vrajám̐ gómantam açvínam | sahásram me dádato ashṭakarṇyàḥ çrávo devéshv akrata ‖ 7 ‖ prá nûnám̐ jâyatâm ayám mánus tókmeva rohatu | yáḥ sahásram̐ çatấçvam̐ sadyó dânấya máṅhate ‖ 8 ‖ ná tám açnoti káç caná divá iva sấnv ârábham | sâvarṇyásya dákshiṇâ ví

61, 26 ví ádhvâ eti. 27 té ûm̐ *iti* sú naḥ. yajatrâḥ. ánayata vi-yántaḥ. sthá. — 62, 2 yé ut-ấjan. ṛiténa ấbhindan. 3 yé. ấ árohayan diví. 4 tát çṛiṇotana. 5 té ít. 8 tókma-iva. çatá -açvam.

síndhur iva paprathe || 9 || utá dâsā́ parivíshe smáddishṭî góparîṇasâ | yádus turváç ca mâmahe || 10 || sahasradā́ grâmaṇī́r mā́ rishan mánuḥ sū́ryeṇâsya yátamânaitu dákshiṇâ | sā́varṇer devā́ḥ prá tirantv ā́yur yásminn áçrântâ ásanâma vā́jam || 11 || 2 ||

63 (889). jagatî. 16. 17 trishṭubh. 15 trishṭubh oder jagatî.

Parâváto yé dídhishanta ā́pyam mánuprîtâso jánimâ vivásvataḥ | yayā́ter yé nahushyàsya barhíshi devā́ ā́sate té ádhi bruvantu naḥ || 1 || víçvâ hí vo namasyâni vándyâ nā́mâni devâ utá yajníyâni vaḥ | yé sthá jâtā́ áditer adbhyás pári yé pṛithivyā́s té ma ihá çrutâ hávam || 2 || yébhyo mâtā́ mádhumat pínvate páyaḥ pîyū́shaṃ dyaúr áditir ádribarhâḥ | ukthâçushmân vṛishabharā́nt svápnasas tā́ñ âdityā́ñ ánu madâ svastáye || 3 || nṛicákshaso ánimishanto arháṇâ bṛihád devā́so amṛitatvám ânaçuḥ | jyotī́rathâ áhimâyâ ánâgaso divó varshmā́ṇaṃ vasate svastáye || 4 || samrā́jo yé suvṛídho yajnám âyayúr áparihvṛitâ dadhiré diví kshâyam | tā́ñ ā́ vivâsa námasâ suvṛiktíbhir mahó âdityā́ñ áditiṃ svastáye || 5 || 3 ||

kó vaḥ stómaṃ râdhati yáṃ jújoshatha . víçve devâso manusho yáti shṭhána | kó vo 'dhvarâṃ tuvijâtâ áraṃ karad yó naḥ párshad áty áṅhaḥ svastáye || 6 || yébhyo hótrâm prathamā́m âyejé mánuḥ sámiddhâgnir mánasâ saptá hótṛibhiḥ | tá âdityâ ábhayaṃ çárma yachata sugā́ naḥ karta supáthâ svastáye || 7 || yá ī́çire bhúvanasya prácetaso

62, 10 smáddishṭî *iti* smát-dishṭî. mamahe. 11 sahasra-dā́ḥ grâma-nī́ḥ. rishat. sū́ryeṇa asya yátamânâ etu. — 63, 1 dídhishante. jánima. 2 me. çruta. 3 vṛisha-bharā́n su-ápnasaḥ. mada. 4 jyotíḥ-rathâḥ. 5 ápari-hvṛitâḥ. maháḥ âdityā́n. 6 sthána. 7 sámiddha-agniḥ. té. 8 yé.

viçvasya sthâtúr jágataç ca mántavaḥ | té naḥ kṛitā́d ákṛitâd énasas pá́ry adyā́ devâsaḥ pipṛitâ svastáye || 8 || bháreshv índram suhávam havâmahe 'ṅhomúcam sukṛítam daívyam jánam | agním mitrám váruṇam sâtáye bhágam dyā́vâpṛithivī́ marútaḥ svastáye || 9 || sutrā́mâṇam pṛithivī́m dyā́m anehásam suçármâṇam áditim supráṇîtim | daívîm nā́vam svaritrā́m ánâgasam ásravantîm ā́ ruhemâ svastáye || 10 || 4 ||

víçve yajatrâ ádhi vocatotáye trā́yadhvam no durévâyâ abhihrútaḥ | satyáyâ vo deváhûtyâ huvema çriṇvató devâ ávase svastáye || 11 || ápā́mîvâm ápa víçvâm ánâhutim ápā́râtim durvidátrâm aghâyatáḥ | âré devâ dvésho asmád yuyotanorú naḥ çárma yachatâ svastáye || 12 || árishṭaḥ sá márto víçva edhate prá prajā́bhir jâyate dhármaṇas pári | yám âdityâso náyathâ sunîtíbhir áti víçvâni duritā́ svastáye || 13 || yám devâsó 'vatha vā́jasâtau yám çū́rasâtâ maruto hité dháne | prâtaryā́vâṇam rátham indra sânasím árishyantam ā́ ruhemâ svastáye || 14 || svastí naḥ pathyâsu dhánvasu svasty àpsú vṛijáne svàrvati | svastí naḥ putrakṛithéshu yónishu svastí râyé maruto dadhâtana || 15 || svastír íd dhí prápathe çréshṭhâ rékṇasvaty abhí yā́ vâmám éti | sā́ no amā́ só áraṇe ní pâtu svâveçā́ bhavatu devágopâ || 16 || evā́ platéḥ sûnúr avîvṛidhad vo víçva âdityâ adite manîshī́ | îçânā́so náro ámartyenā́stâvi jáno divyó gáyena || 17 || 5 ||

64 (890). jagatî. 12. 16. 17 trishṭubh.

Kathā́ devā́nâm katamásya yā́mani sumántu nā́ma çri-

63, 8 adyá. pipṛita. 10 su-aritrā́m. ruhema. 11 vocata ûtáye. 12 ápa ámîvâm. ápa árâtim. deváḥ. yuyotana urú naḥ. yachata. 13 prá — pári = 511, 3. náyatha. 14 yám — vā́jasâtau = 861, 14. ruhema. 15 svastí ap-sú. 16 hí. rékṇasvatî. só *iti*. su-âveçā́. 17 evá. víçve. ámartyena ástâvi.

ṇvatā́m manâmahe | kó mṛiḷâti katamó no máyas karat katamá ûtī́ abhy ā́ vavartati || 1 || kratûyánti krátavo hṛitsú dhîtáyo vénanti venā́ḥ patáyanty ā́ díçaḥ | ná marḍitā́ vidyate anyá ebhyo devéshu me ádhi kā́mâ ayaṅsata || 2 || nárâ vâ çáṅsam pûsháṇam ágohyam agníṃ devéddham abhy àrcase girā́ | sū́ryâmā́sâ candrámasâ yamáṃ diví tritáṃ vā́tam ushásam aktúm açvínâ || 3 || kathā́ kavís tuvî́rávân káyâ girā́ bṛíhaspátir vâvṛidhate suvṛiktíbhiḥ | ajá ékapât suhávebhir ṛíkvabhir áhiḥ çṛiṇotu budhnyò hávî́mani || 4 || dákshasya vâdite jánmani vraté rā́jânâ mitrā́váruṇā́ vivâsasi | átûrtapanthâḥ pururátho aryamā́ saptáhotâ víshurûpeshu jánmasu || 5 || 6 ||

té no árvanto havanaçrúto hávaṃ víçve çṛiṇvantu vâjíno mitádravaḥ | sahasrasā́ medhásâtâv iva tmánâ mahó yé dhánaṃ samithéshu jabhriré || 6 || prá vo vâyúṃ rathayújam púraṃdhiṃ stómaiḥ kṛiṇudhvaṃ sakhyā́ya pûsháṇam | té hí devásya savitúḥ sávîmani krátuṃ sácante sacítaḥ sácetasaḥ || 7 || tríḥ saptá sasrā́ nadyò mahī́r apó vánaspátîn párvatâñ agním ûtáye | kṛiçā́num ástṛîn tishyàṃ sadhástha ā́ rudráṃ rudréshu rudríyaṃ havâmahe || 8 || sárasvatî saráyuḥ síndhur ûrmíbhir mahó mahī́r ávasā́ yantu vákshaṇîḥ | devī́r ā́po mâtáraḥ sûdayitnvò ghṛitávat páyo mádhuman no arcata || 9 || utá mâtā́ bṛihaddivā́ çṛiṇotu nas tváshṭâ devébhir jánibhiḥ pitā́ vácaḥ | ṛibhukshā́ vā́jo ráthaspátir bhágo raṇváḥ çáṅsaḥ çaçamânásya pâtu naḥ || 10 || 7 ||

raṇváḥ sáṃdṛishṭau pitumā́ñ iva ksháyo bhadrā́ rudrā́-

64, 1 ûtī́ abhí. 2 kratu-yánti. 3 nárâçáṅsam vâ. devá-iddham abhí arcase. 4 tuvi-rávân. vavṛidhate. 5 vâ adite. mitrā́váruṇâ ā́. 6 mitá-dravaḥ sahasra-sā́ḥ. 7 sa-cítaḥ. 8 sasrā́ḥ. sadhá-sthe. 9 ávasâ ā́. mádhu-mat. 10 ṛibhukshā́ḥ. ráthaḥpátiḥ. 11 raṇváḥ — ksháyaḥ = 144, 7.

ṇâm marútâm úpastutiḥ | góbhiḥ shyâma yaçáso jáneshv ā́ sádâ devâsa íḷayâ sacemahi || 11 || yā́m me dhíyam máruta índra dévâ ádadâta varuṇa mitra yûyám | tā́m pîpayata páyaseva dhenúm kuvíd gíro ádhi ráthe váhâtha || 12 || kuvíd aṅgá práti yáthâ cid asyá naḥ sajâtyàsya maruto búbodhatha | nā́bhâ yátra prathamám saṃnáśâmahe tátra jâmitvám áditir dadhâtu naḥ || 13 || té hí dyā́vâpṛithivī́ mâtárâ mahī́ devī́ devā́ñ jánmanâ yajníye itáḥ | ubhé bibhṛita ubháyam bhárîmabhiḥ purū́ rétâṅsi pitṛíbhiç ca siñcataḥ || 14 || ví shā́ hótrâ víçvam açnoti vā́ryam bṛíhaspátir arámatiḥ pánîyasî | grā́vâ yátra madhushúd ucyáte bṛihád ávîvaçanta matíbhir manîshíṇaḥ || 15 || evā́ kavís tuvîrávâñ ṛitajnā́ dravinasyúr dráviṇasaç cakânáḥ | ukthébhir átra matíbhiç ca vípró 'pîpayad gáyo divyā́ni jánma || 16 || evā́ platéḥ sûnúr — || 17 || 8 ||

65 (891). jagatî. 15 trishṭubh.

Agnír índro váruṇo mitró aryamā́ vâyúḥ pûshā́ sárasvatî sajóshasaḥ | âdityā́ víshṇur marútaḥ svàr bṛihát sómo rudró áditir bráhmaṇas pátiḥ || 1 || indrâgnī́ vṛitrahátyeshu sátpatî mithó hinvânā́ tanvâ sámokasâ | antáriksham máhy ā́ paprur ójasâ sómo ghṛitaçrī́r mahimā́nam îráyan || 2 || téshâm hí mahnā́ mahatā́m anarváṇâm stómâñ íyarmy ṛitajnā́ ṛitâvṛídhâm | yé apsavám arṇavám citrárâdhasas té no râsantâm maháye sumitryā́ḥ || 3 || svàrṇaram antárikshâṇi rocanā́ dyā́vâbhū́mî pṛithivī́m skambhur ójasâ | pṛikshā́ iva maháyantaḥ surâtáyo devā́ḥ stavante mánu-

64, 11 syâma. 12 páyasâ-iva. 14 té-dyā́vâpṛithivī́-mahī́-devī́-yajníye *iti.* ubhé *iti.* purú. 15 sā́. madhu-sút. 16 evá. tuvi-rávân ṛita-jnā́ḥ. vípraḥ ápîpayat. — 65, 1 âdityā́ḥ.

shâya sûráyaḥ || 4 || mitrā́ya çiksha váruṇâya dâçúshe yā́ samrā́jâ mánasâ ná prayúchataḥ | yáyor dhā́ma dhármaṇâ rócate bṛihád yayór ubhé ródasî nā́dhasî vṛítau || 5 || 9 ||

yā́ gaúr vartaním paryéti nishkṛitám páyo dúhânâ vratanī́r avârátaḥ | sā́ prabruvâṇā́ váruṇâya dâçúshe devébhyo dâçad dhavíshâ vivásvate || 6 || divákshaso agnijihvā́ ṛitâvṛídha ṛitásya yóniṃ vimṛiçánta âsate | dyā́ṃ skabhitvy àpá ā́ cakrur ójasâ yajnáṃ janitvī́ tanvī̀ ní mâmṛijuḥ || 7 || parikshítâ pitárâ pûrvajā́varî ṛitásya yónâ kshayataḥ sámokasâ | dyā́vâpṛithivī́ váruṇâya sávrate ghṛitávat páyo mahishā́ya pinvataḥ || 8 || parjányâvā́tâ vṛishabhā́ purîshíṇendravâyū́ váruṇo mitró aryamā́ | devā́ñ âdityā́ñ áditiṃ havâmahe yé pā́rthivâso divyā́so apsú yé || 9 || tváshṭâraṃ vâyúm ṛibhavo yá óhate daívyâ hótârâ ushásaṃ svastáye | bṛíhaspátiṃ vṛitrakhâdáṃ sumedhásam indriyáṃ sómaṃ dhanasā́ u îmahe || 10 || 10 ||

bráhma gā́m áçvaṃ janáyanta óshadhîr vánaspátîn pṛithivī́m párvatâñ apáḥ | sū́ryaṃ diví roháyantaḥ sudā́nava ā́ryâ vratā́ visṛijánto ádhi kshámi || 11 || bhujyúm áṅhasaḥ pipṛitho nír açvinâ çyā́vam putráṃ vadhrimatyā́ ajinvatam | kamadyúvaṃ vimadā́yohathur yuváṃ vishṇâpvàṃ víçvakâyā́va sṛijathaḥ || 12 || pā́vîravî tanyatúr ékapâd ajó divó dhartā́ síndhur ā́paḥ samudríyaḥ | víçve devā́saḥ çṛiṇavan vácâṅsi me sárasvatî sahá dhîbhíḥ púraṃdhyâ || 13 || víçve devā́ḥ sahá dhîbhíḥ púraṃdhyâ mánor yájatrâ amṛítâ ṛitajnā́ḥ | râtishā́co abhishā́caḥ svarvídaḥ svàr gíro bráhma sûktáṃ jusherata || 14 || devā́n vásishṭho amṛítân vavande

---

65, 5 ubhé-ródasî-nā́dhasî *iti*. 6 havíshâ. 7 skabhitvī́ apáḥ. tanvì. mamṛijuḥ. 8 pûrvajā́varî *iti* pûrva-jā́varî. sávrate *iti*. 9 purîshíṇâ indravâyū́ *iti*. 10 hótârau. 12 kama-dyúvam vi-madā́ya ûhathuḥ. víçvakâya áva. 14 mánor — ṛitajnā́ḥ = 551, 15.

yé víçvâ bhúvanâbhí pratasthúḥ | té no râsantâm urugâyám adyá yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 15 || 11 ||

66 (892). jagatî. 15 trishṭubh.

Devā́n huve bṛihácchravasaḥ svastáye jyotishkṛíto adhvarásya prácetasaḥ | yé vâvṛidhúḥ pratarám viçvávedasa índrajyeshṭhâso amṛítâ ṛitâvṛídhaḥ || 1 || índraprasûtâ váruṇapraçishṭâ yé sū́ryasya jyótisho bhâgám ânaçúḥ | marúdgaṇe vṛijáne mánma dhîmahi mā́ghone yajnám janayanta sûráyaḥ || 2 || índro vásubhiḥ pári pâtu no gáyam âdityaír no áditiḥ çárma yachatu | rudró rudrébhir devó mṛiḷayâti nas tváshṭâ no gnā́bhiḥ suvitā́ya jinvatu || 3 || áditir dyā́vâpṛithivī́ ṛitám mahád índrâvíshṇû marútaḥ svàr bṛihát | devā́ñ âdityā́ñ ávase havâmahe vásûn rudrā́nt savitā́ram sudáṅsasam || 4 || sárasvân dhîbhír váruṇo dhṛitávrataḥ pûshā́ víshṇur mahimā́ vâyúr açvínâ | brahmakṛíto amṛítâ viçvávedasaḥ çárma no yaṅsan trivárûtham áṅhasaḥ || 5 || 12 ||

vṛíshâ yajnó vṛíshaṇaḥ santu yajníyâ vṛíshaṇo devā́ vṛíshaṇo havishkṛítaḥ | vṛíshaṇâ dyā́vâpṛithivī́ ṛitā́varî vṛíshâ parjányo vṛíshaṇo vṛishastúbhaḥ || 6 || agnī́shómâ vṛíshaṇâ vā́jasâtaye purupraçastā́ vṛíshaṇâ úpa bruve | yā́v îjiré vṛíshaṇo devayajyáyâ tā́ naḥ çárma trivárûtham ví yaṅsataḥ || 7 || dhṛitávratâḥ kshatríyâ yajnanishkṛíto bṛihaddivā́ adhvarā́ṇâm abhiçríyaḥ | agníhotâra ṛitasā́po adrúho 'pó asṛijann ánu vṛitratū́rye || 8 || dyā́vâpṛithivī́ janayann abhí vratā́pa óshadhîr vanínâni yajníyâ | antárikshaṃ svàr ā́ paprur ûtáye

---

65, 15 bhúvanâ abhí. té no — sádâ naḥ = 551, 15. — 66, 1 bṛihát-çravasaḥ. 2 índra-prasûtâḥ váruṇa-praçishṭâḥ. 4 dyā́vâpṛithivī́ *iti.* 5 amṛítâḥ. 6 yajníyâḥ. devā́ḥ. dyā́vâpṛithivī́-ṛitávarî *iti.* 7 vṛíshaṇau úpa. 8 kshatríyâḥ yajnaniḥ-kṛítaḥ. 9 vratā́ ā́paḥ.

váçam devā́sas tanvī̀ ní mâmṛijuḥ || 9 || dhartā́ro divá ṛibhávaḥ suhástâ vâtâparjanyā́ mahisháśya tanyatóḥ | ā́pa óshadhîḥ prá tirantu no gíro bhágo râtír vâjíno yantu me hávam || 10 || 13 ||

samudráḥ síndhû rájo antáriksham ajá ékapât tanayitnúr arṇaváḥ | áhir budhnyàḥ çṛiṇavad vácâṅsi me víçve devā́sa utá sûráyo máma || 11 || syā́ma vo mánavo devávītaye prā́ñcam no yajnám prá ṇayata sâdhuyā́ | ā́dityâ rúdrâ vásavaḥ súdânava imā́ bráhma çasyámânâni jinvata || 12 || daívyâ hótârâ prathamā́ puróhita ṛitásya pánthâm ánv emi sâdhuyā́ | kshétrasya pátim práticeçam îmahe víçvân devā́ñ amṛítâñ áprayuchataḥ || 13 || vásishṭhâsaḥ pitṛivád vā́cam akrata devā́ñ ī́ḷânâ ṛishivát svastáye | prîtā́ iva jnâtáyaḥ kā́mam étyâsmé devâsó 'va dhûnutâ vásu || 14 || devā́n vásishṭho amṛítân vavande — || 15 || 14 ||

67 (893). trishṭubh.

Imā́m dhíyam saptáçîrshṇîm pitā́ na ṛitáprajâtâm bṛihatī́m avindat | turī́yam svij janayad viçvájanyo 'yā́sya ukthám índrâya çáṅsan || 1 || ṛitám çáṅsanta ṛijú dī́dhyânâ divás putrā́so ásurasya vîrā́ḥ | vípram padám áṅgiraso dádhânâ yajnásya dhā́ma prathamám mananta || 2 || haṅsaír iva sákhibhir vā́vadadbhir açmanmáyâni náhanâ vyásyan | bṛihaspátir abhí kánikradad gā́ utá prā́staud úc ca vidvā́ñ agâyat || 3 || avó dvā́bhyâm pará ékayâ gā́ gúhâ tíshṭhantîr ánṛitasya sétau | bṛihaspátis támasi jyótir ichánn úd usrā́ ā́kar ví hí tisrá ā́vaḥ || 4 || vibhídyâ púram çayáthem ápâ-

66, 9 tanvì. mamṛijuḥ. 10 su-hástâḥ. 11 síndhuḥ. 12 nayata. ā́dityâḥ rúdrâḥ. 13 puráḥ-hitâ. 14 â-ítya asmé *iti* devâsaḥ áva dhûnuta. — 67, 1 svit. 2 dī́dhyânâḥ. divás — vîrā́ḥ = 287, 7. dádhânâḥ. 3 vi-ásyan. prá astaut út. 4 gā́ḥ. ā́ akaḥ. ā́var *ity* ā́vaḥ. 5 vi-bhídya. çayáthâ îm.

cîṃ nís tríṇi sâkám udadhér akṛintat | bṛíhaspátir ushásam sū́ryam gā́m arkám viveda stanáyann iva dyaúḥ ‖ 5 ‖ índro valám rakshitā́ram dúghânâm karéṇeva ví cakartâ rávena | svédâñjibhir âçíram ichámânó 'rodayat paṇím ā́ gā́ amushṇât ‖ 6 ‖ 15 ‖

sá îṃ satyébhiḥ sákhibhiḥ çucádbhir gódhâyasam ví dhanasaír adardaḥ | bráhmaṇas pátir vṛíshabhir varā́hair gharmásvedebhir dráviṇam vy ânaṭ ‖ 7 ‖ té satyéna mánasâ gópatim gā́ iyânā́sa ishaṇayanta dhîbhíḥ | bṛíhaspátir mithóavadyapebhir úd usríyâ asṛijata svayúgbhiḥ ‖ 8 ‖ táṃ vardháyanto matíbhiḥ çivā́bhiḥ siṅhám iva nā́nadataṃ sadhásthe | bṛíhaspátim vṛíshaṇam çū́rasâtau bháre-bhare ánu madema jishṇúm ‖ 9 ‖ yadā́ vā́jam ásanad viçvárûpam ā́ dyā́m árukshad úttarâṇi sádma | bṛíhaspátim vṛíshaṇam vardháyanto nā́nâ sánto bíbhrato jyótir âsā́ ‖ 10 ‖ satyā́m âçísham kṛiṇutâ vayodhaíḥ kîríṃ cid dhy ávatha svébhir évaiḥ | paçcā́ mṛídho ápa bhavantu víçvâs tád rodasî çṛiṇutam viçvaminvé ‖ 11 ‖ índro mahnā́ maható arṇavásya ví mûrdhā́nam abhinad arbudásya | áhann áhim áriṇât saptá síndhûn devaír dyâvâpṛithivî prā́vatam naḥ ‖ 12 ‖ 16 ‖

68 (894). trishṭubh.

Udaprúto ná váyo rákshamâṇâ vā́vadato abhríyasyeva ghóshâḥ | giribhrájo nórmáyo mádanto bṛíhaspátim abhy àrkā́ anâvan ‖ 1 ‖ sám góbhir âṅgirasó nákshamâṇo bhága ivéd aryamáṇam ninâya | jáne mitró ná dámpatî anakti bṛíhaspate vâjáyâçū́ñr ivâjaú ‖ 2 ‖ sâdhvaryā́ atithínîr ishi-

---

67, 6 karéṇa-iva. cakarta. ichámânaḥ árodayat. 7 ví ânaṭ. 8 mitháḥ-avadyapebhiḥ. 11 kṛiṇuta. hí. 12 áhann — síndhûn = 324, 1. devaír — naḥ = 31, 8. — 68, 1 rákshamâṇâḥ. abhríyasya-iva. ná ûrmáyaḥ. abhí arkā́ḥ. 2 iva ít. dámpatî *iti* dám-patî. vâjáya âçū́n-iva âjaú. 3 sâdhu-âryā́ḥ.

rấḥ spârhấḥ suvárṇâ anavadyárûpâḥ | bṛíhaspátiḥ párvatebhyo vitū́ryâ nír gấ ûpe yávam iva sthivíbhyaḥ || 3 || âprushâyán mádhuna ṛitásya yónim avakshipánn arká ulkấm iva dyóḥ | bṛíhaspátir uddhárann áçmano gấ bhū́myâ udnéva ví tvácam bibheda || 4 || ápa jyótishâ támo antárikshâd udnáḥ çī́pâlam iva vấta âjat | bṛíhaspátir anumṛíçyâ valásyâbhrám iva vấta ấ cakra ấ gấḥ || 5 || yadấ valásya pī́yato jásum bhéd bṛíhaspátir agnitápobhir arkaíḥ | dadbhír ná jihvấ párivishṭam ấdad âvír nidhī́ṅr akṛiṇod usríyâṇâm || 6 || 17 ||

bṛíhaspátir ámata hí tyád âsâm nấma svarī́ṇâm sádane gúhâ yát | âṇḍéva bhittvấ çakunásya gárbham úd usríyâḥ párvatasya tmánâjat || 7 || áçnấpinaddham mádhu páry apaçyan mátsyam ná dīná udáni kshiyántam | nísh ṭáj jabhâra camasám ná vṛikshấd bṛíhaspátir viravéṇâ vikṛítya || 8 || sóshấm avindat sáḥ svàḥ só agním só arkéṇa ví babâdhe támâṅsi | bṛíhaspátir góvapusho valásya nír majjấnam ná párvaṇo jabhâra || 9 || himéva parṇấ mushitấ vánâni bṛíhaspátinâkṛipayad való gấḥ | anânukṛityám apunáç cakâra yất sū́ryâmấsâ mithá uccárâtaḥ || 10 || abhí çyâvám ná kṛíçanebhir áçvam nákshatrebhiḥ pitáro dyấm apiṅçan | rấtryâm támo ádadhur jyótir áhan bṛíhaspátir bhinád ádrim vidád gấḥ || 11 || idám akarma námo abhriyấya yáḥ pûrvī́r ánv ânónavîti | bṛíhaspátiḥ sá hí góbhiḥ só áçvaiḥ sá vīrébhiḥ sá nṛíbhir no váyo dhât || 12 || 18 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

68, 3 vi-tū́rya. 4 mádhunâ. uddhấran. gấḥ. udnấ-iva. 5 anu-mṛíçya valásya abhrám. cakre. 6 ấdat. 7 âṇḍấ-iva. tmánâ âjat. 8 áçnâ ápi-naddham. apaçyat. dīné. níḥ tát. vi-ravéṇa. 9 sáḥ ushấm. 10 himấ-iva. bṛíhaspátinâ akṛipayat. ananu-kṛityám. ut-cárâtaḥ.

69 (895). trishṭubh. 1. 2 jagatî.

Bhadrā́ agnér vadhryaçvásya saṃdṛ́ço vâmī́ práṇîtiḥ suráṇâ úpetayaḥ | yád îṃ sumitrā́ víço ágra indháte ghṛiténā́huto jarate dávidyutat || 1 || ghṛitám agnér vadhryaçvásya várdhanaṃ ghṛitám ánnaṃ ghṛitám v asya médanam | ghṛiténā́huta urviyā́ ví paprathe sū́rya iva rocate sarpírâsutiḥ || 2 || yát te mánur yád ánîkaṃ sumitráḥ samîdhé agne tád idáṃ návîyaḥ | sá revác choca sá gíro jushasva sá vā́jaṃ darshi sá ihá çrávo dhâḥ || 3 || yáṃ tvâ pū́rvam îḷitó vadhryaçváḥ samîdhé agne sá idáṃ jushasva | sá naḥ stipā́ utá bhavâ tanûpā́ dâtráṃ rakshasva yád idáṃ te asmé || 4 || bhávâ dyumnī́ vâdhryaçvotá gopā́ mā́ tvâ târîd abhímâtir jánânâm | çū́ra iva dhṛishṇúç cyávanaḥ sumitráḥ prá nú vocaṃ vā́dhryaçvasya nā́ma || 5 || sám ajryầ parvatyầ vásûni dā́sâ vṛitrā́ṇy ā́ryâ jigetha | çū́ra iva dhṛishṇúç cyávano jánânâṃ tvám agne pṛitanâyū́ñr abhí shyâḥ || 6 || 19 ||

dîrghátantur bṛihádukshâyám agníḥ sahásrastarîḥ çatánîtha ṛíbhvâ | dyumā́n dyumátsu nṛíbhir mṛijyámânaḥ sumitréshu dîdayo devayátsu || 7 || tvé dhenúḥ sudúghâ jâtavedo 'saçcáteva samanā́ sabardhúk | tváṃ nṛíbhir dákshiṇâvadbhir agne sumitrébhir idhyase devayádbhiḥ || 8 || devā́ç cit te amṛ́tâ jâtavedo mahimā́naṃ vâdhryaçva prá vocan | yát sampṛ́chaṃ mā́nushîr víça ā́yan tváṃ nṛíbhir ajayas tvā́vṛidhebhiḥ || 9 || pitéva putrám abibhar upásthe tvā́m agne vadhryaçváḥ saparyán | jushâṇó asya samídhaṃ yavishṭhotá pū́rvâñ avanor vrā́dhataç cit || 10 || çáçvad agnír vadhryaçvásya çátrûn nṛíbhir jigâya sutásomavadbhiḥ | sá-

---

69, 1 úpa-itayaḥ. su-mitrā́ḥ. ágre. ghṛiténa ā́-hutaḥ. 2 îṃ *iti*. ghṛiténa ā́-hutaḥ. 3 revát çoca. 4 sti-pā́ḥ. bhava tanû-pā́ḥ. 5 bháva. vâdhri-açva utá gopā́ḥ. 6 syấḥ. 7 bṛihát-ukshā́ ayám. 8 asaçcátâ-iva. 9 amṛ́tâḥ. 10 pitā́-iva. yavishṭha utá.

manaṃ cid adahaç citrabhânó 'va vrā́dhantam abhinad vṛidháç cit || 11 || ayám agnír vadhryaçvásya vṛitrahā́ sanakā́t préddho námasopavâkyàḥ | sá no ájâmī̐r utá vâ víjâmîn abhí tishṭha çárdhato vâdhryaçva || 12 || 20 ||

70 (896). trishṭubh.

Imā́m me agne samídhaṃ jushasveḷás padé práti haryâ ghṛitā́cîm | várshman pṛithivyā́ḥ sudinatvé áhnâm ûrdhvó bhava sukrato devayajyā́ || 1 || ā́ devā́nâm agrayā́vehá yâtu nárâçáṅso viçvárûpebhir áçvaiḥ | ṛitásya pathā́ námasâ miyédho devébhyo devátamaḥ sushûdat || 2 || çaçvattamám îḷate dûtyâya havíshmanto manushyâso agním | váhishṭhair áçvaiḥ suvṛítâ ráthenā́ devā́n vakshi ní shadehá hótâ || 3 || ví prathatâṃ devájushṭaṃ tiraççā́ dîrghám drâghmā́ surabhí bhûtv asmé | áheḷatâ mánasâ deva barhir índrajyeshṭhā̐ṅ uçató yakshi devā́n || 4 || divó vâ sā́nu spṛiçátâ várîyaḥ pṛithivyā́ vâ mā́trayâ ví çrayadhvam | uçatī́r dvâro mahinā́ mahádbhir deváṃ ráthaṃ rathayúr dhârayadhvam || 5 || 21 ||

deví̄ divó duhitárâ suçilpé ushā́sânáktâ sadatâṃ ní yónau | ā́ vâṃ devā́sa uçatî uçánta uraú sîdantu subhage upásthe || 6 || ûrdhvó grā́vâ bṛihád agníḥ sámiddhaḥ priyā́ dhā́mâny áditer upásthe | puróhitâv ṛitvijâ yajné asmín vidúshṭarâ dráviṇam ā́ yajethâm || 7 || tísro devîr barhír idáṃ várîya ā́ sîdata cakṛimā́ vaḥ syonám | manushvád yajnáṃ súdhitâ havī́ṅshī́ḷâ deví̄ ghṛitápadî jushanta || 8 || déva tvashṭar yád dha cârutvám ā́naḍ yád áṅgirasâm ábhavaḥ

69, 11 citrabhâno *iti* citra-bhâno áva. 12 prá-iddhaḥ námasâ upa-vâkhyàḥ. — 70, 1 jushasva iḷáḥ. harya. 2 agra-yā́vâ ihá. 3 ráthena ā́. sada ihá. 5 spṛiçáta. 6 deví̄-suçilpé-uçatî-subhage *iti*. 8 cakṛimá. havī́ṅshi í̄ḷâ. 9 ha.

|| 8 || saptábhiḥ putraír áditir úpa praít pûrvyáṃ yugám | prajā́yai mṛityáve tvat púnar mârtâṇḍám ā́bharat || 9 || 2 ||

73 (899). trishṭubh.

Jánishṭhâ ugráḥ sáhase turā́ya mandrá ójishṭho bahulā́bhimânaḥ | ávardhann índram marútaç cid átra mâtā́ yád vîráṃ dadhánad dhánishṭhâ || 1 || druhó níshattâ pṛiçanī́ cid évaiḥ purū́ çáṅsena vâvṛidhush ṭá índram | abhī́vṛiteva tā́ mahâpadéna dhvântā́t prapitvā́d úd aranta gárbhâḥ || 2 || ṛishvā́ te pā́dâ prá yáj jígâsy ávardhan vā́jâ utá yé cid átra | tvám indra sâlâvṛikā́nt sahásram âsán dadhishe açvínā́ vavṛityâḥ || 3 || samanā́ tū́rṇir úpa yâsi yajnám ā́ nā́satyâ sakhyā́ya vakshi | vasā́vyâm indra dhârayaḥ sahásrâçvínâ çûra dadatur maghā́ni || 4 || mándamâna ṛitā́d ádhi prajā́yai sákhibhir índra ishirébhir ártham | ā́bhir hí mâyā́ úpa dásyum ā́gân míhaḥ prá tamrā́ avapat támâṅsi || 5 || 3 ||

sánâmânâ cid dhvasayo ny àsmâ ávâhann índra usháso yáthā́naḥ | ṛishvaír agachaḥ sákhibhir níkâmaiḥ sâkám pratishṭhā́ hṛídyâ jaghantha || 6 || tváṃ jaghantha námucim makhasyúṃ dā́saṃ kṛiṇvâná ṛíshaye vímâyam | tváṃ cakartha mánave syonā́n pathó devatrā́ñjaseva yā́nân || 7 || tvám etā́ni paprishe ví nā́méçâna indra dadhishe gábhastau | ánu tvâ devā́ḥ çávasâ madanty upáribudhnân vanínaç cakartha || 8 || cakráṃ yád asyâpsv ā́ níshattam utó tád asmai mádhv íc cachadyât | pṛithivyā́m átishitaṃ yád ū́dhaḥ páyo góshv ádadhâ óshadhíshu || 9 || áçvâd iyâyéti yád vádanty ójaso

---

72, 9 prá ait. ā́ abharat. — 73, 1 bahulá-abhimânaḥ. 2 ní-sattâ. purú. vavṛidhuḥ té. abhívṛitâ-iva. 3 yát. açvínâ ā́. 4 sahásrâ açvínâ. 5 ā́ âbhiḥ. ā́ ágât. 6 ní asmai áva ahan. yáthâ ánaḥ. 7 deva-trā́ áñjasâ-iva. 8 nā́ma ī́çânaḥ. 9 asya ap-sú. ní-sattam utó *iti*. ít. áti-sitam. 10 iyâya íti.

jâtám utá manya enam | manyór iyâya harmyéshu tasthau yátaḥ prajajná índro asya veda || 10 || váyaḥ suparṇā́ úpa sedur índram priyámedhâ ṛíshayo nā́dhamânâḥ | ápa dhvântám ûrṇuhí pûrdhí cákshur mumugdhy àsmā́n nidháyeva baddhā́n || 11 || 4 ||

74 (900). trishṭubh.

Vásûnâm vâ carkṛisha íyakshan dhiyā́ vâ yajnaír vâ ródasyoḥ | árvanto vâ yé rayimántaḥ sâtaú vanúm vâ yé suçrúṇam suçrúto dhúḥ || 1 || háva eshâm ásuro nakshata dyā́m çravasyatā́ mánasâ niṅsata kshā́m | cákshâṇâ yátra suvitā́ya devā́ dyaúr ná vā́rebhiḥ kṛiṇávanta svaíḥ || 2 || iyám eshâm amṛítânâm gī́ḥ sarvátâtâ yé kṛipáṇanta rátnam | dhíyam ca yajnám ca sā́dhantas té no dhântu vasavyàm ásâmi || 3 || ā́ tát ta indrâyávaḥ panantâbhí yá ûrvám gómantam títṛitsân | sakṛitsvàm yé puruputrā́m mahī́m sahásradhârâm bṛihatī́m dúdukshan || 4 || çácîva índram ávase kṛiṇudhvam ánânatam damáyantam pṛitanyū́n | ṛibhukshánam maghávânam suvṛiktím bhártâ yó vájram náryam purukshúḥ || 5 || yád vâvā́na purutámam purâshā́ḷ ā́ vṛitrahéndro nā́mâny aprâḥ | áceti prâsáhas pátis túvishmân yád îm uçmási kártave kárat tát || 6 || 5 ||

75 (901). jagatí.

Prá sú va âpo mahimā́nam uttamám kârúr vocâti sádane vivásvataḥ | prá saptá-sapta tredhā́ hí cakramúḥ prá sṛítvarîṇâm áti síndhur ójasâ || 1 || prá te 'radad váruṇo yā́-

---

73, 10 manye. pra-jajné. 11 mumugdhí asmā́n nidháyâ-iva. — 74, 1 carkṛishe. 2 cákshâṇâḥ. devā́ḥ. 4 te indra âyávaḥ pananta abhí yé. sakṛit-svàm. dúdukshan. 6 vavā́na. vṛitra-hā́ índraḥ. pra-sáhaḥ.

tave patháḥ síndho yád vā́jāñ abhy ádravas tvám | bhū́myâ ádhi pravátâ yâsi sā́nunâ yád eshâm ágram jágatâm irajyási || 2 || diví svanó yatate bhū́myopáry anantám̐ çúshmam úd iyarti bhânúnâ | abhrā́d iva prá stanayanti vṛishṭáyaḥ síndhur yád éti vṛishabhó ná róruvat || 3 || abhí tvâ sindho çíçum ín ná mâtáro vâçrā́ arshanti páyaseva dhenávaḥ | rā́jeva yúdhvâ nayasi tvám ít sícau yád âsâm ágram pravátâm ínakshasi || 4 || imám me gañge yamune sarasvati çútudri stómam̐ sacatâ párushṇy ā́ | asiknyā́ marudvṛidhe vitástayā́rjîkîye çṛiṇuhy ā́ sushómayâ || 5 || 6 ||

tṛishṭā́mayâ prathamám̐ yā́tave sajū́ḥ susártvâ rasáyâ çvetyā́ tyā́ | tvám̐ sindho kúbhayâ gomatī́m̐ krúmum mehatnvā́ sarátham̐ yā́bhir ī́yase || 6 || ṛíjîty énî rúçatî mahitvā́ pári jráyâṅsi bharate rájâṅsi | ádabdhâ síndhur apásâm apástamā́çvâ ná citrā́ vápushîva darçatā́ || 7 || sváçvâ síndhuḥ suráthâ suvā́sâ hiraṇyáyî súkṛitâ vâjínîvatî | ū́rṇâvatî yuvatíḥ sîlámâvaty utā́dhi vaste subhágâ madhuvṛídham || 8 || sukhám̐ rátham̐ yuyuje síndhur açvínam̐ téna vā́jam̐ sanishad asmínn âjaú | mahā́n hy àsya mahimā́ panasyáté 'dabdhasya sváyaçaso virapçínaḥ || 9 || 7 ||

76 (902). jagatî.

Ā́ va ṛiñjasa ū̀rjā́m̐ vyù̀shṭishv índram marúto ródasî anaktana | ubhé yáthâ no áhanî sacâbhúvâ sádaḥ-sado varivasyā́ta udbhídâ || 1 || tád u çréshṭham̐ sávanam̐ sunotanā́tyo ná hástayato ádriḥ sotári | vidád dhy àryó abhíbhûti

---

75, 2 abhí. 3 bhū́myâ upári. 4 ít. páyasâ-iva. rā́jâ-iva. 5 sacata párushṇi. vitástayâ ā́rjîkîye çṛiṇuhí. su-sómayâ. 6 tṛishṭá-amayâ. 7 ṛíjîtî. apáḥ-tamâ áçvâ. vápushî-iva. 8 su-áçvâ. su-vā́sâḥ. sîlámâ-vatî utá ádhi. 9 hí asya. panasyáte ádabdhasya. — 76, 1 ṛiñjase. ródasî-ubhé -áhanî *iti*. 2 sunotana átyaḥ. hí aryáḥ.

paúṅsyam mahó râyé cit tarute yád árvataḥ || 2 || tád íd dhy àsya sávanam vivér apó yáthâ purā́ mánave gâtúm áçret | góarṇasi tvâshṭré áçvanirṇiji prém adhvaréshv adhvarā́ñ̆ açiçrayuḥ || 3 || ápa hata raksháso bhaṅgurā́vataḥ skabhâyáta nírṛitim sédhatā́matim | ā́ no rayím sárvavîram sunotana devâvyàm bharata çlókam adrayaḥ || 4 || diváç cid ā́ vó 'mavattarebhyo vibhvánâ cid âçvàpastarebhyaḥ | vâyóç cid ā́ sómarabhastarebhyo 'gnéç cid arca pitukṛíttarebhyaḥ || 5 || 8 ||

bhurántu no yaçásaḥ sótv ándhaso grā́vâṇo vâcā́ divítâ divítmatâ | náro yátra duhaté kā́myam mádhv âghoshá-yanto abhíto mithastúraḥ || 6 || sunvánti sómam rathirā́so ádrayo nír asya rásam gavísho duhanti té | duhánty ū́dhar upasécanâya kám náro havyā́ ná marjayanta âsábhiḥ || 7 || eté naraḥ svápaso abhûtana yá índrâya sunuthá sómam adrayaḥ | vâmám-vâmam vo divyā́ya dhā́mne vásu-vasu vaḥ pā́rthivâya sunvaté || 8 || 9 ||

77 (903). trishṭubh. 5 jagatî.

Abhraprúsho ná vâcā́ prushâ vásu havíshmanto ná yajnā́ vijânúshaḥ | sumā́rutam ná brahmā́ṇam arháse gaṇám astoshy eshâm ná çobháse || 1 || çriyé máryâso añjī́ñ̆r akṛiṇvata sumā́rutam ná pûrvī́r áti kshápaḥ | divás putrā́sa étâ ná yetira âdityā́sas té akrā́ ná vâvṛidhuḥ || 2 || prá yé diváḥ pṛithivyā́ ná barháṇâ tmánâ riricré abhrā́n ná sū́ryaḥ | pā́jasvanto ná vîrā́ḥ panasyávo riçā́daso ná máryâ abhídya-

76, 3 hí asya. prá îm. 4 bhaṅgurá-vataḥ. sédhata ámatim. deva-avyàm. 5 vaḥ ámavat-tarebhyaḥ. vi-bhvánâ. 7 go-íshaḥ. marjayante. 8 su-ápasaḥ. yé. — 77, 1—5 sind jagatî, die übrigen trishṭubh. prusha. yajnā́ḥ. 2 étâḥ. yetire. akrā́ḥ. 3 pṛithivyā́ḥ. abhrā́t.

vaḥ ‖ 3 ‖ yushmā́kam budhné apā́ṃ ná yā́mani vithuryáti ná mahī́ çratharyáti | viçvápsur yajnó arvā́g ayáṃ sú vaḥ práyasvanto ná satrā́ca ā́ gata ‖ 4 ‖ yûyáṃ dhûrshú prayújo ná raçmíbhir jyótishmanto ná bhâsā́ vyùshṭishu | çyenā́so ná sváyaçaso riçā́dasaḥ pravā́so ná prásitâsaḥ pariprúshaḥ ‖ 5 ‖ 10 ‖

prá yád váhadhve marutaḥ parâkā́d yûyám maháḥ saṃváraṇasya vásvaḥ | vidânā́so vasavo rā́dhyasyârā́c cid dvéshaḥ sanutár yuyota ‖ 6 ‖ yá udṛíci yajné adhvareshṭhā́ marúdbhyo ná mā́nusho dádâçat | revát sá váyo dadhate suvī́raṃ sá devā́nâm ápi gopîthé astu ‖ 7 ‖ té hí yajnéshu yajníyâsa ū́mâ âdityéna nā́mnâ çámbhavishṭhâḥ | té no 'vantu rathatū́r manîshā́m maháç ca yā́mann adhvaré cakânā́ḥ ‖ 8 ‖ 11 ‖

78 (904). 1. 3. 4. 8 trishṭubh. 2. 5—7 jagatî.

Víprâso ná mánmabhiḥ svâdhyò devâvyò ná yajnaíḥ svápnasaḥ | rā́jâno ná citrā́ḥ susaṃdṛíçaḥ kshitînā́ṃ ná máryâ arepásaḥ ‖ 1 ‖ agnír ná yé bhrā́jasâ rukmávakshaso vā́tâso ná svayújaḥ sadyáûtayaḥ | prajnâtā́ro ná jyéshṭhâḥ sunîtáyaḥ suçármâṇo ná sómâ ṛitáṃ yaté ‖ 2 ‖ vā́tâso ná yé dhúnayo jigatnávo 'gnînā́ṃ ná jihvā́ virokíṇaḥ | vármaṇvanto ná yodhā́ḥ çímîvantaḥ pitṛîṇā́ṃ ná çáṅsâḥ surâtáyaḥ ‖ 3 ‖ ráthânâṃ ná yè 'rā́ḥ sánâbhayo jigîvā́ṅso ná çū́râ abhídyavaḥ | vareyávo ná máryâ ghṛitaprúsho 'bhisvartā́ro arkáṃ ná sushṭúbhaḥ ‖ 4 ‖ áçvâso ná yé jyéshṭhâsa âçávo didhisháyo ná rathyàḥ sudā́navaḥ | ā́po ná nimnaír

77, 4 viçvá-psuḥ. 6 rā́dhyasya ârā́t. 7 adhvare-sthā́ḥ. 8 té — ū́mâ = 555, 4. — 78, 1 su-ápnasaḥ. 3 jihvā́ḥ. 4 yé arā́ḥ. vare-yávaḥ. máryâḥ.

udábhir jigatnávo viçvárûpâ áñgiraso ná sā̆mabhiḥ ‖ 5 ‖ 12 ‖
grā̆vâṇo ná sûráyaḥ síndhumâtara âdardirā̆so ádrayo ná viçváhâ | çiçū̆lâ ná krîḷáyaḥ sumâtáro mahâgrâmó ná yā̆mann utá tvishā̆ ‖ 6 ‖ ushásâṃ ná ketávo 'dhvaraçríyaḥ çubhaṃyávo nā̆ñjíbhir vy àçvitan | síndhavo ná yayíyo bhrā̆jadṛishṭayaḥ parâváto ná yójanâni mamire ‖ 7 ‖ subhâgā̆n no devâḥ kṛiṇutâ surátnân asmā̆nt stotṝ̆n maruto vâvṛidhânā̆ḥ | ádhi stotrásya sakhyásya gâta sanā̆d dhí vo ratnadhéyâni sánti ‖ 8 ‖ 13 ‖

79 (905). trishṭubh.

Ápaçyam asya maható mahitvám ámartyasya mártyâsu vikshú | nā̆nâ hánû víbhṛite sám bharete ásinvatî bápsatî bhū̆ry attaḥ ‖ 1 ‖ gúhâ çíro níhitam ṛídhag akshī́ ásinvann atti jihváyâ vánâni | átrâṇy asmai paḍbhíḥ sám bharanty uttânáhastâ námasā̆dhi vikshú ‖ 2 ‖ prá mâtúḥ pratarám gúhyam ichán kumâró ná vîrúdhaḥ sarpad urvī̆ḥ | sasáṃ ná pakvám avidac chucántaṃ ririhvā̆ṅsaṃ ripá upásthe antáḥ ‖ 3 ‖ tád vâm ṛitáṃ rodasî prá bravîmi jā̆yamâno mâtárâ gárbho atti | nā̆háṃ devásya mártyaç ciketâgnír añgá vícetâḥ sá prácetâḥ ‖ 4 ‖ yó asmâ ánnaṃ tṛishv âdádhâty ā̆jyair ghṛitaír juhóti púshyati | tásmai sahásram akshábhir ví cakshé 'gne viçvátaḥ pratyáññ asi tvám ‖ 5 ‖ kíṃ devéshu tyája énaç cakarthā̆gne pṛichā̆mi nú tvā̆m ávidvân | ákrîḷan krī̆ḷan hárir áttave 'dán ví parvaçáç cakarta gā̆m ivâsíḥ ‖ 6 ‖ víshûco áçvân yuyuje vanejā̆ ṛíjîtibhî raçanā̆bhir gṛi-

78, 6 çiçū̆lâḥ. 7 ná añjí-bhiḥ ví açvitan. 8 kṛiṇuta. hí. — 79, 1 hánû-víbhṛite-bharete-ásinvatî-bápsatî *iti*. 2 akshī́ *iti*. uttâná-hastâḥ námasâ ádhi. 3 avidat çucántam. 4 ná ahám. ciketa agníḥ. 5 asmai. tṛishú â-dádhâti. cakshe ágne. 6 cakartha ágne. iva asíḥ. 7 vane-jā́ḥ ṛíjîti-bhiḥ.

bhītā́n | cakshadé mitró vásubhiḥ sújâtaḥ sám ânṛidhe párvabhir vâvṛidhânáḥ || 7 || 14 ||

80 (906). trishṭubh.

Agníḥ sáptiṃ vâjambharáṃ dadâty agnír vīráṃ çrútyaṃ karmanishṭhā́m | agnī́ ródasî ví carat samañjánn agnír nā́rīṃ vīrákukshim púraṃdhim || 1 || agnér ápnasaḥ samíd astu bhadrā́gnír mahī́ ródasî ā́ viveça | agnír ékaṃ codayat samátsv agnír vṛitrā́ṇi dayate purū́ṇi || 2 || agnír ha tyáṃ járataḥ kárṇam âvâgnír adbhyó nír adahaj jārū́tham | agnír átriṃ gharmá urushyad antár agnír nṛimédham prajáyâsṛijat sám || 3 || agnír dâd dráviṇaṃ vīrápeçâ agnír ṛíshiṃ yáḥ sahásrâ sanóti | agnír diví havyám ā́ tatânâgnér dhā́mâni víbhṛitâ purutrā́ || 4 || agním ukthaír ṛíshayo ví hvayante 'gníṃ náro yā́mani bâdhitā́saḥ | agníṃ váyo antárikshe pátanto 'gníḥ sahásrâ pári yâti gónâm || 5 || agníṃ víça īḷate mā́nushīr yā́ agním mánusho náhusho ví jâtā́ḥ | agnír gā́ndharvîm pathyâm ṛitásyâgnér gávyūtir ghṛitá ā́ níshattâ || 6 || agnáye bráhma ṛibhávas tatakshur agním mahā́m avocâmâ suvṛiktím | ágne prā́va jaritā́raṃ yavishṭhā́gne máhi dráviṇam ā́ yajasva || 7 || 15 ||

81 (907). trishṭubh.

Yá imā́ víçvâ bhúvanâni júhvad ṛíshir hótâ ny ásîdat pitā́ naḥ | sá âçíshâ dráviṇam ichámânaḥ prathamachád ávarâñ ā́ viveça || 1 || kíṃ svid âsîd adhishṭhā́nam ârámbhaṇaṃ katamát svit kathā́sît | yáto bhū́miṃ janáyan viçvá-

80, 1 karmaniḥ-sthā́m agníḥ. 2 bhadrā́ ágníḥ mahī́-ródasî iti. 3 ā́va agníḥ. adahat. gharmé. pra-jáyâ asṛijat. 4 tatâna agnéḥ. 6 ṛitásya agneḥ. ghṛité. 7 bráhma. avocâma. prá ava. yavishṭha ágne. ágne — yajasva = 235, 22. — 81, 1 ní. 2 kathā́ âsît.

karmâ ví dyā́m aúrṇon mahinā́ viçvácakshâḥ || 2 || viçvátaçcakshur utá viçvátomukho viçvátobâhur utá viçvátaspât | sám bâhúbhyâṃ dhámati sám pátatrair dyā́vâbhū́mî janáyan devá ékaḥ || 3 || kíṃ svid vánaṃ ká u sá vṛikshá âsa yáto dyā́vâpṛithivī́ nishṭatakshúḥ | mánîshiṇo mánasâ pṛichátéd u tád yád adhyátishṭhad bhúvanâni dhâráyan || 4 || yā́ te dhā́mâni paramā́ṇi yā́vamā́ yā́ madhyamā́ viçvakarmann utémā́ | çíkshâ sákhibhyo havíshi svadhâvaḥ svayáṃ yajasva tanvàṃ vṛidhânáḥ || 5 || víçvakarman havíshâ vâvṛidhânáḥ svayáṃ yajasva pṛithivī́m utá dyā́m | múhyantv anyé abhíto jánâsa ihā́smā́kam maghávâ sûrír astu || 6 || vâcás pátiṃ viçvákarmâṇam ûtáye manojúvaṃ vā́je adyā́ huvema | sá no víçvâni hávanâni joshad viçváçambhûr ávase sâdhúkarmâ || 7 || 16 ||

82 (908). trishṭubh.

Cákshushaḥ pitā́ mánasâ hí dhī́ro ghṛitám ene ajanan námnamâne | yadéd ántâ ádadṛihanta pū́rva ā́d íd dyā́vâpṛithivī́ aprathetâm || 1 || viçvákarmâ vímanâ ā́d víhâyâ dhâtā́ vidhâtā́ paramótá saṃdṛík | téshâm ishṭā́ni sám ishā́ madanti yátrâ saptarishī́n pará ékam âhúḥ || 2 || yó naḥ pitā́ janitā́ yó vidhâtā́ dhā́mâni véda bhúvanâni víçvâ | yó devā́nâṃ nâmadhā́ éka evá táṃ sampraçnám bhúvanâ yanty anyā́ || 3 || tá ā́yajanta dráviṇaṃ sám asmâ ṛíshayaḥ pū́rve jaritā́ro ná bhûnā́ | asū́rte sū́rte rájasi nishatté yé bhûtā́ni samákṛiṇvann imā́ni || 4 || paró divā́ pará enā́ pṛithivyā́ paró

81, 2 aúrṇot. 3 viçvátaḥ-pât. 4 kíṃ — nishṭatakshúḥ = 857, 7. pṛicháta ít. 5 yā́ ˙avamā́. utá imā́ çíksha. 6 ihá asmā́kam. 7 adyā́. — 82, 1 ene-námnamâne-dyā́vâpṛithivī́ *iti*. ajanat. yadā́ ít. pū́rve. 2 ví-hâyâḥ. paramā́ utá. yátra sapta-ṛishī́n. 4 té ā́ ayajanta. asmai.

devébhir ásurair yád ásti | kám̃ svid gárbham prathamám̃ dadhra ā́po yátra devā́ḥ samápaçyanta víçve || 5 || tám íd gárbham prathamám̃ dadhra ā́po yátra devā́ḥ samágachanta víçve | ajásya nā́bhâv ádhy ékam árpitam̃ yásmin víçvâni bhúvanâni tasthúḥ || 6 || ná tám̃ vidâtha yá imā́ jajā́nânyád yushmā́kam ántaram babhûva | nîhâréṇa prā́vṛitâ jálpyâ câsutṛípa ukthaçā́saç caranti || 7 || 17 ||

83 (909). trishṭubh. 1 jagatí.

Yás te manyó 'vidhad vajra sâyaka sáha ójaḥ pushyati víçvam ânushák | sâhyā́ma dā́sam ā́ryam̃ tváyâ yujā́ sáhaskṛitena sáhasâ sáhasvatâ || 1 || manyúr índro manyúr evā́sa devó manyúr hótâ váruṇo jâtávedâḥ | manyúm̃ víça îḷate mā́nushîr yā́ḥ pâhí no manyo tápasâ sajóshâḥ || 2 || abhī́hi manyo tavásas távîyân tápasâ yujā́ ví jahi çátrûn | amitrahā́ vṛitrahā́ dasyuhā́ ca víçvâ vásûny ā́ bharâ tvám̃ naḥ || 3 || tvám̃ hí manyo abhíbhûtyojâḥ svayambhū́r bhā́mo abhimâtishâháḥ | viçvácarshaṇiḥ sáhuriḥ sáhâvân asmā́sv ójaḥ pṛítanâsu dhehi || 4 || abhâgáḥ sánn ápa páreto asmi táva krátvâ tavishásya pracetaḥ | tám̃ tvâ manyo akratúr jihîḷâhám̃ svā́ tanū́r baladéyâya méhi || 5 || ayám̃ te asmy úpa méhy arvā́ṅ pratîcînáḥ sahure viçvadhâyaḥ | mányo vajrinn abhí mā́m ā́ vavṛitsva hánâva dásyū̃r utá bodhy âpéḥ || 6 || abhí préhi dakshiṇató bhavâ mé 'dhâ vṛitrā́ṇi jaṅghanâva bhū́ri | juhómi te dharúṇam mádhvo ágram ubhā́ upâṅçú prathamā́ pibâva || 7 || 18 ||

82, 5 dadhre. 6 dadhre. 7 jajā́na anyát. prā́vṛitâḥ. ca asu-tṛípaḥ uktha-çásaḥ. — 83, 1 manyo *iti* ávidhat. sahyā́ma. 2 evá âsa. 3 abhí ihi. bhara. 4 abhíbhûti-ojâḥ. abhimâti-saháḥ. 5 párâ-itaḥ. jihîḷa ahám. mâ ā́ ihi. 6 mâ ā́ ihi. 7 prá ihi. bhava me ádha. ubhaú upa-aṅçú.

84 (910). 1—3 trishṭubh. 4—7 jagatí.

Tváyâ manyo sarátham ârujánto hárshamâṇâso dhṛishitā́ marutvaḥ | tigméshava ā́yudhâ saṃçíçânâ abhí prá yantu náro agnírûpâḥ || 1 || agnír iva manyo tvishitáḥ sahasva senânī́r naḥ sahure hûtá edhi | hatvā́ya çátrûn ví bhajasva véda ójo mímâno ví mṛídho nudasva || 2 || sáhasva manyo abhímâtim asmé ruján mṛiṇán pramṛiṇán préhi çátrûn | ugráṃ te pā́jo nanv ā́ rurudhre vaçī́ váçaṃ nayasa ekaja tvám || 3 || éko bahûnā́m asi manyav îḷitó víçaṃ-viçaṃ yudháye sáṃ çiçâdhi | ákṛittaruk tváyâ yujā́ vayáṃ dyumántaṃ ghóshaṃ vijayā́ya kṛiṇmahe || 4 || vijeshakṛíd índra ivânavabravò 'smā́kam manyo adhipā́ bhavehá | priyáṃ te nā́ma sahure gṛiṇîmasi vidmā́ tám útsaṃ yáta âbabhū́tha || 5 || ā́bhûtyâ sahajā́ vajra sâyaka sáho bibharshy abhibhûta úttaram | krátvâ no manyo sahá medy èdhi mahâdhanásya puruhûta saṃsṛíji || 6 || sáṃsṛishṭaṃ dhánam ubháyaṃ samā́kṛitam asmábhyaṃ dattâṃ váruṇaç ca manyúḥ | bhíyaṃ dádhânâ hṛídayeshu çátravaḥ párâjitâso ápa ní layantâm || 7 || 19 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

85 (911). anushṭubh. 14. 19—21. 23. 24. 26. 36. 37. 44 trishṭubh. 18. 27. 43 jagatí. 34 urobṛihatí.

Satyénóttabhitâ bhū́miḥ sū́ryeṇóttabhitâ dyaúḥ | ṛiténâdityā́s tishṭhanti diví sómo ádhi çritáḥ || 1 || sómenâdityā́ balínaḥ sómena pṛithivī́ mahī́ | átho nákshatrâṇâm eshā́m

---

84, 1 dhṛishitā́ḥ. tigmá-ishavaḥ. 3 prá ihi. nanú. nayase. 4 manyo *iti*. 5 iva anava-braváḥ asmā́kam. adhi-pā́ḥ bhava ihá. vidmá. 6 ā́-bhûtyâ saha-jā́ḥ. abhi-bhûte. medī́ edhi. 7 sam-ā́kṛitam. dádhânâḥ. — 85, 1 satyéna úttabhitâ. sū́ryeṇa úttabhitâ. ṛiténa âdityā́ḥ. 2 sómena âdityā́ḥ. átho *iti*.

upásthe sóma ā́hitaḥ || 2 || sómam manyate papivā́n yát sampiṅsháṅty óshadhim | sómam̐ yám brahmā́ṇo vidúr ná tásyā́çnâti káç caná || 3 || âchádvidhânair gupitó bā́rhataiḥ soma rakshitáḥ | grā́vṇâm íc chṛiṇván tishṭhasi ná te açnâti pā́rthivaḥ || 4 || yát tvâ deva prapíbanti táta ā́ pyâyase púnaḥ | vâyúḥ sómasya rakshitā́ sámânâm mā́sa ā́kṛitiḥ || 5 || 20 ||

raíbhy âsîd anudéyî nârâçaṅsī́ nyócanî | sûryā́yâ bhadrám íd vā́so gā́thayaiti párishkṛitam || 6 || cíttir â upabárhaṇam̐ cákshur â abhyáñjanam | dyaúr bhū́miḥ kóça âsîd yád áyât sûryā́ pátim || 7 || stómâ âsan pratidháyaḥ kurī́ram̐ chánda opaçáḥ | sûryā́yâ açvínâ varā́gnír âsît purogaváḥ || 8 || sómo vadhûyúr abhavad açvínâstâm ubhā́ varā́ | sū́ryâm̐ yát pátye çáṅsantîm mánasâ savitā́dadât || 9 || máno asyâ ána âsîd dyaúr âsîd utá chadíḥ | çukrā́v anaḍvā́hâv âstâm̐ yád áyât sûryā́ gṛihám || 10 || 21 ||

ṛiksâmā́bhyâm abhíhitau gā́vau te sâmanā́v itaḥ | çrótram̐ te cakré âstâm̐ diví pánthâç carâcaráḥ || 11 || çúcî te cakré yâtyā́ vyânó áksha ā́hataḥ | áno manasmáyam̐ sûryā́rohat prayatī́ pátim || 12 || sûryā́yâ vahatúḥ prā́gât savitā́ yám avā́sṛijat | aghā́su hanyante gā́vó 'rjunyoḥ páry uhyate || 13 || yád açvinâ pṛichámânâv áyâtam̐ tricakréṇa vahatúm̐ sûryā́yâḥ | víçve devā́ ánu tád vâm ajânan putráḥ pitárâv avṛiṇîta pûshā́ || 14 || yád áyâtam̐ çubhas patî vareyám̐ sū́ryā́m úpa | kvaíkam̐ cakrám̐ vâm âsît kvà deshṭrā́ya tasthathuḥ || 15 || 22 ||

85, 3 tásya açnâti. 4 âchát-vidhânaiḥ. ít çṛiṇván. 6 raíbhî. ni-ócanî. sûryā́yâḥ. gā́thayâ eti pári-kṛitam. 7 abhi-áñjanam. 8 varā́ agníḥ. puraḥ-gaváḥ. 9 açvínâ âstâm. savitā́ ádadât. 11 cakré iti. 12 çúcî-cakré iti. yâtyā́ḥ vi-ânáḥ. sūryā́ ā́ arohat. 13 sûryā́yâḥ. prá agât. ava-ásṛijat. gā́vaḥ árjunyoḥ. 15 vare-yám. kvà ékam.

dvé te cakré sûrye brahmā́ṇa ṛituthā́ viduḥ | áthaíkaṃ cakráṃ yád gúhâ tád addhâtáya íd viduḥ || 16 || sûryā́yai devébhyo mitrā́ya váruṇâya ca | yé bhûtásya prácetasa idáṃ tébhyo 'karaṃ námaḥ || 17 || pûrvâparáṃ carato mâyáyaitaú çíçû krī́ḷantau pári yâto adhvarám | víçvâny anyó bhúvanâbhicáshṭa ṛitū́ñr anyó vidádhaj jâyate púnaḥ || 18 || návo-navo bhavati jā́yamânó 'hnâṃ ketúr ushásâm ety ágram | bhâgáṃ devébhyo ví dadhâty âyán prá candrámâs tirate dîrghám ā́yuḥ || 19 || sukiṃçukáṃ çalmalíṃ viçvárûpaṃ híraṇyavarṇaṃ suvṛítaṃ sucakrám | ā́ roha sûrye amṛítasya lokáṃ syonám pátye vahatúṃ kṛiṇushva || 20 || 23 ||

úd îrshvā́taḥ pátivatî hy èshā́ viçvā́vasuṃ námasâ gîrbhír îḷe | anyā́m icha pitṛishádaṃ vyàktâṃ sá te bhâgó janúshâ tásya viddhi || 21 || úd îrshvā́to viçvâvaso námaseḷâmahe tvâ | anyā́m icha prapharvyàṃ sáṃ jâyā́m pátyâ sṛija || 22 || anṛiksharā́ ṛijávaḥ santu pánthâ yébhiḥ sákhâyo yánti no vareyám | sám aryamā́ sám bhágo no ninîyât sáṃ jâspatyáṃ suyámam astu devâḥ || 23 || prá tvâ muñcâmi váruṇasya pā́çâd yéna tvā́badhnât savitā́ suçévaḥ | ṛitásya yónau sukṛitásya loké 'rishṭâṃ tvâ sahá pátyâ dadhâmi || 24 || prétó muñcā́mi nā́mútaḥ subaddhā́m amútas karam | yátheyám indra mîḍhvaḥ suputrā́ subhágā́sati || 25 || 24 ||

pûshā́ tvetó nayatu hastagṛíhyâçvínâ tvâ prá vahatâṃ ráthena | gṛihā́n gacha gṛihápatnî yáthā́so vaçínî tváṃ vidátham ā́ vadâsi || 26 || ihá priyám prajáyâ te sám ṛidhyatâm asmín gṛihé gā́rhapatyâya jâgṛihi | enā́ pátyâ tanvàṃ

85, 16 dvé-cakré *iti*. átha ékam. 18 pûrva-aparám. mâyáyâ etaú çíçû *iti*. bhúvanâ abhi-cáshṭe. vi-dádhat. 19 jā́yamânaḥ áhnâm. â-yán. 21 îrshva átaḥ páti-vatî hí eshā́ viçvá-vasum. pitṛi-sádam ví-aktâm. 22 viçvavaso *iti* viçva-vaso námasâ îḷâmahe. 23 pánthâḥ. jâḥpatyám. 24 tvâ ábadhnât. árishṭâm. 25 prá itáḥ. ná amútaḥ. yáthâ iyám. su-bhágâ ásati. 26 tvâ itáḥ. hasta-gṛíhya açvínâ. yáthâ ásaḥ.

sám̐ sṛijasvā́dhâ jívrî vidátham ā́ vadâthaḥ ‖ 27 ‖ nīlalohitám bhavati kṛityā́saktír vy àjyate | édhante asyâ jnâtáyaḥ pátir bandhéshu badhyate ‖ 28 ‖ párâ dehi çâmulyàm brahmábhyo ví bhajâ vásu | kṛityaíshā́ padvátî bhûtvy ā́ jâyā́ viçate pátim ‖ 29 ‖ açrîrā́ tanū́r bhavati rúçatî pâpáyâmuyā́ | pátir yád vadhvò vā́sasâ svám áñgam abhidhítsate ‖ 30 ‖ 25 ‖

yé vadhvàç candrám̐ vahatúm̐ yákshmâ yánti jánâd ánu | púnas tā́n yajníyâ devā́ náyantu yáta ā́gatâḥ ‖ 31 ‖ mā́ vidan paripanthíno yá âsī́danti dámpatî | sugébhir durgám átîtâm ápa drântv árâtayaḥ ‖ 32 ‖ sumañgalī́r iyám̐ vadhū́r imā́m̐ saméta páçyata | saúbhâgyam asyai datvā́yā́thā́stam̐ ví páretana ‖ 33 ‖ trishṭám etát káṭukam etád apâshṭhávad vishávan naítád áttave | sûryā́m̐ yó brahmā́ vidyā́t sá íd vā́dhûyam arhati ‖ 34 ‖ âçásanam̐ viçásanam átho adhivikártanam | sûryā́yâḥ paçya rûpā́ṇi tā́ni brahmā́ tú çundhati ‖ 35 ‖ 26 ‖

gṛibhṇā́mi te saubhagatvā́ya hástam máyâ pátyâ jarádashṭir yáthā́saḥ | bhágo aryamā́ savitā́ púram̐dhir máhyam̐ tvâdur gā́rhapatyâya devā́ḥ ‖ 36 ‖ tā́m pûshañ chivátamâm érayasva yásyâm bī́jam manushyâ vápanti | yā́ na ûrū́ uçatī́ viçráyâte yásyâm uçántaḥ prahárâma çépam ‖ 37 ‖ túbhyam ágre páry avahant sûryā́m̐ vahatúnâ sahá | púnaḥ pátibhyo jâyā́m̐ dā́ agne prajáyâ sahá ‖ 38 ‖ púnaḥ pátnîm agnír adâd ā́yushâ sahá várcasâ | dîrghā́yur asyâ yáḥ pátir jī́vâti çarádaḥ çatám ‖ 39 ‖ sómaḥ prathamó vivide gandharvó

85, 27 sṛijasva ádha jívrî *iti*. 28 kṛityấ âsaktíḥ ví ajyate. asyấḥ. 29 bhaja. kṛityấ eshấ. bhûtvī́. 30 pâpáyâ amuyấ. 31 yákshmâḥ. yajníyâḥ devā́ḥ. 32 yé. áti itâm. 33 sam-éta. datvấya átha ástam ví párâ itana. 34 vishá-vat ná etát. 35 átho *iti*. 36 jarát-ashṭiḥ. yáthâ ásaḥ. tvâ aduḥ. 37 çivá-tamâm ấ îrayasva. manushyấḥ. ûrū́ *iti*. 39 dîrghá-âyuḥ asyấḥ.

vivida úttaraḥ | tritī́yo agnísh ṭe pátis turī́yas te manushyajā́ḥ || 40 || 27 ||

sómo dadad gandharvā́ya gandharvó dadad agnáye | rayíṃ ca putrā́ñç câdâd agnír máhyam átho imā́m || 41 || ihaívá stam mā́ ví yaushṭaṃ víçvam ā́yur vy àçnutam | krī́ḷantau putraír náptribhir módamânau své grihé || 42 || ā́ naḥ prajā́ṃ janayatu prajā́patir âjarasā́ya sám anaktv aryamā́ | ádurmaṅgalī́ḥ patilokám ā́ viça çáṃ no bhava dvipáde çáṃ cátushpade || 43 || ághoracakshur ápatighny edhi çivā́ paçúbhyaḥ sumánâḥ suvárcâḥ | vīrasū́r devákâmâ syonā́ çáṃ no bhava dvipáde çáṃ cátushpade || 44 || imā́ṃ tvám indra mîḍhvaḥ suputrā́ṃ subhágâṃ kriṇu | dáçâsyâm putrā́n ā́ dhehi pátim ekâdaçáṃ kridhi || 45 || samrā́jnî çváçure bhava samrā́jnî çvaçrvā́m bhava | nánândari samrā́jnî bhava samrā́jny ádhi devríshu || 46 || sám añjantu víçve devā́ḥ sám ā́po hrídayâni nau | sám mâtaríçvâ sáṃ dhâtā́ sám u déshṭrî dadhâtu nau || 47 || 28 ||

Tritīyo 'dhyâyaḥ.

86 (912). paṅkti.

Ví hí sótor ásrikshata néndraṃ devám amaṅsata | yátrā́madad vrishā́kapir aryáḥ pushṭéshu mátsakhâ víçvasmâd índra úttaraḥ || 1 || párâ hī́ndra dhā́vasi vrishā́kaper áti vyáthiḥ | nó áha prá vindasy anyátra sómapîtaye víçvasmâd índra úttaraḥ || 2 || kím ayáṃ tvā́ṃ vrishā́kapiç cakā́ra hárito mrigáḥ | yásmâ irasyásī́d u nv àryó vâ pushṭimád vásu víçvasmâd índra úttaraḥ || 3 || yám imáṃ tváṃ vrishā́kapim

85, 40 vivide út-taraḥ. agníḥ te. 41 ca adât. átho *iti*. 42 ihá evá. ví açnutam. 43 â-jarasā́ya. 44 ápati-ghnî. 45 dáça asyâm. 46 sam-rā́jnî ádhi. — 86, 1 ná índram. yátra ámadat. 2 hí indra. nó *iti*. 3 yásmai irasyási ít. nú aryáḥ.

priyám indrâbhirákshasi | çvā́ nv àsya jambhishad ápi kárṇe varâhayúr víçvasmâd índra úttaraḥ || 4 || priyā́ tashṭā́ni me kapír vyàktâ vy àdûdushat | çíro nv àsya râvishaṃ ná sugáṃ dushkṛ́te bhuvaṃ víçvasmâd índra úttaraḥ || 5 || 1 ||

ná mát strī́ subhasáttarâ ná suyā́çutarâ bhuvat | ná mát práticyavîyasî ná sákthy údyamîyasî víçvasmâd índra úttaraḥ || 6 || uvé amba sulâbhike yáthevâṅgá bhavishyáti | bhasán me amba sákthi me çíro me vī́va hṛishyati víçvasmâd índra úttaraḥ || 7 || kíṃ subâho svaṅgure pṛ́thushṭo pṛ́thujâghane | kíṃ çûrapatni nas tvám abhy àmîshi vṛishā́kapiṃ víçvasmâd índra úttaraḥ || 8 || avī́râm iva mā́m ayáṃ çarā́rur abhí manyate | utā́hám asmi vîríṇī́ndrapatnî marútsakhâ víçvasmâd índra úttaraḥ || 9 || saṃhotráṃ sma purā́ nā́rî sámanaṃ vā́va gachati | vedhā́ ṛitásya vîríṇī́ndrapatnî mahîyate víçvasmâd índra úttaraḥ || 10 || 2 ||

indrâṇī́m âsú nā́rishu subhágâm ahám açṛavam | nahy àsyâ aparáṃ caná jarásâ márate pátir víçvasmâd índra úttaraḥ || 11 || nā́hám indrâṇi râraṇa sákhyur vṛishā́kaper ṛité | yásyedám ápyaṃ havíḥ priyáṃ devéshu gáchati víçvasmâd índra úttaraḥ || 12 || vṛ́ishâkapâyi révati súputra ā́d u súsnushe | ghásat ta índra ukshā́ṇaḥ priyáṃ kâcitkaráṃ havír víçvasmâd índra úttaraḥ || 13 || ukshṇó hí me páñcadaça sâkáṃ pácanti viṅçatím | utā́hám admi pī́va íd ubhā́ kukshī́ pṛiṇanti me víçvasmâd índra úttaraḥ || 14 || vṛishabhó ná tigmáçṛiṅgo 'ntár yûthéshu róruvat | manthás ta indra çáṃ

86, 4 indra abhi-rákshasi. nú asya. 5 ví-aktâ ví adûdushat. nú asya. 7 yátha-iva aṅgá. bhasát. ví-iva. 8 su-aṅgure pṛ́thusto *iti* pṛ́thu-sto pṛ́thu-jaghane. abhí amîshi. 9 utá ahám. vīríṇī índra-patnî. 10 vâ áva. vīríṇī índra-patnî. 11 nahí asyâḥ. 12 ná ahám. rarana. yásya idám. 13 sú-putre. te. kâcit-karám. 14 utá ahám. *iti.* 15 te indra.

bṛidé yáṃ te sunóti bhavayúr víçvasmâd índra úttaraḥ || 15 || 3 ||
ná séçe yásya rámbate 'ntarā́ sakthyầ kápṛit | séd î́çe yásya romaçáṃ nishedúsho vijṛímbhate víçvasmâd índra úttaraḥ || 16 || ná séçe yásya romaçáṃ nishedúsho vijṛímbhate | séd î́çe yásya rámbate 'ntarā́ sakthyầ kápṛid víçvasmâd índra úttaraḥ || 17 || ayám indra vṛishā́kapiḥ párasvantaṃ hatáṃ vidat | asíṃ sûnā́ṃ návaṃ carúm ā́d édhasyā́na ā́citaṃ víçvasmâd índra úttaraḥ || 18 || ayám emi vicā́kaçad vicinván dā́sam ā́ryam | píbâmi pâkasútvano 'bhí dhī́ram acâkaçaṃ víçvasmâd índra úttaraḥ || 19 || dhánva ca yát kṛintátraṃ ca káti svit tā́ ví yójanâ | nédîyaso vṛishâkapé 'stam éhi gṛihā́ñ úpa víçvasmâd índra úttaraḥ || 20 || púnar éhi vṛishâkape suvitā́ kalpayâvahai | yá eshá svapnanáṅçanó 'stam éshi pathā́ púnar víçvasmâd índra úttaraḥ || 21 || yád údañco vṛishâkape gṛihám indrā́jagantana | kvà syá pulvaghó mṛigáḥ kám agañ janayópano víçvasmâd índra úttaraḥ || 22 || párçur ha nā́ma mânavī́ sâkáṃ sasûva viṅçatím | bhadrám bhala tyásyâ abhûd yásyâ udáram ā́mayad víçvasmâd índra úttaraḥ || 23 || 4 ||

87 (918). trishṭubh, 22—25 anushṭubh.

Rakshohánaṃ vâjínam ā́ jigharmi mitrám práthishṭham úpa yâmi çárma | çíçâno agníḥ krátubhiḥ sámiddhaḥ sá no dívâ sa risháḥ pâtu náktam || 1 || áyodaṅshṭro arcíshâ yâtudhā́nân úpa spṛiça jâtavedaḥ sámiddhaḥ | ā́ jihváyâ mū́radevân rabhasva kravyā́do vṛiktvy ápi dhatsvâsán || 2 ||

86, 16 sáḥ î́çe. rámbate antarā́. sáḥ î́t. ni-sedúshaḥ. 18 édhasya ánaḥ. 20 vṛishâkape ástam ā́ ihi. 21 ā́ ihi. svapna-náṅçanaḥ ástam. 22 indra ájagantana. 23 tyásyai. — 87, 1 sá naḥ — náktam = 98, 2. 2 kravya-ádaḥ vṛiktvī́ ápi dhatsva âsán.

ubhóbhayâvinn úpa dhehi dáṅshṭrâ hiṅsráḥ çíçânó 'varam páram ca | utā́ntárikshe pári yâhi râjañ jámbhaiḥ sám dhehy abhí yâtudhā́nân || 3 || yajnaír íshûḥ saṃnámamâno agne vâcā́ çalyā́ñ açánibhir dihânáḥ | tā́bhir vidhya hṛ́daye yâtudhā́nân pratîcó bâhū́n práti bhañdhy eshâm || 4 || ágne tvácaṃ yâtudhā́nasya bhindhi hiṅsrā́çánir hárasâ hantv enam | prá párvâṇi jâtavedaḥ çṛiṇîhi kravyā́t kravishṇúr ví cinotu vṛikṇám || 5 || 5 ||

yátredā́nîm páçyasi jâtavedas tíshṭhantam agna utá vâ cárantam | yád vântárikshe pathíbhiḥ pátantaṃ tám ástâ vidhya çárvâ çíçânaḥ || 6 || utā́labdhaṃ spṛiṇuhi jâtaveda âlebhânā́d ṛishṭíbhir yâtudhā́nât | ágne pū́rvo ní jahi çóçucâna âmā́daḥ kshvíṅkâs tám adantv éníḥ || 7 || ihá prá brûhi yatamáḥ só agne yó yâtudhā́no yá idáṃ kṛiṇóti | tám ā́ rabhasva samídhâ yavishṭha nṛicákshasaç cákshushe randhayainam || 8 || tîkshṇénâgne cákshushâ raksha yajnám prā́ñcaṃ vásubhyaḥ prá ṇaya pracetaḥ | hiṅsráṃ rákshâṅsy abhí çóçucânam mā́ tvâ dabhan yâtudhā́nâ nṛicakshaḥ || 9 || nṛicákshâ rákshaḥ pári paçya vikshú tásya tríṇi práti çṛiṇîhy ágrâ | tásyâgne pṛishṭī́r hárasâ çṛiṇîhi tredhā́ mū́laṃ yâtudhā́nasya vṛiçca || 10 || 6 ||

trír yâtudhā́naḥ prásitiṃ ta etv ṛitáṃ yó agne ánṛitena hánti | tám arcíshâ sphûrjáyañ jâtavedaḥ samakshám enaṃ gṛiṇaté ní vṛiñdhi || 11 || tád agne cákshuḥ práti dhehi rebhé çaphârújaṃ yéna páçyasi yâtudhā́nam | atharvavájj jyótishâ daívyena satyáṃ dhū́rvantam acítaṃ ny òsha || 12 || yád

---

87, 3 ubhā́ ubhayâvin. çíçânaḥ ávaram. utá antárikshe. 5 hiṅsrá açániḥ. kravya-át. 6 yátra idā́nîm. agne. vâ antárikshe. 7 utá ā́-labdham. âma-ádaḥ. 8 randhaya enam. 9 tíkshṇéna agne. naya yâtu-dhā́nâḥ. 10 nṛi-cákshâḥ, tásya agne. 11 te. 12 çapha rújam. atharva-vát. ní osha.

agne adyá mithunā́ çápâto yád vâcás trishṭáṃ janáyanta rebhā́ḥ | manyór mánasaḥ çaravyấ jā́yate yā́ táyâ vidhya hṛídaye yâtudhā́nân || 13 || párâ çṛiṇîhi tápasâ yâtudhā́nân párâgne ráksho hárasâ çṛiṇîhi | párârcíshâ mū́radevâñ chṛiṇîhi párâsutṛípo abhí çóçucânaḥ || 14 || párâdyá devā́ vṛijináṃ çṛiṇantu pratyág enaṃ çapáthâ yantu trishṭā́ḥ | vâcā́stenaṃ çárava ṛichantu márman víçvasyaitu prásitiṃ yâtudhā́naḥ || 15 || 7 ||

yáḥ paúrusheyeṇa kravíshâ samaṅkté yó áçvyena paçúnâ yâtudhā́naḥ | yó aghnyā́yâ bhárati kshîrám agne téshâṃ çîrshā́ṇi hárasā́pi vṛiçca || 16 || saṃvatsarī́ṇam páya usríyâyâs tásya mā́çîd yâtudhā́no nṛicakshaḥ | pîyū́sham agne yatamás títṛipsât tám pratyáñcam arcíshâ vidhya márman || 17 || visháṃ gávâṃ yâtudhā́nâḥ pibantv ā́ vṛiçcyantâm áditaye durévâḥ | párainân deváḥ savitā́ dadâtu párâ bhâgám óshadhînâṃ jayantâm || 18 || sanā́d agne mṛiṇasi yâtudhā́nân ná tvâ rákshâṅsi pṛítanâsu jigyuḥ | ánu daha sahámûrân kravyā́do mā́ te hetyā́ mukshata daívyâyâḥ || 19 || tváṃ no agne adharā́d údaktât tvám paçcā́d utá rakshâ purástât | práti té te ajárâsas tápishṭhâ agháçaṅsaṃ çóçucato dahantu || 20 || 8 ||

paçcā́t purástâd adharā́d údaktât kavíḥ kā́vyena pári pâhi râjan | sákhe sákhâyam ajáro jarimṇé 'gne mártâñ ámartyas tváṃ naḥ || 21 || pári tvâgne púraṃ vayáṃ vípraṃ sahasya dhîmahi | dhṛishádvarṇaṃ divé-dive hantā́ram bhaṅgurā́vatâm || 22 || vishéṇa bhaṅgurā́vataḥ práti shma raksháso daha | ágne tigména çocíshâ tápuragrâbhir

---

87, 14 párâ agne. párâ arcíshâ. çṛiṇîhi párâ asu-tṛípaḥ. 15 párâ adyá devā́ḥ. çapáthâḥ. vâcā́-stenam. víçvasya etu. 16 aghnyā́yâḥ. hárasâ ápi. 17 mā́ açît. 18 párâ enân. 19 kravya-ádaḥ. hetyā́ḥ. 20 raksha. 21 ágne. 22 tvâ agne. bhaṅgurá-vatâm. 23 sma.

ṛishṭíbhiḥ ‖ 23 ‖ práty agne mithunā́ daha yâtudhā́nâ kimî́dínâ | sáṃ tvâ çiçâmi jâgṛihy ádabdhaṃ vipra mánmabhiḥ ‖ 24 ‖ práty agne hárasâ háraḥ çṛiṇīhí viçvátaḥ práti | yâtudhā́nasya raksháso bálaṃ ví ruja vîryàm ‖ 25 ‖ 9 ‖

88 (914). trishṭubh.

Havísh pā́ntam ajáraṃ svarvídi divispṛíçy ā́hutaṃ júshṭam agnaú | tásya bhármaṇe bhúvanâya devā́ dhármaṇe káṃ svadháyâ paprathanta ‖ 1 ‖ gîrṇám bhúvanaṃ támasấpagûḷham âvíḥ svàr abhavaj jâté agnaú | tásya devā́ḥ pṛithivī́ dyaúr utā́pó 'raṇayann óshadhīḥ sakhyé asya ‖ 2 ‖ devébhir nv ìshitó yajníyebhir agníṃ stoshâṇy ajáram bṛihántam | yó bhânúnâ pṛithivī́ṃ dyā́m utémā́m âtatā́na ródasî antáriksham ‖ 3 ‖ yó hótā́sît prathamó devájushṭo yáṃ samā́ñjann ā́jyenâ vṛiṇânā́ḥ | sá patatrī́tvaráṃ sthā́ jágad yác chvâtrám agnír akṛinoj jâtávedâḥ ‖ 4 ‖ yáj jâtavedo bhúvanasya mûrdhánn átishṭho agne sahá rocanéna | táṃ tvâhema matíbhir gîrbhír ukthaíḥ sá yajníyo abhavo rodasiprā́ḥ ‖ 5 ‖ 10 ‖

mûrdhā́ bhuvó bhavati náktam agnís tátaḥ sū́ryo jâyate prâtár udyán | mâyā́m û tú yajníyânâm etā́m ápo yát tū́rṇiç cárati prajânán ‖ 6 ‖ dṛiçényo yó mahinā́ sámiddhó 'rocata divíyonir vibhā́vâ | tásminn agnaú sûktavâkéna devā́ havír víçva ā́juhavus tanûpā́ḥ ‖ 7 ‖ sûktavâkám prathamám ā́d íd agním ā́d íd dhavír ajanayanta devā́ḥ | sá eshâṃ yajnó abhavat tanûpā́s táṃ dyaúr veda tám pṛithivī́ tám ā́paḥ ‖ 8 ‖ yáṃ devā́só 'janayantâgníṃ yásminn ā́juhavur

---

87, 24 jâgṛihí. — 88, 1 divi-spṛíçi. devā́ḥ. 2 támasâ ápa-gûḷham. abhavat. utá ā́paḥ áraṇayan. 3 nú ishitā́ḥ. utá imā́m. ródasî *iti.* 4 hótâ ā́sît. sam-ā́ñjan ā́jyena. patatrí itvarám sthā́ḥ. yát çvâtrám. akṛi- 5 yát. tvâ ahema. rodasi-prā́ḥ. 6 ûṃ *iti.* 7 sám-iddhaḥ árocata diví-yonir. devā́ḥ. víçve ā́ ajuhavuḥ. 8 havíḥ. 9 devā́saḥ ā́janayanta agním. ā́ ā́juhavuḥ.

bhúvanâni víçvâ | só arcíshâ pṛithivī́ṃ dyā́m utémā́m ṛijûyámâno atapan mahitvā́ || 9 || stómena hí diví devā́so agním ájījanañ cháktibhî rodasiprā́m | tám û akṛiṇvan tredhā́ bhuvé káṃ sá óshadhīḥ pacati viçvárûpâḥ || 10 || 11 ||

yadéd enam ádadhur yajníyâso diví devā́ḥ sū́ryam âditeyám | yadā́ carishṇū́ mithunā́v ábhûtâm ā́d ít prā́paçyan bhúvanâni víçvâ || 11 || víçvasmâ agním bhúvanâya devā́ vaiçvânarấṃ ketúm áhnâm akṛiṇvan | ā́ yás tatā́nosháso vibhâtī́r ápo ûrṇoti támo arcíshâ yán || 12 || vaiçvânarấṃ kaváyo yajníyâso 'gníṃ devā́ ajanayann ajuryám | nákshatram pratnám áminac carishṇú yakshásyā́dhyaksham tavishám bṛihántam || 13 || vaiçvânarấṃ viçváhâ dīdivā́ṅsam mántrair agníṃ kavím áchâ vadâmaḥ | yó mahimnā́ paribabhū́vorvī́ utā́vástâd utá deváḥ parástât || 14 || dvé srutī́ açṛiṇavam pitṝ́ṇā́m ahấṃ devā́nâm utá mártyânâm | tā́bhyâm idáṃ víçvam éjat sám eti yád antarā́ pitáram mâtáraṃ ca || 15 || 12 ||

dvé samīcī́ bibhṛitaç cárantaṃ çīrsható jâtám mánasâ vímṛishṭam | sá pratyáñ víçvâ bhúvanâni tasthâv áprayuchan táraṇir bhrā́jamânaḥ || 16 || yátrâ vádete ávaraḥ páraç ca yajnanyòḥ kataró nau ví veda | ā́ çekur ít sadhamā́daṃ sákhâyo nákshanta yajnáṃ ká idáṃ ví vocat || 17 || káty agnáyaḥ káti sū́ryâsaḥ káty ushā́so káty u svid ā́paḥ | nópaspíjaṃ vaḥ pitaro vadâmi pṛichā́mi vaḥ kavayo vidmáne kám || 18 || yâvanmâtrám usháso ná prátīkaṃ suparṇyò vásate mâtariçvaḥ | tā́vad dadhâty úpa yajnám âyán brâhmaṇó hótur ávaro nishī́dan || 19 || 13 ||

88, 9 utá imā́m ṛiju-yámânaḥ atapat. 10 çákti-bhiḥ. ûṃ *iti*. 11 yadā́ ít. carishṇū́ *iti*. prá apaçyan. 12 víçvasmai. devā́ḥ. tatā́na ushásaḥ. ápo *iti*. 13 áminat. yakshásya ádhi-aksham. 14 ácha pari-babhū́va urvī́ *iti* utá avástât. 15 dvé-srutī́ *iti*. 16 dvé-samīcī́ *iti*. 17 yátra vádete *iti*. yajna-nyòḥ. 18 ná upa-spíjam. 19 yâvat-mâtrám. â-yán.

ṛishṭíbhiḥ ‖ 23 ‖ práty agne mithunā́ daha yâtudhā́nâ kimî́dínâ | sáṃ tvâ çiçâmi jâgṛihy ádabdhaṃ vipra mánmabhiḥ ‖ 24 ‖ práty agne hárasâ háraḥ çṛiṇîhí viçvátaḥ práti | yâtudhā́nasya rakshháso bálaṃ ví ruja vîryàm ‖ 25 ‖ 9 ‖

88 (914). trishṭubh.

Havísh pā́ntam ajáraṃ svarvídi divispṛíçy ā́hutaṃ júshṭam agnaú | tásya bhármaṇe bhúvanâya devā́ dhármaṇe káṃ svadháyâ paprathanta ‖ 1 ‖ gîrṇám bhúvanaṃ támasā́pagûḷham âvíḥ svàr abhavaj jâté agnaú | tásya devā́ḥ pṛithivī́ dyaúr utā́pó 'raṇayann óshadhīḥ sakhyé asya ‖ 2 ‖ devébhir nv ìshitó yajníyebhir agníṃ stoshâṇy ajáram bṛihántam | yó bhânúnâ pṛithivī́ṃ dyā́m utémā́m âtatā́na ródasī antáriksham ‖ 3 ‖ yó hótā́sît prathamó devájushṭo yáṃ samā́ñjann ā́jyenâ vṛiṇânā́ḥ | sá patatrī́tvarâṃ sthā́ jágad yác chvâtrám agnír akṛiṇoj jâtávedâḥ ‖ 4 ‖ yáj jâtavedo bhúvanasya mûrdhánn átishṭho agne sahá rocanéna | táṃ tvâhema matíbhir gîrbhír ukthaíḥ sá yajníyo abhavo rodasiprā́ḥ ‖ 5 ‖ 10 ‖

mûrdhā́ bhuvó bhavati náktam agnís tátaḥ sū́ryo jâyate prâtár udyán | mâyā́m û tú yajníyânâm etā́m ápo yát tū́rṇiç cárati prajânán ‖ 6 ‖ dṛiçényo yó mahinā́ sámiddhó 'rocata divíyonir vibhā́vâ | tásminn agnaú sûktavâkéna devā́ havír víçva ā́juhavus tanûpā́ḥ ‖ 7 ‖ sûktavâkám prathamám ā́d íd agním ā́d íd dhavír ajanayanta devā́ḥ | sá eshâṃ yajnó abhavat tanûpā́s táṃ dyaúr veda tám pṛithivī́ tám ā́paḥ ‖ 8 ‖ yáṃ devā́só 'janayantâgníṃ yásminn ā́juhavur

---

87, 24 jâgṛihí. — 88, 1 divi-spṛíçi. devā́ḥ. 2 támasâ ápa-gûḷham. abhavat. utá ā́paḥ áraṇayan. 3 nú ishitā́ḥ. utá imā́m. ródasī *iti*. 4 hótâ ā́sît. sam-ā́ñjan ā́jyena. patatrí itvarám sthā́ḥ. yát çvâtrám. akṛi- 5 yát. tvâ ahema. rodasi-prā́ḥ. 6 ûm *iti*. 7 sám-iddhaḥ árocata diví-yonir. devā́ḥ. víçve ā́ ajuhavuḥ. 8 havíḥ. 9 devā́saḥ ájanayanta agním. ā́ ájuhavuḥ.

89 (915). trishṭubh.

Índram stavâ nṛítamam yásya mahnā́ vibabâdhé rocanā́ ví jmó ántân | ā́ yáḥ papraú carshaṇîdhṛíd várobhiḥ prá síndhubhyo riricânó mahitvā́ || 1 || sá sū́ryaḥ páry urū́ várâṅsy éndro vavṛityâd ráthyeva cakrā́ | átishṭhantam apasyàm ná sárgam kṛishṇā́ támâṅsi tvíshyâ jaghâna || 2 || samânám asmâ ánapâvṛid arca kshmayā́ divó ásamam bráhma návyaḥ | ví yáḥ pṛishṭhéva jánimâny aryá índraç cikā́ya ná sákhâyam îshé || 3 || índrâya gíro áníçitasargâ apáḥ prérayam ságarasya budhnā́t | yó ákshheṇeva cakríyâ çácîbhir víshvak tastámbha pṛithivī́m utá dyā́m || 4 || ā́pântamanyus tṛipálaprabharmâ dhúniḥ çímîvāñ cháruman̐ ṛijîshī́ | sómo víçvâny atasā́ vánâni nā́rvā́g índram pratimā́nâni debhuḥ || 5 || 14 ||

ná yásya dyā́vâpṛithivī́ ná dhánva nā́ntárikshaṃ nā́drayaḥ sómo akshâḥ | yád asya manyúr adhinîyámânaḥ çṛiṇā́ti vîḷú rujáti sthirā́ṇi || 6 || jaghā́na vṛitrám svádhitir váneva rurója púro áradan ná síndhûn | bibhéda girím návam ín ná kumbhám ā́ gā́ índro akṛiṇuta svayúgbhiḥ || 7 || tvám ha tyád ṛiṇayā́ indra dhī́ro 'sír ná párva vṛijinā́ çṛiṇâsi | prá yé mitrásya váruṇasya dhā́ma yújam ná jánâ minánti mitrám || 8 || prá yé mitrám prā́ryamáṇam durévâḥ prá saṃgíraḥ prá váruṇam minánti | ny àmítreshu vadhám indra túmram vṛíshan vṛíshâṇam arushám çiçîhi || 9 || índro divá índra îçe pṛithivyā́ índro apā́m índra ít párvatânâm | índro vṛidhā́m índra ín médhirâṇâm índraḥ kshéme yóge hávya índraḥ || 10 || 15 ||

89, 1 stava. carshaṇi-dhṛít váraḥ-bhiḥ. 2 urú. ā́ índraḥ. ráthyâ-iva. 3 asmai ánapa-vṛit. pṛishṭhā́-iva. 4 prá îrayam. áksheṇa-iva. 5 ā́pânta-manyuḥ. çáru-mân. ná arvā́k. 6 ná antárikaham ná ádrayaḥ. akshâr *iti*. 7 vánâ-iva. aradat. ít. 8 jánâḥ. 9 prá aryamáṇam. ní amítreshu. 10 ít médhirâṇâm.

prā́ktúbhya índraḥ prá vṛidhó áhabhyaḥ prā́ntárikshât prá samudrásya dhâséḥ | prá vā́tasya práthasaḥ prá jmó ántât prá síndhubhyo ririce prá kshitíbhyaḥ || 11 || prá çóçucatyâ usháso ná ketúr asinvā́ te vartatâm indra hetíḥ | áçmeva vidhya divá ā́ sṛijânás tápishṭhena héshasâ drógha-mitrân || 12 || ánv áha mā́sâ ánv íd vánâny ánv óshadhîr ánu párvatâsaḥ | ánv índraṃ ródasî vâvaçâné ánv ā́po ajihata jā́yamânam || 13 || kárhi svit sā́ ta indra cetyā́sad aghásya yád bhinádo ráksha éshat | mitrakrúvo yác chásane ná gā́vaḥ pṛithivyā́ âpṛíg amuyā́ çáyante || 14 || çatrûyánto abhí yé nas tatasré máhi vrā́dhanta oganā́sa indra | andhénâmítrâs támasâ sacantâṃ sujyotísho aktávas tā́ñ abhí shyuḥ || 15 || purū́ṇi hí tvâ sávanâ jánânâm bráhmâṇi mándan gṛiṇatā́m ṛíshîṇâm | imā́m âghóshann ávasâ sáhûtiṃ tiró víçvâñ árcato yâhy arvā́ñ || 16 || evā́ te vayám indra bhuñjatînā́ṃ vidyā́ma sumatînā́ṃ návânâm | vidyā́ma vástor ávasâ gṛiṇánto viçvā́mitrâ utá ta indra nûnám || 17 || çunáṃ huvema maghávânam — || 18 || 16 ||

90 (916). anushṭubh. 16 trishṭubh.

Sahásraçîrshâ púrushaḥ sahasrâksháḥ sahásrapât | sá bhū́miṃ viçváto vṛitvā́ty atishṭhad daçâṅgulám || 1 || púrusha evédáṃ sárvaṃ yád bhûtáṃ yác ca bhávyam | utā́mṛitatvásyéçâno yád ánnenâtiróhati || 2 || etā́vân asya mahimā́to jyā́yâñç ca pū́rushaḥ | pā́do 'sya víçvâ bhûtā́ni tripā́d asyâmṛítaṃ diví || 3 || tripā́d ûrdhvá úd ait púrushaḥ

89, 11 prá aktú-bhyaḥ. prá antárikshât. 12 áçmâ-iva. 13 ró-dasî-vâvaçâné *iti*. 14 te. cetyā́ asat. â-î́shat. yát çásane. â-pṛík. 15 çatru-yántaḥ. andhéna amítrâḥ. syur *iti* syuḥ. 17 evá. te indra. 18 çunáṃ etc. = 264, 22. — 90, 1 sahasra-aksháḥ. vṛitvā́ áti. daça-aṅgulám. 2 evá idám. yát ca. utá amṛita-tvásya î́çânaḥ. ánnena ati-róhati. 3 mahimā́ átaḥ. púrushaḥ. asya amṛítam.

pā́do 'syehā́bhavat púnaḥ | táto víshvañ vy àkrâmat sâçanânaçané abhí || 4 || tásmâd virā́ḷ ajâyata virā́jo ádhi pū́rushaḥ | sá jâtó áty aricyata paçcā́d bhū́mim átho puráḥ || 5 || 17 ||

yát púrusheṇa havíshâ devā́ yajnám átanvata | vasantó asyâsîd ā́jyam grîshmá idhmáḥ çarád dhavíḥ || 6 || tám yajnám barhíshi praúkshan púrusham jâtám agratáḥ | téna devā́ ayajanta sâdhyā́ ṛíshayaç ca yé || 7 || tásmâd yajnā́t sarvahútaḥ sámbhṛitam pṛishadâjyám | paçū́n tā́ñç cakre vâyavyā́n âraṇyā́n grâmyā́ç ca yé || 8 || tásmâd yajnā́t sarvahúta ṛícaḥ sā́mâni jajnire | chándâṅsi jajnire tásmâd yájus tásmâd ajâyata || 9 || tásmâd áçvâ ajâyanta yé ké cobhayā́dataḥ | gā́vo ha jajnire tásmât tásmâj jâtā́ ajâváyaḥ || 10 || 18 ||

yát púrusham vy ádadhuḥ katidhā́ vy àkalpayan | múkham kím asya kaú bâhū́ kā́ ûrū́ pā́dâ ucyete || 11 || brâhmaṇò 'sya múkham âsîd bâhū́ râjanyàḥ kṛitáḥ | ûrū́ tád asya yád vaíçyaḥ padbhyā́m çûdró ajâyata || 12 || candrámâ mánaso jâtáç cákshoḥ sū́ryo ajâyata | múkhâd índraç câgníç ca prâṇā́d vâyúr ajâyata || 13 || nā́bhyâ âsîd antárikshaṃ çîrshṇó dyaúḥ sám avartata | padbhyā́m bhū́mir díçaḥ çrótrât táthâ lokā́ñ akalpayan || 14 || saptā́syâsan paridháyas tríḥ saptá samídhaḥ kṛitā́ḥ | devā́ yád yajnám tanvânā́ ábadhnan púrusham paçúm || 15 || yajnéna yajnám ayajanta devā́s tā́ni dhármâṇi prathamā́ny âsan | té ha nā́-

---

90, 1 asya ihá abhavat. ví akrâmat sâçanânaçané *iti*. 5 púrushaḥ. átho *iti*. 6 devā́ḥ. asya âsît. havíḥ. 7 prá aukshan. pṛishad-âjyám. 10 ca ubhayā́dataḥ. tásmât jâtā́ḥ ajâváyaḥ. 11 ví ádadhuḥ. ví akalpayan. kaú ûrū́ *iti* pā́dau. 12 brâhmaṇā́ḥ asya. 13 candrámâḥ. ca agníḥ. 15 saptá asya âsan. devā́ḥ.

kam mahimā́naḥ sacanta yátra pū́rve sâdhyā́ḥ sánti devā́ḥ || 16 || 19 ||

Saptamo 'nuvâkaḥ.

91 (917). jagatī. 15 trishṭubh.

Sáṃ jâgṛivádbhir járamâṇa idhyate dáme dámûnâ isháyann iḷás padé | víçvasya hótâ havísho váreṇyo vibhúr vibhā́vâ susháhkhâ sakhîyaté || 1 || sá darçataçrī́r átithir gṛihé -gṛihe váne-vane çiçriye takvavī́r iva | jánaṃ-janaṃ jányo nā́ti manyate víça ā́ ksheti viçyò víçaṃ-viçam || 2 || sudáksho dákshaiḥ krátunâsi sukrátur ágne kavíḥ kā́vyenâsi viçvavít | vásur vásûnâṃ kshayasi tvám éka íd dyā́vâ ca yā́ni pṛithivī́ ca púshyataḥ || 3 || prajânánn agne táva yónim ṛitvíyam íḷâyâs padé ghṛitávantam ā́sadaḥ | ā́ te cikitra ushásâm ivétayo 'repásaḥ sū́ryasyeva raçmáyaḥ || 4 || táva çríyo varshyàsyeva vidyútaç citrā́ç cikitra ushásâṃ ná ketávaḥ | yád óshadhîr abhísṛishṭo vánâni ca pári svayáṃ cinushé ánnam âsyè || 5 || 20 ||

tám óshadhîr dadhire gárbham ṛitvíyaṃ tám ā́po agníṃ janayanta mâtáraḥ | tám ít samânáṃ vanínaç ca vîrúdho 'ntárvatîç ca súvate ca viçváhâ || 6 || vā́topadhûta ishitó váçâñ ánu tṛishú yád ánnâ vévishad vitíshṭhase | ā́ te yatante rathyò yáthâ pṛíthak çárdhâṅsy agne ajárâṇi dhákshataḥ || 7 || medhâkâráṃ vidáthasya prasā́dhanam agníṃ hótâram paribhū́tamam matím | tám íd árbhe havíshy ā́ samânám ít tám ín mahé vṛiṇate nā́nyáṃ tvát || 8 || tvā́m íd átra vṛiṇate tvâyávo hótâram agne vidátheshu vedhásaḥ | yád de-

---

91, 1 su-sákhâ sakhi-yaté. 2 ná áti. 3 krátunâ asi. kā́vyena asi. pṛithivī́ *iti*. 4 ā́ asadaḥ. cikitre. iva étayaḥ. sū́ryasya-iva. 5 varshyàsya-iva. çikitre. 6 antáḥ-vatîḥ. 7 vā́ta-upadhûtaḥ. 8 medhâ-kârám. ít mahé. ná anyám.

vayánto dádhati práyâṅsi te havíshmanto mánavo vṛiktábarhishaḥ ‖ 9 ‖ távâgne hotrám̱ táva potrám ṛitvíyam̱ táva neshṭrám̱ tvám agníd ṛitâyatáḥ | táva praçâstrám̱ tvám adhvarîyasi brahmā́ cā́si gṛihápatiç ca no dáme ‖ 10 ‖ 21 ‖

yás túbhyam agne amṛítâya mártyaḥ samídhâ dā́çad utá vâ havíshkṛiti | tásya hótâ bhavasi yā́si dûtyàm úpa brûshe yájasy adhvarîyási ‖ 11 ‖ imā́ asmai matáyo vā́co asmád ā́ñ ṛíco gíraḥ sushṭutáyaḥ sám agmata | vasûyávo vásave jâtávedase vṛiddhā́su cid várdhano yā́su câkánat ‖ 12 ‖ imā́m pratnā́ya sushṭutím̱ návîyasîm̱ vocéyam asmâ uçaté çṛiṇótu naḥ | bhûyā́ ántarâ hṛidy àsya nispṛíçe jâyéva pátya uçatī́ suvā́sâḥ ‖ 13 ‖ yásminn áçvâsa ṛishabhā́sa ukshā́ṇo vaçā́ meshā́ avasṛishṭā́sa ā́hutâḥ | kîlâlapé sómapṛishṭhâya vedháse hṛidā́ matím̱ janaye cā́rum agnáye ‖ 14 ‖ áhâvy agne havír âsyè te srucī́va ghṛitám̱ camvī́va sómaḥ | vâjasánim̱ rayím asmé suvī́ram praçastám̱ dhehi yaçásam bṛihántam ‖ 15 ‖ 22 ‖

92 (918). jagatî.

Yajnásya vo rathyàm̱ viçpátim̱ viçā́m̱ hótâram aktór átithim̱ vibhā́vasum | çócañ chúshkâsu háriṇîshu járbhurad vṛíshâ ketúr yajató dyā́m açâyata ‖ 1 ‖ imám añjaspā́m ubháye akṛiṇvata dharmā́ṇam agním̱ vidáthasya sā́dhanam | aktúm̱ ná yahvám ushásaḥ puróhitam̱ tánûnápâtam arushásya niṅsate ‖ 2 ‖ báḷ asya nîthā́ ví paṇéç ca manmahe vayā́ asya práhutâ âsur áttave | yadā́ ghorā́so amṛitatvám ā́çatā́d íj jánasya daívyasya carkiran ‖ 3 ‖ ṛitásya hí prá-

---

91, 10 távâgne etc. = 192, 2. 12 ā́. 13 asmai. hṛidí asya. jâyéva etc. = 124, 7. 14 vaçā́ḥ. 15 srucí-iva. camvì-iva. — 92, 1 çúshkâsu. 2 añjaḥ-pā́m. 3 báṭ. ā́çata ā́t ít.

sitir dyaúr urú vyáco námo mahy àrámatiḥ páṇîyasî | índro mitró váruṇaḥ sáṃ cikitriré 'tho bhágaḥ savitā́ pûtádakshasaḥ || 4 || prá rudréṇa yayínâ yanti síndhavas tiró mahī́m arámatiṃ dadhanvire | yébhiḥ párijmâ pariyánn urú jráyo ví róruvaj jaṭháre víçvam uksháte || 5 || 23 ||

krâṇā́ rudrā́ marúto viçvákṛishṭayo diváḥ çyenā́so ásurasya nîḷáyaḥ | tébhiç cashṭe váruṇo mitró aryaméndro devébhir arvaçébhir árvaçaḥ || 6 || índre bhújaṃ çaçamânā́sa âçata sū́ro dṛiçī́ke vṛíshaṇaç ca paúṅsye | prá yé nv àsyârháṇâ tatakshiré yújaṃ vájraṃ nṛishádaneshu kârávaḥ || 7 || sū́raç cid ā́ haríto asya rîramad índrâd ā́ káç cid bhayate távîyasaḥ | bhîmásya vṛíshṇo jaṭhárâd abhiçváso divé-dive sáhuriḥ stann ábâdhitaḥ || 8 || stómaṃ vo adyá rudrā́ya çíkvase kshayádvîrâya námasâ didishṭana | yébhiḥ çiváḥ svávâṅ̆ evayā́vabhir diváḥ síshakti sváyaçâ níkâmabhiḥ || 9 || té hí prajā́yâ ábharanta ví çrávo bṛíhaspátir vṛishabháḥ sómajâmayaḥ | yajnaír átharvâ prathamó ví dhârayad devā́ dákshair bhṛígavaḥ sáṃ cikitrire || 10 || 24 ||

té hí dyā́vâpṛithivī́ bhū́riretasâ nárâçáṅsaç cáturaṅgo yamó 'ditiḥ | devás tváshṭâ draviṇodā́ ṛibhukshâṇaḥ prá rodasī́ marúto víshṇur arhire || 11 || utá syá na uçíjâm urviyā́ kavír áhiḥ çṛiṇotu budhnyò hávîmani | sū́ryâmā́sâ vicárantâ divikshítâ dhiyā́ çamînahushî asyá bodhatam || 12 || prá naḥ pûshā́ caráthaṃ viçvádevyo 'pā́ṃ nápâd avatu vâyúr ishṭáye | âtmā́naṃ vásyo abhí vā́tam arcata tád açvinâ suhavâ yā́mani çrutam || 13 || viçā́m âsā́m ábhayânâm adhikshítaṃ gîrbhír u sváyaçasaṃ gṛiṇîmasi | gnā́bhir

---

92, 2 mahī́ arámatiḥ. cikitrire átho *iti*. 5 róruvat. 6 krâṇā́ḥ rudrā́ḥ. aryamā́ índraḥ. 7 nú asya arháṇâ. nṛi-sádaneshu. 9 svá-yaçâḥ. 10 devā́ḥ. 11 áditiḥ. rodasī́ *iti*. 12 divi-kshítâ, çamînahushî *iti*.

víçvâbhir áditim anarvāṇam aktór yúvânaṃ nṛimāṇâ ádhâ pátim ‖ 14 ‖ rébhad átra janúshâ pūrvo áñgirâ grāvâṇa ūrdhvā́ abhí cakshur adhvarám | yébhir víhâyâ ábhavad vicakshaṇáḥ pā́thaḥ sumékaṃ svádhitir vánanvati ‖ 15 ‖ 25 ‖

93 (919). prastârapañkti. 2. 3. 18 anushṭubh. 9 aksharaiḥ pañkti. 11 nyañkusâriṇî. 15 purastâdbṛihatî.

Máhi dyâvâpṛithivî bhûtam urvī́ nā́rî yahvī́ ná ródasî sádaṃ naḥ | tébhir naḥ pâtaṃ sáhyasa ebhír naḥ pâtaṃ çûsháṇi ‖ 1 ‖ yajné-yajne sá mártyo devā́nt saparyati | yáḥ sumnaír dîrghaçrúttama âvívâsaty enân ‖ 2 ‖ víçveshâm irajyavo devā́nâṃ vā́r maháḥ | víçve hí viçvámahaso víçve yajnéshu yajníyâḥ ‖ 3 ‖ té ghâ rā́jâno amṛ́tasya mandrā́ aryamā́ mitró váruṇaḥ párijmâ | kád rudró nṛiṇā́ṃ stutó marútaḥ pûsháṇo bhágaḥ ‖ 4 ‖ utá no náktam apā́ṃ vṛishaṇvasû sū́ryâmā́sâ sádanâya sadhanyâ | sácâ yát sā́dy eshâm áhir budhnéshu budhnyàḥ ‖ 5 ‖ 26 ‖

utá no devā́v açvínâ çubhás pátî dhā́mabhir mitrā́váruṇâ urushyatâm | maháḥ sá râyá éshaté 'ti dhánveva duritā́ ‖ 6 ‖ utá no rudrā́ cin mṛiḷatâm açvínâ víçve devā́so ráthaspátir bhágaḥ | ṛibhúr vā́ja ṛibhukshaṇaḥ párijmâ viçvavedasaḥ ‖ 7 ‖ ṛibhúr ṛibhukshā́ ṛibhúr vidható máda ā́ te hárî jûjuvânásya vâjínâ | dushṭáraṃ yásya sā́ma cid ṛ́dhag yajnó ná mā́nushaḥ ‖ 8 ‖ kṛidhī́ no áhrayo deva savitaḥ sá ca stushe maghónâm | sahó na índro váhnibhir ny èshâṃ carshaṇînā́ṃ cakráṃ raçmíṃ ná yoyuve ‖ 9 ‖ aíshu dyâvâpṛithivî dhâtam mahád asmé vîréshu viçvácarshaṇi çrá-

---

92, 14 nṛi-mánâḥ ádha. 15 áñgirâḥ. — 93, 1 dyâvâpṛithivî-urvī́-nā́rî-yahvī́-ródasî *iti*. 4 gha. 5 sa-dhanyā́. 6 mitrā́várunau. ā́ îshate áti dhánva-iva. 7 cit. ráthaḥpátiḥ. 9 kṛidhí. sahó *iti*. ní eshâm. 10 ā́ eshu.

vaḥ | prikshám vā́jasya sâtáye prikshám râyótá turváṇe || 10 || 27 ||

etám çáṅsam indrâsmayúsh ṭvám kū́cit sántaṃ sahasâvann abhíshṭaye sádâ pâhy abhíshṭaye | medátâṃ vedátâ vaso || 11 || etám me stómaṃ tanā́ ná sū́rye dyutádyâmânaṃ vâvṛidhanta nṛiṇā́m | saṃvánanaṃ nā́çvyaṃ táshṭevā́napacyutam || 12 || vâvárta yéshâṃ râyā́ yuktaíshâṃ hiraṇyáyî | nemádhitâ ná paúṅsyâ vṛítheva vishṭā́ntâ || 13 || prá tád duḥçī́me príthavâne vené prá râmé vocam ásure maghávatsu | yé yuktvā́ya páñca çatā́smayú pathā́ viçrā́vy eshâm || 14 || ádhī́n nv átra saptatíṃ ca saptá ca | sadyó didishṭa tā́nvaḥ sadyó didishṭa pârthyáḥ sadyó didishṭa mâyaváḥ || 15 || 28 ||

94 (920). jagatî. 5. 7. 14 trishṭubh.

Praíté vadantu prá vayáṃ vadâma grā́vabhyo vā́caṃ vadatâ vádadbhyaḥ | yád adrayaḥ parvatâḥ sâkám âçávaḥ çlókaṃ ghósham bhárathéndrâya somínaḥ || 1 || eté vadanti çatávat sahásravad abhí krandanti háritebhir âsábhiḥ | vishṭvī́ grā́vâṇaḥ sukṛítaḥ sukṛityáyâ hótuç cit pū́rve havirádyam âçata || 2 || eté vadanty ávidann anā́ mádhu ny ū́ṅkhayante ádhi pakvá ā́mishi | vṛikshásya çā́khâm aruṇásya bápsatas té sū́bharvâ vṛishabhā́ḥ prém arâvishuḥ || 3 || bṛihád vadanti madiréṇa mandínéndraṃ króçanto 'vidann anā́ mádhu | saṃrábhyâ dhī́râḥ svásṛibhir anartishur âghosháyantaḥ pṛithivī́m upabdíbhiḥ || 4 || suparṇā́ vā́cam

93, 10 râyā́ utá. 11 indra asma-yúḥ tvám kū́-cit. 12 dyutát -yâmânam vavṛidhanta. ná áçvyam táshṭâ-iva ánapa-cyutam. 13 vavárta. yuktā́ eshâm. vṛíthâ-iva vishṭá-antâ. 14 çatā́ asma-yú. vi-çrā́vi. 15 ádhi ít nú. — 94, 1 prá eté. vadata. bháratha índrâya. 2 haviḥ -ádyam. 3 ní ū́ṅkhayante. pakvé. sū́bharvâḥ. prá îm. 4 mandínâ índram. sam-rábhya. 5 su-parṇā́ḥ.

akratópa dyávy âkharé kríshṇâ ishirā́ anartishuḥ | nyàñ ní yanty úparasya nishkṛitám purū́ réto dadhire sûryaçvítaḥ || 5 || 29 ||

ugrā́ iva praváhantaḥ samā́yamuḥ sâkáṃ yuktā́ vríshaṇo bíbhrato dhúraḥ | yác chvasánto jagrasânā́ árâvishuḥ çṛiṇvá eshâm prothátho árvatâm iva || 6 || dáçâvanibhyo dáçakakshyebhyo dáçayoktrebhyo dáçayojanebhyaḥ | dáçâbhī́çubhyo arcatâjárebhyo dáça dhúro dáça yuktā́ váhadbhyaḥ || 7 || té ádrayo dáçayantrâsa âçávas téshâm âdhā́nam páry eti haryatám | tá û sutásya somyásyā́ndhaso 'ṅçóḥ pîyū́sham prathamásya bhejire || 8 || té somā́do hárî índrasya niṅsate 'ṅçúṃ duhánto ádhy âsate gávi | tébhir dugdhám papivā́nt somyám mádhv índro vardhate práthate vṛishâyáte || 9 || vríshâ vo aṅçúr ná kílâ rishâthanélâvantaḥ sádam ít sthanā́çitâḥ | raivatyéva máhasâ cā́ravaḥ sthana yásya grâvâṇo ájushadhvam adhvarám || 10 || 30 ||

tṛidilā́ átṛidilâso ádrayo 'çramaṇā́ áçṛithitâ ámṛityavaḥ | anâturā́ ajárâḥ sthā́mavishṇavaḥ supîváso átṛishitâ átṛishṇajaḥ || 11 || dhruvā́ evá vaḥ pitáro yugé-yuge kshémakâmâsaḥ sádaso ná yuñjate | ajuryā́so harishā́co harídrava ā́ dyā́ṃ rávena pṛithivī́m açuçravuḥ || 12 || tád íd vadanty ádrayo vimócane yā́mann añjaspā́ iva ghéd upabdíbhiḥ | vápanto bī́jam iva dhânyâkṛítaḥ pṛiñcánti sómaṃ ná minanti bápsataḥ || 13 || suté adhvaré ádhi vā́cam akratā́ krî-

94, 5 akrata úpa. nyàk. purú. 6 sam-ā́yamuḥ. yuktā́ḥ. yát çvasántaḥ. çṛiṇvé. 7 arcata ajárebhyaḥ. yuktā́ḥ. 8 té ûṃ *iti.* somyásya ándhasaḥ. 9 soma-ádaḥ hárî *iti.* vṛisha-yáte. 10 kíla rishâthana íḷâ-vantaḥ. sthana ā́çitâḥ raivatyā́-iva. 11 stha ámavishṇavaḥ. 12 hari-sā́cаḥ. 13 gha ít. dhânya-kṛ́taḥ. 14 akrata ā́.

ḷáyo ná mâtáram tudántaḥ | ví shū́ muñcâ sushuvúsho manîshā́m ví vartantâm ádrayaç cā́yamânâḥ || 14 || 31 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

95 (921). trishṭubh.

Hayé jā́ye mánasâ tíshṭha ghore vácâṅsi miçrā́ kriṇavâvahai nú | ná nau mántrâ ánuditâsa eté máyas karan páratare canā́han || 1 || kím etā́ vâcā́ kriṇavâ távâhám prā́kramisham ushásâm agriyéva | púrûravaḥ púnar ástam párehi durâpanā́ vā́ta ivâhám asmi || 2 || íshur ná çriyá ishudhér asanā́ goshā́ḥ çatasā́ ná ráṅhiḥ | avī́re krátau ví davidyutan nórâ ná mâyúm citayanta dhúnayaḥ || 3 || sā́ vásu dádhatî çváçurâya váya úsho yádi váshṭy ántigrihât | ástam nanakshe yásmiñ câkán dívâ náktam çnathitā́ vaitaséna || 4 || tríḥ sma mā́hnaḥ çnathayo vaitasénotá sma mé 'vyatyai priṇâsi | púrûravó 'nu te kétam âyam rā́jâ me vîra tanvàs tád âsîḥ || 5 || 1 ||

yā́ sujûrṇíḥ çréṇiḥ sumnáâpir hradécakshur ná granthínî caraṇyúḥ | tā́ añjáyo 'ruṇáyo ná sasruḥ çriyé gā́vo ná dhenávo 'navanta || 6 || sám asmiñ jā́yamâna âsata gnā́ utém avardhan nadyàḥ svágûrtâḥ | mahé yát tvâ purûravo ráṇâyā́vardhayan dasyuhátyâya devā́ḥ || 7 || sácâ yád âsu jáhatîshv átkam ámânushîshu mā́nusho nishéve | ápa sma mát tarásantî ná bhujyús tā́ atrasan rathaspríço nā́çvâḥ || 8 || yád âsu márto amrítâsu nispṛík sám kshoṇī́bhiḥ krátubhir ná priṅkté | tā́ âtáyo ná tanvàḥ çumbhata svā́ áçvâso ná

94, 14 sú muñca susu-vúshaḥ. — 95, 1 caná áhan. 2 kriṇava táva ahám prá akramisham. agriyā́-iva. párâ ihi. duḥ-âpanā́. iva ahám. 3 çriyé. go-sā́ḥ çata-sā́ḥ. davidyutat ná úrâ. 5 mâ áhnaḥ. vaitaséna utá. me ávyatyai. púrûravaḥ ánu. 6 sumné-âpiḥ hradé-cakshuḥ. 7 jā́yamâne. utá îm. ráṇâya ávardhayan. 8 ni-séve. ná áçvâḥ.

krī́ḷáyo dándaçânâḥ || 9 || vidyún ná yā́ pátantī dávidyod bhárantī me ápyâ kā́myâni | jánishṭo apó náryaḥ sújâtaḥ prórváçī tirata dīrghám ā́yuḥ || 10 || 2 ||

jajnishá itthā́ gopī́thyâya hí dadhā́tha tát purū́ravo ma ójaḥ | áçâsaṃ tvâ vidúshī sásminn áhan ná ma ā́çriṇoḥ kím abhúg vadâsi || 11 || kadā́ sûnúḥ pitáraṃ jâtá ichâc cakrán nā́çru vartayad vijânán | kó dámpatī sámanasâ ví yûyod ádha yád agníḥ çváçureshu dī́dayat || 12 || práti bravâṇi vartáyate áçru cakrán ná krandad âdhyè çiçvā́yai | prá tát te hinavâ yát te asmé párehy ástaṃ nahí mûra mā́paḥ || 13 || sudevó adyá prapáted ánâvṛit parâvátam paramā́ṃ gántavā́ u | ádhâ çáyīta nírṛiter upásthé 'dhainaṃ vṛ́kâ rabhasā́sa adyúḥ || 14 || púrûravo mā́ mṛithâ mā́ prá papto mā́ tvâ vṛ́kâso áçivâsa u kshan | ná vaí straíṇâni sakhyā́ni santi sâlâvṛikā́ṇâṃ hṛ́dayâny etā́ || 15 || 3 ||

yád vírûpā́caram mártyeshv ávasaṃ rā́trīḥ çarádaç cátasraḥ | ghṛitásya stokáṃ sakṛ́d áhna âçnâṃ tā́d evédáṃ tâtṛipâṇā́ carâmi || 16 || antarikshaprā́ṃ rájaso vimā́nīm úpa çikshâmy urváçīṃ vásishṭhaḥ | úpa tvâ râtíḥ sukṛitásya tíshṭhân ní vartasva hṛ́dayaṃ tapyate me || 17 || íti tvâ devā́ imá âhur aiḷa yáthem etád bhávasi mṛityúbandhuḥ | prajā́ te devā́n havíshâ yajâti svargá u tvám ápi mâdayâse || 18 || 4 ||

96 (922). jagatī. 12. 13 trishṭubh.

Prá te mahé vidáthe çaṅsishaṃ hárī prá te vanve vanúsho haryatám mádam | ghṛitáṃ ná yó háribhiç cā́ru

---

95, 10 vi-dyút. jánishṭo *iti*. prá urváçī. 11 jajnishé. me ójaḥ. me ā́ açriṇoḥ. 12 ichât. ná áçru. 13 â-dhyè. hinava. párâ ihi. mâ ā́paḥ. 14 gántavaí. ádha. upá-sthe ádha enam vṛ́kâḥ. 15 mṛithâḥ. 16 vírûpâ ácaram. evá idám tatṛipâṇā́. 17 tíshṭhât. 18 imé. yáthâ īm. svaḥ-gé.

sécata ā́ tvâ viçantu hárivarpasaṃ gíraḥ ‖ 1 ‖ háriṃ hí yónim abhí yé samásvaran hinvánto hárî divyáṃ yáthâ sádaḥ | ā́ yáṃ priṇánti háribhir ná dhenáva índrâya çûsháṃ hárivantam arcata ‖ 2 ‖ só asya vájro hárito yá âyasó hárir níkâmo hárir ā́ gábhastyoḥ | dyumnī́ suçipró hárimanyusâyaka índre ní rûpā́ háritâ mimikshire ‖ 3 ‖ diví ná ketúr ádhi dhâyi haryató vivyácad vájro hárito ná ráṅhyâ | tudád áhiṃ háriçipro yá âyasáḥ sahásraçokâ abhavad dharimbharáḥ ‖ 4 ‖ tváṃ-tvam aharyathâ úpastutaḥ pū́rvebhir indra harikeça yájvabhiḥ | tváṃ haryasi táva víçvam ukthyàm ásâmi rā́dho harijâta haryatám ‖ 5 ‖ 5 ‖

tā́ vajríṇam mandínaṃ stómyam máda índraṃ ráthe vahato haryatā́ hárî | purū́ṇy asmai sávanâni háryata índrâya sómâ hárayo dadhanvire ‖ 6 ‖ áraṃ kā́mâya hárayo dadhanvire sthirā́ya hinvan hárayo hárî turā́ | árvadbhir yó háribhir jósham ī́yate só asya kā́maṃ hárivantam ânaçe ‖ 7 ‖ háriçmaçârur hárikeça âyasás turaspéye yó haripā́ ávardhata | árvadbhir yó háribhir vâjínîvasur áti víçvâ duritā́ pā́rishad dhárî ‖ 8 ‖ srúveva yásya háriṇî vipetátuḥ çípre vā́jâya háriṇî dávidhvataḥ | prá yát kṛité camasé mármṛijad dhárî pîtvā́ mádasya haryatásyā́ndhasaḥ ‖ 9 ‖ utá sma sádma haryatásya pastyòr átyo ná vā́jaṃ hárivâñ acikradat | mahī́ cid dhí dhishándā́haryad ójasâ bṛihád váyo dadhishe haryatáç cid ā́ ‖ 10 ‖ 6 ‖

ā́ ródasî háryamâṇo mahitvā́ návyaṃ-navyaṃ haryasi mánma nú priyám | prá pastyàm asura haryatáṃ gór âvísh kṛidhi háraye sū́ryâya ‖ 11 ‖ ā́ tvâ haryántam prayújo já-

96, 1 sécate. 3 hárimanyu-sâyakaḥ. 4 harim-bharáḥ. 6 máde. háryate. sómâḥ. 8 turaḥ-péye. hárî *iti*. 9 srúvâ-iva. háriṇî *iti*. çípre *iti*. háriṇî *iti*. hárî *iti*. haryatásya ándhasaḥ. 10 hí dhishâṇâ áharyat.

nânâm ráthe vahantu háriçipram indra | píbâ yáthâ prátibhṛitasya mádhvo háryan yajnám sadhamā́de dáçoṇim || 12 || ápâḥ pū́rveshâm harivaḥ sutā́nâm átho idám sávanam kévalam te | mamaddhí sómam mádhumantam indra satrā́ vṛishañ jaṭhára ā́ vṛishasva || 13 || 7 ||

97 (928). anushṭubh.

Yā́ óshadhîḥ pū́rvâ jâtā́ devébhyas triyugám purā́ | mánai nú babhrū́ṇâm ahám çatám dhā́mâni saptá ca || 1 || çatám vo amba dhā́mâni sahásram utá vo rúhaḥ | ádhâ çatakratvo yûyám imám me agadám kṛita || 2 || óshadhîḥ práti modadhvam púshpavatîḥ prasū́varîḥ | áçvâ iva sajítvarîr vîrúdhaḥ pârayishṇvàḥ || 3 || óshadhîr íti mâtaras tád vo devîr úpa bruve | sanéyam áçvam gā́m vā́sa âtmā́nam táva pûrusha || 4 || açvatthé vo nishádanam parṇé vo vasatísh kṛitā́ | gobhā́ja ít kílâsatha yát sanávatha pū́rusham || 5 || 8 ||

yátraúshadhîḥ samágmata rā́jânaḥ sámitâv iva | vípraḥ sá ucyate bhishág rakshohā́mîvacā́tanaḥ || 6 || açvâvatī́m somâvatī́m ûrjáyantîm údojasam | ā́vitsi sárvâ óshadhîr asmā́ arishṭátâtaye || 7 || úc chúshmâ óshadhînâm gā́vo goshṭhā́d iverate | dhánam sanishyántînâm âtmā́nam táva pûrusha || 8 || íshkṛitir nā́ma vo mâtā́tho yûyám stha níshkṛitîḥ | sîrā́ḥ patatríṇîḥ sthana yád âmáyati ních kṛitha || 9 || áti víçvâḥ parishṭhā́ḥ stená iva vrajám akramuḥ | óshadhîḥ prā́cucyavur yát kím ca tanvò rápaḥ || 10 || 9 ||

96, 12 píba. dáça-oṇim. 13 átho *iti*. jaṭháre. — 97, 1 pū́rvâḥ jâtā́ḥ. 2 ádha. 4 purusha. 5 ni-sádanam. vasatíḥ. kíla asatha. púrusham. 6 yátra óshadhîḥ. rakshaḥ-hā́ amíva-cā́tanaḥ. 7 açva-vatī́m. út-ojasam. ā́ avitsi. asmaí. 8 út çúshmâḥ. gosthā́t-iva írate. purusha. 9 mâtā́ átho *iti*. 10 prá acucyavuḥ.

yád imā́ vâjáyann ahám óshadhîr hásta âdadhé | âtmā́ yákshmasya naçyati purā́ jîvagṛíbho yathâ || 11 || yásyaushadhîḥ prasárpathā́ṅgam-aṅgam párush-paruḥ | táto yákshmaṃ ví bâdhadhva ugró madhyamaçī́r iva || 12 || sâkáṃ yakshma prá pata cā́shena kikidîvínâ | sâkáṃ vā́tasya dhrā́jyâ sâkáṃ naçya nihā́kayâ || 13 || anyā́ vo anyā́m avatv anyā́nyásyâ úpâvata | tā́ḥ sárvâḥ saṃvidânā́ idám me prā́vatâ vácaḥ || 14 || yā́ḥ phalínîr yā́ aphalā́ apushpā́ yā́ç ca pushpíṇîḥ | bṛíhaspátiprasûtâs tā́ no muñcantv áṅhasaḥ || 15 || 10 ||

muñcántu mâ çapathyầd átho varuṇyầd utá | átho yamásya páḍbîçât sárvasmâd devakilbishā́t || 16 || avapátantîr avadan divá óshadhayas pári | yáṃ jîvám açnávâmahai ná sá rishyâti pū́rushaḥ || 17 || yā́ óshadhîḥ sómarâjnîr bahvī́ḥ çatávicakshaṇâḥ | tā́sâṃ tvám asy uttamā́raṃ kā́mâya çáṃ hṛidé || 18 || yā́ óshadhîḥ sómarâjnîr víshṭhitâḥ pṛithivī́m ánu | bṛíhaspátiprasûtâ asyai sáṃ datta vîryàm || 19 || mā́ vo rishat khanitā́ yásmai câháṃ khánâmi vaḥ | dvipác cátushpad asmā́kaṃ sárvam astv anâturám || 20 || yā́ç cedám upaçṛiṇvánti yā́ç ca dûrám párâgatâḥ | sárvâḥ saṃgátya vîrudho 'syai sáṃ datta vîryàm || 21 || óshadhayaḥ sáṃ vadante sómena sahá rā́jnâ | yásmai kṛiṇóti brâhmaṇás táṃ râjan pârayâmasi || 22 || tvám uttamā́sy oshadhe táva vṛikshā́ úpastayaḥ | úpastir astu sò 'smā́kaṃ yó asmā́ñ abhidā́sati || 23 || 11 ||

97, 11 imā́ḥ. háste. 12 yásya oshadhîḥ pra-sárpatha áṅgam -aṅgam. bâdhadhvc. 13 ni-hā́kayâ. 14 anyā́ anyásyâḥ úpa avata. prá avata. 15 apushpā́ḥ. tā́ḥ. 16 átho *iti*. 17 púrushaḥ. 18 ut-tamā́ áram. 20 ca ahám. dvi-pát. 21 ca idám. 23 ut -tamā́ asi. sáḥ asmā́kam.

98 (924). trishṭubh.

Bṛíhaspate práti me devátâm ihi mitró vâ yád váruṇo vấsi pûshấ | âdityaír vâ yád vásubhir marútvânt sá parjányaṃ çáṃtanave vṛishâya || 1 || ấ devó dûtó ajiráç cikitvấn tvád devâpe abhí mấm agachat | pratîcînáḥ práti mấm ấ vavṛitsva dádhâmi te dyumátîṃ vấcam âsán || 2 || asmé dhehi dyumátîṃ vấcam âsán bṛíhaspate anamîvấm ishirấm | yáyâ vṛishṭíṃ çáṃtanave vánâva divó drapsó mádhumâñ ấ viveça || 3 || ấ no drapsấ mádhumanto viçantv índra dehy ádhirathaṃ sahásram | ní shîda hotrám ṛituthấ yajasva devấn devâpe havíshâ saparya || 4 || ârshṭisheṇó hotrám ṛíshir nishî́dan devấpir devasumatíṃ cikitvấn | sá úttarasmâd ádharaṃ samudrám apó divyấ asṛijad varshyấ abhí || 5 || asmínt samudré ádhy úttarasminn ấpo devébhir nívṛitâ atishṭhan | tấ adravann ârshṭisheṇéna sṛishṭấ devấpinâ préshitâ mṛikshíṇîshu || 6 || 12 ||

yád devấpiḥ çáṃtanave puróhito hotrấya vṛitáḥ kṛipáyann ádîdhet | devaçrútaṃ vṛishṭivániṃ rárâṇo bṛíhaspátir vấcam asmâ ayachat || 7 || yáṃ tvâ devấpiḥ çuçucânó agna ârshṭisheṇó manushyàḥ samîdhé | víçvebhir devaír anumadyámânaḥ prá parjányam îrayâ vṛishṭimántam || 8 || tvấm pûrva ṛíshayo gîrbhír âyan tvấm adhvaréshu puruhûta víçve | sahásrâṇy ádhirathâny asmé ấ no yajnáṃ rohidaçvópa yâhi || 9 || etấny agne navatír náva tvé ấhutâny ádhirathâ sahásrâ | tébhir vardhasva tanvàḥ çûra pûrvî́r divó no vṛishṭím ishitó rirîhi || 10 || etấny agne navatíṃ sahásrâ sám prá yacha vṛíshṇa índrâya bhâgám | vidvấn pathá ṛi-

---

98, 1 vâ ási. çám-tanave vṛishaya. 2 deva-âpe. 4 drapsấḥ. dehí. 6 sṛishṭấḥ devá-âpinâ prá-ishitấḥ. 7 asmai. 8 agne. íraya. 9 pûrve. asmé *iti.* rohit-açva úpa. 10 tvé *iti.* 11 vṛíshṇe.

tuçó devayā́nâñ ápy aulânám diví devéshu dhehi || 11 || ágne bā́dhasva ví mṛ́dho ví durgáhā́pā́mîvâm ápa rákshâṅsi sedha | asmā́t samudrā́d bṛiható divó no 'pā́m bhûmā́nam úpa naḥ sṛijehá || 12 || 13 ||

99 (925). trishṭubh.

Káṃ naç citrám ishaṇyasi cikitvā́n pṛithugmā́nam vâçrám vâvṛidhádhyai | kát tásya dā́tu çávaso vyùshṭau tákshad vájram vṛitratúram ápinvat || 1 || sá hí dyutā́ vidyútâ véti sā́ma pṛithúm yónim asuratvā́ sasâda | sá sánîḷebhiḥ prasahânó asya bhrā́tur ná ṛité saptáthasya mâyā́ḥ || 2 || sá vā́jam yā́tā́padushpadâ yánt svàrshâtâ pári shadat sanishyán | anarvā́ yác chatádurasya védo ghnáñ chiçnádevâñ abhí várpasâ bhū́t || 3 || sá yahvyò 'vánîr góshv árvā́ juhoti pradhanyâsu sásriḥ | apā́do yátra yújyâso 'rathā́ droṇyàçvâsa írate ghṛitám vā́ḥ || 4 || sá rudrébhir áçastavâra ṛíbhvâ hitvī́ gáyam âréavadya ā́gât | vamrásya manye mithunā́ vívavrî ánnam abhī́tyârodayan mushâyán || 5 || sá íd dā́saṃ tuvîrávam pátir dán shaḷakshám triçîrshā́ṇam damanyat | asyá tritó nv ójasâ vṛidhânó vipā́ varâhám áyoagrayâ han || 6 || 14 ||

sá drúhvaṇe mánusha ûrdhvasânâ ā́ sâvishad arçasânā́ya çárum | sá nṛítamo náhusho 'smát sújâtaḥ púro 'bhinad árhan dasyuhátye || 7 || só abhríyo ná yávasa udanyán ksháyâya gâtúm vidán no asmé | úpa yát sī́dad índuṃ çárîraiḥ çyenó 'yopâshṭir hanti dásyûn || 8 || sá vrā́dhataḥ ça-

---

98, 12 duḥ-gáhâ ápa ámîvâm. sṛija ihá. — 99, 2 asura-tvā́ ā́. ná. 3 yā́tâ ápaduḥ-padâ. svàḥ-sâtâ. yát çatá-durasya. ghnán çiçná-devân. 4 árvâ ā́. arathā́ḥ. droṇí-açvâsaḥ. 5 ā́ agât. vívavrî *iti* ví-vavrî. abhi-ítya arodayat. 6 tuvi-rávam. shaṭ-aksham. nú. 7 mánushe. 8 yávase. vidát. áyaḥ-apâshṭiḥ.

vasânébhir asya kútsâya çúshṇam kṛipáṇe párâdat | ayám kavím anayac chasyámânam átkam yó asya sánitotá nṛiṇā́m ‖ 9 ‖ ayám daçasyán náryebhir asya dasmó devébhir váruṇo ná mâyī́ | ayám kanī́na ṛitupā́ avedy ámimîtârárum yáç cátushpât ‖ 10 ‖ asyá stómebhir auçijá ṛijíçvâ vrajám darayad vṛishabhéṇa píproḥ | sútvâ yád yajató dîdáyad gī́ḥ púra iyânó abhí várpasâ bhū́t ‖ 11 ‖ evā́ mahó asura vakshásthâya vamrakáḥ paḍbhír úpa sarpad índram | sá iyânáḥ karati svastím asmâ ísham ū́rjam sukshitím víçvam ā́bhâḥ ‖ 12 ‖ 15 ‖

Ashṭamo 'nuvâkaḥ.

100 (926). jagatī. 12 trishṭubh.

Índra dṛíhya maghavan tvā́vad íd bhujá ihá stutáḥ sutapā́ bodhi no vṛidhé | devébhir naḥ savitā́ prā́vatu çrutám ā́ sarvátâtim áditim vṛiṇîmahe ‖ 1 ‖ bhárâya sú bharata bhâgám ṛitvíyam prá vâyáve çucipé krandádishṭaye | gaurásya yáḥ páyasaḥ pîtím ânaçá ā́ sarvátâtim áditim vṛiṇîmahe ‖ 2 ‖ ā́ no deváḥ savitā́ sâvishad váya ṛijûyaté yájamânâya sunvaté | yáthâ devā́n pratibhū́shema pâkavád ā́ sarvátâtim áditim vṛiṇîmahe ‖ 3 ‖ índro asmé sumánâ astu viçváhâ rā́jâ sómaḥ suvitásyā́dhy etu naḥ | yáthâ-yathâ mitrádhitâni samdadhúr ā́ sarvátâtim áditim vṛiṇîmahe ‖ 4 ‖ índra ukthéna çávasâ párur dadhe bṛíhaspate pratarîtā́sy ā́yushaḥ | yajnó mánuḥ prámatir naḥ pitā́ hí kam ā́ sarvátâtim áditim vṛiṇîmahe ‖ 5 ‖ índrasya nú súkṛitam daívyam sáho 'gnír gṛihé jaritā́ médhiraḥ kavíḥ | yajnáç ca

---

99, 9 párâ adât. anayat çasyámânam. sánitâ utá. 10 ámimîta arárum. 12 evá. asmai. ísham etc. = 846, 10. — 100, 1 bhujé. suta-pā́ḥ. prá avatu. 2 krandát-ishṭaye. ânaçé. 3 ṛiju-yaté. 4 suvitásya ádhi. 5 pra-tarītā́ asi.

bhû́d vidáthe cā́rur ántama ā́ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe || 6 || 16 ||

ná vo gúhâ cakṛima bhū́ri dushkṛitáṃ nā́víshṭyaṃ vasavo devahéḷanam | mā́kir no devâ ánṛitasya várpasa ā́ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe || 7 || ápā́mîvâṃ savitā́ sâvishan nyàg várîya íd ápa sedhantv ádrayaḥ | grā́vâ yátra madhushúd ucyáte bṛihád ā́ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe || 8 || ûrdhvó grā́vâ vasavo 'stu sotári víçvâ dvéshâṅsi sanutár yuyota | sá no deváḥ savitā́ pâyúr ī́ḍya ā́ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe || 9 || ū́rjaṃ gâvo yávase pī́vo attana ṛitásya yā́ḥ sádane kóçe aṅgdhvé | tanū́r evá tanvò astu bheshajám ā́ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe || 10 || kratuprā́vâ jaritā́ çáçvatâm áva índra íd bhadrā́ prámatiḥ sutā́vatâm | pûrṇám ū́dhar divyáṃ yásya siktáya ā́ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe || 11 || citrás te bhânúḥ kratuprā́ abhishṭíḥ sánti spṛídho jaraṇiprā́ ádhṛishṭâḥ | rájishṭhayâ rájyâ paçvá ā́ gós tū́tûrshati páry ágraṃ duvasyúḥ || 12 || 17 ||

101 (927). trishṭubh. 4. 6 gâyatrî. 5 bṛihatî. 9. 12 jagatî.

Úd budhyadhvaṃ sámanasaḥ sakhâyaḥ sám agním indhvam bahávaḥ sánîḷâḥ | dadhikrā́m agním ushásaṃ ca devī́m índrâvató 'vase ní hvaye vaḥ || 1 || mandrā́ kṛiṇudhvaṃ dhíya ā́ tanudhvaṃ nā́vam aritrapáraṇîṃ kṛiṇudhvam | íshkṛiṇudhvam ā́yudhā́raṃ kṛiṇudhvam prā́ñcaṃ yajnám prá ṇayatâ sakhâyaḥ || 2 || yunákta sī́râ ví yugā́ tanudhvaṃ kṛité yónau vapatehá bī́jam | girā́ ca çrushṭíḥ sábharâ ásan no nédîya ít sṛiṇyàḥ pakvám éyât || 3 || sī́râ yuñjanti ka-

100, 7 ná âvíḥ-tyam. 8 ápa ámîvâm. sâvishat. grávâ — bṛihád = 890, 15. 10 attana. 11 kratu-právâ. siktáye. — 101, 1 índra-vataḥ ávase. 2 ā́yudhâ áram. nayata. 3 vapata ihá. sá-bharâḥ ásat. ā́ iyât.

váyo yugā́ ví tanvate príthak | dhī́râ devéshu sumnayā́ || 4 || nír âhâvā́n krinotana sám varatrā́ dadhâtana | siñcā́mahâ avatám udríṇam vayám sushékam ánupakshitam || 5 || íshkritâhâvam avatám suvaratrám sushecanám | udríṇam siñce ákshitam || 6 || 18 ||

prī́ṇîtā́çvân hitám jayâtha svastivā́ham rátham ít kriṇudhvam | dróṇâhâvam avatám áçmacakram áṅsatrakoçam siñcatâ nripā́ṇam || 7 || vrajám kriṇudhvam sá hí vo nripā́ṇo várma sîvyadhvam bahulā́ prithū́ni | púraḥ kriṇudhvam ā́yasîr ádhrishṭâ mā́ vaḥ susroc camasó dríṅhatâ tám || 8 || ā́ vo dhíyam yajníyâm varta ûtáye dévâ devī́m yajatā́m yajníyâm ihá | sā́ no duhîyad yávaseva gatvī́ sahásradhârâ páyasâ mahī́ gaúḥ || 9 || ā́ tū́ shiñca hárim îm drór upásthe vā́çîbhis takshatâçmanmáyîbhiḥ | pári shvajadhvam dáça kakshyâbhir ubhé dhúrau práti váhnim yunakta || 10 || ubhé dhúrau váhnir âpíbdamâno 'ntár yóneva carati dvijā́niḥ | vánaspátim vána ā́sthâpayadhvam ní shū́ dadhidhvam ákhananta útsam || 11 || káprin naraḥ kaprithám úd dadhâtana codáyata khudáta vā́jasâtaye | nishṭigryàḥ putrám ā́ cyâvayotáya índram sabā́dha ihá sómapîtaye || 12 || 19 ||

102 (928). trishṭubh. 1. 8. 12 brihatî.

Prá te rátham mithûkrítam índro 'vatu dhrishṇuyā́ | asmínn âjaú puruhûta çravā́yye dhanabhakshéshu no 'va || 1 || út sma vā́to vahati vā́so 'syâ ádhiratham yád ájayat sahásram | rathī́r abhûn mudgalā́nî gávishṭau bhâre kritám

---

101, 4 dhī́râḥ. 5 varatrā́ḥ. siñcâmahai. su-sékam. 6 íshkrita-âhâvam. su-secanám. 7 priṇîtá áçvân. dróṇa-âhâvam. siñcata nri-pā́nam. 8 ádhrishṭâḥ. susrot. dríṅhata. 9 varte. dévâḥ. sá no — gaúḥ = 337, 5. 10 tú siñca. takshata açman-máyîbhiḥ. svajadhvam. 11 yónâ-iva. váne ā́ asthâpayadhvam. sú. 12 káprit. nishṭigryàḥ. cyavaya ûtáye. — 102, 1 mithu-krítam. 2 abhût. gó-ishṭau.

vy àced indrasenā́ || 2 || antár yacha jíghâṅsato vájram indrâbhidā́satah | dā́sasya vâ maghavann ā́ryasya vâ sanutár yavayâ vadhám || 3 || udnó hradám apibaj járhṛishâṇaḥ kū́ṭaṃ sma triṅhád abhímâtim eti | prá mushkábhâraḥ çráva ichámâno 'jirám bâhū́ abharat síshâsan || 4 || ny àkrandayann upayánta enam ámehayan vṛishabhám mádhya âjéḥ | téna sū́bharvaṃ çatávat sahásraṃ gávâm múdgalaḥ pradháne jigâya || 5 || kakárdave vṛishabhó yuktá âsîd ávâvacît sā́rathir asya keçī́ | dúdher yuktásya drávataḥ sahā́nasa ṛichánti shmâ nishpádo mudgalā́nîm || 6 || 20 ||

utá pradhím úd ahann asya vidvā́n úpâyunag váṅsagam átra çíkshan | índra úd âvat pátim ághnyânâm áraṅhata pádyâbhiḥ kakúdmân || 7 || çunám ashtrâvy àcarat kapardī́ varatrā́yâṃ dā́rv ânáhyamânaḥ | nṛimṇā́ni kṛiṇván baháve jánâya gā́ḥ paspaçânás távishîr adhatta || 8 || imáṃ tám paçya vṛishabhásya yúñjaṃ kā́shṭhâyâ mádhye drughaṇáṃ çáyânam | yéna jigā́ya çatávat sahásraṃ gávâm múdgalaḥ pṛitanā́jyeshu || 9 || âré aghā́ kó nv ìtthā́ dadarça yáṃ yuñjánti tám v ā́ sthâpayanti | nā́smai tṛíṇaṃ nódakám ā́ bharanty úttaro dhuró vahati pradédiçat || 10 || parivṛiktéva patividyam ânaṭ pī́pyânâ kū́cakreṇeva siñcán | eshaishyā́ cid rathyā́ jayema sumaṅgálaṃ sínavad astu sâtám || 11 || tváṃ víçvasya jágataç cákshur indrâsi cákshushaḥ | vṛíshâ yád âjíṃ vṛíshaṇâ síshâsasi codáyan vádhriṇâ yujā́ || 12 || 21 ||

102, 2 ví acet. 3 índra abhi-dā́sataḥ. yavaya. 4 apibat. bâhū́ *iti.* 5 ní akrandayan. mádhye. sū́bharvam. 6 sahá ánasâ. sma niḥ-pádaḥ. 7 úpa ayunak. 8 ashṭrâ-vī́ acarat. 9 kā́shṭhâyâḥ. dru-ghanám. 10 nú itthā́. ná asmai. ná udakám. 11 parivṛiktā́-iva. kū́cakreṇa-iva. esha-eshyā́. 12 indra asi.

103. [illegible]

āçúḥ çíçāno vṛishabhó ná bhīmó ghanāghanáḥ kshó-bhaṇaç carshaṇīnām | saṃkrándano 'nimishá ekavīráḥ ça-táṃ sénā ajayat sākám índraḥ || 1 || saṃkrándanenānimi-shéṇa jishṇúnā yutkāréṇa duçcyavanéna dhṛishṇúnā | tád índreṇa jayata tát sahadhvaṃ yúdho nara íshuhastena vṛíshṇā || 2 || sá íshuhastaiḥ sá nishaṅgíbhir vaçī́ sáṃsrashṭā sá yúdha índro gaṇéna | saṃsṛishṭajít somapā́ bāhuçardhy ugrádhanvā prátihitābhir ástā || 3 || bṛíhaspate pári dīyā ráthena rakshohā́mítrāṅ apabā́dhamānaḥ | prabhañján sénāḥ pramṛṇó yudhā́ jáyann asmā́kam edhy avitā́ ráthānām || 4 || balavijñāyá sthávira právīraḥ sáhasvān vājī́ sáha-māna ugráḥ | abhívīro abhísatvā sahojā́ jáitram indra rá-tham ā́ tishṭha govít || 5 || gotrabhídaṃ govídaṃ vájrabā-huṃ jáyantam ájma pramṛṇántam ójasā | imáṃ sajātā ánu vīrayadhvam índraṃ sakhāyo ánu sáṃ rabhadhvam || 6 || 22 ||

abhí gotrā́ṇi sáhasā gā́hamāno 'dayó vīráḥ çatámanyur índraḥ | duçcyavanáḥ pṛitanāshā́ḷ ayudhyò 'smā́kaṃ sénā avatu prá yutsú || 7 || índra āsāṃ netā́ bṛíhaspátir dákshiṇā yajñáḥ purá etu sómaḥ | devasenā́nām abhibhañjatī́nāṃ já-yantīnām marúto yantv ágram || 8 || índrasya vṛíshṇo váru-ṇasya rā́jña ādityā́nām marútāṃ çárdha ugrám | mahā́ma-nasām bhuvanacyavā́nāṃ ghósho devā́nāṃ jáyatām úd asthāt || 9 || úd dharshaya maghavann ā́yudhāny út sátvanām mā-makā́nām mánāṅsi | úd vṛitrahan vājínāṃ vā́jināny úd rá-thānāṃ jáyatāṃ yantu ghóshāḥ || 10 || asmā́kam índraḥ

103, 2 sam-krándanena ani-mishéṇa. 3 soma-pā́ḥ bāhu-çardhī́ ugrá-dhanvā. 4 dīya. rakshaḥ-hā́ amítrān. 5 sahaḥ-jā́ḥ. 7 ayu-dhyáḥ asmā́kam. 10 harshaya.

sámṛiteshu dhvajéshv asmā́kaṃ yā́ íshavas tā́ jayantu | asmā́kaṃ vîrā́ úttare bhavantv asmā́ñ u devâ avatâ háveshu || 11 || amī́shâṃ cittám pratilobháyantî gṛihâṇā́ñgâny apve párehi | abhí préhi nír daha hṛitsú çókair andhénâmítrâs támasâ sacantâm || 12 || prétâ jáyatâ nara índro vaḥ çárma yachatu | ugrā́ vaḥ santu bâhávo 'nâdhṛishyā́ yáthā́satha || 13 || 23 ||

104 (930). trishṭubh.

Ásâvi sómaḥ puruhûta túbhyaṃ háribhyâṃ yajnám úpa yâhi tū́yam | túbhyaṃ gíro vípravîrâ iyânā́ dadhanvirá indra píbâ sutásya || 1 || apsú dhûtásya harivaḥ píbehá nṛíbhiḥ sutásya jaṭháram pṛiṇasva | mimikshúr yám ádraya indra túbhyaṃ tébhir vardhasva mádam ukthavâhaḥ || 2 || prógrā́m pîtíṃ vṛíshṇa iyarmi satyā́m prayaí sutásya haryaçva túbhyam | índra dhénâbhir ihá mâdayasva dhîbhír víçvâbhiḥ çácyâ gṛiṇânáḥ || 3 || ûtī́ çacîvas táva vîryèṇa váyo dádhânâ uçíja ṛitajnā́ḥ | prajā́vad indra mánusho duroṇé tasthúr gṛiṇántaḥ sadhamā́dyâsaḥ || 4 || práṇîtibhish ṭe haryaçva sushṭóḥ sushumnásya pururúco jánâsaḥ | máṅhishṭhâm ûtíṃ vitíre dádhânâḥ stotā́ra indra táva sûnṛítâbhiḥ || 5 || 24 ||

úpa bráhmâṇi harivo háribhyâṃ sómasya yâhi pîtáye sutásya | índra tvâ yajnáḥ kshámamâṇam ânaḍ dâçvā́ñ asy

---

103, 11 sám-ṛiteshu. tā́ḥ. avata. 12 gṛihâṇá áñgâni. párâ ihi. prá ihi. andhénâ etc. = 915, 15. 13 prá ita jáyata. ugrā́ḥ. anâdhṛishyā́ḥ yáthâ ásatha. Hierauf folgt das nachstehende pariçishṭa: asaú yā́ sénâ marutaḥ páreshâm abhyaíti na ójasâ spárdhamânâ | tā́ṃ gûhata támasā́pavratena yáthâmī́shâm anyó anyáṃ ná jā́nât || 1 || andhā́ amítrâ bhavatâ-çîrshâṇā́ áhaya iva | téshâṃ vo agnídagdhânâm agnímûḷhânâm índro hantu váraṃ-varam || 2 || Vgl. Vs. Av. und Sv. — 104, 1 iyânā́ḥ dadhanviré. píba. 2 píba ihá. 3 prá ugrā́m. vṛíshṇe. pra-yaí. 5 práṇîti-bhiḥ te. su-stóḥ su-sumnásya.

adhvarásya praketáḥ ‖ 6 ‖ sahásravâjam abhimâtishā́haṃ sutéraṇam maghávânaṃ suvṛiktím | úpa bhûshanti gíro ápratîtam índraṃ namasyā́ jaritúḥ pananta ‖ 7 ‖ saptā́po devī́ḥ suráṇâ ámṛiktâ yā́bhiḥ síndhum átara indra pûrbhít | navatíṃ srotyā́ náva ca srávantîr devébhyo gâtúm mánushe ca vindaḥ ‖ 8 ‖ apó mahī́r abhíçaster amuñcó 'jâgar âsv ádhi devá ékaḥ | índra yā́s tváṃ vṛitratū́rye cakártha tā́bhir viçvā́yus tanvàm pupushyâḥ ‖ 9 ‖ vîréṇyaḥ krátur índraḥ suçastír utā́pi dhénâ puruhûtám îṭṭe | ā́rdayad vṛitrám ákṛiṇod u lokáṃ sasâhé çakráḥ pṛítanâ abhishṭíḥ ‖ 10 ‖ çunáṃ huvema maghávânam índram — ‖ 11 ‖ 25 ‖

105 (981). ushṇih. 1 ushṇih oder gâyatrí. 2. 7 pipîlikamadhyâ. 11 trishṭubh.

Kadā́ vaso stotráṃ háryata ā́va çmaçā́ rudhad vā́ḥ | dîrgháṃ sutáṃ vâtā́pyâya ‖ 1 ‖ hárî yásya suyújâ vívratâ vér árvantā́nu çépâ | ubhā́ rajī́ ná keçínâ pátir dán ‖ 2 ‖ ápa yór índraḥ pā́paja ā́ márto ná çaçramâṇó bibhîvā́n | çubhé yád yuyujé távishîvân ‖ 3 ‖ sácâyór índraç cárkṛisha ā́ñ upânasáḥ saparyán | nadáyor vívratayoḥ çū́ra índraḥ ‖ 4 ‖ ádhi yás tasthaú kéçavantâ vyácasvantâ ná pushṭyaí | vanóti çíprâbhyâṃ çipríṇîvân ‖ 5 ‖ 26 ‖

prā́staud ṛishvaújâ ṛishvébhis tatáksha çū́raḥ çávasâ | ṛibhúr ná krátubhir mâtaríçvâ ‖ 6 ‖ vájraṃ yáç cakré suhánâya dásyave hirîmaçó hírîmân | árutahanur ádbhutaṃ ná rájaḥ ‖ 7 ‖ áva no vṛijinā́ çiçîby ṛicā́ vanemâṇṛícaḥ |

104, 7 abhimâti-sáham suté-raṇam. áprati-itam. namasyā́ḥ. 8 saptá ā́paḥ. ámṛiktâḥ. srotyā́ḥ. 9 amuñcaḥ ájâgaḥ. viçvá-âyuḥ. 10 utá ápi. sasahé. 11 çunáṃ huvema etc. = 264, 22. — 105, 1 háryate ā́ áva. vā́r *iti* vā́ḥ. 2 hárî-rajī́ *iti*. árvantâ ánu. 3 pā́paje. 4 sácâ âyóḥ. cárkṛishe ā́ upânasáḥ. 6 prá astaut ṛishvá-ojâḥ. 8 vanema anṛícaḥ.

nā́brahmâ yajná ṛídhag jóshati tvé || 8 || ûrdhvā́ yát te tretínî bhū́d yajnásya dhûrshú sádman | sajū́r nā́vaṃ sváyaçasaṃ sácâyóḥ || 9 || çriyé te pṛíçnir upasécanî bhûc chriyé dárvir arepā́ḥ | yáyâ své pā́tre siñcása út || 10 || çatáṃ vâ yád asurya práti tvâ sumitrá itthā́staud durmitrá itthā́staut | ā́vo yád dasyuhátye kutsaputrám prā́vo yád dasyuhátye kutsavatsám || 11 || 27 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

106 (982). trishṭubh.

Ubhā́ u nûnáṃ tád íd arthayethe ví tanvâthe dhíyo vástrâpáseva | sadhrîcînā́ yā́tave prém ajîgaḥ sudíneva pṛíksha ā́ taṅsayethe || 1 || ushṭā́reva phárvareshu çrayethe prâyogéva çvā́tryâ çā́sur éthaḥ | dûtéva hí shṭhó yaçásâ jáneshu mā́pa sthâtam mahishévâvapā́nât || 2 || sâkaṃyújâ çakunásyeva pakshā́ paçvéva citrā́ yájur ā́ gamishṭam | agnír iva devayór dîdivā́ṅsâ párijmâneva yajathaḥ purutrā́ || 3 || âpī́ vo asmé pitáreva putrógréva rucā́ nṛipátîva turyaí | íryeva pushṭyaí kiráṇeva bhujyaí çrushṭîvā́neva hávam ā́ gamishṭam || 4 || váṅsageva pûsharyấ çimbā́tâ mitréva ṛitā́ çatárâ çā́tapantâ | vā́jevoccā́ váyasâ gharmyeshṭhā́ méshevéshā́ saparyấ púrîshâ || 5 || 1 ||

sṛiṇyèva jarbhárî turphárîtû naitoçéva turphárî parpharī́kâ | udanyajéva jémanâ maderū́ tā́ me jarā́yv ajáram ma-

---

105, 8 ná ábrahmâ. 9 sácâ âyóḥ. 10 bhût çriyé. siñcáse út. 11 itthā́ astaut. prá ā́vaḥ. — 106, 1 ubhaú. arthayethe-tanvâthe-taṅsayethe *iti*. vástrâ apásâ-iva. prá îm ajîgar *iti*. sudínâ-iva. 2 ushṭā́râ -iva. çrayethe *iti*. prâyogā́-iva. ā́ ithaḥ dûtā́-iva hí stháḥ. mā́ ápa. mahishā́-iva ava-pā́nât. 3 çakunásya-iva. paçvā́-iva. párijmânâ-iva. 4 âpī́ *iti*. pitárâ-iva putrā́ ugrā́-iva. nṛipátî iveti nṛi-pátî-iva. íryâ-iva. kiráṇâ-iva. çrushṭîvā́nâ-iva. 5 váṅsagâ-iva. mitrā́-iva. vā́jâ-iva uccā́. gharmye-sthā́ méshâ-iva ishā́. 6 sṛiṇyấ-iva jarbhárî *iti* turphárîtû *iti* naitoçā́ -iva turphárî *iti*. udanyajā́-iva. maderū́ *iti*.

rā́yu ‖ 6 ‖ pajréva cárcaraṃ jā́ram marā́yu kshádmevā́rtheshu tartarîtha ugrà | ṛibhū́ nā́pat kharamajrā́ kharájrur vâyúr ná parpharat kshayad râyîṇā́m ‖ 7 ‖ gharméva mádhu jaṭhára sanérû bhágevitâ turphárî phā́rivā́ram | pataréva cacarā́ candránirṇiñ mánaṛiñgâ mananyâ ná jágmî ‖ 8 ‖ bṛihánteva gambhâreshu pratishṭhā́m pā́deva gâdháṃ tárate vidâthaḥ | kárṇeva çā́sur ánu hí smárâthó ’ñçeva no bhajataṃ citrám ápnaḥ ‖ 9 ‖ âraṅgaréva mádhv érayethe sâraghéva gávi nîcī́nabâre | kînā́reva svédam âsishvidânā́ kshā́mevorjā́ sûyavasā́t sacethe ‖ 10 ‖ ṛidhyā́ma stómaṃ sanuyā́ma vā́jam ā́ no mántraṃ sarâthehópa yâtam | yáço ná pakvám mádhu góshv antár ā́ bhûtā́ñço açvínoḥ kā́mam aprâḥ ‖ 11 ‖ 2 ‖

107 (933). trishṭubh. 4 jagatî.

Âvír abhûn máhi mā́ghonam eshâṃ víçvaṃ jîváṃ támaso nír amoci | máhi jyótiḥ pitṛíbhir dattám ā́gâd urúḥ pánthâ dákshiṇâyâ adarçi ‖ 1 ‖ uccā́ diví dákshiṇâvanto asthur yé açvadā́ḥ sahá té sū́ryeṇa | hiraṇyadā́ amṛitatvám bhajante vâsodā́ḥ soma prá tiranta ā́yuḥ ‖ 2 ‖ daívî pûrtír dákshiṇâ devayajyā́ ná kavârí́bhyo nahí té pṛiṇánti | áthâ náraḥ práyatadakshiṇâso ’vadyabhiyā́ bahávaḥ pṛiṇanti ‖ 3 ‖ çatádhâraṃ vâyúm arkáṃ svarvídaṃ nṛicákshasas té abhí cakshate havíḥ | yé pṛiṇánti prá ca yáchanti saṃgamé té dákshiṇâṃ duhate saptámâtaram ‖ 4 ‖ dákshiṇâvân pra-

---

106, 7 pajrā́-iva. kshádma-iva ártheshu. ṛibhū́ *iti* ná âpat kharamajrā́ khará-jruḥ. 8 gharmā́-iva. sanérû *iti* bhága-avitâ turphárî *iti* phárivâ áram patarā́-iva. candrá-nirnik mánaḥ-ṛiñgâ. jágmî *iti*. 9 bṛihántâ-iva. pā́dâ-iva. kárṇâ-iva. smárâthaḥ áñçâ-iva. 10 áraṅgarā́-iva. ā́ îrayethe *iti* sâraghā́-iva. kînā́râ-iva. â-sisvidânā́ kshā́ma-iva ûrjā́. suyavasa-át sacethe *iti*. 11 sa-ráthâ ihá úpa. bhûtá-añçaḥ. — 107, 1 abhût. ā́ agât. pánthâḥ. 2 tirante. 8 kava-arí́bhyaḥ. átha.

thamó hûtá eti dákshiṇâvân grâmaṇî́r ágram eti | tám evá manye nṛipátiṃ jánânâṃ yáḥ prathamó dákshiṇâm âvivā́ya || 5 || 3 ||

tám evá ṛ́ishiṃ tám u brahmā́ṇam âhur yajnanyàṃ sâmagā́m ukthaçā́sam | sá çukrásya tanvò veda tisró yáḥ prathamó dákshiṇayâ rarā́dha || 6 || dákshiṇā́çvaṃ dákshiṇâ gā́ṃ dadâti dákshiṇâ candrám utá yád dhíraṇyam | dákshiṇā́nnaṃ vanute yó na âtmā́ dákshiṇâṃ várma kṛiṇute vijânán || 7 || ná bhojā́ mamrur ná nyarthám îyur ná rishyanti ná vyathante ha bhojā́ḥ | idáṃ yád víçvam bhúvanaṃ svàç caitát sárvaṃ dákshiṇaibhyo dadâti || 8 || bhojā́ jigyuḥ surabhíṃ yónim ágre bhojā́ jigyur vadhvàṃ yā́ suvā́sâḥ | bhojā́ jigyur antaḥpéyaṃ súrâyâ bhojā́ jigyur yé áhûtâḥ prayánti || 9 || bhojā́yā́çvaṃ sám mṛijanty âçúm bhojā́yâste kanyầ çúmbhamânâ | bhojásyedám pushkarínîva véçma párishkṛitaṃ devamânéva citrám || 10 || bhojám áçvâḥ sushṭhuvā́ho vahanti suvṛ́id rátho vartate dákshiṇâyâḥ | bhojáṃ devâso 'vatâ bháreshu bhojáḥ çátrûnt samanîkéshu jétâ || 11 || 4 ||

108 (984). trishṭubh.

Kím ichántî sarámâ prédám ânaḍ dûré hy ádhvâ jáguriḥ parâcaíḥ | kā́sméhitiḥ kā́ páritakmyâsît katháṃ rasā́yâ ataraḥ páyâṅsi || 1 || índrasya dûtî́r ishitā́ carâmi mahá ichántî paṇayo nidhî́n vaḥ | atishkádo bhiyásâ tán na âvat táthâ rasā́yâ ataram páyâṅsi || 2 || kîdṛíññ índraḥ sarame

---

107, 6 evá. yajna-nyàm sâma-gā́m uktha-çásam. 7 dákshiṇâ áçvam. híraṇyam dákshiṇâ ánnam. 8 bhojā́ḥ mamruḥ. ni-arthám. ca etát. dákshiṇâ ebhyaḥ. 9 bhojā́ḥ jigyuḥ. súrâyâḥ. 10 bhojā́ya áçvam. bhojā́ya âste. bhojásya idám pushkaríṇî-iva. pári-kṛitam devamânā́-iva. 11 sushṭhu-vā́haḥ. avata. sam-aníkéshu. — 108, 1 prá idám. hí. kā́ asmé-hitiḥ. pári-takmyâ âsît. 2 ati-skádaḥ. tát.

kā̆ dṛiçîkā̆ yásyedám̐ dûtī̆r ásaraḥ parâkā̆t | ā̆ ca gáchân mitrám enâ dadhâmā̆thâ gávâm̐ gópatir no bhavâti || 3 || nā̆hám̐ tám̐ veda dábhyam̐ dábhat sá yásyedám̐ dûtī̆r ásaram parâkā̆t | ná tám̐ gûhanti sraváto gabhîrā̆ hatā̆ índreṇa paṇayaḥ çayadhve || 4 || imā̆ gā̆vaḥ sarame yā̆ aíchaḥ pári divó ántânt subhage pátantî | kás ta enâ áva sṛijâd áyudhvy utā̆smā̆kam ā̆yudhâ santi tigmā̆ || 5 || 5 ||

asenyā̆ vaḥ paṇayo vácâṅsy anishavyā̆s tanvàḥ santu pâpī̆ḥ | ádhṛishṭo va étavā̆ astu pánthâ bṛíhaspátir va ubhayā̆ ná mṛiḷât || 6 || ayám̐ nidhíḥ sarame ádribudhno góbhir áçvebhir vásubhir nyṛ̀ishṭaḥ | rákshanti tám paṇáyo yé sugopā̆ réku padám álakam ā̆ jagantha || 7 || éhá gamann ṛíshayaḥ sómaçitâ ayā̆syo áṅgiraso návagvâḥ | tá etám ū̆rvám̐ ví bhajanta gónâm áthaitád vácaḥ paṇáyo vamann ít || 8 || evā̆ ca tvám̐ sarama âjagántha prábâdhitâ sáhasâ daívyena | svásâram̐ tvâ kṛiṇavai mā̆ púnar gâ ápa te gávâm̐ subhage bhajâma || 9 || nā̆hám̐ veda bhrâtṛitvám̐ nó svasṛitvám índro vidur áṅgirasaç ca ghorā̆ḥ | gókâmâ me achadayan yád ā̆yam ápā̆ta ita paṇayo várîyaḥ || 10 || dûrám ita paṇayo várîya úd gā̆vo yantu minatī̆r ṛiténa | bṛíhaspátir yā̆ ávindan nígûḷhâḥ sómo grā̆vâṇa ṛíshayaç ca víprâḥ || 11 || 6 ||

109 (935). trishṭubh. 6. 7 anushṭubh.

tè 'vadan prathamā̆ brahmakilbishé 'kûpâraḥ saliló mâtaríçvâ | vîḷúharâs tápa ugró mayobhū̆r ā̆po devī̆ḥ prathamajā̆ ṛiténa || 1 || sómo rā̆jâ prathamó brahmajâyā̆m púnaḥ

108, 3 yásya idám. gáchât. ena dadhâma átha. 4 ná ahám. gabhîrā̆ḥ. 5 imā̆ḥ. te. áyudhvî utá asmā̆kam. 6 anishavyā̆ḥ. étavaí. pánthâḥ. 7 ní-ṛishṭaḥ. su-gopā̆ḥ. 8 ā́ ihá. té. átha etát. 9 evá. sarame. 10 ná ahám. nó *iti*. gó-kâmâḥ. ápa átaḥ. 11 ávindat. — 109, 1 té avadan prathamā̆ḥ. ákûpâraḥ.

prấyachad áhriṇîyamâṇaḥ | anvartitấ váruṇo mitrá âsîd agnír hótâ hastagṛíhyấ ninâya || 2 || hástenaivá grâhyà âdhír asyâ brahmajâyéyám íti céd ávocan | ná dûtấya prahyè tastha eshấ táthâ râshṭrám gupitám kshatríyasya || 3 || devấ etásyâm avadanta pûrve saptaṛisháyas tápase yé nishedúḥ | bhîmấ jâyấ brâhmaṇásyópanîtâ durdhấm dadhâti paramé vyòman || 4 || brahmacârî carati vévishad víshaḥ sá devấnâm bhavaty ékam áñgam | téna jâyấm ánv avindad bṛíhaspátiḥ sómena nîtấm juhvàm ná devâḥ || 5 || púnar vaí devấ adaduḥ púnar manushyâ utá | rấjânaḥ satyám kṛiṇvânấ brahmajâyấm púnar daduḥ || 6 || punardấya brahmajâyấm kṛitvî́ devaír nikilbishám | ū́rjam pṛithivyấ bhaktvấyorugâyám úpâsate || 7 || 7 ||

110 (986). trishṭubh.

Sámiddho adyá mánusho duroṇé devó devấn yajasi jâtavedaḥ | ấ ca vaha mitramahaç cikitvấn tvám dûtáḥ kavír asi prácetâḥ || 1 || tánûnapât pathá ṛitásya yấnân mádhvâ samañjánt svadayâ sujihva | mánmâni dhîbhír utá yajnám ṛindhán devatrấ ca kṛiṇuhy adhvarám naḥ || 2 || âjúhvâna ī́ḍyo vándyaç cấ yâhy agne vásubhiḥ sajóshâḥ | tvám devấnâm asi yahva hótâ sá enân yakshîshitó yájîyân || 3 || prâcī́nam barhíḥ pradíçâ pṛithivyấ vástor asyấ vṛijyate ágre áhnâm | vy ù prathate vitarám várîyo devébhyo áditaye syonám || 4 || vyácasvatîr urviyấ ví çrayantâm pátibhyo ná jánayaḥ çúmbhamânâḥ | dévîr dvâro bṛihatîr viçvaminvâ devébhyo bhavata suprâyaṇấḥ || 5 || 8 ||

109, 2 prá ayachat. anu-artitấ. hasta-gṛíhya ấ. 3 hástena evá. asyâḥ brahma-jâyấ iyám. ca ít. pra-hyè tasthe. 4 sapta-ṛisháyaḥ. brâhmaṇásya úpa-nîtâ duḥ-dhấm. 6 kṛiṇvânấḥ. 7 pṛithivyấḥ bhaktvấya uru-gâyám úpa âsate. — 110, 2 svadaya. 3 ca ấ. yakshi ishitáḥ. 4 pṛithivyấḥ. asyấḥ. vy — várîyo = 124, 5. 5 viçvam-invâḥ. supra-ayanấḥ.

ā́ sushváyantî yajaté úpâke ushā́sânáktâ sadatâṃ ní yónau | divyé yóshaṇe bṛihatī́ surukmé ádhi çríyaṃ çukrapíçaṃ dádhâne ‖ 6 ‖ daívyâ hótârâ prathamā́ suvā́câ mímânâ yajnám mánusho yájadhyai | pracodáyantâ vidátheshu kârū́ prâcī́naṃ jyótiḥ pradíçâ diçántâ ‖ 7 ‖ ā́ no yajnám bhā́ratî tū́yam etv íḷâ manushvád ihá cetáyantî | tisró devī́r barhír édáṃ syonáṃ sárasvatî svápasaḥ sadantu ‖ 8 ‖ yá imé dyā́vâpṛithivī́ jánitrî rûpaír ápiṅçad bhúvanâni víçvâ | tám adyá hotar ishitó yájîyân deváṃ tváshṭâram ihá yakshi vidvā́n ‖ 9 ‖ upā́vasṛija tmányâ samañján devā́nâm pā́tha ṛituthā́ havī́ṅshi | vánaspátiḥ çamitā́ devó agníḥ svádantu havyám mádhunâ ghṛiténa ‖ 10 ‖ sadyó jâtó vy àmimîta yajnám agnír devā́nâm abhavat purogā́ḥ | asyá hótuḥ pradíçy ṛitásya vâcí svā́hâkṛitaṃ havír adantu devā́ḥ ‖ 11 ‖ 9 ‖

111 (937). trishṭubh.

Mánîshiṇaḥ prá bharadhvam manîshā́ṃ yáthâ-yathâ matáyaḥ sánti nṛiṇā́m | índraṃ satyaír érayâmâ kṛitébhiḥ sá hí vîró girvaṇasyúr vídânaḥ ‖ 1 ‖ ṛitásya hí sádaso dhîtír ádyaut sáṃ gârshṭeyó vṛishabhó góbhir ânaṭ | úd atishṭhat tavishéṇâ rávena mahā́nti cit sáṃ vivyâcâ rájâṅsi ‖ 2 ‖ índraḥ kíla çrútyâ asyá veda sá hí jishṇúḥ pathikṛít sū́ryâya | ā́n ménâṃ kṛiṇvánn ácyuto bhúvad góḥ pátir diváḥ sanajā́ ápratîtaḥ ‖ 3 ‖ índro mahnā́ maható arṇavásya vratā́minâd áṅgirobhir gṛiṇânáḥ | purū́ṇi cin ní tatânâ rájâṅsi dâdhā́ra yó dharúṇaṃ satyátâtâ ‖ 4 ‖ índro diváḥ pratimā́-

---

110, 6 susváyanti-y.-ú.-d.-y.-b.-surukmé *iti*. dádhâne *iti*. 7 kârū́ *iti*. 8 ā́ idám. su-ápasaḥ. 9 imé-dyā́vâpṛithivī́-jánitrî *iti*. 10 upa-ávasṛija. 11 ví amimîta. — 111, 1 ā́ îrayâma. 2 tavishéṇa. vivyâca. 3 çrútyai. ā́t. áprati-itaḥ. 4 vratā́ aminât. cit. tatâna.

nam prithivyā́ viçvâ veda sávanâ hánti çúshṇam | mahī́m cid dyā́m ā́tanot sū́ryeṇa câskámbha cit kámbhanena skábhîyân || 5 || 10 ||

vájreṇa hí vṛitrahā́ vṛitrám ástar ádevasya çū́çuvânasya mâyā́ḥ | ví dhṛishṇo átra dhṛishatā́ jaghanthā́thâbhavo maghavan bâhvòjâḥ || 6 || sácanta yád ushásaḥ sū́ryeṇa citrā́m asya ketávo rā́m avindan | ā́ yán nákshatram dádṛiçe divó ná púnar yató nákir addhā́ nú veda || 7 || dûrám kíla prathamā́ jagmur âsâm índrasya yā́ḥ prasavé sasrúr ā́paḥ | kvà svid ágram kvà budhná âsâm ā́po mádhyam kvà vo nûnám ántaḥ || 8 || sṛijáḥ síndhûn̄r áhinâ jagrasâuā́n̄ ā́d íd etā́ḥ prá vivijre javéna | múmukshamâṇâ utá yā́ mumucré 'dhéd etā́ ná ramante nítiktâḥ || 9 || sadhrī́cîḥ síndhum uçatī́r ivâyant sanā́j jârá âritáḥ pûrbhíd âsâm | ástam ā́ te pā́rthivâ vásûny asmé jagmuḥ sûnṛítâ indra pûrvī́ḥ || 10 || 11 ||

112 (938). trishṭubh.

Índra píba pratikâmám sutásya prâtaḥsâvás táva hí pûrvápîtiḥ | hárshasva hántave çûra çátrûn ukthébhish ṭe vîryầ prá bravâma || 1 || yás te rátho mánaso jávîyân éndra téna somapéyâya yâhi | tū́yam ā́ te hárayaḥ prá dravantu yébhir yā́si vṛíshabhir mándamânaḥ || 2 || háritvatâ várcasâ sū́ryasya çréshṭhai rûpaís tanvàm sparçayasva | asmā́bhir indra sákhibhir huvânáḥ sadhrîcînó mâdayasvâ nishádya || 3 || yásya tyát te mahimā́nam mádeshv imé mahī́ ródasî nā́viviktâm | tád óka ā́ háribhir indra yuktaíḥ priyébhir

111, 5 pṛithivyā́ḥ. ā́ atanot. skámbhanena. 6 dhṛishṇo *iti*. jaghantha átha abhavaḥ. bâhú-ojâḥ. 7 yát. 8 prathamā́ḥ. 9 yā́ḥ. ádha ít etā́ḥ. 10 iva âyan sanā́t. — 112, 1 ukthébhiḥ te. 2 ā́ indra. 3 çréshṭhaiḥ. mâdayasva ni-sádya. 4 imé-mahī́-ródasî *iti* ná áviviktâm.

yâhi priyám ánnam ácha ‖ 4 ‖ yásya çáçvat papivā́ñ indra çátrûn anânukṛityā́ ráṇyâ cakártha | sá te púraṃdhiṃ távishîm iyarti sá te mádâya sutá indra sómaḥ ‖ 5 ‖ 12 ‖

idáṃ te pā́traṃ sánavittam indra píbâ sómam enā́ çatakrato | pûrṇá âhâvó madirásya mádhvo yáṃ víçva íd abhiháryanti devā́ḥ ‖ 6 ‖ ví hí tvā́m indra purudhā́ jánâso hitáprayaso vṛishabha hváyante | asmā́kaṃ te mádhumattamânîmā́ bhuvant sávanâ téshu harya ‖ 7 ‖ prá ta indra pûrvyā́ṇi prá nûnáṃ vîryā̂ vócam prathamā́ kṛitā́ni | satînámanyur açrathâyo ádriṃ suvedanā́m akṛiṇor bráhmaṇe gā́m ‖ 8 ‖ ní shú sîda gaṇapate gaṇéshu tvā́m âhur vípratamaṃ kavînā́m | ná ṛité tvát kriyate kíṃ canā́ré mahā́m arkám maghavañ citrám arca ‖ 9 ‖ abhikhyā́ no maghavan nā́dhamânânt sákhe bodhí vasupate sákhînâm | ráṇaṃ kṛidhi raṇakṛit satyaçushmā́bhakte cid ā́ bhajâ râyé asmā́n ‖ 10 ‖ 13 ‖

Navamo 'nuvâkaḥ.

113 (939). jagatí. 10 trishṭubh.

Tám asya dyā́vâpṛithivī́ sácetasâ víçvebhir devaír ánu çúshmam âvatâm | yád aít kṛiṇvânó mahimā́nam indriyám pîtvī́ sómasya krátumâñ avardhata ‖ 1 ‖ tám asya víshṇur mahimā́nam ójasâñçúṃ dadhanvā́n mádhuno ví rapçate | devébhir índro maghávâ sayā́vabhir vṛitráṃ jaghanvā́ñ abhavad váreṇyaḥ ‖ 2 ‖ vṛitréṇa yád áhinâ bíbhrad ā́yudhâ samásthithâ yudháye çáṅsam âvíde | víçve te átra marútaḥ sahá tmánā́vardhann ugra mahimā́nam indriyám ‖ 3 ‖ jajnâná

112, 5 ananu-kṛityā́. 6 píba. víçve. 7 mádhumat-tamâni imā́. 8 te. açrathayaḥ. 9 sú. ná. caná âré. 10 satya-çushma ábhakte. bhaja. — 113, 1 ójasâ aṅçúm. 3 sam-ásthithâḥ. tmánâ ávardhan.

evá vy àbâdhata spṛídhaḥ prấpaçyad vîró abhí paúṅsyaṃ ráṇam | ávṛiçcad ádrim áva sasyádaḥ sṛijad ástabhnân nấkaṃ svapasyáyâ pṛithúm || 4 || ấd índraḥ satrấ távishîr apatyata várîyo dyấvâpṛithivî́ abâdhata | ávâbharad dhṛishitó vájram âyasáṃ çévam mitrấya váruṇâya dâçúshe || 5 || 14 ||

índrasyấtra távishîbhyo virapçína ṛighâyató araṅhayanta manyáve | vṛitráṃ yád ugró vy ávṛiçcad ójasâpó bíbhrataṃ támasâ párîvṛitam || 6 || yấ vîryâṇi prathamấni kártvâ mahitvébhir yátamânau samîyátuḥ | dhvântáṃ támó 'va dadhvase hatá índro mahnấ pûrváhûtâv apatyata || 7 || víçve devấso ádha vṛíshṇyâni té 'vardhayant sómavatyâ vacasyáyâ | raddháṃ vṛitrám áhim índrasya hánmanâgnír ná jámbhais tṛishv ánnam âvayat || 8 || bhū́ri dákshebhir vacanébhir ṛíkvabhiḥ sakhyébhiḥ sakhyấni prá vocata | índro dhúniṃ ca cúmuriṃ ca dambháyañ chraddhâmanasyấ çṛiṇute dabhī́taye || 9 || tvám purū́ṇy ấ bharâ sváçvyâ yébhir máṅsai nivácanâni çáṅsan | sugébhir víçvâ duritấ tarema vidó shú ṇa urviyấ gâdhám adyá || 10 || 15 ||

114 (940). trishṭubh. 4 jagatî.

Gharmấ sámantâ trivṛítaṃ vy âpatus táyor júshṭim mâtaríçvâ jagâma | divás páyo dídhishâṇâ aveshan vidúr devấḥ sahásâmânam arkám || 1 || tisró deshṭrấya nírṛitîr úpâsate dîrghaçrúto ví hí jânánti váhnayaḥ | tấsâṃ ní cikyuḥ kaváyo nidấnam páreshu yấ gúhyeshu vratéshu || 2 || cátush-

---

113, 4 ví abâdhata. prá apaçyat. sa-syádaḥ. ástabhnât. 5 dyấvâpṛithivî́ *iti*. áva abharat. 6 índrasya átra. ví. ójasâ apáḥ. pári-vṛitam. 7 támaḥ áva. haté. 8 te ávardhayan. hánmanâ agníḥ. tṛishú. 9 çraddhâ-manasyấ. 10 bhara. vidó *iti* sú naḥ. — **114,** 1 sám-antâ. ví âpatuḥ. sahá-sâmânam. 2 úpa âsate. yấḥ.

kapardâ yuvatíḥ supéçâ ghṛitápratîkâ vayúnâni vaste | tásyâṃ suparṇā́ vṛíshaṇâ ní shedatur yátra devā́ dadhiré bhâgadhéyam || 3 || ékaḥ suparṇáḥ sá samudrám ā́ viveça sá idáṃ víçvam bhúvanaṃ ví cashṭe | tám pā́kena mánasâpaçyam ántitas tám mâtā́ reḷhi sá u reḷhi mâtáram || 4 || suparṇáṃ víprâḥ kaváyo vácobhir ékaṃ sántam bahudhā́ kalpayanti | chándâṅsi ca dádhato adhvaréshu gráhânt sómasya mimate dvā́daça || 5 || 16 ||

shaṭtriṅçā́ṅç ca catúraḥ kalpáyantaç chándâṅsi ca dádhata âdvâdaçám | yajnáṃ vimā́ya kaváyo manîshá ṛiksâmā́bhyâm prá rátham vartayanti || 6 || cáturdaçânyé mahimā́no asya táṃ dhī́râ vâcā́ prá ṇayanti saptá | ā́pnânaṃ tî́rtháṃ ká ihá prá vocad yéna pathā́ prapíbante sutásya || 7 || sahasradhā́ pañcadaçā́ny ukthā́ yā́vad dyā́vâpṛithivī́ tā́vad ít tát | sahasradhā́ mahimā́naḥ sahásraṃ yā́vad bráhma víshṭhitaṃ tā́vatî vā́k || 8 || káç chándasâṃ yógam ā́ veda dhī́raḥ kó dhíshṇyâm práti vā́cam papâda | kám ṛitvíjâm ashṭamáṃ çū́ram âhur hárî índrasya ní cikâya káḥ svit || 9 || bhū́myâ ántam páry éke caranti ráthasya dhūrshú yuktā́so asthuḥ | çrámasya dâyáṃ ví bhajanty ebhyo yadā́ yamó bhávati harmyé hitáḥ || 10 || 17 ||

115 (941). jagatî. 8 trishṭubh. 9 çakvarî.

Citrá íc chíços táruṇasya vakshátho ná yó mâtárâv apyéti dhā́tave | anū́dhā́ yádi jī́janad ádhâ ca nú vavákshá sadyó máhi dûtyàṃ cáran || 1 || agnír ha nā́ma dhâyi dánn apástamaḥ sáṃ yó vánâ yuváte bhásmanâ datā́ | abhipra-

---

114, 8 cátuḥ-kapardâ. su-péçâḥ. sedatuḥ. devā́ḥ. 4 mánasâ apaçyam. 6 manîshā́. 7 cátuḥ-daça anyé. dhī́râḥ. nayanti. 8 ví -sthitam. 9 hárî *iti*. — 115, 1 ít çíçoḥ. anûdhā́ḥ. ádha. 2 abhi -pramúrâ.

múrâ juhvầ svadhvará inó ná próthamâno yávase vṛíshâ || 2 || tám̥ vo vím̥ ná drushádam̥ devám ándhasa índum próthantam pravápantam arṇavám | âsā́ váhnim̥ ná çocíshâ virapçínam máhivratam̥ ná sarájantam ádhvanaḥ || 3 || ví yásya te jrayasânásyâjara dhákshor ná vā́tâḥ pári sánty ácyutâḥ | ā́ raṇvā́so yúyudhayo ná satvanám̥ tritám̥ naçanta prá çishánta ishṭáye || 4 || sá íd agníḥ káṇvatamaḥ káṇvasakhâryáḥ párasyā́ntarasya tárushaḥ | agníḥ pâtu gṛiṇató agníḥ sûrī́n agnír dadâtu téshâm ávo naḥ || 5 || 18 ||

vâjíntamâya sáhyase supitrya tṛishú cyávâno ánu jâtávedase | anudré cid yó dhṛishatā́ váram̥ saté mahíntamâya dhánvanéd avishyaté || 6 || evā́gnír mártaiḥ sahá sûríbhir vásuḥ shṭave sáhasaḥ sûnáro nṛíbhiḥ | mitrā́so ná yé súdhitâ ṛitâyávo dyā́vo ná dyumnaír abhí sánti mā́nushân || 7 || ū́rjo napât sahasâvann íti tvopastutásya vandate vṛíshâ vā́k | tvā́m̥ stoshâma tváyâ suvī́râ drā́ghîya ā́yuḥ pratarám̥ dádhânâḥ || 8 || íti tvầgne vṛishṭihávyasya putrā́ upastutā́sa ṛíshayo 'vocan | tā́ñç ca pâhí gṛiṇatáç ca sûrī́n váshaḍ váshaḷ íty ûrdhvā́so anakshan námo náma íty ûrdhvā́so anakshan || 9 || 19 ||

116 (942). trishṭubh.

Píbâ sómam mahatá indriyā́ya píbâ vṛitrā́ya hántave çavishṭha | píba râyé çávase hûyámânaḥ píba mádhvas tṛipád indrā́ vṛishasva || 1 || asyá piba kshumátaḥ prásthitasyéndra sómasya váram ā́ sutásya | svastidā́ mánasâ mâdayasvârvâcînó reváte saúbhagâya || 2 || mamáttu tvâ divyáḥ

115, 2 su-adhvaráḥ. 3 dru-sádam. 4 jrayasânásya ajara. 5 káṇva -sakhâ. aryáḥ — tárushaḥ = 456, 3. 6 dhánvanâ ít. 7 evá agníḥ. stave. 8 tvâ upa-stutásya. tvā́m — dádhânâḥ = 53, 11. 9 tvâ agne. — 116, 1 píba. mahaté. píba. indra ā́. 2 prá-sthitasya índra. svasti-dā́ḥ. mâdayasva arvâcînáḥ.

sóma indra mamáttu yáḥ sûyáte pā̆rthiveshu | mamáttu yéna várivaç cakártha mamáttu yéna niriṇā̆si çátrûn || 3 || ā̆ dvibárhâ aminó yâtv índro vṛíshâ háribhyâm párishiktam ándhaḥ | gávy ā̆ sutásya prábhṛitasya mádhvaḥ satrā̆ khédâm aruçahā̆ vṛishasva || 4 || ní tigmā̆ni bhrâçáyan bhrā̆çyâny áva sthirā̆ tanuhi yâtujū̆nâm | ugrā̆ya te sáho bálaṃ dadâmi pratī̆tyâ çátrûn vigadéshu vṛiçca || 5 || 20 ||

vy àryá indra tanuhi çrávâṅsy ójaḥ sthiréva dhánvano 'bhímâtîḥ | asmadryàg vâvṛidhânáḥ sáhobhir ánibhṛishṭas tanvàṃ vâvṛidhasva || 6 || idáṃ havír maghavan túbhyaṃ râtám práti samrâḷ áhṛiṇâno gṛibhâya | túbhyaṃ sutó maghavan túbhyam pakvò 'ddhī̆ndra píba ca prásthitasya || 7 || addhī̆d indra prásthitemā̆ havī̆ṅshi cáno dadhishva pacatótá sómam | práyasvantaḥ práti haryâmasi tvâ satyā̆ḥ santu yájamânasya kā̆mâḥ || 8 || préndrâgníbhyâṃ suvacasyā̆m iyarmi síndhâv iva prérayaṃ nā̆vam arkaíḥ | áyâ iva pári caranti devā̆ yé asmábhyaṃ dhanadā̆ udbhídaç ca || 9 || 21 ||

117 (948). trishṭubh. 1. 2 jagatî.

Ná vā̆ u devā̆ḥ kshúdham íd vadháṃ dadur utā̆çitam úpa gachanti mṛityávaḥ | utó rayíḥ pṛiṇató nópa dasyaty utā̆pṛiṇan marḍitā̆raṃ ná vindate || 1 || yá âdhrā̆ya cakamânā̆ya pitvó 'nnavânt sán raphitā̆yopajagmúshe | sthirám mánaḥ kṛiṇuté sévate purótó cit sá marḍitā̆raṃ ná vindate || 2 || sá íd bhojó yó griháve dádâty ánnakâmâya cárate kṛiçā̆ya | áram asmai bhavati yā̆mahûtâ utā̆parī̆shu kṛiṇute

---

116, 4 pári-siktam. aruça-hā̆ ā̆. 5 áva — yâtujū̆nâm = 300, 5. prati-ítya. vi-gadéshu. 6 ví aryáḥ. sthirā́-iva. vavṛidhânáḥ. vavṛidhasva. 7 pakváḥ addhí indra. 8 addhí ít. prá-sthitâ imā́. pacatā́ utá. 9 prá indrâgní-bhyâm. prá îrayam. devā́ḥ. — 117, 1 vaí. utá ā́çitam. utó íti. ná úpa. utá ápṛiṇan. 2 ánna-vân. raphitā̆ya upa-jagmúshe. purā́ utó íti. 3 yā̆ma-hûtau utá aparī̆shu.

sákhâyam ‖ 3 ‖ ná sá sákhâ yó ná dádâti sákhye sacâbhúve sácamânâya pitváḥ | ápâsmât préyân ná tád óko asti priṇántam anyám áraṇaṃ cid ichet ‖ 4 ‖ priṇîyā́d ín nā́dhamânâya távyân drā́ghîyâṅsam ánu paçyeta pánthâm | ó hí vártante ráthyeva cakrā́nyám-anyam úpa tishṭhanta rā́yaḥ ‖ 5 ‖ 22 ‖

mógham ánnaṃ vindate ápracetâḥ satyám bravîmi vadhá ít sá tásya | nā́ryamáṇam púshyati nó sákhâyaṃ kévalâgho bhavati kevalâdī́ ‖ 6 ‖ krisháṇn ít phā́la ā́çitaṃ kriṇoti yánn ádhvânam ápa vriṅkte carítraiḥ | vádan brahmā́vadato vánîyân priṇánn âpír ápriṇantam abhí shyât ‖ 7 ‖ ékapâd bhū́yo dvipádo ví cakrame dvipā́t tripā́dam abhy èti paçcā́t | cátushpâd eti dvipádâm abhisvaré sampáçyan paṅktī́r upatíshṭhamânaḥ ‖ 8 ‖ samaú cid dhástau ná samáṃ vivishṭaḥ sammâtárâ cin ná samáṃ duhâte | yamáyoç cin ná samā́ vîryā̂ṇi jnâtī́ cit sántau ná samám priṇîtaḥ ‖ 9 ‖ 23 ‖

118 (944). gâyatrî.

Ágne háṅsi ny àtríṇaṃ dī́dyan mártyeshv ā́ | své ksháye çucivrata ‖ 1 ‖ út tishṭhasi svâhuto ghritā́ni práti modase | yát tvâ srúcaḥ samásthiran ‖ 2 ‖ sá ā́huto ví rocate 'gnír îḷényo girā́ | srucā́ prátîkam ajyate ‖ 3 ‖ ghriténâgníḥ sám ajyate mádhupratîka ā́hutaḥ | rócamâno vibhā́vasuḥ ‖ 4 ‖ járamâṇaḥ sám idhyase devébhyo havyavâhana | táṃ tvâ havanta mártyâḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

tám martâ ámartyaṃ ghriténâgníṃ saparyata | ádâbhyaṃ

117, 4 ápa asmât prá iyât. 5 ít. 6 *iti*. ráthyâ-iva cakrā́ anyám. 6 ná aryamáṇam. nó *iti*. kévala-aghaḥ. kevala-âdī́. 7 brahmā́ ávadataḥ. syât. 8 abhí eti. 9 hástau. cit. jnâtī́ *iti*. — 118, 1 ní atríṇam. dī́dyat. 2 sú-âhutaḥ. 4 ghriténa agníḥ. 6 ghriténa agním.

gṛihápatim ‖ 6 ‖ ádâbhyena çocíshā́gne rákshas tvám̐ daha | gopā́ ṛitásya dîdihi ‖ 7 ‖ sá tvám agne prátîkena práty osha yâtudhânyàḥ | urukshâyeshu dī́dyat ‖ 8 ‖ tám̐ tvâ gîr-bhír urukshâyâ havyavā́ham̐ sám îdhire | yájishṭham mā́nushe jáne ‖ 9 ‖ 25 ‖

119 (945). gâyatrî.

Íti vā́ íti me máno gā́m áçvam̐ sanuyâm íti | kuvít só-masyā́pâm íti ‖ 1 ‖ prá vā́tâ iva dódhata ún mâ pîtā́ ayañ-sata | kuvít sómasyâpâm íti ‖ 2 ‖ ún mâ pîtā́ ayañsata rá-tham áçvâ ivâçávaḥ | kuvít — ‖ 3 ‖ úpa mâ matír asthita vâçrā́ putrám iva priyám | kuvít — ‖ 4 ‖ ahám̐ táshṭeva vandhúram páry acâmi hṛidā́ matím | kuvít — ‖ 5 ‖ nahí me akshipác canā́chântsuḥ páñca kṛishṭáyaḥ | kuvít — ‖ 6 ‖ 26 ‖

nahí me ródasî ubhé anyám pakshám̐ caná práti | kuvít — ‖ 7 ‖ abhí dyā́m mahinā́ bhuvam abhîmā́m pṛithivī́m ma-hī́m | kuvít — ‖ 8 ‖ hántâhám pṛithivī́m imā́m̐ ní dadhânîhá vehá vâ | kuvít — ‖ 9 ‖ oshám ít pṛithivī́m ahám̐ jañghánâ-nîhá vehá vâ | kuvít — ‖ 10 ‖ diví me anyáḥ pakshò 'dhó anyám acîkṛisham | kuvít — ‖ 11 ‖ ahám asmi mahâmahò 'bhinabhyám údîshitaḥ | kuvít — ‖ 12 ‖ gṛihó yâmy áram̐-kṛito devébhyo havyavā́hanaḥ | kuvít sómasyā́pâm íti ‖ 13 ‖ 27 ‖

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

120 (946). trishṭubh.

Tád íd âsa bhúvaneshu jyéshṭham̐ yáto jajná ugrás tve-

118, 7 çocíshâ ágne. 9 uru-kshâyâḥ. — 119, 1 vaí. sómasya ápâm. 2 út. 3 iva âçávaḥ. 5 táshṭâ-iva. 6 akshi-pát caná áchântsuḥ. 7 ródasî-ubhé *iti*. 8 abhí imā́m. 9 hánta ahám. dadhâni ihá vâ ihá. 10 jañghánâni ihá vâ ihá. 11 paksháḥ adháḥ. 12 mahâ-maháḥ abhi-nabhyám út-îshitaḥ. — 120, 1 jajné.

shánṛimṇaḥ | sadyó jajnânó ní riṇâti çátrûn ánu yáṃ víçve mádanty ū́mâḥ || 1 || vâvṛidhânáḥ çávasâ bhū́ryojâḥ çátrur dâsā́ya bhiyásaṃ dadhâti | ávyanac ca vyanác ca sásni sáṃ te navanta prábhṛitâ mádeshu || 2 || tvé krátum ápi vṛiñjanti víçve dvír yád eté trír bhávanty ū́mâḥ | svâdóḥ svā́dîyaḥ svâdúnâ sṛijâ sám adáḥ sú mádhu mádhunâbhí yodhîḥ || 3 || íti cid dhí tvâ dhánâ jáyantam máde-made anumádanti víprâḥ | ójîyo dhṛishṇo sthirám ā́ tanushva mā́ tvâ dabhan yâtudhā́nâ durévâḥ || 4 || tváyâ vayáṃ çâçadmahe ráṇeshu prapáçyanto yudhényâni bhū́ri | codáyâmi ta ā́yudhâ vácobhiḥ sáṃ te çiçâmi bráhmaṇâ váyâṅsi || 5 || 1 ||

stushéyyam puruvárpasam ṛíbhvam inátamam âptyám âptyā́nâm | ā́ darshate çávasâ saptá dā́nûn prá sâkshate pratimā́nâni bhū́ri || 6 || ní tád dadhishé 'varam páraṃ ca yásminn ā́vithā́vasâ duroṇé | ā́ mâtárâ sthâpayase jigatnū́ áta inoshi kárvarâ purū́ṇi || 7 || imā́ bráhma bṛiháddivo vivaktī́ndrâya çûshám agriyáḥ svarshā́ḥ | mahó gotrásya kshayati svarā́jo dúraç ca víçvâ avṛiṇod ápa svā́ḥ || 8 || evā́ mahā́n bṛiháddivo átharvā́vocat svā́ṃ tanvàm índram evá | svásâro mâtaríbhvarîr ariprā́ hinvánti ca çávasâ vardháyanti ca || 9 || 2 ||

121 (947). trishṭubh.

Hiraṇyagarbháḥ sám avartatā́gre bhûtásya jâtáḥ pátir éka âsît | sá dâdhâra pṛithivī́ṃ dyā́m utémā́ṃ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 1 || yá âtmadā́ baladā́ yásya víçva

120, 2 vavṛidhânáḥ. ávi-anat ca vi-anát. 3 sṛija. mádhunâ abhí. 4 hí. yâtu-dhā́nâḥ. 5 te ā́yudhâ. 7 dadhishe ávaram. ā́vitha ávasâ. jigatnū́ iti. 8 vivakti índrâya. dúraç — svā́ḥ = 265, 21. 9 evá. átharvâ ávocat. ariprā́ḥ. 121, 1 avartata ágre. utá imā́m. 2 âtma-dā́ḥ bala-dā́ḥ. víçve.

upā́sate praçíshaṃ yásya devā́ḥ | yásya châyā́mṛ́ítaṃ yásya mṛityúḥ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 2 || yáḥ prâṇató nimisható mahitvaíka íd rā́jâ jágato babhū́va | yá ī́çe asyá dvipádaç cátushpadaḥ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 3 || yásyemé himávanto mahitvā́ yásya samudráṃ rasáyâ sahā́húḥ | yásyemā́ḥ pradíço yásya bâhū́ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 4 || yéna dyaúr ugrā́ pṛithivī́ ca dṛiḷhā́ yéna svàḥ stabhitáṃ yéna nā́kaḥ | yó antárikshe rájaso vimā́naḥ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 5 || 3 ||

yáṃ krándasî ávasâ tastabhâné abhy aíkshetâm mánasâ réjamâne | yátrā́dhi sū́ra údito vibhā́ti kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 6 || ā́po ha yád bṛihatī́r víçvam ā́yan gárbhaṃ dádhânâ janáyantîr agním | táto devā́nâṃ sám avartatā́sur ékaḥ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 7 || yáç cid ā́po mahinā́ paryápaçyad dákshaṃ dádhânâ janáyantîr yajñám | yó devéshv ádhi devá éka ā́sît kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 8 || mā́ no hiṅsîj janitā́ yáḥ pṛithivyā́ yó vâ dívaṃ satyádharmâ jajā́na | yáç câpáç candrā́ bṛihatī́r jajā́na kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 9 || prájâpate ná tvád etā́ny anyó víçvâ jâtā́ni pári tā́ babhū́va | yátkâmâs te juhumás tán no astu vayáṃ syâma pátayo rayîṇā́m || 10 || 4 ||

122 (948). jagatî. 1. 5 trishṭubh.

Vásuṃ ná citrámahasaṃ gṛiṇîshe vâmáṃ çévam átithim advisheṇyám | sá râsate çurúdho viçvádhâyaso 'gnír hótâ gṛihápatiḥ suvī́ryam || 1 || jushâṇó agne práti harya me váco

---

121, 2 upa-ā́sate. châyā́ amṛ́ítam. 3 prâṇatáḥ. mahi-tvā́ ékaḥ. yásya imé. sahá âhúḥ yásya imā́ḥ. 6 krándasî-tastabhâné-réjamâne *iti*. abhí. yátra ádhi. 7 dádhânâḥ. avartata ásuḥ. 8 dádhânâḥ. 9 hiṅsît. pṛithivyā́ḥ. ca apáḥ candrā́ḥ. 10 Dieser Vers wird im pada nicht abgetheilt, und nur mit der Bemerkung „yathâsaṃhitam" begleitet. Dasselbe fand 575, 12 statt.

víçvâni vidvā́n vayúnâni sukrato | ghṛítanirṇig bráhmaṇe gâtúm éraya táva devā́ ajanayann ánu vratám || 2 || saptá dhā́mâni pariyánn ámartyo dā́çad dâçúshe sukṛíte mâmahasva | suvī́reṇa rayíṇâgne svâbhúvâ yás ta ā́naṭ samídhâ tám jushasva || 3 || yajnásya ketúm prathamám puróhitam havíshmanta îḷate saptá vâjínam | çriṇvántam agním ghṛitápṛishṭham ukshánam priṇántam devám priṇaté suvī́ryam || 4 || tvám dûtáḥ prathamó váreṇyaḥ sá hûyámâno amṛ́tâya matsva | tvā́m marjayan marúto dâçúsho gṛihé tvā́m stómebhir bhṛígavo ví rurucuḥ || 5 || 5 ||

íshaṃ duhánt sudúghâm viçvádhâyasam yajnapríye yájamânâya sukrato | ágne ghṛitásnus trír ṛitā́ni dī́dyad vartír yajnám pariyánt sukratûyase || 6 || tvā́m íd asyā́ usháso vyùshṭishu dûtám kṛiṇvânā́ ayajanta mā́nushâḥ | tvā́m devā́ mahayā́yyâya vâvṛidhur ā́jyam agne nimṛijánto adhvaré || 7 || ní tvâ vásishṭhâ ahvanta vâjínam gṛiṇánto agne vidátheshu vedhásaḥ | râyás pósham yájamâneshu dhâraya yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 8 || 6 ||

123 (949). trishṭubh.

Ayám venáç codayat pṛ́çnigarbhâ jyótirjarâyû rájaso vimā́ne | imám apā́m saṃgamé sū́ryasya çíçum ná víprâ matíbhî rihanti || 1 || samudrā́d ûrmím úd iyarti venó nabhojā́ḥ pṛishṭhám haryatásya darçi | ṛitásya sā́nâv ádhi vishṭápi bhrā́ṭ samânám yónim abhy ànûshata vrā́ḥ || 2 || samânám pûrvī́r abhí vâvaçânā́s tíshṭhan vatsásya mâtáraḥ sánîḷâḥ | ṛitásya sā́nâv ádhi cakramâṇā́ rihánti mádhvo

---

122, 2 ā́ îraya. 3 mamahasva. rayíṇâ agne su-âbhúvâ. te. 4 yajnásya — puróhitam = 365, 2.· 6 sukratu-yase. 7 devā́ḥ. vavṛidhuḥ. — 123, 1 pṛ́çni-garbhâḥ jyótiḥ-jarâyuḥ. víprâḥ matí-bhiḥ. 2 abhí anûshata. 3 cakramâṇā́ḥ.

amṛítasya vā́ṇīḥ ‖ 3 ‖ jânánto rûpám akṛipanta víprâ mṛigásya ghósham mahisházya hí gmán | ṛiténa yánto ádhi síndhum asthur vidád gandharvó amṛítâni nā́ma ‖ 4 ‖ apsarā́ jā́ram upasishmiyâṇā́ yóshâ bibharti paramé vyòman | cárat priyásya yónishu priyáḥ sánt sī́dat pakshé hiraṇyáye sá venáḥ ‖ 5 ‖ 7 ‖

nā́ke suparṇám úpa yát pátantaṃ hṛidā́ vénanto abhy ácakshata tvâ | híraṇyapakshaṃ váruṇasya dûtáṃ yamásya yónau çakunám bhuraṇyúm ‖ 6 ‖ ûrdhvó gandharvó ádhi nā́ke asthât pratyáñ citrā́ bíbhrad asyā́yudhâni | vásâno átkaṃ surabhíṃ dṛiçé káṃ svàr ṇá nā́ma janata priyā́ṇi ‖ 7 ‖ drapsáḥ samudrám abhí yáj jígâti páçyan gṛídhrasya cákshasâ vídharman | bhânúḥ çukréṇa çocíshâ cakânás tṛitī́ye cakre rájasi priyā́ṇi ‖ 8 ‖ 8 ‖

124 (950). trishṭubh. 7 jagatî.

Imáṃ no agna úpa yajnám éhi páñcayâmaṃ trivṛítaṃ saptátantum | áso havyavā́ḷ utá naḥ purogā́ jyóg evá dîrgháṃ táma ā́çayishṭhâḥ ‖ 1 ‖ ádevâd deváḥ pracátâ gúhâ yán prapáçyamâno amṛitatvám emi | çiváṃ yát sántam áçivo jáhâmi svā́t sakhyā́d áraṇîṃ nā́bhim emi ‖ 2 ‖ páçyann anyásyâ átithiṃ vayā́yâ ṛitásya dhā́ma ví mime purū́ṇi | çáṅsâmi pitré ásurâya çévam ayajniyā́d yajníyam bhâgám emi ‖ 3 ‖ bahvī́ḥ sámâ akaram antár asminn índraṃ vṛiṇânáḥ pitáraṃ jahâmi | agníḥ sómo váruṇas té cyavante paryā́vard râshṭráṃ tád avâmy âyán ‖ 4 ‖ nírmâyâ u tyé ásurâ abhûvan tváṃ ca mâ varuṇa kâmáýâse | ṛiténa râjann ánṛitaṃ viviñcán máma râshṭrásyā́dhipatyam éhi ‖ 5 ‖ 9 ‖

123, 4 vípráḥ. 5 apsarā́ḥ. 6 abhí. 7 ûrdhvó — asthât = 797, 12. asya ā́yudhâni. vásâno — svàr ná = 470, 8. 8 yát. — 124, 1 agne. ā́ ihi. puraḥ-gā́ḥ. ā́ açayishṭhâḥ. 2 pra-cátâ. 4 pari-ā́vart. â-yán. 5 vi-viñcán. râshṭrásya ádhi-patyam ā́ ihi.

idám̤ svàr idám íd âsa vâmám ayám prakâçá urv àntáriksham | hánâva vṛitrám̤ niréhi soma havísh ṭvâ sántam̤ havíshâ yajâma || 6 || kavíḥ kavitvā́ diví rûpám ā́sajad áprabhûtî váruṇo nír apáḥ sṛijat | kshémam̤ kṛiṇvânā́ jánayo ná síndhavas tā́ asya várṇam̤ çúcayo bharibhrati || 7 || tā́ asya jyéshṭham indriyám̤ sacante tā́ îm ā́ ksheti svadháyâ mádantîḥ | tā́ îm̤ víço ná rā́jânam̤ vṛiṇânā́ bîbhatsúvo ápa vṛitrā́d atishṭhan || 8 || bîbhatsū́nâm̤ sayújam̤ haṅsám âhur apā́m̤ divyā́nâm̤ sakhyé cárantam | anushṭúbham ánu carcûryámâṇam índram̤ ní cikyuḥ kaváyo manîshā́ || 9 || 10 ||

125 (951). trishṭubh. 2 jagatî.

Ahám̤ rudrébhir vásubhiç carâmy ahám âdityaír utá viçvádevaiḥ | ahám mitrā́váruṇobhā́ bibharmy ahám indrâgnī́ ahám açvínobhā́ || 1 || ahám̤ sómam âhanásam bibharmy ahám̤ tváshṭâram utá pûsháṇam bhágam | ahám̤ dadhâmi dráviṇam̤ havíshmate suprâvyè yájamânâya sunvaté || 2 || ahám̤ rā́shṭrî sam̤gámanî vásûnâm̤ cikitúshî prathamā́ yajníyânâm | tā́m mâ devā́ vy àdadhuḥ purutrā́ bhū́risthâtrâm bhū́ry âveçáyantîm || 3 || máyâ só ánnam atti yó vipáçyati yáḥ prā́ṇiti yá îm̤ çriṇóty uktám | amantávo mā́m̤ tá úpa kshiyanti çrudhí çruta çraddhivám̤ te vadâmi || 4 || ahám evá svayám idám̤ vadâmi júshṭam̤ devébhir utá mā́nushebhiḥ | yám̤ kâmáye tám̤-tam ugrám̤ kṛiṇomi tám brahmā́ṇam̤ tám ṛíshim̤ tám̤ sumedhā́m || 5 || 11 ||

ahám̤ rudrā́ya dhánur ā́ tanomi brahmadvíshe çárave

124, 6 urú antáriksham. niḥ-éhi. havíḥ tvâ. 7 ā́ asajat. kṛiṇvânā́ḥ. 8 vṛiṇânā́ḥ. — 125, 1 mitrā́váruṇâ ubhā́. indrâgnī́ *iti.* açvínâ ubhā́. 2 supra-avyè. 3 devā́ḥ ví adadhuḥ. 4 prā́ṇiti. té.

hántavā́ u | ahám̐ jánâya samádam̐ kriṇomy ahám̐ dyā́vâpṛithivī́ ā́ viveça || 6 || ahám̐ suve pitáram asya mûrdhán máma yónir apsv àntáḥ samudré | táto ví tishṭhe bhúvanā́nu víçvotā́mū́m̐ dyā́m̐ varshmáṇópa spṛiçâmi || 7 || ahám eva vā́ta iva prá vâmy ârábhamâṇâ bhúvanâni víçvâ | paró divā́ pará enā́ pṛithivyaítā́vatî mahinā́ sám babhûva || 8 || 12 ||

126 (952). uparishṭâdbṛihatî. 8 trishṭubh.

Ná tám áṅho ná duritám̐ dévâso ashṭa mártyam̐ | sajóshaso yám aryamā́ mitró náyanti váruṇo áti dvíshaḥ || 1 || tád dhí vayám̐ vṛiṇîmáhe váruṇa mítrā́ryaman | yénâ nír áṅhaso yûyám pâthá nethā́ ca mártyam áti dvíshaḥ || 2 || té nûnám̐ no 'yám ûtáye váruṇo mitró aryamā́ | náyishṭhâ u no nesháṇi párshishṭhâ u naḥ parsháṇy áti dvíshaḥ || 3 || yûyám̐ víçvam pári pâtha váruṇo mitró aryamā́ | yushmā́kam̐ çármaṇi priyé syā́ma supraṇîtayó 'ti dvíshaḥ || 4 || âdityā́so áti srídho váruṇo mitró aryamā́ | ugrám marúdbhî rudrám̐ huveméndram agním̐ svastáyé 'ti dvíshaḥ || 5 || nétâra û shú ṇas tiró váruṇo mitró aryamā́ | áti víçvâni duritā́ rā́jânaç carshaṇînā́m áti dvíshaḥ || 6 || çunám asmábhyam ûtáye váruṇo mitró aryamā́ | çárma yachantu saprátha âdityā́so yád ī́mahe áti dvíshaḥ || 7 || yáthâ ha tyád vasavo gauryàm̐ cit padí shitā́m ámuñcatâ yajatrâḥ | evó shv àsmán muñcatâ vy áṅhaḥ prá târy agne pratarám̐ na ā́yuḥ || 8 || 13 ||

125, 6 hántavaí. sa-mádam. dyā́vâpṛithivī́ *iti.* 7 ap-sú antár *iti.* bhúvanâ ánu víçvâ utá amū́m. varshmáṇâ úpa. 8 pṛithivyā́ etā́vatî. paró — pṛithivyā́ = 908, 5. — 126, 2 hí. mítra áryaman yéna. nethá. 4 su-praṇîtayaḥ áti. 5 marút-bhiḥ. huvema índram. svastáye áti. 6 ûm̐ *iti* sú naḥ. 8 = 308, 6.

127 (953). gâyatrî.

Rā́trî vy àkhyad âyatī́ purutrā́ devy àkshábhiḥ | víçvâ ádhi çríyo 'dhita || 1 || órv àprâ ámartyâ niváto devy ùdvátaḥ | jyótishâ bâdhate támaḥ || 2 || nír u svásâram askṛitoshásaṃ devy âyatī́ | ápéd u hâsate támaḥ || 3 || sā́ no adyá yásyâ vayáṃ ní te yā́mann ávikshmahi | vṛikshé ná vasatíṃ váyaḥ || 4 || ní grā́mâso avikshata ní padvánto ní pakshíṇaḥ | ní çyenā́saç cid arthínaḥ || 5 || yâváyâ vṛikyàṃ vṛíkaṃ yaváya stenám ûrmye | áthâ naḥ sutárâ bhava || 6 || úpa mâ pépiçat támaḥ kṛishṇáṃ vyàktam asthita | úsha ṛiṇéva yâtaya || 7 || úpa te gā́ ivā́karaṃ vṛiṇîshvá duhitar divaḥ | rā́tri stómaṃ ná jigyúshe || 8 || 14 ||

128 (954). trishṭubh. 9 jagatî.

Mámâgne várco vihavéshv astu vayáṃ tvéndhânâs tanvàm pushema | máhyaṃ namantâm pradíçaç cátasras tváyā́dhyaksheṇa pṛítanâ jayema || 1 || máma devā́ vihavé santu sárva índravanto marúto víshṇur agníḥ | mámântárikshaṃ urúlokam astu máhyaṃ vā́taḥ pavatâṃ kā́me asmín || 2 || máyi devā́ dráviṇam ā́ yajantâm máyy âçī́r astu máyi deváhûtiḥ | daívyâ hótâro vanushanta pū́rvé 'rishṭâḥ syâma tanvâ̂ suvī́râḥ || 3 || máhyaṃ yajantu máma yā́ni havyā́kûtiḥ satyā́ mánaso me astu | éno mā́ ní gâṃ katamác canā́háṃ víçve devâso ádhi vocatâ naḥ || 4 || dévîḥ shaḷ urvîr urú naḥ kṛiṇota víçve devâsa ihá vîrayadhvam | mā́ hâs-

127, 1 ví akhyat â-yatī́. devī́ akshá-bhiḥ. 2 ā́ urú aprâḥ. devī́ ut-vátaḥ. 4 akṛita ushásam devī́ â-yatī́ ápa ít. 4 yásyâḥ. 6 yaváya vṛikyàm. átha. 7 ví-aktam. ṛiṇā́-iva. 8 iva ā́ akaram. In den saṃhitâ-mss. folgt ein khila von 14 Versen, beginnend „â râtri pârthivaṃ rajaḥ“, das gewöhnlich als das râtrîsûktam bezeichnet wird. — 128, 1 máma agne. tvâ índhânâḥ. tváyâ ádhi-aksheṇa pṛítanâḥ. 2 devā́ḥ. sárve. máma antárikṣham. 3 devā́ḥ. máyi â-çī́ḥ. daívyâḥ. pū́rve árishṭâḥ. 4 havyā́ ā́-kûtiḥ. katamát caná ahám. vocata.

mahi prajáyâ mā́ tanū́bhir mā́ radhâma dvishaté soma râjan || 5 || 15 ||

ágne manyúm pratinudán páreshâm ádabdho gopā́ḥ pári pâhi nas tvám | pratyáñco yantu nigútaḥ púnas tè 'maíshâṃ cittám prabúdhâṃ ví neçat || 6 || dhâtā́ dhâtrīṇā́m bhúvanasya yás pátir devám trâtā́ram abhimâtishâhám | imáṃ yajnám açvínobhā́ bṛíhaspátir devā́ḥ pântu yájamânaṃ nyarthā́t || 7 || uruvyácâ no mahisháḥ çárma yaṅsad asmín háve puruhūtáḥ purukshúḥ | sá naḥ prajā́yai haryaçva mṛiḷayéndra mā́ no rīrisho mā́ párâ dâḥ || 8 || yé naḥ sapátnâ ápa té bhavantv indrâgníbhyâm áva bâdhâmahe tā́n | vásavo rudrā́ âdityā́ uparispṛíçam mográṃ céttâram adhirâjám akran || 9 || 16 ||

Daçamo 'nuvâkaḥ.

129 (955). trishṭubh.

Nā́sad âsîn nó sád âsît tadā́nîṃ nā́sîd rájo nó vyòmâ paró yát | kím ā́varîvaḥ kúha kásya çármann ámbhaḥ kím âsîd gáhanaṃ gabhîrám || 1 || ná mṛityúr âsîd amṛítaṃ ná tárhi ná rā́tryâ áhna âsît praketáḥ | ā́nîd avâtáṃ svadháyâ tád ékaṃ tásmâd dhânyán ná paráḥ kíṃ canā́sa || 2 || táma âsît támasâ gûḷhám ágre 'praketáṃ saliláṃ sárvam â idám | tuchyénâbhv ápihitaṃ yád ā́sît tápasas tán mahinā́jâyataíkam || 3 || kā́mas tád ágre sám avartatā́dhi mánaso rétaḥ prathamáṃ yád ā́sît | sató bandhúm ásati nír avindan hṛidí pratī́shyâ kaváyo manîshā́ || 4 || tiraçcī́no vítato raçmír eshâm

---

128, 6 ni-gútaḥ. té amī́ eshâm. 7 abhimâti-sahám. açvínâ ubhā́. ni-arthā́t. 8 uru-vyácâḥ. mṛiḷaya índra. ririshaḥ. 9 mâ ugrám. — 129, 1 ná ásat âsît nó íti. ná âsît. nó íti. ví-oma. ā́ avarîvar íti. 2 ha anyát. caná âsa. 3 tuchyéna âbhú. tát mahinā́ ajâyata ékam. 4 avartata ádhi. prati-íshya.

adháḥ svid âsî̂d upári svid âsî̂t | retodhā́ âsan mahimā́na âsant svadhā́ avástât práyatiḥ parástât || 5 || kó addhā́ veda ká ihá prá vocat kúta ā́jâtâ kúta iyáṃ vísṛishṭiḥ | arvā́g devā́ asyá visárjanenā́thâ kó veda yáta âbabhū́va || 6 || iyáṃ vísṛishṭir yáta âbabhū́va yádi vā́ dadhé yádi vâ ná | yó asyā́dhyakshaḥ paramé vyòmant só aṅgá veda yádi vâ ná véda || 7 || 17 ||

130 (956). trishṭubh. 1 jagatî.

Yó yajnó viçvátas tántubhis tatá ékaçataṃ devakarmébhir ā́yataḥ | imé vayanti pitáro yá âyayúḥ prá vayā́pa vayéty âsate taté || 1 || púmâñ enaṃ tanuta út kṛiṇatti púmân ví tatne ádhi nā́ke asmín | imé mayū́khâ úpa sedur û sádaḥ sā́mâni cakrus tásarâṇy ótave || 2 || kā́sît pramā́ pratimā́ kíṃ nidā́nam ā́jyaṃ kím âsît paridhíḥ ká âsît | chándaḥ kím âsît práügaṃ kím ukthám yád devā́ devám áyajanta víçve || 3 || agnér gâyatry àbhavat sayúgvoshṇíhayâ savitā́ sám babhûva | anushṭúbhâ sóma ukthaír máhasvân bṛíhaspáter bṛihatī́ vā́cam âvat || 4 || virā́ṇ mitrā́váruṇayor abhiçrī́r índrasya trishṭúb ihá bhâgó áhnaḥ | víçvân devā́ñ jágaty ā́ viveça téna câkḷipra ṛíshayo manushyā̂ḥ || 5 || câkḷipré téna ṛíshayo manushyâ yajné jâté pitáro naḥ purâṇé | páçyan manye mánasâ cákshasâ tā́n yá imáṃ yajnám áyajanta pū́rve || 6 || sahástomâḥ sahácchandasa âvṛítaḥ sahápramâ ṛíshayaḥ saptá daívyâḥ | pū́rveshâm pánthâm anudṛíçya dhîrâ anvā́lebhire rathyò ná raçmī́n || 7 || 18 ||

129, 5 svadhā́ avástât 6 kó — vocat = 288, 5. vi-sárjanena átha. 7 asya ádhi-akshaḥ. — 130, 1 yé â-yayúḥ. vaya ápa vaya íti. 2 tanute. ûṃ íti. 3 kā́ âsit. deváḥ. 4 gâyatrī́ abhavat sa-yúgvâ ushṇíhayâ. 5 vi-rā́ṭ. jágatî. câkḷipre. 6 téna. manushyā̂ḥ. yé. 7 anu-ā́lebhire.

131 (957). trishṭubh. 4 anushṭubh.

Apa prā́ca indra víçvāñ amítrân ápā́pâco abhibhûte nudasva | ápódîco ápa çûrâdharā́ca uraú yáthâ táva çárman mádema || 1 || kuvíd aṅgá yávamanto yávaṃ cid yáthâ dā́nty anupûrváṃ viyū́ya | ihéhaishâṃ kṛiṇuhi bhójanâni yé barhísho námovṛiktiṃ ná jagmúḥ || 2 || nahí sthū́ry ṛituthā́ yâtám ásti nótá çrávo vivide saṃgaméshu | gavyánta índraṃ sakhyā́ya víprâ açvâyánto vṛíshaṇaṃ vâjáyantaḥ || 3 || yuváṃ surā́mam açvinâ námucâv âsuré sácâ | vipipânā́ çubhas patî índraṃ kármasv âvatam || 4 || putrám iva pitárâv açvínobhéndrâváthuḥ kā́vyair daṅsánâbhiḥ | yát surā́maṃ vy ápibaḥ çácîbhiḥ sárasvatî tvâ maghavann abhishṇak || 5 || índraḥ sutrā́mâ svávāñ ávobhiḥ sumṛilîkó bhavatu viçvávedâḥ | bā́dhatâṃ dvésho ábhayaṃ kṛiṇotu suvī́ryasya pátayaḥ syâma || 6 || tásya vayáṃ sumataú yajníyasyā́pi bhadré saumanasé syâma | sá sutrā́mâ svávāñ índro asmé ârā́c cid dvéshaḥ sanutár yuyotu || 7 || 19 ||

132 (958). 1. 3. 4 virâḍrûpâ. 2 mahâsatobṛihatî. 5. 6 prastârapaṅkti. 7 nyaṅkusâriṇî.

Îçânám íd dyaúr gûrtā́vasur îçânám bhū́mir abhí prabhûsháṇi | îçânáṃ devā́v açvínâv abhí sumnaír avardhatâm || 1 || tā́ vâm mitrâvaruṇâ dhârayátkshitî sushumnéshitatvátâ yajâmasi | yuvóḥ krâṇā́ya sakhyaír abhí shyâma rakshásaḥ || 2 || ádhâ cin nú yád dídhishâmahe vâm abhí priyáṃ réknaḥ pátyamânâḥ | dadvā́ñ vâ yát púshyati réknaḥ sám v âran nákir asya maghā́ni || 3 || asā́v anyó asura sûyata dyaús

---

131, 1 ápa ápâcaḥ. ápa údîcaḥ. çûra adharā́caḥ. 2 ihá-iha eshâm. 3 ná utá. gavyánta — vâjáyantaḥ = 313, 16. 4 patî *iti*. 5 açvínâ ubhā́ índra âváthuḥ. ví. 6. 7 = 488, 12. 13. — 132, 1 gûrtá-vasuḥ. 2 dhârayátkshitî *iti* dhârayát-kshitî su-sumnā́ ishitatvátâ. syâma. 3 ádha cit.

tvám víçveshâm varuṇâsi rā́jâ | mûrdhā́ ráthasya câkan naítā́vataínasântakadhrúk || 4 || asmínt sv ètác chákapûta éno hité mitré nígatân hanti vîrā́n | avór vâ yád dhā́t tanū́shv ávaḥ priyā́su yajníyâsv árvâ || 5 || yuvór hí mâtā́ditir vicetasâ dyaúr ná bhū́miḥ páyasâ pupûtáni | áva priyā́ didishṭana sū́ro ninikta raçmíbhiḥ || 6 || yuvám hy àpnarā́jâv ásîdatam tíshṭhad rátham ná dhûrshádam vanarsádam | tā́ naḥ kaṇûkayántîr nṛimédhas tatre áṅhasaḥ sumédhas tatre áṅhasaḥ || 7 || 20 ||

133 (959). 1 — 3 çakvarî. 4 — 6 mahâpaṅkti. 7 trishṭubh.

Pró shv àsmai purorathám índrâya çûshám arcata | abhī́ke cid u lokakṛít saṃgé samátsu vṛitrahā́smā́kam bodhi coditā́ nábhantâm anyakéshâm jyâkā́ ádhi dhánvasu || 1 || tvám síndhū́ṅr ávâsṛijo 'dharā́co áhann áhim | açatrúr indra jajnishe víçvam pushyasi vā́ryam tám tvâ pári shvajâmahe nábhantâm anyakéshâm jyâkā́ ádhi dhánvasu || 2 || ví shú víçvâ árâtayo 'ryó naçanta no dhíyaḥ | ástâsi çátrave vadhám yó na indra jíghâṅsati yā́ te râtír dadír vásu nábhantâm anyakéshâm jyâkā́ ádhi dhánvasu || 3 || yó na indrâbhíto jáno vṛikâyúr âdídeçati | adhaspadám tám îm kṛidhi vibâdhó asi sâsahír nábhantâm anyakéshâm jyâkā́ ádhi dhánvasu || 4 || yó na indrâbhidā́sati sánâbhir yáç ca níshṭyaḥ | áva tásya bálam tira mahī́va dyaúr ádha tmánâ nábhantâm anyakéshâm jyâkā́ ádhi dhánvasu || 5 || vayám indra tvâyávaḥ sakhitvám ā́ rabhâmahe | ṛitásya naḥ pathā́ nayā́ti víçvâni duritā́ nábhantâm anyakéshâm jyâkā́ ádhi dhánvasu || 6 ||

132, 4 tvám — rā́jâ = 218, 10. ná etā́vatâ énasâ antaka-dhrúk. 5 sú etát çáka-pûte. 6 mâtā́ áditiḥ. 7 hí apna-rā́jau. dhûḥ-sádam vana-sádam tā́ḥ. — 133, 1 pró *iti* sú asmai. vṛitra-hā́ asmā́kam. 2 áva asṛijaḥ. svajâmahe. 3 sú. ástâ asi. 4 indra abhítaḥ. vṛika-yúḥ. sasahíḥ. 5 indra abhi-dā́sati. mahī́-iva. 6 naya áti.

asmábhyam̱ sú tvám indra tā́m̱ çiksha yā́ dóhate práti váram̱ jaritré | áchidrodhnî pîpáyad yáthâ naḥ sahásradhârâ páyasâ mahī́ gaúḥ || 7 || 21 ||

134 (960). mahâpañkti. 7 pañkti.

Ubhé yád indra ródasî âpaprā́thoshā́ iva | mahā́ntam̱ tvâ mahī́nâm̱ samrā́jam̱ carshaṇînā́m̱ devī́ jánitry ajī́janad bhadrā́ jánitry ajī́janat || 1 || áva sma durhaṇâyató mártasya tanuhi sthirám | adhaspadám̱ tám îm̱ kṛidhi yó asmā́ñ âdídeçati devī́ jánitry ajī́janad bhadrā́ jánitry ajī́janat || 2 || áva tyā́ bṛihatī́r ísho viçváçcandrâ amitrahan | çácîbhiḥ çakra dhûnuhī́ndra víçvâbhir ûtíbhir devī́ jánitry — || 3 || áva yát tvám̱ çatakratav índra víçvâni dhûnushé | rayím̱ ná sunvaté sácâ sahasríṇîbhir ûtíbhir devī́ jánitry — || 4 || áva svedā́ ivâbhíto víshvak patantu didyávaḥ | dū́rvâyâ iva tántavo vy àsmád etu durmatír devī́ jánitry — || 5 || dîrghám̱ hy àñkuçám̱ yathâ çáktim bíbharshi mantumaḥ | pū́rveṇa maghavan padā́jó vayā́m̱ yáthâ yamo devī́ jánitry — || 6 || nákir devâ minîmasi nákir ā́ yopayâmasi mantraçrútyam̱ carâmasi | pakshébhir apikakshébhir átrâbhí sám̱ rabhâmahe || 7 || 22 ||

135 (961). anushṭubh.

Yásmin vṛikshé supalâçé devaíḥ sampíbate yamáḥ | átrâ no viçpátiḥ pitā́ purâṇā́ñ ánu venati || 1 || purâṇā́ñ anuvénantam̱ cárantam̱ pâpáyâmuyā́ | asûyánn abhy àcâkaçam̱ tásmâ aspṛihayam púnaḥ || 2 || yám̱ kumâra návam̱ rátham

---

133, 7 áchidra-ûdhni. sahásra-dhârâ — gaúḥ = 337, 5. — 134, 1 ubhé -ródasî *iti* â-paprā́tha ushā́ḥ. jánitrî. 2 duḥ-hanâyatáḥ. 3 tyā́ḥ. viçvá -candrâḥ. dhûnuhi índra. 4 çatakrato *iti*. 5 iva abhítaḥ. ví asmát. 6 hí añkuçám. padā́ ajáḥ. 7 devâḥ. átra abhí. — 135, 1 átra. 2 pâpáyâ amuyā́. abhí acâkaçam tásmai.

acakrám mánasâkriṇoḥ | ékesham viçvátaḥ práñcam ápaçyann ádhi tishṭhasi || 3 || yám kumâra právartayo rátham víprebhyas pári | tám sámânu právartata sám itó nâvy âhitam || 4 || káḥ kumârám ajanayad rátham kó nír avartayat | káḥ svit tád adyá no brûyâd anudéyî yáthâbhavat || 5 || yáthâbhavad anudéyî táto ágram ajâyata | purástâd budhná âtataḥ paçcân niráyaṇam kritám || 6 || idám yamásya sâdanam devamânám yád ucyáte | iyám asya dhamyate nâḷîr ayám gîrbhíḥ párishkritaḥ || 7 || 23 ||

136 (962). anushṭubh.

Keçy àgním keçî vishám keçî bibharti ródasî | keçî víçvam svàr driçé keçîdám jyótir ucyate || 1 || múnayo vâtaraçanâḥ piçáṅgâ vasate málâ | vâtasyânu dhrâjim yanti yád deváso ávikshata || 2 || únmaditâ maúneyena vâtâñ â tasthimâ vayám | çárîréd asmâkam yûyám mártâso abhí paçyatha || 3 || antárikshena patati víçvâ rûpâvacâkaçat | múnir devásya-devasya saúkrityâya sákhâ hitáḥ || 4 || vâtasyâçvo vâyóḥ sákhâtho devéshito múniḥ | ubhaú samudrâv â ksheti yáç ca pûrva utâparaḥ || 5 || apsarásâm gandharvâṇâm mrigâṇâm cáraṇe cáran | keçî kétasya vidvânt sákhâ svâdúr madíntamaḥ || 6 || vâyúr asmâ úpâmanthat pinâshṭi smâ kunamnamâ | keçî vishásya pâtreṇa yád rudréṇâpibat sahá || 7 || 24 ||

137 (963). anushṭubh.

Utá devâ ávahitam dévâ ún nayathâ púnaḥ | utâgaç

135, 3 mánasâ ákriṇoḥ éka-isham. 4 prá ávartayaḥ. sáma ánu prá avartata. nâví. 5. 6 yáthâ ábhavat. 6 paçcât niḥ-áyanam. 7 sádanam. pári-kritaḥ. — 136, 1 keçî agním. keçî idám. 2 vâtasya ánu. 3 út-maditâḥ. tasthima. çárîrâ ít. 4 rûpâ ava-câkaçat. 5 vâtasya áçvaḥ. sákhâ átho *iti*. devá-ishitaḥ. utá áparaḥ. 7 asmai úpa amanthat. sma. rudréṇa ápibat. — 137, 1 út nayatha. utá ágaḥ.

cakrúsham devâ dévâ jîvâyathâ púnaḥ ‖ 1 ‖ dvā́v imaú vā́tau vâta ā́ síndhor ā́ parâvátaḥ | dáksham te anyá ā́ vâtu párânyó vâtu yád rápaḥ ‖ 2 ‖ ā́ vâta vâhi bheshajám ví vâta vâhi yád rápaḥ | tvám hí viçvábheshajo devā́nâm dûtá ī́yase ‖ 3 ‖ ā́ tvâgamam çámtâtibhir átho arishṭátâtibhiḥ | dáksham te bhadrám ā́bhârsham párâ yákshmam suvâmi te ‖ 4 ‖ trā́yantâm ihá devā́s trā́yatâm marútâm gaṇáḥ | trā́yantâm víçvâ bhûtā́ni yáthâyám arapā́ ásat ‖ 5 ‖ ā́pa íd vā́ u bheshajī́r ā́po amîvacā́tanîḥ | ā́paḥ sárvasya bheshajī́s tā́s te kriṇvantu bheshajám ‖ 6 ‖ hástâbhyâm dáçaçâkhâbhyâm jihvā́ vâcáḥ purogaví | anâmayitnúbhyâm tvâ tā́bhyâm tvópa spriçâmasi ‖ 7 ‖ 25 ‖

138 (964). jagatî.

Táva tyá indra sakhyéshu váhnaya ritám manvânā́ vy àdardirur valám | yátrâ daçasyánn usháso riṇánn apáḥ kútsâya mánmann ahyàç ca daṅsáyaḥ ‖ 1 ‖ ávâsrijaḥ prasvàḥ çvañcáyo girī́n úd âja usrā́ ápibo mádhu priyám | ávardhayo vaníno asya dáṅsasâ çuçóca sū́rya ritájâtayâ girā́ ‖ 2 ‖ ví sū́ryo mádhye amucad rátham divó vidád dâsā́ya pratimā́nam ā́ryaḥ | driḷhā́ni píprор ásurasya mâyína índro vy âsyac cakrivā́ñ rijíçvanâ ‖ 3 ‖ ánâdhrishṭâni dhrishitó vy âsyan nidhī́ñr ádevâñ amriṇad ayā́syaḥ | mâséva sū́ryo vásu púryam ā́ dade griṇânáḥ çátrūñr açriṇâd virúkmatâ ‖ 4 ‖ áyuddhaseno vibhvâ vibhindatā́ dā́çad vritrahā́ tújyâni te-e | índrasya vájrâd abibhed abhiçnáthaḥ prā́krâmac chundhyúr ajahâd ushā́ ánaḥ ‖ 5 ‖ etā́ tyā́ te çrútyâni kévalâ yád

---

1 devâḥ dévâḥ jîvâyatha. 2 párâ anyáḥ. 4 tvâ agamam. ābhârsham. 5 yathā́ ayám. 6 vaí. 7 tvâ úpa. — manvânā́ḥ ví adardiruḥ. yátra. 2 áva asrijaḥ. 3. 4 ví sá-iva. 5 prá akrâmat çundhyū́ḥ.

éka ékam ákṛiṇor ayajnám | mâsā̆ṃ vidhā̆nam adadhâ ádhi dyávi tváyâ víbhinnam bharati pradhím pitā̆ || 6 || 26 ||

139 (965). trishṭubh.

Sū̆ryaraçmir hárikeçaḥ purástât savitā̆ jyótir úd ayā̆ñ ájasram | tásya pûshā̆ prasavé yâti vidvā̆nt sampáçyan víçvâ bhúvanâni gopā̆ḥ || 1 || nṛicákshâ eshá divó mádhya âsta âpaprivā̆n ródasî antáriksham | sá viçvā̆cîr abhí cashṭe ghṛitā̆cîr antarā̆ pū̆rvam áparaṃ ca ketúm || 2 || râyó budhnáḥ saṃgámano vásûnâṃ víçvâ rûpā̆bhí cashṭe çácîbhiḥ | devá iva savitā̆ satyádharméndro ná tasthau samaré dhánânâm || 3 || viçvā̆vasuṃ soma gandharvám ā̆po dadṛiçúshîs tád ṛiténâ vy âyan | tád anvávaid índro rârahâṇá âsâm pári sū̆ryasya paridhī̆n̆r apaçyat || 4 || viçvā̆vasur abhí tán no gṛiṇâtu divyó gandharvó rájaso vimā̆naḥ | yád vâ ghâ satyám utá yán ná vidmá dhíyo hinvânó dhíya ín no avyâḥ || 5 || sásnim avindac cárane nadī̆nâm ápâvṛiṇod dúro áçmavrajânâm | prā̆sâṃ gandharvó amṛítâni vocad índro dáksham pári jânâd ahī̆nâm || 6 || 27 ||

140 (966). 1 vishṭârapañkti. 2—4 satobṛihatî. 5 uparishṭâjjyotis. 6 trishṭubh.

Ágne táva çrávo váyo máhi bhrâjante arcáyo vibhâvaso | bṛíhadbhâno çávasâ vā̆jam ukthyàṃ dádhâsi dâçúshe kave || 1 || pâvakávarcâḥ çukrávarcâ ánûnavarcâ úd iyarshi bhânúnâ | putró mâtárâ vicárann úpâvasi pṛiṇákshi ródasî ubhé || 2 || ū̆rjo napâj jâtavedaḥ suçastíbhir mándasva dhîtíbhir

139, 1 ayân. 2 mádhye âste. ródasî *iti.* 3 râyó — vásûnâṃ = 96, 6. rûpā́ abhí. satyá-dharmâ índraḥ. 4 viçvá-vasum. ṛiténa ví âyan. rarahâṇáḥ. 5 viçvá-vasuḥ. tát. yád — vidmá = 439, 8. ít. 6 avindat. ápa avṛiṇot. prá âsâm. — 140, 2 úpa avasi. ródasî-ubhé *iti.* 3 napât.

sâtáye kṛitam ‖ 5 ‖ ā́ vâṃ sumnaíḥ çamyū́ iva máṅhishṭhâ víçvavedasâ | sám asmé bhûshataṃ narótsaṃ ná pipyúshîr íshaḥ ‖ 6 ‖ 1 ‖

144 (970). 1. 3. 4 gâyatrî. 2 bṛihatí. 5 satobṛihatí. 6 vishṭârapañkti.

Ayáṃ hí te ámartya índur átyo ná pátyate | dáksho viçvā́yur vedháse ‖ 1 ‖ ayám asmā́su kā́vya ṛibhúr vájro dā́svate | ayám bibharty ûrdhvákṛiçanam mádam ṛibhúr ná kṛ́tvyam mádam ‖ 2 ‖ ghṛ́shuḥ çyenā́ya kṛ́tvana âsú svā́su váṅsagaḥ | áva dîdhed ahîçúvaḥ ‖ 3 ‖ yáṃ suparṇáḥ parâvátaḥ çyenásya putrá ā́bharat | çatácakraṃ yò 'hyò vartaníḥ ‖ 4 ‖ yáṃ te çyenáç cā́rum avṛikám padā́bharad aruṇám mânám ándhasaḥ | enā́ váyo ví târy ā́yur jîvása enā́ jâgâra bandhútâ ‖ 5 ‖ evā́ tád índra índunâ devéshu cid dhârayâte máhi tyájaḥ | krátvâ váyo ví târy ā́yuḥ sukrato krátvâyám asmád ā́ sutáḥ ‖ 6 ‖ 2 ‖

145 (971). anushṭubh. 6 pañkti.

Imā́ṃ khanâmy óshadhiṃ vîrúdham bálavattamâm | yáyâ sapátnîm bā́dhate yáyâ saṃvindáte pátim ‖ 1 ‖ úttânaparṇe súbhage dévajûte sáhasvati | sapátnîm me párâ dhama pátim me kévalaṃ kuru ‖ 2 ‖ úttarâhám uttara úttaréd úttarâbhyaḥ | áthâ sapátnî yā́ mámā́dharâ sā́dharâbhyaḥ ‖ 3 ‖ nahy àsyâ nā́ma gṛibhṇā́mi nó asmín ramate jáne | párâm evá parâvátaṃ sapátnîṃ gamayâmasi ‖ 4 ‖ ahám asmi sáhamânā́tha tvám asi sâsahíḥ | ubhé sáhasvatî bhûtvī́ sapátnîm me sahâvahai ‖ 5 ‖ úpa te 'dhâṃ sáhamânâm abhí

143, 6 çaṃyū́ *iveti* çaṃyū́-iva. narâ útsam. — 144, 1 viçvá-âyuḥ. 3 kṛ́tvane. 4 ā́ ábharat. yáḥ ahyàḥ. 5 padā́ ā́ ábharat. jîváse. 6 evá. krátvâ ayám. — 145, 3 út-tarâ ahám ut-tare út-tarâ ít. átha. máma ádharâ sā́ ádharâbhyaḥ. 4 nahí asyâḥ. nó *iti*. 5 sáhamânâ átha. sasahíḥ. ubhé-sáhasvatî *iti*.

tvâdhâṃ sáhîyasâ | mā́m ánu prá te máno vatsáṃ gaúr iva dhâvatu pathā́ vā́r iva dhâvatu || 6 || 3 ||

146 (972). anushṭubh.

Áraṇyâny áraṇyâny asaú yā́ préva náçyasi | kathā́ grā́maṃ ná pṛichasi ná tvâ bhī́r iva vindatîšñ || 1 || vṛishâravā́ya vádate yád upā́vati ciccikáḥ | âghâṭíbhir iva dhâváyann araṇyânír mahîyate || 2 || utá gā́va ivâdanty utá véçmeva dṛiçyate | utó araṇyâníḥ sâyáṃ çakaṭī́r iva sarjati || 3 || gā́m añgaíshá ā́ hvayati dā́rv añgaíshó ápâvadhît | vásann araṇyânyā́ṃ sâyám ákrukshad íti manyate || 4 || ná vā́ araṇyânír hanty anyáç cén nā́bhigáchati | svâdóḥ phálasya jagdhvā́ya yathâkā́maṃ ní padyate || 5 || ā́ñjanagandhiṃ surabhím bahvannā́m ákṛishîvalâm | prā́hám mṛigā́ṇâm mâtáram araṇyâním açaṅsisham || 6 || 4 ||

147 (973). jagatî. 5 trishṭubh.

Çrát te dadhâmi prathamā́ya manyávé 'han yád vṛitráṃ náryaṃ vivér apáḥ | ubhé yát tvâ bhávato ródasî ánu réjate çúshmât pṛithivī́ cid adrivaḥ || 1 || tvám mâyā́bhir anavadya mâyínaṃ çravasyatā́ mánasâ vṛitrám ardayaḥ | tvā́m ín náro vṛiṇate gávishṭishu tvā́ṃ víçvâsu hávyâsv ishṭíshu || 2 || aíshu câkandhi puruhûta sûríshu vṛidhā́so yé maghavann ânaçúr maghám | árcanti toké tánaye párishṭishu medhásâtâ vâjínam áhraye dháne || 3 || sá ín nú râyáḥ súbhṛitasya câkanan mádaṃ yó asya ráṅhyaṃ cíketati | tvā́vṛidho maghavan dâçvàdhvaro makshū́ sá vā́jam bharate

145, 6 tvâ adhâm. — 146, 1 prá-iva. vindatîñ3 d. i. vindati mit pluta. 2 vṛisha-ravā́ya. upa-ávati. 3 iva adanti. véçma-iva. utó *iti*. 4 añgá eshá́ḥ. añgá esháḥ ápa avadhît. 5 vaí. ca ít ná abhi-gáchati. 6 ákṛishi-valâm prá ahám. — 147, 1 manyáve áhan. ubhé-ródasî *iti*. 2 ít. 3 ā́ eshu. 4 ít. câkanat. tvā́-vṛidhaḥ. dâçú-adhvaraḥ makshú.

dhánâ nṛíbhiḥ ‖ 4 ‖ tvám̩ çárdhâya mahinā́ gṛiṇâná urú kṛidhi maghavañ chagdhí râyáḥ | tvám̩ no mitró váruṇo ná mâyī́ pitvó ná dasma dayase vibhaktā́ ‖ 5 ‖ 5 ‖

148 (974). trishṭubh.

Sushvâṇā́sa indra stumási tvâ sasavā́ṅsaç ca tuvinṛimṇa vā́jam | ā́ no bhara suvitám̩ yásya câkán tmánâ tánâ sanuyâma tvótâḥ ‖ 1 ‖ ṛishvás tvám indra çûra jâtó dā́sîr víçaḥ sū́ryeṇa sahyâḥ | gúhâ hitám̩ gúhyam̩ gûḷhám apsú bibhṛimási prasrávaṇe ná sómam ‖ 2 ‖ aryó vâ gíro abhy àrca vidvā́n ṛíshîṇâm̩ vípraḥ sumatím̩ cakânáḥ | té syâma yé raṇáyanta sómair enótá túbhyam̩ ratholha bhakshaíḥ ‖ 3 ‖ imā́ bráhmendra túbhyam̩ çaṅsi dā́ nṛíbhyo nṛiṇā́m̩ çûra çávaḥ | tébhir bhava sákratur yéshu câkánn utá trâyasva gṛiṇatá utá stī́n ‖ 4 ‖ çrudhī́ hávam indra çûra príthyâ utá stavase venyásyârkaíḥ | ā́ yás te yónim̩ ghṛitávantam ásvâr ûrmír ná nimnaír dravayanta vákvâḥ ‖ 5 ‖ 6 ‖

149 (975). trishṭubh.

Savitā́ yantraíḥ pṛithivī́m aramṇâd askambhané savitā́ dyā́m adṛiṅhat | áçvam ivâdhukshad dhúnim antáriksham atū́rte baddhám̩ savitā́ samudrám ‖ 1 ‖ yátrâ samudráḥ skabhitó vy aúnad ápâm̩ napât savitā́ tásya veda | áto bhū́r áta â útthitam̩ rájó 'to dyā́vâpṛithivī́ aprathetâm ‖ 2 ‖ paççédám anyád abhavad yájatram ámartyasya bhúvanasya bhûnā́ | suparṇó aṅgá savitúr garútmân pū́rvo jâtáḥ sá u asyā́nu dhárma ‖ 3 ‖ gā́va iva grā́mam̩ yū́yudhir ivā́çvân

---

147, 5 çagdhí. — 148, 1 susvânā́saḥ. tvā́-ûtâḥ. 2 dā́sîr — apsú = 202, 8. 4. 3 abhí arca. enā́ utá. ratha-ûḷha. 4 bráhma indra. dā́ḥ. 5 çrudhí. venyásya arkaíḥ. — 149, 1 iva adhukshat. 2 yátra. ví. rájaḥ átaḥ dyā́vâpṛithivī́ *iti*. 3 paççā́ idám. asya ánu. 4 yúyudhiḥ iva áçvân.

vâçréva vatsám̧ sumánâ dúhânâ | pátir iva jâyā́m abhí no ny ètu dhartā́ diváḥ savitā́ viçvávâraḥ || 4 || híraṇyastûpaḥ savitar yáthâ tvâñgirasó juhvé vā́je asmín | evā́ tvā́rcann ávase vándamânaḥ sómasyevâñçúm práti jâgarâhám || 5 || 7 ||

150 (976). bṛihatî. 5 uparishṭâjjyotis. 4 uparishṭâjjyotis oder jagatî.

Sámiddhaç cit sám idhyase devébhyo havyavâhana | âdityaí rudraír vásubhir na ā́ gahi mṛiḷîkā́ya na ā́ gahi || 1 || imám̧ yajnám idám̧ váco jujushâṇá upā́gahi | mártâsas tvâ samidhâna havâmahe mṛiḷîkā́ya havâmahe || 2 || tvā́m u jâtávedasam̧ viçvávâram̧ gṛiṇe dhiyā́ | ágne devā́ñ ā́ vaha naḥ priyávratân mṛiḷîkā́ya priyávratân || 3 || agnír devó devā́nâm abhavat puróhito 'gním manushyā̂ ṛíshayaḥ sám îdhire | agním mahó dhánasâtâv ahám̧ huve mṛiḷîkám̧ dhánasâtaye || 4 || agnír átrim bharádvâjam̧ gávishṭhiram prā́van naḥ káṇvam̧ trasádasyum âhavé | agním̧ vásishṭho havate puróhito mṛiḷîkā́ya puróhitaḥ || 5 || 8 ||

151 (977). anushṭubh.

Çraddháyâgníḥ sám idhyate çraddháyâ hûyate havíḥ | çraddhā́m bhágasya mûrdháni vácasā́ vedayâmasi || 1 || priyám̧ çraddhe dádataḥ priyám̧ çraddhe dídâsataḥ | priyám bhojéshu yájvasv idám ma uditám̧ kṛidhi || 2 || yáthâ devā́ ásureshu çraddhā́m ugréshu cakriré | evám bhojéshu yájvasv asmā́kam uditám̧ kṛidhi || 3 || çraddhā́m̧ devā́ yájamânâ vâyúgopâ úpâsate | çraddhā́m̧ hṛidayyàyā́kûtyâ çraddháyâ vindate vásu || 4 || çraddhā́m prâtár havâmahe çraddhā́m

---

149, 4 vâçrā́-iva. su-mánâḥ. ní etu. 5 tvâ âñgirasáḥ. evá tvâ árcan. sómasya-iva añçúm. jâgara ahám. — 150, 1 âdityaíḥ. 2 imám — upā́gahi = 91, 10. 5 prá âvat. — 151, 1 çraddháyâ agníḥ. vácasâ ā́. 2 me. 4 devā́ḥ yájamânâḥ. úpa âsate. hṛidayyàyâ ā́-kûtyâ.

madhyáṃdinam pári | çraddhā́ṃ sū́ryasya nimrúci çráddhe çrád dhâpayehá naḥ || 5 || 9 ||

Ekâdaço 'nuvâkaḥ.

152 (978). anushṭubh.

Çâsá itthā́ mahā́ñ asy amitrakhâdó ádbhutaḥ | ná yásya hanyáte sákhâ ná jī́yate kádâ caná || 1 || svastidā́ viçás pátir vṛitrahā́ vimṛidhó vaçī́ | vṛíshéndraḥ purá etu naḥ somapā́ abhayaṃkaráḥ || 2 || ví rákşho ví mṛídho jahi ví vṛitrásya hánû ruja | ví manyúm indra vṛitrahann amítrasyâbhidā́sataḥ || 3 || ví na indra mṛídho jahi nīcā́ yacha pṛitanyatáḥ | yó asmā́ñ abhidā́saty ádharaṃ gamayâ támaḥ || 4 || ápendra dvisható mánó 'pa jíjyâsato vadhám | ví manyóḥ çárma yacha várī̂yo yavayâ vadhám || 5 || 10 ||

153 (979). gâyatrî.

Îṅkháyantîr apasyúva índraṃ jâtám úpâsate | bhejânā́saḥ suvī́ryam || 1 || tvám indra bálâd ádhi sáhaso jâtá ójasaḥ | tváṃ vṛishan vṛíshéd asi || 2 || tvám indrâsi vṛitrahā́ vy àntáriksham atiraḥ | úd dyā́m astabhnâ ójasâ || 3 || tvám indra sajóshasam arkám bibharshi bâhvóḥ | vájraṃ çíçâna ójasâ || 4 || tvám indrâbhibhū́r asi víçvâ jâtā́ny ójasâ | sá víçvâ bhúva ā́bhavaḥ || 5 || 11 ||

154 (980). anushṭubh.

Sóma ékebhyaḥ pavate ghṛitám éka úpâsate | yébhyo

151, 5 çrát dhâpaya ihá. — 152, 2 svasti-dā́ḥ. vṛíshâ índraḥ. 3 hánû *iti*. amítrasya abhi-dā́sataḥ. 4 gamaya. 5 ápa indra. mánaḥ ápa. yavaya. — 153, 1 úpa âsate. 2 vṛíshâ ít. 3 indra asi. ví antáriksham. 5 indra abhi-bhū́ḥ. víçvâḥ bhúvaḥ ā́ abhavaḥ. — 154, 1 éke úpa âsate.

mádhu pradhā́vati tā́ṅç cid evā́pi gachatât ‖ 1 ‖ tápasâ yé anâdhṛishyā́s tápasâ yé svàr yayúḥ | tápo yé cakriré máhas tā́ṅç cid evā́pi gachatât ‖ 2 ‖ yé yúdhyante pradháneshu çū́râso yé tanûtyájaḥ | yé vâ sahásradakshiṇâs tā́ṅç cid evā́pi gachatât ‖ 3 ‖ yé cit pū́rva ṛitasā́pa ṛitā́vâna ṛitâvṛ́dhaḥ | pitṝ́n tápasvato yama tā́ṅç cid evā́pi gachatât ‖ 4 ‖ sahásraṇîthâḥ kaváyo yé gopâyánti sū́ryam | ṛ́ishîn tápasvato yama tapojā́ñ ápi gachatât ‖ 5 ‖ 12 ‖

155 (981). anushṭubh.

Árâyi kā́ṇe víkaṭe girím gacha sadânve | çirímbiṭhasya sátvabhir tébhish ṭvâ câtayâmasi ‖ 1 ‖ cattó itáç cattā́mútaḥ sárvâ bhrûṇā́ny ârúshî | arâyyàm brahmaṇas pate tī́kshṇaçṛiñgodṛishánn ihi ‖ 2 ‖ adó yád dā́ru plávate síndhoḥ pâré apûrushám | tád ā́ rabhasva durhaṇo téna gacha parastarám ‖ 3 ‖ yád dha prā́cîr ájagantóro maṇḍûradhâṇikîḥ | hatā́ índrasya çátravaḥ sárve budbudáyâçavaḥ ‖ 4 | párîmé gā́m aneshata páry agním ahṛishata | devéshv akrata çrávaḥ ká imā́ñ ā́ dadharshati ‖ 5 ‖ 13 ‖

156 (982). gâyatrî.

Agním hinvantu no dhíyaḥ sáptim âçúm ivâjíshu | téna jeshma dhánam-dhanam ‖ 1 ‖ yáyâ gā́ âkárâmahe sénayâgne távotyā́ | tā́m no hinva maghá́ttaye ‖ 2 ‖ ā́gne sthûrám rayím bhara pṛithúm gómantam açvínam | añdhí khám vartáyâ paṇím ‖ 3 ‖ ágne nákshatram ajáram ā́ sū́ryam rohayo diví | dádhaj jyótir jánebhyaḥ ‖ 4 ‖ ágne ketúr viçā́m

---

154, 1 evá ápi. 4 pū́rve. ṛitá-vânaḥ ṛita-vṛ́dhaḥ. — 155, 1 tébhiḥ tvâ. 2 cattó íti. cattā́ amútaḥ. tī́kshṇa-çṛiñga ut-ṛishán. 3 apurushám. durhano íti duḥ-hano. 4 ha. ájaganta úraḥ. budbudá-yâçavaḥ. 5 pári imé. — 156, 1 iva âjíshu. 2 sénayâ agne táva ûtyā́. 3 ā́ agne. vartáya. 4 dádhat.

asi préshṭhaḥ çréshṭha upasthasát | bódhâ stotré váyo dádhat || 5 || 14 ||

157 (983). dvipadâ trishṭubh.

Imā̆ nú kam bhúvanâ sîshadhâméndraç ca víçve ca devā̆ḥ || 1 || yajnám ca nas tanvàm ca prajā̆m câdityaír índraḥ sahá cîkḷipâti || 2 || âdityaír índraḥ ságaṇo marúdbhir asmā̆kam bhûtv avitā̆ tanū̆nâm || 3 || hatvā̆ya devā̆ ásurân yád ā̆yan devā̆ devatvám abhirákshamâṇâḥ || 4 || pratyáñcam arkám anayañ chácîbhir ā̆d ít svadhā̆m ishirā̆m pÁry apaçyan || 5 || 15 ||

158 (984). gâyatrí.

Sū̆ryo no divás pâtu vā̆to antárikshât | agnír naḥ pā̆rthivebhyaḥ || 1 || jóshâ savitar yásya te háraḥ çatáṃ savā̆ñ árhati | pâhí no didyútaḥ pátantyâḥ || 2 || cákshur no deváḥ savitā̆ cákshur na utá párvataḥ | cákshur dhâtā̆ dadhâtu naḥ || 3 || cákshur no dhehi cákshushe cákshur vikhyaí tanū̆bhyaḥ | sáṃ cedáṃ ví ca paçyema || 4 || susaṃdṛíçaṃ tvâ vayám práti paçyema sûrya | ví paçyema nṛicákshasaḥ || 5 || 16 ||

159 (985). anushṭubh.

Úd asaú sū̆ryo agâd úd ayám mâmakó bhágaḥ | aháṃ tád vidvalā̆ pátim abhy àsâkshi vishâsahíḥ || 1 || aháṃ ketúr ahám mûrdhā̆hám ugrā̆ vivā̆canî | máméd ánu krátum pátiḥ sehânā̆yâ upā̆caret || 2 || máma putrā̆ḥ çatruháṇó 'tho me duhitā̆ virā̆ṭ | utā̆hám asmi saṃjayā̆ pátyau me çlóka utta-

---

156, 5 bódha. — 157, 1 sîsadhâma índraḥ. 2 ca âdityaíḥ. 4 devā̆ḥ deva-tvám. 5 çácîbhiḥ. ā̆d — apaçyan = 168, 9. — 158, 2 jósha. 4 ca idám. 5 susaṃdṛíçaṃ — sûrya = 82, 8. 863, 7. — 159, 1 abhí asâkshi vi-sasahíḥ. 2 mûrdhā̆ ahám. vi-vā̆canî máma ít. upa-ā̆caret. 3 çatru-hánaḥ átho *iti*. utá ahám.

máḥ || 3 || yénéndro havíshâ kṛitvy ábhavad dyumny ùttamáḥ | idáṃ tád akri devâ asapatnā́ kílâbhuvam || 4 || asapatnā́ sapatnaghnī́ jáyanty abhibhū́varî | ā́vṛiksham anyā́sâṃ várco rā́dho ástheyasâm iva || 5 || sám ajaisham imā́ aháṃ sapátnîr abhibhū́varî | yáthâhám asyá vîrásya virā́jâni jánasya ca || 6 || 17 ||

160 (986). trishṭubh.

Tîvrásyâbhívayaso asyá pâhi sarvarathā́ ví hárî ihá muñca | índra mā́ tvâ yájamânâso anyé ní rîraman túbhyam imé sutā́saḥ || 1 || túbhyaṃ sutā́s túbhyam u sótvâsas tvā́ṃ gíraḥ çvā́tryâ ā́ hvayanti | índredám adyá sávanaṃ jushâṇó víçvasya vidvā́ñ ihá pâhi sómam || 2 || yá uçatā́ mánasâ sómam asmai sarvahṛidā́ devákâmaḥ sunóti | ná gā́ índras tásya párâ dadâti praçastám íc cā́rum asmai kṛiṇoti || 3 || ánuspashṭo bhavaty eshó asya yó asmai revā́n ná sunóti sómam | nír aratnaú maghávâ táṃ dadhâti brahmadvísho hanty ánânudishṭaḥ || 4 || açvâyánto gavyánto vâjáyanto hávâmahe tvópagantavā́ u | âbhū́shantas te sumataú návâyâṃ vayám indra tvâ çunáṃ huvema | 5 || 18 ||

161 (987). trishṭubh. 5 anushṭubh.

Muñcā́mi tvâ havíshâ jī́vanâya kám ajnâtayakshmā́d utá râjayakshmā́t | grā́hir jagrā́ha yádi vaitád enaṃ tásyâ indrâgnî prá mumuktam enam || 1 || yádi kshitā́yur yádi vâ páreto yádi mṛityór antikáṃ nī́ta evá | tám ā́ harâmi nírṛiter upásthâd áspârsham enaṃ çatáçâradâya || 2 || sahas-

---

159, 4 yéna índraḥ. kṛitvī́. dyumnī́ ut-tamáḥ. kī́la abhuvam. 5 jáyanti. ā́ avṛiksham. 6 yáthâ ahám. — 160, 1 tīvrásya abhí-vayasaḥ. hárî íti. 2 índra idám. 3 ít. 4 ánanu-dishṭaḥ. 5 açva-yántaḥ. úpa-gantavaí. — 161, 1 vâ etát. 2 kshitá-âyuḥ. párâ-itaḥ. ní-itaḥ.

rākshéṇa çatáçâradena çatā́yushâ havíshā́hârsham enam | çatáṃ yáthemáṃ çarádo náyâtī́ndro víçvasya duritásya pârám || 3 || çatáṃ jîva çarádo várdhamânaḥ çatáṃ hemantā́ñ chatám u vasantā́n | çatám indrâgnī́ savitā́ bṛíhaspátiḥ çatā́yushâ havíshemám púnar duḥ || 4 || ā́hârshaṃ tvā́vidaṃ tvâ púnar ā́gâḥ punarnava | sárvâñga sárvaṃ te cákshuḥ sárvam ā́yuç ca te 'vidam || 5 || 19 ||

162 (988). anushṭubh.

Bráhmaṇâgníḥ saṃvidânó rakshohā́ bâdhatâm itáḥ | ámîvâ yás te gárbhaṃ durṇā́mâ yónim âçáye || 1 || yás te gárbham ámîvâ durṇā́mâ yónim âçáye | agnísh ṭám bráhmaṇâ sahá nísh kravyā́dam anînaçat || 2 || yás te hánti patáyantaṃ nishatsnúṃ yáḥ sarīsṛipám | jâtáṃ yás te jíghâṅsati tám itó nâçayâmasi || 3 || yás ta ûrū́ viháraty antarā́ dámpatî çáye | yóniṃ yó antár âréḷhi tám itó nâçayâmasi || 4 || yás tvâ bhrā́tâ pátir bhûtvā́ jâró bhûtvā́ nipádyate | prajā́ṃ yás te jíghâṅsati tám itó nâçayâmasi || 5 || yás tvâ svápnena támasâ mohayitvā́ nipádyate | prajā́ṃ yás te jíghâṅsati tám itó nâçayâmasi || 6 || 20 ||

163 (989). anushṭubh.

Akshī́bhyâṃ te nā́sikâbhyâṃ kárṇâbhyâṃ chúbukâd ádhi | yákshmaṃ çîrshaṇyàm mastíshkâj jihvā́yâ ví vṛihâmi te || 1 || grîvā́bhyas ta ushṇíhâbhyaḥ kī́kasâbhyo anûkyât | yákshmaṃ doshaṇyàm áṅsâbhyâm bâhúbhyâṃ ví vṛihâmi

---

161, 3 sahasra-akshéṇa. çatá-âyushâ havíshâ ā́ ahârsham. yáthâ imám. náyâti índraḥ. 4 hemantā́n çatám. çatá-âyushâ havíshâ imám. 5 ā́ ahârsham tvâ ávidam. ā́ agâḥ. sárva-añga. — 162, 1 bráhmaṇâ agníḥ. duḥ-nā́mâ. â-çáye. 2 agníḥ tám. níḥ kravya-ádam. 3 ni-satsnúm. 4 te ûrū́ *iti*. — 163, 1 mastíshkât jihvā́yâḥ. 2 te.

te || 2 || ântrébhyas te gúdâbhyo vanishṭhór hṛídayâd ádhi | yákshmam mátasnâbhyâṃ yaknáḥ plâçíbhyo ví vṛihâmi te || 3 || ûrúbhyâṃ te ashṭhîvádbhyâm pấrshṇibhyâm prápadâbhyâm | yákshmaṃ çróṇibhyâm bhấsadâd bháṅsaso ví vṛihâmi te || 4 || méhanâd vanaṃkáraṇâl lómabhyas te nakhébhyaḥ | yákshmaṃ sárvasmâd âtmánas tám idáṃ ví vṛihâmi te || 5 || áṅgâd-aṅgâl lómno-lomno jâtám párvaṇi-parvaṇi | yákshmaṃ sárvasmâd âtmánas tám idáṃ ví vṛihâmi te || 6 || 21 ||

164 (990). anushṭubh. 3 trishṭubh. 5 paṅkti.

Ápehi manasas paté 'pa krâma paráç cara | paró nírṛityâ ấ cakshva bahudhấ jī́vato mánaḥ || 1 || bhadráṃ vaí váraṃ vṛiṇate bhadráṃ yuñjanti dákshiṇam | bhadráṃ vaivasvaté cákshur bahutrấ jī́vato mánaḥ || 2 || yád âçásâ niḥçásâbhiçásopârimá jấgrato yát svapántaḥ | agnír víçvâny ápa dushkṛitấny ájushṭâny âré asmád dadhâtu || 3 || yád indra brahmaṇas pate 'bhidroháṃ cárâmasi | prácetâ na âṅgirasó dvishatấm pâtv áṅhasaḥ || 4 || ájaishmâdyấsanâma cấbhûmấnâgaso vayám | jâgratsvapnáḥ saṃkalpáḥ pâpó yáṃ dvishmás táṃ sá ṛichatu yó no dvéshṭi tám ṛichatu || 5 || 22 ||

165 (991). trishṭubh.

Dévâḥ kapóta ishitó yád ichán dûtó nírṛityâ idám âjagấma | tásmâ arcâma kṛiṇávâma níshkṛitiṃ çáṃ no astu dvipáde çáṃ cátushpade || 1 || çiváḥ kapóta ishitó no astv

---

163, 5 vanam-káraṇât. 6 áṅgât-aṅgât. — 164, 1 ápa ihi. pate ápa. níḥ-ṛityai. 3 niḥ-çásâ abhi-çásâ upa-ârimá. 4 prá-cetâḥ. 5 ájaishmâ — vayám = 667, 18. — 165, 1 tásmai.

anâgā́ devâḥ çakunó grihéshu | agnír hí vípro jushátâm havír naḥ pári hetíḥ pakshíṇî no vriṇaktu || 2 || hetíḥ pakshíṇî ná dabhâty asmā́n âshṭryā́m padám kriṇute agnidhā́ne | çám no góbhyaç ca púrushebhyaç câstu mā́ no hiṅsîd ihá devâḥ kapótaḥ || 3 || yád úlûko vádati moghám etád yát kapótaḥ padám agnaú kriṇóti | yásya dûtáḥ práhita eshá etát tásmai yamā́ya námo astu mrityáve || 4 || ricā́ kapótam nudata praṇódam ísham mádantaḥ pári gā́m nayadhvam | saṃyopáyanto duritā́ni viçvâ hitvā́ na ū́rjam prá patât pátishṭhaḥ || 5 || 23 ||

166 (992). anushṭubh. 5 mahápaṅkti.

Ṛishabhám mâ samânā́nâm sapátnânâm vishâsahím | hantā́ram çátrûṇâm kridhi virā́jam gópatim gávâm || 1 || ahám asmi sapatnahéndra ivā́rishṭo ákshataḥ | adháḥ sapátnâ me padór imé sárve abhíshṭhitâḥ || 2 || átraivá vó 'pi nahyâmy ubhé ā́rtnî iva jyáyâ | vā́cas pate ní shedhemā́n yáthâ mád ádharam vádân || 3 || abhibhū́r ahám ā́gamam viçvákarmeṇa dhā́mnâ | ā́ vaç cittám ā́ vo vratám ā́ vo 'hám sámitim dade || 4 || yogakshemám va âdā́yâhám bhûyâsam uttamá ā́ vo mûrdhā́nam akramîm | adhaspadā́n ma úd vadata maṇḍū́kâ ivodakā́n maṇḍū́kâ udakā́d iva || 5 || 24 ||

167 (993). jagatî.

Túbhyedám indra pári shicyate mádhu tvám sutásya kaláçasya râjasi | tvám rayím puruvī́râm u nas kridhi tvám tápaḥ paritápyâjayaḥ svàḥ || 1 || svarjítam máhi mandânám

165, 2 anâgā́ḥ. 3 ca astu. 5 pra-nódam. — 166, 1 vi-sasahím. 2 sapatna-hā́ índraḥ-iva árishṭaḥ. sa-pátnâḥ. 3 átra evá vaḥ ápi. ubhé -ártnî *iti*. sedha imā́n. 4 ā́ agamam. 5 â-dā́ya ahám. adhaḥ-padā́t ma- iva udakā́t. — 167, 1 túbhya idám. sicyate. pari-tápya ajayaḥ.

ándhaso hávâmahe pári çakrám̐ sutā́ñ úpa | imám̐ no yajnám ihá bodhy ā́ gahi sprídho jáyantam maghávânam îmahe || 2 || sómasya rā́jno váruṇasya dhármaṇi bṛíhaspáter ánumatyâ u çármaṇi | távâhám adyá maghavann úpastutau dhā́tar vídhâtaḥ kaláçâñ abhakshayam || 3 || prásûto bhakshám akaram̐ carā́v ápi stómam̐ cemám prathamáḥ sûrír ún mṛije | suté sâténa yády ā́gamam̐ vâm práti viçvâmitrajamadagnî dáme || 4 || 25 ||

168 (994). trishṭubh.

Vā́tasya nú mahimā́nam̐ ráthasya rujánn eti stanáyann asya ghóshaḥ | divispṛíg yâty aruṇā́ni kṛiṇvánn utó eti pṛithivyā́ reṇúm ásyan || 1 || sám prérate ánu vā́tasya vishṭhā́ aínam̐ gachanti sámanam̐ ná yóshâḥ | tā́bhiḥ sayúk sarátham̐ devá îyate 'syá víçvasya bhúvanasya rā́jâ || 2 || antárikshe pathíbhir ī́yamâno ná ní viçate katamác canā́haḥ | apā́m̐ sákhâ prathamajā́ ṛitā́vâ kvà svij jâtáḥ kúta ā́ babhûva || 3 || âtmā́ devā́nâm bhúvanasya gárbho yathâvaçám̐ carati devá esháḥ | ghóshâ íd asya çṛiṇvire ná rûpám̐ tásmai vā́tâya havíshâ vidhema || 4 || 26 ||

169 (995). trishṭubh.

Mayobhū́r vā́to abhí vâtûsrā́ ū́rjasvatîr óshadhîr ā́ riçantâm | pī́vasvatîr jîvádhanyâḥ pibantv avasā́ya padváte rudra mṛiḷa || 1 || yā́ḥ sárûpâ vírûpâ ékarûpâ yā́sâm agnír íshṭyâ nā́mâni véda | yā́ áñgirasas tápasehá cakrús tā́bhyaḥ parjanya máhi çárma yacha || 2 || yā́ devéshu tanvàm aíra-

167, 3 táva ahám. 4 ca imám. út. ā́ ágamam. — 168, 1 utó *iti.* pṛithivyā́. 2 prá îrate. vi-sthā́ḥ ā́ enam. 3 katamát caná áhar *iti.* ṛitá-vâ. svit. — 169, 1 vâtu usrā́ḥ. 2 sá-rûpâḥ. éka-rûpâḥ. tápasâ ihá. 3 yā́ḥ.

yanta yā́sâṃ sómo víçvâ rûpā́ṇi véda | tā́ asmábhyam páyasâ pínvamânâḥ prajā́vatîr indra goshṭhé rirîhi || 3 || prajā́patir máhyam etā́ rárâṇo víçvair devaíḥ pitṛíbhiḥ saṃvidânáḥ | çivā́ḥ satī́r úpa no goshṭhám ā́kas tā́sâṃ vayám prajáyâ sáṃ sadema || 4 || 27 ||

170 (996). jagatî. 4 âstârapaṅkti.

Vibhrā́ḍ bṛihát pibatu somyám mádhv ā́yur dádhad yajnápatâv ávihrutam | vā́tajûto yó abhirákshati tmánâ prajā́ḥ puposha purudhā́ ví râjati || 1 || vibhrā́ḍ bṛihát súbhṛitaṃ vâjasā́tamaṃ dhárman divó dharúṇe satyám árpitam | amitrahā́ vṛitrahā́ dasyuhántamaṃ jyótir jajne asurahā́ sapatnahā́ || 2 || idáṃ çréshṭhaṃ jyótishâṃ jyótir uttamáṃ viçvajíd dhanajíd ucyate bṛihát | viçvabhrā́ḍ bhrâjó máhi sū́ryo dṛiçá urú paprathe sáha ójo ácyutam || 3 || vibhrā́jaň jyótishâ svàr ágacho rocanáṃ diváḥ | yénemā́ víçvâ bhúvanâny ā́bhṛitâ viçvákarmaṇâ viçvádevyâvatâ || 4 || 28 |

171 (997). gâyatrî.

Tváṃ tyám iṭáto rátham índra prā́vaḥ sutā́vataḥ | áçṛiṇoḥ somíno hávam || 1 || tvám makhásya dódhataḥ çíró 'va tvacó bharaḥ | ágachaḥ somíno gṛihám || 2 || tváṃ tyám indra mártyam âstrabudhnā́ya venyám | múhuḥ çrathnâ manasyáve || 3 || tváṃ tyám indra sū́ryam paçcā́ sántam purás kṛidhi | devā́nâṃ cit tiró váçam || 4 || 29 ||

172 (998). dvipadâ virâj.

Ā́ yâhi vánasâ sahá gā́vaḥ sacanta vartaníṃ yád ū́dha-

169, 3 go-sthé. 4 etā́ḥ. ā́ akar *ity* akaḥ. — 170, 3 dṛiçé. 4 vibhrā́jaň — diváḥ = 707, 3. yéna imā́. viçvádevya-vatâ. — 171, 1 prá âvaḥ sutá-vataḥ. 2 çíraḥ áva. 3 çrathnâḥ.

bhiḥ ‖ 1 ‖ ā́ yâhi vásvyâ dhiyā́ máṅhishṭho jârayánmakhaḥ sudā́nubhiḥ ‖ 2 ‖ pitubhṛíto ná tántum ít sudā́navaḥ práti dadhmo yájâmasi ‖ 3 ‖ ushā́ ápa svásus támaḥ sáṃ vartayati vartaníṃ sujâtátâ ‖ 4 ‖ 30 ‖

173 (999). anushṭubh.

Ā́ tvâhârsham antár edhi dhruvás tishṭhā́vicâcaliḥ | víças tvâ sárvâ vâñchantu mā́ tvád râshṭrám ádhi bhraçat ‖ 1 ‖ ihaívaídhi mā́pa cyoshṭhâḥ párvata ivā́vicâcaliḥ | índra ivehá dhruvás tishṭhehá râshṭrám u dhâraya ‖ 2 ‖ imám índro adî́dharad dhruváṃ dhruvéṇa havíshâ | tásmai sómo ádhi bravat tásmâ u bráhmaṇas pátiḥ ‖ 3 ‖ dhruvā́ dyaúr dhruvā́ pṛithivī́ dhruvā́saḥ párvatâ imé | dhruváṃ víçvam idáṃ jágad dhruvó rā́jâ viçā́m ayám ‖ 4 ‖ dhruváṃ te rā́jâ váruṇo dhruváṃ devó bṛíhaspátiḥ | dhruváṃ ta índraç câgníç ca râshṭráṃ dhârayatâṃ dhruvám ‖ 5 ‖ dhruváṃ dhruvéṇa havíshâbhí sómam mṛiçâmasi | átho ta índraḥ kévalîr víço balihṛítas karat ‖ 6 ‖ 31 ‖

174 (1000). anushṭubh.

Abhîvarténa havíshâ yénéndro abhivâvṛité | ténâsmā́n brahmaṇas pate 'bhí râshṭrā́ya vartaya ‖ 1 ‖ abhivṛítya sapátnân abhí yā́ no árâtayaḥ | abhí pṛitanyántaṃ tishṭhâbhí yó na irasyáti ‖ 2 ‖ abhí tvâ deváḥ savitā́bhí sómo avîvṛitat | abhí tvâ víçvâ bhûtā́ny abhîvartó yáthā́sasi ‖ 3 ‖ yénéndro havíshâ kṛitvy ábhavad dyumny ùttamáḥ | idáṃ tád

---

172, 2 jârayát-makhaḥ. — 173, 1 tvâ ahârsham. tishṭha ávi-câcaliḥ. sárvâḥ. 2 ihá evá edhi mā́ ápa. iva ávi-câcaliḥ. iva ihá. tishṭha ihá. 3 bravat tásmai. 5 te índraḥ ca agníḥ. 6 havíshâ abhí. átho *iti* te. — 174, 1 abhi-varténa. yéna índraḥ abhi-vavṛité. téna asmā́n. 2 yā́ḥ. tishṭha abhí. 3 savitā́ abhí. abhi-vartáḥ yáthâ ásasi. 4 = 985, 4.

akri devâ asapatnáḥ kílâbhuvam || 4 || asapatnáḥ sapatnahā́-bhírâshṭro vishâsahíḥ | yáthâhám eshâm bhûtā́nâm virā́jâni jánasya ca || 5 || 32 ||

175 (1001). gâyatrî.

Prá vo grâvâṇaḥ savitā́ deváḥ suvatu dhármaṇâ | dhûr-shú yujyadhvam sunutá || 1 || grā́vâṇo ápa duchúnâm ápa sedhata durmatím | usrā́ḥ kartana bheshajám || 2 || grā́vâṇa úpareshv ā́ mahîyánte sajóshasaḥ | vríshṇe dádhato vrísh-ṇyam || 3 || grā́vâṇaḥ savitā́ nú vo deváḥ suvatu dhármaṇâ | yájamânâya sunvaté || 4 || 33 ||

176 (1002). anushṭubh. 2 gâyatrî.

Prá sûnáva ṛibhûṇā́m brihán navanta vṛijánâ | kshā́mâ yé viçvádhâyasó 'çnan dhenúm ná mâtáram || 1 || prá de-vám devyā́ dhiyā́ bháratâ jâtávedasam | havyā́ no vakshad ânushák || 2 || ayám u shyá prá devayúr hótâ yajnā́ya nî-yate | rátho ná yór abhī́vṛito ghṛíṇîvâñ cetati tmánâ || 3 || ayám agnír urushyaty amṛítâd iva jánmanaḥ | sáhasaç cid sáhîyân devó jîvā́tave kṛitáḥ || 4 || 34 ||

177 (1003). 1 jagatî. 2. 3 trishṭubh.

Pataṃgám aktám ásurasya mâyáyâ hṛidā́ paçyanti má-nasâ vipaçcítaḥ | samudré antáḥ kaváyo ví cakshate márî-cînâm padám ichanti vedhásaḥ || 1 || pataṃgó vā́cam má-nasâ bibharti tā́ṃ gandharvò 'vadad gárbhe antáḥ | tā́ṃ dyótamânâṃ svaryàm manîshā́m ṛitásya padé kaváyo ní pânti || 2 || ápaçyam gopā́m ánipadyamânam ā́ ca párâ ca

---

174, 5 sapatna-hā́ abhí-râshṭraḥ vi-sasahíḥ yáthâ ahám. — 176, 1 bṛihát. kshā́ma. viçvá-dhâyasaḥ áçnan. 2 bhárata. 3 syáḥ. abhí-vṛitaḥ ghṛíṇi-vân. — 177, 2 gandharváḥ avadat.

pathíbhiç cárantam | sá sadhrī́cîḥ sá víshûcîr vásâna ā́ varîvarti bhúvaneshv antáḥ || 3 || 35 ||

178 (1004). trishṭubh.

Tyám û shú vâjínam devájûtam sahā́vânam tarutā́ram ráthânâm | árishṭanemim pṛitanā́jam âçúm svastáye tā́rkshyam ihā́ huvema || 1 || índrasyeva râtím âjóhuvânâḥ svastáye nā́vam ivā́ ruhema | úrvî ná pṛíthvî báhule gábhîre mā́ vâm étau mā́ páretau rishâma || 2 || sadyáç cid yáḥ çávasâ páñca kṛishṭī́ḥ sū́rya iva jyótishâpás tatā́na | sahasrasā́ḥ çatasā́ asya ráṅhir ná smâ varante yuvatím ná çáryâm || 3 || 36 ||

179 (1005). 1 anushṭubh. 2. 3 trishṭubh.

Út tishṭhatā́va paçyaténdrasya bhâgám ṛitvíyam | yádi çrâtó juhótana yády áçrâto mamáttana || 1 || çrâtám havír ó shv ìndra prá yâhi jagā́ma sū́ro ádhvano vímadhyam | pári tvâsate nidhíbhiḥ sákhâyaḥ kulapā́ ná vrâjápatim cárantam || 2 || çrâtám manya ū́dhani çrâtám agnaú súçrâtam manye tád ṛitám návîyaḥ | mā́dhyamdinasya sávanasya dadhnáḥ píbendra vajrin purukṛij jushâṇáḥ || 3 || 37 ||

180 (1006). trishṭubh.

Prá sasâhishe puruhûta çátrûñ jyéshṭhas te çúshma ihá râtír astu | índrā́ bhara dákshiṇenâ vásûni pátiḥ síndhûnâm asi revátînâm || 1 || mṛigó ná bhîmáḥ kucaró girishṭhā́ḥ pa-

---

177, 3 = 164, 31. — 178, 1 ûm íti sú. sahá-vânam. ihá. 2 índrasya-iva. iva á. úrvî-pṛíthvî-báhule-gábhîre *iti*. á-itau. párâ-itau. 3 jyótishâ apáḥ. sma. — 179, 1 tishṭhata áva paçyata índrasya. 2 ó *iti* sú indra. tvâ âsate. kula-pā́ḥ. 3 manye. píba indra. puru-kṛit. — 180, 1 sasahishe. índra á. dákshiṇena. 2 mṛigó — girishṭhā́ḥ = 154, 2.

râváta ā́ jaganthâ párasyâḥ | sṛikáṃ saṃçā́ya pavím indra tigmáṃ ví çátrûn tâḷhi ví mṛídho nudasva || 2 || índra kshatrám abhí vâmám ójó 'jâyathâ vṛishabha carshaṇînā́m | ápânudo jánam amitrayántam urúṃ devébhyo akṛiṇor u lokám || 3 || 38 ||

181 (1007). trishṭubh.

Práthaç ca yásya sapráthaç ca nā́mā́nushṭubhasya havísho havír yát | dhâtúr dyútânât savitúç ca víshṇo rathaṃtarám ā́ jabhârâ vásishṭhaḥ || 1 || ávindan té átihitaṃ yád ā́sîd yajnásya dhā́ma paramáṃ gúhâ yát | dhâtúr dyútânât savitúç ca víshṇor bharádvâjo bṛihád ā́ cakre agnéḥ || 2 || tè 'vindan mánasâ dī́dhyânâ yájuḥ shkannám prathamáṃ devayā́nam | dhâtúr dyutânā́t savitúç ca víshṇor ā́ sū́ryâd abharan gharmám eté || 3 || 39 ||

182 (1008). trishṭubh.

Bṛíhaspátir nayatu durgáhâ tiráḥ púnar neshad aghá-çaṅsâya mánma | kshipád áçastim ápa durmatíṃ hann áthâ karad yájamânâya çáṃ yóḥ || 1 || nárâçáṅso no 'vatu prayâjé çáṃ no astv anuyâjó háveshu | kshipád áçastim — || 2 || tápurmûrdhâ tapatu raksháso yé brahmadvíshaḥ çárave hántavā́ u | kshipád áçastim — || 3 || 40 ||

183 (1009). trishṭubh.

Ápaçyaṃ tvâ mánasâ cékitânaṃ tápaso jâtáṃ tápaso víbhûtam | ihá prajā́m ihá rayíṃ rárâṇaḥ prá jâyasva pra-

---

180, 2 jagantha. 3 ójaḥ ájâyathâḥ. ápa anudaḥ. — 181, 1 náma ánu-stubhasya. víshṇoḥ. jabhâra. 3 té avindan. dī́dhyânâḥ. skannám. — 182, 1 átha. 3 hántavaí.

jáyâ putrakâma ‖ 1 ‖ ápaçyam tvâ mánasâ dī́dhyânâm svā́yâm tanū́ ṛítvye nā́dhamânâm | úpa mā́m uccā́ yuvatír babhûyâḥ prá jâyasva prajáyâ putrakâme | 2 ‖ ahám gárbham adadhâm óshadhîshv ahám víçveshu bhúvaneshv antáḥ | ahám prajā́ ajanayam pṛithivyā́m ahám jánibhyo aparī́shu putrā́n ‖ 3 ‖ 41 ‖

184 (1010). anushṭubh.

Víshṇur yónim kalpayatu tváshṭâ rûpā́ṇi piṅçatu | ā́ siñcatu prajā́patir dhâtā́ gárbham dadhâtu te ‖ 1 ‖ gárbham dhehi sinîvâli gárbham dhehi sarasvati | gárbham te açvínau devā́v ā́ dhattâm púshkarasrajâ ‖ 2 ‖ hiraṇyáyî aráṇî yám nirmánthato açvínâ | tám te gárbham havâmahe daçamé mâsí sū́tave ‖ 3 ‖ 42 ‖

185 (1011). gâyatrî.

Máhi trîṇā́m ávo 'stu dyukshám mitrásyâryamṇáḥ | durâdhársham váruṇasya ‖ 1 ‖ nahí téshâm amā́ caná nā́dhvasu vâraṇéshu | ī́çe ripúr agháçaṅsaḥ ‖ 2 ‖ yásmai putrā́so áditeḥ prá jîváse mártyâya | jyótir yáchanty ájasram ‖ 3 ‖ 43 ‖

186 (1012). gâyatrî.

Vā́ta ā́ vâtu bheshajám çambhú mayobhú no hṛidé | prá ṇa ā́yûṅshi târishat ‖ 1 ‖ utá vâta pitā́si na utá bhrā́totá naḥ sákhâ | sá no jîvā́tave kṛidhi ‖ 2 ‖ yád adó vâta te gṛihè 'mṛítasya nidhír hitáḥ | táto no dehi jîváse ‖ 3 ‖ 44 ‖

183, 2 tanū́ *iti*. — 184, 3 hiraṇyáyî aráṇî *iti*. — 185, 1 mitrásya aryamṇáḥ duḥ-âdhársham. 2 ná ádhva-su. — 186, 1 naḥ. 2 pitā́ asi. bhrā́tâ utá. 3 gṛihé amṛítasya.

187 (1013). gâyatrî.

Prắgnáye vắcam îraya vṛishabhắya kshitînắm | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 1 || yáḥ párasyâḥ parâvátas tiró dhánvâtirócate | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 2 || yó rákshâṅsi nijū́rvati vṛíshâ çukréṇa çocíshâ | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 3 || yó víçvâbhí vipáçyati bhúvanâ sáṃ ca páçyati | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 4 || yó asyá pâré rájasaḥ çukró agnír ájâyata | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 5 || 45 ||

188 (1014). gâyatrî.

Prá nûnáṃ jâtávedasam áçvaṃ hinota vâjínam | idáṃ no barhír âsáde || 1 || asyá prá jâtávedaso vípravîrasya mîḷhúshaḥ | mahî́m iyarmi sushṭutím || 2 || yắ rúco jâtávedaso devatrắ havyavắhanîḥ | tắbhir no yajnám invatu || 3 || 46 ||

189 (1015). gâyatrî.

Ā́yáṃ gaúḥ pṛíçnir akramîd ásadan mâtáram puráḥ | pitáraṃ ca prayánt sváḥ || 1 || antáç carati rocanắsyá prâṇắd apânatî́ | vy àkhyan mahishó dívam || 2 || triṅçád dhắma ví râjati vắk pataṃgắya dhîyate | práti vástor áha dyúbhiḥ || 3 || 47 ||

190 (1016). anushṭubh.

Ṛitáṃ ca satyáṃ câbhî́ddhât tápasó 'dhy ajâyata | táto rắtry ajâyata tátaḥ samudró arṇaváḥ || 1 || samudrắd arṇavắd ádhi saṃvatsaró ajâyata | ahorâtrắṇi vidádhad víçvasya misható vaçî́ || 2 || sûryâcandramásau dhâtắ yathâpûrvám

---

187, 1 prá agnáye. 2 dhánva ati-rócate. 4 yó — páçyati = 296, 9. — 188, 3 yắḥ. — 189, 1 ấ ayám. ásadat. pra-yán. 2 rocanấ asyá. apa-anatî́ ví akhyat. — 190. Dieser Hymnus wird im pada nicht zerlegt.

akalpayat | dívaṃ ca prithivī́ṃ cântárikshaṃ átho svàḥ || 3 || 48 ||

191 (1017). anushṭubh. 3 trishṭubh.

Sám-sam íd yuvase vṛishann ágne víçvâny aryá ā́ | iḷás padé sám idhyase sá no vásûny ā́ bhara || 1 || sáṃ gachadhvaṃ sáṃ vadadhvaṃ sáṃ vo mánâṅsi jânatâm | devā́ bhâgáṃ yáthâ pū́rve saṃjânânā́ upā́sate || 2 || samânó mántraḥ sámitiḥ samânī́ samânám mánaḥ sahá cittám eshâm | samânám mántram abhí mantraye vaḥ samânéna vo havíshâ juhomi || 3 || samânī́ va ā́kûtiḥ samânā́ hṛídayâni vaḥ | samânám astu vo máno yáthâ vaḥ súsahā́sati || 4 || 49 ||

Dvâdaço 'nuvâkaḥ.

DAÇAMAM MAṆḌALAM.

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

ASHṬAMO 'SHṬAKAḤ.

191, 2 devā́ḥ. upa-ā́sate. 4 sú-saha ásati.

Vâlakhilya.

1 (1018). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Abhí prá vaḥ surấdhasam índram arca yáthâ vidé | yó jaritṛíbhyo maghávâ purûvásuḥ sahásreṇeva çíkshati || 1 || çatấnîkeva prá jigâti dhṛishṇuyấ hánti vṛitrấṇi dâçúshe | girér iva prá rásâ asya pinvire dátrâṇi purubhójasaḥ || 2 || ấ tvâ sutấsa índavo mádâ yá indra girvaṇaḥ | ấpo ná vajrinn ánv okyàṃ sáraḥ pṛiṇánti çûra rấdhase || 3 || anehásam pratáraṇaṃ vivákshaṇam mádhvaḥ svấdishṭham îm piba | ấ yáthâ mandasânáḥ kirấsi naḥ prá kshudréva tmánâ dhṛishát || 4 || ấ naḥ stómam úpa dravád dhiyânó áçvo ná sótṛibhiḥ | yáṃ te svadhâvant svadáyanti dhenáva índra káṇveshu râtáyaḥ || 5 || 14 ||

ugráṃ ná vîráṃ námasópa sedima víbhûtim ákshitâvasum | udrí̂va vajrinn avató ná siñcaté kshárantîndra dhî́táyaḥ || 6 || yád dha nûnáṃ yád vâ yajñé yád vâ pṛithivyấm ádhi | áto no yajnám âçúbhir mahemata ugrá ugrébhir ấ gahi || 7 || ajirấso hárayo yé ta âçávo vấtâ iva prasakshíṇaḥ | yébhir ápatyam mánushaḥ parî́yase yébhir víç-

1, 1 puru-vásuḥ sahásreṇa-iva. 2 çatấnîkâ-iva. 3 mádâḥ yé. 4 kshudrấ-iva. 5 hîyânáḥ. 6 námasâ úpa. ákshita-vasum udrí-iva. ksháranti indra. 7 ha. mahe-mate. 8 te. pari-î́yase.

vaṃ svàr dṛiçé || 8 || etā́vatas ta îmaha índra sumnásya gómataḥ | yáthâ prā́vo maghavan médhyâtithiṃ yáthâ nī́pâtithiṃ dháne || 9 || yáthâ káṇve maghavan trasádasyavi yáthâ pakthé dáçavraje | yáthâ góçarye ásanor ṛijíçvanī́ndra gómad dhíraṇyavat || 10 || 15 ||

2 (1019). **Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.**

Prá sú çrutáṃ surā́dhasam árcâ çakrám abhíshṭaye | yáḥ sunvaté stuvaté kā́myaṃ vásu sahásreṇeva máṅhate || 1 || çatā́nîkâ hetáyo asya dushṭárâ índrasya samísho mahī́ḥ | girír ná bhujmā́ maghávatsu pinvate yád îṃ sutā́ ámandishuḥ || 2 || yád îṃ sutā́sa índavo 'bhí priyám ámandishuḥ | ā́po ná dhâyi sávanam ma ā́ vaso dúghâ ivópa dâçúshe || 3 || anehásaṃ vo hávamânam ûtáye mádhvaḥ ksharanti dhîtáyaḥ | ā́ tvâ vaso hávamânâsa índava úpa stotréshu dadhire || 4 || ā́ naḥ sóme svadhvará iyânó átyo ná toçate | yáṃ te svadâvant svádanti gûrtáyaḥ pauré chandayase hávam || 5 || 16 ||

prá vîrám ugráṃ vívicim dhanaspṛítaṃ víbhûtiṃ rā́dhaso maháḥ | udrī́va vajrinn avató vasutvanā́ sádâ pîpetha dâçúshe || 6 || yád dha nûnám parâváti yád vâ pṛithivyā́ṃ diví | yujâná indra háribhir mahemata ṛishvá ṛishvébhir ā́ gahi || 7 || rathirā́so hárayo yé te asrídha ójo vā́tasya píprati | yébhir ní dásyum mánusho nighóshayo yébhiḥ sváḥ parī́yase || 8 || etā́vatas te vaso vidyā́ma çûra návyasaḥ | yáthâ prā́va étaçaṃ kṛítvye dháne yáthâ váçaṃ dáçavraje || 9 || yáthâ káṇve maghavan médhe adhvaré dîrghánîthe

1, 9 te îmahe. prá ā́vaḥ. médhya-atithim. nī́pa-atithim. 10 ṛijíçvani índra. híraṇya-vat. — 2, 1 árca. sahásreṇa-iva. 2 çatá-anîkâḥ. sam-íshaḥ. 3 me. vaso *iti*. iva úpa. 5 su-adhvaré. svadâ-van. 7 ha. mahe-mate. 8 pari-ī́yase. 9 prá ā́vaḥ.

dámûnasi | yáthâ góçarye ásishâso adrivo máyi gotrám hariçríyam || 10 || 17 ||

3 (1020). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Yáthâ mánau sā́ṃvaraṇau sómam indrā́pibaḥ sutám | nī́pâtithau maghavan médhyâtithau púshṭigau çrúshṭigau sácâ || 1 || pârshadvâṇáḥ práskaṇvaṃ sám asâdayac cháyânaṃ jívrim úddhitam | sahásrâṇy asishâsad gávâm ṛíshir tvóto dásyave vṛíkaḥ || 2 || yá ukthébhir ná vindháte cikíd yá ṛishicódanaḥ | índraṃ tám áchâ vada návyasyâ maty ávishyantaṃ ná bhójase || 3 || yásmâ arkáṃ saptáçîrshâṇam âṇṛicús tridhā́tum uttamé padé | sá tv imā́ víçvâ bhúvanâni cikradad ā́d íj janishṭa paúṅsyam || 4 || yó no dâtā́ vásûnâm índraṃ táṃ hûmahe vayám | vidmā́ hy àsya sumatíṃ návîyasîṃ gaméma gómati vrajé || 5 || 18 ||

yásmai tváṃ vaso dânā́ya çíkshasi sá râyás pósham açnute | táṃ tvâ vayám maghavann indra girvaṇaḥ sutā́vanto havâmahe || 6 || kadā́ caná starī́r asi néndra saçcasi dâçúshe | úpopén nú maghavan bhū́ya ín nú te dā́naṃ devásya pṛicyate || 7 || prá yó nanakshé abhy ójasâ krívim vadhaíḥ çúshṇaṃ nighosháyan | yadéd ástambhît prathâyann amū́ṃ dívam ā́d íj janishṭa pā́rthivaḥ || 8 || yásyâyáṃ víçva ā́ryo dā́saḥ çevadhipā́ aríḥ | tiráç cid aryé rúçame pávîravi túbhyét só ajyate rayíḥ || 9 || turaṇyávo mádhumantaṃ ghṛitaçcútaṃ víprâso arkám âṇṛicuḥ | asmé rayíḥ paprathe vṛíshṇyaṃ çávo 'smé suvânā́sa índavaḥ || 10 || 19 ||

3, 1 indra ápibaḥ. 2 asâdayat çáyânam. tvā́-ûtaḥ. 3 ácha. matī́. 4 yásmai. tú imā́. ít. 5 vidmá hí asya. 7 ná indra. úpa-upa ít. bhū́yaḥ ít. 8 abhí. yadā́ ít. ā́t ít. 9 yásya ayám. çevadhi-pā́ḥ. túbhya ít.

4 (1021). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Yáthâ mánau vívasvati sómam çakrā́pibaḥ sutám | yáthâ trité chánda indra jújoshasy âyaú mâdayase sácâ || 1 || príshadhre médhye mâtaríçvanī́ndra suvâné ámandathâḥ | yáthâ sómam dáçaçipre dáçoṇye syū́maraçmâv ṛíjûnasi || 2 || yá ukthā́ kévalâ dadhé yáḥ sómam dhṛishitā́pibat | yásmai víshṇus trī́ṇi padā́ vicakramá úpa mitrásya dhármabhiḥ || 3 || yásya tvám indra stómeshu câkáno vā́je vâjiñ chatakrato | tám tvâ vayám sudúghâm iva godúho juhûmási çravasyávaḥ || 4 || yó no dâtā́ sá naḥ pitā́ mahā́n̐ ugrá îçânakṛit | áyâmann ugró maghávâ purûvásur gór áçvasya prá dâtu naḥ || 5 || 20 ||

yásmai tvám vaso dânā́ya máṅhase sá râyás pósham invati | vasûyávo vásupatim çatákratum stómair índram havâmahe || 6 || kadā́ caná prá yuchasy ubhé ní pâsi jánmanî | túrîyâditya hávanam ta indriyám ā́ tasthâv amṛítam diví || 7 || yásmai tvám maghavann indra girvaṇaḥ çíksho çíkshasi dâçúshe | asmā́kam gíra utá sushṭutím vaso kaṇvavác chṛiṇudhî hávam || 8 || ástâvi mánma pûrvyám bráhméndrâya vocata | pûrvī́r ṛitásya bṛihatī́r anûshata stotúr medhā́ asṛikshata || 9 || sám índro rā́yo bṛihatī́r adhûnuta sám kshoṇī́ sám u sū́ryam | sám çukrā́saḥ çúcayaḥ sám gávâçiraḥ sómâ índram amandishuḥ || 10 || 21 ||

5 (1022). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Upamám tvâ maghónâm jyéshṭham ca vṛishabhā́ṇâm | pûrbhíttamam maghavann indra govídam ī́çânam râyá îmahe

---

4, 1 çakra ápibaḥ. 2 mâtaríçvani índra. dáça-oṇye. 3 dhṛishitā́ ápibat. vi-cakramé. 4 çatakrato *iti*. 5 puru-vásuḥ. 6 vasu-yávaḥ. 7 ubhé-jánmanî *iti*. túrîya âditya. te. 8 çíksho *iti*. vaso *iti* kaṇva-vát çṛiṇudhi. 9 bráhma índrâya. 10 kshoṇī́ *iti*. gó-âçiraḥ.

|| 1 || yá âyúṃ kútsam atithigvám árdayo vâvṛidhânó divédive | táṃ tvâ vayáṃ háryaçvaṃ çatákratuṃ vâjayánto havâmahe || 2 || ắ no víçveshâṃ rásam mádhvaḥ siñcantv ádrayaḥ | yé parâváti sunviré jáneshv ắ yé arvâvátī́ndavaḥ || 3 || víçvâ dvéshâṅsi jahí cắva cắ kṛidhi víçve sanvantv ắ vásu | çī́shṭeshu cit te madirắso aṅçávo yátrâ sómasya tṛimpási || 4 || 22 ||

índra nédîya éd ihi mitámedhâbhir ûtíbhiḥ | ắ çaṃtama çáṃtamâbhir abhíshṭibhir ắ svâpe svâpíbhiḥ || 5 || âjitúraṃ sátpatiṃ viçvácarshaṇiṃ kṛidhí prajắsv ắbhagam | prá sū́ tirâ çácîbhir yé ta ukthínaḥ krátum punatá ânushák || 6 || yás te sắdhishṭhó 'vase té syâma bháreshu te | vayáṃ hótrâbhir utá deváhûtibhiḥ sasavắṅso manâmahe || 7 || aháṃ hí te harivo bráhma vâjayúr âjíṃ yắmi sádotíbhiḥ | tvắm íd evá tám áme sám açvayúr gavyúr ágre mathînắm || 8 || 23 ||

6 (1023). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Etát ta indra vîryàṃ gîrbhír gṛiṇánti kârávaḥ | té stóbhanta ū́rjam âvan ghṛitaçcútam paurắso nakshan dhîtíbhiḥ || 1 || nákshanta índram ávase sukṛityáyâ yéshâṃ sutéshu mándase | yáthâ saṃvarté ámado yáthâ kṛiçá evắsmé indra matsva || 2 || ắ no víçve sajóshaso dévâso gántanópa naḥ | vásavo rudrắ ávase na ắ gamañ chṛiṇvántu marúto hávam || 3 || pûshắ víshṇur hávanam me sárasvaty ávantu saptá síndhavaḥ | ắpo vắtaḥ párvatâso vánaspátiḥ çṛiṇótu pṛithivī́ hávam || 4 || 24 ||

5, 2 vavṛidhânáḥ. 3 arvâ-váti índavaḥ. 4 ca áva ca ắ. yátra. 5 ắ ít. su-âpe. 6 âji-túram. ắ-bhagam. sú tira. te. punaté. 7 sắdhishṭhaḥ ávase. 8 sádâ ûtí-bhiḥ. — 6, 1 te indra. 2 nákshante. kṛiçé evá asmé *iti*. 3 gántana úpa. çṛiṇvántu. 4 sárasvatî.

yád indra rā́dho ásti te mā́ghonam maghavattama | téna no bodhi sadhamā́dyo vṛidhé bhágo dânā́ya vṛitrahan || 5 || ā́jipate nṛipate tvám íd dhí no vā́ja ā́ vakshi sukrato | vîtī́ hótrâbhir utá devávîtibhiḥ sasavā́ṅso ví çṛiṇvire || 6 || sánti hy àryá âçísha índra ā́yur jánânâm | asmā́n nakshasva maghavann úpā́vase dhukshásva pipyúshîm ísham || 7 || vayám̐ ta indra stómebhir vidhema tvám asmā́kam̐ çatakrato | máhi sthûrám̐ çaçayám̐ rā́dho áhrayam práskaṇvâya ní toçaya || 8 || 25 ||

7 (1024). gâyatrî. 3. 5 anushṭubh.

Bhū́rī́d índrasya vîryàm̐ vy ákhyam abhy ā́yati | rā́dhas te dasyave vṛika || 1 || çatám̐ çvetā́sa uksháṇo diví tā́ro ná rocante | mahnā́ dívam̐ ná tastabhuḥ || 2 || çatám̐ veṇū́ñ chatám̐ çúnaḥ çatám̐ cármâṇi mlâtā́ni | çatám me balbajastukā́ árushîṇâm̐ cátuḥçatam || 3 || sudevā́ḥ stha kâṇvâyanâ váyo-vayo vicarántaḥ | áçvâso ná caṅkramata || 4 || ā́d ít sâptásya carkiran nā́nûnasya máhi çrávaḥ | çyā́vîr atidhvasán patháç cákshushâ caná saṃnáçe || 5 || 26 ||

8 (1025). gâyatrî. 5 paṅkti.

Práti te dasyave vṛika rā́dho adarçy áhrayam | dyaúr ná prathinā́ çávaḥ || 1 || dáça máhyam pautakratáḥ sahásrâ dásyave vṛíkaḥ | nítyâd râyó amaṅhata || 2 || çatám me gardabhā́nâm̐ çatám ū́rṇâvatînâm | çatám̐ dâsā́ṅ áti srájaḥ || 3 || tátro ápi prā́ṇîyata pûtákratâyai vyàktâ | áçvânâm ín ná yûthyâm || 4 || ácety agníç cikitúr havyavā́ṭ sá sumádrathaḥ |

6, 6 hí. vā́je. 7 hí aryé. úpa ávase. 8 te. — 7, 1 bhū́ri ít. ví ákhyam abhí ā́ ayati. 3 çatám çúnaḥ. 4 kâṇvâyanâḥ. 5 ná ánûnasya. — 8, 4 tátro *iti*. prá aníyata. ví-aktâ. ít.

agníḥ çukréṇa çocíshâ bṛihát sū́ro arocata diví sū́ryo arocata || 5 || 27 ||

9 (1026). trishṭubh.

Yuváṃ devâ krátunâ pûrvyéṇa yuktā́ ráthena tavisháṃ yajatrâ | ā́gachataṃ nâsatyâ çácī́bhir idáṃ tṛitī́yaṃ sávanam pibâthaḥ || 1 || yuvā́ṃ devā́s tráya ekâdaçā́sah satyā́ḥ satyásya dadṛiçe purástât | asmā́kaṃ yajnáṃ sávanaṃ jushâṇā́ pâtáṃ sómam açvinâ dī́dyagnî || 2 || panā́yyaṃ tád açvinâ kṛitáṃ vâṃ vṛishabhó divó rájasaḥ pṛithivyā́ḥ | sahásraṃ çáṅsâ utá yé gávishṭau sárvâñ ít tā́ñ úpa yâtâ píbadhyai || 3 || ayáṃ vâm bhâgó níhito yajatremā́ gíro nâsatyópa yâtam | píbataṃ sómam mádhumantam asmé prá dâçvā́ṅsam avataṃ çácī́bhiḥ || 4 || 28 ||

10 (1027). trishṭubh.

Yám ṛitvíjo bahudhā́ kalpáyantaḥ sácetaso yajnám imáṃ váhanti | yó anûcânó brâhmaṇó yuktá âsī́t kā́ svit tátra yájamânasya saṃvít || 1 || éka evā́gnír bahudhā́ sámiddha ékaḥ sū́ryo víçvam ánu prábhûtaḥ | ékaivóshā́ḥ sárvam idáṃ ví bhâty ékaṃ vā́ idáṃ ví babhûva sárvam || 2 || jyótishmantaṃ ketumántaṃ tricakráṃ sukháṃ ráthaṃ sushádam bhū́rivâram | citrā́maghâ yásya yóge 'dhijajne táṃ vâṃ huvé áti riktam píbadhyai || 3 || 29 ||

11 (1028). jayati.

Imā́ni vâm bhâgadhéyâni sisrata índrâvaruṇâ prá mahé sutéshu vâm | yajné-yajne ha sávanâ bhuraṇyátho yát su-

---

9, 1 yuktā́ḥ. ā́ agachatam. 2 dī́dyagnî *iti* dī́di-agnî. 3 gó-ishṭau. yâta. 4 yajatrâ imā́ḥ. nâsatyâ úpa. — 10, 2 evá agníḥ. ékâ evá ushā́ḥ. vaí. 3 su-sádam. citrá-maghâ. — 11, 1 sisrate.

nvaté yájamânâya çíkshathaḥ || 1 || nishshídhvarîr óshadhîr ā́pa âstâm índrâvaruṇâ mahimā́nam âçata | yā́ sísratû rájasaḥ pâré ádhvano yáyoḥ çátrur nákir ā́deva óhate || 2 || satyám̐ tád indrâvaruṇâ kṛiçásya vâm mádhva ûrmím̐ duhate saptá vā́ṇîḥ | tā́bhir dâçvā́ṅsam avatam̐ çubhas patî yó vâm ádabdho abhí pā́ti cíttibhiḥ || 3 || ghṛitaprúshaḥ saúmyâ jîrádânavaḥ saptá svásâraḥ sádana ṛitásya | yā́ ha vâm indrâvaruṇâ ghṛitaçcútas tā́bhir dhattam̐ yájamânâya çikshatam || 4 || 30 ||

ávocâma mahaté saúbhagâya satyám̐ tveshā́bhyâm mahimā́nam indriyám | asmā́nt sv ìndrâvaruṇâ ghṛitaçcútas tríbhiḥ sâptébhir avatam̐ çubhas patî || 5 || índrâvaruṇâ yád ṛishíbhyo manîshā́m̐ vâcó matím̐ çrutám adattam ágre | yā́ni sthā́nâny asṛijanta dhī́râ yajnám̐ tanvânā́s tápasâbhy àpaçyam || 6 || índrâvaruṇâ saumanasám ádṛiptam̐ râyás pósham̐ yájamâneshu dhattam | prâjā́m pushṭím bhûtim asmā́su dhattam̐ dîrghâyutvā́ya prá tiratam̐ na ā́yuḥ || 7 || 31 ||

11, 2 niḥ-sídhvarîḥ. sísratuḥ. ádevaḥ. 4 saúmyâḥ. sádane. yā́ḥ. 5 sú indrâvaruṇâ. 6 dhī́râḥ. tápasâ abhí apaçyam.

Anhang.

I. Verzeichnifs der angeblichen Hymnendichter gemäfs der Anukramaṇikâ.

Maṇḍala 1.

Hymn. 1—10 Madhuchandas Vaiçvâmitra. — 11 Jetṛi Mâdhuchandasa — 12—23 Medhâtithi Kâṇva. — 24—30 Çunaḥçepa Âjigarti, der von Viçvâmitra an Kindes statt aufgenommen den Namen Devarâta erhielt. — 31—35 Hiraṇyastûpa Âñgirasa. — 36—43 Kaṇva Ghaura. — 44—50 Praskaṇva Kâṇva. — 51—57 Savya Âñgirasa (Indra in menschlicher Gestalt). — 58—64 Nodhas Gautama. — 65—73 Parâçara Çâktya. — 74—93 Gotama Râhûgaṇa. — 94—98 Kutsa. — 99 Kaçyapa. — 100 Ṛijrâçva, Ambarisha, Sahadeva, Bhayamâna, Surâdhas, alle fünf Vârshâgira. — 101—104 Kutsa. — 105 Kutsa, oder Trita Âptya. — 106—115 Kutsa. — 116—125 Kakshîvat Dairghatamasa, Sohn der Uçij. — 126 Kakshîvat (1—5), Bhâvayavya (6), Romaçâ (7). — 127—139 Parucchepa Daivodâsi. — 140—164 Dîrghatamas Aucathya. — 165 Indra (1. 2. 4. 6. 8. 10—12), die Marut (3. 5. 7. 9), Agastya (13—15). — 166—169 Agastya. — 170 Indra (1. 3. 4), Agastya (2. 5). — 171—178 Agastya. — 179 Lopâmudrâ (1. 2), Agastya (3. 4), dessen Zögling (5. 6). — 180—191 Agastya. —

Maṇḍala 2.

Hymn. 1—3 Gṛitsamada Bhârgava Çaunaka, vormals Âñgirasa Çaunahotra. — 4—7 Somâhuti Bhârgava. — 8—26 Gṛitsamada. — 27—29 Kûrma Gârtsamada, oder Gṛitsamada. — 30—43 Gṛitsamada. —

Maṇḍala 3.

Hymn. 1—12 Viçvâmitra Gâthina. — 13. 14 Ṛishabha. — 15. 16 Utkila Kâtya. — 17. 18 Kata Vaiçvâmitra. — 19—22 Gâthin. — 23 Devaçravas Bhârata und Devavâta Bhârata. — 24. 25 Viçvâmitra. — 26 Viçvâmitra (1—6. 8. 9), Âtman (7). — 27—30 Viçvâmitra. — 31 Kuçika Aishîrathi,

oder Viçvâmitra. — 32 Viçvâmitra. — 33 Viçvâmitra (1—3. 5. 7. 9. 11—13), Nadyaḥ (4. 6. 8. 10). — 34. 35 Viçvâmitra. — 36 Viçvâmitra (1—9. 11), Ghora (10). — 37 Viçvâmitra. — 38 Prajâpati Vaiçvâmitra, oder Prajâpati Vâcya, oder beide vereint, oder Viçvâmitra allein. — 39—53 Viçvâmitra. — 54—56 Prajâpati Vaiçvâmitra, oder Prajâpati Vâcya. — 57—61 Viçvâmitra. — 62 Viçvâmitra (1—15), Viçvâmitra oder Jamadagni (16—18).

Maṇḍala 4.

Hymn. 1—17 Vâmadeva Gautama. — 18 Unterredung zwischen Indra, Aditi, Vâmadeva. — 19—25 Vâmadeva. — 26 Vâmadeva oder Indra (1—3), Vâmadeva (4—7). — 27—41 Vâmadeva. — 42 Trasadasyu Paurukutsya. — 43. 44 Purumîḷha Sauhotra und Ajamîḷha Sauhotra. — 45—58 Vâmadeva. —

Maṇḍala 5.

Hymn. 1 Budha Âtreya und Gavishṭhira Âtreya. — 2 Kumâra Âtreya oder Vṛiça Jâra oder beide vereint (1. 3—8. 10—12), Vṛiça Jâra (2. 9). — 3 – 6 Vasuçruta Âtreya. — 7. 8 Isha Âtreya. — 9. 10 Gaya Âtreya. — 11—14 Sutambhara Âtreya. — 15 Dharuṇa Âṅgirasa. — 16. 17 Pûru Âtreya. — 18 Mṛiktavâhas Dvita Âtreya. — 19 Vavri Âtreya. — 20 Prayasvanto 'trayaḥ. — 21 Sasa Âtreya. — 22 Viçvasâman Âtreya. — 23 Dyumna Viçvacarshaṇi Âtreya. — 24 Bandhu (1), Subandhu (2), Çrutabandhu (3), Viprabandhu (4), sämmtlich Gaupâyana oder Laupâyana. — 25. 26 Die Âtreya Vasûyu. — 27 Tryaruṇa Traivṛishṇa, Trasadasyu Paurukutsya, und Açvamedha Bhârata, oder Atri allein. — 28 Viçvavârâ Âtreyî. — 29 Gaurivîti Çâktya. — 30 Babhru Âtreya. — 31 Avasyu Âtreya. — 32 Gâtu Âtreya. — 33. 34 Saṃvaraṇa Prâjâpatya. — 35. 36 Prabhûvasu Âṅgirasa. — 37 — 43 Atri. — 44 Avatsâra Kâçyapa (und andere im Hymn. ersichtliche Ṛishi). — 45 Sadâpṛiṇa Âtreya. — 46 Pratikshatra Âtreya. — 47 Pratiratha Âtreya. — 48 Pratibhânu Âtreya. — 49 Pratiprabha Âtreya. — 50. 51 Svastyâtreya. — 52—61 Çyâvâçva Âtreya. — 62 Çrutavid Âtreya. — 63. 64 Arcanânas Âtreya. — 65. 66 Râtahavya Âtreya. — 67. 68 Yajata Âtreya. — 69. 70 Urucakri Âtreya. — 71. 72 Bâhuvṛikta Âtreya. — 73. 74 Paura Âtreya. — 75 Avasyu Âtreya. — 76. 77 Atri. — 78 Saptavadhri Âtreya. — 79. 80 Satyaçravas Âtreya. — 81. 82 Çyâvâçva Âtreya. — 83—86 Atri. — 87 Evayâmarut. —

Maṇḍala 6.

Hymn. 1—14 Bharadvâja Bârhaspatya. — 15 Vîtahavya, oder Bharadvâja. — 16—30 Bharadvâja. — 31. 32 Suhotra Bhâradvâja. — 33. 34 Çunahotra Bhâradvâja. — 35. 36 Nara Bhâradvâja. — 37—43 Bharadvâja. — 44—46 Çaṃyu Bârhaspatya. — 47 Garga Bhâradvâja. — 48 Çaṃyu Bârhaspatya. — 49—52 Ṛijiçvan Bhâradvâja. — 53—74 Bharadvâja. — 75 Pâyu Bhâradvâja. —

Maṇḍala 7.

Hymn. 1—31 Vasishṭha. — 32 Vasishṭha (1—25), Çakti Vâsishṭha (26a), Vasishṭha (26b. 27), oder auch Dichter von 26. 27. — 33 Vasishṭha (1—9), Vasishṭha's Söhne (10—14). — 34—100 Vasishṭha. — 101—102 Kumâra Âgneya, oder Vasishṭha. — 103. 104 Vasishṭha. —

Maṇḍala 8.

Hymn. 1 Pragâtha Kâṇva, Bruder und Adoptivsohn von Kaṇva, früher Pragâtha Ghaura (1. 2), Medhâtithi Kâṇva und Medhyâtithi Kâṇva (3—29), Âsañga Plâyogi (30—33), Çaçvatî Âñgirasî, Âsañgapatnî (34). — 2 Medhâtithi Kâṇva und Priyamedha Âñgirasa (1—40), Medhâtithi Kâṇva (41. 42). — 3 Medhyâtithi Kâṇva. — 4 Devâtithi Kâṇva. — 5 Brahmâtithi Kâṇva. — 6 Vatsa Kâṇva. — 7 Punarvatsa Kâṇva. — 8 Sadhvaṅsa Kâṇva. — 9 Çaçakarṇa Kâṇva. — 10 Pragâtha Kâṇva. — 11 Vatsa Kâṇva. — 12 Parvata Kâṇva. — 13 Nârada Kâṇva. — 14. 15 Goshûktin Kâṇvâyana und Açvasûktin Kâṇvâyana. — 16—18 Irimbiṭhi Kâṇva. — 19—22 Sobhari Kâṇva. — 23—25 Viçvamanas Vaiyaçva. — 26 Der vorige, oder Vyaçva Âñgirasa. — 27. 28 Manu Vaivasvata. — 29 Der vorige, oder Kaçyapa Mârîca. — 30. 31 Manu Vaivasvata. — 32 Medhâtithi Kâṇva. — 33 Medhyâtithi Kâṇva. — 34 Nîpâtithi Kâṇva (1—15), die tausend Ṛishi Vasurocis Âñgirasa (16—18). — 35—38 Çyâvâçva. — 39—41 Nâbhâka Kâṇva. — 42 Der vorige, oder Arcanânas ist Dichter entweder von 1—3 oder 4—6. — 43. 44 Virûpa Âñgirasa. — 45 Triçoka Kâṇva. — 46 Vaça Açvya. — 47 Trita Âptya. — 48 Pragâtha Kâṇva. — 49. 50 Bharga Prâgâtha. — 51—54 Pragâtha Kâṇva. — 55 Kali Prâgâtha. — 56 Matsya Sâmmada, oder Mânya Maitrâvaruṇi, oder bahavo matsyâ jâlanaddhâḥ. — 57. 58 Priyamedha Âñgirasa. — 59 Puruhanman Âñgirasa. — 60 Sudîti Âñgirasa und Purumîḷha Âñgirasa, oder einer von beiden. — 61 Haryata Prâgâtha. — 62. Gopavana Âtreya, oder Saptavadhri. — 63 Gopavana. — 64 Virûpa Âñgirasa. — 65—67 Kurusuti Kâṇva. — 68 Kṛitnu Bhârgava. — 69 Ekadyû Naudhasa. — 70—72 Kusîdin Kâṇva. — 73 Uçanas Kâvya. — 74 Kṛishṇa Âñgirasa. — 75 Der vorige, oder Viçvaka Kârshṇi. — 76 Kṛishṇa, oder Dyumnîka Vâsishṭha, oder Priyamedha Âñgirasa. — 77 Nodhas Gautama. — 78. 79 Nṛimedha Âñgirasa und Purumedha Âñgirasa. — 80 Apâlâ Âtreyî. — 81 Çrutakaksha Âñgirasa, oder Sukaksha Âñgirasa. — 82 Sukaksha Âñgirasa. — 83 Bindu Âñgirasa, oder Pûtadaksha Âñgirasa. — 84 Tiraçcî Âñgirasa. — 85 Derselbe, oder Dyutâna Mâruti. — 86 Rebha Kâçyapa. — 87. 88 Nṛimedha Âñgirasa. — 89 Nema Bhârgava (1—3. 6—12), Indra (4. 5). — 90 Jamadagni Bhârgava. — 91 Prayoga Bhârgava, oder Agni Pâvaka Bârhaspatya, oder Agni Gṛihapati Sahasaḥ sûnu und Agni Yavishṭha Sahasaḥ sûnu, oder einer von beiden. — 92 Sobhari Kâṇva. —

Maṇḍala 9.

Hymn. 1 Madhuchandas. — 2 Medhâtithi. — 3 Çunaḥçepa. — 4 Hi-

raṇyastûpa Âñgirasa. — 5—24 Asita Kâçyapa, oder Devala Kâçyapa. — 25 Dṛiḷhacyuta Âgastya. — 26 Idhmavâha Dârḍhacyuta. — 27 Nṛimedha Âñgirasa. — 28 Priyamedha Âñgirasa. — 29 Nṛimedha Âñgirasa. — 30 Bindu Ângirasa. — 31 Gotama Râhûgaṇa. — 32 Çyâvâçva Âtreya. — 33. 34 Trita. — 35. 36 Prabhûvasu Ângirasa. — 37. 38 Rahûgaṇa Âñgirasa. — 39. 40 Bṛihanmati Âñgirasa. — 41—43 Medhyâtithi Kâṇva. — 44—46 Ayâsya Ângirasa. — 47—49 Kavi Bhârgava. — 50—52 Ucathya Âñgirasa. — 53—60 Avatsâra Kâçyapa. — 61 Amahîyu Âñgirasa. — 62 Jamadagni. — 63 Nidhruvi Kâçyapa. — 64 Kaçyapa. — 65 Bhṛigu Vâruṇi, oder Jamadagni. — 66 Çataṃ Vaikhânasâḥ. — 67 Bharadvâja (1—3), Kaçyapa (4—6), Gotama (7—9), Atri (10—12), Viçvâmitra (13—15), Jamadagni (16—18), Vasishṭha (19—21), Pavitra Âñgirasa, oder Vasishṭha, oder beide (22—32). — 68 Vatsaprî Bhâlandana. — 69 Hiraṇyastûpa. — 70 Reṇu Vaiçvâmitra. — 71 Ṛishabha Vaiçvâmitra. — 72 Harimanta Âñgirasa. — 73 Pavitra Âñgirasa. — 74 Kakshîvat Dairghatamasa. — 75—79 Kavi Bhârgava. — 80—82 Vasu Bhâradvâja. — 83 Pavitra Âñgirasa. — 84 Prajâpati Vâcya. — 85 Vena Bhârgava. — 86 Akṛishṭâḥ alias Mâshâ Ṛishigaṇâḥ (1—10), Sikatâḥ alias Nivâvarî Ṛishigaṇâḥ (11—20), Pṛiçniyaḥ alias Ajâ Ṛishigaṇâḥ (21—30), Atrayaḥ (31—40), Atri Bhauma (41—45), Gṛitsamada (46—48). — 87—89 Uçanas. — 90 Vasishṭha. — 91. 92 Kaçyapa. — 93 Nodhas. — 94 Kaṇva. — 95 Praskaṇva. — 96 Pratardana Daivodâsi. — 97 Vasishṭha (1—3), Indrapramati Vâsishṭha (4—6), Vṛishagaṇa Vâsishṭha (7—9), Manyu Vâsishṭha (10—12), Upamanyu Vâsishṭha (13—15), Vyâghrapâd Vâsishṭha (16—18), Çakti Vâsishṭha (19—21), Karṇaçrut Vâsishṭha (22—24), Mṛiḷîka Vâsishṭha (25—27), Vasukra Vâsishṭha (28—30), Parâçara Çâktya (31—44), Kutsa Âñgirasa (45—58). — 98 Ambarîsha Vârshâgira und Ṛijiçvan Bhâradvâja. — 99. 100 Die beiden Rebhasûnû Kâçyapa. — 101 Andhîgu Çyâvâçvi (1—3), Yayâti Nâhusha (4—6), Nahusha Mânava (7—9), Manu Sâṃvaraṇa (10—12), Prajâpati (13—16). — 102 Trita. — 103 Dvita Âptya. — 104 Parvata Kâṇva und Nârada Kâṇva, oder die beiden Apsaras Çikhaṇḍinî, Töchter des Kaçyapa. — 105 Parvata und Nârada. — 106 Agni Câkshusha (1—3. 10—14), Cakshus Mânava (4—6), Manu Âpsava (7—9). — 107 Saptaṛishayaḥ. — 108 Gaurivîti Çâktya (1. 2), Çakti Vâsishṭha (3. 14—16), Ûru Âñgirasa (4. 5), Ṛijiçvan Bhâradvâja (6. 7), Ûrdhvasadman Âñgirasa (8. 9), Kṛitayaças Ângirasa (10. 11), Ṛiṇaṃcaya (12. 13). — 109 Agnayo Dhishṇyâ Aiçvarayaḥ. — 110 Tryaruṇa und Trasadasyu. — 111 Anânata Pârucchepi. — 112 Çiçu Âñgirasa. — 113. 114 Kaçyapa. —

Maṇḍala 10.

Hymn. 1—7 Trita. — 8 Triçiras Tvâshṭra. — 9 Derselbe, oder Sindhudvîpa Âmbarîsha. — 10 Yama Vaivasvata (2. 4. 8—10. 12. 14), Yamî Vaivasvatî (1. 3. 5—7. 11. 13). — 11. 12 Havirdhâna Âñgi. — 13 Der vorige, oder Vivasvat Âditya. — 14 Yama Vaivasvata. — 15 Çañkha Yâmâyana. —

16 Damana Yâmâyana. — 17 Devaçravas Yâmâyana. — 18 Saṃkasuka Yâmâyana. — 19 Mathita Yâmâyana, oder Bhṛigu Vâruṇi, oder Cyavana Bhârgava. — 20—26 Vimada Aindra oder Prâjâpatya, oder auch Vasukṛit Vâsukra. — 27 Vasukra Aindra. — 28 Vasukrapatnî (1), Indra (2. 6. 8. 10. 12), Vasukra (3—5. 7. 9. 11). — 29 Vasukra. — 30—33 Kavasha Ailûsha. — 34 Derselbe, oder Aksha Maujavat. — 35. 36 Luça Dhânâka. — 37 Abhitapas Saurya. — 38 Indra Mushkavat. — 39. 40 Ghoshâ Kâkshîvatî. — 41 Suhastya Ghausheya. — 42—44 Kṛishṇa Âñgirasa. — 45. 46 Vatsaprî Bhâlandana. — 47 Saptagu Âñgirasa. — 48—50 Indra Vaikuṇṭha. — 51 Agni Saucîka (2. 4. 6. 8), Devâḥ (1. 3. 5. 7. 9). — 52 Agni Saucîka. — 53 Agni Saucîka (4. 5), Devâḥ (1—3. 6—11). — 54—56 Bṛihaduktha Vâmadevya. — 57—60 Bandhu, Subandhu, Çrutabandhu, Viprabandhu Gaupâyanâs oder Laupâyanâs, mit Ausnahme von 60, 6, welcher Vers von der Mutter dieser vier Ṛishi, einer Schwester des Agastya, herrührt. — 61. 62 Nâbhânedhishṭha Mânava. — 63. 64 Gaya Plâta. — 65. 66 Vasukarṇa Vâsukra. — 67. 68 Ayâsya. — 69. 70 Sumitra Bâdhryaçva. — 71 Bṛihaspati Âñgirasa. — 72 Derselbe, oder Bṛihaspati Laukya, oder Aditi Dâkshâyaṇî. — 73. 74 Gaurivîti. — 75 Sindhukshit Praiyamedha. — 76 Jaratkarṇa Sarpa Airâvata. — 77. 78 Syûmaraçmi Bhârgava. — 79 Agni Saucîka, oder Agni Vaiçvânara, oder Sapti Vâjambhara. — 80 Agni Saucîka oder Agni Vaiçvânara. — 81. 82 Viçvakarman Bhauvana. — 83. 84 Manyu Tâpasa. — 85 Sûryâ Sâvitrî. — 86 Indra (1. 3. 11. 12. 14. 19—22), Indrâṇî (2—6. 9. 10. 15—18), Vṛishâkapi Aindra (7. 13. 23). — 87 Pâyu. — 88 Mûrdhanvat, ein Âñgirasa oder Vâmadevya. — 89 Reṇu. — 90 Nârâyaṇa. — 91 Aruṇa Vaitahavya. — 92 Çâryâta Mânava. — 93 Tânva Pârtha. — 94 Arbuda Kâdraveya Sarpa. — 95 Purûravas Aiḷa (1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17), Urvaçî (2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18). — 96 Baru Âñgirasa, oder Sarvahari Aindra. — 97 Bhishaj Âtharvaṇa. — 98 Devâpi Ârshṭisheṇa. — 99 Vamra Vaikhânasa. — 100 Duvasyu Vândana. — 101 Budha Saumya. — 102 Mudgala Bhârmyaçva. — 103 Apratiratha Aindra. — 104 Ashṭaka Vaiçvâmitra. — 105 Durmitra (seinem Wesen nach *sumitra*) Kautsa, oder Sumitra (seinem Wesen nach *durmitra*) Kautsa. — 106 Bhûtâñça Kâçyapa. — 107 Divya Âñgirasa, oder Dakshiṇâ Prâjâpatya. — 108 Paṇayo 'surâḥ (1. 3. 5. 7. 9), Saramâ Devaçunî (2. 4. 6. 8. 10. 11). — 109 Juhû Brahmajâyâ, oder Ûrdhvanâbhan Brâhma. — 110 Jamadagni, oder Râma Jâmadagnya (Paraçurâma). — 111 Ashṭâdaṅshṭra Vairûpa. — 112 Nabhaprabhedana Vairûpa. — 113 Çataprabhedana Vairûpa. — 114 Sadhri Vairûpa, oder Gharma Tâpasa. — 115 Upastuta Vârshṭihavya. — 116 Agniyuta Sthaura, oder Agniyûpa Sthaura. — 117 Bhikshu Âñgirasa. — 118 Urukshaya Âmahîyava. — 119 Laba Aindra. — 120 Bṛihaddiva Âtharvaṇa. — 121 Hiraṇyagarbha Prâjâpatya. — 122 Citramahas Vâsishṭha. — 123 Vena. — 124 Agni (2—4), Agni, Varuṇa, Soma (1. 5—9). — 125 Vâc Âmbhṛiṇî. — 126 Kulmalabarhisha Çailûshi, oder Aṅhomuc Vâmadevya. — 127 Kuçika Saubhara, oder Râtri Bhâradvâjî. — 128 Vihavya Âñgirasa. — 129 Prajâpati Parameshṭhin. — 130

Yajna Prâjâpatya. — 131 Sukîrti Kâkshîvata. — 132 Çakapûta Nârmedha. — 133 Sudâs Paijavana. — 134 Mândhâtṛi Yauvanâçva (1—6. 7[d]), Godhâ (7[abc]). — 135 Kumâra Yâmâyana. — 136 Jûti (1), Vâtajûti (2), Viprajûti (3), Vṛishâṇaka (4), Karikrata (5), Etaça (6), Ṛishyaçṛinga (7), alle sieben Muni Söhne des Vâtaraçana. — 137 Bharadvâja (1), Kaçyapa (2), Gotama (3), Atri (4), Viçvâmitra (5), Jamadagni (6), Vasishṭha (7). — 138 Aṅga Aurava. — 139 Viçvâvasu Devagandharva. — 140 Agni Pâvaka. — 141 Agni Tâpasa. — 142 Jaritṛi (1. 2), Droṇa (3. 4), Sârisṛikta (5. 6), Stambamitra (7. 8), alle vier Çârṅga. — 143 Atri Sâṃkhya. — 144 Suparṇa Târkshyaputra, oder Ûrdhvakṛiçana Yâmâyana. — 145 Indrâṇî. — 146 Devamuni Airammada. — 147 Suvedas Çairîshi. — 148 Pṛithu Vainya. — 149 Arcat Hairaṇyastûpa. — 150 Mṛiḷîka Vâsishṭha. — 151 Çraddhâ Kâmâyanî. — 152 Çâsa Bhâradvâja. — 153 Indramâtaro Devajâmayaḥ. — 154 Yamî. — 155 Çirimbiṭha Bhâradvâja. — 156 Ketu Âgneya. — 157 Bhuvana Âptya, oder Sâdhana Bhauvana. — 158 Cakshus Saurya. — 159 Çacî Paulomî. — 160 Pûraṇa Vaiçvâmitra. — 161 Yakshmanâçana Prâjâpatya. — 162 Rakshohan Brâhma. — 163 Vivṛihan Kâçyapa. — 164 Pracetas Âṅgirasa. — 165 Kapota Nairṛita. — 166 Ṛishabha, ein Vairâja oder Çâkvara. — 167 Viçvâmitra und Jamadagni. — 168 Anila Vâtâyana. — 169 Çabara Kâkshîvata. — 170 Vibhrâj Saurya. — 171 Iṭa Bhârgava. — 172 Saṃvarta Âṅgirasa. — 173 Dhruva Âṅgirasa. — 174 Abhîvarta Âṅgirasa. — 175 Ûrdhvagrâvan Ârbudi. — 176 Sûnu Ârbhava. — 177 Pataṅga Prâjâpatya. — 178 Arishṭanemi Târkshya. — 179 Çibi Auçînara (1), Pratardana Daivodâsi Kâçirâja (2), Vasumanas Rauhidaçva (3). — 180 Jaya Aindra. — 181 Pratha Vâsishṭha (1), Sapratha Bhâradvâja (2), Gharma Saurya (3). — 182 Tapurmûrdhan Bârhaspatya. — 183 Prajâvat Prâjâpatya. — 184 Tvashṭṛi Garbhakartṛi, oder Vishṇu Prâjâpatya. — 185 Satyadhṛiti Vâruṇi. — 186 Ula Vâtâyana. — 187 Vatsa Âgneya. — 188 Çyena Âgneya. — 189 Sârparâjnî. — 190 Aghamarshaṇa Mâdhuchandasa. — 191 Saṃvanana Âṅgirasa. —

Vâlakhilya.

Hymn. 1 Praskaṇva. — 2 Pushṭigu Kâṇva. — 3 Çrushṭigu. — 4 Âyu. — 5 Medhya. — 6 Mâtariçvan. — 7 Kṛiça. — 8 Pṛishadhra. — 9. 10 Medhya. — 11 Suparṇa. —

II. Alphabetisches Verzeichnifs der angeblichen Hymnendichter, deren Patronymica und Attribute.

Nâbhânedishṭha Mânava 10, 61. 62
Nârada Kâṇva 8, 13. 9, 104. 105
Nârâyaṇa 10, 90
Nârmedha s. Çakapûta
Nâhusha s. Yayâti
Nidhruvi Kâçyapa 9, 63
Nivâvarî s. Sikatâḥ
Nîpâtithi Kâṇva 8, 34, 1—15
Nṛimedha Âñgirasa 8, 78. 79. 87. 88. 9, 27. 29
Nema Bhârgava 8, 89
Nairṛita s. Kapota
Nodhas Gautama 1, 58—64. 8, 77. 9, 93
Naudhasa s. Ekadyû
Paṇayo 'surâḥ 10, 108, 1. 3. 5. 7. 9
Patañga Prâjâpatya 10, 177
Parameshṭhin s. Prajâpati
Parâçara Çâktya 1, 65—73. 9, 97, 31—44
Parucchepa Daivodâsi 1, 127—139
Parvata Kâṇva 8, 12. 9, 104. 105
Pavitra Âñgirasa 9, 67, 22—32. 73. 83
Pâyu Bhâradvâja 6, 75. 10, 87
Pârucchepi s. Anânata
Pârtha s. Tânva
Pâvaka s. Agni
Punarvatsa Kâṇva 8, 7
Purumîḷha Âñgirasa 8, 60
— Sauhotra 4, 43. 44
Purumedha Âñgirasa 8, 78. 79
Puruhanman Âñgirasa 8, 59
Purûravas Aiḷa 10, 95, 1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17
Pushṭigu Kâṇva Vâl. 2
Pûtadaksha Âñgirasa 8, 83
Pûraṇa Vaiçvâmitra 10, 160
Pûru Âtreya 5, 16. 17
Pṛithu Vainya 10, 148
Pṛiçniyo 'jâ Ṛishigaṇâḥ 9, 86, 21—30
Paijavana s. Sudâs
Paura Âtreya 5, 73. 74
Paurukutsya s. Trasadasyu
Paulomî s. Çacî
Pragâtha Kâṇva 8, 1, 1. 2. 10. 48. 51—54
— Ghaura s. d. v.
Pracetas Âñgirasa 10, 164
Prajâpati 9, 101, 13—16
— Parameshṭhin 10, 129
— Vâcya 3, 38. 54—56. 9, 84
— Vaiçvâmitra 3, 38. 54—56
Prajâvat Prâjâpatya 10, 183
Pratardana Kâçirâja Daivodâsi 9, 96. 10, 179, 2
Pratikshatra Âtreya 5, 46
Pratiprabha Âtreya 5, 49
Pratibhânu Âtreya 5, 48
Pratiratha Âtreya 5, 47
Pratha Vâsishṭha 10, 181, 1
Prabhûvasu Âñgirasa 5, 35. 36. 9, 35. 36
Prayasvanto 'trayaḥ 5, 20
Prayoga Bhârgava 8, 91
Praskaṇva Kâṇva 1, 44—50. 9, 95. Vâl. 1
Prâgâtha s. Kali, Bharga, Haryata
Prâjâpatya s. Patañga, Prajâvat, Yakshmanâçana, Yajna, Vimada, Vishṇu, Saṃvaraṇa, Hiraṇyagarbha
Prâjâpatyâ s. Dakshiṇâ
Priyamedha Âñgirasa 8, 2, 1—40. 57. 58. 76. 9, 28
Praiyamedha s. Sindhukshit
Plâta s. Gaya
Plâyogi s. Âsañga
Bandhu Gaupâyana oder Laupâyana 5, 24, 1. 10, 57—60
Babhru Âtreya 5, 30
Baru Âñgirasa 10, 96
Bâdhryaçva s. Sumitra
Bârhaspatya s. Agni, Tapurmûrdhan, Bharadvâja, Çaṃyu
Bâhuvṛikta Âtreya 5, 71. 72
Bindu Âñgira° 8, 83. 9, 30
Budha Âtreya 5, 1
— Saumya 10, 1
Bṛihaduktha Vâmadevya 10, 54—56
Bṛihaddiva Âtharvaṇa 10, 120
Bṛihanmati Âñgirasa 9, 39. 40
Bṛihaspati Âñgirasa 10, 71. 72
— Laukya 10, 72
Brahmajâyâ s. Juhû
Brahmâtithi Kâṇva 8, 5
Brâhma s. Ûrdhvanâbhan, Rakshohan
Bhayamâna Vârshâgira 1, 100
Bharadvâja Bârhaspatya 6, 1—30. 37—43. 53—74. 9, 67, 1—3. 10, 137, 1
Bharga Prâgâtha 8, 49. 50
Bhârata s. Açvamedha, Devavâta, Devaçravas
Bhâradvâja s. Ṛijiçvan, Garga, Nara, Pâyu, Vasu, Çâsa, Çirimbiṭha, Çunahotra, Sapratha, Suhotra
Bhâradvâjî s. Râtri
Bhârgava s. Iṭa, Kali, Kṛitnu, Gṛitsamada, Cyavana, Jamadagni, Nema, Prayoga, Vena, Somâhuti, Syûmaraçmi
Bhârmyaçva s. Mudgala
Bhâlandana s. Vatsaprî
Bhâvayavya 1, 126, 6
Bhikshu Âñgirasa 10, 117
Bhishaj Âtharvaṇa 10, 97
Bhuvana Âptya 10, 157
Bhûtâñça Kâçyapa 10, 106
Bhṛigu Vâruṇi 9, 65. 10, 19
Bhauma s. Atri
Bhauvana s. Viçvakarman, Sâdhana

Vimada Aindra oder Prâjâpatya 10, 20 26
Virûpa Âñgirasa 8, 43. 44. 64
Vivasvat Âditya 10, 13
Vivṛihan Kâçyapa 10, 163
Viçvaka Kârshṇi 8, 75
Viçvakarman Bhauvana 10, 81. 82
Viçvacarshaṇi s. Dyumna
Viçvamanas Vaiyaçva 8, 23—26
Viçvavârâ Âtreyî 5, 28
Viçvasâman Âtreya 5, 22
Viçvâmitra Gâthina 3, 1 2. 24. 25. 26 (1—6. 8. 9) 27—32. 33(1—3. 5. 7. 9. 11—13) 34. 35. 36 (1 9. 1). 37—53. 57—62. 9, 67, 13—15. 10, 137, 5. 167
Viçvâvasu Devagandharva 10, 139
Vishṇu Prâjâpatya 10, 184
Vihavya Âñgirasa 10, 128
Vitahavya Âñgirasa 6, 15
Vṛiça Jâra 5, 2
Vṛishagaṇa Vâsishṭha 9, 97, 7—9
Vṛishâkapi Aindra 10, 86, 6. 12. 22
Vṛishâṇaka Vâtaraçana 10, 136, 4
Vena Bhârgava 9, 85. 10, 123
Vaikuṇṭha s. Indra
Vaikhânasa s. Vamra
Vaikhânasâḥ çatam 9, 66
Vaitahavya s. Aruṇa
Vainya s. Pṛithu
Vaiyaçva s. Viçvamanas
Vairâja s. Ṛishabha
Vairûpa s. Ashṭâdaṅshṭra, Nabhaprabhedana, Çataprabhedana, Sadhri
Vaivasvata s. Manu, Yama
Vaivasvatî s. Yamî
Vaiçvânara s. Agni
Vaiçvâmitra s. Ashṭaka, Ṛishabha, Kata, Purâṇa, Prajâpati, Madhuchandas, Reṇu
Vyaçva Âñgirasa 8, 26
Vyâghrapâd Vâsishṭha 9, 97, 16—18
Çaṃyu Bârhaspatya 6, 44—46. 48
Çakapûta Nârmedha 10, 132
Çakti Vâsishṭha 7 32, 26[a] 9, 97, 19—21. 108, 3. 14—16
Çañkha Yâmâyana 10, 15
Çacî Paulomî 10, 159
Çataprabhedana Vairûpa 0, 13
Çabara Kâkshîvata 10, 169
Çaçakarṇa Kâṇva 8, 9
Çaçvatî Âñgirasî 8, 1, 34
Çâktya s. Gauriviti, Parâçara
Çâkvara s. Ṛishabha
Çârñga s. Jaritṛi, Droṇa, Sârisṛikta, Stambamitra
Çâryâta Mânava 10, 92
Çâsa Bhâradvâja 10, 152
Çikhaṇḍinî Apsarasau Kâçyapyau 9, 104
Çibi Auçînara 10, 179, 1
Çirimbiṭha Bhâradvâja 10, 155
Çiçu Âñgirasa 9, 112
Çunaḥçepa Âjigarti 1, 24—30. 9, 3
Çunahotra Bhâradvâja 6, 33. 34
Çairîshi s. Suvedas
Çailûshi s. Kulmalabarhisha
Çaunaka s. Gṛitsamada
Çaunahotra s. Gṛitsamada
Çyâvâçva Âtreya 5, 52—61. 81. 82. 8, 35—38. 9, 32
Çyâvâçvi s. Andhîgu
Çyena Âgneya 10, 188
Çraddhâ Kâmâyanî 10, 151
Çrutakaksha Âñgirasa 8, 81
Çrutabandhu Gaupâyana oder Laupâyana 5, 24, 3. 10, 57—60
Çrutavid Âtreya 5, 62
Çrushṭigu Vâl. 3
Saṃvanana Âñgirasa 10, 191
Saṃvaraṇa Prâjâpatya 5, 33. 34
Saṃvarta Âñgira[*] 10, 172
Saṃkasuka Yâmâyana 10, 18
Satyadhṛiti Vâruṇi 10, 185
Satyaçravas Âtreya 5, 79. 80
Sadâpṛiṇa Âtreya 5, 45
Sadhri Vairûpa 10, 114
Sadhvaṅsa Kâṇva 8, 8
Saptaṛishayaḥ 9, 107. Vgl. 10, 137
Saptagu Âñgirasa 10, 47
Saptavadhri Âtreya 5, 78. 8, 62
Sapti Vâjambhara 10, 79
Sapratha Bhâradvâja 10, 181, 2
Saramâ Devaçunî 10, 108, 2. 4. 6. 8. 10. 1
Sarpa s. Arbuda, Jaratkarṇa
Sarvahari Aindra 10, 96
Savya Âñgirasa 1, 51—57
Sasa Âtreya 5, 21
Sahadeva Vârshâgira 1, 100
Sahasaḥ sûnu s. Agni
Sâṃvaraṇa s. Manu
Sâṃkhya s. Atri
Sâdhana Bhauvana 10, 157
Sâmmada s. Matsya
Sârisṛikta Çârñga 10, 142, 5. 6
Sârparâjnî 10, 89
Sâvitrî s. Sûryâ
Sikatâ Nivâvarî Ṛishigaṇâḥ 9, 86, 1—20
Sindhukshit Praiyamedha 10, 75
Sindhudvîpa Âmbarisha 10, 9
Sukaksha Âñgirasa 8, 81. 82
Sukîrti Kâkshîvata 10, 131
Sutambhara Âtreya 5, 11—14

III. Die wirklichen und angeblichen Gottheiten der einzelnen Hymnen gemäſs der Anukramaṇikâ.

Maṇḍala 1.

Hymn. 1 Agni. — 2 Vâyu (1—3), Indra und Vâyu (4—6), Mitra und Varuṇa (7—9). — 3 Açvinau (1—3), Indra (4—6), Viçve Devâḥ (7—9), Sarasvatî (10—12). — 4. 5 Indra. — 6 Indra (1—3. 10), Marutaḥ (4. 6. 8. 9) Indra und Marutaḥ (5. 7). — 7—11 Indra. — 12 Agni. Der erste pâda von 6 ist Agni Nirmathya und Agni Âhavanîya geweiht. — 13 Âpriyaḥ *). Idhma oder Samiddho 'gniḥ (1), Tanûnapât (2), Narâçaṅsa (3), Iḷa (4), Barhis (5), Devîr Dvâraḥ (6), Ushâsânaktâ (7), Daivyau Hotârau Pracetasau (8), Tisro devyaḥ, nämlich Sarasvatî, Iḷâ, Bhâratî (9), Tvashṭṛi (10), Vanaspati (11), Svâhâkṛitayaḥ (12). — 14 Viçve Devâḥ. — 15 Ṛitavaḥ, zu gleicher Zeit Indra (1. 5), Marutaḥ (2), Tvashṭṛi (3), Agni (4. 12), Mitra und Varuṇa (6), Draviṇodas (7—10), Açvinau (11). — 16 Indra. — 17 Indra und Varuṇa. — 18 Brahmaṇaspati (1—3), Brahmaṇaspati, Indra, Soma (4), Brahmaṇaspati und Dakshiṇâ (5), Sadasaspati (6—8), Sadasaspati oder Narâçaṅsa (9). — 19 Agni und Marutaḥ. — 20 Ṛibhavaḥ. — 21 Indra und Agni. — 22 Açvinau (1—4), Savitṛi (5—8), Agni (9. 10), Devyaḥ (11), Indrâṇî, Varuṇânî, Agnâyî (12), Dyâvâpṛithivyau (13. 14), Pṛithivî (15), Vishṇu oder Devâḥ (16), Vishṇu (17—21). —

---

*) In den Hymnen, die mit dem adj. *âpra* bezeichnet sind, ist *Tanûnapât* übergangen. Wenn die Anukramaṇî den Ausdruck *âpriyaḥ* verwendet und der Hymnus nur 11 Verse enthält, so fehlt *Narâçaṅsa*.

23 Vâyu (1), Indra und Vâyu (2. 3), Mitra und Varuṇa (4—6), Indra Marutvat (7—9), Viçve Devâḥ (10—12), Pûshan (13—15), Âpaḥ (16—28a), Agni (23b. 24). — 24 Ka (1), Agni (2), Savitṛi (3. 4), Savitṛi oder Bhaga (5), Varuṇa (6—15). — 25 Varuṇa. — 26 Agni. — 27 Agni (1—12), Devâḥ (13). — 28 Indra (1—4), Ulûkhala (5. 6), Ulûkhala und Musala (7. 8), Prajâpati Hariçcandra oder carmapraçaṅsâ (9). — 29 Indra. — 30 Indra (1—16), Açvinau (17—19), Ushas (20—22). — 31 Agni. — 32. 33 Indra. — 34 Açvinau. — 35 Agni, Mitra und Varuṇa, Râtri, Savitṛi (1), Savitṛi (2—11). — 36 Agni (1—12. 15—20), Yûpa (13. 14). — 37—39 Marutaḥ. — 40 Brahmaṇaspati. — 41 Varuṇa, Mitra, Aryaman (1—3. 7—9), Âdityâḥ (4—6). — 42 Pûshan. — 43 Rudra (1. 2. 4—6), Rudra, Mitra und Varuṇa (3), Soma (7—9). — 44 Agni, Açvinau, Ushas (1. 2), Agni (3—14). — 45 Agni (1—10a), Devâḥ (10b). — 46. 47 Açvinau. — 48. 49 Ushas. — 50 Sûrya. — 51—57 Indra. — 58 Agni. — 59 Vaiçvânara. — 60 Agni. — 61—63 Indra. — 64 Marutaḥ. — 65—78 Agni. — 79 Agni, oder Agni Madhyama (1—3), Agni (4—12). — 80—84 Indra. — 85—88 Marutaḥ. — 89. 90 Viçve Devâḥ. — 91 Soma. — 92 Ushas (1—15), Açvinau (16—18). — 93 Agni und Soma. — 94 Agni (1—7. 8d. 9—15. 16ab), Devâḥ (8abc), Agni, oder Mitra, Varuṇa, Aditi, Sindhu, Pṛithivî, Dyo (16cd). — 95 Agni, oder Agni Aushasa. — 96 Agni, oder Agni Draviṇodas. — 97 Agni, oder Agni Çuci. — 98 Agni, oder Viçvânara. — 99 Agni, oder Agni Jâtavedas. — 100—104 Indra. — 105—107 Viçve Devâḥ. — 108. 109 Indra und Agni. — 110. 111 Ṛibhavaḥ. — 112 Dyâvâpṛithivyau (1a), Agni (1b), Açvinau (1cd—25). — 113 Ushas (1ab. 2—20), Ushas und Râtri (1cd). — 114 Rudra. — 115 Sûrya. — 116—119 Açvinau. — 120 Açvinau (1—11), duḥsvapnanâçana (12). — 121 Indra oder Viçve Devâḥ. — 122 Viçve Devâḥ. — 123. 124 Ushas. — 125 Svanayasya dânastutiḥ. — 126 Bhâvayavya (1—5. 7), Romaçâ (6). — 127. 128 Agni. — 129 Indra (1—5. 7—11), Indu (6). — 130. 131 Indra. — 132 Indra (1—5. 6b), Indra und Parvata (6a). — 133 Indra. — 134 Vâyu. — 135 Vâyu (1—3. 9), Indra (4—8). — 136 Mitra und Varuṇa (1—5), liṅgoktadevatâḥ (6. 7). — 137 Mitra und Varuṇa. — 138 Pûshan. — 139 Viçve Devâḥ, oder einzeln: Viçve Devâḥ (1. 11), Mitra und Varuṇa (2), Açvinau (3—5), Indra (6), Agni (7), Marutaḥ (8), Indra und Agni (9), Bṛihaspati (10). — 140. 141 Agni. — 142 Âpriyaḥ (1—12), Indra (13). — 143—150 Agni. — 151 Mitra (1), Mitra und Varuṇa (2—9). — 152. 153 Mitra und Varuṇa. — 154 Vishṇu. — 155 Vishṇu und Indra (1—3), Vishṇu (4—6). — 156 Vishṇu. — 157. 158 Açvinau. — 159. 160 Dyâvâpṛithivyau. — 161 Ṛibhavaḥ. — 162. 163 açvastutiḥ. — 164 Viçve Devâḥ (1—41), Vâc (42a. 45), Âpaḥ (42b), Çakadhûma (43a), Soma (43b) Agni, Sûrya, Vâyu (44), Sûrya (46. 47), saṃvatsarasaṃsthaṃ kâlacakravarṇanam (48), Sarasvatî (49), Sâdhyâḥ (50), Sûrya, oder Parjanya und Agni (51), Sarasvat oder Sûrya (52). — 165 Indra Marutvat. — 166 Marutaḥ. — 167 Indra (1), Marutaḥ (2—11). — 168 Marutaḥ. — 169. 170 Indra. —

171 Marutaḥ (1. 2), Indra Marutvat (3—6). — 172 Marutaḥ. — 173—178 Indra. — 179 ratyarthaṃ saṃvâdaḥ. — 180—184 Açvinau. — 185 Dyâvâpṛithivyau. — 186 Viçve Devâḥ. — 187 annastutiḥ. — 188 Âpriyaḥ. — 189 Agni. — 190 Bṛihaspati. — 191 Ap, Tṛiṇam, Sûrya. —

Maṇḍala 2.

Hymn. 1. 2 Agni — 3 Âpra. — 4—10 Agni. — 11—22 Indra. — 23 Brahmaṇaspati (1. 5. 9. 11. 17. 19), Bṛihaspati (2—4. 6—8. 10. 12—16. 18). — 24 Brahmaṇaspati (1—11. 13—16), Brahmaṇaspati und Indra (12). — 25. 26 Brahmaṇaspati. — 27 Âdityâḥ. — 28 Varuṇa. — 29 Viçve Devâḥ. — 30 Indra (1—5. 7. 8[b]. 10), Indra und Soma (6), Sarasvatî (8[a]), Bṛihaspati (9), Marutaḥ (11). — 31 Viçve Devâḥ. — 32 Dyâvâprithivyau (1), Indra oder Tvashṭṛi (2. 3), Râkâ (4. 5), Sinîvâlî (6. 7), liṅgoktadevatâḥ (8). — 33 Rudra. — 34 Marutaḥ. — 35 Apâṃnapât. — 36. 37 Ṛitavaḥ. — 38 Savitṛi. — 39 Açvinau. — 40 Soma und Pûshan (1—6[a]), dieselben und Aditi (6[b]). — 41 Vâyu (1. 2), Indra und Vâyu (3), Mitra und Varuṇa (4—6), Açvinau (7—9), Indra (10—12), Viçve Devâḥ (13—15), Sarasvatî (16—18), Dyâvâpṛithivyau oder havirdhânam (19[ab]. 20. 21), dieselben oder Agni (19[c]). — 42. 43 adhvani vâçyamânasya çakuntasya stutiḥ. —

Maṇḍala 3.

Hymn. 1 Agni. — 2. 3 Vaiçvânara. — 4 Âpriyaḥ. — 5. 6 Agni (anyâsâm api nipâto dṛiçyate). — 7 Agni. — 8 Yûpa (1—5), Yûpâḥ (6. 7. 9. 10), Yûpâḥ oder Viçve Devâḥ (8), vraçcinî (11). — 9—11 Agni. — 12 Indra und Agni. — 13—19 Agni. — 20 Viçve Devâḥ (1. 5), Agni (2—4). — 21 Agni. — 22 Agnayaḥ Purîshyâḥ. — 23. 24 Agni. — 25 Agni (1—3. 5), Agni und Indra (4). — 26 Vaiçvânara (1—3), Marutaḥ (4—6), Agni oder âtmastutiḥ (7. 8), upâdhyâyastutiḥ (9). — 27 Agni oder Ṛitavaḥ (1), Agni (2—15). — 28 Agni. — 29 Agni (1—4. 6—16), Agni oder ṛitvijaḥ (5). — 30—32 Indra. — 33 Nadyaḥ (1—3. 5. 9. 11. 13), Viçvâmitra (4. 8. 10), Indra (6. 7). — 34—52 Indra. — 53 Indra und Parvata (1), Indra (2—14. 21—24), Vâc sasarparî (15. 16), rathâṅgastutiḥ (17—20). — 54—57 Viçve Devâḥ. — 58 Açvinau. — 59 Mitra. — 60 Ṛibhavaḥ (1—4), Ṛibhavaḥ und Indra (5—7). — 61 Ushas. — 62 Indra und Varuṇa (1—3), Bṛihaspati (4—6), Pûshan (7—9), Savitṛi (10—12), Soma (13—15), Mitra und Varuṇa (16—18). —

Maṇḍala 4.

Hymn. 1 Agni (1. 6—20), Agni und Varuṇa (2—5). — 2 Agni. — 3 Rudra (1), Agni (2—16). — 4 Agni Rakshohan. — 5 Vaiçvânara. — 6—12 Agni. — 13. 14 Agni oder liṅgoktadevatâḥ. — 15 Agni (1—6), Somaka Sâhadevya (7. 8), Açvinau (9. 10). — 16. 17 Indra. — 18 saṃvâda Indrâditivâmadevânâm. — 19—22 Indra. — 23 Indra (1—7. 11),

Indra oder Ṛita (8—10). — 24. 25 Indra. — 26 Indra oder Âtman (1—3), çyenastutiḥ (4—7). — 27 çyenastutiḥ (1—4), çyenastutiḥ oder Indra (5). — 28 Indra, oder Indra und Soma. — 29 Indra. — 30 Indra (1—8. 12—24), Indra und Ushas (9—11). — 31 Indra. — 32 Indra (1—22), Indrâçvau (23. 24). — 33—37 Ṛibhavaḥ. — 38 Dyâvâpṛithivyau (1), Dadhikrâvan (2—10). — 39 Dadhikrâvan. — 40 Dadhikrâvan (1—4), Sûrya (5). — 41 Indra und Varuṇa. — 42 âtmastavaḥ (1—6), Indra und Varuṇa (7—10). — 43—45 Açvinau. — 46 Vâyu (1), Indra und Vâyu (2—7). — 47 Vâyu (1), Indra und Vâyu (2—4). — 48 Vâyu. — 49 Indra und Bṛihaspati. — 50 Bṛihaspati (1—9), Indra und Bṛihaspati (10. 11). — 51. 52 Ushas. — 53. 54 Savitṛi. — 55 Viçve Devâḥ. — 56 Dyâvâpṛithivyau. — 57 Kshetrapati (1—3), Çuna (4), Çunâsîrau (5—8), Sîtâ (6. 7). — 58 Agni, oder Sûrya, oder Âpaḥ, oder Gâvaḥ, oder ghṛitastutiḥ.

Maṇḍala 5.

Hymn. 1. 2 Agni. — 3 Agni (1. 2. 4—12), Marutaḥ, Rudra und Vishṇu (3). — 4 Agni. — 5 Âpram. — 6—25 Agni. — 26 Agni (1—8), Viçve Devâḥ (9). — 27 Agni (1—5), Indra und Agni (6). — 28 Agni. — 29 Indra (1—8. 9[b]. 10—15), Indra oder Uçanas (9[a]). — 30 Indra (Ṛiṇaṃcayo 'py atra râjâ stutaḥ). — 31 Indra (1—7. 8[ab]. 10—13), Indra, Kutsa, oder Uçanas (8[cd]), Indra und Kutsa (9). — 32—39 Indra. — 40 Indra (1—4), Sûrya (5), Atri (6—9). — 41 Viçve Devâḥ. — 42 Viçve Devâḥ (1—10. 12—18), Rudra (11). — 43—45 Viçve Devâḥ. — 46 Viçve Devâḥ (1—6), devapatnîstavaḥ (7. 8). — 47—50 Viçve Devâḥ. — 51 Viçve Devâḥ (1—3. 8—15), Indra und Vâyu (4. 6. 7), Vâyu (5). — 52—59 Marutaḥ. — 60 Marutaḥ, oder Marutaḥ und Agni. — 61 Marutaḥ (1—4. 11—16), Çaçîyasî Tarantamahishî (5—8), Puramîḷha Vaidadaçvi (9), Taranta Vaidadaçvi (10), Rathavîti Dârbhya (17—19). — 62—72 Mitra und Varuṇa. — 73—78 Açvinau. — 79. 80 Ushas. — 81. 82 Savitṛi. — 83 Parjanya. — 84 Pṛithivî. — 85 Varuṇa. — 86 Indra und Agni. — 87 Marutaḥ. —

Maṇḍala 6.

Hymn. 1—6 Agni. — 7—9 Vaiçvânara. — 10—16 Agni. — 17—20 Indra. — 21 Indra (1—8. 10. 12), Viçve Devâḥ (9. 11). — 22—26 Indra. — 27 Indra (1—7), Abhyâvartinaç Câyamânasya dânastutiḥ (8). — 28 Gâvaḥ (1. 3—7. 8[abc]), Gâvaḥ und Indra (2. 8[d]). — 29—44 Indra. — 45 Indra (1—30), Bṛibus Takshâ (31—33). — 46 Indra. — 47 Soma (1—5), Indra (6—19. 20[b]. 21. 31[b]), liṅgoktadevatâḥ (20[a]), Prastokasya Sârñjayasya dânastutiḥ (22—25), Ratha (26—28), Dundubhi (29. 30. 31[a]). — 48 Tṛiṇapâṇikam Pṛiçnisûktam. Agni (1—10), Marutaḥ (11. 12. 20. 21), Marutaḥ oder liṅgoktadevatâḥ (13—15), Pûshan (16—19), Dyâvâbhûmî oder Pṛiçni (22). — 49—52 Viçve Devâḥ. — 53—56 Pûshan. — 57 Pûshan und Indra. — 58 Pûshan. — 59. 60 Indra und Agni. — 61 Sarasvatî. — 62. 63 Açvinau. — 64. 65 Ushas. — 66 Marutaḥ. — 67 Mitra und Va-

ruṇa. — 68 Indra und Varuṇa. — 69 Indra und Vishṇu. — 70 Dyâvâpṛithivyau. — 71 Savitṛi. — 72 Indra und Soma. — 73 Bṛihaspati. — 74 Soma und Rudra. — 75 Saṃgrâmâñgâni: varman (1), dhanus (2), jyâ (3), ârtnî (4), ishudhi (5), sârathi (6 a), raçmayaḥ (6 b), açvâḥ (7), ratha (8), rathagopâḥ (9), liñgoktadevatâḥ (10), ishavaḥ (11. 12. 15. 16), pratoda (13), hastaghna (14), liñgoktadevatâḥ (17—19 saṃgrâmâçishaḥ). —

Maṇḍala 7.

Hymn. 1 Agni. — 2 Âpram. — 3. 4 Agni. — 5. 6 Vaiçvânara. — 7—12 Agni. — 13 Vaiçvânara. — 14—17 Agni. — 18 Indra (1—21), Sudâsaḥ Paijavanasya dânastutiḥ (22—25). — 19—32 Indra. — 33 Vasishṭhaputrâḥ (1—9), Vasishṭhaḥ (10—14). — 34 Viçve Devâḥ (1—15. 17 b. 18—25), Ahi (16), Ahirbudhnya (17 a). — 35—37 Viçve Devâḥ. — 38 Savitṛi (1—5. 6 a), Savitṛi oder Bhaga (6 b), Vâjinaḥ (7. 8). — 39. 40 Viçve Devâḥ. — 41 liñgoktadevatâḥ (1), Bhaga (2—6), Ushas (7). — 42. 43 Viçve Devâḥ. — 44 liñgoktadevatâḥ (1), Dadhikrâvan (2—5). — 45 Savitṛi. — 46 Rudra. — 47 Âpaḥ. — 48 Ṛibhavaḥ (1—3), Ṛibhavaḥ, oder Viçve Devâḥ (4). — 49 Âpaḥ. — 50 Mitra und Varuṇa (1), Agni (2), Viçve Devâḥ (3), nadîstutiḥ (4). — 51. 52 Âdityâḥ. — 53 Dyâvâpṛithivyau. — 54 Vâstoshpati. — 55 Vâstoshpati (1), prasvâpinyaḥ (2—8). — 56—58 Marutaḥ. — 59 Marutaḥ (1—11), Rudra (12 mṛityuvimocinî). — 60 Sûrya (1), Mitra und Varuṇa (2—12). — 61 Mitra und Varuṇa. — 62 Sûrya (1—3), Mitra und Varuṇa (4—6). — 63 Sûrya (1—4. 5 a), Mitra und Varuṇa (5 b. 6). — 64. 65 Mitra und Varuṇa. — 66 Mitra und Varuṇa (1—3. 17—19), Âdityâḥ (4—13), Sûrya (14—16). — 67—74 Açvinau. — 75—81 Ushas. — 82—85 Indra und Varuṇa. — 86—89 Varuṇa. — 90 Vâyu (1—4), Indra und Vâyu (5—7). — 91 Vâyu (1. 3), Indra und Vâyu (2. 4-7). — 92 Vâyu (1. 3—5), Indra und Vâyu (2). — 93. 94 Indra und Agni. — 95 Sarasvatî (1. 2. 4—6), Sarasvat (3). — 96 Sarasvatî (1—3), Sarasvat (4—6). — 97 Indra (1), Bṛihaspati (2. 4—8), Indra und Brahmaṇaspati (3. 9), Indra und Bṛihaspati (10). — 98 Indra (1-6), Indra und Bṛihaspati (7). — 99 Vishṇu (1—3. 7), Indra und Vishṇu (4—6). — 100 Vishṇu. — 101. 102 Parjanya. — 103 Maṇḍûkâḥ (parjanyastutiḥ). — 104 Indra und Soma Rakshohaṇau (1—7. 15. 24), Indra (8. 16. 19—22. 24), Soma (9. 12. 13), Agni (10. 14), Devâḥ (11), Grâvâṇaḥ (17), Marutaḥ (18), Vasishṭha (23 a), Pṛithivî, Antariksham, Dyauḥ (23 b). —

Maṇḍala 8.

Hymn. 1 Indra (1—29), dânastutiḥ (30—33), Âsañga (34). — 2 Indra (1—40), Vibhindor dânastutiḥ (41. 42). — 3 Indra (1—20), Pâkasthâmnaḥ Kaurayâṇasya dânastutiḥ (21—24). — 4 Indra (1—14), Indra oder Pûshan (15—18), Kuruñgasya dânastutiḥ (19—21). — 5 Açvinau (1—36. 37 a), Kaçoç Caidyasya dânastutiḥ (37 b—39). — 6 Indra (1—45), Tirindirasya Pârçavyasya dânastutiḥ (46—48). — 7 Marutaḥ. — 8—10 Açvinau. —

11 Agni. — 12—17 Indra. — 18 Âdityâḥ (1—7. 10—22), Açvinau (8), Agni, Sûrya, Anila (9). — 19 Agni (1—33), Âdityâḥ (34. 35), Trasadasyor dânastutiḥ (36. 37). — 20 Marutaḥ. — 21 Indra (1—16), Citrasya dânastutiḥ (17. 18). — 22 Açvinau. — 23 Agni. — 24 Indra (1—27), Varoḥ Saushâmṇasya dânastutiḥ (28—30). — 25 Mitra und Varuṇa (1—9. 13—24), Viçve Devâḥ (10—12). — 26 Açvinau (1—19), Vâyu (20—25). — 27—30 Viçve Devâḥ. — 31 ijyâstavo yajamânapraçaṅsâ ca (1—4), Dampatî (5—9), dampatyor âçishaḥ (10—18). — 32—34 Indra. — 35 Açvinau. — 36. 37 Indra. — 38 Indra und Agni. — 39 Agni. — 40 Indra und Agni. — 41 Varuṇa. — 42 Varuṇa (1—3), Açvinau (4—6). — 43. 44 Agni. — 45 Agni und Indra (1), Indra (2—42). — 46 Indra (1—20. 29—31. 33), Pṛithuçravasaḥ Kânîtasya dânastutiḥ (21—24), Vâyu (25—28. 32). — 47 Âdityâḥ (1—13), Âdityâḥ und Ushas (14—18). — 48 Soma. — 49 Agni. — 50. 51 Indra. — 52 Indra (1—11), Devâḥ (12). — 53—55 Indra. — 56 Âdityâḥ (Aditi 10—12). — 57 Indra (1—13), Ṛikshâçvamedhayor dânastutiḥ (14—19). — 58 Indra (1—10. 13—18), Viçve Devâḥ (11[a]), Varuṇa (11[b]. 12). — 59 Indra. — 60 Agni. — 61 Agni, oder havishâṃ stutiḥ. — 62 Açvinau. — 63 Agni (1—12), Çrutarvaṇa Ârkshyasya dânastutiḥ. — 64 Agni. — 65—67 Indra. — 68 Soma. — 69 Indra (1—9), Devâḥ (10). — 70. 71 Indra. — 72 Viçve Devâḥ. — 73 Agni. — 74—76 Açvinau. — 77—81 Indra. — 82 Indra (1—33), Indra und Ṛibhu (34). — 83 Marutaḥ. — 84 Indra. — 85 Indra (1—13. 14[abc]. 16—21), Marutaḥ (14[d]), Indra und Bṛihaspati (15). — 86—88 Indra. — 89 Indra (1—9. 12), Vâc (10. 11). — 90 Mitra und Varuṇa (1—4. 5[abc]), Âdityâḥ (5[d]. 6), Açvinau (7. 8), Vâyu (9. 10), Sûrya (11. 12), Ushas oder sûryaprabhâstutiḥ (13), Pavamâna (14), Go (15. 16). — 91 Agni. — 92 Agni (1—13), Agni und Marutaḥ (14). —

Maṇḍala 9.

Hymn. 1—4 Pavamâna Soma. — 5 Âpriyaḥ. — 6—65 Pavamâna Soma. — 66 Pavamâna Soma (1—18. 22—30), Agni (19—21). — 67 Pavamâna Soma (1—9. 13—22. 28—30), Pavamâna Soma oder Pûshan (10—12), Agni (23. 24), Agni und Savitṛi (25. 26), Agni und Viçve Devâḥ (27), pâvamânyadhyetṛistutiḥ (31. 32). — 68—114 Pavamâna Soma. —

Maṇḍala 10.

Hymn. 1—7 Agni. — 8 Agni (1—6), Indra (7—9). — 9 Âpaḥ. — 10 Yama (1. 3. 5—7. 11. 13), Yamî (2. 4. 8—10. 12. 14). — 11. 12 Agni. — 13 Havirdhâna. — 14 Yama (1—5. 13—16), liṅgoktadevatâḥ (6), dieselben oder Pitaraḥ (7—9), Çvânau (10—12). — 15 Pitaraḥ. — 16 Agni. — 17 Saraṇyû (1. 2), Pûshan (3—6), Sarasvatî (7—9), Âpaḥ (10. 14), Âpaḥ oder Soma (11—13). — 18 Mṛityu (1—4), Dhâtṛi (5), Tvashṭṛi (6), Pitṛimedhâḥ (7—13), Pitṛimedha oder Prajâpati (14: aniruktâ d. i. aprakâçadevatâbhidhânâ). — 19 Âpaḥ oder Gâvaḥ (1[a]. 2—8), Agni und Soma (1[b]). — 20. 21 Agni (20, 1 çântyarthâ). — 22. 23 Indra. — 24 Indra (1—3), Açvinau

(4—6). — 25 Soma. — 26 Pûshan. — 27 Indra. — 28 Indra (1. 3—5. 7. 9. 11), Vasukra (2. 6. 8. 10. 12). — 29 Indra. — 30 Âpaḥ, oder Apâṃnapât. — 31 Viçve Devâḥ. — 32 Indra. — 33 Viçve Devâḥ (1), Indra (2. 3), Kuruçravaṇasya Trâsadasyavasya dânastutiḥ (4. 5), Upamaçravas Mitrâtithiputra (6—9). — 34 akshakṛishipraçaṅsâ ca, akshakitavanindâ ca. — 35. 36 Viçve Devâḥ. — 37 Sûrya. — 38 Indra. — 39—41 Açvinau. — 42—44 Indra. — 45. 46 Agni. — 47—50 Indra Vaikuṇṭha. — 51 Agni (1. 3. 5. 7. 9), Devâḥ (2. 4. 6. 8). — 52 Devâḥ. — 53 Agni (1—3. 6—11), Devâḥ (4. 5). — 54. 55 Indra. — 56. 57 Viçve Devâḥ. — 58 manaâvartanam. — 59 Nirṛiti (1—3), Nirṛiti und Soma (4), Asunîti (5. 6), liṅgoktadevatâḥ (7), Dyâvâpṛithivyau (8. 9. 10[b]), Dyâvâpṛithivyau oder Indra (10[a]). — 60 Asamâti (1—4. 6), Indra (5), Subandhor jîvitâhvâno 'rthaḥ (7—11), hastastutih (12). — 61 Viçve Devâḥ. — 62 Viçve Devâḥ oder Aṅgirasâṃ stutiḥ (1—6), Viçve Devâḥ (7), Sâvarṇer dânastutiḥ (8 - 11). — 63 Viçve Devâḥ (1 — 14. 17), pathyâ svastiḥ (15. 16). — 64—66 Viçve Devâḥ. — 67. 68 Bṛihaspati. — 69 Agni. — 70 Âpram. — 71 jnânam. — 72 Devâḥ. — 73. 74 Indra. — 75 nadîstutiḥ. — 76 Grâvâṇaḥ. — 77. 78 Marutaḥ. — 79. 80 Agni. — 81. 82 Viçvakarman. — 83. 84 Manyu. — 85 Soma (1—5), Sûryâvivâha (6—16), Devâḥ (17), Soma und Arka (18), Candramas (19), nṛiṇâṃ vivâhamantrâ âçishaç ca (20—28), vadhûvâsaḥsaṃsparçanindâ (29. 30), yakshmanâçanam (31), Dampatî (32), Sûryâ (33—47). — 86 Aindro Vṛishâkapir, Indrâṇî, Indraç ca samûdire. — 87 Agni Rakshohan. — 88 Sûrya und Vaiçvânara. — 89 Indra (1—4. 6—18), Indra und Soma (5). — 90 Purusha. — 91 Agni. — 92. 93 Viçve Devâḥ. — 94 Grâvâṇaḥ. — 95 Urvaçî (1. 3. 6. 8 - 10. 12. 14. 17), Purûravas (2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18). — 96 haristutiḥ. — 97 oshadhistutiḥ. — 98 Devâḥ. — 99 Indra. — 100 Viçve Devâḥ. — 101 Viçve Devâḥ, oder ṛitvikstutiḥ. — 102 Indra oder drughaṇa. — 103 Indra (1—3. 5—11), Bṛihaspati (4), Apvâ (12), Indra oder Marutaḥ (13). — 104. 105 Indra. — 106 Açvinau. — 107 Dakshiṇâ, oder Yajamânâḥ. — 108 Saramâ (1. 3. 5. 7. 9), Paṇayaḥ (2. 4. 6. 8. 10. 11). — 109 Viçve Devâḥ. — 110 Âpriyaḥ. — 111—113 Indra. — 114 Viçve Devâḥ. — 115 Agni. — 116 Indra. — 117 dhanânnadânapraçaṅsâ. — 118 Agni Rakshohan. — 119 Labasyâtmastutiḥ. — 120 Indra. — 121 Ka. — 122 Agni. — 123 Vena. — 124 Agni (1—4), yathânipâtam (5—8), Indra (9). — 125 Vâg Âmbhṛiṇî. — 126 Viçve Devâḥ. — 127 râtristavaḥ. — 128 Viçve Devâḥ. — 129. 130 bhâvavṛittam (Shaḍguruçishya: bhâvânâm padârthânâṃ vṛittiḥ sṛishṭyâdipravṛittir yasya devatâ, tad bhâvavṛittîyam). — 131 Indra (1—3. 6. 7), Açvinau (4. 5). — 132 Dyâvâbhûmî und Açvinau (1), Mitra und Varuṇa (2—7). — 133. 134 Indra. — 135 Yama. — 136 Keçinaḥ (= Agni, Sûrya, Vâyu). — 137 Viçve Devâḥ. — 138 Indra. — 139 Sûrya (1—3), Viçvâvasu (4—6). — 140 Agni. — 141 Viçve Devâḥ. — 142 Agni. — 143 Açvinau. — 144 Indra. — 145 sapatnîbâdhanam. — 146 Araṇyânî. — 147. 148 Indra. — 149 Savitṛi. — 150 Agni. — 151 Çraddhâ. — 152. 153 Indra. — 154 bhâvavṛittam. — 155 alakshmînâça

